

ZLATÁ KROKOVKA
BONBELATA

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆

☆ ☆ ☆

☆

KALENDÁŘ

Cena \$1.50

NÁROD

TISKÁRNA ČESKÝCH BENEDIKTINŮ

1637 S. Alport Street, Chicago, Illinois 60608

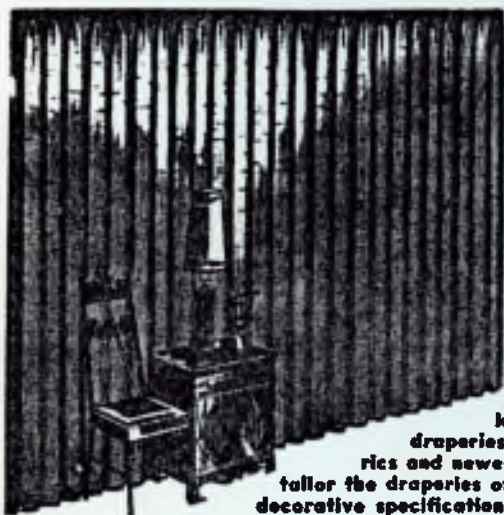
1974

QUALITY CUSTOM DRAPERIES

AT THE SAME PRICE AS READY-MADES

Made-to-Your-Measure Draperies

**Medallion
and
Tiara**

Have Earned
The
Good Housekeeping
Seal of Approval

Now you can add new elegance to your interior decor with the luxurious beauty of custom-made draperies. You select from the finest fabrics and newest shades. Expert craftsmen will tailor the draperies of your choice to your individual decorative specifications. Guaranteed prompt delivery.

**BRING YOUR
WINDOW MEASUREMENTS**

Just make two measurements: from top of rod to desired length, from one end of rod to the other for width.

**MATCHING BEDSPREADS AVAILABLE IN DOZENS
OF FABRICS AND HUNDREDS OF COLORS.**

ESTABLISHED 1936

● DRAPERIES ● CURTAINS ● BEDSPREADS ● BEDDING

Ondrus & Son

6533 W. Cermak
(Near Scoville)
Berwyn

3935 W. 26th St.
(Cor. Harding)
Chicago

Shop & Compare—Quality & Price

Open Monday and Thursday Evenings

Come In — Browse Around

Na jaře r. 1916 zjevil se ve Fatimě v Portugalsku anděl třem dětem Jacintě a Františkovi Marto a Lucii Santos, oslovil je řka: "Nebojte se. Já jsem anděl míru. Modlete se se mnou." Poklekl a poklonil se a tuto modlitbu říkal: "Můj Bože, věřím v tebe, klaním se ti, doufám v tebe a miluji tě. Prosím tě o prominutí za ty, kteří v tebe nevěří, tobě se neklanějí, v tebe nedoufají, a tebe nemilují."

V roce 1917 se zjevila těmto třem dětem pětkrát Panna Maria ve Fatimě, pokaždé na 13. den měsíce od května do října a žádala 1) Pokání - přinášení obětí jakožto zadostiučinění za hříšníky s touto modlitbou: "O Ježíši, to je z lásky k tobě, za obrácení hříšníků a jako zadostiučinění za urážky spáchané proti neposkvrněnému Srdci Panny Marie. 2) Každodenní modlitbu růžence s dodatkem za každým desátkem: "Pane Ježíši, odpust' nám naše hříchy, uchráň nás pekelného ohně a přiveď do nebe všechny duše, zvláště ty, které tvého milosrdenství nejvíce potřebují." (3) Rozšíření úcty k neposkvrněnému Srdci Panny Marie a zasvěcení světa. Zasvěcení světa a Ruska provedl sv. Otec Pius XII. 4) Pobožnost prvních sobot v měsíci,

skládaje se: a) modlitba sv. růžence s dodatkem za každým desátkem "Pane Ježíši..."; b) sv. přijímání za zadostiučinění; c) přinesení nějaké oběti zadostiučinění; d) krátká modlitba (vlastními slovy) k neposkv. Srdci Panny Marie za zadostiučinění za urážky a rouhání. 5) Těm, kdo splní podmínky pod č. 4, slíbila Panna Maria dostatečnou milost v hodině smrti vykonají ještě 15 min. rozjímání o některém tajemství růžence na 1. sobotu a sv. zpověď v prvním tom týdnu.

NÁROD

CZECHS
ABROAD MEMORIAL
P. O. BOX 66453
LOS ANGELES, CA 90066

ČESKO-AMERICKÝ KATOLICKÝ KALENDÁŘ

NA ROK

1971

Obsahuje část kalendářní, poučné čtení, povídky, básně,
kroniky, adresáře a různá vyobrazení.

Ročník 76

TISKEM A NÁKLADEM TISKÁRNY ČESKÝCH BENEDIKTINŮ,
1637 S. ALLPORT STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

POZNÁMKY K ROKU 1971

ČTVERO SUCHÝCH DNŮ.

První týden v postě — 3., 5., 6. března; — 2., 4., 5. června; podzimní — 22., 24., 25. září; — zimní — 15., 17., 18. prosince.

ZASVĚCENÉ SVÁTKY.

SVÁTKY, O NICHŽ OBCOVÁNÍ MŠE SV. JE PŘÍKAZEM:

Každá neděle v roce; Nový Rok 1. ledna; Nanebevstoupení Páně 7. května; Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna; Všech Svatých 1. listopadu; Neposkvrněné Početí P. Marie 8. prosince; Hod Boží vánoční 25. prosince.

NÁRODNÍ PATRONOVÉ

Blahoslavená Panna Maria bez poskvrny hříchu počatá, jejíž svátek se slaví 8. prosince, je patronkou Spojených Států; sv. Jan Nepomucký, 16. května, sv. Prokop, 4. července a sv. Václav, 28. září, jsou patronové Čechů; sv. Cyril a Metoděj, 5. července, jsou patronové Moravanů a Slovanů vůbec.

STÁTNÍ SVÁTKY.

Všechny neděle v roce; Nový rok; narozeniny A. Lincoln, 12. února; narozeniny Jiřího Washingtona, 22. února; Zdobení hrobů, 30. května; Prohlášení nezávislosti, 4. července; Dělnický den první pondělí v září; Den dikůvzdání, čtvrtý čtvrtek v listopadu; Hod Boží vánoční.

V některých státech i Velký pátek, jakož i jiné dni bývají od presidenta neb guvernéra státu, za takový svátek prohlášeny.

Na státní svátky je veřejné úřadování zastaveno. Směnky prošíle na některý z těchto svátků jsou splatné až dne následujícího. Pouze směnky prošíle na Velký pátek anebo Zdobení hrobů jsou splatné ten den před tím. Smlouvy, uzavřené nebo podepsané na národní svátek, nemají platnosti před soudem.

O POSTECH ZDRŽELIVOSTI A ÚJMY.

Půst zdržlivosti zakazuje požívání masitých pokrmů, masité polévky a všech výtažků z masa, jako beef-tea, jakož i škvarků, špeku atd. Ale neobmezuje střídme užívání jiných pokrmů, jichž možno i vícekrát za den dosyta se najíst. Vejce a mléčné výrobky jsou dovoleny. Sádla a jiných tuků možno užití pouze k přípravě pokrmů.

Půst újmy je ten, který omezuje počet jídel a množství jídla a dovoluje pouze jednou za den dostatečně se najísti, což nemá býti před polednem. Ostatní dvě jídla — pokud je jich třeba k zachování životní síly — jsou dovolena, nemají se však obě dohromady rovnati jednomu plnému jídlu. Svačiny mezi jídlem dovoleny nejsou, ale tekutiny, jako mléko, káva, čaj, ovocné šťávy, pivo, jsou dovoleny.

Požívání masa a ryb při témže jídle je dovoleno.

Všichni katolíci, kteří dokončili svůj čtrnáctý a nepřekročili 21. rok, jsou podrobeni jen postům zdržlivosti na Popeleční středu a každý pátek postní doby. Dětem až do ukončení 14. roku je dovoleno jíst maso každý den v roce.

Všichni katolíci, kteří dokončili dvacátý prvý rok a dosud nepřekročili padesátý devátý, kterým v tom nebrání nemoc a těžká práce, jsou vázáni posty újmy i zdržlivosti na Popeleční středu a Velký pátek. Tedy pouze dva dny v roce jsou dny přísného postu.

ZMĚNĚNÁ — ZMÍRNĚNÁ — PRAVIDLA POSTU.

Církev svatá, naše Matka, ukládá (jako zákon, který je nutno zachovávat) pravidla postu a zdržlivosti, aby pěstovala ducha pokání, aby povzbudila sebezápor a sehemrtvení, aby vedla své děti po stopách Božského Spasitele. — Jsou ta pravidla upravena podle církevních zákonů a velmi zmírněná — výsadami udělenými Svatou Stolicí našim biskupům.

V listopadu r. 1966 přes 200 amerických kardinálů, arcibiskupů a biskupů, shromážděných na celonárodní konferenci ve Washingtoně, rozhodlo jednohlasně změnu církevního zákona pátečního postu zdržlivosti od masa, který do té doby zavazoval katolické křesťany pod těžkým hříchem.

Nyní je půst zdržlivosti od masa závazný jen o pátcích v postní době. V ostatní pátky v roce je dovoleno požívat masité pokrmy.

Katoličtí křesťané jsou však nadále povinni zachovávat půst zdržlivosti od masitých pokrmů a zároveň půst újmy na Popeleční středu a na Velký pátek. — Shromáždění biskupové vyslovili požadavek, aby američtí katolíci svědomitě zachovávali tato nová postní nařízení a aby nehledali snadných výmluv pro jejich porušování.

Pro každého katolického křesťana však nadále trvá osobní povinnost konat pokání; každý ale je svoboděn rozhodnout ve svém vlastním svědomí způsob, jakým chce toto přikázání zachovávat.

Jako dobrovolné skutky sebezáporu a pokání biskupové doporučili zdrženlivost od masa a od věcí, které jsou nám příjemné, jako jsou na příklad alkoholické nápoje. Pro postní dobu pak doporučili každodenní účast na mši sv.

Biskupové oznamují doslova ve svém oficiálním společném prohlášení: "Zdůrazňujeme, že do budoucna jsou američtí katolíci osvobozeni od kanonického požadavku páteční zdrženlivosti od masa, který dosud zavazoval pod hříchem, s výjimkou pátků postních. Toto jasně prohlašujeme z toho důvodu, aby byly odstraněny jakékoliv úzkosti svědomí, jak ve zpytování svědomí a ve zpovědích, tak i v osobních rozhodnutích stran této věci."

"Také varujeme ty, kteří se z důvodu osobní zbožnosti rozhodnou i nadále zachovávat páteční zdrženlivost od masa, aby neposuzovali nebratrsky a nepříznivě ty, kteří si zvolí jiné skutky sebezáporu. Dej Bůh, aby byly v budoucnu zachovávány v pátek jiné formy skutků pokání, které se stanou součástí zbožného života, stejně jako tomu bylo doposud při zachovávání páteční zdrženlivosti od masa."

V tomto svém rozhodnutí následovali američtí biskupové přání Svatého Otce, který řekl, že "Apoštolská stolice má v úmyslu zreformovat disciplínu pokání a zavést skutky sebezáporu účinnější a lépe přizpůsobené naší době."

Tento postní řád vešel v platnost o první neděli adventní dne 27. listopadu 1966.

O POSTNÍCH PRAVIDLECH.

Postní pravidla jsou církevním nařízením, které Církev má právo a moc změnit podle potřeby různých krajín a okolností. Změnu platnou pro celou Církev může učinit Svatý Otec, hlava Církve, kdežto biskupové mohou učinit změnu v postních pravidlech jen pro svou diecési, nebo shromáždění biskupové pro celou zem v níž mají vládu, kdykoliv to důležitá příčina vyžaduje. Každý katolík se tudíž má řídit postními pravidly, jež bývají oznámeny v jeho farnosti každého roku před zahájením čtyřicetidenního postu.

LEDEN

JANUARY—1971

1. Pátek	Nový rok; Slavnost Matky Boží
2. Sobota	Sv. Makarius, poust.

Neděle po Slavnosti Matky Boží. Luk. 2.

3. Neděle	Sv. Jenovefa, pa.; sv. Daniel, jáhen
4. Pondělí	Sv. Titus, bisk.; sv. Angela z Foligno
5. Úterý	Bl. Jan Nep. Neumann; sv. Šimon, sloupovník
6. Středa	Zjevení Páně — Sv. Tři Králů; sv. Melanias
7. Čtvrtek	Svaté Rodiny; sv. Severin, věrozvěst
8. Pátek	Sv. Severin, věrozvěst; sv. Dominika, pa.
9. Sobota	Sv. Petr, bisk.; sv. Julian, muč.

Neděle 1. po Zjevení Páně. Křest Páně Mat. 3.

10. Neděle	Sv. Vilém, arcib.; sv. Thekla, pa.
11. Pondělí	Sv. Higin, ppž.; sv. Theodosiu, opat
12. Úterý	Sv. Menrád, poust.; sv. Arkadius, muč.
13. Středa	Křest Páně; sv. Veronika Milánská
14. Čtvrtek	Sv. Hilár, b., uč. c.; sv. Felix Nolský, muč.
15. Pátek	Sv. Pavel, poust.; sv. Ida, abatyše
16. Sobota	Sv. Marcel I, ppž., m.; sv. Honorát, bisk.

Neděle 2. po Zjevení Páně. Svatba v Káni Galilejské. Jan 2.

17. Neděle	Sv. Antonín Veliký, op.; sv. Neon, muč.
18. Pondělí	Sv. Priska, pa., m.; sv. Susana, muč.
19. Úterý	Sv. Kanut, král, m.; sv. Marius a spolumuč.
20. Středa	Sv. Fabián a Šebastián, mm.
21. Čtvrtek	Sv. Anežka Řím, pa., m.; sv. Eugen, muč.
22. Pátek	Sv. Vincenc, jáhen, m.; sv. Irena, vd.
23. Sobota	Zasnoubení P. Marie; sv. Rajmund Penafort.

Neděle 3. po Zjevení Páně. Služebník setníkův. Mat 8.

24. Neděle	Sv. Timoteus, b., m.; sv. Felician, b., m.
25. Pondělí	Obrácení sv. Pavla; sv. Maxim, muč.
26. Úterý	Sv. Polykarp, b., m.; sv. Pavla, vdova
27. Středa	Sv. Jan Zlat., b., uč. c.; sv. Julian, bisk.
28. Čtvrtek	Sv. Cyril Alexandrijský, b., uč. c.; sv. Jakub
29. Pátek	Sv. František Sal., b., uč. c.; sv. Valerius, m
30. Sobota	Sv. Martina, pa.; sv. Marcela, vd.

Neděle 4. po Zjevení Páně. Bouře na moři. Mat. 8.

31. Neděle	Sv. Jan Bosko, z. f.; sv. Petr Nolaskus, z. f.
------------	--

ČTVRTI MĚSICE

- ☉ První čtvrt 4. ledna
- ☽ Úplněk 11. ledna
- ☾ Posl. čtvrt 19. ledna
- ☼ Nový měsíc 26. ledna

LEDEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, počátkem měsíce studeno; od 6. sníh, dešť, zamračeno a větrno; kolem 15. chladněji; 22. sníh, 25. jasno, 27. sníh, mráz.

V lednu sníh a bláto, v únoru tuhé mrazy zato.

Na Tři Krále zimu stále.

Na Tři Krále mnoho hvězd, mnoho bramborů.

Na Jméno Ježíš (2) ku kamnům blíž.

Fabiánské (20) zimy bojí se cikání.

Je-li teplý leden, z korce mandel jeden.

Každý člověk přirozeně touží, by mnoho věděl; ale co platný všechny vědomosti bez bázně Boží?

Lepší jest věru pokorný venkovan, jenž Bohu slouží, nežli pyšný mudrc, jenž hloubá o běhu nebeských hvězd, ale zanedbává vlastní spásy své. (Násl. T. Kempenský I, kap. 2)

Nechlub se tedy svým uměním ani svými vědomostmi, nýbrž strachuj se právě proto, že tolik toho znáš.

ÚNOR

FEBRUARY—1971

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☾ První čtvrt 2. února
- ☾ Úplněk 10. února
- ☾ Posl. čtvrt 18. února
- ☾ Nový měsíc 25. února

ÚNOR

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, do 10. tuhá zima; 11. obleva pak víchřice a sníh; 20. obleva; 25.-28. deštivo a bouřливо. Únor bílý, pole sílí.

Na Hromnice skřivánek přes hranice, musí vrznout kdyby měl zmznout.

Na sv. Blažeje kamínek se obheje.

Sv. Háta (5. února) bývá na sněh bohatá.

Sv. Matěj láme led, není-li ho, zrobí ho hned.

Zdálí se ti, že mnoho víš a dosti mnoho rozumíš, věz, že mnohem více jest toho, čeho nevíš. (T. Kempenský I, kap. 2)

Ne snad, že by se tím zavrhovala věda nebo holá znalost věcí, která sama sebou je dobrá a Bohem samým zřizena; ale vždycky přece budíž dávana přednost dobrému svědomí a ctnostnému životu! (T. Kempenský I, kap. 3)

V den soudný jistě se nás nikdo nebude ptáti co jsme četli, nýbrž co jsme činili; ani jak krásně jsme dovedli řečniti, nýbrž jak bohabojně jsme byli živi.

1. Pondělí	Sv. Ignác, b., muč.; sv. Brigita, pa.
2. Úterý	Očišťování P. Marie — Hromnic; sv. Kornelius
3. Středa	Sv. Blažej, b., m.; sv. Ansgar, ap. Severu
4. Čtvrtek	Sv. Ondřej Korsini, b.; sv. Veronika, uč. P.
5. Pátek	Sv. Agatha, pa., m.; sv. Adéla, abatyše
6. Sobota	Sv. Dorota, pa., m.; sv. Amand, bisk.

Neděle 5. po Zjevení Páně. O pšenici a kookli. Matouš 13.

7. Neděle	Sv. Romuald, opat; sv. Juliana, vdova
8. Pondělí	Sv. Jan z Mathy, z. f.; ct. Mlady, feh. čes.
9. Úterý	Sv. Apollonia, pa., m.; sv. Modest, zvěrozvěst
10. Středa	Sv. Školastika, ab.; sv. Vilém, poust.
11. Čtvrtek	Zjevení P. Marie Lurdské; sv. Adolf, bisk.
12. Pátek	Sedm servitů, z. f.; sv. Eulalia, pa., m.
13. Sobota	Sv. Gilbert, bisk.; sv. Řehoř II., papež

Neděle 6. po Zjevení Páně. Zrno horčičné. Mat. 13.

14. Neděle	Sv. Valentin, kněz, m.; sv. Bruno, věrozvěst
15. Pondělí	Sv. Faustin a Jovita, mm.; sv. Erich, muč.
16. Úterý	Sv. Juliána, pa., m.; sv. Onesim, b., m.
17. Středa	Sv. Flavian, patr.; sv. Donát a Emilia, mm.
18. Čtvrtek	Sv. Simeon, b., m.; sv. Klaudius, m.
19. Pátek	Sv. Konrád, poust.; bl. Godšalk, o.
20. Sobota	Sv. Oldřich, kněz; sv. Nikefor, muč.

Neděle Devítník. O dělnících na vinici. Matouš 20

21. Neděle	Sv. Eleonora, královna; sv. Mořic, m.
22. Pondělí	Sv. Lazar, mnich; sv. Marta, pa., muč.
23. Úterý	Sv. Petr Damiani, b., uč. c.; sv. Milo, b.
24. Středa	☾ Popelec; sv. Matěj, apoštol
25. Čtvrtek	Sv. Valburga, pa.; sv. Petr žalářník, m.
26. Pátek	☾ Sv. Markéta Kort., kaj.; sv. Alexander, patr.
27. Sobota	Sv. Leander, bisk.; sv. Gabriel od 7 bol. P.M.

Neděle 1. postní. O pokušení Pána Ježíše. Mat. 4.

28. Neděle	Sv. Roman, opat; sv. Proter, m.; sv. Osvald, b.
------------	---

BŘEZEN

MARCH—1971

ČTVRTI MĚSÍCE

- ③ První čtvrt 4. března
- ④ Úplněk 12. března
- ⑤ Posl. čtvrt 20. března
- ⑥ Nový měsíc 26. března

BŘEZEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, počátkem měsíce větrno i sněh, ráno mrazí; 15.-21. studeno, sněh; 25. jasno — dešť.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale sněh bývá pro obilí jed.

Na sv. Řehoře (12) každý sedlák lenoch, který neoře.

Na jaře "Zvěstování" (25), ale zimu ještě nevyhání.

Každá mlha v březnu přináší za 100 dní dešť nebo bouřku.

V kožichu sij jařinu, v košili ozimu.

Pěkně-li na sv. Josefa (19), dobrý rok bývá.

Dokonali lidé nevěří hned každému, kdo něco povídá: znají slabost lidskou, která je náchylná k zlému a v řeči snadno poklesne. (T. Kempenský I, kap. 4)

Velmi moudré jest v ničem se neukvapovati a netrvati urputně na vlastním mínění. Mimo to nevěřiti také kdejakým řečem lidským a nedonášeti hned jinému, co nám kdo řekl nebo svěřil.

1. pondělí	Sv. Albín, b.; sv. Hermes, muč.
2. úterý	Bl. Anežka Česká, pa.; sv. Simeonius, ppž.
3. středa	Suchý den; sv. Kunhuta, cis.; sv. Kamila, pa.
4. čtvrtek	Sv. Lucius, ppž., m.; sv. Hadrian, zvěrozvěst
5. pátek	☞ Suchý den; sv. Kazimír, vyzn.; sv. Theofil
6. sobota	☞ Suchý den; sv. Perpetua a Felicitas, mm.

Neděle 2. postní. Proměnění Páně. Mat. 17.

7. neděle	Sv. Tomáš Akvin, uč. c.; sv. Eugen, b., m.
8. pondělí	Sv. Jan z Boha, z. f.
9. úterý	Sv. Františka Římská, vdova
10. středa	40 sv. muč. v Sebastě; sv. Makarius, b.
11. čtvrtek	Sv. Heraklius, muč.; sv. Rosina, pa., muč.
12. pátek	☞ Sv. Řehoř Vel., ppž., uč. c.; sv. Justina, pa.
13. sobota	Sv. Eufrasia, pa.; sv. Patricia (Vlasta), m.

Neděle 3. postní. Vymítání němeého ducha. Luk. 11.

14. neděle	Sv. Alexander, m.; sv. Matylda, královna
15. pondělí	Sv. Klement M. Hofbauer (Dvořák), f.
16. úterý	Sv. Longin, m.; 7 sv. Kanadských mučedníků
17. středa	Bl. Jan Sark., m.; sv. Patrik, b., věrozv.
18. čtvrtek	Sv. Cyril Jerus., b., uč. c.; sv. Eduard, král
19. pátek	☞ Sv. Josef, pěstoun Páně; sv. Theodor, b., m.
20. sobota	Sv. Eufrasia, muč.; sv. Heribert, kněz

Neděle 4. postní. Nasycení pěti tisíců mužů. Jan 6.

21. neděle	Sv. Benedikt, opat, z. f.; sv. Lupicin, opat
22. pondělí	Sv. Kateřina Švédská, pa.; sv. Basil, kn., m.
23. úterý	Sv. Alfons Turibius, b.; sv. Liberát, lékař, v.
24. středa	Sv. Gabriel, archanděl; sv. Berta, abatyše
25. čtvrtek	Zvěstování Panny Marie
26. pátek	☞ Sv. Haštal, muč.
27. sobota	Sv. Jan Damašský, b., uč. c.

Neděle 5. postní. Židé chtějí kamenovat P. Ježíše. Jan 8.

28. neděle	Sv. Ludolf, bisk.
29. pondělí	Sv. Kvirin, muč.
30. úterý	Sv. Kvido, opat; sv. Benjamin, muč.
31. středa	Bílá sobota; sv. Jan Kapistran, f.

DUBEN

APRIL—1971

1. Čtvrtek	Sv. Hugo, biskup; sv. Theodora, muč.
2. Pátek	Sv. František z Pauly, z. ř.; sv. Urban, b.
3. Sobota	Sv. Richard, bisk.; sv. Irena, pa., muč.

Neděle Květná. Slavný vjezd Ježíšův do Jerusalema. Mat. 21.

4. Neděle	Sv. Isidor, b., uč. c.; sv. Jifi, poustevník
5. Pondělí	Sv. Vincenc Fer., ř.; sv. Juliana, ř.
6. Úterý	Sv. Celestin I., ppž.; sv. Sixtus I., ppž.
7. Středa	Sv. Heřman Josef, b., ř.; bl. Kristián
8. Čtvrtek	Zelený čtvrtek; sv. Albert, patr. Jerus.
9. Pátek	Velký pátek; sv. Demetrius, jáhen, m.
10. Sobota	Bílá sobota; sv. Mechtilda, pa.

Neděle velikonoční. Vzkříšení Páně. Marek 16.

11. Neděle	HOD BOŽÍ VELIKONOČNÍ; sv. Lev Veliký, p.
12. Pondělí	Pondělí velikonoční; sv. Julius, papež
13. Úterý	Sv. Hermenegild, muč.; sv. Ursus, b.
14. Středa	Sv. Justín, m.; sv. Lidvína, pa.
15. Čtvrtek	Sv. Anastasia a Basilissa, mm.
16. Pátek	Sv. Bernadetta Soubirous, pa.
17. Sobota	Sv. Anicet, ppž., m.; sv. Eliáš a Isidor, mm.

Neděle 1. po velikonočních. Ježíš se zjevuje apoštolům. Jan 20.

18. Neděle	Sv. Apollonius, m.; sv. Rudolf a Verner, mm.
19. Pondělí	Sv. Emma, hraběnka; sv. Lev IX., papež
20. Úterý	Sv. Anežka Montepulc.; sv. Caesarius, muč.
21. Středa	Sv. Anselm, arcib., uč. c.; sv. Isák, muč.
22. Čtvrtek	Sv. Kajus, ppž., m.; sv. Soter, ppž.
23. Pátek	Sv. Vojtěch, b., muč.; sv. Gerard, bisk.
24. Sobota	Sv. Jiří, muč.; sv. Fidells, muč.

Neděle 2. po velikonočních. Ježíš dobrý pastýř. Jan 10.

25. Neděle	Sv. Marek, evangelista; Prosebný den
26. Pondělí	P. Maria Dobré Rady; sv. Kletus, ppž., muč.
27. Úterý	Sv. Petr Kanisius, uč. c.; sv. Zita, panna
28. Středa	Sv. Pavel z Kříže, z. ř.; sv. Ludvík Grignon
29. Čtvrtek	Sv. Robert, opat, z. ř.; sv. Petr Veronský, m.
30. Pátek	Sv. Kateřina Sienská, pa.; sv. Žofie, pa., m.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ③ První čtvrt 2. dubna
- ☾ Úplněk 10. dubna
- ☾ Posl. čtvrt 18. dubna
- ☾ Nový měsíc 25. dubna

DUBEN

Stoletý kalendář: Dál Pán Bůh, počátkem měsíce pěkně pak proměnlivo, deštivo, koncem větrno.

Duben chladný, deštivý, úroda nás navštíví.

Sníh dubnový jako mrva pohnojí.

Ozývá-li se hrom, neboj se mrazů strom.

Duben má dáti máji půl stromům listů.

Jen ten jest opravdu velikým, kdo sám sobě jest malým a vrchol veškeré slávy nepokládá za nic. (T. Kempenský I, kap. 3)

Bohužel, když jde o jiné lidi, častokrát o nich věříme a mluvíme spíše zlé nežli dobré; taková již jest slabost naše.

S moudrým a svědomitým mužem radu brávej (Tob. IV, 19) a raději se dej poučiti od hodnějšího, než abys se řídil jen svými vlastními nápady. (T. Kempenský I, kap. 4)

V Písmě svatém budíž hledána pouze pravda a ne krasomluva.

Hledati jest v Písmě raději, co by nám bylo k užítku, než ozdobné řeči.

KVĚTEN

MAY—1971

1. sobota Sv. Josef, dělník; sv. Floriana, pa., m.

Neděle 3. po velikonocích. Maléčko a neuzříte mne. Jan 16.

2. neděle	Sv. Athanas, b., uč. c.; sv. Sigmund, král, m
3. pondělí	Sv. Alexander, ppž. a spolumučedníci
4. úterý	Sv. Florian, m.; sv. Monika, vdova
5. středa	Sv. Pius V., papež; sv. Irena, muč.
6. čtvrtek	Sv. Valeria, m.; sv. Benedikta, p.
7. pátek	Sv. Stanislav, b., m.; sv. Albert, rolník
8. sobota	Sv. Lucius, m.; sv. Viktor a Maurus, mm.

Neděle 4. po velikonocích. Ježíš přislubuje Utěšitele. Jan 16.

9. neděle	Sv. Řehoř Nazianský, b., uč. c.; sv. Benigna, m.
10. pondělí	Sv. Isidor, rolník; sv. Antonín, biskup
11. úterý	Sv. Filip a Jakub, apošt.; sv. Mamert, arcib.
12. středa	Sv. Pankrác, muč., sv. Nereus, muč.
13. čtvrtek	Sv. Servác, biskup; sv. Dominika, panna
14. pátek	Sv. Bonifác, muč.; sv. Štěpánka, muč.
15. sobota	Sv. Jan de la Salle, z. f.; sv. Pachomius, op.

Neděle 5. po velikonocích. Proste a bude vám dáno. Jan 16.

16. neděle	Sv. Jan Nepomucký, muč.; sv. Ubald, biskup
17. pondělí	Křížový den; Sv. Paschal Baylon, f. bratr
18. úterý	Křížový den; Sv. Venancius a Porfyr, mm.
19. středa	Křížový den; Sv. Celestin, ppž., poustevník
20. čtvrtek	NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ; Marek 16
21. pátek	Sv. Ondřej Bobola, muč.
22. sobota	Sv. Julie, pa.; sv. Rita, vd.

Neděle 6. po velikonocích. Když přijde Utěšitel. Jan 15.

23. neděle	Sv. Jan de Rosi; sv. Ondřej Bobola, m.
24. pondělí	P. Maria, Pomocnice křesťanů
25. úterý	Sv. Řehoř VII., p.; sv. Bonifác IV., p.
26. středa	Sv. Filip Nerí, zakl. řádu; sv. Eleuther, p. a m.
27. čtvrtek	Sv. Beda Ctlh., uč. c.; sv. Jan I., ppž.
28. pátek	Boží Tělo; sv. Vilém, vyznavač
29. sobota	Sv. Magdalena z Pazzi, f.; sv. Cyril Ces., m.

HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ Seslání Ducha svatého. Jan 14.

30. Neděle	HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ; sv. Johanna de Arc
31. Pondělí	P. M. Královna nebes

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☉ První čtvrt 2. května
- ☽ Úplněk 10. května
- ☾ Posl. čtvrt 17. května
- ☼ Nový měsíc 24. května

♦ ♦ ♦

KVĚTEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, první tři týdny pěkně i slunečno, od 20. 24. bouřky pak chladno. Chladný máj (ne studený) v stodole ráj.

Mnoho chroustů v máji — dobrý rok.

Bouřce v máji "na zdar" volají.

Když máj vláhy nedá, červen ji předá.

Pršeli na Filipa a Jakuba (8), bude dobrá úroda.

V knihách nábožných a prostince psaných čítejme zrovna tak rádi, jako v knihách nadšených a důmyslných.

Neptej se mnoho, kdo to ono pravil; raději dávej pozor, co ee praví. (T. Kempenský I, kap. 5)

Lidé pyšní a lakomí nemají nikdy pokoje.

Chudí však duchem a pokorní kochají se v bojnosti pokoje. (Žalm 36, 11)

Marný jest, kdo svou naději skládá v lidi (Jer. 17, 5) nebo jiné tvory.

Seberte nejprve koukol a svažte jej ve snopky k spálení. (Mat. 13, 30)

ČERVEN

JUNE—1971

1. Úterý	Sv. Pamfil a spolumuč.; sv. Konrád, b.
2. Středa	Suchý den; sv. Blandina, m.
2. Čtvrtek	Sv. Klotilda, král.; sv. Oliva a Paula, mm.
4. Pátek	Suchý den; sv. František Carac., z. ř.
5. Sobota	Suchý den; Nejsvětější Srdce Páně; Jan 19

Neděle nejsvětější Trojice. Učte všechny národy. Mat. 28.

6. Neděle	NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE; sv. Norbert, b., z. ř.
7. Pondělí	Sv. Robert, opat
8. Úterý	Sv. Medard, biskup
9. Středa	Sv. Primus a Felician
10. Čtvrtek	Sv. Markéta, král., vd.; sv. Zachariáš, muč.
11. Pátek	Sv. Barnabáš, apošt.; sv. Felix a Fortunát, mm.
12. Sobota	Sv. Jan z Fakunda, ř.; sv. Basilides a spolom.

Neděle 2. po sv. Duchu. O veliké večeři. Luk. 14

13. Neděle	Sv. Antonín Paduánský, ř.; sv. Akvilína, p., m.
14. Pondělí	Sv. Basíl Vel., b., uč. c.; sv. Karolína, ř.
15. Úterý	Sv. Vít a spolumuč.; sv. František Regis, ř.
16. Středa	Sv. Beno, věrozvěst; sv. Lutgarda, pa., ř.
17. Čtvrtek	Sv. Marian a Nikander, mm.; sv. Adolf, bisk.
18. Pátek	Sv. Efrém, jáben, uč. c.; sv. Leoncius, muč.
19. Sobota	Sv. Gervas a Protas, mm.; sv. Juliana Falk.

Neděle 3. po sv. Duchu. O ztracené ovci. Luk. 15.

20. Neděle	Sv. Silver, ppž., muč.; sv. Florentina, ab.
21. Pondělí	Sv. Alois Gonzaga, ř.
22. Úterý	Sv. Paulin, bisk.; sv. Alban a Anfibal, mm.
23. Středa	Sv. Felix, muč.; sv. Eberhard, bisk.
24. Čtvrtek	Sv. Jan Křtitel; sv. Erich, řeholník
25. Pátek	Sv. Vilém, opat; bl. Ivan, poustevník
26. Sobota	Sv. Jan a Pavel, mm.; sv. Vírgil, biskup

Neděle 4. po sv. Duchu. Zázračný lov ryb. Luk. 5.

27. Neděle	P. Maria, Matka Ust. Pomoci; sv. Ladislav, král
28. Pondělí	Sv. Ireneus, bisk., m.; sv. Mořic, bisk.
29. Úterý	Sv. Petr a Pavel, ap.; sv. Maria, matka Markova
30. Středa	Památky sv. Pavla; sv. Donát, voják, muč.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☾ První čtvrt 1. června
- ☉ Úplněk 9. června
- ☾ Posl. čtvrt 16. června
- ☾ Nový měsíc 22. června

ČERVEN

Stoletý kalendář: Dálí Pán Bůh, počátek měsíce chladný od 8. teplo; od 20. větrno, od 24. rosa i parno.

Červen studený, sedlák krčí rameny.

Medardova kápe (8) 40 dní kape.

Na sv. Víta (15) půl zrnka žita.

Dešť o sv. Vítu škodí ječmenu i žitu.

Čím dříve před sv. Janem hříby rostou, tím dříve na podzim sněží.

Svítili slunce na Petra a Pavla (29), bude požehnaný rok.

Nechlub se svým bohatstvím ani svým přáteli. že mocní jsou, nýbrž chlub se v Bohu (1 Kor. 1, 31) jenž sám všechno dává.

Máš-li skutečně co dobého, přece považuj jiné za ještě lepší, jen ať nepozbudeš pokory.

Pokorný lověk mívá stále pokoj; ale v srdci pyšnému bývá jen fevnivost a nevole. (T. Kempenský I, kap. 7).

ČERVENEC

JULY—1971

1. Čtvrtek	Nejdražší Krve Páně; sv. Theobald, poust.
2. Pátek	Navštívení P. Marie; sv. Processus, m.
3. Sobota	Sv. Lev II., ppž.; sv. Otto, b., věrozvěst

Neděle 5. po sv. Duchu. Spravedlnost fariseů. Mat. 5.

4. Neděle	Sv. Prokop, opat; sv. Oldřich, bis.
5. Pondělí	Sv. Cyril a Metoděj, věrozvěstí Slovanů
6. Úterý	Sv. Tomáš Morus, m.; sv. Maria Goretti, m.
7. Středa	Sv. Benedikt XI., ppž.; sv. Vavřinec z Brind.
8. Čtvrtek	Sv. Alžběta, královna; sv. Kilian, b., muč.
9. Pátek	Sv. Zeno, vojin, m.; sv. Anatolia, pa., m.
10. Sobota	Sv. Felicitas a 7 synů, mm.; sv. Amálie, vd., f.

Neděle 6. po sv. Duchu. Zázračné nasycení. Mar. 8.

11. Neděle	Sv. Pius I., ppž.; slavnost sv. Benedikta, op.
12. Pondělí	Sv. Jan Gualbert, z. ř.; sv. Nabor a Felix, mm.
13. Úterý	Sv. Markéta, pa., m.; sv. Eugen, bisk. Kartag.
14. Středa	Sv. Bonaventura, uč. c.; bl. Hroznata, muč.
15. Čtvrtek	Sv. Jindřich, císař; sv. Vladimír, kníže
16. Pátek	P. Maria Karmelská; sv. Rainalda, pa., m.
17. Sobota	Sv. Alexius, žebrák; sv. Ondřej Svorad, poust.

Neděle 7. po sv. Duchu. O falešných prorocích. Mat. 7.

18. Neděle	Sv. Kamil de Lellis, z. ř.; sv. Bedřich, b., m.
19. Pondělí	Sv. Vincenc z Pauly, z. ř.; sv. Vavřinec, b.
20. Úterý	Sv. Jeroným Emiliani, z. ř.; sv. Pavel, m.
21. Středa	Sv. Konstantin, opat; sv. Julia, pa., muč.
22. Čtvrtek	Sv. Maria Magdalena, kaj.; sv. Platon, muč.
23. Pátek	Sv. Apolinář, b., muč.; sv. Libor, biskup
24. Sobota	Sv. František Solano, ř.; sv. Kristina, pa., m.

Neděle 8. po sv. Duchu. Nespravedlivý vladař. Luk. 16.

25. Neděle	Sv. Jakub starší, apošt.; sv. Křštof, muč.
26. Pondělí	Sv. Anny, matky P. Marie; sv. Hyacinth, m.
27. Úterý	Sv. Pantaleon, muč.; sv. Jiří, jáhen, muč.
28. Středa	Sv. Innocenc I., ppž.; sv. Viktor I., ppž.
29. Čtvrtek	Sv. Marta, uč. Páně; sv. Felix II. a spolumuč.
30. Pátek	Sv. Abdon a Senen, mm.; sv. Rufus, muč.
31. sobota	Sv. Ignác z Loyoly, z. ř.; sv. Firmus, bisk.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☉ První čtvrt 30. června
- ☾ Úpiněk 8. července
- ☾ Posl. čtvrt 15. července
- ☼ Nový měsíc 22. července

ČERVENEC

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, na začátku měsíce teplo, od 15. i horko, sucho a bouřливо.

Červenec muka, ale potom mouka. Prší-li na Navštívení (2), 40 dní deště konce není.

Navštívení jasné, přináší ovoce jisté.

Sv. Prokop kořen dokop. Sv. Marketa (13) vede žence do žita.

Co do Jakuba (25) vína odkvete, do Havla uzraje. Sv. Anna (26) chladno z rána.

A velmi rádi hovoříme o tom, co nám je zvláště milé neb po čem toužíme anebo co nám jest odporné, a na vše to i často myslíváme. (T. Kempenský I, 10)

Mnohdy se domníváme, že se lidem zavděčíme, přidružíme-li se k nim; ale zatím se jim znechucujeme nepěknými způsoby, které na nás pozorují. (T. Kempenský I, kap. 8)

Slychávat jsem často, že jest bezpečněji poslouchati a radu přijímat, nežli jiným raditi. (Přísl. XII, 15)

SRPEN

AUGUST—1971

Neděle 9. po sv. Duchu. Ježíš pláče nad Jeruselem Luk. 19.

1. Neděle	Sv. Petr Julian Eymard, zakl. řádu
2. Pondělí	Sv. Alfons Liguori, z. ř.; sv. Štěpán I., m.
3. Úterý	Sv. Augustin Gažotič, b.; sv. Lydia, prvokřesť
4. Středa	Sv. Dominik, z. ř.; sv. Eleutherius, muč.
5. Čtvrtek	Panna Maria Sněžná; sv. Osvald, král
6. Pátek	Proměnění Páně; sv. Nonna, matka tří svatých
7. Sobota	Sv. Kajetán, z. ř.; sv. Donát, bisk.

Neděle 10. po sv. Duchu. O publikánu a fariseovi. Luk. 18

8. Neděle	Sv. Hedvika, král.; sv. Cyriak a Largus, mm.
9. Pondělí	Sv. Jan Vianney, kn.; sv. Firmus a Rustik, mm.
10. Úterý	Sv. Vavřinec, jáhen, m.; sv. Asteria, pa., m.
11. Středa	Sv. Tiburc, muč.; sv. Zuzana, pa., muč.
12. Čtvrtek	Sv. Klára, z. ř.; sv. Digna, služka, m.
13. Pátek	Sv. Kassian, muč.; sv. Jan Berchmans, ř.
14. Sobota	Sv. Eusebius, kněz, m.; sv. Athanasia, ab.

Neděle 11. po sv. Duchu. Uzdravení bluchoněmého. Mar. 7.

15. Neděle	NANEBEVZETÍ PANNY MARIE; sv. Tarsicius
16. Pondělí	Sv. Jáchym, otec P. Marie; sv. Roch, význ.
17. Úterý	Sv. Hyacinth, řeh.; sv. Liberát a spolumuč.
18. Středa	Sv. Helena, císařovna; sv. Agapit, muč.
19. Čtvrtek	Sv. Jan Eudes, z. ř.; sv. Ludvík, bisk.
20. Pátek	Sv. Bernard, op., uč. c.; sv. Heliodor, m.
21. Sobota	Sv. Johanna Františka de Chantal, zakl. ř.

Neděle 12. po sv. Duchu. Milosrdný Samaritán. Luk. 10

22. Neděle	Neposkv. Srdce P. Marie; sv. Timoteus, m.
23. Pondělí	Sv. Filip Benicius, ř.; sv. Sidonius (Zdeněk), m.
24. Úterý	Sv. Bartoloměj, apošt.; sv. Január a spolumuč.
25. Středa	Sv. Ludvík, král.; sv. Genesius, herec, muč.
26. Čtvrtek	Sv. Zefyrin, ppž.; sv. Fortunát, jáhen, m.
27. Pátek	Sv. Josef Kalasanský, z. ř.; sv. Rufus, b.
28. Sobota	Sv. Augustin, b., uč. c.; sv. Hermes, muč.

Neděle 13. po sv. Duchu. O desíti malomocných. Luk. 17.

29. Neděle	Stětí sv. Jana Křt.; sv. Serapia a Sabina, mm.
30. Pondělí	Sv. Růžena Linská, pa.; sv. Felix a Audukt, mm.
31. Úterý	Sv. Rajmund Nonatus; sv. Dominik, chlapec, m.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ③ První čtvrt 30. července
- ② Úplněk 6. srpna
- ④ Posl. čtvrt 13. srpna
- ⑤ Nový měsíc 20. srpna

♦ ♦ ♦

SRPEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, na počátku i horko, dešť, od 15. ochlazení.

S počátku-li srpen hodně hřeje, budoucí se zima sněhem skvěje.

Čeho srpen nedováří, toho září neusmaží.

Jeli horko na Dominika (4) bude tuhá zima.

Vavřinec (10), první podzimce.

Jak Vavřinec navaří, tak se podzimce daří.

Mnohý člověk, dokud ho neznáme, chvalnou pověstí svou přímo oslňuje. ale pozorován z blízka, odpuzuje.

Může se státi, že správné jest mínění toho i onoho: ale nechce-li kdo přesvědčiti k mínění cizímu, ani když tak káže prostý rozum nebo nutkají vážné důvody, svědčí to o pyše a neustupnosti. (T. Kempenský I, kap. 9)

Proto si tolik libujeme v rozprávkách, že v společných hovorech hledáme navzájem útěchy a chceme uleviti srdci svému, znavenému všelijakými myšlenkami.

ZÁŘÍ

SEPTEMBER—1971

1. Středa	Sv. Jiljí, opat; sv. Ammon, muč.
2. Čtvrtek	Sv. Štěpán, král; sv. Rufina, mučednice
3. Pátek	Sv. Pius X., papež; sv. Dorota, pa. m.
4. Sobota	Sv. Rosalia, poust.; sv. Růžena Viterb., pa.

Neděle 14. po sv. Duchu. Dvěma pánům nelze sloužit. Mat. 6

5. Neděle	Sv. Vavřinec Justiniani, b.; sv. Viktorin, b., m.
6. Pondělí	Sv. Eleuther, opat; sv. Magnus, opat
7. Úterý	Sv. Regina, pa. m.; sv. Korbinian, věrozv.
8. Středa	Narození P. Marie; sv. Hadrian a spolumuč.
9. Čtvrtek	Sv. Pulcheria, císařovna; sv. Gorgonius, muč.
10. Pátek	Sv. Mikuláš Tolentský, f.; bl. Karel Spinola, m.
11. Sobota	Sv. Protus a Hyacinth, mm.; sv. Theodora, kaj.

Neděle 15. po sv. Duchu. Vzkříšení mládence Naim. Luk. 7.

12. Neděle	Jméno Panny Marie; sv. Kvido, kostelník
13. Pondělí	Sv. Amát, bisk.; sv. Kateřina Janovská, vd.
14. Úterý	Povýšení sv. Kříže; sv. Kornelius, ppž., muč.
15. Středa	Sedmibolestné P. Marie; sv. Nikomed, muč.
16. Čtvrtek	Sv. Ludmila, kněž., m.; sv. Cyprian, uč. c.
17. Pátek	Sv. Lambert, b., m.; sv. Hildegarda, ab.
18. Sobota	Sv. Josef Kupertinský, f.; sv. Richarda, cis.

Neděle 16. po sv. Duchu. Uzdravení vodnatelného. Luk. 14.

19. Neděle	Sv. Január, spolumuč.; sv. Arnulf, bis.
20. Pondělí	Sv. Agapet I., papež; sv. Eustach a spolumuč.
21. Úterý	Sv. Matouš, apoštol; sv. Maura, pa.
22. Středa	Suchý den; sv. Tomáš z Villanova, arcib.
23. Čtvrtek	Sv. Linus, papež; sv. Thekla, p., m.
24. Pátek	Suchý den; P. Maria vysv. zajatých; sv. Gerard
25. Sobota	Suchý den; sv. Kleofáš, uč. Páně; sv. Firmin

Neděle 17. po sv. Duchu. Největší přikázání. Mat. 22.

26. Neděle	Sv. Cyprian a Justina, mm.
27. Pondělí	Sv. Kosmas a Damian, mm.; sv. Leoncius, m.
28. Úterý	Sv. Václav, kníže čes., m.; sv. Lioba, pa., ab.
29. Středa	Sv. Michael, Arch.; sv. René Goupil, m. kan.
30. Čtvrtek	Sv. Jeroným, uč. c.; sv. Žofie a její dcery, mm.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☾ První čtvrt 29. srpna
- ☉ Úplněk 5. září
- ☾ Posl. čtvrt 11. září
- ☾ Nový měsíc 19. září

ZÁŘÍ

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, do 10. pěkně, od 12. změna, dešť, po 20. větrno.

Září vínečko vaří, a co září nedovaří, říjen dopeče.

P. Marie Narození (8), vlastoviček rozloučení.

Jaký čas na Narození (8), takový potom bývá.

Sv. Matouš (21) svačinu nám zakous.

Na sv. Václava českého — bývá vína nového.

Kdybychom se snažili každý rok vymýtiti v sobě aspoň jednu chybu svou, dospěli bychom brzo pokojné mysli. (T. Kempenský I, kap. 11)

Posuzuje-li člověk jiné, zbytečně se jen pachti, častokrát se mýlí a snadno i prohřešuje; posuzuje-li a zkoumá-li sám sebe, vždy z toho má užitek.

Na oko (lidé) žijí také v pravém a stálém klidu, děje-li se všechno po jejich vůli a přání; ale stane-li se jinak, než si přejí, ihned se rozčilují a rmoutí. (T. Kempenský I, 14)

ŘÍJEN

OCTOBER—1971

1. Pátek	Sv. Remigius, bisk.; sv. Aretas, muč.
2. Sobota	Svatých Andělů strážných; sv. Leodegar, b., m.

Neděle 18. po sv. Duchu. Uzdravení ochrnutého. Mat. 9

3. Neděle	Sv. Terezie Ježíškova, ř.; sv. Cyprian, bisk.
4. Pondělí	Sv. František Assiský, z. ř.; sv. Edvin, král
5. Úterý	Sv. Maurus a Placid, op.; sv. Apolinář, bisk.
6. Středa	Sv. Bruno, zakl. ř.; sv. Roman, biskup
7. Čtvrtek	Královna sv. růžence; sv. Justina, pa., muč.
8. Pátek	Sv. Brigita, vdova; sv. Thais, kajčnice
9. Sobota	Sv. Dionys, b., m.; sv. Demetrius, patr.

Neděle 19. po sv. Duchu. O svatebním rouše. Mat. 22.

10. Neděle	Sv. František Borgiáš, ř.; sv. Paulinus, bisk.
11. Pondělí	Mateřství Panny Marie; sv. Bruno, arcib.
12. Úterý	Sv. Maximilian, b., m.; sv. Pelagia, kajčnice
13. Středa	Sv. Eduard, král; sv. Daniel a spolumuč.
14. Čtvrtek	Sv. Kallistus, ppž., m.; sv. Fortunáta, pa., m.
15. Pátek	Sv. Terezie Avilská, pa., ř.; sv. Leonard, opat
16. Sobota	Sv. Gerard Majela, ř. bratr; sv. Havel, opat

Neděle 20. po sv. Duchu. Uzdravení syna úředníkovy. Jan. 4.

17. Neděle	Sv. Markéta M. Alacoque, ř.; sv. Hedvika, vév.
18. Pondělí	Sv. Lukáš, evangelista; sv. Julian Sabas, poust.
19. Úterý	Sv. Petr z Alkantary, ř.; sv. Laura, vd., m.
20. Středa	Sv. Jan Kentský, kněz; sv. Arthur, král
21. Čtvrtek	Sv. Uršula, pa. a spolumuč.; sv. Hilarion, op.
22. Pátek	Sv. Filip, b. a spolumuč.; sv. Kordula, pa., m.
23. Sobota	Sv. Theodoret, muč.; sv. Severin a Vital, bb.

Neděle 21 po sv. Duchu. O skládání účtů. Mat. 18.

24. Neděle	Sv. Rafael, archanděl; sv. Antonín Claret, z. ř.
25. Pondělí	Sv. Krispin a Krispian, mm., sv. Aretas, m.
26. Úterý	Sv. Evarist, ppž., m.; sv. Lucian a Marcian, mm.
27. Středa	Sv. Frumenc, věrozvěst; sv. Vincenc a spolum.
28. Čtvrtek	Sv. Šimon a Juda, apošt.; sv. Fideles, muč.
29. Pátek	Sv. Narcis, bisk.; sv. Arsenij, arcib.
30. Sobota	Sv. Saturnin, muč.; sv. Marcel a synové, mm.

Neděle 22. po sv. Duchu. Sluší-li dávat daň. Mat. 22.

31. Neděle	Sv. Wolfgang, biskup; sv. Notburga, pa.
------------	---

ČTVRTÍ MĚSÍCE

- ☾ První čtvrt 27. září
- ☾ Úplněk 4. října
- ☾ Posl. čtvrt 11. října
- ☾ Nový měsíc 19. října

♦ ♦ ♦

ŘÍJEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, 1-8 deštivo, 9-15 ochlazení, 16-20 studeno, 21-31 babí léto.

Teplý říjen, studený únor.

Opadá-li v říjnu listí, bude mokrá zima.

Říjen-li blýská, zima pak plíská.

Na sv. Havla dobytek do chléva.

Neprší-li na Havla (16), přijde sucho z jara.

Na Havla, poslední ze stromů jablka.

Na sv. Šimoniše (28) příkluše zima tiše.

Starý zvyk se těžko odkládá a nerad se kdo nechá vésti dále, než jak sám za vhodné uznává. (T. Kempenský I, 14)

Při všem co činíš, pamatuj na konec (Sir. 7, 40); pamatuj též, kterak jednou obстоíš před soudcem přísným, jehož nic není tajno, jehož nelze dary uchlácholiti, jenž výmluv nepřijímá, nýbrž souditi bude všechny spravedlivě. (T. Kempenský I, 24)

LISTOPAD

NOVEMBER—1971

1. Pondělí	VŠECH SVATÝCH; sv. Benignus
2. Úterý	Všech věrných zemědělců; sv. Justus, muč.
3. Středa	Sv. Hubert, bisk.; ctib. Jindřich Richter, m.
4. Čtvrtek	Sv. Karel Boromejský, kard.; sv. Girard, f.
5. Pátek	Sv. Zachariáš a Alžběta; sv. Bertilla, ab.
6. Sobota	Sv. Leonard, poust.; sv. Emilian, kněz poust.

Neděle 23. po sv. Duchu. Dcera Jairova. Mat. 9.

7. Neděle	Sv. Engelbert, b., m.; sv. Arnošt, opat
8. Pondělí	Sv. Korunování mučedníků; sv. Bohumír, b.
9. Úterý	Sv. Theodor, vojín, muč.; sv. Alexander, muč.
10. Středa	Sv. Ondřej Avellini, f.; sv. Justus, věrozvěst
11. Čtvrtek	Sv. Martin, biskup; sv. Mennas, vojín, muč.
12. Pátek	Sv. Martin I., ppž.; sv. Benedikt a bratři, mm
13. Sobota	Sv. Stanislav Kostka; všech sv. benediktinů

Neděle 24. po sv. Duchu. O posledním soudu. Mat. 24.

14. Neděle	Sv. Josafat Kuncovič, arcib., muč.
15. Pondělí	Sv. Albert Veliký, b., uč. c.; sv. Leopold, v.
16. Úterý	Sv. Edmund, arcib.; sv. Rufin a spolumuč.
17. Středa	Sv. Gertruda Vel., ab.; sv. Řehoř Divotvorce
18. Čtvrtek	Sv. Roman, jáhen, m.; sv. Dionys, papež
19. Pátek	Sv. Alžběta, kněžna; sv. Poncian, ppž., m.
20. Sobota	Sv. Felix z Valois, z. ř.; sv. Korbinian, bisk.

Neděle 25., poslední po sv. Duchu. Kristus Král. Jan. 18, 33.

21. Neděle	Obětování Panny Marie; sv. Kolumbán, opat
22. Pondělí	Sv. Cecilie, pa., m.; sv. Marek a Štěpán, mm.
23. Úterý	Sv. Klement I., ppž.; sv. Adéla a Trudon, v.
24. Středa	Sv. Jan z Kříže, uč. c.; sv. Chrysogon, m.
25. Čtvrtek	Sv. Kateřina, pa., m.; sv. Jakub Rozsekaný, m.
26. Pátek	Sv. Konrád, bisk.; sv. Silvestr, opat
27. Sobota	Sv. Virgil, b.; sv. Basileus a Saturnin, mm.

Neděle 1. adventní. Budou znamení na nebi. Luk. 21.

28. Neděle	Sv. Řehoř III., papež; sv. Anna, vdova
29. Pondělí	Sv. Saturnin, bis., muč.; sv. Filemon, muč.
30. Úterý	Sv. Ondřej, apoštol; sv. Justina, pa., muč.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ③ První čtvrt 27. října
- ④ Úplněk 2. listopadu
- ⑤ Posl. čtvrt 9. listopadu
- ⑥ Nový měsíc 18. list.

♦ ♦ ♦

LISTOPAD

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, 1-6 dešť nebo i sněh, 7-13 zamračeno, 14-21 obleva, 22-30 mrazy.

Sněh nepříjde-li na Vše svaté v noci, přijde na Martina celou nocí.

Přijde-li sv. Martin (11) na bílém koni, metelice za metelici se honí.

Jaký den na Obětování P. Marie (21), taková celá zima.

Chodí-li Kateřina (25) po ledě, Štěpán (26. pros.) pak po blátě.

Sněh na sv. Ondřeje (30) žitu velmi prospěje.

Ted' ještě práce jest ti k užítku; tvé slzy mohou naléztí milosti a vzdechů tvé bytí od Boha vyslyšeny; tvá lítost může dosti učiniti za tvé hříchy a očistiti tebe. (T. Kempenský I, 24)

Lépe jest, když se člověk nyní zde z hříchu očistí a své nepravost vymýtí, než aby do budoucna oddával se očistiti. (T. Kempenský I, 40)

Trouba zavzní. a mrtví vstanou. (1. Kor. 15, 52)

PROSINEC

DECEMBER—1971

1. středa	Sv. Eligius, b.; bl. Edmund Kampian, m.
2. čtvrtek	Sv. Bibiana, pa., muč.; sv. Pavlína, muč.
3. pátek	Sv. František Xav., věrozv.; sv. Kassian, m.
4. sobota	Sv. Barbora, pa., m.; sv. Petr Chrysolog, uč. c.

Neděle 2. adventní. Jan Křtitel ve vězení. Mat. 11.

5. neděle	Sv. Sába, opat; sv. Mikuláš I., papež
6. pondělí	Sv. Mikuláš, bisk.; sv. Hadrian II., papež
7. úterý	Sv. Ambrož, b., uč. c.; sv. Agathon, muč.
8. středa	NEPOSKVRNENÉ POČETÍ PANNY MARIE
9. čtvrtek	Sv. Leokadie, pa., muč.; sv. Julian, bisk.
10. pátek	Sv. Melchiades, ppž., m.; sv. Eulalie a Julie, m.
11. sobota	Sv. Damas, papež; sv. Daniel, poustevník

Neděle 3. adventní. Svědectví Janovo. Jan 1.

12. neděle	P. Maria Guadalupská; sv. Epimach a spolumuč.
13. pondělí	Sv. Lucie, pa., muč.; sv. Otilie, abatyše
14. úterý	Sv. Spiridion, bisk.; sv. Viator, biskup
15. středa	Suchý den; sv. Eusebius, b., m.;
16. čtvrtek	Sv. Albina, pa., m.; sv. Adéla, císař.
17. pátek	Suchý den; sv. Olympia, vd.; sv. Lazar
18. sobota	Suchý den; Sv. Rufus a Zosim, mučedníci.

Neděle 4. adventní. Připravujte cestu Páně. Luk. 3.

19. neděle	Sv. Timotheus a Maura, mm.; sv. Nemesius, m.
20. pondělí	Sv. Petr Klaver, věrozvěst
21. úterý	Sv. Tomáš, apoštol
22. středa	Sv. Flavian, m.; sv. Servulus, žehrák
23. čtvrtek	Sv. Kristiny, věrozv.; sv. Viktorie, m.
24. pátek	Vigilie; Štědrý den; sv. Irmína, pa.
25. sobota	NAROZENÍ PÁNĚ; sv. Anastasie, mučednice

Neděle Svatá Rodina. Simeonovo proroctví. Luk. 2.

26. neděle	Sv. Štěpán, jáhen, prvomuč.; sv. Marinus, m.
27. pondělí	Sv. Jan Ev., apoštol; sv. Fabiola, vyznavačka
28. úterý	Svatých Mladětek; sv. Troadlus, jinoch, m.
29. středa	Sv. Tomáš, arcib., muč.; sv. Krescenc, bisk.
30. čtvrtek	Sv. Melanie ml., pa.; sv. Roger, bisk.
31. pátek	Sv. Sylvestr, ppž.; sv. Kolumba, pa., muč.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ① První čtvrt 25. list.
- ② Úplněk 2. prosince
- ③ Posl. čtvrt 9. prosince
- ④ Nový měsíc 17. pros.
- ⑤ První čtvrt 25. pros.
- ⑥ Úplněk 21. prosince

★ ★ ★

PROSINEC

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, 1-8 mrazy, 9-15 větrno, 16-24 sněh, 25-31 tuhá zima.

Zimavý, sněhovitý prosinec připovídá požehnaný úrodný rok.

Má-li sv. Barborka (4) bílý šértoch, bude hodně trávy.

Sv. Barborka vyhání dřevo ze dvorka.

Sv. Lucie (13) noci upije, ale dne nepřidá.

Světlé vánoce — bile velikonoce.

Nebot' tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteříž je sužovali a utlačovali. (Moudr. 5, 1)

Tehdy bude člověka těšiti, že všeliké protiventství zde trpělivě snášel, ale veškerá nepravost oněmi. (Žalm 106, 42)

Při posledním soudě: Tehdy zastkvi se v krásě roucho chudičké, ale pozbuď lesku svého oděv jemný. Tehdy bude více velebena prostinká chatrě nežli zlatý palác. (T. Kempenský I, 24)

TABULKA HLAVNÍCH POHYBLIVÝCH SVÁTKŮ.

	Devítník (Septuagesima)	Popelec	Velikonoce	Hod Boží Svatodušní	První neděle adventní
1944	6. února	23. února	9. dubna	28. května	3. prosince
1945	28. ledna	14. února	1. dubna	20. května	2. prosince
1946	17. února	6. března	21. dubna	9. června	1. prosince
1947	2. února	19. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1948	25. ledna	11. února	28. března	16. května	28. listopadu
1949	13. února	2. března	17. dubna	5. června	27. listopadu
1950	5. února	22. února	9. dubna	28. května	3. prosince
1951	21. ledna	7. února	25. března	13. května	2. prosince
1952	10. února	27. února	13. dubna	1. června	30. listopadu
1953	1. února	18. února	5. dubna	24. května	29. listopadu
1954	14. února	3. března	18. dubna	6. června	28. listopadu
1955	6. února	23. února	10. dubna	29. května	27. listopadu
1956	29. ledna	15. února	1. dubna	20. května	2. prosince
1957	17. února	6. března	21. dubna	9. června	1. prosince
1958	2. února	19. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1959	25. ledna	11. února	29. března	17. května	29. listopadu
1960	14. února	2. března	17. dubna	5. června	27. listopadu
1961	29. ledna	15. února	2. dubna	21. května	3. prosince
1962	18. února	7. března	22. dubna	10. června	2. prosince
1963	10. února	27. února	14. dubna	2. června	1. prosince
1964	26. ledna	12. února	29. března	17. května	29. listopadu
1965	14. února	3. března	18. dubna	6. června	28. listopadu
1966	6. února	23. února	10. dubna	29. května	27. listopadu
1967	22. ledna	8. února	26. března	14. května	3. prosince
1968	11. února	28. února	14. dubna	2. června	1. prosince
1969	2. února	19. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1970	25. ledna	11. února	29. března	17. května	29. listopadu
1971	7. února	24. února	11. dubna	30. května	28. listopadu
1972	30. ledna	16. února	2. dubna	21. května	3. prosince
1973	18. února	7. března	22. dubna	10. června	2. prosince
1974	10. února	27. února	14. dubna	2. června	1. prosince
1975	26. ledna	12. února	30. března	18. května	30. listopadu
1976	15. února	3. března	18. dubna	6. června	28. listopadu
1977	6. února	23. února	10. dubna	29. května	27. listopadu
1978	22. ledna	8. února	26. března	14. května	3. prosince
1979	11. února	28. února	15. dubna	3. června	2. prosince
1980	3. února	20. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1981	15. února	4. března	19. dubna	7. června	29. listopadu
1982	7. února	24. února	11. dubna	30. května	28. listopadu
1983	30. ledna	16. února	3. dubna	22. května	27. listopadu

Jména svatých v Americe užívána.

Odvozeniny z křesťanských jmen.

Kde jest více svatých pod stejným jménem, možno si vybrati jiné datum (než co zde po-
dáváme) jistého svatého. Na př: Františků jest více: Borgia 10 říj., De Paul 2. dub., Sa-
leský 29. led., Xavérský 3. pros. Podobné jiní svatí.

Abe,	Abraham,	5 únor.	Arnand,	Arnold,	8 čce.	Betty,	Elizabeth,	18 čer.
Aby,	Abraham,	16 břez.	Arnauld,	Arnold,	8 čce.	Bill,	William,	20 čce.
Abie,	Abraham,	9 říj.	Art,	Arthur,	21 čce.	Birdie,	Bertha,	4 čce.
Achil,	Achilles,	15 květ.	Artie,	Arthur,	21 čce.	Blanche,	Bianca,	5 čce.
Achlm,	Joachim,	16 dub.	Ary,	Aaron,	21 čce.	Blase,	Blasins,	3 únor.
Ada,	Ida, Editha,	15 čce.	Asta,	Augusta,	27 břez.	Bob,	Robert,	29 dub.
Adela,	Adelaide,	16 pros.	Aubin,	Albin,	5 únor.	Bonny,	Bonaventura,	14 čce.
Ado,	Ado,	16 pros.	Aubine,	Albina,	16 pros.	Bride,	Brigitta,	23 čce.
Aggie, Agnes,	21 led.—2 břez.		Audrey,	Alderic,	7 led.	Brush,	Ambrose,	7 pros.
Aemil,	Emilian,	8 srp.	Audrey,	Ethelreda,	23 čer.	Bryan,	Bernard,	20 srp.
Aemilia,	Aemiliana,	5 led.	Austin,	Augustine,	26 květ.	Burga,	Walburga,	1 květ.
Almee,	Amata,	13 pros.	Austin,	Augustine,	28 srp.			
Ainy,	Amata,	13 pros.	Aveline,	Eva,	24 pros.	Camille,	Camilla,	14 čce.
Al,	Albert,	21 list.	Avelline,	Andrew,	10 list.	Campion,	Edmund,	16 list.
Al,	Adalbert,	3 dub.	Axel,	Absalon,	2 břez.	Canty, John of Kanty,	31 květ.	
Alan,	Alanus,	26 říj.				Janule,	Canutus,	19 led.
Albie,	Albina,	16 pros.	Bab,	Barbara,	4 pros.	Carlos,	Charles,	4 list.
Aldrich,	Aldrikus,	7 led.	Barb,	Barbara,	4 pros.	Carmela,	Maria,	16 čce.
Aleck,	Alexander,	18 břez.	Babet,	Elizabeth,	5 list.	Carmen,	Maria,	16 čce.
Alec,	Alexius,	17 čce.	Babett,	Elizabeth,	8 čce.	Carrie,	Caroline,	14 čce.
Alex,	Alexius,	12 únor.	Babe,	Barbara,	4 pros.	Catty,	Martha,	22 únor.
Alfons,	Alphonsus,	12 srp.	Babie,	Barbara,	4 pros.	Cecily,	Caecilia,	22 list.
Alonso,	Alphonsus,	2 srp.	Baldwin,	Barbara,	8 led.	Celia,	Caecilia,	22 list.
Alger,	Algeric,	1 pros.	Barbe,	Barbara,	4 pros.	Celina,	Caecilia,	22 list.
Agdy,	Algeric,	1 pros.	Baraby,	Barnabas,	11 čer.	Charlie,	Charles,	4 list.
Airy,	Algeric,	1 pros.	Barbard,	Bernard,	20 srp.	Charlotte,	Caroline,	14 čer.
Alice,	Adelaide,	16 pros.	Barney,	Bernard,	20 srp.	Cherie,	Pulcheria,	10 září
Alicia,	Adelaide,	16 pros.	Barry,	Finbarr,	10 září	Chetry,	Caritas,	1 srp.
Aleck,	Alexander,	21 září	Bart,	Bartolomew,	24 srp.	Chiara,	Clara,	12 srp.
Alix,	Alexander,	21 září	Barthel,	Bartholomew,	24 srp.	Chim,	Joachim,	20 břez.
Allen,	Hilarius,	13 led.	Bartley,	Bartolomew,	24 srp.	Cholly,	Charles,	4 list.
Allie,	Adelaidis,	16 pros.	Bastel,	Sebastian,	20 led.	Chris,	Christopher,	25 čce.
Alma,	Maria,	8 září	Bastian,	Sebastian,	20 led.	Chrissy,	Christiana,	24 čer.
Alwls,	Aloysius,	21 čer.	Beatte,	Beata,	8 břez.	Christina,	Christiana,	24 čer.
Alois,	Aloysius,	21 čer.	Bee,	Beatrice,	18 led.	Claire,	Clarus,	8 list.
Almaerei,	Anna Maria,	26 čce.	Bea,	Beatrice,	29 čce.	Clare,	Clara,	12 srp.
Amy,	Amator,	12 září	Bebba,	Elizabeth,	18 čer.	Claude,	Claudius,	9 čce.
Ame,	Amator,	12 září	Bel, Bella,	Elizabeth,	18 čer.	Claus,	Nicholas,	6 pros.
Aime,	Amator,	12 září	Belle,	Elizabeth,	18 čer.	Colln,	Nicholas,	10 září
Amella,	Amelberga,	10 čce.	Ben,	Benjamin,	31 břez.	Coline,	Columbia,	17 září
Andy,	Andreas,	30 list.	Benedetta,	Benedicta,	21 břez.	Columkille,	Columbia,	17 září
Anne,	Anna,	26 čce.	Benedetto,	Benedict,	21 břez.	Connie,	Conrad,	26 list.
Anita,	Anna,	26 čce.	Betto,	Benedict,	21 břez.	Constance,	Constantina,	10 září
Annette,	Anna,	26 čce.	Benito,	Benedict,	21 břez.	Cora,	Cordula,	22 říj.
Annie,	Anna,	26 čce.	Bennet,	Benedict,	21 břez.	Cy,	Cyrus,	31 led.
Annunciata,	Maria,	9 dub.	Bernie,	Benedict,	21 břez.			
Ansel,	Anselm,	21 dub.	Benolt,	Benedict,	21 břez.	Daisy, Margaret, Cor,	22 únor.	
Anastae,	Anastasia,	28 říj.	Ben,	Benno,	16 čer.	Daa,	Daniel,	21 pros.
Anstys,	Anastasia,	28 říj.	Beppo,	Joseph,	19 břez.	Danny,	Daniel,	21 pros.
Antoinette,	Antonia,	4 květ.	Bert,	Bertha,	4 čce.	Derby,	Jeremiah,	1 květ.
Antonette,	Antonina,	1 břez.	Bertie,	Bertha,	4 čce.	Dave,	David,	29 pros.
Anty,	Anastasia,	28 říj.	Bert,	Herbert,	16 břez.	Davey,	David,	29 pros.
Anusia,	Anna,	26 čce.	Bertram,	Bertrand,	29 čce.	Delia,	Brigitta,	1 únor.
Archle,	Archelaus,	23 srp.	Bess, Bessie, Beata,	29 čce.	Denls,	Dionysius,	8 dub.	
Arend,	Arnold,	8 čce.	Betsey,	Elizabeth,	18 čer.	Denise,	Dionysia,	6 pros.
Armand,	Herman,	7 dub.	Bettina,	Elizabeth,	18 čer.	Dick,	Richard,	3 dub.
Armyn,	Herman,	7 dub.	Betha,	Elizabeth,	18 čer.	Diego,	Didacus,	12 list.

Miego,	Jacob,	6 říj.	Gabe,	Gabriel,	24 břez.	Julie,	Julius,	19 srp
Dion,	Dionysius,	3 říj.	Garrett,	Gerard,	24 září	Juliet,	Julia,	21 čce
Dirk,	Theodoric,	1 čce.	Gaston,	Vedastus,	6 únor.			
Dix,	Benedict,	21 břez.	Gene,	Eugene,	8 led.	Karel,	Charles,	4 list
Dodd,	Theodoric,	1 čce.	Geoffrey,	Godfrey,	8 list.	Karl,	Charles,	4 list
Dol,	Dorothy,	6 únor.	Gertie,	Gertrude,	17 list.	Kate,	Catherine,	25 list
Dolly,	Dorothy,	6 únor.	Gil,	Gilbert,	4 únor.	Kathleen,	Catherine,	25 list
Dolores,	Maria,	23 břez.	Gladys,	Claudia,	30 říj.	Kitty,	Catherine,	25 list
Dolph,	Adolph,	11 břez.	Grace,	Gratia,	1 květ.	Kelly,	Celsus,	18 čce
Dor,	Theodore,	16 srp.	Greg.	Gregory,	12 břez.	Kenny,	Canicus,	11 říj
Dora,	Dorothy,	6 únor.	Griffith,	Ruffinus,	26 srp.	Kerstin,	Christina,	24 čer
Dorinda,	Dorothy,	6 únor.	Grita,	Margaret,	22 únor.	Kit,	Christophorus,	25 čce
Dort,	Dorothy,	6 únor.	Gus,	Augustus,	7 říj.	Klas,	Nicolas,	22 břez
			Guy,	Vitus,	15 čer.	Klaus,	Nicolas,	22 břez
			Gwen,	Blance,	5 čce.	Knute,	Canute,	19 led
			Gwen,	Gwendoline,	28 břez.	Kurt,	Conrad,	26 list
Ed,	Edward,	13 říj.	Hal,	Henry,	15 čce.	Larkin,	Lawrence,	5 září
Edmond,	Edmund,	20 list.	Hank,	Henry,	15 čce.	Larry,	Lawrence,	5 září
Egmond,	Edmund,	20 list.	Hanna,	Anna,	26 čce.	Laurie,	Lawrence,	5 září
Effie,	Euphemia,	16 září	Hans,	John,	16 květ.	Lena,	Helen,	17 srp
Eileen,	Helen,	17 srp.	Harriet,	Henry,	15 čce.	Lenon,	Magdalene,	22 čce
Elaine,	Helen,	17 srp.	Harry,	Henry,	15 čce.	Leon,	Leo,	11 dub.
Eli,	Elias,	20 čce.	Harvey,	Hervens,	1 čer.	Lew,	Ludwig,	25 srp
Elisha,	Elisaeus,	14 čer.	Hattie,	Hedwiga,	17 říj.	Lewis,	Ludwig,	25 srp
Eliza,	Elizabeth,	8 čce.	Hawkin,	Henry,	15 čce.	Lex,	Alexius,	12 únor.
Ella,	Helen,	17 srp.	Heine,	Henry,	15 čce.	Libby,	Elisabeth,	18 čer.
Ellen,	Helen,	17 srp.	Heinz,	Henry,	15 čce.	Lillie,	Ludmila,	16 září
Elleen,	Helen,	17 srp.	Hemma,	Emma,	29 čer.	Lillian,	Ludmila,	16 září
Elsha,	Elisaeus,	14 čer.	Hobart,	Hubert,	3 list.	Lionel,	Leo,	11 dub
Ellis,	Elisaeus,	14 čer.	Hugh,	Hugo,	1 dub.	Lizzie,	Elisabeth,	18 čer
Elmer,	Vladimirus,	15 čce.	Ignace,	Ignatius,	31 čce.	Lola,	Caroline,	14 čer.
Elmo,	Erasmus,	2 čce.	Ike,	Isaac,	31 dub.	Lora,	Lawrence,	18 květ
Eloy,	Eligius,	1 pros.	Inez,	Agnes,	21 led.	Lotty,	Caroline,	14 čer
Else,	Elizabeth,	19 list.	Isabel,	Elizabeth,	19 list.	Lou,	Ludwica,	31 led
Elsie,	Elizabeth,	19 list.	Ivan,	John,	25 čer.	Louise,	Ludwica,	31 led
Emeric,	Alberic,	26 led.	Jack,	John,	16 květ.	Louis,	Ludwig,	25 srp
Emerson,	Alberic,	26 led.	Jake,	Jacob,	1 květ.	Luce,	Lucia,	13 pros
Emery,	Alberic,	26 led.	James,	Jacob,	1 květ.	Lucy,	Lucia,	13 pros
Emil,	Aemilius,	8 srp.	Jan,	John,	27 pros.	Luigi,	Aloysius,	21 čer.
Emily,	Aemilia,	30 čce.	Jane,	Joanna,	24 květ.	Lulu,	Ludwica,	31 led
Emmie,	Emma,	29 čer.	Janet,	Joanna,	24 květ.	Mabel,	Amabilis,	13 září
Emmon,	Edmundus,	20 list.	Jarvis,	Gervase,	19 čer.	Madeleine,	Magdalene,	22 čce.
Ena,	Eugenia,	25 pros.	Jasper,	Casparus,	6 čce.	Madeline,	Magdalene,	22 čce.
Ermin,	Herman,	7 dub.	Jean,	John,	24 květ.	Madge,	Magdalene,	22 čce.
Erna,	Ernestina,	7 list.	Jeanne,	Joanna,	24 květ.	Maggie,	Magdalene,	22 čce.
Ernst,	Ernest,	7 list.	Jeannette,	Joanna,	24 květ.	Maisie,	Margaret,	22 únor.
Essie,	Esther,	7 břez.	Jeff,	Godfried,	8 list.	Mamie,	Maria,	8 září
Estella,	Esther,	7 břez.	Jeffrey,	Godfried,	8 list.	Mae,	Maria,	8 září
Estelle,	Esther,	7 břez.	Jenkin,	John,	23 říj.	Marie,	Maria,	8 září
Ethel,	Adelaide,	16 pros.	Jenny,	Joanna,	22 srp.	Marge,	Margaret,	10 čer.
Etta,	Henrica,	10 čer.	Jerry,	Jeremiah,	16 únor.	Margy,	Margaret,	10 čer.
Evan,	John,	24 čer.	Jessie,	Joanna,	24 květ.	Marion,	Maria,	8 září
Eveleen,	Eva,	24 pros.	Jim,	Jacob,	1 květ.	Marjory,	Margaret,	10 čer.
Eveline,	Eva,	24 pros.	Joan,	Joanna,	24 květ.	Mat,	Mathilda,	14 břez.
			Joe,	Joseph,	19 břez.	Mat,	Mattheus,	21 září
Fanny,	Frances,	9 břez.	Josie,	Joseph,	19 břez.	Mat,	Matthias,	24 únor.
Fay,	Fides,	1 srp.	Joyce,	Jucund,	14 list.	Maud,	Magdalene,	28 květ.
Fe,	Fides,	1 srp.	Juan,	John,	8 únor.	Maurice,	Mauritius,	22 září
Felice,	Felix,	14 čer.	Judd,	Jeremiah,	1 květ.	Max,	Maximian,	11 únor.
Ferry,	Ferdinand,	23 čer.	Jude,	Thaddaeus,	28 říj.	May,	Maria,	8 září
Flo,	Flora,	29 list.	Jula,	Julius,	19 srp.	Mayme,	Maria,	8 září
Floy,	Florence,	20 čer.				Meg,	Margaret,	10 čer
Frank,	Francis,	29 led., 4 říj.						
Fred,	Frederick,	27 květ.						
Fritz,	Frederick,	18 čce.						

Michael	Michael,	29 zář	Robin,	Robert,	7 čer.	Threse,	Theresa,	15 říj
Mick,	Michael,	29 zář	Roger,	Rogerus,	4 led.	Tiffany,	Epiphany,	21 led
Mike,	Michael,	29 zář	Rolf,	Rudolph,	27 č'ce.	Tilda,	Mathilda,	14 břez
Miles,	Malachy,	3 list.	Rollo,	Rudolph,	27 č'ce.	Tillie,	Ottilla,	13 pros
Millie,	Aemilia,	12 list.	Rolston	Rudolph	27 č'ce.	Tim,	Timothy,	24 led
Mina,	Wilhemina,	25 čer.	Romie,	Roman,	22 květ.	Tim,	Timothy,	24 led.
Miriam,	Maria,	8 zář	Rone,	Ronald,	20 srp.	Tina,	Christina,	24 č'ce
Molly,	Maria,	8 zář	Rory,	Roderick,	13 břez.	Tina,	Valentine,	14 únor
Moritz,	Maurice,	22 zář	Ray,	Roderick,	13 břez.	Tom,	Thomas,	21 pros
Morris,	Maurice,	22 zář	Royce,	Roderick,	13 břez.	Tommy,	Thomas,	7 břez
Murphy,	Muredachus,	13 srp.	Rudy,	Roderick,	13 břez.	Tracy,	Theresia,	15 říj
Murray,	Muredachus,	13 srp.	Ruffin,	Rufinus,	30 č'ce.	Trand,	Gertrude,	25 list
			Ruffo,	Rufinus,	30 č'ce.	Trine,	Catherine,	25 list
			Ruprecht,	Rupert,	27 břez.	Trix,	Beatrix,	29 č'ce.
Nance,	Anna,	26 č'ce.	Rurik,	Ruderic,	13 břez.	Trude,	Gertrude,	17 břez.
Nanette,	Anna,	26 č'ce.	Rutger,	Ruderic,	13 břez.			
Naninka,	Anna,	26 č'ce.	Ruy,	Ruderic,	13 břez.			
Nash,	Ignatius,	31 č'ce.	Sadie,	Sara,	4 zář	Ugo,	Hugo,	29 dub.
Nat,	Nathanael,	24 srp.	Sally,	Rosalla,	4 zář	Ulla,	Ursulla,	21 říj
Nat,	Natalie,	1 pros.	Sam,	Samuel,	20 srp.	Ulric,	Udalric,	4 č'ce
Ned,	Edward,	13 říj.	Sander,	Alexander,	18 břez.	Val,	Valentine,	14 únor.
Nellie,	Helen,	17 srp.	Sanders,	Alexander,	18 břez.	Val,	Valerian,	14 dub
Nick,	Nicholas,	6 pros.	Sandro,	Alexander,	18 břez.			
Niles,	Nicholas,	6 pros.	Sandry,	Alexander,	18 břez.	Valeska,	Ladislav,	28 čer.
Niels,	Nicholas,	6 pros.	Savy,	Francis,	3 pros.	Van,	Henry,	10 č'ce
Nina,	Anna,	26 č'ce.	Selina,	Coelina,	15 pros.	Vence,	Vaclar,	28 zář
Nora,	Helena,	17 srp.	Sepp,	Joseph,	19 břez.	Vince,	Vincent,	28 zář
			Seymour,	Maurus,	15 led.	Vilma,	Wilhelmina,	10 led
Olaf,	Olavus,	29 č'ce.	Shamus,	Jacob,	1 květ.	Wallie,	Walburga,	27 únor
Ole,	Olavus,	29 č'ce.	Sl,	Josias,	1 zář	Wally,	Walter,	4 čer.
Olive,	Oliva,	3 čer.	Sid,	Sidonla,	23 srp.	Walt,	Walter,	4 čer
Oliver,	Oliver,	1 č'ce.	Sig,	Sigfried,	15 únor.			
Olo,	Odilo,	1 led.	Sigvie,	Sylvia,	3 list.	Warren,	Guarine,	6 únor
Oscar,	Anscharus,	3 únor.	Sinclair,	Clara,	12 srp.	Watkin,	Walter,	4 čer.
Owen,	Eugene,	8 led.	Sis,	Caecilia,	22 list.	Wence,	Vaclav,	28 zář
			Sissot,	Caecilia,	22 list.	Wendel,	Wendelin,	20 říj.
Paddy,	Patrick,	17 břez.	Sita,	Zita,	27 dub.	Wilkin,	William,	29 č'ce
Paula,	Paul,	26 led.	Sol,	Solomon,	25 čer.	Will,	William,	6 dub.
Pat,	Patrick,	17 břez.	Stacy,	Anastasia,	28 říj.	Willem,	William,	6 dub
Patsey,	Patrick,	17 břez.	Stanley,	Stanislaus,	13 list.	Wilma,	Wilhelmina,	10 led.
Pearl,	Margaret,	13 čer.	Stasie,	Anastasia,	28 říj.	Winnie,	Winifreda,	3 list.
Pete,	Peter,	29 čer.	Steve,	Stephen,	26 pros.	Winny	Winifreda,	3 list
Phil,	Philipp,	1 květ.	Stine,	Christina,	24 č'ce.			
Pierce,	Peter,	29 čer.	Sue,	Susanna,	11 srp.	Xaver,	Francis,	3 pros
Polly,	Maria,	8 zář	Susie,	Susanna,	11 srp.	Xina,	Christina,	24 čer
Pop,	Robert,	7 čer.						
Ptolemy,	Bernard,	21 srp.	Tad,	Thaddeus,	28 říj.	Yago,	Jacob,	29 č'ce
			Ted,	Thaddeus,	28 říj.	Ynes,	Agnes,	21 led
Quentin,	Quintianus,	31 říj.	Teeny,	Martin,	11 list.	Yvette,	Jutta,	1 č'ce
			Terry,	Theodore,	16 srp.			
Ray,	Raymond,	23 led.	Terre,	Theresia,	15 říj.	Zach,	Zachary,	15 břez
Reta,	Margaret,	10 čer.	Tessie,	Theresia,	15 říj.	Zander,	Alexander,	21 č'ce
Reynold,	Richard,	4 květ.	Thierry,	Theodoric,	1 č'ce.	Zeke,	Ezekiel,	10 dub
Rita,	Margaret,	22 květ.				Ziska,	Frances,	9 břez
Ritchie,	Richard,	3 dub.						

U SALVÁTORA

Obrázek ze žďárských hor
od Vlasty Pittnerové.

I.

O ÚBOČÍ hor táhne se lesík smrčinový, temná zeleň odráží se od zeleně luk i obilí, po hřebeni úbočí horského vine se silnice a les s druhé strany rozkládá se šíře a šíře a souvisí tu a tam, kusem polnosti přerýván, s velikými, temnými hvozdy žďárských hor.

Asi uprosřed malého lesíka na mýtině u samé silnice, jejíž druhou stranu veliké stromy lemují, stojí kříž; kamenný, prostě vytesaný v lomech najdeckých, kdež sta a sta dělných rukou ten chlebík z kamene vydobývá; na kříži místo těla Kristova přibit obraz zmučené tváře Spasitelovy — Salvator mundi.

Pod křížem jest dřevěné klekátko, ve vzdálenosti několik metrů kolem kříže dřevěné zábradlí a u tohoto založen živý plot z nízkých posud smrčků. Je zde klidno a velebno, říká se zde "u Salvatora" a zbožný horský lid rád sem putuje.

V den Proměnění Kristova (6. srpna) odbývá se tu každoročně pout'. Tu přijde s knězem v čele procesí ze Žďáru i okolních vesnic. Staří "předříkávači" nesou kříže, některý hoch barevnou, nejčastěji červenou "korovičku" s obrazem svatého patrona té které dědiny a zbožný lid, kdokoli mohl odejít od práce, spěchá uctit pobožností Spasitele světa a vyprosit zdaru blížím se žním. Před tímto dnem zřídka počnou ve žďárských horách žně, leč ozimního žita na výšinách zasetého a to na mo-

ravské straně za Žďárem, kde jest tepleji a úrodněji než na straně české. Lesík u Salvatora jest na samé čáře hraniční mezi Čechy a Moravou.

V neděli po dni Proměnění Kristova dojde zase procesí ze Zámku-Žďáru či jak se obecně říká z Kláštera s knězem a okolní vesnice opět se účastní. Tu bývají procesí větší, an nedělního dne každý pokdy má a procesí často i hudbou jest provázeno.

Že v oba dva dny jest v lese rozložena "pout'", totiž boudy s perníkem a ovocem, jest hlavně pro radost "těm malým", které rodiče rádi na pout' s sebou berou. Hlavně se shánějí děti po oplátkách, které na tuto i na všechny jiné po horách pouti přinášejí lidé z Ranska, kde tento skromný průmysl jest mnohým rodinám skoro obživou. V železných hutích na Ransku slévány druhdy mezi jiným zbožím i formy na oplatky, nyní lijí se oplatky a znají a kupují je celé hory.

Velcí poutníci ohlížejí se pak po vykonané pobožnosti po vozích s pivem, které tu z pivovaru klášterského, ještě z dob, kdy zbožní otcové Cisterciáci chmelový nápoj sami vařivali, dobré pověsti požívá. V malých železných kamínkách ohřívají řezníci uzenky a záhy rozloží se všeska procesí v lesíku tábořem a po pobožnosti rozproudí se veselost.

A ty staré stromy kývají vrcholy, jako by se radovaly, že vzpomenu si lidé také aspoň dvakrát do roka zajít sem, že zaslechnou také zpěv a slova zbožných modliteb i veselá slova zábavy. —

Trvá-li někdy během jara a léta dlouhé sucho neb nepohoda, tu vyjdou z té které dědiny procesím k Salvátoru a obětují pobožnost za odvrácení pohromy, beztoho vždy sporé zdejší úrodě; pout' ale, ta pravá pout', odbývá se, jak již řečeno, jen po ony dva dny. —

Máme den Proměnění Kristova. V lesíku u Salvátora jest živo; dozněly pobožné písně a modlitby a poutníci vyhledávají navzájem své známé z jiných míst, zavdávají si, kupují perník, ovoce a oplatky dětem svým i známým.

Na příkopě kol zábradlí u kříže vyhozeném usedlo několik žen a vyndavajíce z kapes a sotůrků (mošen) přinesené zásoby od jídla, hovoří o všeličems. Jsou to nejvíce výměnkářky, které nemajíce čeho na práci, na pout' se vybraly. Znají se, ač jsou z kolika dědin a hezky se jim to při vzpomínkách na staré časy a nevinných klípkách sedí.

"Koukejte, to je mladá Matušová panímáma ze Světnova," upozorňuje suchá černošká babička svoji přítloustlou sousedku.

"Která pak? Starou panímámu Matušovu znám, o mladé jsem slyšela, ale posud jsem ju neviděla," odpovídá dobrosrdečná stařenka, které ta dobrota zrovna z očí září.

"No vždyť přece chodíváte na pouti a mladá Matuška za těch šest let, co je vdána je skoro na každém poutě," přidala stařena třetí.

"Chce prý si vymodlit děcko, kterého jí Pán Bůh dlouho nedává," praví opět prvá.

"Chudák, ale tak mi ju ukažte, Klácelko," praví opět přítloustlá babička.

"Tamhle, vidíte ju, stojí u starého Kocvery z Ranska a vybírá ze škatule oplatky," ukazovala Klácelka.

"Oplatky kupuje a nemá je komu dát," litovala opět dobrosrdečná výměnkářka.

"I ona je rozdává všem dětem, které potká, je blázen po dětech. Kdyby vás znala, Hladíčko, a věděla, že máte sedm vnoučat, hned by vám pro ně nadělila pouti a prosila by vás, ať se za ňu pomodlíte, aby ju Pán Bůh už vyslšel a vránu k ní poslal," usmála se Klácelka.

"Nesmějte se, babičko Klácelová, mladé ženské to musí být líto a třeba ještě od muža pro to vejčty trpí," řekla Hladíčka.

"Ba trpí a od panímatky ještě více," vykládala třetí stařena. "Znám to dobře, jsu taky ze Světnova. Nechtěla stará panímáma Matušová, aby si Josef — jako nynější pantáta — tuhle panímámu bral; měla proň kolik jiných nevěst na vybranou. Ale on nedal jinak. Tři roky se chceli s touhle panímámou a pořád ho lidé zráželi; pak poradil někdo Marjánce, tak se mladá panímáma Matušová volá, aby se, nevím už na kolik poutů pomodlit šla, tak že si Josefa vymodlí. No, ona šla, byla prý až ve Vranově a naposled v Chrudimi u svatého Salvátora. Ten čas dopustil Pán Bůh na starou Matušku těžkou nemoc, dali ju zaopatřit a tu na domluvu jemnostpanáčka se smířila se synem a poslala pro Marjánku. Ta právě přišla z té Chrudimě a ještě s růžencem na krku běžela k Matušom. Panímáma jí a Josefovi požehnala a ve třech nedělách byla svatba; taky jsem na ni byla. Stará panímáma vyvázla z té nemoci, ale k vaření byla ještě slabá, tak jsem tam pomáhala; jsu trochu z přízně, nebožtík pantáta Matuš byl jako se mnou sestřínětem."

"A proč jí vyčítá panímatka, že nemá děti, Dušková? Což se bojí, že nebudou už žádných mít, vždyť je to přece silná a zdravá ženská," pravila dobráčka Hladíková.

"Milá brachu," řekla rozvážně Dušková, — "ono to panímámu hned mrzelo, že tak honem svolila a pak Marjánka měla otčima a ten jí nevyplatil celou pretencu, že byla přes majorát prý doma, moc stála a že byla zlá léta. A to víte, když se nevyplatí, co se slibuje, je vostuda hned a panímáma Matušová má ráda ty renčáky. Není také divu, takový grunt, dvě sta měr, kus lesa a rymík; mohl Josef dostat aspoň čtyry tisíce se ženou, však sestřám po dvou splácel. Marjánka dostala všeho všudy patnáct set, zůstal jim dluh na stavení; ať se na takovém gruntu lehko splatí, ale panímámu to přece mrzí a s tou vránou má aspoň k vejčtům příčinu."

V tom odešla mladá panímáma Matušová, o níž ženské řeč vedly, od bud s perníkem a ovocem a koupíc si u vozu pivovarského sklenici piva, ohlížela se kam by usedla a spatříc výměnkářky, zamířila k nim. Pozdravily se a mladá panímáma podávala Duškové zavdanou.

Tato díc: "Dej Pán Bůh stálé zdraví," se napila a vracela sklenici. Mladá panímáma podávala dále, Klácelka též s poděkováním si zavdala, ale Hladička odpírala řkouc: "Ale zaplat' Pán Bůh, panímámo, nedělejte si škody, vždyť mě ani neznáte."

"Jen se napíte, babičko, vždyť jsme všechny na poutě," řekla panímáma.

"Já jsu z Najdeku babička Hladíková," představovala se výměnkářka a vezmouc sklenici, napila se. "No dej Pán Bůh zdraví."

Mladá panímáma usedla na příkopu vedle Hladičky a napivši se posléz sama, počínala hovor dále: "To se dnes pout' vydařil."

"Vydařil, sešlo se procesství kolik, mně to na dnešní den připadá slavnější než v neděli, je větší pobožnost; v neděli je mnoho chasy a tropívá se roztopáš," pravila Hladička.

"A ty muziky z pobožností vytrhujou; chasa drží krok prý podle taktu a vykračujou jako při svatebním maršu. Já nejdu ráda procesťvím při muzice, poutě jsou pobožnost kajicná a prosebná a muziky k ní nepatřijou," tvrdila Klácelka.

"Ale muzika dělá větší slávu a Pán Bůh se má oslavovat," přičekla Dušková.

"Mně se líbí poutě dycky a když jde muzika a jsou eště družanky a nesou Panenku Máriju nebo svatý obraz, tak mně je dycky až k pláču," pravila panímáma Matušová.

"Však vy, panímámo, těch poutů pochodíte," prohodila Dušková.

"Inu, babičko, to víte, to já už od malička; nebožtík tatínek, Pán Bůh jim odpust', byli mrzák, na obě ruce ochromli od schváceniny a tak nebyli k velké práci; rádi si zašli na pouty Pána Boha poprosit, aby jim v trápení ulehčil a mně brávali s sebou. Pak když umřeli a maminka se znova vdaly, byly pouty mé jediné vyražení."

"A vaše živé potěšení, jako pantátu, jste prý si na poutech vymodlila," poznamenala Klácelka.

"Ba vymodlila," vzdychla Matušová, "a věřím, že možno člověku mnoho si vymodlit: když Pán Bůh kříže posílá, na poutech hledám ulehčení."

"Ale, ale, taková mladá panímáma a bude povídat o křížích," řekla Klácelka

trochu špičatě. "Co pak vám může chybět, máte statek jeden z největších z celé dědiny, muža máte hodného, nepije, nehraje, na výměnku jen panímámu, statku dost a děti žádné."

"Děti žádné, to je to, milá vy babičko, co mě trápí," mladá panímáma si přejela oči rukou.

"I to vás má co trápit, čím víc dětí, tím víc starostí. Takhle pěkně užijete mladého věku, zajdete si na pouty, můžete na svatby, můžete k muzikám, vyspíte se po celé noci, ušetříte těla a jste pořád jako svobodná," vyvracela Klácelka mladé panímáme její žal, však příliš horlivě, než aby to bylo upřímným.

"No on člověk neví, co Pán Bůh dá," pravila Hladička; "neplačte, panímámo zlatá, možná, že za pár let s váma sem k Salvátoru třeba tři, čtyři dětičky přicapou."

"Kdyby to Pán Bůh dal," vzdychla Matušová.

Najdecké procesí, s kterým Hladička byla došla, sbíralo se k odchodu a tato se chystala, že půjde též. Zvednouc vrchní sukni, vyňala z kapsy u spodničky šátek, v jehož cípku zavázáno bylo několik krejcarů a pravila: "Musím těm hažartům koupit aspoň pár škvvrnátek poutu, seběhne se to babičce naprotivá."

"Kupte přece oplatky," vybízela Klácelka.

"To je málo na podělenou, prázdné oplatky jsou tři za grejcar a škvvrnátek je až deset, mám málo peněz, jen tak co za ty vajčka stržím," pravila Hladička ze šátku čtyřrák vymotajíc.

"Já vám dám, babičko, pro ty vnoučky," pravila Matušová a ze svého pěkného košíčku rychle něco oplatek, perníku i ovoce výměnkářce do starého sotůrku dávala. Druhé dvě výměnkářky se šťouchly a podesly, aby se nezdálo, že jsou také chytivé.

Upřímně děkujíc, přijala výměnkářka od bohaté panímámy pouti a vybidla tuto, aby šla kousek s procesím, což ona učinila, díc, že se vrátí domů přes Klášter. Nedošloť dnes ze Světnova procesí a mladá Matuška jen sama na pout se vybrala. Ohlídlá se sice po Duškové, ale nesháněla se po ní, nemělat' ji příliš v lásce pro ostrý její jazyk i časté odvolávání se na přibuzenstvo, v je-

hož uznávání si Dušková často k Matušovům na grunt přišla to a ono vypůjčit, ovšem na věčnou oplátku.

Dobrá Hladička myslela, že musí mladou panímámu za její laskavost hodně potěšit i rozprávěla řeč: "Tot' budou mít ty děti radosti, tuhle oplátky budou pro Fánku do cumlu; naša mladá musí vypomáhat cumly, není žádná siláčka a děcka se jí dost hrnou."

"A u nás žádné a už jsu šest let přečvďána," zalkala Matuška.

"No doufejte, panímámo, doufejte a modlite se k Panně Mariji Pomocné. Modlivajou se ženské radostný růženec a taky "rájskou zahradu", ta se modlí za vyplnění tajného přání po sedm sobot po sobě, jako taky k uctění sedmi bolestí Panny Marie; je to sto otčenášů a počínaje ranním klekáním můžou se při všecké denní práci do klekání večerního vymodlit; tu pobožnost, panímámo, jste ještě nekonaly?" poučovala a zívala výměnkářka.

"Ne, Pán Bůh vás pozdrav, babičko, za to, že jste mně něco nového pověděly; budu se ju modlit, aby mě Pán Bůh vyslyšel. 'Vždyt' já zle zkusím od paní matky a muž se mně začíná chytat hospody a karet; říká, že nemá prý na koho šetřit," vzdychla Matuška.

"No však ono se to změní," řekla výměnkářka, "tuhle už se rozejdeme; zaplat' Pán Bůh za vašu dobrotu. Taky se za vás pomodlím a až se na nějaké pouti opět sejďeme, tak se budeme znát, s Pánem Bohem."

"S Pánem Bohem." Mladá Matuška dala se po silnici s vršku dolů od "Starého Dvora" ku Klášteru a výměnkářka šla s procesím k Najdeku.

U Salvátora bylo již ticho a večerní vánek pohýbal vrcholy stromů, pod nimiž dnes tolik zbožných modliteb se vzneslo k nebesům.

II.

Mladá panímáma Matušová, když přišla z pouti od Salvátora, nebyla doma vlídně uvítána. Panímatka vařila pro čeládku večeři a pantáta nemohla prý se jí dočkat, zašel si na večeři do hospody.

To pověděla stará panímáma mladé, sotva tato sváteční oděv odložila. Mladá si jen povzdychla a nabízela panímámě několik "složených", totiž cukrem a skořicí prosýpaných oplátků, jaké též na Ransku připravují.

"To je pořád grejcarů za tu "poutu" a nikam to nevede," řekla stará panímáma s bodavým pohledem, prohlížeje marcipánová srdéčka a kolečka, která mladá čeládce donesla.

"Chasa má z toho radost a přičiní se potom," řekla mladá mírně.

"Ano, až nic, zvláště když není hospodyň doma, výměnkářku neposlechnou a pantáta uteče do hospody; no, mně to může být jedno, mně můj výměnek nikdo nevezme. Ať si hospodyň peníze po poutech a hospodář po hospodách roznesí;" panímámě šla ta slova od úst trpce a pohled, kterýmž je doprovázela, byl ještě trpčím.

Mladá byla těmto výtkám dosti zvyklá, ale přece ji bodly znova, než neodpovídajíc šla k polici a vezmouc velkou mísu, z níž čeládka jídala, postavila ji na stůl v čeledníku a odstavujíc hrnec na plotně od ohně, pravila mírně: "Jakou jste vařily polívku, panímámo?"

"Hm, jakou je vařit, nechtěla jsem vám jít do sklepa pro mlíko, nevím, které je k sebrání, tak jsem uvařila sklínkovou a vzala jsem do ní trochu kroupek a pár vajčků, aby byla přece k světu, můžete také jest, neštítíte-li se z mých rukou," řekla panímáma jaksi nejistě. Bylot' už jako ujednáno, že když stará vařila, udělala i nejobyčejnější stravu jaksi "chytřejší", aby čeládka řekla, že je stará panímáma hodnější mladé a že mladá ty svoje výlohy na poutech ušetřuje doma čeládce na stravě.

Neměla mladá Matuška žádné s tím svým "vymodleným" mužem radosti. Panímáma jí ztrpčovala život, čeládka jí neposlouchala, jako všady, kde vidí, že si muž a tchýně hospodyně neváží. Pantáta nemohl nyní pochopit, proč vlastně o Marjánku kdysi tak stál a i s matkou pro ni se hněval "jako by byla ta jedna na světě", jak mu matka tehdy říkávala. Nezacházel sice se ženou špatně, ale mrzelo ho, že tak špatně dopadl s věnem, mrzelo ho, že manželství zůstalo bezdětným i úsměšky lidské o tom, že si

žena jeho vymodlila na poutech a nyní, že si chce vymodlit děcko a dal to někdy ženě cítit, že ho, jak říkal, "mrzí svět". A to jí bylo velmi líto.

Dnes zvláště byla stará panímáma Matušová naladěna jaksi k hádce a hleděla mladou k ní utkati; když jí mladá neodpovídala k výkladu o polévce, ale tuto klidně na mísu vylévala, počala znova: "No jak, nezakvákala na vás cestou od Salvátora někde vrána, že vám přinese jářku něco do kolíčky? Aspoň byste se pak trochu držela doma a necourala pořád po poutech."

Tohle mladou příliš bodlo i nezdržela se odpovědi: "No však se na těch poutech nemusím snad jenom o děcko modlit."

"No a oč pak tedy?"

"Třeba o trochu pokoje v domě!"

"Tak vida, no a kdo pak ten pokoj kazí, snad já, to snad se naposled chodíte modlit o mou smrt."

"Panímámo!" Mladá žena tohle slovo ze sebe vyrazila na smrt zblednouc, stará ale pokračovala: "Nebyla byste první ani poslední nevěsta, která by se o to modlila, aby se panímatce dostalo toho nejlepšého, čeho se člověku dostat může, totiž království nebeského, či byste mi snad přála jenom očistec?"

"Ale panímámo!" mladá už plakala.

"No, no, to vám to jde nák k srdci, neplačte holečku, já ještě nemám chut dělat testament, ještě vás tu jářku trochu potrápím, však to ani na mně není vidět, že bych mohla už být babičkou;" staré panímámě se ta slova od úst jen sypala, mladá už neodpovídala a vyšla na dvůr vclajíc chasu k večeri.

Došlé chaze rozdávala mladá panímáma pouti; přijímali s poděkováním, ale jaksi chladně, neušlot' jim, že se panímámy opět asi "srazily" a věděli, že pak obyčejně pantáta jsa od obou, matky i ženy za rozhodčího ve sporu, třeba jak se říká "s vrby strášeném" vybičnut, si zlost na čeládce vyleje. Bývaly v Matušově statku leckdy dny i týdny, kdy hospodyně promluvíly jen tenkrát, chtělo-li se jim jedna druhou ostrými slovy bodnout.

Mladá bývala pak uplakaná a zpívala pobožné písně, uléhala s růžencem v ruce a

hleděla, kam by na pout neb na pobožnost se vypravila.

Stará ale klevetila s každou do statku došedší žebračkou, s každou nádennicí a vůbec s každým, s kým se střetla, o mladé panímámě, o tom, jak syn mohl "lepší štěstí" udělat, jak je jí na výminku smutno, když za ní vnoučkové nedobíhají a jak je prázdno ve statku, že nestojí tam kolébka a jak mladá vzdor těm poutům to dět'átko vymodlit nemůže.

Dnešní hádka hrozila být opět dosti tuhou, ač Marjánka si umiňovala, že nebude si pobožnost "rajské zahrady", kterouž dle rady babičky Hladičky konat hodlala, hněvem rušit a raději mlčky panímámina slova snese. Ale to, co dnes jí bylo předhozeno, jako by o panímáminu smrt se modlila, zabolelo ji velice; snad by se byla znovu ozvala a čeládce vykládala, v jakém podezření panímáma ji má, když tu stará panímáma ven odešla a pod košatou lípu usedla na lávku, vědouce, že za nedlouho někdo k ní asi přisedne. Byl' statek Matušův na kopečku a od lípy vidět skoro přes celou dědinu, dařival se tu klípek jen co dost a sousedky rády na trochu toho povídání pod večer sem zaskočily.

Sotvy stará Matuška usedla pod lípu a rozhlédla se po dědině, kde se z kterého komínu ještě kouří, když se tu k ní přitovaryšila Dušková. Davši pozdravení, usedla bez vybídnutí a rozprádala řeč: "Sháněla jsem se po vaší mladé panímámě, že půjdeme pohromadě od Salvátora, ale ona prý šla s procestvím a přes Klášter domů. Inu taková mladá panímáma se ovšem za takovou bábu, jako jsu já, stydí."

"Jen aby se za ňu žádný stydět nemusil," řekla stará Matuška nakvašeně.

"Jste náky mrzuty panímámo, jistě jste se uzlobily s čeládkou než mladá panímáma došla," vyzvíдалa Dušková.

"A ba, kdybych se už radějác dozlobila, anebo, aby už byla radějác zima, aby mladá po těch poutech shánět přestala a byl pokoj," řekla panímáma.

"No, co pak u vás o pokoj," lichotila si Dušková; "vždyť jste vy panímámo, jako dobrá hodina, mladé neublížíte, troufám, že má u vás lip, než u své vlastní matky a pantáta je po vás dobrák, tak není u vás

strachu z nepokoje, to by už musil leda někdo schválně ho dělat."

"No vidíte bábo, vy také mne znáte a naša mladá by nejradějác po těch poutech za litaniju předříkávala, že já ju trápím a má zatím živobyť jako panička, já za ňu uvařím, čeládku i drůbež obsloužím, ona si jde jen na pout a já jsu v domě za ošlappek," stěžovala si panímáma.

"Ale, ale, panímámo zlatá, to snad ne, to by mladí sami proti sobě byli, aby si vás nepovažovali; však mladý pantáta ví, co ve vás má za jednu upřímnou matku, jak jste mu svolili, aby si vzal to, co si srdce přálo, vždyť to by jedna ze sta matek neudělala," podpichovala Dušková.

"Což syn si mne považuje, ale co platno, když pravého potěšení doma nemá a do hospody si proň chodit musí," vzdychla Matuška.

Dušková přisedla k bohaté výměnkářce bliže a počala ji vyprávět, jak mladá panímáma dnes u Salvátora si cizím ženským naříkala a plakala. Hladíče nejdecké za lichocení poutu pro vnoučata dala, tuto vprovázela, zkrátka podpíchla starou beztoho rozezenou dost a dost.

Bylo už hezky pozdě, když Dušková potěšena slibem, že smí si zejtra k panímámě přijít pro trochu vejražky a kapku soli, odcházela domů, ale panímáma zůstala sedět pod lipou; čekala na syna.

Mladý pantáta se dlouho nevracel; našel v hospodě společnost; řezníka, kterýž po dědinách po koupi chodil, myslivce a jeho mládence. Dali se do "dardy" a při těch malovaných lístkách čas utíká, ani člověk nepozoruje. Řezník sháněl se po nějaké večeri a pantáta Matuš též.

"Což jsi nevečeřel?" ptal se hospodský.

"Panímáma nedošla ještě z pouti, matka nechtěla vařit, když prý není hospodyně doma a tak jsem šel radějác sem, beztoho se žensky posekajou," řekl pantáta.

"To je nejlepší utíct, když žensky člověka zlobíjou," smál se řezník.

"A do hospody k tomu," dodal myslivec.

Hospodská na pokyn mužův obřála zatím uzenky a pantáta Matuš trochu tu zlost zajeďl. Ale ne na dlouho. Pozvedna po chvíli hlavy od karet, pohlédl na maně na hostinskou, která u kamen na nízké stoličce sedíc,

malé dítě kojila. Byla sice od hrajících hostů odvrácena, ale Matuš pozoroval přece, že šepem promlouvá k dítěti, jako by jí toto rozumělo.

Matušovi sevřelo se srdce. Hrál nehledě na karty, nedal pozor a prohrával; spoluhráči smáli se mu a špičkovali jej, že nemusí si z prohry ničeho dělat, nemaje na koho šetřit. Nějaká zlatka že bohatého Matuše nezabije, anaž prý mu jeho panímáma vždy znovu požeňnání na poutech vymodlí.

K desáté hodině odešel řezník i myslivec a mladý Matuš zůstal sám sedět v hospodě a popíjel. Byl mrzut, nemluvil. Hospodská uložila děcko a dávala sedlákovu dobrou noc, chtíc do přístěnku ku spánku odejít.

"Jářku, panímámo, vy nechodíte na pouty?" ptal se Matuš již poněkud podnapilý.

"Ta nemá času," řekl hospodský.

"A co bych chodila, však mám doma tuhle v kolíbce živý obrázek," usmála se hospodská, již již do přístěnku k děcku spěchajíc.

"A my ho nemáme," rozplakal se sedlák, podepřel se na stůl a vzlykal, jako opilí lidé činivají, vyrazuje ze sebe v přestávkách jednotlivá slova.

"A já bych je měl rád — moc rád — a nepil bych — nehrál bych — a ženu bych zastával — — ano — Marjánku — a na pout bych šel — — opravdu."

"Jdi už domů, Josefe," napomínal jej hospodský, byl už sám ospalý a o jediného hostě nedbal.

"Co mne vyháníš?" blábolil Matuš a vytřeštiv oči ptal se: "Jak jsi dlouho ženat, Frantiku?"

"No, půl druhého roku, co pak už nevíš, však jsi mi byl za smluvčího," řekl hospodský.

"A už máš dítě, chlapca, syna a já jsu ženat šest let a ničeho," sedlák skřípal zuby.

"Nech toho teď a jdi už domů," pobízel hospodský.

"Už jdu, už jdu," Matuš vybíral z kapsy peníze, zaplatil řád a vrazil čepici do čela odcházel. Docházel již ku svému statku, když tu naň někdo zavolal.

Byla to jeho matka sedící pod lipou; za dřívějších let tu často tak sedávala vyhlíže-

jit syna odšedšího na zálety za dívkou, které nepřála. Vítávala jej vždy vádou.

"Josefe!" zvolala ještě jednou vidouc, že se zastavil.

"To jste vy, mami," blábolivě řekl pantáta. "A proč nespíte? Co pak jste tady a ne ve výminku."

"Tak, tak, už chodíš i ve všední dny opilý domů. Pomoz Pán Bůh, to budete hospodařit od desíti k pěti; pantáta utrácí v hospodě a panímáma na poutech," ostře řekla výminkářka.

Pantáta se trochu pamatoval, též chladný noční vzduch jej přiváděl k paměti i řekl: "Pojďte do stavení, panímámo."

"Ano půjdu, ale ne do výminku, půjdu s tebou do domu a řeknu té tvé poutnici, jestli s těmi pouty na vostudu lidem už nepřestane, že se od vás vystěhuju. Já ji nebudu dělat doma děvečku, aby ona po poutech chodila, za to, co jsem já ušetřila a vymozolila cizím babám z kolíka dědin uctění a za ještě poutu kupovala, mě pomlouvala a za mou smrt se modlila," pravila výminkářka, od lípy ku statku docházejíc. Ve tmě nemohla syna viděti, ale poznala hned, že měla řeč její účinek, neb pantáta prudce oddychoval a zavíraje vrata u dvoru více křičel než pravil: "Ty pouty musíjou přestat, každý se mi s tím směje, dítě si nevymodlí a pro smích lidem jsu já hohospodář Matuš ještě dobrý."

Vešli do světnice. Mladá panímáma rovněž čekala na muže, nemohla usnouti i seděla na posteli a modlila se růženec. Lampička z červeného skla pod obrazem Matky Boží zavěšená osvětlovala slabě kout světnice, kde stálo lože a vrhala na usazenou líč mladé ženy jako kmit červánků.

"A pěkně vítám z poutu, ty pobožná poutnico, co paks mně donesla?" pravil pantáta se studeným smíchem.

"Zeptej se jí, co si vymodlila," dodala panímáma.

"To si vymodlila, že jářku už na pouty chodit nebude, slyšelas ty lundo, nebudeš mi lundat po poutech; pracovat budeš, at' z toho něco mám, že jsem si vzal takového žebráka, takovou nahou Evu," křičel pantáta.

Mladá panímáma vypukla v hlasitý pláč. To jí posud nebyl muž předhodil, že byla

chudší, než myslił; panímatka nedala ovšem těmto narážkám chyběti, ale od muže hrozně ji to zabolelo.

"Tak, tak jen hodně plačte, aby vás neubylo, když se vám pravda řekne a muž něco zakáže a poručí," osopila se stará panímáma na mladou.

"Vy mlčte, mami, a jdite si na vašu sedničku, vy budete od teďka poroučet, co se má dělat, protože tu rozlundanou poutnicu už ani čeládka poslouchat nechce a ona se mi nehne z domu, nebude se cárat po poutech, at' se modlí doma, anebo at' si jde, odkud přišla," křičel pantáta, nedbaje, že panímáma plačíc ruce proti němu zvedá, promluvit nemohouc.

Dlouho, dlouho přes půlnoc trvala váda v Matušově statku; kuropění kohoutů mísilo se v křik pantátův, pošťivání výměnkářky, pláč a smutná slova panímámy.

K ránu teprve odcházela výměnkářka mnouc si spokojeně ruce. Mladá panímáma vyklouzla bledá jako stín na zahradu, kde setrvala, až ranní klekání volalo k modlitbě a práci; pak teprve vešla do stavení a budila čeládku. Pantáta vespával oblečen napilost a zlost.

Čeládka, jež něco přece zaslechla, pohlížela na panímámu více zvědavě, než útrpně.

Pantáta spal skoro do poledne, pak šel do polí, výměnkářka přišla na statek a nařizovala to a ono, mladá panímáma mlčky první rozkazy její plnila.

Večer si přišla Dušková pro slíbenou mouku a sůl a dlouho si se starou panímámou pod lipou skleply.

Toho léta i podzimu nešla mladá Matuška více nikam na pout, ale byla smutná, až líto hledět bylo.

III.

Tak smutných dožinek nepamatovali dělníci u Matušů jako letos. Bylo sice všeho dost, buchet, kávy i kořalky, ale nebyla veselost; ženské uvinuly pěkný věnec z klasů a polních kvítí, starší děvečka vyvolená k "vinšování" předstoupila před hospodáře, kteří na záprsní stáli, poslední fůru s mandelí očekávající a vezmouc věnec odřikávala:

"Pochválen buď Ježíš Kristus
za to Boží požehnání,
pro nás hříšný k oživení.
Pantáto a panímámo milí,
já vám přeju tolik štěstí,
co je kvítí v tomto věnci.
Já vám přeju tolik zdraví,
co je zrněk ve vobílí,
a po smrti věčnou slávu
v království nebeském
s milou Panenkou Marijou
a naším patronem svatým Jánem,
až na věky věkův, amen."

Panímáma přijala věnec, poděkovala a zavěsila jej v síni nade dveřmi, kde až do dneška visel věnec lonský, kterýž ráno panímáma byla stelným kravám rozdělila. Pak zašla rychle do světnice, aby skryla slzy; bylo jí líto, že letos nepřála jí služka jako po jiná léta

"aby přiletěla brzy vrána,
donesla pro radost syna
a dcerušku pro potěšení —"

Rekla si panímáma, že už ji každý při všem a všude stíhá pro trápení nezaviněné. Pak zavolala děvečky a dala jim připravené pochotutky, by samy dělníky podílely. Všickni byli zaraženi, když se panímáma od dožinek odstranila; což divu, že nebylo žádného pravého veselí.

Stará panímáma použila mrzuté nálady dělníků proti hospodyně, aby sobě chvály získala; šla mezi ně do čeledníku a donesla mužským láhev "silné", ženským láhev sladké kořalky, za to prý, že se také na ten její výminek přičinili.

To bylo chvály staré a pomluvy mladé hospodyně Matušových ten den plná dědina. Pantáta Matuš zapíjel ty mrzuté dožinky v hospodě.

Mladí manželé od salvátorské pouti nadělali spolu málo řeči; panímáma se pantáty bála a pantátu mrzela její plachost. Stará panímáma ovšem nevybízelá k smíru a mladou hůře, než kdy jindy, pomlouvala.

S nadešlým podzimem pomýšlejí naše hospodyně, aby přízi od lonska přes leto vybílenou odevzdaly tkalcům, by plátna a kanafasy byly brzy hotovy, neb o vánocích

poděluje se čeládka a dokud jest zima, jest i čas k šití pro všechny, již prádlo potřebují.

Mladá panímáma Matušová nakoupila si o Martinském jarmarku ve Žďáru barevnou přízi do kanafasu a chystala se dojíti některý den ku tkalcí. Pracoval jí po kolik let již starý Daněk v Polničce; neslušelot' se ovšem na ni, jako na panímámu, aby sama přízi v huzlu táhla i poslala jednoho dne děvečku dopoledne s přízi a odpůldne že dojde sama a co a jak si poručí. Bylo hezky na holo umrzlo a panímáma obléknouc si kožíšek a zahalíc se v teplou plachetku kráčela rychle k Polničce.

U tkalce vyřídila brzy, znalt' starý poctivý Daněk už panímámíno gusto a slíbil plátna i kanafasy v brzku zhotovit. Panímáma chvilku pohovořila a vydala se na cestu k domovu. Spěchala; pohled na dvojčata v kolébce v chudobné tkalcově světničce spící bodal jí až do srdce.

Přicházejíc dědinou maně zahleděla se na horské úbočí, kde v lesíku skryt jest kříž se Salvátorem. Vzdechla a znovu si připomenula, jakých útrap donesla jí letos salvátorská pout. Pojednou se rozhodla, obrátila a přes umrzlé meze pospíchala k temné smrčíně. Zachtělo se jí pomodlit se k Salvátoru, zdálo se jí, že tam najde úlevy v té tíži, jež na srdci balvanem jí ležela.

V brzku došla a poklekla před křížem ku vroucí modlitbě.

Bylo smutno vůkol, trávník byl pomrzlý a brusinčí kol příkopů mělo barvu jako nahnilou i ta zeleň smrků byla tak zasmušile tmavá v jesenním polosvitu. Na kříži harašil uschlý věnec z vřesoví. Mladé ženě připadalo to jako šepot duchův.

Žal její brzy nalezl průchod slzami. Plakala, plakala tak, jako se plakává na hrobě někoho z milých přátel. Modlitby počaly se jí másti v zbožném jich odřikávání a posléz jako by tím šustem uschlého věnce slyšela ozvěnu poutnické písně, kteráž každoročně se tu zpívává, šeptala ubledlými rty refrain této:

"O Salvátor, o Salvátor, Spasiteli náš!"

Pak klesla hlavou na kamenný kříž a dlouho, dlouho ještě plakala. Večerní stíny krátkého dne rozkládaly se již po lese, když se panímáma vydala na cestu k domovu. Šla přímo přes pole, aby se příliš

neopozdila; těšila se dnes skoro na domov, asi tak, jako když z pouti chodívala. Bylo jí tak nějak v mysli mílo a klidno, jako by ozývala se jí v duši naděje, že bude jednou přece zase lépe.

Když šla Polničkou, svítili již tu a tam a panímáma přidala znovu do kroku. Šla nyní po silnici, přicházejíc ku křižovatce, kde sbíhají se silnice od Polničky, Světnova, Žďáru a Škrdlovic, když v tom užířela ženskou, v rychlém běhu jí zrovna vstříc pádící. Trochu se lekla. Říká se, že na oně křižovatce straší a často uvidí tam lidé leccos podivného. Poznamenala se rychle křížem, když v tom běžící ženská počala volati: "Jste vy to, panímámo?"

Panímáma rázem poznala Františku, starší svou děvečku i ozvala se: "Jsu, stalo se snad něco, že mně běžíš naprotivá?"

"Ano, stalo se něco hrozného panímámo, jsu poslem neštěstí," děvečka stanula odychující. Panímáma dojdouc až k ní viděla, že děvče má jen lehkou kazajku na sobě a malý vlnák na hlavě, bylo též celé vyděšené.

"Pro Boha, co se děje," vyrazila panímáma ze sebe.

"Pojďte rychle, panímámo, at' dojdete v čas, povím vám to cestou," řeklo děvče. "Odpoledne, když jste odešly, přišla k nám Dušková a s panímámou z výměnku měly náký dlouhý hovor. Stará panímáma pořád ju odkazovaly, až vy prý přijдете, ale ta baba — však ju znáte, mlela pořádem svou a že vy dlouho nepřijдете a že jste si z Polničky třeba zaskočily se k Salvátoru pomodlit, že prý na to místo držíte. Panímáma se na tuhle řeč vám tak rozzlobily i sebraly se a šly na sejkpu, snad odtamtud Dušková něco na nich chtěla. Bůh ví jak se stalo, my jsme seděly v čeledníku a přadly a v tom taková rána, vykřiknutí a panímáma ležijou pod schody celá v krvi a bez sebe. Odnesly jsme ju na postel, omejvaly, běžely pro pomáhačku Berkovou, to je moc rozumná ženská, hned řekla, at' pantáta zapřihnou a jedou pro kněza."

"Je tak zle?"

"Tuze zle, majou panímáma zlomenou ruku a nohu, žebra podrcená, krev jim jde pořád z úst, nemluvíjou a jen se ohlížijou. Já jsem se sebrala a běžím pro vás, Hanče

šla do Cikaje pro Barušku, jako pro panímámu Dvorskýho, panímáma Hanzálka už je tam a pláče až hrůza," vyprávěla Františka.

Dvorská a Hanzálka byly sestry Matušovy a zvláště poslední, jsouc v místě vdána, často švagrové v domácím kříži ještě přitížila.

"Co říká pantáta?" ptala se panímáma co možno spěchajíc.

"Plačou a na vás hubovali, že prý vás čert musel odnést a kde tak dlouho chodíte," řeklo děvče.

Panímámě sevřela hrozná lítost srdce. Bolelo ji, že babka klevetnice uhádla, kam si zašla a že nyní jejímu opozdění se dá vina nešťastné příhody.

Tak ji oklamalo to tušení klidu; spěchala k domovu novým nesnáším a žalům vstříc.

Došly do dědiny. Bez dechu vstoupila panímáma do světnice a strnula nad smutným pohledem, kterýž tu se naskýtal. Stará Matuška ležela na posteli sténajíc; byla zkrvácena, lidé domácí i cizí přebíhali sem a tam, Hanzálka a čtyry její děti plakaly a povykovaly, jako když je na nože bere a Dušková jim přizvukovala. Pantáta seděl u postele podepřen o pelest' a plakal tiše.

"Můj Bože, to je neštěstí," pravila panímáma, blížíc se k posteli.

"O neštěstí nešťastné," zakvičela Dušková. A vám, panímámo, srdce obtíží, kdybyste byly spíš přišly, nemuselo se to stát."

"A jak se to stalo?" ptala se panímáma, ač věděla od Františky, ale věděla též, že ptát se musí, aby se neřeklo, že nemá citu, beztoho švagrová zlým utkala ji pohledem, že nepláče.

"Já jsem přišla na besedu," začala Dušková vykládat. "Povídáme to a ono a taky co bylo k obědu. Já řku že u nás trpalky a že nemáme toho "sypání," tedy že jen "prázdné". A panímáma, dušinka dobrotivá, hned povídajou, že kdybyste vy panímámo byly doma, že bych od vás obdržela trochu maku, oni, ta matka k pohledání, nechcely bez vás nic vydávat. A jářku, že nepřišla jsem pro almužnu a že nechcu vás s ničím trápit. Ale oni, že jako prý v sousedstvu se může dát cti a darem a když jste dlouho nešly, tu já povídám — žet' pak jsem si radějác jazyk nepřekousla a to

hned dřív, než jsem o tom maku začala, — teda já povídám, tak mě to napadlo, že jste se šly, panímámo, třeba k Salvátoru pomodlit. A panímáma chuděra upřímná, to že prý asi dlouho nedojdete a hned šly na sejpku pro ten mak a když z těch dveří šly, ještě se ohlídly, ještě se usmály a mě tak do toho srdca píchlo a tak se mně smutno udělalo a za malou minoutku už tu rána a křik a neštěstí." Dušková se odmlčela dechu popadajíc.

"Na neštěstí odešlas a na neštěstí jsi se vrátila," řekla Hanzálka k mladé hospodyně.

"No já to nemhola vědět, co se stane," řekla tato.

"A slzu neumoříš!" vyčítala jí švagrová. "O vy hlavičko naša boiavá, upřímná, dobrotivá," zaječala Dušková vzlykajíc a nad panímámou se shýbajíc.

Mladé ženě protivěl se tento okázalý nářek, který právě svou hlučností dokazoval, že jest strojený, i odešla do komory se převléci.

V tom zahrčel na dvoře povoz, přijela panímáma Dvorská z Cikaje s mužem a dětmi. S hrozným pláčem vrhla se na zraněnou matku, nedbajíc, že jí ublížit může. Tři chlapi řvali s ní a muž vzal rychle švagra Hanzála i Matuše stranou, dotazuje se, jak to bude s "pořádností," nebo věděli, že má panímáma ještě peníze a z výměnku přišetřeno.

"Jak pak by mohly dělat pořádnost, když ještě k sobě nepřišly," vzdychl Josef.

"A maminko má drahá, upřímná, co pak mně, vašu věrnou Barušku neznáte, co pak ty zlaty vočička neotvřete a na mě se nepodíváte, vždyť mi to srdce utrhne," naříkala Dvorská a všechny ženské si utíraly oči.

"Kde pak je švagrová?" ptal se Dvorský.

V tom ale tato vystoupila z komory nesouc bílý ubrus, dva svícny a hromničky, jednu celou, druhou do půl uhořelou; chtěla schystati stůl ku příchodu kněze. Přivítala přátely. Dvorská vidouc, co švagrová přináší, rozkřičela se znovu: "A tak je to přeci pravda, vy se maminko má drahá už připravujete na cestu k věčnosti, o jak já tu po vás obstojím, já sirotek nebohý."

"Proto nemusijou panímáma umřít, když budou zaopatřeny," řekla Matušová.

"Švagrová, co pak jsi ze dřeva, tebou to nehne, ty nepláčeš a jseš přece toho neštěstí příčinou," ječela Dvorská.

"Co pak ta, ta už na to počítá, že bude sama v Matušově gruntu panímámou," prohodila Hanzálka.

"Nechte ju," řekl Josef.

Vděčně pohlédla naň žena za to slovo; vědělat', že byt' i k ní ochladlý a mrzutý byl, přece je příliš rozumným, aby jí přičítal viny v nešťastné náhodě.

Schystala stůl a Dušková počala předříkávat Otčenáš, aby kněz, který již brzo dojeti musil, našel prý shromážděné v pobožnosti; bylt' se dostavily všechny kmotry, sousedky a vůbec celá "přízeň".

Matuška přinesla z komory ještě bílé prostěradlo a chtěla panímámu na posteli tímto přikrýtí, aby nebyl pohled na chorou pro kněze tak hrozným. Nemohly totiž panímámu převléci i musela bába pomáhačka šaty rozřezati a co po ruce bylo, tím zlomené údy zřáčovala, na prsa a hlavu stále obklady dávajíc.

Ale špatně pochodila, Dušková přervala modlitbu v půl slově, aby zabránila to učinit, volajíc, že by to bylo už jako na umrlého a panímáma že ještě neumřela.

Obě dcery rychle hledaly své plachetky, že matku přikryjí, když pro ni prý švagrová nemá jiného, než to umrlčí prostěradlo.

Mladé hospodyně bylo to ovšem líto a co nezmohlo uleknutí ani útrpnost, zmohlo zahnanbení, že vstoupily ji slzy do očí.

Muž přistoupil k ní a pohládl ji po tváři. Tak náhle se mu jako rozbřeskl, co rodina jeho neupřímností na této ženě provinila a v duchu si říkal, že matku stihnul Boží trest. Lecal se té myšlenky a potlačoval ji, ale právě okolnost, že Marjánka se před lidmi ani před ním nenutila do pláče a nářku, dala mu jaksi na jevo, že bylo ženě ubližováno tak, až musela pozbyti lásky k neupřímným příbuzným. Vzal ji za ruku a řekl: "Nech je, at' si dělají co chtěou, já vím, že je ti to taky líto a že za to nemůžeš."

"Pozdrav tě Pán Bůh za tohle slovo," zašeptala Marjánka, málem by se byla usmála; ted' věděla, že proto bylo jí cestou od Salvátora tak mílo a klidno, že tušila, že se muž zase k ní obrátí. A řekla si, že se

nadarmo nezašla přece pomodlit v lesní samotu, že vyslyšel ji Spasitel světa a ulevil jí v jejím žalu.

Švagrové zatím přikryly matku svými plachetkami a Dušková honem umývala sténající panímámě nohy, jak se sluší k přijetí posledního pomázaní, ač ji pomahačka v tom bránila. Vzala k tomu s police nejhezčí mísu mladé panímámy a když tato její žádost o nějaký utěrák v myšlenkách zabrána přeslechla, sejmula šátek s krku a tím nemocné nohy utřela, řkouc, že by pro dobrou panímámu třeba svatební fěrtoch zmícila. Dvorská jí hned slibovala, že jí dá šátek jiný. Hned by byly si skleply o tom, že mladá panímáma nebohé nemocné už ani toho utěraku nedopřává, když hlásil zvuk zvonku, že přijíždí do dědiny kněz s poslední posilou k nemocné.

IV.

Vozík zastavil na dvoře a pantáta Matuš vyšel knězi vstříc. Vejdá do světnice věděl již duchovní od syna, k jakému případu jej byl tento pro matku povolal i potěšiv vlídnými slovy přítomné, přistoupil zrovna k vykonání posledního pomazání. Dušková chtěla předříkávati "Věřím v Boha" a Otčenáše, ale převzal jí slovo starý soused a ona honem šeptala kolem sebe, at' dávají ženské pozor, až se shasnou svíce, kam že potáhne kouř, ku dveřím-li, že nemocná zemře, vzhůru-li, že zůstane na živu. Toto znamení že ji ještě nikdy a nikde nesklamalo a chodí prý často milé známé při zaopatřování podporovat upřímnou modlitbou.

Stará panímáma nepřišla už k jasnému vědomí. Velebný pán modlil se krásné modlitby a po ukončení jich ještě setrval, napomínaje zvláště dcery nemocné, at' přílišným nářkem neurážejí Boha a nestěžují matce poslední chvíle. Pak slyše, jak nešťastnou náhodu přisuzují nevěstě, pokáral přísně tento nápad a přímo hříchem jej nazval. Vděčně mu za to mladá žena ruku políbila.

Po chvíli dojel lékař, pro kteréhož byl ochotný soused do Žďára zajel. Prohlásil poranění za těžká a nechtěl ani napravová-

ním zlomenin nemocné přitěžovat, řka, že bude lépe, když ji nechají klidně zemřít.

"Inu ano, ale já řku, jak to bude s pořádností," pošeptal trochu hlasitě Dvorský své ženě.

"Umírající k vědomí už nepřijde, musíte se sporádat sami mezi sebou," řekl lékař, neubrániv se úsměvu.

"Jaké pořádání, my děti jsme odbyty, maminka dycky říkaly, že to co majou bude pro vnoučata na památku," vytrhla se Hanzálka ze svého žalu, ač právě vykřikovala, že se jí třese srdce a že jdou na ni mrákoty.

"Kolik pak je vnoučat?" tázal se velebný pán.

"Já mám tuhle čtyry kuřata, však je rácijou velebný pane znát, chodí to do školy a v kostele jsou každou nedělu a i tu malou Rozálku na zádech tam dovlíknou a sestra z Cikaje má tři, vnoučátek jako dnů do tejdnu; u bratra se vrána ještě nezastavila," rozkládala Hanzálka.

"Já to od matky nikdá neslyšel," řekl pantáta Matuš.

"Co pak to, pantáto, těm dětem nepřejdeš?" ozvala se Dvorská.

"Nemyslím, že by matka tak ustanovily, vždyt' nás tři děti měly stejně ráda a já vám vašu pretencu vyplatil, jak náleží a ted' bych přišel ke zkrácení, však jsu syn, jako vy dcery," rozpálil se pantáta.

"Nech je, pantáto," šeptala mu žena.

"O pozůstalosti rozhodne ouřad," řekl přednosta, který byl též přítomen, bylat' jeho dětem Matuška kmotrou.

"A soud, já se budu soudit o to co nám patří," vzkřikla Dvorská.

"A já se zkrátit nenechám," odsekl jí pantáta.

"Já budu přísahat," ječela Hanzálka.

"Přejte umírající svatého pokoje, pěkně vás prosím. Pantáto, nehádej se," přimlouvala mladá panímáma.

"Vy jste mně ta pravá, vy byste tak nejradějác sama všechno polkla, to vám vytrhlo z paty trn, že panímáma umře, to budete zase je lundat po poutech a švagroví grunt na otčenášky roznášet, aby po něm našim dětem nic nezbylo," osopil se na ni švagr Hanzál.

"A ty, švagře, máš snad po hospodách dluhy, že chceš našim dětem dědicviti po

babičce vyrvat',” zase proti pantátovi postavil se Dvorský.

“Tíše a pomodlete se za umírající, at' v pokoji duši Bohu odevzdá,” velel kněz a poklekna ke stolu, na němž hromnice dosud hořely, svít svůj se svitem lampy u stropu zavěšené mísyce, počal se modliti modlitby za umírající.

Nedlouho modlili se přítomní, když bába pomáhačka kynula dětem k loži matčině, kteráž posledně vydechnula. Dcery strhly hrozný nářek, lékař s knězem odcházeli, hodlajíce v jednom povoze odejeti. Mladá panímáma je vyrovázela, děkujíc s pláčem oběma. Těšili ji oba pánové, že příbuzní nesmí jí ubližovati ani řečmi ani nároky na dědictví.

Sousedé se rozcházeli s pozdravem: “Potěš vás Pán Bůh,” odsuzovali počínání dcer a zet'ů při loži umírající, ač něco takového se často zakusí.

Dušková se nabízela, že nebožku umyje a obleče, ale pantáta vybidl pomáhačku Berkovou, aby zůstala ve statku až do rána a vše zařídila; ostatně, že jsou tu dvě dcery a nevěsta a že nebožce ty poslední služby samy proukáží, zvláště když tato bez nemoci zemřela a děti jí vděčnost' posloužením v nemoci prokázat nemohly.

Babka vidouc, že pantáta zhlíží na ní úkosem, chystala se k odchodu, ale dříve ještě prosila dcery zesnulé panímámy, aby na ni nějakým klocem po nebožce pamatovaly, aspoň prý pro památku, však že všichni vědí, jak se měly s nebožkou rády.

“Ještě se nedělíme,” řekla Dvorská.

“To víte, že budeme na vás pamatovat,” slibovala Hanzálka.

“A na vaše dnešní besedování taky,” zamračené řekl hospodář.

Bába už se klidila; ještě se loučila s mrtvolou a když byla ze dveří mnula si spokojeně ruce; vědělť, že se o téhle události bude dlouho povídat a jí co očitě svědkyni, že vynese to mnohé pozvání na besedu a tak kousek nějaké “úcty” a na tu Dušková držela.

Po její odchodu počala se Hanzálka ohlížet, že by měla děti domů odvést a sestru vybízela, at' též svoje malé k ní na nocleh dovede. Posléz sebraly se obě. Dvorský řekl, že musí jet domů, an statek bez do-

hledu nechati nemůže. Hanzála vybízely ženské, at' jde s nimi, aby prý se děti nebály a v malé chvíli odešli i nejbližší příbuzní a u mrtvoly zůstali jen domácí lidé. Pantáta sám šel za přátely zavřít vrata a oddechl si, když sestry s muži a dětmi ve tmě zmizely.

Bylo už k půlnoci; pantáta posílal čeládku spat. Mladá panímáma donesla pro nebožku vlastní svou pěknou košili a sukni, nechtíc se jejich věcí dotknouti, aby švagrové nemohly ji za to pomluvit; Berková i muž jí to chválili.

Umyvše a převléknuvše nebožku, odnesli ji přes dvůr do výminky neb tak hospodář určil, ač se panímáma obávala, že to bude švagrovým nevhod, že panímámě jako bývalé selce patří se poslední čest vzdát ve statku, zvláště když zde neštěstí ji stihlo.

“Sestrám bude nevhod, kdybysme maminu do skleněné truhly položili a do herbávného rubáša ju oblekli, jen ty mne nech a o další se nestarej a netrap, ty chuděro moje zlatá,” řekl pantáta, znovu panímámě tváře pohladiv.

“Josefe,” zašeptala panímáma.

Rozuměli si spolu zase jako před lety, kdy chodívala se hezká Marjánka na poutě modlit, aby dostala svého Josefa.

Tu noc už neulehli, ale nebylo jim smutno, vzdor tomu, že byla v domě nebožka. Byli spolu úplně smíření a spokojeni.

Berková namočila ještě v noci zkrvácené šaty po panímámě a pak hovořila s mladými manžely o pohřbu.

Usnuli se, že vystrojí pohřeb co nejskvělejší. Pantáta slíbil panímámě, že nebude se sestrami se hádat o pozůstalost a i při úřadě že bude hledět, v dobrém se porovnat.

Ráno šla panímáma po práci jako jindy; spěchala, aby se vše dříve popravilo neb věděla, že budou celý den chodit lidé na nebožku se dívat.

Bylo jí tak divně u srdce, když pomyslíla, jak brzy vyslyšel Bůh její modlitby a vrátil jí manžela.

“Jen to neštěstí se nemělo stát,” řekla vypravujíc pantátovi o tom, jak včera odpoledne konala pout.

“To Pán Bůh dopustil a když ti všichni dávali vinu, tak jsem z toho poznal, že i v

jiném jseš tak nevinna, jako v tom," řekl pantáta.

Jelikož panímáma skonala ve středu večer ještě před půlnocí, určil pan farář pohřeb na pátek odpoledne a mši svatou, že bude za nebožku sloužiti v sobotu ráno.

Berková i jiné starší sousedky a sousedé vybízeli pozůstalou rodinu, by šli všichni při této mši svaté k zpovědi a k svatému přijímání, jak se dělává, když někdo v rodině zemře bez přijetí Těla Páně a k tomu smrti nepřirozenou.

Usnesli se, že tak učiní a panímáma vybidla i děvečky, at' účastní se této pobožnosti, což rády přislíbily, však jim panímáma koupila "za smutek" pěkné černé šátky na hlavy.

Ten večer před pohřbem koná se ve žďárských horách "modlení". Sejdou se sousedé a přízeň a setrvávají u nebožtíka modlíce se a zpívající zbožné písně třeba hodinu. Pak se dává "úcta". "Předříkávači večere bud' káva neb něco od masa, ostatním chléb a kořalka neb pivo, podle toho, jak jsou kde zámožní, aneb jak si nebožtíka vážili. Předříkávači, kterýž pak o pohřbu ještě "loučení a odprošení" říká, dává se i dárek na penězích.

Panímáma Matušová radíc se s Berkovou, kterou si na ty dny v domě ponechala, uznala, že musí schystat "velkou úctu". I napekla buchty bílých i vejražkových a na vokříny je pokrájela. Pak koupila piva i kořalky a navařila kávy pro sousedky, aby nebylo pomluvy.

Chválili ji všichni, jen Dušková upozornila dcery nebožčiny, že mladá panímáma snad samou radostí, že bude teď sama paní, tolik toho nachystala, ovšem že si nechala ale kávu i druhou zavdanou dobře chutnat a kusů buchty si nacpala do kapsy, co se jí jen vešlo.

Na pohřeb šli všichni z domu, na hlídání stavení zůstala Berková.

To bylo pláče od nebožčiny dcer. Mladé panímámě do duše se protivilo, ona vzpomínala, jak včera ráno, když švagrovým vzkázala, at' jdou vybrat nebožce šaty do rakve, tyto se zhádaly o čerou sukni, kterou Dvorská matce obléci chtěla a Hanzálka pro sebe podržet si přála. A teď vykřikovaly nad hrobem, až se vlasy ježily.

Však již při zavírání rakve lidé hubovali, co dcery vyváděly. "Jako by se neštěstí nikomu jinému jakživo nepřítrefilo a jako by matka od malinkých dětí odcházela a v bídě je tu nechávala," řekly vážnější sousedky.

"No už je toho dost," napomínal i Hanzál svou ženu.

"Však tolik nepodědiš," zabručel Dvorský do nářků své panímámy, když tato od hrobu odejít nechtěla.

Tohle obojí napomenutí zaslechli lidé a smáli se tomu. Všem se líbila mladá panímáma, která bez nářku slzíc u hrobu poklekla a modlila se, dokud hrobník hrob nezasypal.

Domů z pohřbu šly sestry pohromadě, bratrovi a švagrové se nepřipojující. Tito byli tomu skoro rádi.

Druhý den objednala panímáma v hostinci snídani, na kterou všechny, kdož v kostele na "černé" mši svaté byli, pozvala.

"Inu může, bude dědit," říkaly si švagrové, které si byly již daly od lidí vysvětlit, že nepomůže žádné odvolávání na sliby a pozůstalost po nebožce, že rozdělí se mezi tři děti její rovným dílem.

A tak se také stalo, vzdor tomu, že mladá panímáma ze šatů a věcí po nebožce ničeho si nevyžádala. Rozzlobily se švagrové na ni nadobro, když se o několik set zlatých, které nebožka panímáma v záložně ve Žďáru uloženy měla, s bratrem rovným dílem dělit musily. Ovšem, že se jim také hodilo pomluvit švagrovou, že ani památku po nebožce mítí nechtěla, to že prý jistě proto, že nebožce ubližovala a teď se na ni vzpomínat bojí.

Mladá panímáma snesla všechny tyto klevety, které jí lidé donášeli zcela klidně a neopomenula dát každou neděli při návštěvě kostela za panímátku na modlení.

"Tlačí ju svědomí, že je vinna její smrti," řekly švagrové.

Ani o to nehájila se panímáma, jen starou Duškovou ze stavení vykázala, což pantáta schválil.

Pantáta od matčiny smrti přestal večer chodit do hospody a jen v neděli odpoledne si na nějakou tu sklenici piva zašel. Říkal, že by bylo panímámě samotné doma smutno. Do výměnkářské světničky vzali do podruží Berkovou, byla chudák vdovou a

jen tím, "pomáháním" se mezi lidmi obžívala. Nájemné Matušovým arci neplatila, jen tak sem a tam něco pomáhala a v bohatém statku i ke kousku stravy přišla.

Panímáma v ní měla důvěrnici, modlivaly se spolu rozličné pobožnosti a Berková znala i tesknoty, které někdy na panímámu přicházely, rozličným vyprávěním rozplášit.

Když odešla zima a cesty trochu schůdnými byly, zašla si panímáma Matušová jedné neděle k Salvátoru, kde si zase zaplakała a vroucně se pomodlila. Bylo tu tenkrát veseleji, než v onen podzimní den. Ušchlý věnec na kříži strhal přes zimu vítr a obličej Spasitelův jako by se s obrazu na mladou ženu usmíval. Vše vůkol se zelenalo a dýchalo jarem, pažit se zelenal, brusinky mělo droboučké listy jako rozmarin, u kříže zakvítila fialka, na příkopě chudobky, ke skalinkám tu a tam lesní půdu prorývajícím tulilo se kapradí svým hedvábným listem. A široký list podběle prokmital šedým svým rubem, jako když tu a tam rozhozena hrst stříbrných penězů. A ty paprsky slunce ozařovaly ten boží krásný svět, tkaly posvátnou záři kol kříže a mladá žena hřála se v nich, jako v té útěše, kterou si zbožná prostá mysl její v pobožnosti spřádala.

Večerem vrátila se domů jako tenkrát na podzim a v domě našla ticho a klid, jaké její duše hostila.

V.

Bylo zase o salvátorské pouti. V lesíku u Salvátora bylo veselo. Zbožní poutníci zapěli a pomodlili se ku cti a chvále Boží a nyní odpočívali a posilňovali se.

Babička Klácelka z Hamrů sešla se s babičkou Hladíkovou z Nejdek u upřímně se uvítaly k slovu Božímu. Usedly pak a rozhovořily se, však se už dlouho neviděly. Babička Klácelka si stěžovala na chorobu starého těla a babička Hladíčka vyprávěla o vnučatech.

"I pozdrav Pán Bůh, tady jsou staré známé!" ozval se jasný hlas a u stařenek zastavila se mladá žena, majíc v náručí v odívce zatočené děcko. Podávala stařenám ruku.

"I vždyť jste vy to, panímámo Matušová,

a to vám Pán Bůh naděлил?" zvolala Hladíčka a ukázala na děcko.

"Ba ano, naděлил nám kluka, jako buka a tuhle je můj pantáta," pravila panímáma vesele, kývajíc rukou na pantátu, kterýž právě od vozu pivovarského sklenici piva nesl.

Došel k ženám a podal zavdanou.

To bylo divení, koukání na malého broučka, sotva se ženské k slovu dostaly.

"No dej vám Pán Bůh, abyste ho vychovali sobě k radosti a Pánu Bohu ke cti," pravila Hladíčka, děcko křížkem znamenajíc.

"Aby vás nikdá nezarmoutil a Pána Boha neurazil," dodala Klácelka.

"Ale máte to radost," ujala se znovu slova Hladíčka.

"Ba máme, já říkám, to nám nebožka panímáma od Pána Boha to děťátko vyprosila, za náhradu, že jsme byli její nešťastnou smrtí tak zarmoucení; snad jste o tom také slyšely," pravila panímáma.

"Ba slyšely a pomodlily jsme se za ňu, ale vy, panímámo, jste přece jen jedna dobrá duša," řekla Hladíčka, v duchu uvažujíc, že mladá panímáma za to, co od staré zkoušela, takhle v dobrém na ni pamatuje.

"Já to také říkám," svědčil pantáta a usmál se na ženu.

"Jak pak tomu broučkovi říkáte?" ptala se Klácelka.

"Nehceli jsme po pantátovi — byl by Josef — zpátky křtít a tak jsme dali po mém nebožtíku otci Václavovi, to se hezky volá a je všady na Čechách zasvěcený svátek," pravila panímáma na děcko se usmívajíc.

"Jak pak je to staré?" ptala se Hladíčka.

"Ba, sotva tři neděle, dnes ráno jsem s ním byla v Božím kostelíku u ouvodu, nechtěl mne pantáta ani ještě nechat, měla jsem zlou tu cestu do Říma, ale já jsem si schválně dnešní den vybrala, abych na první chůzu ten dnešní pout obětovala," vyprávěla panímáma důvěrně na Hladíčku hledíc, Klácelka byla k nějakým známým pooděšla.

"A já jsem ju doprovodil, na ten dobrý oumysel, aby Pán Bůh tomu dítěti požehnal," doložil pantáta.

"Tak vy jste ještě skoro koutnica, no,

dej vám Pán Bůh št'astný vejchod," přála Hladička. — "Však jsem vám to, panímámo, loni zde u svatého Salvátora předpověděla, že třeba v pár letech sem s vámi tři, čtyry dětičky přicapajou."

"Zatím jednoho dost," začervenala se panímáma.

Jiní známí přicházeli a hlásili se k Matušovým, přinášeli zavdanou a poutu, panímáma neopominula babičce Hladíkové opět pro vnoučky poutu udělit, začez tato vřele děkovala.

Blížil se večer; procesí odcházela, lidé se loučili a ubírali k domovu. Panímáma Matušová zahálila Václavka pevněji v teplou odívku a chystala se též k odchodu. Pan-táta vzal jí košíček, do něhož byla čeládce i známým poutu, oplatek a perníku nakoupila. Šli kousek lesem a pak se dali do

polí; byl krásný večer, hvězdy pomalu vycházely, vlažným vzduchem zaléhal až sem za les zpěv vzdalujících se procesí a jasně ozývala se slova písně: "O Salvátor, o Salvátor, Spasiteli náš!"

Mladé ženě kanuly slzy z očí, ale byly to slzy blaha a kanuly na tvora, kterýž blaha toho byl jí zárukou, na dítě prvorozence, jehož tu si nesla v náručí.

A podle ní kráčel manžel, též blažen, těše se dítku i ženě milé. Nikdy více nevyčetl jí, že si jej i dítě vymodlila. —

Rok co rok chodívají manželé Matušovi na pout' k Salvátoru a dle předpovědění babičky Hladíkovy provází je tam krom Václavka ještě dva hoši jako karafiáty a dceruška hezounká, jako ta růžinka, mamínčino největší potěšení.

VIŠ, ČLOVĚČE, KDO JSI?

Viš, člověče, kdo jsi? Popatř jen na první stránku písma svatého a to tě poučí o tom, že tě dobrotivý Bůh stvořil ku Svému podobenství; tys proto, člověče, pravý obraz Boží, na němž nešetřeno ani dary, ani uměním. Jsi ušlechtilým a krásným obrazem. Máš svobodnou vůli; krásnou nesmrtelnou duši. Žiješ se zvířaty, rosteš se stromovím, obcuješ s anděly; jsi pánem všeho tvorsta. Slunce i měsíc jsou méně

než ty: nebesa i země jsou menší nad tě. Tys mistrné dílo ruky božské; poznáváš dobré a rozeznáváš zlé; zavrhuješ špatné a konáš spravedlivé; jedním slovem: jsi nejkrásnější a nejušlechtlejší podobenství Boha — a nestydiš se, tak často nasazovati sobě, podobenství božímu směšnou bláznovskou čapku, světské ješitnosti a malichernosti. O kéž by konečně poznali lidé pravou svoji cenu.

Sv. Bernard téměř na každé stránce spisů svých dokazuje — jak pevně v Boha důvěřoval: "Ty o Pane! a ty jediný jsi má naděje. Cokoli činím, myslím, trpím a žádám, při všem v Tebe důvěřuji. Tři věci jsou, na nichž má naděje je založena. Láska, již nebeský Otec mne přijal za svého syna, pravda Jeho zaslíbení, a moc, již je splniti může. Tot' ta šňůra, již milý Bůh s oně vlasti k nám, v toto vězení spouští té pevně se držíme, aby nás tam i k spatření své slávy vytáhl."

Pro čest a prapor

Episoda z války třicetileté.

Vypravuje Frant. Valoušek.

PŘEKRASNÉ jitro červnové rozložilo se nad lesy a hřbety horskými v severozápadní Moravě.

S údolí a tmavých úbočí horských zvedaly se mráčky jemné mlhy a rozplývaly se v teplých paprscích slunečních. Z tmavozelených jehličin padaly k zemi bohaté krůpěje chladné rosy, kdežto se rodné sestry jejich na mýtině i na stromích ozářených sluncem leskly všemi duhovými barvami a plály nádhernou září, ale pomaloučku se menšily a rozplývaly v lehkou páru.

Na mýtině pod lesem pásla se srna, pochutnávajíc si na rosné trávě. Svatý klid a něhyplné ticho vládlo v údolí, nad nímž strměl na skalnatém výběžku horském neveliký hrad rytířský.

S prvním zábřeskem ranního slunce začínčely ve bráně pod hradní věží řetězy a nepříliš široký můstek spouštěl se zvolna přes hluboký příkop. U příkopu čekal už hodnou chvíli obstárlý muž v chudém šatě vesnickém. Čekal, až vrátný spustí most a bránu otevře. Když se to stalo, sňal široký blobouk s hlavy, usmál se co nejvlídněji a kráčel pomalu po mostě k bráně.

Ve hradě bylo slyšeti lomoz a hluk.

"I co pak tebe, Velebo, vede k nám nahoru tak časně ráno?" zvolal vrátný přátelsky, když branku hradní otevřel a zahlédl Velebu, který byl dědičným rychtářem ve vesnici pod hradem.

"Pozdrav Bůh, starý brachu!" volal Veleba. "Budu moci brzo k pánu?"

"I co pak se stalo v dědině, že máš tak na spěch?"

"Jdu se stížností!"

"Juž zase?"

"Bohužel, že je zas juž třeba si stěžovat! Pánova čeled' hradní zle včera posloužila mladému Michnovi! Pro nic a za nic — z čiré svévole — do hádky se s ním dali a tak jej stloukli, že toho ani nepřečká," vypravoval rychtář.

"Nezbedná cháska!" zvolal vrátný, nepříliš nevrle, protože mu na jednom poddaném pánovu — jako jednomu z hradní čeledi tolik právě nezáleželo. "Ale já myslím, že se to tak zhola bez příčiny nestalo. Mladý Michna jest horká krev!"

"Nikoliv, milý vrátný!" bránil rychtář svého dědinníka. "Právím ti: zcela bez příčiny! Mladý Michna vezl z lesa vyvrácený strom a setkal se v úvoze s hradní čeledí. Kterak, prosím tě, mohl se tu vyhnouti jeda s nákladem? Nemohla čeled', bez nákladu na koních jedoucí snadněji uhnouti? A proto byl tak nemilosrdně a krutě zbit!"

"Inu snad se z toho ještě vylíže: ti syslové mají tuhy život!"

"A kdyby se i vylízal, stalo se mu bezpráví, které se trpěti nesmí. Kdyby čeled' bez trestu zůstala, směle by podruhé totéž učinila jinému, čehož ani pán dovoliti nemůže. Proto jdu k panu rytíři Smilovi se stížností!"

"Snad máš pravdu, rychtláři; ale dnes

abys raději nechodil! Pán dnes nerad stížnosti tvé uslyší!"

"Co pak se stalo? Vždyť bylo po celou noc viděti hradní okna osvětlená."

"Pán vypravuje mladého rytíře do boje. Snad v malé chvíli již vyjede. A tu bys nevhod přišel!"

"Hm!" odvětil mrzutě rychtář a pošinul široký klobouk do týla. "Vrátím se tedy, ale do večera mne tu jistě zase uvidíš! S Bohem!" To promluviv, obrátil se a kráčel pádným krokem po kamenité cestě z hradu.

Zatím se ve hradě loučil rytíř Smil se svým jediným synem Joštem, budoucím dědicem a pánem rytířského hrádku na Roštýně.

V neveliké, klenuté a nízké světnici hradní se dvěma docela maličkými okny a s těžkým nábytkem dubovým byla shromážděna rodina pana rytíře Smila.

U stolu seděl mladý rytíř, jenž měl něco málo přes dvacet let, a pojídal chutě studenou kýtu srnčí a zapíjel vínem z těžkého kamenného poháru. Jedl a pil chutě, smál se a žertoval s matkou, která jej plačíc obsluhovala dnes vlastní rukou. Mladý rytíř byl postavy junácké. Ve tváři osmáhlé sice, ale přece na lících růžově červené, plálo dvě jiskrných očí. Vysoké čelo vroubil hustý tmavohnědý vlas, jenž splýval vzadu až na záda. Pod nosem černaly se mu malé kníry. Byl již oblečen na cestu: v tmavý kabátec s rukávy úzkými a sněhobílým límcem okolo krku, sepjatý v půli řemenem, na němž však nebylo ještě meče. Na nohou měl vysoké boty s rytířskými ostruhami a tmavohnědé jelenice.

Otec byl již dosti starý. Hlavu měl zpředu holou, vzadu vlasy na krátko přistřiženými pokrytou, na bradě plný šedivý vous. Seděl tiše naproti synu svému a pohlížel vážně na statnou postavu jeho s patrným zalíbením.

"Nermut' se příliš, drahá matko!" promluvil mladý rytíř, požív poslední sousto a zapív dobrým českým vínem. "Či chtěla bys, abych tu stále až do nejdelší smrti jen za liškami se honil, srny a zajíce střílel a zahálel? Jakou čest bych měl z toho já a jakou radost ty ze syna svého? Špatný to život pro rytíře! Rytíř patří do boje! Ruce mé jsou silny, oko bystré a srdce bez bá-

ně: nač by mi to bylo vše u tebe? Ne, ne, matko drahá, půjdu do boje jako otec můj, jako děd i praděd a nevrátím se, leč obdařen jsa ostruhami zlatými a s čestným jménem chrabrého rytíře. Slyšelas přece, že pod Valdštýnem si možno lehce získati obojího. A proto dovol, drahá matko, abych tě na čas opustil!"

To řekl a vstal od stolu. Matka zaplakala.

"Tak jest!" promluvil zase otec a také povstal. "Dostí jsi se již po lesích za divou zvěří natoulal, dosti nazahálel! Bylo by škoda tvé síly! A pak, jsi z rodu rytířského — a rytířové na Roštýně, ač majetkem z nejmenších, statečností a odvahou vždy nejlepším z rytířstva českého i moravského se rovnali. Valdštýn volá, císař silných paží potřebuje: máš nejlepší příležitost zjednati jménu svému čest a rodu svému slávu. Pojd'!"

Načež ujal syna svého za ruku a vedl jej úzkou chodbičkou do světničky tmavé v nejpevnější části hradu, kdež chovány věci celému rodu drahocenné.

Matka usedla osamělá na hrubou stoličku a stírala si slzy, které jí hojně z očí kanuly. Milovala vroucně jediného syna svého. Uznávala pravdu slov otcových i synových, ale loučení bylo jí přece jen těžkým a bolestným.

V pokojíčku, do něhož byl otec se synem vešel, byla téměř ještě tma. Na stěnách visely starodávné zbraně a vybledlé a roztrhané čabraky rytířské. Kolem stěn stály tři pevně železem pobité truhlice, které chovaly v sobě věci pro celý rod nejdůležitější. Byly to však jen staré listiny s velkými pečeti a vlastnoručními podpisy slavných králů českých a rytířské obleky z dávných dob. Peněz a pokladů rytíř Smil na Roštýně neměl!

Bledé lice starého rytíře se zarděly, když se po pokoji rozhlédl. Znal všecky ty věci kolem sebe. O každé věděl, kdy a jak pro rod jeho zvláštní ceny nabyla. Každá vzbudila v hlavě jeho vzpomínky na dávné časy, kdy jméno rytířů Roštýnských i ze rtů královských s úctou se ozývalo. Stiskl pevně ruku synovu a přistoupil s ním k nejpevnější truhlici na straně pravé. Mlčky poklekl u truhlice, vyňal z náprsní kapsy

velký klíč a odemkl. Otevřev truhlici, usmál se radostně a oběma rukama vyňal z truhlice dlouhý předmět v starý hedbávný cár zabalený, povstal a odvinul obal. V rukou jeho zaleskl se dlouhý mohutný meč rytířský staré, výtečné práce. Vážně promluvil takto:

“Milý synu! Viděl jsi sám již několikráte večer na dalekém severu velikou krvavou záři z požáru. Nebezpečí a hoře valí se na drahou naši vlast i víru. Mladý a silný král švédský Gustav Adolf přeplavil prý se nedávno přes moře s četnými pluky a vědom si své síly, hrůzu a děs prý šíří po všech krajinách severních. I sbírá chrabré Valdštýn císaři nová vojska, která prý sám proti Švédům povede. — Jářku, hochu, tys dospěl let, kdy i mne vypravil nebožtík otec do válečného ruchu: nuže, jdi ve jménu Páně i ty. V družině Frýdlantského orla dost příležitosti se vyznamenat!”

“Otče!” ujal se slova mladý Jošt. “Víš nejlépe, jak toužím po boji a slavných činech! Byl bych tě již sám poprosil, abys mi do boje jíti dovolil, kdybys mne sám nebyl vybědl. Doufám, že se hanby na mně nedožiješ!”

“Uchovej Bůh, milý synu! Bylo by mi líto života, kdybys se na tobě hanby dočkat měl!”

To mluvě, políbil uctivě a vroucně starý meč, podal jej synu a zahovořil:

“Zde vezmi meč statečných otců svých! Veliký král Jiřík daroval jej kdysi pradědu tvému na odměnu mnohých a velikých služeb. Vzácný a čestný to dar! — Viz ty rýhy v oceli: kolik jich, v tolika bojích a bitvách bleskem dopadal na kovové krunýře, kladivem drtil lesklé helmice a s helmicemi tvrdé lebky nepřátel vlasti i drahé víry naší katolické! Po léta rozséval smrt v řadách věrolomce Matyáše uherského a, když nebylo již ve vlasti nepřátel, zase pod prapory císařskými v nejzazších končinách Uher potíral hordy Turecké. U Muháče slavně pro víru a krále umíraje, poručil chrabré děd otce tvého sluhovi svému donésti jej osiřelé choti a synu na památku. Věrný sluha splnil poslední vůli pána svého: Donesl meč a s ním i poslední pozdrav padlého. Meč nezrezavěl, nýbrž blýskal se potom ještě často a dobré služby konal v

boji proti zavilým nepřátelům kříže. Když pak zesláblo již rámě otce mého, svěřil otec zase mně drahý tento odkaz. A Bůh je mi svědkem! že nelpí na něm posud ani nejmenší skvrna potupy a hanby! Mnoho, velmi mnoho ryh vyryl jsem vlastní rukou na délce jeho, ale beze cti ani jediné! Škoda jen, že u Ostřehoma navždy učinila rámě mé neschopným k boji zakřivená šavle zběsilého Janičára; však by byl ještě nejeden turban i s hlavou tureckou k zemi se byl svalil.”

Na víčkách otcových zaskvěly se dvě rosné perly a hlas na rtech se mu chvěl, když pokračoval:

“Vezmi, drahý hochu, vezmi již tento meč do statných rukou svých! Vybojuj si čest a slávu jako tvoji otcové! Jediná skvrna zbabělosti nebo hanby nelpí na něm; ty-li bys jej poskvřniti měl, kletba děda mého i má stihne tebe i tvůj rod!”

Hluboce dojat políbil mladý rytíř meč a chvatně si jej k boku připjal.

“Otče!” pravil při tom hlasem rozechvěným: “Bud’ se vrátím k tobě s mečem tímto a se ctí — anebo mne již nespatriš!”

Po malé chvilce sestoupil Jošt veden otcem svým i matkou svou do nádvoří hradního, kdež čekala již shromážděná čeleď a dva osedlaní koňové.

“S Bohem!” loučil se mladý rytíř s dohovem, poklekl a kleče políbil horoucně ruku otcovu i matčinu, které jej žehnaly. Podal ještě ruku věrným sluhům otcovým a vyhoupnuv se na koně odjížděl s jediným průvodcem z brány, provázen hlaholem hradní čeledi a slzami matčinými.

Slova otcova hluboko v paměti a pozhénání matčino v srdci svém uloživ, spěchal rytíř Jošt k velikému Albrechtu z Valdštýna. I viděl Sasíky zbaběle utíkat před sebou z Čech, vynikl chrabrostí a odvahou u Norimberka, vyznamenal se udatenstvím u Lützena a jako velitel malého oddílu rejtharstva platné služby konal milému veliteli svému, když měla býti obsazena Horní Lužice. Když pak byl úkladně zavražděn zbožřovaný rek a velitel jeho, nelenil, ale zase pod praporem Piccolominiho šířil slávu a čest svého jména. Na tvrdé oceli meče přibývala jedna rýha za druhou, ale beze cti ani jediná!

Na podzim léta Páně 1642 položili se počátkem listopadu císařští táborem na severozápadním pomezí českém. A kde rozložili se tito, tam bývalo vždycky hlučno, veselo a bujno, že zdaleka bývalo viděti ve dne pestré praporce a v noci jasnou záři nesčíslných ohňův a na kolik honů bývalo slyšeti divoký ryk mužstva i koní. Ale tentokráte bylo jinak — snad poprvé!

Prapory nad stany generálův a rytmistův ani se nehýbaly, polnice se jen zřídka kdy ozývaly a ohně nepraskaly. Jen před málokterým stanem plál malý ohníček a ten již již dohořival. Oči starých bojovníků upíraly se zádumčivě před sebe, čela zjizvená se temně mračila a rtové, na nichž se střídaly druhdy od božího rána až do hluboké noci veselé šprýmy a vtipy, se tentokrát pevně svírali.

Starší potřásali chvílemi povážlivě hlavami a mladým bylo trudno a neveselo, jako nikdy před tím. Mnozí z nich zatančili si před několika dny poprvé v životě v divokém poskoku za hukotu kusů, hřímání mušket, třeskotu kopí a řinkotu mečův — a vrátili se hned poprvé s hanbou a potupou, poražení — hanebně rozprášeni!

Při vzpomínkách na tuto potupu se zamklí rtové pevněji svírali a nejedna ruka se maní hrozivě zvedla v tu stranu, kde v nešťastném Lipsku nad novým vítězstvím jásal stokrát nenáviděný Torstenson. A přece-li se některému šedivému bojovníku ze rtů sevřených prodralo slovo, vníkalo hluboko do srdce s mrazivým větrem, který již od několika dní až odkudsi ze Švéd váti neustával, a jedovatým dechem svým pronikal všechny kosti.

Vytrhnouti znova v boji přáli si všichni: jen v opojném reji a ryku bitevním doufali, že zapomenou na potupnou porážku, již doznali u Lipska 23. října téhož roku od běsovských pluků švédských. Ale bylo jim nečinně trávit smutné dni listopadové v táboře!

Jedna věc nechtěla z hlavy nikomu! I porozumoval o ní šedivý mušketýr takto:

“Divná, podivná věc! — Nejednomu pánu jsem již sloužil a kolik velitelů jsem vystřídal, ani bych snad již nespočetl; v boji a v seči strávil jsem svá léta mladá, v seči jsem sestaral, sešedivěl: ale tohoto jsem

nezakusil. Ba, myslím, v celém táboře sotva toho kdo pamatuje!” Mušketýr zablýskl očima, severl těsněji zaťaté pěsti a odplivl zlostně.

“Hm! Velitel k zodpovídání pohnán až kamsi na konec světa, oficiři do jednoho zjímání a uvěznění a vojínům odňata veškerá zbraň! — Nebohý generál, nešťastný regiment! — A proč? — Neslycháno! — Že se první na útěk obrátil? Však aby také proti těm vzteklým Wittenbergovcům sám d'as bojoval! — A Madelovští se drželi, toho jim nikdo upříti nesmí a nemůže! — Věru divná, podivná věc!”

A takové myšlenky černé usedaly jako upíři i na tvrdé lebky vojínů pluku Madelovova a nedobrymi předtuchami plašily všechen rozmar i bujnou veselost všech ostatních. Proto potřásali starší povážlivě hlavami a proto bylo mladším nevolno a neveselo, že těžko povědět.

Byla temná noc. Husté mraky valily se tiše od severu k jihu a v neprůhledný závoj smuteční halily měsíc i hvězdy. Studený větřík se proháněl mezi stany. Tu zavál silněji na dohořívající plamínek, že poslední silou vysoko vzplápolal, tu rozcuchal dováděv zadumanému rejtharu divokou bradu a tu zas boky plátěných stanů rozvlnil, až se octl u nízkých náspů. Lehce přenesl se přes ně a smutně skuče a hvízdaje, zanikl v dále v černých lesinách.

Mezi stany bylo temno a chladno a smutno — a v nich ještě smutněji. Ale nejsmutněji snad bylo v jednom z těch, které stály kolem volného prostranství uprostřed.

Přede vchodem opíral hranatý mušketýr zamyšlen těžkou hlavu o dlouhou zbraň. Vnitřek ozařoval nejistým jasnem zcela mdlý kahánek. Kdykoliv se vítr silněji opřel z venku do pohyblivých stěn, zaplál kahánek prudčeji, podivnými stíny naplnil stan a zas potom blikal nejistě temnotou. A při každém prudčím vzplanutí kahánku bylo viděti po straně nízké, jednoduché lože a na tom loži postavu, dle oděvu císařského důstojníka. Kozený kabát na mnohých místech jevil patrné sledy ostrých kopí a britkých mečů. Statečný a odvážný to byl asi hoch!

Plachtoví se zachvělo a kahan zaplál

jasněji. Několik bledých paprsků jeho padlo zrovna na tvář vojínovu — mladou, ale bledou a zsinalou. Kolem čela měl bílý obvazek. Ze rtů pouvadlých a černolesklým knírem ovroubených prodíral se chvílemi jemný, sotva slyšitelný povzdech. Někdy pootevřel jinoch i oči, které se leskly horečným ohněm.

Duch jeho, posledními dny až k smrti umdlen, zalétá v daleký, milý kraj. I vidí opět drahou zemi moravskou, poznává v duchu tichou dědinku ve stínu hrušek věkovitých a milodechých lip a nad vesničkou na skalnatém výběžku horském šedivý hrádek — otcovskou tvrz! Vidí to, vidí před sebou a poznává vše — a srdce mu buší pod prosekaným kabátem prudčeji. Milý oheň rozlévá se mu po všech údech. — Ach, čím to je, že vzpomínky na teplé lůno rodného domu bývají tak milý a krásný v daleké cizině — a přece nejednou i slzy do očí vhnějí!

Venku zafučel vítr silněji, špinavé stěny se pohnuly — a plamének v kahaně vzepjal se do výše. Z raněné hrudi vydral se mladému vojínu mrazivý vzdech snad žalu — snad bolesti tělesné!

Před stanem odkášlal si strážce muškety a pádné kroky jeho počaly se stejnoměrně ozývat před vchodem. Po táboře rodil se zvolna temný ruch jako hukot vzdáleného příboje vln.

A raněný vojín dumal a snil v teskných vzpomínkách...

Ruch po táboře rostl a zmáhal se. Z pestré směsice vynikal chvílemi dupot oře, táhlý hlas polnice, rázný povel náčelníkův anebo zlostné klnutí surového vojáka.

Skulinou v plachtovním stanovém počal se vtírat do vnitř stanu ranní záblesk. A ubohému na chudém loži se zachvělo srdce v útrobách. Posadil se na nízkém loži a přešel rukou bledou tvář, jako by chtěl zaplašiti roje trpkých vzpomínek. — Marně. — V choré hlavě ustavičně jen šumělo, hučelo a vířilo to bouřlivým ohlasem reje bitevního. Rázem zatáhl se veškerý jeho duševní obzor těžkými, šedivými mlhami. Studená dlaň sevřela zimničně rozžhavené čelo.

I počínaly v duši vojínově řídnouti konečně husté mlžiny a před zrakoma jeho

vynořily se v dáli zcela jasně štíhlé věže a hrozivé bašty. — Běda — Lipsko! A mlhy zvedají se výš a výš a rozplývají se nad nízkým návrším. A po celém návrší vidí raněný v duchu tlupu na tlupě a v těch tlupách hlavu na hlavě — tu pěších, tu jízdních. V ranních paprscích lesknou se tisíce oštěpů a mečů, sudlic a kopí, a jinde černají se zase hněvivě houfnice a dlouhé pišt'aly kovové, jejichž hudbou přechází zrak i sluch a srdce hrůzou umdlévá. Nad zástupy vlají pestrobarvé praporce. Zná je všechny velmi dobře. Stokrát je viděl před sebou se míhat u válečném ryku, stokrát oháněl se téměř ve stínu jejich dlouhým mečem svým. Rozeznává dobře ve středu prapor Torstensonův, na levo Wittenbergův a Wranglův a na pravo pána z Lilie zrovna podle praporu zástupů Königsmarkových. A před těmito v mírném sklonu vidí nad blýskavými bodáky a meči vlásti vesele císařského orla a po levé straně jeho přímo naproti tmavému zástupu Wittenbergovy jízdy vidí známý — ach tak známý prapor — pluku Madelovova ve své levici. Pod tímto praporem vidí v září ranního slunce lesknouti se svůj dlouhý meč.

V šedé mlhy zahalilo se návrší — a v té chvíli zarachotily muškety, zahřměly kusy a nastal krvavý boj. Právě křídlo císařských uhořelo tak mocně na zástupy Königsmarkovy, že jediným nárazem v nepořádek uvedeny, juž juž na útěk se dávaly. Padl Slange, Ouvris zajat, raněn Lilienhock, nejlepší generálové švédští, a mladý Gustav Adolf ze svrchovaného nebezpečí sotva že unikl zdráv.

Zajásal Piccolomini, vztekal se Torstenson.

Ale rázem obrátilo se štěstí válečné.

V rozhodném okamžiku vrazili divocí rejtharí Wittenbergovi na lehkou jízdu pluku Madelovova na levém křídle císařských. Chrabře bojovali a vzdorovali ohniví Maďaři a statní Slováci a Moravané, vzdorovali dlouho těžkým oštěpům a kopím rejtharstva. Ale síly slábly, lehké meče se lámaly, počet bojujících tenčil se vždy víc a více. Jen prapor Madelovův třepetá vesele nad hlavou statného rytíře, v jehož pravici se blýská dlouhý meč a jako hrom dopadá na hlavy nepřátel. Ale zvolna, zvol-

na — coufá, ustupuje. Ještě okamžik — a zbytky císařské jízdy dávají se na zběsilý útěk, unášejíce s sebou i prosekaný prapor Madelovův, zanechavše pěchotu nekrytu a zmatenu! Arcivévoda Leopold Vilém sám postavil se proti utíkajícím, prosil a hrozil, — ale protrženého jednou proudou nezadržel více!

Ze rtů raněného vojína splynul hlasitý sten. Vztýčil se na loži, hned však zase klesl vysílen. Okraj obvazku nad planoucíma očima zbarvil se do ruda.

Strážník, zaslechnuv bolestný výkřik ve stanu, poodhrnul oponu stanovou a, vida raněného praporečnicka nešťastného pluku Madelovova tiše ležeti, spustil ji opět uspokojen. Jen hlavou otvrdlou a zjizvenou vážně pokynul.

Po celém táboře ozýval se již ruch a šum.

Co to?

Bubny zazněly, polnice zavřeštěly k pochodu a kolem ozvaly se zvuky pravidelných kroků, jako na pochod se dávajících řad.

Minula chvíle.

Raněný se probral z mdloby. Naslouchal udiven neobyčejnému hluku a šumotu po táboře. Bolestně sténaje, povstal a loudavým krokem postupoval ku vchodu. Poodhrnuv záslonu, zíral na prostor mezi stany se všech stran řadami ozbrojené pěchoty těsně uzavřené. Zrovna naproti viděl a poznal na místě vyvýšeném arcivévodu mezi zástupem generálů i těch, kteří teprve nedávno s četami svými z Bavor a odjinud k němu byli přiřazili; po straně pak užel tré do výše čnějících sloupů nahoře trámem spojených, na němž upevněn byl kovový kruh, s něhož visel dolů provaz — šibenice. Ve středu dobře urovnaná, vysoká hranice.

Pohledem na sloupky a hranici zachvěl se ubohý a po všech údech cítil mrazivý dech zlé předtuchy.

Umlkly bubny, polnice ztichly. Válečný ruch a šum zanikal zvolna mezi stany. Vystoupil hlasatel: ale zraky vojinů zlobně skloněny tkvěly pevně v černé půdě. A zvedlo-li se které oko a na hlasatele zaměřilo, vyšlehl z něho zlověstný blesk.

I rozbil hlasatel vážně objemný pergament s velikou pečeti říšskou a zvučně

předčítal, co vzkazuje vojinům svým svatě římské říše císař a král. Klidně a tiše vyslechli chrabří vojinové všechny výtky a stesky pro porážku, kterou byli nedávno u Lipska utrpěli. Ale, když hlasatel zvýšeným hlasem oznamovati se jal trest, jímž pykati měl nešťastný Madelovův pluk za to, že se první dal na útěk: zaznělo po celém táboře temné hučení, jako když silný víchř před bouří zahýbá náhle v doubravu.

Raněný ve stanu tušil, co příčinou náhlé nevole zástupů. Tušil věci nedobré, ale nezaslechl již z úst hlasatelových pro hluk ničeho. A dobře tak! Kdyby byl zaslechl a rozuměl, snad by mu bylo puklo žalem srdce v hrudi.

Hlasatel oznamoval:

“— Na věčnou spravedlnosti naší památku a dobré kázně i bázně ve vojscích našich utvrzení oznamujeme a nařizujeme: pluk velitele Madelova, který hanebným útekem svým nejen sobě nekonečnou potupu, ale i celému milému vojsku našemu nešťastnou porážku u Lipska byl přitáhl, budiž navždy z vojska našeho vyloučen a potupně vymýcen! Plukovní prapor budiž katem na hranici před tváří shromážděného vojska spálen, kordy i meče všech oficírů buďtež před očima jejich potupeny a pacholky katovými zlomeny, z kusů a zbraní budiž nastaveno šibenic a nakováno sekyr popravních — pro bezectné mužstvo i důstojnictvo jeho! Každý desátý muž budiž pověšen anebo jinak utracen, ostatní buďtež s hanbou a potupou z tábora vypuzeni a vyštvaní!...”

Zhrozilo se vojsko krutého trestu a nebyti nově přibylých čet, kdo ví, zda by bylo bývalo možno provéstí rozkaz. Temný hukot po táboře neumlkl více a kolik očí, tolik bylo blesků plamenných.

Na vysokou hranici pole a dřev vystoupil kat a zamával nad hlavou rozvinutým praporem. Upevniv jej na hoře, sestoupil s hranice. A v té chvíli plazily se jako lsní hadové po bocích hranice klikaté kotouče černého dýmu — vždy výš a výše. Naposled zavál jáře mlhavým ovzduším ctihodný odznak nešťastného pluku Madelova, zavál vesele a pozdravil naposled milé ditky své. Okamžik — a prapor, zoufale se vzepjav, — utonul v dusivém dýmu. Chví-

lemi zřítí bylo ještě a okamžik některý cíp skrze kouř jako ruku tonoucího nad vodou: potom zmizel navždy v kouři a plamenech.

A jako když se mraky otevrou a v nich najednou zaburácí hrom a mihne se blesk a potom dlouho hrozivě rachotí to po horách a skalínách stonásobným ohlasem: tak se loučilo nešťastné mužstvo se svým praporem. Lpěli na něm celou duší, celým srdcem. Nic jim kromě praporu toho nebylo posvátným! Kdyby byl sto životů měl každý, ani okamžik by nebyl nikdo váhal — všechno proň nasaditi, ba snad ani duše své jediné by nebyl ušetřil: a nyní zástava ta hyne — a s ní i jméno i sláva i čest jejich — vše! Hyne, hyne, navždy — navždy!

Raněný praporečník viděl a slyšel vše — a zděsil se. Hřůzou ztuhly mu údy a pravice sáhla mimovolně na srdce v horečném tepotu tlukoucí, rty zamodralé se prudce sevřely a ze spod ob vazku na čele prodíraly se velké perly — rudé, zářivé.

Životem svým hájival drahý prapor, pravici jeho svěřený, ve mnohých bitvách cítil dech jeho libý na skráních rozpálených a nejedna krupěj vlastní krve jeho lpl na líci i na rubu jeho: a nyní? Hyne v potupných plamenech. Hyne — navždy!

Nezalkal, nenařikal, ale v srdci trpěl nevýslovně!

Rozestoupily se řady a vedena byla řada mužů spoutaných, mladých i starých v sešlém obleku důstojnictva jízdy císařské. Za nimi šla řada pacholků v rudých kabátech s krátkými rukávy; v ruce každého byl buď dlouhý meč rytířský nebo zlacený kord.

I ztichly rázem vzbouřené zástupy. Jen plameny hranice vysoko šlehalý a praskotem svým hrobové ticho rušily.

Každý čekal v napjetí, co se bude dít.

Spoutaní postavili se v řadě po levici věvodově, po pravici pak pacholci tvář v tvář důstojníkům, a bylo jich o jednoho více.

Trpkými slovy promluvil arcivévoda k zneuctěným důstojníkům, ale praporečník pluku Madelovova slov jeho neposlouchal. Poznal v nešťastných druhů své, poznával v rukou popravčích i jednotlivé zbraně a v teskném tušení upřel pozorněji zrak na dlouhý meč posledního, osamělého pacholka. Hřůzou mu v těle krev stydla a rudé

perly, které té chvíli ze spod ob vazku se prodraly, byly dřívější větší a zářivější.

“Otče, otče — kletba tvá!” zahořekoval tise. “Meč tvůj — synem tvým potupen, zhanoben — zničen! — Otče, neklň — neklň! — nešťastnému synu!”

Vrchní vojevůdce domluvil; v tom okamžiku zařinčely meče a s potupným smíchem házeli pacholci v rudých kabátech před nohy spoutaným důstojníkům tu kord zlomený, tu dlouhý meč bez čepele a ještě přelomený.

Po druhé proletěl táborem hromový hukot, hrozivější nežli prvý. Však strážce mušketýr před stanem raněného zaslechl přece zoufalý výkřik, jenž přes všechn bouřlivý hluk pronikl až k uchu jeho, ba až i do srdce a zaryl se mu tam hluboko do dna. Obrátil se, přiskočil, pohledl ve stan a velká, vřelá slza se mu zaleskla pod divokým obočím. Snad první od dávného dávna!

Ve stanu na chladné a vlhké zemi ležel voják raněný jako mrtev. Rty pomněnkové byly pootevřeny, bledé čelo a tvář zkrváceny. I sklonil se mušketýr nad ubohým praporečníkem nešťastného pluku Madelovova a smutně zašeptal:

“Dobře je ti, milý rytíři! Bys věru statečný hoch, škoda tě, přeškoda: ale dobře, žes již dotrpěl! Však bys byl sotva unikl šibenici jako ti ostatní!”

A co takto ještě mluvil, pootevřely se oči rytířovy a upíraly se chvilku matně ve tvář mušketýrova. Rty vybledlé se zachvěly a posledním dechem ozvala se z nich tichounko sotva slyšitelná slova:

“Slyš, milý příteli, snad brzy zavlaží prapore císařské na půdě vlasti mé — Moravy! Vyhledej rodný můj hrad, vyhledej, budeš-li moci, otce mého a vyříd' mu poslední prosbu mou, že potupen zděděný meč, ale ať neklne nešťastnému synu, který jest nevinen! — Pozdrav — —”

* * *

Chladný vítr severní vál potom ještě dlouho a dlouho a tím větrem zlým poháněny blížily se švédské voje vždy blíž a blíž ke hranici zemdlené orlice moravské. Jediným prudkým zavanutím byly přes hranice a s nimi zhoubá a bída nekonečná. Kudy se brali hrozni Švédové, označovaly zřejmě pobožené hrady, pusté vesnice a vypálená

města. A kam nedošli, tam přece strach a hrozná nemoc zle řádily v prořídilých vesnicích a nešťastných městech. Na nejednom místě, kde stávala druhdy veselá dědina, šumí dnes tiché háje nebo se rozkládá žirné pole a kde druhdy rytířské hrady do výše pjaly hrdé hlavy věží svých, tam sotva trosky pouhých hradeb a mohutných věží, kolem nichž smutně hučí zasmušilé jehličí a na nichž tiché březí šeptá pohřební písně.

Když se již ku konci chýlila smutná ta doba nebyvalých útrap a neštěstí, bral se jednoho letního odpoledne podél horního toku Moravy obstárlý muž v hrozně sešlém oděvu císařského mušketýra — beze vši zbraně. Na pravou nohu dopadal a levý rukáv měl — bez ruky.

Oko poutníkově teskně bloudilo po nivách, ležících na březích tiché Moravy: v tu dobu bývala tu dříve za zpěvu a jasotu sklízena bohatá žeň, ale dnes žlutá se jen tu a tam nepatrný záhonek řídkého ovsa. A o ten jako by se ani živá duše nestarala. Poutník vzpomínal svých mladých let — a málem že nezaplakal.

Došel k osamělé chaloupce převozníkově. Převozník seděl zadumaný v široké lodici své s hlavou ponořenou ve dlaně. Příchozího ani hned nezpozoroval.

"Pozdrav tě Pán Bůh, starý!" probudil vysloužilce hřmotně převozníka.

"Dejž to Bůh! — Hned, hned!" odvětil převozník vlídně a jal se odvažovati lod'ku od kolu.

"Jen zůstaň! Nemám naspěch a také se závčas o nocleh starati musím. Dovolíš-li, ztrávím tuto noc s tebou ve tvé chalupě. Máš tam snad místa pro dva? Vždyť tu široko daleko ti proklátí Švédové ani nejbídnějšího baráku nenechali!"

"Tak, tak, milý příteli — nenechali! U mne však místa dost, ale jak si odpočineš, nevím."

Starý mušketýr se usmál.

"Neboj se, starý, nejsem navyklý na prachové peřiny!"

"Ale zdá se mi, že jdeš z daleka: jsi unaven."

"Ba, milý brachu, z daleka!" odplívl si, usedl na břeh a dořekl: "Až ze Slezska. U Dvorců srazili jsme se kolem svatého Valentina se psy švédskými! Levou ruku

jsem tam nechal docela a pravé noze mnoho nechybělo. Bil jsem se naposled, ale stálo za to!"

"A kam nyní?"

"Hm — kam nyní? Zlá odpověď! Přátel nemám a na domov jsem dávno zapomněl. Jdu — nevím kam a proč! — Před pěti lety, když jsme leželi na saských hranicích, slíbil jsem umírajícímu krajanu vyhledati otce jeho a vyříditi mu poslední vzkaz. Byl to statečný rytíř, ale měl smutnou smrt! Kdyby mu byla u Lipska švédská koule srdcem projela, nebyl by tolik vytrpěl! — Chci tedy nejprve splniti, co jsem slíbil a potom — nu potom — se snad již Ten tam na nebesích nějak o mne postará!"

"Postará, postará! Těžce zkouší nás ubohých, ale snad již blízko Jeho svatě smilování!"

Zamlčeli se oba.

"Také mám ve vojště syna," rozhovořil se po chvíli převozník. "Hned za Valdštyna se vypravil do boje a držel se statečně, ale od pěti let, co Švédové zle u nás hospodařiti počali jsem o něm neslyšel. Mnoho, mnoho vojáků převezl jsem již na své lod'ce, nikdo však o synu mém nevěděl. Snad padl! Bůh milý dej, aby byl aspoň čestně padl! — A kde že chceš hledati onoho otce?"

"Ptal jsem se a ptám se, kde mohu. V tomto okolí bude asi ležeti někde rodné jeho místo. Byl z rodu rytířského a praporečnickem pluku Madelovova!"

Oko starcovo zalesklo se při slovech těchto jasněji na vrásčité tváři hranatého vysloužilce. I líce se mu poněkud zarděla.

"Nu — a jaké vzkázání neseš nešťastnému otci?"

"Smutné! — Slyšeli jste tu přece o tom, jak potrestán byl regiment Madelovův za to, že první u Lipska couvl?"

"Ba neslyšeli! A jak také, když ani človíčka kromě Švédů sem již dávno neza-bloudilo?"

"Jáfkou byl to trest až příliš krutý: oficiři do jednoho pověšeni a meče a kordy jejich katem přelomeny. Jen mladý praporečník nebyl pověšen, proto že skončil dříve na ránu, kterou si od Lipska byl odnesl. V den popravy byl jsem u stanu jeho na strá-

ži. Snad viděl a slyšel vše! Nebo právě, když spálen potupně na hranici prapor plukovní a přelomeny meče oficírův a mezi nimi také dlouhý meč jeho rytířský, slyšel jsem bolestný výkřik ve stanu jeho. Vzkročím a vidím, že leží ubohý jako mrtev u vchoďu na zemi. Po chvilce otevřel sice ještě oči, ale jen na okamžik. Prosil mne: "Vyhledej otce a vyříd' mu poslední prosbu mou: potupen zděděný meč, ale at' nekľne nešťastnému synu, který jest nevinný!"

Umlkl a hrůzou patřil na starého převozníka, jehož hlava šedivá při posledních slovích jako květ podkosený se sklonila na ruce na prsou bolestně sepjatě. Po příčině náhlého bolu se poptati neodvážil.

Po hodné chvíli zvedla se teprve hlava starého převozníka, lice jeho byla však bledší a teninké vrásky pod očima jako by se byly za tu chvíli prohloubily a rozšířily a jako by jemnými perličkami byly posety. Plakal.

"Nemusíš, milý brachu, daleko sháněti se po nešťastném otci: já jsem to!" Pro žalost nemohl mluviti dále. Netušil sice dávno již ničeho dobrého, ale tak náhlá zpráva o potupě a smrti milého jedináčka dotekla se srdce jeho nanejvýš bolestně. Třesavý hlas a bohaté slzy v očích přesvědčily věstitele zprávy nedobré o pravdivosti výpovědi jeho docela.

Srdce otužilého mušketýra bylo zatvrdlé, chladné, ba se smíchem patřil nejednou na výjevy největší bídý, trpkého neštěstí a zoufání, ale tento tichý žal starcův cítilo přece.

"Ano, já jsem to, příteli dobrý!" mluvil dále stařec. Přede dvěma lety překvapili nás Švédové. Než se kdo nadál, byla celá vesnice pod hradem v plamenech — a v půl hodince na to Švédové na hradě. Na odpor nebylo lze ani pomysleti! Jako zázrakem vyvázl jsem životem já jediný! A proč

jsem i já pod ssutinami hradu svého nezahynul!"

Ubohému starci jako by byl srdce pelyňkem naplnil a sevřel hrdlo studenou rukou. Teprve, když si byl několikrát z hluboka oddechl, mohl vypravovati dále:

"Bloudil jsem několik týdnův okolím. Švédové sice odtáhli brzo, ale ve více a na hradě nezůstalo kamene na kameni. Větší část obyvatelstva bud' pod krový spálenými pohřbena nebo pobita, a co zůstali, ti se rozešli po okolních osadách. Nenaleznuv nikde útulku, usadil jsem se v této chatě, která sice pána svého ztratila, přece však aspoň sama neporušena zůstala. Jedinou nadějí byl mi syn, jehož návratu každodenně jsem čekal. Juž se mi nenavrátil!" —

A od toho dne bylo skoro každodenně vídati pod večer na nízkém náspu před chaloupkou převozníkovou sedati dva muže, z nichž byl jeden v tváři jedna vráska a na hlavě mléčné šediny, druhý ne o mnoho mladší. Na Švédy se pomalu zapomínalo, všeobecný pokoj a mír juž i úsměv tu i tam na tvářích utrápených vyloudil, ale hovor oněch dvou mužů byl skoro vždycky neveselý. Jen když se vysloužilce rozhovořil o chrabrosti, odvaze a slávě mladého praporečníka pluku Madelovova, zaleskly se oči vojínovy bývalým ohněm bojovným a kolem svadlých rtů stařečkových usadil se na chvilku úsměv.

Když pak se zacelily skoro docela rány dlouhých válek na těle drahé orlice moravské, nebylo juž dávno ani převozníka ani mladšího druha jeho, ani chaty na břehu tiché Moravy: jen stříbrné vlnky šumívaly na místě tom za jasných večerů tajemně, jako by starší mladším povídaly o chatě převozníkově, o posledním převozníku a jediném synu jeho. A potom zašuměly mladší vlnky smutněji, rozběhly se ku břehu — a, políbivše jej, zanikly v rákosí.

V skutku blažený ten bývá,
nadějí kdo v Bohu mívá;
síly shledá k ctnosti v ní,
útěchy pak v trápení . . .

Nechat' zhoubný víchř věje,
v kotoučích se bouře shání,
Pán Bůh s výše nebes leje
v lidské srdce smilování.

Dětský úsměv

LUNCE chtělo při svém vpádu do probouzejícího se údolí poplatiti poslední nepřátele — lehké mlhy — hojným zlatem. Zrovna jím hýřilo. A odpůrci dali si říci. Oslepil je lesk talmového zlata. Zasmušilý kraj v Českomoravské vysočině zjasnil svou tvář. Vždyť i na boji se neúčastníci lesy zaplavilo slunko proudy svého zlata.

Ale nemohlo bohužel tohle talmové zlato rozjasniti tvář chalupníka Bartoše. Uklízel zamračen své dvě kravičky.

"Dlouho asi vás uklízeti nebudu," povídal jim teskně. "A tohle všecko, nač jsem se dřel se ženou tolik let, přijde v cizí ruce —"

Vyšel ven ze dvorka, zaletěl kalným očíma přes zahrádku k východu, odkud díval se s mírného návrší bílý panský dvůr domýšlivě do údolí. Stál výše než ostatní a věděl, že k němu vzhlízejí z malých domků v údolí s bázní. "Ani k nájemci nepůjdu," řekl si Bartoš. "Mám dnes v devět hodin přinést mu dvacet tisíc korun, a já nemám ani haléře. Prosit ho za posečkání? Ještě jsem se ho málo naprosil, toho paňčáka? Ne, nepůjdu tam. Něco mi řekne, dopálím se a ještě bych si mohl pomoci do kriminálu."

Uklízel cosi v kolniče. V hlavě mu stále hučela jako neodbytný čmelák hrozba: "Nebudu-li mít v úterý v devět hodin peníze do posledního haléře, přijde vaše chalupa na buben." Znal nájemce dvora, že je bezohledný podivín. Jedinou schovanku má, kterou si vzal na přání své ženy, když jím před čtyřmi lety zemřel malý synáček. A pro tu tolik lakotí. Co si umíní, provede, děj se co děj! Takhle skončil jeho boj o samostat-

nost . . . Aby se nemusil potloukati po cizích chalupách a měl kousek své půdy, koupil si chaloupku se šesti korci. Vydlužil si něco ze spořitelny, něco od nájemce dvora, který mu půjčil proto, že on i žena pracovali stále u dvora. I vlastní pole k vůli tomu zanedbali. A teď — hlupák uvěřil člověku, kterého valně ani neznal. Sloužili spolu za války. Setkal se s ním, posteskl si, jak ho dluhy tíží. "Pojď se mnou do spolku! Budeme obchodovati dobyt看m lépe ve dvou. Ty dostaneš na chalupu větší úvěr. Nasekáme si peněz jako třísek. Za tři roky máš chalupu čistou —" To bylo příliš lákavé! Zbavit se rychle dluhu. Znal několik lidí, kterým se toto řemeslo dobře vyplácí. Spojil se tedy s Hrachovcem. Dařilo se jím. Tři tisíce splatil za necelý rok.

A najednou nečekaná rána: Prohnaný společník utekl s několika tisíci a nájemce, dovědév se o tom, udeřil na něho, aby zaplatil svůj dluh. "Když můžete vyházovati tak pitomě tisíce, tož plat'te. Chtěl jste rychle zbohatnout. Lakota vás oslepila," řekl mu tvrdě.

Sám lakomý vyčetl lakotu jemu, Bartošovi! Vždyť dřel pro rodinu a po jarmarcích běhal jen proto, aby se zbavil dříve tíživého dluhu. Na jídle si utrhoval, lakotil, ano, ale na sobě. Ze dveří vyšla žena. Hezká dosud, ale udřená. "Jeníku, půjdeš dnes ke dvoru?"

"Nepůjdu. — Aby se mi lidé vysmívali, ne?"

"Nevezme nás do práce, až půjdeme z chalupy —" a v jejích slovech zatřásl se utajovaný pláč.

"At! Beztoho mě jen on zničil!" vybuchl vztekle.

"A co Hrachovec?"

"Ani mi o něm nemluv! Zabiju ho, až se s ním setkám — mizeru!"

Zařal pěsti, "Doma nemám stání," ozval se za okamžik tišeji, "vyvedu krávy na pastvu. Budu pod lesem."

"Jeniku, víš, co mi napadlo? Půjdu ještě sama poprosit nájemce —"

"Toho?" zasmál se posupně. "Málo jsem se ho já naprosil? Marně se namáháš —"

"Přece to zkusím. K vůli dětem — Aby nemusily se toulat světem s námi jako cikáni, aby měly svoje hnízdo."

Úzkost zavanula z těch slov. Sklonil hlavu. Děti mu připomněla . . . "Však jich nebýt, věděl bych, jak zbaviti se všeho soužení." Bylo jí ho líto a bála se o něho. Za poslední tři týdny nápadně sestaral a bílé jíní proskočilo v hustých černých vlastech. Jindy silný a vzpřímený, nahrbl se. Oči vpadly a staly se plachými, jako by se neustále bály zákeřného útoku. Licní kosti ještě nápadněji vyvstaly na tváři beztoho již dříve hubené . . . Zlomilo ho poslední neštěstí.

Vypravila obě starší děti do školy a teprve potom, aby se vyhnula jejich dotazům, počala se strojit svátečně. Muž seděl u skrovné snídaně. Byla už skoro hotova. Ale jak otevřela skřipající dveře skříně v přístěnku, probudil se nejmladší hošík Venoušek. Dala mu mlíčko s nadrobeným chlebem, umila ho. "A ted' si hrej s tátou!" Dítě se však po ní natahuje, křičí, usedavě pláče. Nechce k tátovi. Bartoška se dívá úzkostlivě na ručičky starých, začernalých nástěnných hodin. Je nejvyšší čas. Chvilé rozhodnutí se blíží. Nájemce je malicherný člověk. O minutu se opozdíš a je konec! Podá žalobu a můžes zhynout, neobměkčí se. Bartoš se začíná vztekat. "Budeš zti-cha! Ještě ty zlob, skřečku!" Udeří dítě! Zoufalství ho zdivočuje. Mladá žena je rázem rozhodnuta.

"Mlč, neplač, půjdeš s mámou." "Prosím tě —" hučí pohněvaně muž. Kvapně máma obléká děcko. Ztišilo se, jak vyměněno žvatlá cosi a houká spokojeně. S maličkým na ruce kvapí ke dvoru. Uřícena vběhne do dveří.

"Milostpán je v zahradě —" s nechutí jí odpovídá na ulekáný dotaz pantáta šafář. "Jdeš v nepravou chvíli," chtěl jí říci. "Ale co, uvidí to brzo sama," mávl mrzutě rukou. "Ještě by řekla, že jí tam nechci pustit."

Bartoška vešla s tlukoucím srdcem do zahrady. Brzo uviděla nájemce. Chodil hlavní pěšinou sem a tam s pochýlenou hlavou. A to bylo zlé znamení! "Hledá na zemi špendlíky se zlatými hlavičkami," říkával o takové náladě svého pána starý zahradník.

Popošla, zastavila se a zase pokročila. Úzkost jí zadržela hrdlo. Ted' se už obrátil.

Pozdravila pokorně. Zahučel cosi. Áá, prosit přišla a fakana vzala na ruku, aby vzbudila spíše jeho soucit. Mýlíš se, holečku! S takovou si na mne nepřijdeš!

"Nesete?" zeptal se úsečně.

Vyrůstal před ní v přišeru zamračený nájemce, obtloustlý mužík šedivých oček, masetých rtů, hladce vyholené tváře.

"Milostpane, nebylo možná sehnat," řekla přískrceným hlasem.

"Tak proč jste sem přišla?" obořil se nevrle.

"Chtěla jsem poprosit. Máme děti —"

"Co je mi do toho! To jste také věděli, když jste strkali peníze tomu lumpovi —"

"Věřili jsme mu. Proč nás trestáte za něho? Smilujte se!"

Na čele mu vyskočila mezi obočím klikatá, hluboká rýha, podobná otazníku. Zнала dobře tu rýhu —

"Milostpane — smilujte se nad dětmi! Počkejte nám, my —" chytala se poslední naděje, ale nedořekla. Hlas jí selhal. Přistoupila blíž, chtěla ruku necitelnému člověku polybit, aby za ni prosilo její ponížení.

Nájemce s neskrývanou ošklivostí ušklubl. V tom však stalo se cosi neočekávaného. Malý Venoušek, kterého držela matka na levé ruce, prudce se nahnul k nájemci, div matce z náruče nevypadl, a prstíkem ukazuje na zlatý řetízek, vypravil ze sebe výkřik radosti: Áááá! a zálibně si zamlas-ka. Jak se totiž nájemce obrátil při škrubnutí ke slunci, zablýskl se kov oslnivým třpytem a dítěti se zalíbil. Smálo se víc a více, radostně houkalo. Matka je odtahuje nevědouc si jiné rady, ale maličký nepřestává se usmívati a natahovati ručky po pěkné třpytivé hračce.

Nájemce přestává se mračit. Tvrdou korou nepřístupnosti přece si našel k srdci jeho cestičku zlatý paprsek dětského nevinného úsměvu. Blednoucí obrázek před lety zemřelého synáčka vybavuje se mu pojednou před očima. Menší se zlověstná vráska, až posléze mizí úplně. Ba co více — tvář se rozjasňuje a skládá ve vlídný úsměv.

“Na, hrej si —” praví a odepíná řetízek. Dítě se rozesmálo hlasitě, roztomile, jak jen děti smáti se dovedou, a ukazovalo mámě hračku.

Máma žasne, nechce svým očím věřit. “To nesmíš — pánovi vrátíme —” koktá.

“Neberte mu to!” poroučí nájemce. “At’ si pohraje! Právě takhle se smával můj drahý Zdeněček. Právě tak našpulil rtíky, nakrčil nosíček, nadzdvíhl malé obočí, v očkách mu šelmovsky zablýskla dvě světylka a na líčkách vyskočily důlečky. Tehdy jsem byl opravdu št’asten.” Poslední slova řekl už tlumeně. Odmlčel se, jako by se styděl za chvíli slabosti, a začal o jiné: “Jděte klidně domů, Bartošová! Řekněte muži, že hrozbu svou беру tentokrát zpět. Půjčím

mu i na zaplacení směnky. Ale at’ nevěří bláhově každému lumpovi!”

Děkovala s pohnutím, oči měla plné slz. “Jenom neplačte, at’ nezaplašíte toho krásného úsměvu!” lekal se.

Bartošová běře dítěti z ručky hračku. “Půjďme zase! Musíš pánovi vrátit.”

“Ne, ne! At’ si ponechá řetízek na památku!”

A rychle odcházel příční alejí s hlavou svěšenou . . .

S veselou vrací se Bartoška. Teprve nyní vnímá krásu letní přírody, která se koketně vyzdobila pestrými barvami, než nadejde doba stříznivých žní. Pospíchala k lesu “Strašilovu”, kde tušila, že asi v ústraní Bartoš pase. Musí ho překvapiti radostnou zprávou. Líbala hošíčka znovu a znovu na tvářičky a vlasatou hlavičku: “Dítě, tvůj úsměv nás zachránil. Sám Bůh mi vnuknul, abych tě vzala s sebou” — opakovala mu cestou. Venoušek si bezstarostně houkal, volal: hyá! hyá! mávaje řetízem a ovíjel jej mámě kolem krku, nebo jej pouštěl z ručky do ručky.

Jednou ranou dvě mouchy. Jistá dáma se roznemohla a dala povolat lékaře, který trochu daleko bydlil, ale požíval chvalné pověsti. Lékař přišel, pomáhal a opětoval své návštěvy, až se už dáma pozdravovala. Tu mu řekla, že už se nemusí namáhat tak dalekou cestou, a chtěla mu vyplatit honorář. Lékař však galantně odvětil: “Ó prosím, z cesty si pranic nedělám; nejdu sem právě schválně, neboť ve vašem sousedství také stůně jedna dáma, a zabiji tedy dvě mouchy jednou ranou.”

V lékarně. Lékárník: “Tak si sedněte, anebo můžete někam jít, než vám to připravím.” — Babka: “To je dobře — půjdu si na to vyžebrot.”

Upřímná láska. “Neřekla jste, milostivá slečno, že váš pan otec má v Čechách dva velkostatky?” pravil pan poručík k své zbožňované dívce. — “Ano, a ještě jeden na Moravě,” odvětila dívka. — “A

to pochybujete ještě,” dí na to poručík, “o mé lásce k vám?”

Myslivecká latina. Jistý časopis oznamoval následující příhodu: “Myslivec jeden zastřelil jednou ranou 67 kvičál. Střelil na ně z hmoždíře, jež postavil pod strom, na kterém ptáci ti seděli.

Sváteční střelec. Žena: Proč jsi to, co jsi střelil, hned také nepřinesl domů? — Muž: Což pak jsme lidožrouti?

Odvážná jízda. Drožkář: Kam si, milostpaní, přejete abych s vámi jel? — Paní: Do Žitné ulice číslo 19, třetí poschodí.

Na vojenské plovárně. (Z týdenního raportu.) Cvičitelům v plování se nařizuje, aby, když se dámy topí, vždycky je uchopili za šaty a nikdy ne za vlasy, ježto dle učiněných zkušeností zůstanou vlasy vždy zachraňujícím v rukách.

MOC PENĚZ

Z "Časových úvah" podává J. Ježek

NIC nepřeceňuje se tak často jako vliv moc peněz. "Peníz všude pánem jest", "k penězům celý svět obrácen tváří", tvrdí staré přísloví, a proto lidé, kteří v lidské společnosti tlačí se do popředí, pokládají peníze za jedinou cestu k celi dle přísloví: "penězi se všechno spraví."

Mnozí peníze takměř zbožňují a jako Židé na poušti zlatému teleti a Řekové svému Jupiterovi ze zlata, tak kloní se nynější svět penězům.

"Řekne-li se: "Tamhle jde řádný, výborný člověk, svědomitý pracovník, pečlivý otec!", nevšimne si ho skoro nikdo. Díme-li však: "Tamhle, jde milionář!", zastaví se kde kdo a pohlíží naň s otevřenými ústy. Tak pouhý zvuk milionu lechtá a lahodí našemu sluchu a dovede nás smířiti se vším; milionáři odpustíme nízký rod, špatné jednání, sprosté chování, ano i úplnou nevzdělanost. . .

Má-li však bažení po penězích největší vliv v zemi, pak přivede jednotlivce, z nichž skládá se národ, duševně na mizinu, neboť lidé ve svém bažení po penězích ztrácejí znenáhla všechny vyšší cíle se zřetele a honba za špekulacemi nabude vrchu před ostatními ušlechtilějšími směry.

Někteří boháči přemýšlejí, hmoždí se a namáhají od časného rána až do pozdní noci, jak by nahromadili ještě více peněz; bojují zoufale, jakoby se jednalo o přemожení kdo ví jaké chudoby, kdežto ve skutečnosti oplývají jměním; hrabou, hrabou dále, ač mají více nahrabáno, než kdy budou moci

spotřebovati. Omluviti to možno pouze tím, že snad za mládí nedostalo se jim patřičného vzdělání. — Radostí, jichž skytá dobrá kniha, ušlechtilý zpěv, pěkná hudba a jiné umění, neznají. Nemyslí na nic než na peníze a na to, čím lze jich hojně nabýti. Nevěří v pranic — leda opět v peníze.

Konečně všechno pracně a hamižně nashromážděné jmění dostanou děti; byly-li dříve ve výdajích svých obmezeny, stanou se nyní marnotratníky. "Dřítí se jako se dřel jejich otec" — to jim není nikterak po chuti, naopak zcela proti mysli; teď jsou pány a musí podle toho žítí a vydávati peníze. Ale peníze papírové dostanou brzy křídla a uletí, zlato a stříbro se rozkutálí.

Znám drahně rodin, v nichž první pokolení domohlo se značného jmění, druhé je rozházelo a třetí přišlo úplně na mizinu.

A hromadí-li některý rod (Rothschildův) milion za milionem, co z toho? — Čím více peněz, tím více starosti a ty miliony stanou se mu neziřídka kletbou místo požehnání!

Don Jose de Salamanca, veliký podnikatel železnic ve Španělsku, děkuje jednou za přípitek jemu na zdraví pronesený, rozhovořil se o svém mládí a pokračuje ve svých vzpomínkách pravil: "Později však vzplála ve mně vášeň ke zlatu, jejíž ukojení jsem také našel ve svých podnicích, bohužel za cenu mnohých ilusí mého mládí. Věřte mi, pánové, člověk, který může veškerá přání svá vyplniti, nenalezá již žádných rozkoší ve světě. Radím vám, abyste setrvali na dráze, kterou jste nastoupili. Sláva Rotschildova zmizí tím dnem, kdy umře.

Pánové, zde na stěnách vidíte obrazy mužů, kteří svůj život posvětili umění a ideálům; jejich pomníky nalezl jsem po celé Evropě. leč nikde neviděl jsem, že by komu byl postaven pomník, kdo celý svůj život posvětil pouze — hromadění peněz.” —

Podivno, že býváme náchylni přikládati penězům příliš velikou váhu. Značné sumy upisují se k účelům povznesení lidu z kalu neřestí a hříchů. A přece je pouhá pomoc peněžitá zde málo vydatnou. Jen vnitřní povaha darů může veliké věci, nikoli pouhé peníze. Mnohé změny ve společnosti občanské nelze vůbec provést penězi.

Odvracovati lid od nemravnosti, nestřídmosti a nevěry, a naváděti jej k životu pořádanému, v pravdě křesťanskému, vyžaduje pevného předsevzetí, lásky k věci a nemalé práce.

Peníze sice leccos usnadňují, ale samy o sobě nedodělají se žádoucího cíle. Apoštol sv. Pavel rozšířil křesťanství v celé polovici říše římské, leč peněz k tomu potřebných nezískal subskripcí (sbírkou) nýbrž svým prostým řemeslem.

Osoby horlivé, nadšené a opravdové jsou nám v praktickém životě potřebnější a užitečnější než boháčů se svými penězi.

A konečně: Nebe za peníze nekoupíš!

Zlatý klíč každý zámek otevře — i pekelný, nebeský však ne.

Třeba bychom penězům jistého vlivu nikterak neupírali, nesmí přece přeceňována jejich moc býti, jak často se děje.

Chybou by ovšem bylo rovněž, kdybychom moc, vliv peněz podceňovali. Trpaslík s plnou kapsou stává se přes noc obrem co do vlivu u veřejnosti a nejednou výborná hlava při prázdné kapse cítí bolestně svou malomoc. Věda rozmnožuje s úžasnou rychlostí pohodlí, lahody života i prostředky k sebevzdělání a peníze jsou tím kouzelníkem, který nám je předkládá. Za peníze obýváme útulný a pohodlný byt, opatříme si důkladný oděv, zjednáme si výživnou stravu, nejlepšího lékaře, výborné knihy, pěkné obrazy, pohodlné místo v divadle, koncertě, na dráze.

Kolik lidí je dnes nevrkých a podrážděných pouze nedostatkem peněz!

Nedostatek peněz, tot' choroba naší doby, která společnost činí zamklou a sklíčenou.

Akademie, obrazárny, musea, veřejné knihovny, nemocnice a chorobince byly by z velké části nemožny, kdyby bohatí dobrodinci nedali na ně peněz.

Není nic snazšího než poukazovati na nebezpečí, jež vyplývá z touhy po penězích. “Nevěřte těm, kteří zdají se pohrdati bohatstvím” — napsal již filosof Bacon — “neboť ti zpravidla jim pohrdají, kdož zoufají, že ho kdy dojdou a nikdo není horší než právě takový, když ho došli.” Učený Agassiz pravil prý kdysi pohrdlivě, že nemá času dělat peníze, zasvětit se celé vědě. Leč jak by se byl mohl oddat klidně vědě, kdyby nikdo se mu byl nepostaral o peníze na živobytí? — Zanechmež tudíž lícoměrného pohrdání penězi a doznejme upřímně jejich skutečnou cenu.

Vyznávám bez obalu, že více lidí upadá ve zrádu podceňováním peněz nežli přílišnou touhou po nich, že zejména ve velkých městech najdeme spíše dvacet lidí, jichž třeba povzbuzovat k přínělivosti, střídmosti a šetrnosti, nežli jednoho, kterého by bylo nutno mírniti v jeho dychtění po penězích, po zbohatnutí. — Peníze jsou věcí dobrou a každý člověk má si jich sjednati tolik, aby svou výživu a svými názory nezávisel od druhého; ale není to věc tak vzácná, aby člověk k vůli ní válel se v prachu a blátě, snižoval se k činům nečestným a působil hryzení ve svém svědomí. Shánění peněz je nezdravé, činí-li jalovou mysl a vysušuje-li zdroje života duševního; ničí-li smysl pro krásu, činí-li nás lhostejnými k divům přírody, otupuje-li náš mravní smysl a mate-li v nás pojmy dobra i zla, ctnosti a neřesti; dusí-li všeliké náboženské hnutí a porušuje obraz Boží v duši lidské. Shánění peněz je dále nezdravé, jestli zaujímá všechno myšlení člověka a svádí ho k životu hrubému i nízkému. Kdo nalezá všechnu svou radost v pouhém shrabování peněz, kdo jich neužívá k ušlechťení svému a ku blahu bližních, ten a takový je nejbídnějším tvorem na světě, jenž tělem i duší zaprodal se mamonu, tent' skutečným žebrákem, který uprostřed svého zlata udělal duševní bankrot.

Matka

Obrázek ze schovaného světa,

napsala G. Preisová.

ZHŮRU po příkré úvozové cestě, k osamělému rozsáhlému dvorci Jaskolce, jel v neděli odpoledne pěkný vozík; zapřažený v něm bujný kůň každé chvíle couval, udiveně se obraceje v pravo i v levo, až by už byl málem svrhl. Tu seskočil major Ravliš s kozlíku a provázal svého koně pěšky, veďa jej pevně a trpělivě za uzdu. Nenapadlo mu hřešiti na koně a na neschůdnou, téměř nebezpečnou cestu. V prsou pětáctýřicetiletého, dosud hezkého statečného muže, zvučely zvláště tiché vzpomínky a naděje, za kterou v tu chvíli krácel, dýchala kolem něho víru v štěstí, tklivě jej obmýkajíc svěžestí májového dne.

Jaskolka rozkládala se celá na sluneční straně, v těžké úrodné půdě, od severozápadu chráněná bujnými výběžky Alp, s ostatních dvou stran obklopená mohutným lesem; cesta z údolí lidmi oživenějšího, zdála se tu jako ztracená. . .

Major Ravliš, jež předloním smrt důstojně, ale stále churavící manželky učinila vdovcem, příliš často si teď ve své tesklivosti o výchování svých tří dětí a spolehlivé vedení domácnosti vzpomněl na paní statku Jaskolky.

Vídával ji každé neděle a svátku na velké mši v kostelc. Vozík, který ji přivezl a potom zase na ni čekaje, zvolna kostel objížděl, vypadal tak zcela selský, nevkusný a těžký, jak povozy jiných horských sedláků, ale majitelka jeho vdova Deklajcová, nepodobala se v ničem obyčejné zdejší stat-

kárce. Postava její byla rovná a štíhlá, obličej jemných tvarů byl pobledlý a čisté pleti, oči hluboké, myšlenkové a přece něžné. Vždyť major Ravliš znal tyto oči dávno — nezapomenutelně. Poznal je již za šťastných, nepředložených a bezstarostných dob švižného poručíka v hlavním městě, v němž tehdy posádkou dlel, na útlém zjevu dcery skromné úřednické vdovy. Bylť si nejbližšími sousedy, obyvateli jednoho poschodí a téže pavláčky — a seznali se tak přirozeně, jak se seznamují nejbližší sousedé. Dívka byla kvítkem z hlučného hlavního města, ale ono zůstalo tak schovaným i prostičkým, jak nahodilá sedmíkráska v trávníku nekonečného uměle vypestovaného parku. Matka ji zvala Juličkou a tímto zdrobnělým jménem major vdovu Deklajcovou dnes v myslí zase tak nazýval. Vídal ji v suché zahrádce městského domu vyšívati na nízké stoličce pod poprášenými akáciemi, s tak mírným a spokojeným výrazem, jemuž k potěšení a obdivu stačily žlutý keříček máslenek a několik planých macešek, vykvetnuvších náhle u zdi ve sporé trávě. V bytu její matky od vybledlé květované pohovky, dědičného klavíru a papírových květinových okras, až do kuchyňských dědičných čistě vyleštěných forem z mědi, v nichž se nikdy nic nepeklo — bylo všechno tak chudické, ale jasné, plné čistoty a míru. Cesty s matkou do kostela, do blízkého sadu, nazvaného "dětský sad", protože se v něm scházely jen chůvy neb chudobnější matky s dětmi

— či rozvážlivé chůze po koupi, kde matka Juliččina již napřed doma vypočítala kolik grošíčků na to a ono lze vydati — byly jedinými Juliččinými cestami, až náhle se dívka vžila do naděje, otvírající jí zářivou dráhu po boku důstojníka Ravliše. On, vybledávaje s patrným zalíbením každou příležitost, kde mohl chvíli ve společnosti milé sedmikrásky prožiti, neprojevil ovšem nikdy podobného návrhu; ale matka s dcerou si jej dětinsky a důvěřivě sestavily z důkazů jeho živé náklonnosti. Jednou se jim svěřil se všemi rodinnými poměry, přiznává se též, že má zajištěný podíl osm tisíc zlatých a matka Juliččina si hned s lesknoucími zraky vypočítala, tento obnos, že by právě tehdejšího času dostačil na vyměření kaucí. V následujících dnech nakoupila za své nepatrné úspory pláten a látek do výbavy, jevíc při tom takovou horlivost, jakoby si byla na to příliš pozdě vzpomněla; vždyť taková výbava dá práce!... Nedopustila více, aby jí dcera vpomáhala v domácnosti, odhánějíc ji vždy s úsměvem: "Jen si jdi ku svému!" A Julička, blaženě omámena jejich obapolnou vírou, ji rozuměla. Posadivši se znovu k pracnému jemnému vyšívání, pílila se bez oddechu, jakoby každým stehem se blížila ku svému vysněnému cíli a kdykoli k ní na zahrádku nebo na pavláčku poručík Ravliš zavítal, chvěla se nevýslovným štěstím.

Jednoho dne prohodil Ravliš, že se mu zdá Julička pobledlou a tázal se starostlivě, není-li churava. "Ach ne —" pospíšila si přítomná matka s upřímnou odpovědí "— to ona je tak utahaná od toho šití! Od božího rána až do pozdní noci má v tom svou radost. A vezměme ji to štěstí!" připojila s významným úsměvem. Pak si mladistvými kroky pospíšila ku skříni, snášela odtamtud svazečky prádla a ukazovala se zářícíma zrakoma domácím příteli jednotlivé předměty, upozorňujíc jej na drobnou a těžkou vyšívání i na dobrotu a jakost látky.

Zardělá Julička se již nemohla zdržeti, aby ji nezadržela: "Ale matičko, proč to všechno okazujete?"

"Kdyby on tvou výbavu nesměl viděti — komu pak bych ji směla okázat?" vyklouzlo skromnické a jindy zdrželivé paní ze rtů.

Ona, ani Julička nepozorovaly, jak jasně tím vyjevila matka bláhové, jen z neznalosti širšího světa upředené sny. Vždyť vdova si doposud pamatovala, kterák jednoduše se to stalo s jediným a věčným zadáním jejího srdce. Bylat' dcerkou vesnického učitele a první mladík, kterému se v nedalekém okresním městě zalíbila, docházel k nim po čtyři roky. Jakživi o zasnoubení a své svatbě nemluvili, dokud to nemohlo být, ale oba to jistě věděli, že se již nemohou rozejít a byla to jejich obapolná slast i milé nevyslovené tajemství, když spolu vinuli tenoučkou bavlnu na záslonky do nového hospodářství. Proč by se tedy také poručík Ravliš nemohl skrytě potěšiti z obdivuhodné Juliččiny výbavy? A že byla obdivuhodná, o tom oddaná matička byla svatě přesvědčena; vždyť daleko přesahovala tu někdejší dostatečnou výbavu její!..

Za to v Ravlišovi se zatajil náhlým trapným poznáním dech. "Pro Boha, co to těm ženským napadlo — jak k této víře došly?...". Ale čím více přemýšlel, tím jasněji se vztyčovala před nim výčitka, že po pět čtvrtí roku sám nevědomky takovou naději živil. Kolik jen nevinných "kradených" polibků vdechl na půvabnou hlavu sedmikrásky a při vši té čistotě a nevinlosti, jakou podmiňovaly již účta k této dívce i nezkažené jeho srdce — byly to přece jen polibky... Což kdyby si ji později přece vzal — byla tak miloučká a dobrá?...? Takový plán byl by jen nerozum, za který by po celý svůj život mohl pykat. — "Je nemožným!" přesvědčovala jej hned za tou myšlenkou mocnější úvaha. Ravliš byl pohodlně a vyhýčkaně vychován, a ač nebyl nikterak marnotratníkem, přece nedovedl se obmezovat, odříkat a přinášet své vzdušné lásce těžké oběti. Počítal... Jeho majetek vystačil sotva na předepsanou kaucí, kde by se potom vzalo skvělé zařízení bytu, potřeby elegantní domácnosti? A jinou domácnost on nemohl, nesměl mít; vždyť všichni jeho druhové se ženili jen pro skvělé partie a jeden, který se oženil z pouhé lásky, byl smutným, odstrašujícím příkladem.

Rozhodl se tudíž tak, že zažádal protěkné cestou o přesazení daleko do jiné země a aby si nepřipadal sám sobě bezcha-

rakterním ani bezcitným, rozloučil se s Juličkou i její matkou v dvojsmyslném, skrytě vyhýbavém ujišťování. V první chvíli mohlo se z toho soudit, že bude psát, ale vpravdě nevázal se slibem, a také nepsal — nehlásil se více...

Za šest let, kdy již byl ženat se zámožnou a elegantní dámou, dověděl se, že se Julička dosti slušně provdala. Soucitný domácí zprostředkoval prý sňatek dívky, tehdy již úplně osirelé, s nějakým svým příbuzným, alpským statkářem, jemuž se Juliččin holičův zrak za pobytu v městě zalíbil.

Po čase majorova choť stále churavěla a naléhala na svého muže, aby se z nepokojných stále se měnících stanic uchýlili někde do horského zátíší. Vžila se do milého plánu, aby si zakoupili v krásné a zdravé alpské krajině osamělý statek a konečně se jí podařilo muže tak přemluvit, že Ravliš ještě v plné síle, předstíraje nějakou lícenou nervovou chorobu, uchýlil se na pensí, zakoupiv se náhodou v téže krajině, kde žila někdejší jeho miloučká sousedka Julie.

Dověděl se, že vdova Deklajcová nebyla v manželství šťastnou. Šafář, který býval dříve na Jaskolce a poslední dobou přestoupil do služby Ravlišovy, vyprávěl mu často o ní. První čas, když byla Julie v selských poměrech ještě nezkušená, bylo jí zakoušeti od manžela mnoho výčitek a tvrdých slov. "Snad si nemyslíš, že tu můžeš zase hráti slečnu z Nemanic" — rozkřikl se na ni často prchlý Deklajec; "ty si nevysloužíš v domě ani na suché slupky!"

Poměry na Jaskolce nebyly dříve tak utěšené jako nyní. Deklajec převzal statek zadlužený a v době, kdy si přivedl z upřímné záliby do domu nemajetnou ženu, uhořela naň dvě neúrodná léta po sobě; první sklizeň byla zničena suchem a druhou potlouklo krupobití. "Přivedl jsem si s tebou jen neštěstí do domů" — nařikal si bezohledně statkář, nemaje nikoho jiného po ruce, kdo by tak trpělivě snášel jeho mrzutou náladu, jako tichoučká a mlčelivá Julie. Ona neodmlouvala muži, ale často probděla celou noc v pláči. Při tom neochabovala ve vytrvalé vůli trpělivě se nynějším poměrům přizpůsobiti. Tak se naučila býti ráno první a večer poslední v domě na nohou, vžila se

do selské dusné kuchyně, dohlížela do stájů a v prázdných chvílích vypomáhala i na polích; ba v neděli odpoledne, kdy všechna čeleď odpočívala, bylo jejím zaměstnáním odhazovat kamínky s polí, jimiž byla půda Jaskolky hustě posetá.

Po čtyřletém manželství narodil se jí synek, který by jí byl ovšem dovedl všechno utrpení nahraditi, kdyby pohled na něho nevrýval se ubohé matce do srdce novou nejtěžší bolestí. Jaké to bylo neblahé dítě! ... Od narození nerovná jeho páteř vyrůstala přes veškeré pevné závinky do nepravidelného vypouklého útvaru. Nic nepomáhaly různé lékařské i ženské rady, malý Ivuš zůstal hrbáčkem.

Deklajec svého synka nemohl jinak vidět než spícího; tu ještě se nad ním několikrát nahnul s oddaným otcovským zrakem, ale jakmile zočil to ubohé zmračené tělo bdící ve své blízkosti, chvěl se vždy nelibostí a nedovedl zapřít svůj nasurovělý návyk, trestat za své utrpení oddanou ženu, užívaje vždy o svém dítěti výrazů, že prorážely ubohé matce srdce.

Až když Deklajec umíral náhlým zápallem plic, provázely jeho zvětšené zraky obsluhující jej věrnou družku pokornou úzkostí. "Julko" — zašeptl dojemně — "když už mi souzeno umřít, věř — ničeho mi není líto, jen že tys se mnou nic dobrého neužila ... A jestli mohu Bohu v poslední chvíli za něco dobrého děkovati, co mi na tom světě popřál — bylas to ty — — — a já to vždycky věděl — — jen že jsem si tebe nezasloužil. Takový já jsem byl bídný člověk — — teď' vidíš, těžko se mi na to vzpomíná ...

"Bud' klidným — nerozčiluj se —" odvětila Julie chvějícím se hlasem, hladíc mu čelo drobounkou rosou povlečené. A připojila na útěchu: "Však já, když jsem si tady již navykla, nezazlívala jsem ti tu přehlost. Věděla jsem, že ty sám jsi nikdy lásky neužil v sirobném osudě — a uvnitř v srdci tys nebyl špatný člověk, Ivane!"

"Však ti nastanou lepší časy, jen co tvému štěstí uhnu —" pokračoval znovu Deklajec tesklivě. "Dostaneš snadno lepšího muže; takového, co si tě bude umět považovat."

Žena jej chopila za ruku, stiskla ji mírně

a řekla vážně, chvějícím se zvukem pravdy: "Ivoši, zbav se takových myšlenek... Jako že nad námi je Pánbůh, který to slyší, pro mne nebude nikdy takového přání — Víš již — pro to naše dítě ne..."

Deklajec se vzpružil, jakoby doň nalila nového života... "Julko —" zvolal trhaně — "přiveď ho, přiveď našeho Ivuška, at' mi také odpustí... Ty můj Bože, byl-li kdo na světě št'astnější než já! Takovou ženu mít — a to dítě bylo přece jen naše, měl jsem alespoň pro koho hospodařit..."

To byla Deklajcova poslední slova. Když přišla Julka nesouc na ruce čtyřletého hošíka, jehož probudila ze spánku, byl hospodář obrácen hlavou ku zdi, obličejem do podušky. Myslíla, že tak náhle hezky usnul...

Major nebožtíka Deklajce ani neznal. Julie byla již nyní na devátý rok vdovou a major v této krajině teprve dlel necelá tři léta. Lidé po okolí říkali s jistotou, že se jaskolská selka nebude vdávat, ani kdyby pro ni hrabě přišel, čehož měli důkazy v odbytých nápadnících — ale major, trpělivě neschůdnou cestou koně vedoucí, toho nevěřil. Pozoroval dobře, jak se bledá vdevina tvář pokaždé zruměnila, když ji před kostelem pozdravil a její krok se zbystril, jako by chtěla před ním utíkat. Věděl ze zkušenosti, že je to u ženských dobré znamení. Ano, takovou ženu usedlou, v hospodářství zkušenou, tichoučkou a v skrytosti jemnou by potřeboval, jen takovou matku směl přivést svým dvěma dcerkám a pomalu dospívajícímu synovi. Julie byla také zámožnou, Jaskolka byla dočista vyplacená a hospodářství zde vzorné... "A kdyby toho nebylo, kdyby této okolnosti vůbec nebylo —" přesvědčoval se Ravliš v duchu — "já k ní cítím upřímnou sympatii, starou náklonnost, které léta přetrvala, jí se zajisté jinak nepovede a to bude to naše pravé štěstí..."

Ze dvora rozsáhlého stavení vyběhl pes vítaje neznámého hosta poplašeným štěkotem. "Turku, jdeš lehnout!" zakřikl jej hlas pacholka, který poznáváje majora, popošel mu nechápavě v ústrety.

"Dobrý den! Je vaše paní doma?" chápal se major s neobvyklou přívětivostí sám pozdravu.

"Šla se zrovna teď podívat na mošt do sklepa —" vece čeledín.

"Mám toho koně vypráhnout a zavést do maštale?"

"Bud'te tak laskav —" odvětil major se stálou vlídností; "pak byste mne snad také mohl paní oznámit."

"Lízo, běž pro panímaminku!" zvolal chasník na jednu ze dvou na zápraží vyšeďších dívek, jež zvědavě měřily hosta... "Tu pan major ji něco chce."

"Pojd'te tedy do jizby," napadlo oslovené služce.

Majorovi, jenž, byv uveden do jizby, zde osaměl, počalo být poněkud stísněně. "Snad se nebudu obávat jako chlapec," tišil se do klidu, směleji se zde obraceje a rozhlížeje. Povšiml si ručně pletených záslonek a vzpomněl si, že je tehdy před lety viděl v Julinčiných neúnavných rukách vzrůstat — ano, vzpomněl si na tu dobu zcela živě... Na obou oknech stály květináče s resedou a štěpnými fialkami, šíříce příjemnou vůni. Nábytek zde byl z tvrdého dřeva, žlutě hlazený, tak jak jej vidával v zámožnějších zdejších staveních. Vedle byla ještě nějaká jizba, skleněné dvře kryla také ručně pletená záslonka. Tu se náhle Ravliš zachvěl. V bílém, rozmarinkovém pletivu záslonky zamihly se před ním dvě temné pronikavé oči a hladce přičesaná hlava, vtiskající se téměř až do slabých ramínek — to byl nejspíše Juliin ubohý synek, mrzáček, o němž několikrát slyšel. Ale nač ten nepříjemný dojem? upamatoval se major. Měl by hoča snad vlídně osloviti, měl by si ho především nakloniti, neboť matka prý ho má velice ráda. Slyšel, že prý se s ním laská jako s nejvydařenějším dítětem a nikdo prý se nesmí opovážit, zmíniti se před ním o jeho tělesné vadě.

Major se podnikavě přiblížil ku dveřím a smáčkl kliku. Viděl, kterak na první pohled asi osmiletá, ale po vyvinuté hlavě jistě starší, znetvořená postavička mihla se před ním za záhlavím vystlané postele v koutku a tam se krčila, jakoby se chtěla schovat. "Chlapečku, neboj se mne," promluvil major s úsměvem a něžně. "Pojd' ke mně, podej mi ruku, my můžeme být spolu dobří kamarádi. Jak pak se zověš — nu pověz přece!"

"Ivan," zašeptal hoch, neobraceje se ku příchozímu.

"Tak vidíš, Ivan — to jest hezké jméno," pokračoval trpělivě Ravliš. "Já se zase jmenuji Albert, strýček Albert — budeš si to pamatovati?"

"Ano," ozval se zase chlapec stisněně.

"No a nechtěl bys tedy, abychom byli spolu kamarádi?" pokoušel se major hocha uchopit za ruku. "No — odpověz přece, to by nebylo hezké, kdybys neodpověděl." — "Nechtěl bych," vyrazil náhle ze sebe chlapec a vymknuv se z majorovy ruky, odběhl spalšně ven.

Majora obemkla znovu tíseň. Nechápal, proč se tomuto dítěti, pro svou vadu zajisté skromnějšímu, nedovedl zalibiti. Vždyť jej oslovil tak přátelsky a věru poctivě to s ním smýšlel — nemohl by mu ubližovat. Ale v prsou jeho zamíhl se bezděčný odpor ku chlapci. . . Vždyť to již nebyla vysvětlitelná plachost, to byla již smělost a vzdor, jakými vyjádřil ta slova "nechtěl bych." A teď mu napadlo také, jak ho zarazil ten nepřijemný, pronikavý pohled temných očí za záslonkou. . .

Myšlenky jeho se rázem rozptýlily, když zaslechl v síni lehké kroky a hlas vdovy Deklajcové, tážající se: "Tady v jizbě?"

Rozhlédl se maně po zrcadle, ale na stěně kromě svatých obrázků a zobrazených čtyř ročních počasí nebylo nijakého zrcadla k nalezení. Major si tedy jen chvatně přetřel šátkem obličej a vypjal rovně svou nyní již daleko plnější a poněkud pohodlnější postavu, než byla ta z dob jaré švižnosti.

Do dveří vešla s nuceným úsměvem vdova Deklajcová. První, co u ní majorovi v tuto chvíli v blízkosti napadlo, byla nápadná proměna zraku, lišící se zcela od oné představy, jak její oči znal vzpomínkou z mládí. Modré zorničky zdály se mnohem světlejší, vybledlejší a na spodních víčkách chvěl se zvláštní hortensiový stín, jakoby oči byly stále v nebezpečí, že již z nich slza skane.

Julie zavádila plaše o majorovu podávanou pravici, ukrývající potom s jistou nápadností své ruce pod zástěrku, anebo do zadu za pás. Major se brzy přesvědčil, proč to činila: byly ty její ruce tak nahnědlé, zhrubělé, téměř do mozoľů zpracované, že si

nad nimi v skrytu svého srdce Ravliš povzdychl.

"U mne by nesměla tolik pracovati" — pomyslí si — "u mne by jen reprezentovala paní-dohlížitelku. Jeden statek bychom musili prodat, anebo alespoň pronajmout. Po chvíli poznával major, že přece ještě něco zbylo na Julii ze starých půvabů. Měla dosud tak svěží rty i zuby, na bradě i v tváři značil se jí známý důlek, a její plné kaštanové vlasy byly právě tak sčesaný do tak zvaného Alžbětina účesu, jak si jej z její dívčí doby pamatoval. I její hlas, když se vyzul z tísně rozpaků, promluvil k němu starou milou měkkostí. Nevědouc s počátku, proč by přišel, vodila Julie hosta po hospodářství a rděla se, když se jí upřímně obdivoval, jak statečně a zdárně tak rozsáhlou starost drží v otěžích.

Když se znovu vrátili do jizby, kde Julie po hostitelském způsobu nabídla malé občerstvení, nabyla jejich rozmluva již teplé důvěry. Julie v duchu neuhodla příčinu majorovy návštěvy, tušila, že ji přišel navštívit bez praktické příčiny, jen tak z přátelství a to vědomí ji činilo šťastnou. Major jí vyprávěl o svých dětech a o svém hospodářství a to všecko ji upřímně zajímalo.

Zavadil také několika sdílnými něžnými slovy o jejího synka Ivuše a zmínil se, že se již spolu seznámili a časem zajisté k sobě kamarádsky přilnou. I nebožky matky Juliiny si vzpomněli a starého předměstského domu, kde se spolu seznámili. "Byly to zlaté, nezapomenutelné časy" — vzdychl si major z hluboka; "škoda, že krutý osud tak neúprosně člověka mnohdy daleko odvede od pravého štěstí."

Když se posléze major loučil, zmínil se, že se osmělí zase brzy přijít k upřímnému pobesedování — nejspíše zase v neděli.

Jakmile se druhého týdne stejnou dobou na dvoře Jaskolky okázal, vyšla mu vdova Deklajcová s tajenou radostí naproti, ale major tuto radost snadno vyčetl z jejího zjevu. Byla nápadně pečlivěji oblečena než prvější neděle a na tváři jí tkvěla ona záře, jaká se na člověku zračí v tušení nějakého blízkého štěstí. "K našemu dorozumění nebude třeba dlouhých okolků —" zaplesal Ravliš v duchu. "Nač také dlouho otáletí — nejsme naivní děti." Přinesl dnes

Julii zdobnou kyticí ze své pečlivě pěstované zahrady a když jim za příjemného hovoru zase uplynula slušná doba návštěvy, posteskl si major, chystaje se k odjezdu: "Tak nerad odjíždím odsud do toho svého opuštěného domova."

"Proč opuštěného?" podivila se Julie. "Máte v něm milé děti."

"Ano, jsou to milé postavy zvláště ta nejmladší — Tylda —" doznal major — ale bez hospodyně, bez milé ženy je vždy opuštěný dům."

"Škoda, že jste s sebou ty své dcery dnes nepřivezl" — podotkla Julie. "Byl tak krásný, sluneční den."

"Ba byl to krásný, zvláště pro mne velice krásný den" — děl Ravliš zúmyslně. "Podruhé se osmělím obě děvčátka přivést —" pokračoval; "ona si zajisté svým dětským nechybujícím instinktem hned vás zamilují a v Ivušovi si najdou dobrého druhu."

"Oh — Ivuš se nerad druží s dětmi —" zarděla se poněkud Julie; "on je takový malý samotář... Ale budou se zde snad již dobře bavit bez něho..."

"Já se vám vždy opominu omluvit —" zamlouval major svou prvější poznámku, pozoruje Juliiny rozpaky — jen aby vůbec něco řekl "že se do vaší idyllické Jaskolky vždycky asi dostavím celý zaprášen a zpocen. Na štěstí nemáte ve své tiché svatyni nijakého zrcadla, jak jsem již pozoroval, abych svůj zubožený zevnějšek mohl přehlédnouti. Žádného zrcadla — jak skvostná jste to výjimka v pohlaví Evy!"

"Ach ne —" usmála se Julie — "to byste mne, pane majoro, nezasloužené vyvyšoval. Ani já nejsem prosta té slabosti — zrcádka. — Vidíte —" otevřela Julie klíčem v pasu zavěšeném vrchní přihrádku prádelníku, nadzdvihujíc nevelké jedoduché zrcadlo, ale zrak její při tom jaksi bojácně zalétl ku blízkým dveřím s pletenou záslonkou a hned zase zrcadlo ukládajíc, přihrádku chvatně a pečlivě zavřela.

Majorovy zraky se také bezděčně obrátily ku skleněným dveřím, ale nepostřehly tam nijakého stínu a pohnutí.

"Schovává zrcadlo před Ivušem, aby se nikdy ve své zuboženosti neshlédl —" uhodl chápavý Ravliš. "Jednání její prýští z lásky a neobyčejné něžnosti jejího srdce,

ale v tomto případě je přemrštěné, nesprávné... Jak to asi připravuje chlapce na tvrdý život?" A major si v nejlepším úmyslu umiňoval, že Julii toto své upřímné mínění hned po svatbě zjeví.

Se slůvkem "svatba" obemkla Ravliš smělá odhodlanost. Vyslovil zúmyslnou prosbu, že by si také rád odnesl ze zdejší zahrady kytičku v jistém vědomí, že Julie si ji pospíší sama natrhat i svázat. Neklamal se a následuje s tlukoucím srdcem Julii do sadu, sbíral ve své paměti slova, kterými by se ještě dnes všechno mohlo rozhodnouti. "Jenom úvod — kdyby byl jen nějaký vhodný úvod —" zaždál v duchu, a je-li to vždycky pravdou, že štěstí rádo přispívá zamilovaným, u majora se to potvrdilo. Julie sklánějíc se ku skromnému záhonku, jenž v hospodářsky užitečné památce po nebožtíku Deklajcovi dostačil na luxus květinový, utrhla tu a tam tyčinku resedy, žlutého měsíčku, štěpné fialky a balšámových listů. Více nebylo zde k nalezení... "Vidíte —" pravila Julie, "ráda bych vám svázala pěknou kytičku, ale u nás je těch kvítků spoře... Jen tak —" doložila s poněkud sesmutnělým úsměvem — "co jich stačí pro můj život."

Než se nadála, chopil ji Ravliš za ruku. "Myslíte —" řekl hlasem trochu chvějným — "že v tom vašem životě mělo by pro vždy být tak spoře květů? Nikoliv — já vám jich více do cesty naseju —" pokračoval ztišeně. "Julie — máme již za sebou bláhové mládí a bylo by snad směšné, abych vám tu vyznával obrazně city, jež se mi od jisté doby v prsu hlásí. Řeknu to zkrátka. Chtěl bych být ještě jednou, ještě více št'asten než v nezapomenutelných dobách našeho mladistvého sousedství... Vy víte, Julie, že jsem vás měl rád — že jen okolnosti našemu štěstí vadily... Ted' všechny okolnosti podlehly přání zralého muže. My oba máme milé děti, sloučíme je v jednu št'astnou rodinu, sloučíme věrně a oddaně tyto ruce, vid'te, Julie?"

Ted' major, při své poněkud zajímavé řeči upíraje zrak dolů, k Julii vzhlédl. Byla bledá a tvář její byla povlečena ztrnulým nevysvětlitelným výrazem.

"Co mi odpovíte?" šeptal Ravliš tesklivě. Julie vyvinula svou ruku z jeho pravice

a mijíe jeho zrak zašeptla zmateně: "Já vám odpovím písemně — všechno vám to napíšu..."

"Nenecháte mne ale dlouho čekat — vidíte?" děl major; pochopil, že se mu nemůže již ze slušné vážnosti ihned vrhnout do náruče jak roztožená dívka.

"Budu vám psátí brzy — snad ještě dnes."

"Prosím, neodkládejte tedy... Každá hodina mi bude věčností." Promluviv tato slova major nahlédl, že bude nejšetrněji jednat, když co nejrychleji zmizí Julii s očí. Burácely v ní zajisté city — bylo ji třeba samoty a klidu k důstojné odpovědi. Proto vyprosil si z jejích rukou nesrovnané květy a s významně oddaným pohledem se s ní rozloučil.

"Na brzkou shledanou!" děl nadějeplně, odcházeje.

"S Bohem!" zašeptla Julie jako ve snu. Pozdržela se v zahradě; nebyla s to hosta vyprovodit. Nohy se jí třáslý a oči ztrnule upřené v rudou zátopu zapadajícího slunce jí přecházely... Byl to nějaký těžký sen. To štěstí, jež ji tak náhle obemklo nevy-slovnou tíží, jakoby se zároveň táhlo k té rudé zátopě před ní — k západu.

Po chvíli usedla do koutku zahrady na drnové sedátko kryté bezovím. Oči její byly suché, ale horké; pláč se jí skryl v nitro. Vzpomínky dávných dob se táhly její duši, byly již tak dávno přetrpěné a přece teď tak živé, jako by se to všechno stalo věra. Vzpomněla si na tu vyprahlou zaprášenou městskou zahradu, která se jí zdála jednou rájem v blízkosti Ravlišově. Pak jí přišly na paměť ty dlouhé nekonečné dny, jež čítala od příchodu listonoše s poštou do jeho druhého příchodu, když očekávané zprávy od odšedšího Ravliše nepřicházely — nikdy nepřišly. Se srdcem strnulým poslouchávala matčiny vzdechy a stesky, sama zůstávajíc tak ztišena v jediném přání, někam se uchýliti do koutku a zamknout oči navždy. Neměla pro Ravliše nikdy výčitky na rtech, ale později, když se již smířila s jakýmkoli životem, vystoupila jí v duši taková bezděčná trpkost, vědomí, že Ravliš nebyl člověk dobrý. "Kdyby to byl člověk dobrý —" šeptávala si ta trpkost, "nemohl by na mne tak zapome-

nout jako na bezduchou hračku, napsal by alespoň: "Zapomeň na mne — nemohu ti být víc než přítelem..." Potom vybledla i tato trpkost — vážný i tvrdý život, život kruté povinnosti ji vymýtil... Celá duše její se obrátila k dítěti — krom něho nebylo citových vzpomínek. Když ještě jednou potkala na své životní cestě Ravliše, chápal se jí jen jakýsi stesk, podobný studu. Doma potom již na něho zase nemyslíla. Až tu z nenadání vešel zase do jejího domu. Znamý jeho hlas po jediné rozmluvě počal ji provázeti po celé následující dny; byl to zase ten milý, tklivý hlas a v Ravlišově nynějším pohledu zračilo se něco jakoby ji odprošoval... Těšila a chvěla se radostí, že zase brzy přijde — dnes ráno se pro něho pečlivěji ustrojila — bylo to možná?

"Mohla bych usedlému muži vyčítati něco, co zavinil nestálý mladík?" zašeptlo srdce Julii, ale v zápětí za touto myšlenkou, přichvátala náhlá vzpomínka, jež s ní zalomcovala.

"Což Ivuš — moje ubohé dítě!"

Teď se uvolnilo Julii sevřené nitro a dusivý tlak na hrdle. Ona usedavě zaplakala.

* * *

Bylo již pozdě v noci když Julie se ve světnici posadila ke stolu, chápajíc se těsouce rukou péra, jež mělo zodpovědět vábivou nabídku majorovu. Pozvolna, za tichého pláče, levicí si opírajíc čelo, počala pojití slovo k slovu k následujícímu obsahu:

"Vážený pane majore!

Nechtíc se před Vámi prohřešiti ze lži, nezapírám, že není mi možno Vám slíbenou odpověď napsati v chladném klidu. Proto Vás prosím již předem, jestli se Vás některý řádek nemile dotkne, vzpomeňte si jen, že každé to slovo šlo upřímně a pravdivě z mé duše.

Vy se asi dobře pamatujete, že jsem do Vás byla za svého mládí vroucně zamilována. Byl jste mi tehdy nejkrásnější myšlenkou v životě a potom, když jste mi odešel s očí a nikdy jste mi jako dobrý člověk nepřišel slůvkem odlehčiti, tak hrozně těžko se mi vytrhoval váš obraz ze srdce, že ještě v tomto okamžiku pláču, když si toho připomínám... To ale patří všechno již minulosti.

Můj smutný osud si divně se mnou zahrál, že mi Vás přivedl podruhé v cestu, chtěl mne zase jen těžce zkoušet. Já jsem jen slabá, prostá žena, nejsem nijakou hrdinkou, abych se před Vás mohla postavit a říci: "Nikoliv."

Mně zdá se, že bych vás snadno mohla milovati podnes... Bůh ví, že mi to nena-
padlo ještě včera, tu se ještě pořád přede
mnou vznášel nějaký blahodárný výraz na-
šeho nového zblížení, víte takové tiché ště-
stí, které snad se jmenuje přátelství... Ale
dnes tak náhle jsem se stala dětinskou,
směšnou ve svých myšlenkách. I k tomu
se přiznávám, co mne zachránilo. Byla to
vzpomínka na mé milované, ubohé dítě, na
mého synka Ivuše. Moje mateřské srdce
tuší, že by v kruhu nové domácnosti ne-
mohl býti tak chráněn od trpkých bolest-
ných dojmů, jak je to možno nyní. Přijala
jsem ho pokorně a s láskou od Boha tako-
vého, jak mi ho daroval, jemu nechť tedy
patří celé moje nedělené srdce i síla, až do
mého posledního vzdechu. To je moje pev-
ná, nezrušitelná odpověď, nic na světě ji
nedovede zvrátit... Vy, vážený pane ma-
jore, snadno si najdete jinou družku života,
veselejší, než je ta, která ten blahý úkol
nemůže přijmout. To Vám přeje z celého
srdce

Julie Deklajcová."

Těžký vzlykot provázel to jednoduché
sestavení posledních řádků. Julie mohla
svému nitru odleviti, věděla, že po domě
již všechno dávno spí, že dli se svou těžkou
obětí sama a smí se k úlevě vyplakati. Ne-
tušila, že ze zadu se k její hlavě udivené ba
úzkostlivě upírají velké rozumné oči tři-
náctiletého Ivuška. Chlapec nemohl toho
večera usnouti; přicházelo mu pořád na
mysl, co tu u nich chtěl dnes již podruhé
ten zvláštní pán se zlatým límcem u kabát-
ku, který nosil zcela jiné šaty než všichni
ostatní muži, jež byl již poznal a který se
s ním chtěl kamaráditi. Matka mu vysvě-
tlila, že je to hodný a veliký pán, ale on ho
nemohl mít rád — on se ho bál... Když s
ním dnes matička pořád seděla u stolu a
potom chodili spolu po dvoře a proto celé
odpoledne byl on Ivuš nevolán, zapomenu-
tý, šel na něj jakýsi strach, jestli to tak

pořád bude chodit. Jindy za nadělních od-
půldní chodil s matičkou po vinnici a po
strání stromovím posázené, o všechno se
spolu starali a když bylo deštivo, předčítal
matce z knížek, mezitím co ona pletla pro
něho punčochy. "Jak ty máš pěkný, zvuč-
ný hlas — ty budeš jednou hezky zpívat"
— soudila matička a někdy potom počala
s ním hrát na piano; hráli čtverručně koru-
tanské a štyrské popěvky — ty krásné...

A dnes mu ani neudělala křížek na dob-
rou noc... Večer bloudila kdesi samotna
a i když se vrátila, poznal, že na něho ne-
myslí... "Co se jí to stalo — co to píše v
pláči?" tázal se Ivuš v duchu, ale nahlas
nebyl s to tu otázku proslovit... Něco těž-
kého, úzkostlivého mu svíralo krk a prsa...
Nazdvihl hlavu ani nedýchaje a viděl, kte-
rak matka svůj načrtnutý rukopis ještě
jednou, pomalu opisuje, pak ten opis vlo-
žila do obálky, zalepila a nadepsala. "To
psaní je všeho příčinou," dovtipil se hoch a
zatoužilo v něm palčivé přání, aby si ten
dopis mohl přečísti... Pozoroval ještě,
kterak matka dopis i ostatní papír ukryla
jen do přihrádky stolu, která ani klíče ne-
měla... Potom se odstrojila, shasla světlo
a jen v matné záři měsíce viděl, kterak
dlouho klečela u svého lůžka a do její jindy
tak tichoučké modlitby mísily se těžké
vzdechy a pláč.

Na Ivuše snesl se teprve spánek přede
dnem a chlapcova rozechvěná mysl zapřed-
la se v krutý sen. Viděl černého majorova
koně zvětšeného a divokého prohánět se po
dvoře, čím dále tím splašeněji a hrozivěji...
Ivuš jej chtěl zadržet, nadběhl mu — v tom
ale vykřikla ze zápraží hrůzná matka:
"Zašlápne tě, pro Boha skryj se!" Ivuš
chtěl poslechnouti, chtěl k ní pospíšiti, ale
nemohl se hnout s místa, nohy mu vypově-
děly službu. Matka to pochopila a v úzko-
sti o něho rozběhla se sama k němu s roz-
přaženýma rukama, nedbajíc, že kůň běží
zrovna proti ní... Usedlo v něm srdce, vy-
křikl hrůzou, ale matička již byla pod
koněm. V tom všechno zmizelo, na dvoře
blízko něho stál jen major a řekl, "neboj
se, my můžeme být spolu dobří kamarádi."
— "Vy jste sem toho zlého koně přivedl —
to vy!" zahořekoval Ivan v prudké nená-
visti — a v tom se probudil... Do krajního

okna se dralo slunko a matčino lůžko bylo již prázdné. . .

"To byl zlý sen," zachvěl se Ivuš a byl rád, že to nebylo skutečností. Stopuje dojmy z dnešní noci, upomněl se živě na matčino tesklivé sestavování listu a na jeho úkryt ve stolní přihrádce. . . Srdce Ivušovo počalo prudce bušit. Skokem byl s lůžka, ustrojil se chvatně a nahlédnuv do oken a do druhé světnice, přikradl se ku stolku. Třesoucí se rukou pootevřel přihrádku a hle, dopis zde dosud ležel. . . Obyčejné psaní, zalepené a adresované: Velectěnému panu majoru Ravlišovi. . . Tedy dobře tušil! Ten nenáviděný člověk byl příčinou matčína hoře. . . Co mu to musila psát? S horečnou zvědavostí přehrábl se v papíře a vytáhnuv na polo složený koncept listu, vyběhl s ním ven. V jízbě se bál čísti, musil se někam schovat, kde by jej nikdo nepřekvapil. Ivuš vklouzl do stodoly a schouliv se do slámy na místečko, kam padal ze klopeného okénka přístřeší pruh světla, počal hlít matčiny řádky. . .

Přelétl je zrakem jednou, dvakrát — zase a zase a pořáde je nedovedl dosti pochopit. . . Nicméně cítil, že v tu chvíli, kdy si myslil, že matička na něho zapomíná, ona ho zrovna velice milovala. . . Lítost sevřela hochovi srdce a on se dal do usedavého pláče, nevěda v tu chvíli dosti jasně, co jest mu tak velice k pláči. . .

List uschoval Ivuš ze strachu do rozštěpeného trámu a tam zůstal ukryt dlouhý čas, neboť Julie se po něm nesháněla, domnívajíce se, že jej zničila. Zatím se často stávalo, že dospívající Ivuš divný matčin spisek znovu a znovu četl. Později si jej uzavřel do svého psacího stolku s poněkud stydným vědomím.

* * *

Léta mýjela a k hospodářství na Jaskolce připínalo se věrně štěstí. Lidé, vidouce, jak se tam zelenají lány úrody a jak pěkné mají žně, přičítali všechen zdar hospodářství tomu, že jest to "na sluneční straně" — v pravdě ale málo kde půdu tak pilně a starostlivě spravovali jako na Jaskolce.

Dospívající Ivan přilnul ku své domovině láskou a k radosti matčně věnoval se s tak horlivou starostí hospodářství, že vyplňovalo ku spokojenosti a účelu života celou

jeho mysl. Stal se pozorným čtenářem dvou hospodářských časopisů a každá poučná kniha hospodářského oboru stala se mu zdrojem bedlivého studia. Staří čeledínové na Jaskolce s počátku se opírali všem novým podnikům a zařízením; říkali, že nové železné pluhy nebudou ani ve zdejší půdě orat, žádné cizí plemeno dobytka že se zde neudrží, k mlátičímu a secímu stroji chovali dlouho zarputilé předpojetí — ale mladý hospodář samostatně a vytrvale dokazoval výhody svých zlepšujících pokusů, až všecko předpojetí důkazy očividného prospěchu překonal. Hladce a bez trpělivosti nespádla ovšem žádná výhoda do klína. Ivana mnohé zklamalo a nezkušenosti mnoho z pěkných plánů se vždy zhroutilo, ale on se v ničem nedal odstrašit; s mravenčí trpělivostí zkoušel za nezdařené jiné a jiné prostředky, až se dodělal toho pravého. Připadal si na svém vlastním kousku země malým králem a se zářivým zrakem prohlíželi si s matičkou úspěchy své říše. Během času stará stísněná stavení ustoupila rozsáhlejším, pevným a praktickým. Staré, dřevěné, často se kazící roury vodu zaměnil Ivan za kovové, jež se uložily tak hluboko pod zem, že na Jaskolce přítok vody do stájí nikdy nezamrzl, jak se to stávalo každé chvíle na okolních pohorských statcích. V sadě byl na místě dřívějších úlů postaven krásný zděný včelník, připomínající svou formou a okrasami svatých obrázků na dřevě malovaných kapliček. Na dvoře se roztomile vyjímal drubežník s ohradou a střechou ze železných prutů, do jehož nedobytné říše marně pošilhávali zdejší hubitelé drubeže, luňáci a lišky.

Lidé z blízka i z daleka přicházeli na Jaskolku podívat se na vzorné hospodářství, aneb zakoupit odsud slibného zrní k setí či mladého hovězího, vepřového a ovčího tvořečka na pěkné plemeno.

"Inu, máte zde tak zvláštní sluneční stranu, štěstí na všecko — a potom, to jest také hlavní věc, dost peněz k podnikům —" řekl jednou v povzdechu, že u něho to tak nemůže být, upřímný návštěvník, statkář z druhé strany pohoří k Ivanovi u přítomnosti jeho matky. Čest, že jste ve svých mladých letech vším tak šikovně zatočil, se vám musí ovšem nechat," doložil bez závis-

ti, jen si pořád povzdechuje. Ivan se zarděl příjemným dojmem, náhle ale zvažněl a uchopiv ruce matčiny tak do svých, že je obrátil dlaněmi vzhůru, povídá: "Jednou nebylo na Jaskolce zdaru ani štěstí a nejméně již kapitálu... Co se mne týče, já vkročil již dosti pohodlně do vyšlapané cesty k lepšímu obratu... První a největší zásluhu měly tyto zpracované ruce —" Ivan k rozpacitě se mu vymýkajícím rukám matičky se nahnul s vroucím polibkem — "a tvrdá práce nebožtíka otce... Ano, takový základ v obětech a upírání," pokračoval Ivan, mocně dojat, že bylo znáti, jak mnohokrát o svém nyní prosloveném přesvědčení přemýšlel, "má nesmrtelnou zásluhu."

"Ale nebožtíku Deklajcovi, dej mu Pán Bůh nebe, přece to tak pěkně v nejmenším přirovnání nešlo, jako teď," nechápal ještě statkář.

"Škoda —" povzdychl si Ivan z hluboka — "že se otec nedočkal ovoce svého přičinění, že je jen nachystal pro mne. On mi vyšlupal perně cestu, vyvezl kámen s polí, vysázal, kde jen mohl stromky, největší svůj zřetel obracel k hnojení, a od tohoto jednoduchého základu z jeho a matčiny dobré vůle, v hořkém upírání si všeho pohodlí a užitku, vyrostlo tak poznenáhla všecko jak tam ty stromy."

A Ivan ukázal rukou na sad a kolem něho se křižující alejky ovocných stromů, jež se skvěly právě v nadějně houštné květně. Že otec jeho byl drsný, přechasto netrpělivé povahy, to se Ivuš od matky nikdy nedověděl; ona ho naučila jen památku otcovu ctít a milovat.

— — Poslední dobou zvykla si Deklajcová zjevnou náklonností na dospívající osiřelou dívku, pasačku Lenku, dcerku bývalé mnoholeté služky na Jaskolce. Lenka byla hezké děvče s usmívavými, šedomodrými zraky a temněrůsým vlasem, vysokého a silného vzrůstu. Deklajcová se dívky ujala před dvěma lety z nenadání pravou mateřskou péčí. Od té chvíle nesměla Lenka více pásávat, nýbrž pomáhala v domě a i zde ji Deklajcová vzdalovala nejhrubší práce. Na večer a za nedělního odpoledne učila Deklajcová svou oblíbenku šít a zdokonaľovala ji ve čtení, psaní a počítání.

Vážný, nyní již šestadvacetiletý Ivan se této náhlé příchynosti často podivil... "Zamilovala jsem si ji pro to její dobré srdce —" vysvětlovala mu matka. "Vždyť ty si ani nemůžeš pomyslet, jak dojemně je nám to milé děvče oddáno — mně i tobě. O tobě hovoří vždy s takovou nepochopitelnou vroucností, ba myslím, že by pro tebe do ohně skočila..."

Tu Deklajcová horlivostí ve vychvalování své oblíbenky celá zardělá, se zatajeným dechem ustala a přelétla pokradmo synovu tvář. Ale v hezké tváři Ivanovy znetvořené postavy nepostřehla jediné vzrušené vlnky; i jeho veliké rozumné oči zůstaly průhledně klidny. Na celé řady matčiných upozorňování, jak je Lenka dobrá, pilná, pořádná, trpělivá, milá a půvabná, říkával Ivan: "Přál bych ti, aby ti zůstala vždy tak vděčnou a k tvému potěšení láskyhodnou."

"Však je moje pravá ruka; nevím, kterak bych se tak nyní, kdy mi již síly počínají ochabovat, bez ní obešla," protahovala Deklajcová zúmyslnou rozmluvu.

"Měla bys, matičko, přece té myšlence navykat, že ti ji jednou může někdo odvésti... Opustí matku vlastní dcera," mnil moudře Ivan.

"Bože, chraň!" zachvěla se Deklajcová ve svém zbožném přání úzkostí o svůj plán, v němž chtěla pojistiti kotvu synova štěstí, "tu si musíme udržet u nás."

"V jistém případě," podotkl s úsměvem Ivan, zahlížeje do neurčita, do vzpomínek, jak poznal život a lásku z přečtených knih, "je těžko držet."

Tu již poznala starostlivá matka, že ještě nepřišel čas a tajila i předla svůj milý plán dále. Osmnáctiletá Lenka již jí lépe rozuměla, té se pokožde oči zaleskly, když ji Deklajcová slíbovala, že když zůstane dobrou, pilnou a vděčnou, může se snadno stát mladou hospodyní na Jaskolce. Ona byla již od malička zvyklá Ivanově postavě a nikdy jí nenapadla myšlenka, že by se mohla někomu protiviti. Uznávala ráda bezpočtu kráte opakovanou poznámku pěstounky Deklajcové za neomylnou, že u muže na zevnějšku nezáleží, že záleží jen na jeho srdci a rozumu a u vědomí své chudoby tušila, jaké by to bylo pro ni štěstí, stát se na Jaskolce paní...

Na druhý rok, když se znovu obalily stromy květem a slunce přes ně počalo plýtvat na půdu své oblíbené Jaskolky paprsky, náhle tu kolem vše bolně zatajilo dech... Vynášeli odsud navždy dobrou hospodyní v těsném bytečku k dalekému hřbitovu na dolinu, kam ji před třiadvaceti lety předešel Deklajec. Tak tichounce a oddaně, jak působila po celý svůj život, odebrala se Deklajcová po krátké nemoci v nadpozemský svět, ona ani Ivan nezatušili, že tak se umírá...

Když se Ivan navrátil z pohřbu, klesl na matčinu lavičku na zápraží a v této ztrnulé nehybnosti zůstal až do pozdní noci. Tušil jako ve snu, že kolem něho přecházejí domáci lidé s povzdechy a uplakanýma očima, pes Sultán plížil se zmlklý po dvoře a každým pohledem dosažitelný, známý předmět, jakoby se chvěl steskem. Když vše živoucí zmlklo a známé tvary okolních předmětů ztrácely se v mlhavém šedobílém povleku, zabloudily znavené zraky Ivanovy k obloze. V tom pohledu zajiskřily se mu hvězdy rozseté mezi obláčky a tu si vzpomněl, jak mu v dětských dobách matka vypravovala, že nad nimi je jiný, lepší svět a dosud nikdy tu záhadu tak uspokojivě nepochopil, jak v této chvíli. Připomenul si, že se s ním matička před smrtí ani neloučila. Jistě ho neopustí ani teď. Ivan v té útěchy plné víře poprvé k úlevě se vyplakal. Pak ztišený zašeptl k ožiskřenému nebi: "Dobrou noc" a odebral se na lůžko.

V jeho sen vracely se některé dojmy z pohřebního průvodu. Viděl mezi mnoha mu lhostejnými lidmi také štíhlou dívčí postavu se zvláštním soucitně trpytným pohledem. Podala a stiskla mu také ruku, když otec její major Ravliš k Ivanovi se přiblížil a soustrast mu vyslovil. Vyptával se na chorobu a předsmrtné chvíle jeho matky a byl patrně pohnut. I ve snu připadalo Ivanovi, jakoby mu ten andělský zjev Ravlišovy dcery zaplašil z majorovy představy všechnu nedůvěřivou vzpomínku minulosti.

Druhé noci opětoval se zjev Ravlišovy dcery zase v Ivanově snu, že se tomu, procitna, podivil. Maně se mu namanula otázka. Je mi ten její zjev snad andělem potěchy? Vždyť si tu dívku ani dosti jasně

nedovedl představit; seznal ji ze dřívějšíka a o pohřbu byl tak strnulý, že mu všechno splývalo dohromady. Pamatoval si jen, že se k majorově dceři podíval vzhůru, když se dotkla jeho ruky a pochopil její milý, svitný pohled za soucit. Byla asi dobrá, snad duší podobná nebožce matce.

Co se s tou zvláštní vzpomínkou při svém nevýslovném smutku po celý týden zabýval, upevnila se mu v mysli nesmazatelně nenadálou návštěvou majora, který dojel ve společnosti dcery prohlédnout si jaskolský drůbežník. "Promiňte, pane Deklajče —" omlouval se Ravliš překvapenému Ivanovi — "že jsme vás tak bez ohlášení a dovození přepadli. Moje Tylda uzřela zde o nedávné smutné návštěvě váš roztomilý drůbežník a od té chvíle nemůže jí, malé hospodyně, sejít s mysli. Musil jsem se s ní sem chtět nechť vypravít a naposlady si snad musíme takový drůbežník u nás zařídit."

"Již jsi to slíbil, papínku, již jsi dal slovo!" — zazvonil přítulně Tyldin hlas. — "Jinak se vám odstěhuji k vůli tomu krásnému zařízení sem na Jaskolku. Vid'te, že byste mi již zde dopřál hospodařit, pane Deklajče?"

Ivan bledna v tváři pod upírajícím se naň pohledem spanilé dívky se pokusil pousmátí. Ve zmatku vedl hosta ihned k drůbežníku. "Takto tedy vypadá ve skutečnosti?" zachvěla se v něm myšlenka, "nevěděl jsem, že by mohla být tak krásná."

Mezitím co obcházel drůbežník, Tylda kladla Ivanovi jednu otázku za druhou. Byla to dívka čilá, vznětlivá a důvěřivá povahy. Srdce její nebylo špatné, ač bez veškerých vznešených a hlubokých zájmů. V tuto chvíli i o nedávném pohřbu bylo jí upřímně líto ubohého hrbáčka, jenž měl tak dojemně pěknou tvář a při svém bohatství i vzorné snaze mohl by býti tak šťastným, kdyby toho neštěstí nebylo. Proto ho nyní chtěla potěšit laskavým a srdečným hovorem. Vyptávala se Ivana na mnoho maličkostí, pohlížejíc k němu se stálým úsměvem, jak pohlízíme v rozmluvě k dětem. I ostatní hospodářství jí velice zajímalo. Vběhla vesele do stáji a pohládila krávy, k ovcím i koním přátelsky hovoříc: "Berušky moje! koníčky moje! Oni jsou tak rozto-

milí a hodní — že? Pá, pá!" loučila se všude se zvíraty, že mladý hospodář byl tou její dětinskou srdečností nadšen. Svým roztomilým způsobem pozvala také Tylda Ivana, aby navštívil jejich hospodářství; musil jí slíbiti, že přijde hodně brzy. V bytě si našla k obdivu zánovní Ivanův klavír, jenž se družil svorně k staříckému památnému klavíru po matce a přesvědčivši se, že mladý Deklajec hraje nejtěžší díla klasiků, byla celá nadšena. Na oknech se jí zalíbily rozkvetlé plné růžové fialky a když jí Ivan nesměle nabídl, aby si vybrala jeden keř, přijala ten dárek s laskavým potěšením. Když pak major již naléhal na návrat a Tylda se s Ivanem podáním své měkké teplé ručky rozloučila, ohlédla se s vozíku přátelsky ještě třikrát k jaskolskému dvoru s povzdechem: "Ubohý Deklajec! Má takové hezké moudré oči! Proč jsi s ním, papínku, srdečněji nehovořil? K takovému nešťastníku má být člověk vždycky mnohem přívětivější než k jiným lidem," filosofovala Tylda.

"Měl dobrou matku," poznamenal major v myšlenkách za dávno minulostí.

* * *

Ivanovi, odchovanému ve zvláštním schovaném světě, otevřel se náhle jiný, nikdy netušený život. Přívětivě jsa povzbuzován, navykl si každé neděle docházet na statek k Ravlišovým, žádné počasí ho nezadrželo doma. V toužebném přání setkával se téměř každé neděle již k polednímu po velké mši na cestě z kostela s Tyldou, její nevlastní matkou a dvěma ještě nedospělými Ravlišovými dcerkami z druhého manželství. Byli k němu všichni tak srdeční, že se osamělé, vroucí jeho srdce k celé rodině připjalo, jak břečťan ke stromu. V počátku tohoto blížení doporučil major mladého Deklajce své druhé choti z upřímného soucitu i úcty k památce jeho matky, ale paní Ravlišová utkala si ve své přívětivosti brzy zvláštní plán. Její ženský ostrovtip přesvědčil ji za krátko, že Deklajec táhne se za její pastorkou jako za čarovným obrazem a po její vypočítavém náhledu nebyla by partie s tímto bohatým statkářem pro Tyldu k zahoeení, tím spíše, že různými nehodami Ravlišovo jmění se ztenčilo a na zaopatření pěti dětí bylo lze

pomýšleti s krušnými starostmi. V krátkém čase přesvědčila paní Ravlišová o výhodě svého plánu majora i celou rodinu, jedinou Tyldu vyjímaje, kterou tento plán rozveseloval jen k smíchu. "Však já jej nepustím, však já jej budu držet zubu nehty, aby mi naposledy nevyklouzl!" volávala v žertovné ironii dívka, ale proto však k spokojenosti rodičů bývala k Deklajcovi vždy pozornější i laskavější než k švarnému lesnímu adjunktovi Horelovi, který rovněž každé neděle k Ravlišovým chodíval. Paní domu jej v rodinných rozmluvách zvala "nemožnou partií" anebo "mladíkem pro zábavu". Adjunkt Horel se choval k Deklajcovi srdečně přátelsky, vyprovázeje jej obyčejně k večeru od Ravlišů s Tyldou co možná daleko. Na takové cestě bývala Tylda k adjunktovi obyčejně nemilostivá, upjatá, ba krutá, že to Deklajec ani nedovedl pochopiti. Pro adjunkta Tylda nikdy neutrhla kvítka, jak to činila pro Deklajce a v blaženém Ivanově vědomí, že je Tyldě cenným, bývalo mu vždy švarného Horela líto. Netušil ubohý Ivan ani ve snu, jak na zpáteční cestě proměnila se krutá Tylda se šťastným Horelem v něžný a milující se párek.

Jednoho pondělního rána povstal Ivan mnohem později než jindy s lůžka s hlavou spitou nevýslovnou blažeností. Promluvila si s ním včera před odchodem od Ravlišů nevlastní Tyldina matka, nadchnouc jej velmi srozumitelnou nadějí, že se může o Tyldu s plnou jistotou ucházeti. Bylo to tak veliké, nevýslovné štěstí, že se mu tak na blízku musil chvěti. A přece kolikrát si již Tyldu ode chvíle druhého setkání na Jaskolce představil tak blízkou. . . Kdykoli se maně ve svých vzpomínkách zahleděl na hospodařící Lenku, vykouzlila si vždy na její místě obrazotvornost zářící Tyldu. Všechno štěstí lásky, jež byl z knih vyčetl, zdálo se mu teď tak pochopitelné, každému lidskému srdci k životu přidělené.

Ku krajině se přimyká již zvolna podzim, zeleň po jaskolských lukách a stráních vadla, listí na stromech se choulilo a žloutlo, dole pohlédla údolí neproniknutelná mlha, ale Ivan obcházíje dnes své hospodářství, viděl všude jen jas a krásu. Když se k polednímu vracel do stavení,

setkal se na prahu s cizím chlapcem, který mu donášel list od adjunkta Horela.

"Počkáš si na odpověď?" otázal se Ivan přívětivě poslíčka, tuše v tom poslání nějakou drobnou žádost.

"Pan adjunkt řekl, že odpověď nepřijde žádná," děl hoch a odběhl. Bez vzrušení, kolébán dosud svými sladkými sny, posadil se Ivan na zápraží na matčinu lavičku a počal čísti:

"Vážený pane! Včera se mi Tylda v bolestném pláči a rozčilení svěřila, že ji rodiče krutě nutí, aby se chystala na zasnoubení s Vámi. Její rodičové si ovšem podrželi z Vašeho zjevu především Vaše bohatství, ostatní slepě přehlížejíce. Nepochopuji ale, vážený pane, že jako ušlechtilý a rozumný člověk, za jakého jsme s Tyldou vás měli, neobrátil jste se se svou nešťastnou myšlenkou nejprve na Tyldu samu, pak by vám jí byla něžně vymluvila z hlavy. Že jste ale důležitou a jediné zde rozhodující vůli její obešel, je jednání nepěkné. Jsem milencem té drahé dívky, která nikdy jinému náležeti nechce a nebude, a jsem tudíž oprávněn, promluvit k Vašemu srdci a rozumu v tomto případě trpce, bezohledně.

Což jste pane, pro Boha, ve své vášni ještě nepovážil, že jste mrzákem a Vaše tělesná vada že je z oněch, které jsou bohužel lidské společnosti bezděčně směšnými? Chcete k tomuto smutnému osudu připoutat mladé, jaré, krásné stvoření, bud' aby se musila po celý život s vámi ukrývat, anebo pokaždé ve veřejnosti po vašem boku trpěla muka útrpných pohledů, ne-li podezření, že prodala svůj život za bohatou partii? Prosím, rozvažte si to pane, než byste snad jednou v hrozném přesvědčení musil rozvažovati — pozdě. Přijměte tuto trpkou mluvu ode mne jako slovo poctivé, vždyť' my oba já i Tylda skládáme naději ve Vaši probuzenou rozvahu a ušlechtilost, že se nebudete louditi těžkým mrakem v naše štěstí. Jinak, jestli jsem Vám snad příkrosti ublížil, Vás urazil, jsem každé chvíle připraven postaviti se Vám k zadostučinění. V dokonale uctě oddaný Severin Horel."

Po druhé a po třetí četl Ivan dopis a pořád ještě nechápal více, než že se mu v prsou rozkládá hrozná studená tíže a kolem něho že se tmí... Smutný den skláněl

se k noci zase v mlze. Ivan, který prodlel celé odpoledne uzamčen ve světnici, vypotácel se v pozdním večeru ze stavení. Bázlivě, jakoby naň kdesi číhalo pronásledování, rozhlédl se po zamklém dvoře. Cítil, palčivou touhu se někde ukrýti, navždy schovati, kde by po něm nebylo stopy. V přemítání posledních hodin došel k poznání, že byl celý jeho život pochybený, marný, že život mrzáka není určen k ničemu jinému, než k zániknutí. On to dříve nevěděl, netušil, že je mrzákem směšným lidské společnosti — vždyť' jakživ nikdo mu toho nepověděl. Nebožka matka jej zvala svým dobrým, drahým, nadějným synkem — jaký to byl tedy klam? Dnes poprvé se zahleděl do zrcadla s úzkostlivým vědomím, že je znetvořen a přesvědčil se o tom. Jak jej klamali všichni ti lidé na světě, od té zbožné krásné památky matčiny počínaje, až po zářící zjev Tyldy a dobrodušného přítele Horela! Všichni před ním schovávali pravdu až do té chvíle, dobře vědouce, že náhlé poznání mu pak musí podtíti život.

Za sadem, kudy vedla příkrá pěšinka na hřeben pohoří se mihly pozdnímu chodci před zraky dvě postavy, překvapeně se rozběhnuše jak párek koroptví, každá v jinou stranu. Větší postava unikala dál a ta drobnější zahnula okolkem ku dvoru. "Lenka", uhádl Ivan s bolným úsměvem — "a ten velíkán bude bezpochyby nový šafář od Ravlišů."

Vzpomněl si, že je již dvakrát spolu viděl hovořit. "Zajisté byli v právu; jsou oba hezcí a zdraví — a matka chudák, ji chystala pro mne, pro mrzáka —" usmál se znovu hořce. Deklajec uhnul s pěšinky na druhou západní stranu pohoří a štván novou bouří roztrpčených citů, počal chvátati přes kmeny, keře a kameny, nedbaje úrazu... Po čtvrt hodině jeho divokého běhu dolehlo mu ke sluchu šumění řeky Drávy. Každým krokem bylo již zřetelnější a měl ten hukot do sebe něco vábivého, tišícího... Na nebi zatím rozdělil se olověný povlak v jednotlivé drobné beránky, tu a tam vyskákaly hvězdy a jasný srpeček měsíce vyloupl se z mraků, skrovně ozařuje příkrý sráz pohoří a pruh hučící řeky dole... Až sem zavedla zoufalá bolest Ivana, ku rozhraní života scházel již jediný skok.

Stanul... Pud sebezachování opřel pravici Deklajcovu o namanutý se mu v cestě kmen. V zimničné touze vrhnouti se střemhlav dolů, počal mu tento pud bezděčně bránit, nohy se mu zdály kamenět. Sklonil k nim svůj zimniční pohled a v tom mihl se mu nějaký pohyblivý předmět, splašené a úzkostlivě jej dokola obíhající. Když k němu připoutal špetku své paměti s pozorností, ku které se teď přitakala neznámá pověřivá bázeň, rozeznal, že jest to králík, jehož asi vyplašil z brlohu. Proč od něho neutiká?...

“Člověk jest největší dravec,” napadla Ivanovi kdesi slyšená věta, “proč ode mne to zvířátko tedy neutiká?” A tu mu do zmatené mysli něco neviditelného pošeptalo jednoduché vysvětlení: “Jest to matka a má na místě, kde stojím, mladé. Ráda by je ubránila, nebojí se nasadit život... Matka... Deklajec se zachvěl, znavené jeho tělo schoulilo se k zemi, jakoby jej to slovo bylo zasáhlo bleskem. Steré důkazy vděčnosti hodné památky jeho roditelky obestřely jeho duši zdrcujícím upomenutím. Dojemná rodiččina láska vznášela se před ním jako smutná píseň, v níž přece byla ukryta proň slast. Vždyť on měl také matičku — a jak dobrou! A kdyby ten ve svém vzniku pochybený jeho život za nic jiného nestál, než za synovskou vděčnost pro takovou matku, nebyl nadarmo!... Žalný sten prorazil Deklajcovi nitro, krk se mu stáhl a z prsou vyvzlykl usedavý pláč, v němž duše jeho k ulehčení hovořila s matičkou. Jak jí mohl jen okamžik zazlívati, že mu nikdy nepřipomínala jeho tělesnou vadu? Ted' již pochopil, proč jej matka střežila před společností, proč za jejího živobytí nebylo v domě zrcadla, ba porozuměl i plánu jejímu s Lenkou. Tak přecházela mírná noc a když se jasnilo, povstal snivý člověk, zvázněn a otužen, jak by byl za tu jedinou noc přestál těžkých deset let života. Dotíhl se zvolna domů a chtěl se obíratí tím, co ho tuto noc

vrátilo životu, vyhledal ve svém psacím stolku sežloutlý koncept dopisu matčina na majora Ravlišě. Ted' teprv porozuměl celou povznešenou duší matčiným slovům: “Přijala jsem ho pokorně a s láskou od Boha takového, jak mi ho daroval a jemu určil žití — jemu nechť tedy patří celé moje nedělené srdce i síla až do mého posledního vzdechu...”

“Ano,” vzdychl si Ivan z rozechvěného srdce, “tak leccos přání tvoje pro synův život zklamalo, matičko moje, ale nade vším zůstane mi tvoje nejlepší vůle a srdce svaté... Neboj se o svůj klid ve hrobě,” obrátil se Ivan k oknu, hledaje vlhkým zrakem v údolí kostelík s bílou hřbitovní obrubou, “tvé dítě bude tvé lásky a oběti hodno. Ten ubohý život, který ty jsi tisíckrát ochránila, já bídne a zbaběle nezaškodím, chci jej prožítí důstojně ku cti tvé památky...”

Ivan se omyl, urovnal a vešel k čeládce rozšafně jako jindy. O snídání promluvil tiše s nuceným úsměvem ku mladé hospodyně Lence: “Nemám rád tajných schůzek, Lenko; máš-li se s někým ráda a je-li to hodný člověk, může z vás být na Jaskolce šafářský párek. Na nějaké věno já již pro matčinu památku nezapomenu...”

Deklajec se od své někdejší snoubenky, nyní přest'astné Lenky odvrátil, že se mu noční příhodou ještě chvěl hlas, ale spokojen sám sebou, počal přemýšletí na celý roj různých prací, které k útěše na něho čekaly.

— — — — Tak spokojeně a užitečně vyplňuje člověk bez rodiny dosud svůj život. Jeho jméno jest dobrodiním žehnáno po celém kraji a jeho hospodářství klade se za vzor. Tylda se konečně provdala za lesníka Horela, jemuž jakož i ostatní zbylé Ravlišově rodině vyhýbá se Deklajec bez trpkosti; přeje jim onen št'astný nerušený klid života, ku kterému doplnl on po těžké zkoušce s veslem matčiny drahé památky.

“KAM JDEŠ?”

NEDLOUHO tomu, co na hoře Kalvárii dotrpěl božský Spasitel náš, a již šířilo se učení jeho po celé Palestině, nacházejíc stále více a více vyznavačů i v cizích zemích. Učedníci Páně, poslušni jsouce slov jeho: “Jdouce do celého světa učte všechny národy”, hlásali učení božského Mistra a rozešli se po celém světě. Tak hlášáno bylo učení Kristovo i v Římě, pod samými okny císařova paláce, nacházejíc i v Římě hojně následovníků.

Leč Bůh, chtěje zkoušeti stálost křesťanů u víře, dopustil na ně kruté pronásledování. Římané zdvihli se proti křesťanům jako jeden muž, chtějíce rázem z kořene vyvrátiti nové jich učení. Sta a tisíce nevinných křesťanů obětovali rádi životy za svého Spasitele, bez váhání, takřka s nedočkavostí jdouce vstříc hrozným mukám, o nichž dobře věděli, jichž se však nelekali.

Pohled'me na appijskou cestu a užříme, jak jeden z vyznavačů Kristových rychlým krokem ubírá se v dále, aby život svůj zachránil, zbaběle vyhýbá se mukám, jež čekají na každého křesťana. Rychle kráčí z města ven, když tu pojednou stane jako cmráčen. A co toho příčinou? Proti němu těžkým krokem ubírá se bledá postava, klesající pod těžkým křížem.

Jasno bylo pojednou v mysli uprchlíkově. “Spasiteli, můj Mistře! Kam jdeš?” volá nešťastník, klesaje k nohám neobvyklého zjevení.

“Jdu do Říma”, velebným hlasem pravil Kristus. “Chci se dáti ukřižovati místo tebe.”

Milý čtenáři, poznal jsi již uprchlíka? Jest to Petr, v jehož mysl působí vyčítavá slova Kristova jako rány těžkým kladivem zasazené; seznal, jak těžká výčitka leží ve slovech jeho Mistra. I obrátil se a ubíral se zpět do Říma vstříc jisté smrti, kterou později rád podstoupil na dřevě kříže pro svého Pána a Mistra.

Milý čtenáři! — Jak často podobáš se apoštolu Petrovi potáčeje se na bludných cestách, a slyšeti musíš, jak vyčítavě praví k tobě Kristus: “Jdu se modlití místo tebe, protože ty se modlíš velice zřídka a to ještě jen vlažně.” Vidíš, jak se Kristus místo tebe vrhá na kolena, jak se modlí místo tebe? Můžeš klidně vyslechnouti tuto výčitku Kristovu? Nemůžeš a nesmíš! A proto si ustanov do budoucna: “Chci konati svoji povinnost, chci se modlití.”

Ocitl jsi se na scestí, zanedbáváš povinnosti svého povolání a hle, tu přichází k tobě Ježíš Kristus, a slyš, co praví: “Viz, ty jsi nedbalým, a já chci místo tebe pracovatí.” Můžeš ještě déle na to patřiti? Zajiště nikoli, a proto se rozhodni: “Chci ode dneška svoje povinnosti věrně plniti.”

A hle, opět stojí Kristus před tebou. V ruce drží dutky, v druhé trnovou korunu. Užaslý ptá se: “Mistře, kam jdeš? Co počítí chceš s dutkami, co s trnovou korunou?”

A co tobě odpovídá Pán? “Chci pro tebe trpěti, chci za hříchy tvoje činiti pokání, dám se po cestě ctnosti, protože ty jsi se ocitl na cestě hříchu. Teď hledám někoho, kdo by mne bičoval, hledám surového vojína, aby mi na hlavu vtláčil trno-

vou korunu. Nikoho však nenalézám a proto jdu k tobě; hle, dej trnovou korunu na moji hlavu, vezmi dutky a zbičuj mne, ukřižuj mne! Neboj se tak učiniti, vždyť tak činíš mnohokrát za den, kdykoli hřešíš."

Viz, jak Kristus ochoten jest znovu pro tebe trpěti, a proto odhodlej se ku ctnostnému životu říka: "Ježíši, Pane můj, již nechci více hřešiti."

A opět vidíš Krista, kterak klade těžký svůj kříž na zem a volá: "Ukřižuj mne!" S podivením tážeš se: "Mistře, co chceš učiniti, kam jdeš." Na to odpovídá ti vtělená Laskovost: "Chci znovu trpěti místo tebe, chci, abys mne viděl umučeného, trápeného hořkou úzkostlivostí."

A co učiníš ty? Zvolej z hloubi srdce svého: "Spasiteli můj, z ruky Tvé přijímám rád všechno soužení, všeliké trápení, rád chci pro Tebe trpěti."

"Kam jdeš?" Jak hrozná to otázka pro tebe, jestliže jsi dosud málo plnil povinnosti svého stavu, modlí-li se málo, jestliže jsi nebyl ctnostně živ. I pro tebe bud' tebe tato slova pobídkou a povzbuzením k jinému, řádnému životu. Vrat' se k modlitbě, ku práci, ctnostem, odevzdej se do vůle Boží!

Plň všechny svoje povinnosti, obnovuj dobrý úmysl denně v duši své a hled', abys jednou nemusil slyšeti, jak Kristus Pán s výčitkou k tobě praví: "Kam jdeš?"

Velehrad víry září v širé dálky

M. Sadovská

Velehrad moravský, kam přišli bratří svatí, velicí věrozvěsti Method s Cyrilem, horoucí touhou po spasení duší vznatí a snahou, dáti sladký pokoj lidem všem, září jak pochoděň, jež nese světu víru a tyčí se jak velkolepá hradba míru.

Velehrad mluví k Západu i Východu, svým čistým jasem všechny země osvěcuje. K lásce a svornosti zve lid všech národů a k apoštolské horlivosti rozněcuje: K té horlivosti, s jakou světci ze Soluně toužili léčit ty, jichž duše hříchem stůně.

Velehrad volá — k modlitbám a obětem za dílo mravní obnovy a sjednocení, by láska Ježíšova vládla nad světem a zmizel rozkol, působící rozjitření. Velehrad touží sbratřit všechny národy a zalít je světlem spasné obrody.

Velehrad prosí: "Lidé, milujte se vřele, zanechte nedůvěry, příčiny to sporu, spojte se pod praporem svého Spasitele a statečný boj ved'te proti hříchu moru. Žijte jak bratří, sestry v jedné rodině, společně jdouce ke svátostné Hostině."

Velehrad žádá ty, kdo byli rozdvojeni:

"Spojte se v jedno, vždyť jste děti téhož

Otce,

V Kristu a Jeho Matce bud'te sjednoceni, s důvěrou něžnou na Jejich se viňte Srdce, učte se od Ních pokoře a smířlivosti, at' učiněn je konec hříšné nesvornosti. Pečujte o to, aby "všichni jedno byli a v Církvi katolické Boha velebili."

Toužebné očekávání

Marie Sadovská

ZHORSKÉ jeskyni mezi lesy, daleko od příbytků lidských, prodlévá hlouček věrných vyznavačů pravdy. Toužebně če-

kají na duchovního otce, jehož příchod jim byl tajně ohlášén.

"Ach, kdyby již přišel! Nemohu se ho dočkat," praví vysoký, statný muž, v jehož bledé, usouzené tváři zračí se únava, ale s očí se line záře nadpřirozeného nadšení. "Zajisté se nebudeš divit, Jene, mé nedočkavosti, když uvážíš, že již dva roky jsem nebyl účasten nejsvětější oběti."

"Chápu tě, Alberte. A takových, jako ty, je zajisté mnoho! Je to smutné, že my, katolíci jsme bez kněží, beze mše svaté. Však víš, že celá řada kněží byla umučena a ostatní vyháně z země! Kněz se nesmí u nás v Anglii ukázat pod trestem smrti!"

"A přece, milý Jene, najdou se hrdinové, kteří sem přijdou jako misijnáři — ovšem v přestrojení. Jsou ochotni obětovat život jen aby nám mohli dát svátostného Krista!"

"Takovým hrdinou je i kněz, na něhož nyní čekáme. Je to jesuita P. Edmund Kampián. Dostal se přes hranice v přestrojení kupce a několik dní se zdržel v Londýně, kde jsem ho poznal. Nyní prochází naší vlasti jako horlivý apoštol. Je to muž Boží, ten vykonná jistě veliké věci!"

"Ale bojím se, že jednou ho nepřátelé vyslídí, udají vládě a skončí tak, jako tvůj nezapomenutelný otec — skončí na popravišti."

"Milý Alberte, připomínáš mého otce? Ten si věru zaslouží koruny věčné slávy!

Za krátko bude tomu pětáctýřicet let, co zemřel mučednickou smrtí za naši svatou víru. Byl popraven 6. července 1535 a teď máme rok 1580."

"Tvůj otec Tomáš Morus, je svatý mučedník. Mnoho jsem o něm slyšel a musím ho obdivovat," hovoří Albert. "Byl to muž velice učený, jenž vynikal velikými vědomostmi v oboru filosofickém, právnickém i theologickém. Byl to státník, diplomat a spisovatel, jakému nebylo rovna. A při tom se vyznačoval opravdovou pokorou, z níž prýštila jeho hluboká zbožnost, obětavost a milosrdná láska k bližním. Mnozí a mnozí na to vzpomínají, jaký svatý život vedl, jak se modlil a postil, jak vroucně uctíval svátostného Spasitele i Pannu Marii, jak zbožně přijímal svaté svátosti i ministroval při mši svaté. Chudým a trpícím byl neúnavným dobrodincem; také zbudoval veřejný chudobinec na svůj náklad."

"Velice mě blaží, že chválíš mého otce," mluví vroucně Jan Morus. "Vskutku je všechno pravda, co jsi vykládal. Můj otec dával zářný příklad dokonalého křesťanského života celé naší rodině. V našem domě panovala láska a mír. Naše heslo bylo "Modli se a pracuj." Zahálky by byl náš otec netrpěl a vůbec žádného hříchu. Všichni jsme musili věrně plnit vůli Boží."

"Ano, správně to říkáš, Jene. U vás v rodině jste věrně plnili vůli Boží. A tvůj otec ji plnil nejvěrněji. Byl poslušný hlasu Páně až k smrti a to k smrti mučednické. Vypravuj nám o té smrti svého otce a hodně hlasitě, ať to všichni slyší!"

“Rád ti vyhovím, Alberte, vece Jan. “Když byl můj otec umučen, bylo mi dvacet let. Vše o něm vím, sledoval jsem dobře všechny události, které se odehrávaly v té době, kdy začalo utrpení otcovo i strasti celé naší rodiny. Otec měl vynikající postavení lordkancléře a v tomto svém úřadě vystupoval jako horlivý katolík, oddaný svaté Církvi i papeži. Když král Jindřich VIII. odpudil svou zákonitou manželku a proti vůli náměstka Kristova se oženil s jednou dvorní dámou, otec to nemohl schvalovat. Král odpadl od víry katolické, odmítl papeže a sám se prohlásil za autoritu církevní. Po mém otci žádal poslušnost, leč otec ji odepřel řka, že zůstane věrný svaté Církvi i papeži. Král vsadil mého otce do žaláře, do pověstné věznice v tvrzi Toweru. Tam za ním přicházeli mnczi jeho přátelé a naléhali na něho, at' se králi podvolí a papeže se odřekne, byť i jen “na oko”, že tím si vydobude ztracené svobody a zachrání život i majetek.

“Nenič štěstí své rodiny,” volali k němu se slzami v očích.

A tu otec mluvil takto: “Jak dlouho asi by to štěstí mé rodiny trvalo? Snad dvacet let, snad i více? Ale kdyby to bylo i tisíc let, je to vše maličko proti věčnosti! Nu — a za to kratičké štěstí pozemské bych měl ztratit štěstí věčné, blaženost nebeskou? To by byla vskutku pošetilost, pro trochu radostí tohoto světa ztratit nebe! Proto se neodřeknu své víry a budu za ni obětovat život.” Tato statečnost otcova nás nesmírně dojala a odhodlali jsme se, trpět spolu s ním, ano i na smrt jít! Pak na nás doléhaly zkoušky čím dál větší, útrapy naše se stupňovaly den ze dne. Otec strádal v žaláři přes rok a my strádali s ním. Otec byl při všech útrapách veselý; radoval se z toho, že může trpět z lásky k Pánu Bohu, v kříži spatřoval veliký důkaz přízné Kristovy. Jednou za ním přišla moje sestra Markéta a v té chvíli před oknem otcova vězení byli vedeni na popravu tři kartusiáni. Otec pravil Markétě: “He, jak radostně se ubírají ti řeholníci na smrt, jako by na svatbu šli! Já ještě té milosti nejsem hoden.”

Když potom byl veden drahý otec před soud, neohroženě hájil svou víru. Když ho královští soudci odsoudili na smrt, aby byl

roztřvrčen a jeho hlava aby byla vystavena na mostě, pokorně vyslechl nespravedlivý ten rozsudek a pravil: “V Písmě svatém čteme, že Šavel souhlasil s těmi, kdo kamenovali sv. Štěpána, ale později se obrátil, stal se apoštolem národů a nyní je se sv. Štěpánem v nebi. Vy mne dnes odsuzujete na smrt, ale já se modlím, abyste se jednou obrátili jako Šavel a abychom se na věčnosti vespolek shledali.”

U soudní síně jsme my nejstarší děti, já a sestra Markéta, čekali na otce a s pláčem ho prosili o požehnání. S láskou nám požehnal a pronesl slova: “Co trpím, to trpím nevinně, ale děj se vůle Boží. Vy pak snášejte svůj zármutek odhodlaně.”

Ještě před popravou poslal nám otec list na rozloučenou; list byl psán uhlem a četli jsme v něm krásnou větu: “Pokládám se za šťastného, že mám umřít v oktávě svátku svatých apoštolů Petra a Pavla.”

Král proměnil otci trest čtvrcení na trest stětí. I připravoval se náš drahý otec zbožně na křesťanskou smrt. Na popravě se ubíral s křížem v ruce. Na popravěšti prohlásil, že je věrným synem katolické Církve a že umírá věren Bohu i papeži. — Pak se modlil žalm padesátý “Smiluj se nade mnou, Bože.” Katovi řekl: “Ty mi dnes prokážeš velikou službu. Ale upozorňuji tě, že mám krátký krk, proto hled, abys dobře t'al.” Klidně položil hlavu na špalek a byl st'at. Nyní se jeho duše raduje ve sboru vyvolenců Božích v nebi.” Jan skončil své vyprávění a mnozí z posluchačů slzeli dojetím.

“Můžeš být hrdý na to, že jsi synem svatého mučedníka,” pravil Albert.

“Nu -- a ty Alberte, také jsi synem mučedníka,” hovořil Jan. “Tvůj otec sice nezemřel pod sekerou katovou, jako můj otec, ale zemřel následkem útrap, jaké mu př pravil dlouhý žalář.”

“Ach, můj šlechtný otec -- vskutku obětoval život za svatou víru, zvláště za úctu k Eucharistii,” ujal se slova Albert. “At' to slyší všichni věrní synové a dcery Církve svaté, zde shromáždění, jak můj otec, hrabě Albert Walgrave, miloval horoucně svátostného Spasitele a denně se zúčastňoval mše svaté, i když to státní zá-

kony zakazovaly! Asi víte, že již za krále Jindřicha VIII. byla účast na mši svaté trestána pokutami a vězením, nyní pak, za nástupkyně Jindřichovy, královny Alžběty, tresty se zvýšily. Mému otci byla několikrát vyměřena vysoká pokuta za to, že byl přistižen na mši svaté. Pokuta ta byla po prvé 200 dukátů, pak 300 dukátů i více. Otec platil pokuty též za nás z rodiny, kdo jsme byli na mši svaté s ním a rozdál peníze, které ještě měl, svým služebníkům. Pozbyl tímto veškerého majetku, úplně zchudl a to z lásky k božskému Spasiteli. Když mu vláda již nemohla dávat pokuty, protože již nic neměl a nebylo také co zkonfiskovat, byl otec vsazen do žaláře a tam byl velice týrán, až z toho onemocněl a zemřel. Všechny své strasti snášel statečně a říkal: "Trpím rád z lásky k Pánu Bohu. Je to čest, obětovat majetek a život za mši svatou." Hle, jak nesmírně si vážil můj otec mše svaté! Nelitoval toho, že pozbyl svého velikého majetku pro tu svou úctu ke mši svaté!"

"A ty, syn bývalého šlechtice, který měl kdysi četné statky, jsi nyní jeden z nejhudších utiskovaných dělníků," pravil Albertovi Jan Morus. "Těžko pracuješ za malou skyvu chleba a nereptáš, jsi odevzdán do vůle Boží."

"Ano, takový jsem jako vy všichni," odpovídá Albert. "Já stejně, jako každý z vás, ochotně jsem se všeho vzdal pro Ježíše. Jenom po Ježíši toužím, jen Jeho hledám, jen v Jeho mešni oběti a v požívání Jeho přesvatého Těla mám zalíbení — pozemskými věcmi pohrdám."

"Po Ježíši všichni horoucně toužíme," dodává Jan Morus. Ach, kéž se již přiblíží ta chvíle, kdy nám Ho kněz svolá na oltář a kdy nám vloží v ústa svatou HOSTII, v Niž se skrývá ten všemohoucí svátostný Bůh!"

"Oltář je již připraven, nuže připravme svá srdce na příchod svého Pána! V tichosti se nyní modleme a rozjímejme," vybízí Albert Walgrave. Té výzvy bylo uposlechnuto. Všichni spínají ruce a noří se do zbožných myšlenek. V tom již se objevuje posel se zprávou, že jesuita Edmund Kampián se svým průvodcem co nevidět bude zde. Ach, jaké radostné vzrušení zmocňuje

se věřících! Chystají se, vyjít knězi vstříc a nadšeně jej přivítat. Netrvá dlouho a zbožní mužové i ženy, objevují se s tím služebníkem Božím u jeskyně proměněné ve svatyni.

P. Edmund Kampián, čtyřicetiletý kněz, z jehož zjevu vyzařuje svatost, jiskrnými očima přehlíží zástup věrných oveček, v počtu asi šedesáti a promlouvá k nim takto:

"Přicházím k vám já, váš rodák, jako missionář, vyslaný svatým Otcem. Přicházím k vám ze země mučedníků, totiž ze státu českého, kde jsem úspěšně působil po sedm let a kde jsem našel svou druhou vlast. Stát český založil vynikající panovník, horlivý šířitel křesťanství a mučedník, svatý Václav. Velice jsem si zamiloval tohoto světce, i v básních ho opěvoval a šířil úctu k němu. Svatý Václav vládl v Praze, ve stověžatém městě nad Vltavou a já jsem po ročním pobytu v Brně, kde jsem si odbyl noviciát, právě v té památné Praze rozvíjel svou kněžskou činnost. Při tom jsem také studoval dějiny státu svatováclavského a tu jsem poznal, že je to stát, skropený krví katolických mučedníků tak hojně, jak žádný jiný! Vězte, že v něm bylo umučeno v 15. století, za válek husitských, přes 100 tisíc katolíků a to tak hrozným způsobem, že je člověku úzko, když si to představit. Katolíci čeští byli věšeni, stínáni, do sudů strkáni a v těch sudech upalováni, mnozí byli dáváni na led, aby zmrzli, nebo házeni do vodních vírů, aby se utopili. Četným katolickým kněžím byly uřezávány ruce a nohy, mnozí byli ubíjeni cepy. Ti věrní synové Církve svaté byli proto tak týráni a na smrt vydáváni, že se nechtěli zřít své víry, že nechtěli odpadnout od papeže a přijmouti bludy protikatolické. Hle, i ti hrdinové v Čechách umírali za pravou víru tak statečně, jako hrdinové naší doby umírají zde v Anglii! Drazí přátelé, přišel jsem ze země svatých mučedníků do své vlasti, která je rovněž zemí svatých mučedníků! Mnoho katolíků tu obětovalo život za víru, vždyť 200 kněží již bylo umučeno pro sloužení mše svaté! Vy všichni jste vlastně mučedníky, i když jste doposud neprolili krev na popravišti. Trpíte suchým mučednictvím, trpíte jako psanci, zbavení

majetku, obchodů, živností, selských statků, zbavení úřadů a výhodných zaměstnání, vyhození ze škol, vyloučení ze studií a uvržení do otroctví. Jste hanobeni, pronásledováni a pokutami stíháni, jste poháněni před soudy, jsou pro vás chystány žaláře a šibenice. Ale vy se ničeho nelekáte; jste stateční tak, jako křesťané doby Neronů a Diokleciánů, jste ochotni obětovat život pro Krista tak, jako oni svatí mučedníci, jejichž jména za krátko budeme si připomínat při mši svaté! Drazí přátelé, vy jste pochopili, že je to velická čest, veliké vyznamenání, trpět pro Krista! Božský Spasitel často o tom mluvil k apoštolům, jak budou pronásledováni a jeho slova platí katolíkům všech časů. To je vskutku znamením pravosti Církve katolické, že je to Církev pronásledovaná. Každé století bylo skropeno krví katolických mučedníků a to se bude dít neustále až do konce světa! Krev katolických mučedníků bude prolévána na různých místech zeměkoule až do soudného dne! Snad i my tu krev prolejeme za svatou víru, za Církev Kristovu — a prolejeme ji rádi! Vždyť víme, že se na nás splní ono zaslíbení, jež připojil božský Spasitel ke slovům, kterými ličil pronásledování a muka věrných svých vyznavačů. Je to zaslíbení: "Vězte, že hojná je odplata vaše v nebesích!" Ach, jak se těšíme na tu odplatu nebeskou! Jak se těšíme na to, že po tomto krátkém utrpení pozemském nastane pro nás věčná radost, věčné štěstí, věčné jásání v království Kristově, že budeme s tím svým Spasitelem věčně kralovat a bez konce brát účast v Jeho božské blaženosti!

Uvažme, že nyní ten Spasitel, ten Král věčné slávy, sestoupí k nám na oltář, přijde mezi nás a přijde ke každému z nás při mši svaté! Jaké je to štěstí, mít Spasitele mezi sebou, mít Jež v sobě, nosit Jež ve svém srdci! Připravujte se nyní bedlivě na to bezmezné štěstí! Připravujte se na příchod svého milovaného Pána, který při svatém přijímání v každém z vás si zvolí svatostánek! Nyní vás všechny vyzpovídám a pak přistoupím k oltáři Božímu."

Kněz se horlivě ujal úkolu zpovědníka a když věřící vyzpovídal, chystal se sloužit mši svatou. "Ach, již je splněna naše horoucí touha," šeptá Jan Morus Albertovi,

vedle klečícímu. "Již začne ta nejsvětější oběť, na kterou jsme tak dlouho čekali."

"To je náš nejvzácnější Poklad, náš jediný Poklad — svátostný Ježíš! O ten Poklad nás nikdy nikdo nepřipraví, ten nám zůstane k životu věčnému!" Albert pronesl tato slova k Janovi a již ztichl. Poznamenal se znamením svatého kříže, jako všichni ostatní a spolu s nimi se ponořil do hlubin nejsvětější oběti. Viděl živě před sebou vztyčený kalvarský kříž, opojoval se ovocem stromu kříže a tušil slávu věčného vzkříšení; srdce jeho přetévalo slastí, která je předzvěstí slastí nebeských.

Tytéž slasti prožívali v příštích dnech a týdnech katolíci, na různých odlehlých místech shromáždění, ti katolíci, jejichž jedinou Touhou a Láskou byl svátostný Ježíš. P. Edmund Kampián chodil z místa na místo, jako kdysi božský Spasitel a všude dobře činil: Kázal, zpovídal, sloužil mši svatou a rozdával Tělo Páně. I jiné svatosti udílel, jak to kde bylo třeba, také odpadlíky přijímal zpět do Církve svaté. Aby tím spíše získal jinověrce pro svatou pravdu, sepsal tajně v jednom úkrytu spis "Desatero důvodů v příčině víry," v němž mistrně dokázal, že katolická víra je pravá. Spis byl tajně vytištěn a pilně rozšiřován; způsobil veliký rozruch i u protestantů a není divu, že anglická vláda tím bedlivěji pátrala po spisovateli i po těch, kdo knihu vydali.

A došlo k tomu, že byl P. Edmund Kampián vyslíděn na jednom zámku, kde sloužil mši svatou, že byl zatčen (což se stalo 17. července 1581) a pak byl vyslýchán, souzen a odsouzen pro velezradu. (Velezradou bylo, vyznávat víru katolickou a jiné v ni utvrzovat konáním katolických bohoslužeb). Šlechetný jezuita byl strašným způsobem mučen; natahovali ho na skřípech, čímž ho chtěli donutit, aby zodpověděl dané otázky: Kde všude sloužil mši svatou, kdo na ní byl, kdo se mu zpovídal, kdo mu poskytoval úkrytu. P. Edmund však vůbec neodpovídal, nic nevyzradil, ale při hrozných mukách, kdy se mu údy z kloubů vymykaly, stále se modlil. Posléze byl vydán na smrt a 1. prosince 1581 veden k šibenici, aby byl oběšen. Před smrtí prohlásil, že všem nepřítelům ze srdce odpouští a modlí

se za ně. Přítomné katolíky prosil aby se modlili "Věřím v Boha." Svatě skončil ten kněz jako mučedník, zcela právem můžeme říci, jako mučedník Eucharistie. S Bohuslavem Balbínem prohlašujeme, že tento mučedník, ač rodem Angličan, je náš, že

patří našemu národu, protože v našem národě zdárně po sedm let působil a protože jej upřímně miloval. Kéž bychom dle jeho příkladu hořeli úctou k svátostnému Spasiteli, kéž bychom si vážili nade vše mše svaté a rádi se sytili Tělem Páně!

FATIMSKÉ KRÁLOVNĚ UNIE

M. Sadovská

Růžencem voláš lidstvo k sjednocení,
nejsladší naše Paní Fatimská.
Víru chceš obnovit tam, kde jí není
a pokřesťanit srdce pohanská.
Celý svět toužíš v Kristu obnovit
a vládu Pravdy všude nastolit.

Ty jediná máš sílu, zdolat zlobu,
jež národy i země rozdvojuje
a vtisknout Syna Svého podobu
do duše, jež se Bohu odcizuje.
Ty jediná, Jež drtíš ducha zlého,
ukážeš vítěznou moc Srdce Svého.

Svým Srdcem něžným spojiš všechny státy
a vytvoříš z nich jednu rodinu,
odstraníš nelásku i nesvár klatý
a oddílní všech věků těžkou vinu.
Svým Srdcem skutečníš bratrství
v Kristově spravedlivém království.

Tvá láska vstíjí lidstvu přesvědčení,
že jednoho má, společného Otce,

Který mu zaručuje obživení
Tělem a Krví Nejvyššího Vládce.
Tvá láska odstraní hřích rozbroje
a světu zaručí slast pokoje.

Tvé lásce máme vzdávati hold věčný
nadšenou růžencovou pobožností,
v níž zalíbení má Král králů věčný,
Který nás u oltáře štědře hostí.
Růžencem máme připravovat čas
kdy v celém světě zazní svorný hlas
ke slávě Toho, Jenž život za nás dal
a potom božskou mocí z hrobu vstal.

Ó Maria, Tvůj růženec nás poji
v jediném společenství věřících.
Ach, žehnej přelaskavou dlaní Svoji
zástupu dětí, zbožně klečících
u Tvojích oltářů, kde triumfuješ
a růže vonných ctností rozhazuješ.
Vyslyš nás — a spoj "v jedno" nitra lidská
by zvítězila Církev katolická.

Když vycházelo slunce

Vzpomínka na šlechtetného kněze.

Napsala Vlasta Pittnerová.

I.

ZASVITLA již ta naše česká zora a slunce národního uvědomění, ač zastíráno posud mraky netečnosti, neporozumění, ba zášti a pohrdání, přece vycházelo velebně, zářící, slibující teplo, zdar a jas.

O jak mnoho očí obracelo se toužebně k tomu slunci, jak spínaly se k němu ruce učencův, jichž hlavy pilně bádaly o tom, co zbývalo z minulosti slavného národa a bývalou slávou utěšovali se nad vládnoucí porobou; jak zpínaly se ruce mozolnaté, upracované, zvyklé dobývati ten chléb vezdejší z hroudy naší české, tak milé všem i kteří nebyli naučeni ji nazývati — vlastí. —

V zahradě farní v Zámku Žd'áře prochází se za letního krásného jitra kněz. Černá klerika splývá po vysoké, štíhlé, skoro hubené postavě, jemné bílé, žensky malé ruce drží knihu — breviář, ale zrak v této nespočívá. Ty jasné, klidné oči pod vysokým čelem v podlouhlé usmívací tváři pohlíží k obzoru ku věnci hor.

Kněz zastavil se. Po čele přelétla chmura, jasné oči se zakalily, černé roucho se pohnulo zvednuto na prsou těžkým povzdechem. Zavřel knihu a sám k sobě praví: "Vy milé, krásné naše hory! Naše? Ne, nejste našimi, není' ten lid náš, jenž vás obývá; není svým, nevědí, že jsou Čechové. že půda, kteráž je živí, kterou obývají, jest jejich vlastí, nemilují ji tak, jak by měli. O

jak bolí srdce vlastencovo vidoucího, jak ten lid spí a nedbá procitnutí."

Zadumal se a sklopil hlavu. V tom zabučela mu kol ucha včelka. Jemný šustot vytrhl kněze ze zadumání. Malounko ohnal se rukou a pohlížel za odlietající včelkou. Míhala se vzduchem jako zlatý kvítek, míhala se, letělo jich více, letěly na prostranství mezi zahradou farní a zahradami vrchnostenských úředníků, za pobořenými zbytky bývalé budovy klášterní, jež podnes slují "konventem", kde v korunách věkovitých lip v plném květu se pyšnicích dne včely právě hody slavily.

Kněz se usmál a pokračoval ve své samomluvě: "Jen let', jen let'te vy pilné pracovnice a shromažďujte med s lipových květů. Ty naše slovanské lípy! Ten jejich květ, to jsou ty duše našeho lidu a bedlivý neúnavný pracovník najde v nich ten med. Jen teplo, jen léto, aby kvetly stále. O Pane Všemohíra, nauč nás, svoje sluhy, hlásá nám zákonů lásky tvé vzbuditi v tom lidu lásku k vlasti, nauč nás v myslích jeho na léztí ten cit, kterýž jest nám "potřebný."

Kněz povznese hlavu k nebi, blouznivý výraz jevil se v ušlechtilém obličejí, zkrásluje jej svitem nadšení.

"Jemnostpane!" vytrhlo jej zavolání myšiенок. Nepostřehl, že vešla do zahrady dáma menšího vzrůstu, silná, příjemné tváře s milým úsměvem v houbelatém obličejí.

"Co byste ráda, Tony?" otáza se farář.

"Abyste něco pojedl, jemnostpane, budu pomalu deset hodin, vy byste se neráčil

nikdy hlásiti k jídlu, v té zahradě se vždy zapomenete," pravila slečna Tony.

"V zimě jste mne hubovala, že se zapomenu u knih a u psacího stolu, vy pečlivá Marto," usmál se pan farář.

"Vše jedno, na jídlo se nemá zapomínat, sice budu myslit, že jemnostpánovi ode mne již nechutná," žertovala slečna hospodyně.

"Od takové kuchařky, vždyť byste mohla sepsat druhou kuchařskou knihu jako Rettigová," podotknul pan farář, vcházející již přes dvorek a chladnou předsíň, kdež na stěnách visely veliké zatemnělé obrazy z bývalého kláštera mnichů Cisterciákův zde pozůstalé, do útulného pokojíku, kde již na stole uchystána přesnídávka.

"Aby jemnostpán neměl hned a stále knihy na mysl," usmála se slečna Tony, nalévající víno.

"Jen kdybychom jich již měli tolik, aby se mohlo na ně stále myslet," pravil farář. "Jak pak, došly již časopisy ze Žďáru zpět?"

"Zde je máte, jemnostpane, donesl je pan Brejnek, však se ještě zastaví, šel do zámku brát panu důchodnímu míru na kabát," pravila Tony, ukazující na psací stůl, kde ležela "Rodinná Kronyka," časopis "Hvězda" v Olomouci vycházející, Mikovcův "Lumír" a některé menší časopisy, jak v nich tehdy počátkem let šedesátých pěstována naše literatura.

"Tak, tak, jen at' čtou," kýval hlavou pan farář. "Slyšte, Tony, dejte sem ještě skleničku a nějaký ten zákusek, jakými mně život oslazujete, slyšíte, zákusek, aby se zase někdy neřekla cukrverky. Až přijde Brejnek, trochu si pobesedujeme."

"Povídal, že má pro jemnostpána velkou a radostnou novinu."

"Povídal, no to se těším. Zajisté, že zase někdo přibyl, kdo s námi společně na časopisy připlácet bude, tak jen at' se čte!"

Zaklepáno na dvěře, na pozev vešel slušný mladý muž, pravý typ Moravana s upřímnou dobráckou tváří.

"A pan Brejnek, vítám vás a zrovna se posadte, tak tuhle si připijeme na zdraví a na zdar vlasti a povídejte, co nového," vyběhl vlídně kněz.

"Velká novina, jemnostpane a radostná. Budeme hráti divadlo!"

Zamřel se, pozoruje jaký dojem učiní ta zpráva na kněze.

"Divadlo? Kdy, kde, jak?" tázal se farář opravdu překvapen.

"Ano, postavíme si divadlo! U starého Špinara v "sóle", jak říkáme, v tanečním sále jest místa dosti. Skládáme peněžitě příspěvky, kdo může dá prkna na jeviště, latě a pytlové plátno na kulisy, mladá paní Špinarová opatřila knihy, budeme hrát divadlo, jak se na vlastence sluší a patří," trochu honosně vyprávěl mladý řemeslník.

"Pán Bůh vám toho požehnej! Tak už i ve Žďáře bude divadlo! To milé město! Vy dobří lidé! Vy hodní bohumilí vlastenci!" Se slzami v očích povstana přecházel kněz po pokoji a zastaviv se u psacího stolu otevřel tento a podával Brejnkovi peníze: "Zde můj příspěvek, do divadla přijdu nebo přijedu vždycky a kdyby šídla padala."

"Již za čtrnáct dní hrajeme," zvěstoval Brejnek s radostnou tváří. "Pořádáme akademii, bude proslov, živý obraz, jednoaktovka a rozličné výstupy. Hlásí se ochotníků dost a ochotnic také."

"Také hrajete?"

"Také, jemnostpane. A mám při akademii solový výstup "Frajtr Kalina" od Vítězslava Háška, umím to už nazpaměť. Jestli by se jemnostpánu snad zlíbilo poslechnout," s trochu rozpačitým úsměvem nabízel se Brejnek.

"I ano, ano, ale počkejte, já zavolám Tony, aspoň si zvyknete na obecnostvo." A již otevřel dveře a volal slečnu hospodyně. Přišla ruce poněkud pomoučené o zástěrku otírajíc.

"Tony, Tony, poslyšte, ve Žďáře bude divadlo," zvěstoval pan farář.

"Přijedou aktéři?" ptala se slečna.

"Ale, ale, jak jste to zas řekla, herci se říká po česku. Nepřijedou herci, budou hrát ochotníci, bude tam divadlo, bude akademie, to je radost, to je pěkné." Pan farář byl celý u vytržení.

"A kdy to bude? To bude pěkná zábava," ptala a těšila se slečna.

"Brzo, tuhle pan Brejnek již se učí a za-deklamuje nám něco. Prosím vás už zač-

něte. Sedněte si, Tony, a poslouchajte,"
nutkal pan farář.

Brejnek se uklonil, zamnul rukama a spustil. Rozmarná báseň ozvala se v tiché pracovně vlasteneckého kněze. Tento poslouchal s úsměvem na vlídném líci, pokyvoval hlavou a při třetím, čtvrtém verši opakoval hlasitě refrain:

"Aj, aj, aj, Bonapart,
nu ano, ano, na capart!"

Skončivšímu Brejnkovi zatleskal a slečna Tony srdečně se smějíc též.

"To je radost a ode dneška vám budu říkat "frajtr Kalina", snad vás to neurazí," pravil kněz Brejnkovi na rameno poklepávaje.

Brejnek zářil. Zdržel se ještě hodnou chvíli a hovořil o divadle a jen o divadle. Když přijal nově došlá čísla časopisů odcházel a duchovní jej odprovázal až před faru. Brejnek stávil se v kuchyni, poroučuje se slečně Tony. Tato upomenula jemnostpána, že si chtěl dát ušít letní kabát.

"Dojdu některý den do Žďáru, stavím se u vás sám a ukážete mi vzorky," pravil farář ku krejčímu.

"Bude mně velikou ctí, jemnostpane, a doufám, že se i Vašnosti u mne zalíbí. Koupil jsem si nové obrazy a mám ve své dílně celou galerii. Byl jsem s mladým Janem Špinarem nedávno v Polné a u jeho tehána u Pittnerů ve vinárně mají na stěnách rozvěšeny obrazy všech českých králů a všech spisovatelů a výtěčníků našich. Tak mne slzy polily, když jsem to viděl a hned jsem si také opatřil takové. Ty patří do příbytku každého vlastence," vyprávěl Brejnek s veselou tváří.

"No to je hezké, jestli pak znáte některého z našich výtěčníků?" tázal se kněz.

"O, to by byla pro mne radost, to by bylo štěstí, kdybych nějakého seznal, ale takoví páni by s venkovským krejčím ani nemluvili," pravil Brejnek.

"Proč pak? Čím je kdo vzdělanější, tím jest i vlídnější a poctivý řemeslník jako vy, kterýž z výdělku svého hřivnu byt' i skrovnou na oltář vlasti přináší a čtením se vzdělává, jest zajisté všude vážen." Pan farář vlídně Brejnkovi ruku podával.

Ten ještě stál u farních dveří. Upíraje oči s úctou na vážného kněze, pravil: "To

bude radost mezi námi ochotníky, že jemnostpán náš úmysl schvaluje a že nám tak přispěl."

"Vyříd'te jim, že nebožtík Karel Havlíček Borovský, slavné paměti, říkal, že tenkrát bude v Čechách teprve právě uvědoměn vlastenecké, až bude v každé více divadlo. Města ovšem musí příkladem napřed a až aspoň všechna venkovská města zařídí si své divadla, pak snad společnými příspěvky zbudujeme si v Praze, v té matičce stově, žaté, velké, krásné, důstojné národní divadlo. Kéž bych se toho dočkal!"

Duchovní oslzel a Brejnek oslzel též. Pln úcty sklonil se k ruce knězově a němě se poroučuje, odešel.

Pan farář zašel opět do zahrady. Myšlenky jeho byly veselejší, usmíval se a slzy kanuly mu po lících. Ta šlechetná vlastenecká duše plesala, to srdce plno lásky k vlasti jásalo. Viděl v duchu před sebou Prahu a duševním zrakem bádál, kde postavil by asi národ ten chrám svého umění.

Nadešel večer. Ve své studovně bděl ještě pan farář P. František Dědek a psal do svého denníku. Psal svoje myšlenky z dnešního předpolední. Péro chvělo se v ruce...

... "a já bych jej postavil na takové místo, aby ho bylo vidět s výšiny Petřína, aby bylo ho vidět s královského hradu, od domu svatovítského, aby ho obtékala Vltava, aby tisíce lidí chodilo denně okolo něho a smekali u něho, jako jdouce kolem chrámu" —

Asi o šest let později byl P. Dědek přítomen slavnosti položení základního kamene k Národnímu divadlu. Pravil tehdy: "Bylo mi tak svatě v duši, jako v den, kdy přijímal jsem posvěcení na kněžství, ba byl to den posvátný, posvěcování národa celého láskou k umění a vlasti."

Otevření divadla se pan farář již ne dočkal.

II.

Divadelní ochotníci ve Žďáře vedli si statečně. Obecenstvo odměňovalo jich snažení štědrými přízní, z okolí scházeli a sjížděli se ku každému představení hosté

stále čteněji. Rozličné veselé epizody mohl zaznamenati divadelní kronykář, kdyby si byli neopominuli založiti archiv a kroniky. Ted' mají ve Žďáře pěkné divadlo umístěné v městské budově, kde zároveň škola a kanceláře obecní správy i záložna se nacházejí. Ale pamětníci rádi vzpomínají divadélka na podíu sotva tři stopy vysokém v starém "sóle" s trámovým stropem, malými okny, s dřevěnou galerií, kdež tísnilo se obecenstvo dětské a učedníci.

Hrávaly se pěkné kusy. A jak se hrávalo! S celou duší, s celým srdcem. Nebylo rozmlísek, nebylo svárů, leda sem tam malá žárlivost, žehravost na vyznamenání toho neb onoho člena větší úlohou.

Uvedu tuto některé vzpomínky, jak sděleny mi byly a prosím, by považovány byly tak, jak je podávám: pouze co vzpomínky na ducha času tehdy vládnoucího, kdy slunce vlastenectví již počínalo zlatiti obzor.

Noblessa a vše, co chtělo být "nóbl", mluvívalo německy aneb se aspoň německá slova do hovoru vplétala. Úřednické rodiny považovaly se za něco vyššího a byly v kruzích měst'anských velice váženy.

Jaké úlohy hrávaly v menších městech "kávové společnosti", jest známo. "Nejnóblejší" taková společnost držívala se u rodiny P. Paní P. byla vdova a požívala pensi po svém choti, vojenském praporečnicku, byla "officiárvitve" jak si říkala a "můj nebožtík fährnich" opakovalo se v její řeči tak často, že říkalo se po městě posléz jí i dvěma jejím dcerám, obstarlým slečnám obecně "fendryšky". Nikoliv snad z neucty, ale s plným přesvědčením, že dámy tyto, proslulé po městě co hotovitelky výtečných cukrovinek, jsou vzácnějšími tvory nad ostatní obyvatelstvo.

Rodina P. nenavštívila posud divadlo. Nemohly pochopit dobré ty dámy, jaké může býti divadlo v českém jazyku, třeba se i "hochbémiš" mluvilo, zvláště, hráli-li s sebou i řemeslničtí synkové a dívky "z ulice" totiž dcery rodin méně bohatých a vzácných než oněch, které co starousedlé domy na náměstí měly.

Ale konečně se nechaly dámy P. přece přemluvit a šly do divadla. Odhodlaly se k tomu v kávové společnosti. Byla "visita" v Zámku Žďáře na faře. Ze Žďáru do

Zámku jest půl hodiny a velice příjemná cesta. Slečna Tony, proslulá kuchařka, vyznamenala se vždy něčím zvláštním a jazyčky dam měly co okoušet i o čem hovořit.

Visity na faře vyznamenávaly se jistou zvláštností. Přisednul totiž mezi dámy i pan farář, popíjel káfičko, přikusoval a udržoval příjemný rozhovor. Jen že chtěl vždy věděti, co dámy četly a byl trochu "zu Čech", jak říkaly dámy "fendryšky". Co bylo divadlo, nebylo s jemnostpánem téměř k obstání. Když se několik neděl nehrálo, již se mu stýskalo a také v dnešní visitě mluvilo se o divadle. Pan farář přešel hovorem na divadla vůbec, nazýval je školou života, chrámem umění, zabočil na pole národohospodářské a podotknul, jak i rolníku by bylo třeba osvěžení ducha divadlem, dobrou knihou, novinami.

"Člověk snáší požitky duševní do svého nitra, jako ty včely med do svých úlů. Dovedou títo boží tvorečkové čerpati medu i z bylin jedovatých, neřku-li z bylin libodýchých. Tak člověk z umění čerpá největších požitků. A ty vzpomínky na to, co kdy viděl a zažil, ty jsou mu medem, oslazením života. My včelaři máme za nejvzácnější med s květů lípy, já řeknu že nejmiilejší jsou mi vzpomínky na činy vlastencké, z nichž jedním jest naše divadlo." Pan farář se až rozohnil.

"Něco podobného jsem již četla," pravila z kruhu dam mladá paní Špinarová.

"A kde pak paní Špinarová, nepamatujete-li se?"

Tak se tázal pan farář mladé dámy a usmíval se.

"V kalendáři "Moravanu" a praví to tam "strýček Pravdomil", rovněž s úsměvem odpovéděla paní.

"Ano, ano, také jsem to tam asi četla. Tak vy znáte "strýčka Pravdomila," pan farář se lehýnce začervenal.

"Zнала a ctíla jsem ho čítajíc v "Moravanu" každoročně jeho pěkné poučné články a rozpravy. A nyní mám tu čest znáti jej osobně." Mladá paní povstala a uklonila se před panem farářem.

"Aj, aj, to mne těší, to mne těší." Pan farář byl trochu v rozpacích, netušilt', že známa jest zde jeho činnost spisovatelská, neboť on to byl, který dobrá zrna mravné-

ho poučení i pokyny pro hospodářství v kalendáři "Moravanu" pro lid pod pseudonymem "strýček Pravdomil" ukládal.

"Tak jen bezky pilně čítejte," pravil, tiskna mladé paní ruku.

"Co pak Anna, to je vlastenka a čtenářka, ona nejvíc naše mladé pány přemluvila, aby stavěli divadlo," pronesla jedna ze slečen P., vzdálená příbuzná mladé paní.

"Jen, že oni do něj nechodějí," pravila mladá paní, neodvažujíc se starší dámě vykati, což by tato byla za urážku považovala.

"No, někdy se tam snad podíváme," pravila stará paní "fendryška".

"Za týden budou hráti ochotníci "Rohovín Čtvrerohý", můj syn také hraje," pravila starší dáma.

"Tedy půjdeme," ustanovily dámy "fendryšky".

Páně farářovo horování o divadle bylo příčinou, že rozhodly se o návštěvě divadla.

Již den před představením daly si obstarati lístky. Šly poprvé a — nikdy více! Příčina byla ta, že Klicperův "Rohovín Čtvrerohý" putuje přes všechna divadelní jeviště s hrbem na zádech a jedna ze slečen P. byla bohužel také poněkud hrbatá.

"Kde si dělají z mrzáků smích, tam my vícekrát nejdeme. Ještě měli hráti něco o starých pannách," vyslovily se "fendryšky" a divadlo zůstalo u nich v nemilosti.

Veseleji dopadla událost jiná, ač měli ochotníci z ní škodu.

Hrálo se "Študenti na svátcích". Hra šla dobře a dospěla až k zaklínání ducha. V sále bylo ticho, vše poslouchalo napjatě a patřilo na jeviště. Tu pojednou zavzní strašlivý praskot, obecnostvo myslí, že to patří k představení, sedí tiše a nikdo se nehýbá. Posléze křik přiměje všechny k ohlédnutí. V pozadí sálu spadla dřevěná galerie a drobné obecnostvo s ní. Páni přiskočili a vytahovali děti zvláště menší ze ssutin. Byl velký křik a zmatek, neublížil si však nikdo, kromě nepatrných odřenin a roztržení šatů. Všeobecná veselost ale zavládla po leknutí, an přispěchal majitel domu všeobecně zvaný "starý sólský", známý lakomec a naříkal a bědoval na divadlo, že mu s tím spadne ještě dům. Jen slibem, že postaví novou galerii na své ú-

traty, uchlácholili jej ochotníci a přerušena zábava ukončena tancem.

Krejčí Brejnek byl ochotníkem s tělem a duší. Jeho "frajtr Kalina" líbil se tak a byl tolikráte na všeobecnou žádost opakován při každé téměř akademii, kterých ko-lik do roka pořádáno, že se mu pak žertem "frajtr Kalina" říkalo, jak jej byl již pan farář Dědek pojmenoval.

Kdysi bylo panu Brejnkovi jeti za obchodem do Prahy. Chystaje se na cestu a přijímaje různé komise k obstarání pro známé, vyslovoval každému své přání, jak by šťastným byl, kdyby mohl spatřiti některého z českých výtečníků. Pan farář Dědek jemuž též cosi obstarával pravil k němu: "Nu, kdo ví, co se nestane, zbožná přání ráda nebesa vyplní, pozdravte ode mne tu matičku stověžatou, Vltavu stříbro-pěnnou, posvátný Vyšehrad."

"A známého neráčíte mít v Praze nikoho jemnostpane, abych vyřídil pozdravení?" tázal se ochotný Brejnek.

"No tak pozdravujte třeba Turka na mostě," usmál se pan farář.

Uplynul asi týden a Brejnek se navrátil. Přispěl ihned do Zámku Žd'áru na faru a odevzdávaje panu faráři, co mu byl v Praze koupil, radostí všecken záře, počal vyprávěti: "Jen si, jemnostpane, pomyslete, s kým jsem já v Praze mluvil."

"S Turkem na mostě snad přece ne?" usmál se pan farář upomínkou na svůj žer-

"Jemnostpane! Ne neřeknu toho ještě abych Vašnosti více překvapil. Račte pomyslet, jdu tu ulicemi a potkám pána jemnostpane, staršího, černě oblečeného, v cylindru. Tam mně připadal známým a nemohl jsem se upomenouti, kdo by to byl. Koukám na něj, on na mne, vidím, že ho lidé pozdravují i pozdravím též. On poděkoval tak vlně jako by mne znal. Přejdu ho, nedá mi to obrátím se, pán též. I myslím si, že snad mne také zná, popojdu zpět a pán povidá "Přejete si něco?" "Račte odpustit, já si to, ještě že jsem řekl to "račte", že mu nevyšlo tak po moravsku: "poslouchejte" — Tedy račte odpustit, připadáte mi nějakému známým, nemohu se jen upamatovat kdy kde jsem vás viděl." Pán se usmál, tak se usmál, jemnostpane, že mně srdce posla-

ilo a povídá: "Možná, že mne znáte z podobizny, jsem — František Palacký!"

"Palacký! Vy jste mluvil s Palackým? Prosim vás, člověče, co jste udělal?" duchovní udiveně zvolal.

"Co jsem udělal? Řekl jsem: "A já jsem krejčí Brejnek ze Žďáru na Moravě. Mám Vašnostinu podobiznu jako věrný krajan Moravan." Já sám nevím, jak mě to napadlo, abych tak mluvil, sám nevím, kde se to ve mně vzalo. Bylo mě jako když stojím na jevišti a odříkávám úlohu." Brejnek se celý zarděl.

"I vy věčný ochotníku! Tak co jste mluvil dále?" vyptával se pan farář dychtivě.

"Už nic, podal mi ruku a šel, já hleděl za ním, až zašel a měl jsem plné oči slz. Ode dneška budu všecko počítat od té doby, kdy jsem mluvil s Palackým."

"To je radost, to je čest! A vy, pane Brejniku, vy jste podal Palackému, historio- grafu království českého, jen tak ruku? Já být na vašem místě, já bych byl zlíbal tu jeho ruku, která nám psala a zachovala naše dějiny." Pan farář szel.

Brejnek stál jako opářen. A vždy znova a znova panu faráři o tom setkání musil vyprávět a vždy litoval, že Palackému nepolibil ruku.

Pan Brejnek snad posud žije. Přijdou-li mu tyto řádky do ruky, necht' obnoví mu milou jistě vzpomínku. A mně at' nezalívá, že ji sděluji všem Čechům a Moravanům, čtenářům tohoto kalendáře.

III.

Přišel rok 1863. Byl to rok jubilejní. Na Velehradě slavila se památka tisíciletá příchodu slovanských věrověstů Cyrilla a Methoděje. Ze všech končin Moravy scházeli se lidé na pout'. Pan farář Dědek pomyslel na to, vypravit procesi i ze Žďárských hor.

O účastníky nebylo. Ale panu faráři šlo o to, aby se účastnili i lidé z lepších kruhů, hlavně měšťanských. Vyzval i dámy zase jednou při svatebně.

"Budeme tedy putovati na Velehrad," pravil, když došel souhlasu. "Ale drahé paní, to není jenom pout' pobožná, to jest více. Tím, že oslavujeme věrověsty naše,

hlásíme se také ku vlasti naší, nejen Čechům a Moravě, ale i k vlasti širší všeslovanské. Vždyť nás víže víra, národnost. Naším jazykem zvěstováno nám náboženství spásy, na posvátném Velehradě jest kolébka křesťanství slovanského."

"Bude nás mnoho," pravila jedna z paniček.

Čím více tím lépe. Stavíme se na Buchlově, na Pernštýně, prohlédneme staré památky. Vždyť v naší krásné vlasti má každý kámen svoji pohádku, každá chýžka svoji památku" — upomenul se pan farář na slova deklamace Rubešovy. Zadumal se ve vzpomínce na doby, kdy neoblácel ještě talár, kdy co studentik deklamovával tak nadšeně, s celým ohněm mladistvé mysli: "Já jsem Čech a kdo je víc?"

Pout' vykonána. Účastníci byli z města i Zámku Žďáru, byli z okolí s moravské i české strany Žďárských hor, byli staří i mladí, muži i ženy, měšťané i vesničané, kněží i ouředníci. Všem zajisté setrvá tato pout' v milé památce. Město Žďár bylo též rok stiženo mnohými požáry, byla velká škoda a přece vypravily se nejváženější měšťanky a putovaly s sebou. Jelo se v povozech a před místy, kde byl kostel, slezli a čekali na chudší spoluputovníky, již šli pěšky, všelijak si nadcházejíce. Společně vešli do měst a městeček uvítání domácím duchovenstvem a vykonali pobožnost.

Pan farář Dědek velice se těšil, že tak se podařila tato pout' a do smrti rád na ni vzpomínal.

Pobyty jeho nebylo zde již na dlouho. Přesídlil do Krucemburku a později v letech sedmdesátých dosazen za děkana do Polné. Tam působil jen několik roků. Těžká choroba tížila jej po kolik let a trávila jeho síly.

A dlel tak rád v Polné. Liboval si v krucích měšťanstva, docházel denně do Měšťanské besedy. Nebylo podniku, kterýž by nebyl podporoval. Divadlo navštěvoval velice rád, usedal se slečnou Tony mezi dámami, vůbec rád vyhledával damskou společnost, hovoře o literatuře a národnosti, povzbuzuje ku čtení, půjčuje knihy a časopisy. "My kněží kážeme v kostele, učíme ve školách, vy ženy a matky říd'te vychování dětí, učte v rodinách," říkával.

Byl velkým přítelem dětí. O svátku Božího Těla panoval v Polné zvyk, že po odpoledním procesí, kteréž se jen kol kostela vede, čekaly družičky na kněze a zbylým květinovým "cupovátkem" jej poházel. Pan děkan přijal milerád tento žert a pozval vždy družičky na děkanství na svatčinu, kterouž slečna Tony bohatě vystrojila.

Při každé příležitosti rozdával dítkám knížky na památku.

Měl bohatou knihovnu, vše pěkně vázano a těšil se z každé nové české knihy.

Rád vypravoval o tom, jak odebíral časopisy a sdílel je s jinými, jak posílal si ve svém prvním působišti Zámku Žďáře knihy a časopisy se žďárskými "vlastenci".

"Byli jsme to vlastenci," říkával. "Což jest vám mladým, vy již máte jenom radost z toho, co jest, ale my museli jsme všechno zakládat jako zahradník zahradu. Zničila nám mnohou práci zloba a netečnost, jako mráz a úpal sluneční sotva zasazené květiny. A přece jsme pracovali zase znova a znova pro ten náš národ, pro tu naši vlast. I to, co teď máme, ta divadla na venkově, ty knihy, těch málo obrázkových časopisů, z nichž možno zvěděti nám o umění našem, českém, slovanském — to jsou ty květy té slovanské lípy, jejíž kořeny rostou ze srdcí národa. A koruna její zvedá se k nebi, jako zbožnost duši ku věčnosti povznáší. Já jsem vždy říkal a říkám, že kdyby člověka vše na světě sklámalo, náboženství a národnost nesklámou jej nikdy."

Činnosti spisovatelské se vzdal. "To jenom když vycházelo slunce jsem pomáhal, teď již svítí, svítí těm mladším pracovníkům na cestu, at' pracují sami. Strýček Pravdomil již půjde na odpočinek, již jest na výměnku. A at' si tu zůstane po něm jen nějaký ten starý kalendář, zůstane přece něco a pravý přítel lidu, pravý vlastenec se rád upomene, jak se učil ten náš lid čísti v kalendářích. Neodnímejte lidu kalendáře, neříkejte: kalendář je lhář. My učili v těch kalendářích rolníka i hospodář; kalendář-hospodář. Tu knihu vezme sedlák stokrát za rok do ruky a co je v ní dobrého uloženo, přečte několikrát." Tak promlouval, ukazuje známým kalendáře "Moravana", všechny dědictvím Cyrillo-Metodějským vydané ročníky v známé zelené vazbě.

Byl již pan děkan velice churav, ale přece nevzdal se každodenního pohovoru v Měšťanské besedě. Nechával se dovážeti v kočáře, provázen některým z kaplanů a po byl aspoň půlhodinky v přátelské zábavě.

Zemřel na podzim; účastenství při jeho pohřbu bylo ohromné.

Dle jeho přání postaven mu na hrob zcela jednoduchý kříž.

Kladu vzpomínkou touto na hrob jeho aspoň prostý květ a ukládám ji v kalendář k upomínce, že oceněna jest činnost těch již doznalí, že kalendářem má býti podávána lidu našemu kniha dobrá.

Sv. Felicita a sv. Perpetua byly obě spolu pro víru v Ježíše Krista do žaláře vsazeny. Perpetua, 22 let stará, kojila své dítě;; Felicita pak porodila v žaláři 3 dny před smrtí. V bolestech porodu počala sobě hořekovati, což když žalářník slyšel, posmíval se jí řka: "Jest-li že bolesti porodu tak těžce neseš, kterak teprv hrozná mučení sneseš?" Svěťice pak odpověděla: "Jsem sice jako osoba ženská slabá, avšak na svou sílu se nespolehám; spolehám se na Boha, jehož pomocí posilněna, budu všechna muka srdnatě snášeti." I stalo se. Obě svaté ženy snášely muka pro Krista s největší trpělivostí.

Petr Břekovec z Kozího Hřbetu

Historická povídka.

Napsal Bohumil Brodský.

I.

NEVALNĚ bylo zboží pana Petra Břekovce. Sídlo jeho Kozí Hřbet slynulo sice daleko široko svou pevností a nedobytností,

mimo ně však neměl než několik vesnic sobě poddaných a asi dva poplužné dvory. A přece pan Břekovec, rytíř asi třicetiletý, nemiloval života skromného, ale rád na kvasy si vyjížděl, v kostky hrál a všech válečných tažení s četnou družinou se účastnil.

Měl však štěstí. Jsa sličným, rád u okolních pánů a bohatých rytířů vídán byl, kteří ho i s družinou celé týdny na svých sídlech živili a k sobě hojně zvali. Zvláště pak dcery hostitelů pokládali pana Břekovce za vítaného společníka. Uměl vesele mluvit, dvorně bavit a vymýšlet různé kratochvíle k obveselení svých přátel. Dosud však se neženil a nemínil také brzy stavu svého změnit, spokojuje se volným, dobrodružným životem.

Od té doby však, kdy pana Zdeňka Konopištského na Šternberce před smrtí zachránil, zdržoval se po většině na Konopišti. Když totiž pan Zdeňk jménem krále Jiřího z Poděbrad v čele poselství k císaři do Vídně se bral, byl na své zastávce v noci v městě Jihlavě úkladnými vrahy přepaden, kteří ho zabili a oloupiti zamýšleli. Náhodou vracel se pan Břekovec, jenž se v průvodu pána ze Šternberka nalézal, teprve do svého bytu v témže domě. Uslyšev lo-

moz, vrazil do pokoje a poznav, co se děje, statečně na vrahy udeřil, než se vzpamatovali, dva z nich zabil, a druhé ustrašené zapudil. Byl již nejvyšší čas a proto pan Zdeňk uznáváje, že jen zásluhou Břekovcovou při životě jest zachován, tomuto věrné přátelství a pohostinství na vždy slíbil.

Pan Břekovec nepohrdl přátelstvím tak vzácným a výhodným a stal se záhy panu Zdeňkovi téměř nenahraditelným. Provázel ho všude, radil jemu, pomáhal a starostmi sklíčeného obveseloval. Pan Zdeňk přilnul k panu Petrovi jak ku bratru svému a věřil mu více, než svým krevním příbuzným.

Jen v něčem pana Břekovce neposlechl. Před několika lety zemřela mu totiž choť a pán ze Šternberka zůstal vdovcem. Tu však náhodou spatřil v Praze urozenou pannu Anežku z Vrchotových Janovic, jež svou sličností jej, dosti již starého, cele zaujala. Ač jinak se vyznamenával rozvážností a moudrostí, přece v tomto případě kvapně se odhodlal, znovu se oženit. Dar-mo snažil se jemnými domluvami a výstrahami pan Břekovec přítele svého od skutku tohoto odvrátit, poukazuje k tomu, že pan Zdeňk potřebuje v dobách tak vážných úplného klidu, by mohl vynikající postavení své při dvoře královském s plnou rázností zastávat a zcela veřejným pracím se věnovati. Pán ze Šternberka zaujat krásou Anežky z Janovic, zapomněl na vše, a vyžádav si ruky její, slavil záhy sňatek. Tím

ovšem pan Břekovec o přízeň svého přítele připraven nebyl, jelikož pan Zdeněk jeho zrazování za nic zlého nepokládal a mladé své manželce nikterak na jevo nedal, že by přítel jeho sňatku s ní byl nepřál.

Jelikož pak paní Anežka viděla, jak manžel její Břekovci věří, s ním o všem se radí a plnou důvěru k němu má, počala ho i za svého přítele pokládati. Pan Zdeněk sice na čas po svatbě více než kdy jindy doma trval, ale záhy nedaly mu obecné záležitosti klidu užívatí. Musil opět ke dvoru královskému a tu prosíval Břekovce, aby místo něho na Konopišti setrval a paní jeho společníkem byl.

Panu Petru nebyla tato služba obtížnou. Paní Anežka byla paní sličná, veselá, která po radovánkách a zábavách toužila. Pan Zdeněk byl již muž starší, vážnými událostmi zaujatý, jenž mladé ženě tolik pozornosti, kolik si přála, neprokazoval. Měla tudíž dlouhou chvíli, v níž jí byl pan Břekovec vítaným společníkem. Žili tedy spolu na Konopišti vesele a rozmarně, hrubě ani z příchodu pana Zdeněka, jenž přece někdy na Konopišť přijel, se netěšíce. Přivezl s sebou vždy mnoho novin vážných, jež jim vykládal a které je nezajímaly. Když odjel, smávali se, že odjel zlý duch, jenž jim jen zábavu kazil a místo žertů rozličné smutné události vykládal.

"Věříš-li mi, urozená paní," pravil při jedné události pan Břekovec, "že mi již často napadla výčitka, proč jsem já tebe dříve nespatriil, než pan Zdeněk?"

"Kterak jsi na ten nápad přišel?" zasmála se paní Anežka.

"Vidím, že my dva mnohem lépe si rozumíme a vyhovět si dovedeme, než pan Zdeněk tobě. Ovšem Kozí Hřbet není Konopišť a nevím, obdržel-li bych býval tak snadno ruky tvé, jako tvůj pan manžel. Ale věru, jako dříve jsem se zaříkával, že se ženiti nebudu, tak opět zápasil bych s každým na světě, až bych býval dosáhl tvé ruky."

"Směle mluvíš," zahrozila prstem paní Anežka Břekovci, "a kdyby tě pan Zdeněk slyšel, nevím, nevzalo-li by za své vaše přátelství."

"Proč bych takto nemohl mluvit?" divil se pan Petr. "Vždyť přece mluvím jen

čistou pravdu. Záleží ovšem na tom, zdá se ti ty nepohrdla mnou spíše, než páner z Konopišť."

"Snad by bylo dobře, kdybychom podobného hovoru nechali," namítala paní ze Šternberka, na jejíž tváři zřejmě zračily se rozpaky.

Ale Břekovec, jakoby náhle dlouho tlučené city své vyjevití chtěl, nedal se paní Anežkou umlčeti.

"Nevím věru, proč bychom jednou vážně také o tomto předmětu nehovořili," pravil jaksi umíněně. "Vidíš to sama, urozená paní, že já, jenž jsem se dříve paním smával a na vzdor všem nástrahám svobodným zůstal, pojednou opustil jsem své přátele, zábavy, život veřejný a tu v Konopišti sedím, jak bych neuměl účastniti se bojů a záležitostí veřejných. Svě otcovské sídlo neviděl jsem již kolik měsíců a mimo s tebou nepromluvil jsem s nikým. Kdykoliv pan Zdeněk tu jest, zdá se mi, jakoby mne vše tísnilo a já toužím po jeho odchodu, ačkoliv dříve po jeho boku býval jsem celé dny a noci. Pouhá zábava toho příčinou není a proto nutně sebe samého se tážu, co mne učinilo tvým, urozená paní, otrokem. Věř, že bys mohla mne urazit a od sebe vyhánět a já přece bych od tebe neodcházel. Bojím se toho čím dále tím více, neboť vedle přání paně Zdeněkové, abych tu u tebe setrval, drží mne tu ještě něco jiného."

"A co to jest, pane Petře?" tázala se paní ze Šternberka, všecka hledá a ustrašená.

"Nevím sám a kdybych věděl, nepověděl bych ti toho. Ty sama musíš to tušit i též."

Pan Břekovec upřel pevně zrak na paní Anežku, jež musila oči sklopiti.

"Pane Petře, zanech toho hovoru," pravila po chvíli tichým hlasem.

"Řekni mi jen slovo, urozená paní, a já o tom pomlčím," řekl Břekovec vážně. "Vidíš mne ráda u sebe jen proto, že tě baví a dlouhou chvíli od tebe zaháním, či jsi pro tebe něčím více než pouhý přítel tvého pana manžela?"

Naklonil se blízko k paní Anežce, že a jeho horký dech cítila. Zachvěla se a pohleděla mu do tváře. Mlčela však. Pan Petr uchopil ruku její do své a políbil ji

"Smím si, paní Anežko, tvé mlčení vykládati, jak já chci?" tázal se tichounce.

"Ano," řekla ona zvolna.

"Děkuji ti, paní," řekl pan Petr vášnivě. "Nyní bude mi má osamělost na Konopišti slastí. Nechtěla bys na chvíli ven vyjít?"

"Ano, jest mi tu jaksi dusno," pravila stísněně.

Po boku páně Petrově vyšla ven na nádvoří a odtud brali se do zahrady. Na nádvoří potkali starého regenta zboží konopišťského a věrného sluhu pána ze Šternberka, Václava Zachaře z Plotišt'. Uctivě je pozdravil, divil se však, že proti obyčejí ani paní Anežka ani pan Petr přivětivě ho nepozdravili a pouze hlavou na pozdrav kynuli. Pan Václav Zachař měl bystré oko a viděl, že jsou oba jaksi vzrušeni, což mu bylo tím nápadnější, poněvadž až posud byl zvyklým vidati je vždy smějící se a veselé.

Přemítal tedy, co se stalo, s onou rozvážností, jakou lidé staří a zkušený mívají. Že by snad nějaký vážný list od pána z Konopišt' došel, nevěděl. Vždyť přece by býval musil posla viděti. Přihodilo se tudíž něco mezi nimi samými. Bud' se mezi sebou nepohodli, a pak pan Břekovec záhy Konopišt' opustí, aneb se stalo již to, čeho on se již delší čas obával, že totiž přílišné přátelství Břekovcovo ke hradní paní přinese jen panu Zdeňku osud hrozný, nešťastnou domácnost. Poněvadž pak k rodné pána svého lnul s láskou opravdovou, umínil si vyčkati a pozornost svou zdvojnásobiti.

Že vážná jakás událost se mezi Břekovcem a paní Anežkou odehrála, potvrdily dny náledující. Ta tam byla dřívější rozmarnost obou. I služebnictvo se divilo, že paní jejich není více tak veselou, jak bývala, a že často po celou noc bdí, procházejíc komnatou. Pan regent byl vším tím znepokojen a toužil stále, aby se jen pan Zdeněk domů vrátil.

Pan Zdeněk sice domů na několik dní přijel, aby však svého domácího života si všiml, nebylo ani pomyšlení. Vrátil se z Prahy všecek rozlícen, poněvadž králem jsa uražen, na pomstu proti králi Jiříkovi pomýšlel. Marně snažil se regent naléztí volnou chvíli, v níž by mohl panu Zdeňkovi

své tušení způsobem opatrným sděliti. Pán ze Šternberka radil se s Břekovcem, jakým způsobem by pomstu vykonati mohl, a sotva že se po hradě poohlédl, opět na cestu se chystal.

Viděl sice, že jest paní Anežka nějak smutnou, přičítal to však tomu, že o něho obavy má a doma míti si ho přeje. Byl ješitným a proto se domníval, že ho paní Anežka příliš miluje. Proto sám ji chlácholil a těšil.

"Bud' jen klidnou, Anežko," pravil k ní krátce před svým odjezdem. "Jen co pyšného krále, kterého jsem sám na trůn posadil, potrestám, vrátím se k tobě a více tě neopustím. Žádal jsem již Petra, aby ještě nějaký čas u tebe setrval a tebe v samotě těšil. Slíbil mi tak učiniti a proto bud' pokojnou."

"Nejezdi sám," prosila ho paní Anežka úzkostlivě. "Vezmi mne s sebou, s radostí pojeď s tebou, kam budeš chtíti. Já se tu na Konopišti bojím."

"A čeho bys se bála?" smál se pan Zdeněk. "Břekovec jest statný muž a přítel věrný, jenž by se zrovna jako já nerozpákoval pro tebe třeba život dáti. Já musím nyní sem a tam jezdit, s mnohými pány českými vyjednávati a na vše připraven býti, tak že by téměř nemožným bylo, abys po boku mém se nalézala. Proto setrvej na Konopišti, nějaký čas snášej samotu a až tvůj manžel cti své, králem napadané, obhájí a slávu jména svého novými vavříny ozdobí, vrátí se k tobě, aby ve tvém náručí nalezl sladkého pokoje. Bud' s Bohem a věř Břekovci."

Paní Anežka jako socha poslouchala slova jeho. Neměla dosti odhodlanosti, aby panu Zdeňkovi pověděla, jaké to úzkosti vlastně ji tíží. Prosba její, by ji manžel s sebou vzal, byla posledním pokusem, by od sebe odvrátila hrozné neštěstí, jemuž blízka byla. Věděla, že nitro její zaujato jest láskou ne k manželu, ale k panu Břekovci. Poněvadž však chtěla vymaniti se z této vášně, chtěla vzdáliti se z Konopiště a násilím utlumiti náruživé city své, by tak zachránila čest svou i manžela.

V okamžiku, kdy pan Zdeněk znovu doporučoval jí Břekovce a odmítal žádost její, již měla na rtech slova, jimiž by vy-

znala manželovi vše. Neměla však dosti odvahy a tajná láska bouřila se v nitru jejím. Mlčela a mlčky doprovázela svého manžela na nádvoří. Ještě když na koně vyskočil, chtěla za ním zvolati, aby počkal a vyslechl tajemství její. Avšak ani nyní nebyla s to přemoci se.

Pan Zdeněk se smíchem vyjížděl z brány a když zmizel, brala se paní Anežka nahoru ke svým komnatám. Na schodech dohonil ji Břekovec.

"Jsme zase sami, Anežko," pravil horoucím hlasem. "Kéž bychom vždy tak sami mohli býti."

Vstoupil za ní do komnaty a přisedl k ní. Ovinul rámě své kolem ní a přitiskl blíže k sobě.

"Pojedeme podívat se na můj hrad, kde někdy budeš bydleti," šeptal jí sladkým hlasem. "Ukážu ti místa, kde budeme spolu sedávati ruku v ruce. Řci, netěšíš se také na ty chvíle?"

Paní ze Šternberka položila hlavu na jeho prsa. Neměla více síly, aby se ubránila. Pan Zdeněk uháněl zatím ku Praze, aby vykonal dílo své pomsty, při tom však doma ztrácel své štěstí a pokoj rodinný.

II.

Pan Zdeněk té doby již osnoval odpor proti králi. Král Jiří počal ho totiž opomíjeti a nebral s ním více rady, jako druhdy činíval. To ovšem ješitného pána ze Šternberka velice urazilo, poněvadž on to byl, kdo na sněmu v Praze první zvolal: "Živ buď Jiří, král a pán náš milostivý," po kterémž zvolání ostatní přítomní páni a rytíři před Jiříkem klekli a jako králi mu holdovali.

Proto ve své uražené hrdosti odhodlal se vypověděti nyní Jiřímu boj na život a na smrt. Bez oddechu navštěvoval hrady a zámky, aby se známými pány českými proti králi se spojil. Když rozdmýchal vášně proti králi již takovou měrou, že se ve zjevný boj pustiti mohl, sezval všechny stoupence své na Zelenou Horu, aby tu s nimi pevný spolek uzavřel a nepřátelství započal. Na Zelené Hoře dali se přítomní vésti hlasem Zdenkovým a jako dříve byli věrní Jiřímu, tak nyní ustavivše se v jednotu

panskou věrnost porušili a v odboj proti němu se dali. Tak bouře nová chystala se v Čechách, při kteréž na jedné straně stál pan Zdeněk ze Šternberka, na druhé pak král Jiří sám.

Že za takového stavu věci pan Zdeněk domů netoužil, ovšem bylo pochopitelné. Jen posla na Konopišť poslal, aby všechny hrady jeho opevněny a mužstvo válečné sbíráno bylo. Panu Břekovci odevzdával vrchní moc, aby tyto jeho rozkazy řídil a jeho zastával.

Pan Petr však málo dbal na list svého přítele. Tonul zatím ve svém pohlouzení a ve svém srdci si přál, aby všecken zápas a neprospěch Zdenkův dopadl. Paní Anežka náležela již cele jemu. Zapomněla na své povinnosti manželské, na svou věrnost a hříšnou láskou k Břekovci dávala se vésti. Výstražný hlas svého svědomí časem udušila a byla ochotna ve všem vyhověti Břekovci.

Pan Václav Zachař viděl již jasně, co se děje a hrozil se toho. Miloval pána svého a úzkost jímala ho při pomyslení na to, co se mu doma chystá. Netajil se hněvem proti panu Břekovci a paní Anežce a ti, kteří považovali ho za největšího nepřítele svého, Aby však k vůli němu opatrnějšími se stali, nechtěl žádný z nich. Byli nyní stále sebe, spolu vyjížděli ven a i vzdálený Koňbít navštívili.

Když paní Anežka z oken hradu Břekovcova dívala se ven na krásnou krajinu prorvanou divokým potokem Mastníkem po jehož březích skály a věkovité hvozd se zvedaly, tu nemohla se ubrániti obdivu.

"Kéž bych mohla zde stále býti, po tvé boku tajemnými lesy a rozkošnými stránmi se procházeti," pravila k panu Petru o jehož rámě se opírala. "Byla bych tu tak šťastná. Ty bys nesměl nikam mi odjížděti. Pospolu bychom trávili den ode dne zapomněli na všecken svět. Kéž bych byla poznala tě dříve, Petře. Teď již jest pozdě. Jest mi úzko, když si pomyslím, kam jsme až spolu zašli. Dovi-li se toho Zdeněk, zabije mne i tebe a já přece nechci ještě umřít, jsem mladá a miluji tě velice."

"Neumřeš, Anežko," chlácholil ji Břekovec a líbal při tom na čelo. "Nám musíme ustoupiti Zdeněk a sice brzy. Nesnesu dě

tento trapný stav. Nepadne-li Zdeněk v boji, musí padnouti jinak."

"Snad ho nechceš zavraždit?" hrozila se paní Anežka a tvář její jevila zděšení.

"A co jiného zbývá?" chladně řekl Petr. "Chceš snad s ním živa býti a na mne zapomenouti. Pak půjdu do boje a padnu sám."

"Nikoliv, to nechei," úzkostně volala paní Anežka. "Což bychom však nemohli utéci z Konopiště sem? Hrad jest pevný a ty bys uhasil mne proti Zdeňkovi."

"Neubráníl bych, Anežko. Kdyby byl pan Zdeněk živ a ty byla u mne, svolá na mne veškeré panstvo české, aby mne ztrestalo. Víš, jak přísný zvyk panuje mezi panstvem a že bych já i ty ruce katově neušli. My se musíme zbavit Zdeňka jiným způsobem. Přemýšlel jsem již o tom a našel výhodný prostředek, který tebe zbaví nenáviděného muže a mně pomůže, abych veřejně tě za choť pojmuti mohl."

"A jaký jest to prostředek?" tázala se tiše paní Anežka.

"Koupil jsem od potulného mastičkáře již před rokem v Praze prudký jed. Ten musí někdo panu Zdeňkovi, až na Konopiště přijede, do jídla dáti. Tím učiníme konec nejen jeho životu, ale také konec jeho bouřím, jež po zemi strojí. Zajisté, že nám bude vděčen i král a kdyby třeba něco prozrazeno bylo, pak možno říci, že jsme tak k zamezení jeho odboje učinili."

Paní Anežka s tlukoucím srdcem poslouchala řeč Břekovce. V té chvíli mocně zabouřilo jejím nitrem, aby se tomu opřela, aby tak hluboko neklesla. Ale cítila se již slabou zastaviti mocný proud, jímž unášena byla vstříc bouřlivým výstupům a skutkům nejhorším. Náruživosti a vášně nabyly u ní vrchu nad rozumem a citem a ona všecka viděla, že není vyhnutí, že musí poslechnouti Břekovce, at' činí, co činí. Tentž pozoroval její mlčení a blíže ji přitiskl.

"Ty se bojíš, ty váháš?" tázal se vášnivě.

"Ano, bojím se, aby nás oba Bůh netrestal pro tento hrozný čin," vážně pravila paní Anežka.

"Nač Boha přivolávati?" hněvivě se ozval pan Petr. "My máme nyní lásku a

ta nám nahradí vše. Pro tu lásku odhodlám se v boj s každým na světě. Bud' zvíťežím a pak mi budeš ty za vše náhradou; nebo padnu, a pak padneš ty se mnou. Bojíš se ještě?"

Paní Anežka nebyla již schopna žádného odporu. Břekovec vlivem svým dovedl ji zcela k sobě připoutati, tak že ji mohl strhnouti k činu jakémukoliv. Proto i nyní mlčky přivinula se k panu Petrovi, dodávajíc mu na jevo plnou oddanost svou.

"Rad", koho bychom měli zjednati, aby nám pomohl obtížného břemene se zbaviti?" pokračoval Petr upokojen povolností Anežčinou.

"Nevím. Kuchař jest muž opatrný a regent, jak víš, střeží nás oba v každém kroku. Myslím, že by však Veronika, která v kuchyni pomáhá, dala se za peníze ziskati. Mohl bys ji jménem Zdeňkovým z poddanství propustiti, aby se, jak si přeje, mohla vdáti. A kdyby k tomu obdržela několik kop, dojistá by odhodlala se ke všemu."

"Máš pravdu. Až se vrátíme na Konopiště — promluvíme s ní a uvidím, co se dělati dá. Teď však bud' již veselou. Naše vysvobození se blíží a než se rok s rokem sejde, budeme již stále v těchto místech dlíti, abychom po dlouhém přemáhání samých sebe mohli oddati se neskonalemu blahu."

Dlouho ještě mluvili o svých zámyslech a teprve pozdě odpoledne vyjeli z Kozího Hřbetu nazpět ke Konopišti. Hned po příjezdu zavolal pan Petr Veroniku do hořejších komnat a tu s ní dlouho vyjednával. Veronika váhala, až konečně oslepena velikými sliby svolila učiniti po vůli panu Břekovci. Ve svých šatech odnášela od něho netoliko měšec plný stříbra ale také osudnou lahvičku, která měla hradní paní a Břekovci k vyplnění zákeřnického úmyslu pomoci. Vědomí, že má tolik peněz a že bude moci nyní záhy se provdati, zaplašilo veškeré obavy její a ona s tváří zářící přišla do kuchyně. Tu byl náhodou přítomen regent Zachař z Pločtiště. Ptal se před tím kuchaře, kde Veronika jest a když se dověděl, kam odešla, hned jakýsi nepokoj se ho zmocnil. Proč právě s tou paní Břekovce vyjednával, napadlo mu hned.

Sotva vešla, obrátil se k ní.

"Proč jsi tak, děvče, vesela?" tázal se na oko klidně.

"Budu se brzy vdávati," sdělovala Veronika. "Prosila jsem urozeného pána, aby mně a mladému Vlkovi dovolil za sebe jíti a on prosbě mé vyhověl. Budu tu ještě tak dlouho, dokud milostivý pán se nevrátí a pak se odstěhuji do Poměnic za svým ženichem."

"Nač tu máš čekati až na návrat pana Zdeňka?" divil se regent. "Vždyť pan Břekovec má plnou moc činiti, co mu libo."

"Urozený pán povídal, že nechce ničeho bez svolení urozeného pána činiti," vysvětlovala Veronika jaksi zaražena.

"Ach tak," prohodil regent a více se neptal. Byl však utvrzen v přesvědčení, že dívka tato k nekalým jakýmsi zámyslům zjednána jest. Podezření své ovšem nijak na jevo nedal, při nejbližší příležitosti však kuchaře v ústraní vzal a jeho prosil, aby na Veroniku pilný zřetel měl a počínání její pozoroval. Poněvadž kuchař pana Břekovce také rád neměl, hned pochopil, oč vlastně běží a proto ochotně panu regentovi slíbil učiniti.

Několik dní na to obdržel pan Břekovec od pana Zdeňka zprávu, že mezi ním a králem již zjevný odpor vypukl a že králi opovrhový list posílá, v němž mu válku vypovídá. Vybízel Břekovce, aby tudíž rychle lid válečný sebral, jelikož záhy na Konopišt' přijede.

"Hodina našeho vysvobození se blíží," zvěstoval Petr radostně paní ze Šternberka. "V několika dnech objeví se Zdeněk a pak ukončeno bude naše skrývání."

"Jen aby vše šťastně skončilo," vzdychla paní Anežka úzkostně.

"Skončí se. Ty buď připravena, abys byla hotova každé chvíli opustiti hrad. Podaří-li se nám záměr náš, odjedu ku králi, abych mu smrt Zdeňkovu zvěstoval. Nepodaří-li se, pak mám od zadní branky klíč a na Chvojně koně přichystány, abychom mohli na Kozí Hřbet prchnouti. Jsem odhodlán na vše a nebojím se ničeho."

Paní Anežka vidouc Břekovce tak klidně o všem uvažujícího, také se vzmužila a učínila dle rady jeho.

As týden na to objevil se na Konopišti pán ze Šternberka sám. Jaksi za ten čas sestaral, ale tvář jeho stala se drsnější a oko plálo mladickým ohněm. Blížíci se boj probudil v něm starou odvahu a udatnost. Srdečně se s Břekovcem i Anežkou pozdravil a hned líčiti počal celý svůj zápas s králem.

"Musím strhnouti ho s trůnu, který mu pýchu do hlavy nasadil a ukázati mu, že Zdeněk ze Šternberka jest mocnější než chabý král. Nepovolím, dokud nedokonám úmysl svůj."

Břekovec chválil jeho úmysl a lichotil jeho statečností. Zatím však se již chvěl nedočkavostí, aby toho muže, nebojícího se moci žádné, způsobem úkladným sklátil v temný hrob. Žerty a hovorem snažil se zastříti rozechvění své a roztržitost paní Anežky a s napjetím očekával onu chvíli, ve které na stůl jídla nošena budou.

U večer poručil pan Zdeněk, aby byla nošena jídla. Ve velkém večeřadle seděl s paní Anežkou a Břekovcem. Smál se též a klidně hleděl před sebe, netuše, že za několik okamžiků snad oběti smrti se stane. Když bylo první jídlo nesené, zavolal sluha pana Břekovce ven, že prý si přeje Veronika s ním cosi mluvit. Pan Petr klidně se zvedl a vyšel ven. Venku stála Veronika jaksi bledá. Sotva pana Břekovce spatřila, hned k němu přistoupila.

"Ve třetím jídle nalézá se obsah lahvičky," řekla kvapně.

"Dobře. Řekni, že jsi mne byla žádati, abych se za tebe u pana Zdeňka přimluvil."

Vrátil se klidně do večeřadla a se smíchem panu Zdeňkovi vypravoval, jak jedna jeho služebná vdavekchtivá jest a prosí, aby se u pana Zdeňka přimluvil, by jí z poddanství propustil.

"Slíbil jsem jí to již jménem tvým dříve," dodával, "ale řekl jsem že konečné rozhodnutí tobě ponechávám."

"At' jen se vdává," vesele prohodil pan Zdeněk, s chutí pojídaje jídlo. Nevšiml si zsinalé bledosti paní Anežky, jež jen s nadlidským namáháním své pohnutí přemáhala. Kdyby býval stále pan Břekovec zrakem pronikavým na ni nehleděl, byla by snad omdlela. Ale takto přemohla se přec a vytrvala.

Druhé jídlo přineseno a pan Břekovec jedl rovně s chutí jako pan Zdeněk. Paní Anežka tedy poznala, že rozhodný okamžik nenastal. Až konečně otevřely se dveře a jimi vstupující sluha přinášel osudné třetí jídlo. Břekovec významně pohleděl na paní ze Šternberka a ta pochopila hned, že se rozhodný okamžik blíží. Zachvěla se a vytřeštěným zrakem hleděla na mísu obsahující v sobě smrt. Sluha postavil mísu před pana Zdeněka, když v tom otevřely se dveře a mezi nimi s tváří vyděšenou objevil se regent kuchař.

"Milostivý pane, nejez, zemřeš!" zvolal vysokým hlasem.

Pan Zdeněk vyskočil a pln udivení díval se na zděšené tváře manželky své a Břekovce. Domníval se, že jsou také podivnou zprávou tou zděšení.

"Proč nemám jísti?" tázal se zvědavě regenta.

"V tomto pokrmu jest jed. Račiz jíti do kuchyně, kde se přesvědčíš. Mezi tvým služebnictvem našel se vrah, a za chvíli snad bylo by již pozdě."

"Při sám Bůh, pravdu-li mluvíš, pak brozně ztrestám bídника toho," zvolal pan Zdeněk a kvapil ven, na Břekovce i paní svou zapomenuv. Sotva za dveřmi zmizel, vyskočili tito a beze slov pádili komnatami ke druhému schodišti, přehajíce ze hradu. Věděli, že Veronika vše poví a pak že by bylo veta i po nich.

Pan Zdeněk zatím byl již v kuchyni, kde se shromáždilo služebnictvo. V koutě drželo několik mužů z chasy hradní chvějící se Veroniku. Na podlaže ležel psík, jenž se svíjel bolestmi.

"Pověz mi vše, co se tu stalo, ale pravdu mluv, sice hlavu ztratíš," poroučel pan Zdeněk hrozivě regentovi.

"Rád povím vše, neboť' kdyby mne nebylo, již bys v této chvíli, milostivý pane, k smrti zápasil," vřele začal regent. "Pozoroval jsem již delší čas, že se cosi na hradě chystá proti tvé milosti, a proto jsem byl stále na stráž. Dnešního dne podezření mé rostlo a proto vzal jsem jednoho psa s sebou do kuchyně a kuchaře žádal, aby od každého jídla, dříve než na stůl se ponese, napřed psu dal. Vyhověl přání mému. Při prvním a druhém jídle byl pes

vesel. Když jsem mu však od třetího jídla dáti kázal, bránila tamto služebná Veronika, abychom prý toho nechali, že jest to věcí zbytečnou. Já však nepovolil. Sotva pes něco z jídla sežral, počal se trásti a na zemi svíjati. Spěchal jsem tedy za sluhou, abych nebezpečenství odvrátil."

"Přiveďte ještě jednoho psa a dejte mu z jídla tohoto," poroučel temným hlasem pan Zdeněk.

Přiveden pes a před hradním pánem předložili mu jídlo. Sotva trochu sežral, počal se také chvěti a svaliv se na zem křečovitě sebou házel.

"Skutečně, jídlo bylo otráveno. Kdo to učinil?" zahřměl na shromážděné.

"Tuto Veronika," ozval se uděšený kuchař. "Přehala, když viděla, že zločin jest prozrazen. Našli jsme ji v kapse lahvičku, z níž musila do jídla jedu nalíti."

"Milost. slitování," ozvala se v téže chvíli Veronika a vrhla se k nohám páne Zdeněkovým. "Nemohu za to, urozený pán Břekovec mi tak jménem svým a urozené paní tvé poručil."

Všecken zástup zůstal jak omráčen při slovech těchto. Sám pan Zdeněk úžasem pohleděl na příznávající se vinnici.

"Kdo že ti to poroučel?" tázal se hrozivě.

"Pan Břekovec. Bůh jest mi svědkem, že pravdu mluvím. Smiluj se, milostivý pane, nade mnou, jsem navinná."

"Mám také já mnoho ti vypravovati, milostivý pane," pravil regent blíže přistoupiv. "Račiz se mnou poodstoupiti."

Pan Zdeněk, jenž nechtěl svému sluchu věřiti, poodstoupil a tu mu pan Václav Zachař vypravoval, jak pan Břekovec jeho důvěry zneužil, paní Anežku k nevěře přivedl a s Veronikou se smlouval. Mezi řečí jeho chvěl se pan Zdeněk hněvem a lítostí. Miloval tolik Břekovce a manželku svou a ted' takového sklamání došel.

"Děkuji ti, regente, za věrnost tvou," pravil třesoucím se hlasem, když vše vyslechl. "Ona bídňá roba at' jest uvržena do vězení a zítra dáš ji benešovským katem popraviti. A ted' půjdu s tebou Břekovce, se rovnat."

Jako bouře hnal se k večeradlu. To však bylo prázdno.

"Snad uprchli, pak však, přísám Bůh,

neustanu, dokud vás, bídníci, neztrestám za podlý skutek váš."

Proběhl všemi komnatami a viděl, že dvěře ke druhému schodišti jsou otevřeny. Seběhl tedy na nádvoří a zavolav regenta poručil, aby hradní četa na koně vsedla a pronásledovala uprchlíky.

"Kdo je přivede, bohatě odměněn bude," sliboval regentovi. "Dle všeho prchali k Benešovu. At' tam se za nimi pustí."

Za okamžik již vyřítíl se ze hradu zástup jezdců, aby stíhal Břekovce a hradní paní. Pustil se k Benešovu, co zatím uprchlíci lesem unikali opačnou stranou ke Chvojně.

Pan Zdeněk zdrcen odhalením úkladu mu chystaného procházel komnatou. Uvažoval brozný čin, jakého se přítel jeho a chot' dopustiti chtěli. Zachvěl se zděšením při pomyslení, že mohl již v této chvíli umírat, zavražděn jsa bytostmi, jimž nejvíce důvěřoval. Jak by jásal král, kdyby on sklácen byl do hrobu.

"Bůh stojí při mně," pravil sám k sobě "a já nepadnu. Běda vám, vy zrádové! Krev vaše musí smýtí vinu vaši, kdyby mne to i život státi mělo. Jsem Šternberk, a Šternberkové vždy vítězili a toho dosáhli, čeho chtěli."

Klidně vyšel ven, aby si opevnění hradu prohlédl. Lidu hradnímu kázal pivo i víno ze sklepů vyvaliti a pozdravován bouřlivým jásotem poddaných vracel se do komnat svých.

III.

Pan Zdeněk za několik dní pobytu svého na Konopišti setřásl se sebe trudný dojem, jež naň zrada Břekovcova způsobila. Všecky vzpomínky na paní Anežku vypudil ze srdce svého a nenechal tam nic, než touhu po pomstě. Hned ji ovšem vykonati nemohl, neboť události vážnější zabývaly jeho mysl.

Na jeho opovědný list vydal král jiný opovědný list, jímž pana Zdeňka a jeho soudruhy jako obecného pokoje rušitele a dané přísahy a věrnosti zrádce odsoudil a nepřátelství vypovídal. Mimo to i sněm strany králi přátelské a věrné, jednání Zdeňkovo a jednoty panské odsoudil a králi pomoc slíbil. Počal tedy král Jiří z Podě-

brad sbíratí válečnou moc. aby odbojně stavy potfel a pokoj v zemi obnovil.

Mezi pány, kteří první posílili své do Prahy přivedli, byl i pan Petr Břekovec z Kozího Hřbetu. Báł se, aby snad mezi panstvem všim dříve neroznesla se zpráva, čeho se dopustil a proto sám ke králi se odebral. Král ovšem divil se, když ho spatřil a zprvu ani věřiti nechtěl, že by Břekovec, o němž věděl, jak důvěrným jest přítelem Šternberkovým, za dobrým úmyslem k němu přicházel. Ale Břekovec již na vše byl připraven.

"Račiz tvá milost královská odpustiti sluze svému, že jsem tak dlouho váhal objeviti se u dvora tvého," hájil se Břekovec. "Víš však dobře, milostivý králi můj, jak dobře umí Zdeněk ze Šternberka mluvit. Omámil mne zrovna tak, jak ostatní své spojence a snad bych dosud u něho byl, kdybych býval chtěl následovati ho v nenávisti k tvé milosti královské. Když však naposled se vrátil na Konopišť, kde jsem ho očekával, tu vytýkal jsem mu, aby bezbožného boje svého zanechal a manželku jeho, Anežku, rodem z Janovic, se slzami ho žádala, aby nepřiváděl v záhubu sebe a celý rod svůj. Místo vyslechnutí dobré rady naší počal nám vytýkati, že jsme tažnými přívrženci tvé milosti královské a jeho zrádce a ke konci paní manželku nevěry vinití počal. Poněvadž jsem se obával, aby ve své zuřivosti ještě horších skutků se nedopustil, přemluvil jsem paní Anežku, aby na můj hrad se utekla a tam setrvala tak dlouho, dokud bych jí ochránil u tvé milosti královské nevyžádal. Račiz tedy tvá milost mne pokorného sluhu svého na milost přijmouti a dovoliti, abych se na své sídlo vrátiti směl. Doslechl jsem totiž, že pan Zdeněk co nejdříve na můj hrad s obořiti a jej vyvrátiti míní, aby druhé rozhodné pány postrašil a ke spojení přinutil. Chci tudíž ukázati mu, že se jeho vyhrůžek nelekám a pro svého milostivého krále rád život v nebezpečení dám."

Král Jiří pozorně poslouchal řeč Břekovcovu a zdálo se mu, že rytíř něčeho zamýšlel, co zajisté bylo hlavní příčinou jeho přejíždějí do Prahy. Poněvadž však doba postavení bylo velmi ohroženo a nepřátelé na všech stranách se množili, nemínil mys

těch, kteří mu ještě věrni zůstali neb se k němu hlásili, roztrpčovali. Za tou příčinou nečinil Břekovec výtek, ale napomenuv ho, aby slova daného pamětliv byl, v milosti ho propustil.

Břekovec raduje se, že tak šťastně úmysl jeho se vydařil, spěchal k sídlu svému, aby paní Anežce výsledek cesty své oznámil. Podařilo se mu totiž šťastně i s paní Anežkou pronásledování vyslaného mužstva páně Zdeňkova uniknouti a hradu svého bez úrazu dosíci. Tu nyní se uzavřel a umínil si, že více v boj se otevřený nepustí. Domníval se, že Zdeněk v zápase s králem podlehne a jako odbojník na hrdle potrestán bude. Pak ovšem zmizely by všechny obavy pro něho i paní Anežku. Kdyby však přece pán ze Šternberka chtěl ho obžalovati neb potrestati mečem, odhodlal se krále dříve si nakloniti a pak hrad svůj opevniti tak, aby útoku pana Zdeňka odolal tak dlouho, dokud by pomoc od krále nepřišla.

Měl však nejvyšší čas, že se domů vrátil. Pan Zdeněk, jsa se svými spojenci dříve k boji připraven než král, obrátil se nejprve proti hradům těch pánů, kteří králi věrnými zůstali. I na Kozí Hřbět dolétla zpráva, že se sem vojsko jednoty panské co nejdříve chystá.

Proto očekávala paní Anežka Břekovce s úzkostlivou nedočkavostí. Když se na hradě objevil, hned mu vstříc spěchala a zvěstovala panu Petrovi, co slyšela.

"Utecme, Petře, odtud," prosila Břekovce. "Bojím se tu, neboť předvídám, že tento hrad útokům Zdeňkovým neodolá. Poslala jsem sama vyzvědače ke Konopišti a ti zprávu přinesli, že na Konopišti veliký počet lidí válečného jest shromážděn. Jsou prý tam též všichni synové Zdeňkovi, kteří se s otcem dříve pro sňatek se mnou rozhněvali a u dvora krále uherského se nalézali. Nyní smířili se s otcem a chystají se prý macechu svou, pro potupu jménu jich způsobenou, potrestati před celým světem. Chvěju se, když si vzpomenu, že bych mohla v ruce jich upadnouti. Umučí mne a zabijí. Pojď se mnou do Prahy. Tam budeme v bezpečí aneb mne k otci mému pust'. Usmírím ho a až Zdeněk poražen bude, vrátím se k tobě."

Ale Břekovec vášnivě trval na svém úmyslu.

"Nikoliv, nepustím tě," pravil rozhodně. "Tak dlouho toužil jsem po onom okamžiku až budu moci s tebou o samotě žíti a nyní měl bych tebe opět ztratiti? Budu se brániti tak, že se nepodaří ani peklu dobýti hradu mého. Bud' budu s tebou živ, aneb s tebou zemru."

Marně znovu a znovu prosila ho paní Anežka, aby jí vyhověl. Zůstal při svém úmyslu a odešel hned na hradby, aby práce opevňovací řídil. Paní Anežka zatím všechna rozechvěna uvažovala o svém postavení. Viděla, že nyní musí podrobovati se cele vůli muže, k němuž nedovolenou láskou se připoutala. Poprvé mocně probudilo se v ní sklamaní a touha, aby napravila to, co svou slabostí a nerozvážností zavinila. Bylo však pozdě a tak se dostavil první trest za její provinění.

Ani panu Břekovci, když se z hradeb do komnat vrátil, se nepodařilo ji rozveseliti. Byl tedy Břekovec mrzut a do mysli jeho stěhovaly se stíny, kteréž kalily rozmar jeho. Napadlo mu též, že by lépe bylo, kdyby si byl zachoval vůli svou a nyní mohl svobodně válčiti na té straně, na které by chtěl.

Na Kozím Hřbetu počínalo býti smutno. Pan Břekovec upadl v umíněné mlčení, které se proměnilo v zatvrzelost. Přál si, aby paní Anežka první opět počala mluvit i a litovala svého jednání. Jelikož tak nečinila, nevšímal si jí a obíral se zcela pracemi ve hradu. Měl již hradby silně osazeny, příkopy zvýšeny a vše připraveno k hájení hradu.

Té doby se také dověděl, že vojsko královské táhne ke Konopišti, aby oblehlo nejen tento hrad, ale také ostatních pět hradů náležejících panu Zdeňkovi. Břekovec zajásal. Nyní zajisté nemusí se báti útoku pána ze Šternberka, když jeho hrady jsou obklíčeny. Bude míti starosti s hájením hradů svých, a nebude moci obrátiti se proti němu. Skutečně také po několik týdnů byl klid. Břekovec dovídal se, s jakým úsilím dobývají královští Konopiště a každé chvíle očekával zprávu, že již hrdá Konopišť padla.

V tom však, když se toho nejméně nadál, strhl se na hradě poplach, že se údolím Mastníka blíží četné vojsko ke Kozímu Hřbetu. K svému zděšení poznal, že jsou to korouhve pána ze Šternberka a druhých mocných jeho přátel. Pan Zdeněk totiž táhl na pomoc Konopišti a na cestě umínil si ztéci hradu Břekovcova, aby dilo pomsty své vykonal.

Hned jsou tudíž padací mosty zdviženy, brány uzavřeny a pan Břekovec seřad'oval čeled' svou na hradbách.

Paní Anežka, když se to dověděla, div neomdlela. Rychle pro pana Břekovce poslala a sotva do komnaty vstoupil, před ním na kolena padla.

"Pojd', utecme, dříve než vojsko ke hradu přirazí," volala úzkostně. "Nech tu za sebe velitele jiného a zachraň sebe i mne."

Ale Břekovec všecek rozchřátý jen se jí zasmál.

"Myslíš, že Břekovec jest takový bázlivec, aby utíkal! Jen at' okusí, jak tvrdé jsou hradby moje."

"Pust' mne tedy samu odtud," vášnivě zvolala paní Anežka. "Nebudu tu déle, vždyt' tu na mne čeká záhuba."

"Jen buď klidná, paní Anežko," uštěpačně smál se Petr, v němž rozbouřila se krev vědomím, že k vůli paní Anežce vrhl se do nebezpečství a že ona nyní chce ho zrádně opustiti. "Spolu jsme zhřešili, spolu i zemřeme. Můžeš se dívatí oknem, spatříš brzy svého pana manžela."

Vyšel ze dveří a uzamkl je. Jako šílená vrhla se paní Anežka ke dveřím, snažíc se je vyraziti. Ale ozvala se jen dunivá rána a ona všecka vysílena rozčilením klesla vedle dveří. Chvilí tak ležela. Pak se zvedla a vrávorala k oknu.

Viděla, jak zástup za zástupem táhne ke hradu, jak otáčí se vojsko kolem hradu, aby úplně jej sevřelo. Srdce mocně jí zabušilo úzkostí a strachem, když spatřila na korouhvích barvy chotě svého. Již tedy přišel, aby ji ztrestal, aby se pomstil za bídné skutky její. Věru, že by, kdyby mohla, šla a otevřela bránu hradní a vyšla vstříc těm zástupům s prosbou, aby ji ztrestali, že jest si vědoma viny své. Dole však na nádvoří jevil se zrakům jejím čilý

ruch. Břekovec pobíhal mezi lidem, jenž snášel na hradby vše potřebné k odražení útoku. Cítila ve svém srdci jakousi nenávist k tomuto muži, k vůli němuž pošlapala čest svou a dopustila se zrady nejhnusnější. Divila se nyní sama sobě, jak mohla tak daleko se pustiti. Bylo však již pozdě na takové myšlenky, tuze pozdě.

Ted' spatřila se blížiti ke hradu vyslané vojska panského. Dojeli až blízko ke hradbám a zavolavše na pana Břekovce, sdělevali mu vzkázání paně Zdeňkovo.

Pán ze Šternberka vzkazoval Břekovci, aby zanechal marného prolévání krve a vydal hrad obléhajícím. Že mu na život neublíží, ale jeho i s paní Anežkou přesoud stavovský postaví a jak ten rozhodne, že se státi má. Břekovec ovšem dobře věděl, co by jej i paní Anežku očekávalo. Byť by to pranýř a pak smrt. A než by taková budoucnost se podal, raději byl ochoten na hradbách zemříti.

"At' jen pán ze Šternberka okusí, je tvrdý jest Kozí Hřbet," volal na posla. "Břekovec dovede se hájiti sám."

Poslové se vzdálili a vojsko nepřátelské hotovilo se k boji. Sešikovalo se v zástup velitelé postavili se v čela oddílů a troufali válečné zavřeštěly.

Jak přívál vrhli se útočníci ke hradu. Z hradu sice uvítal je déšť šípů a oštěpů, kterými mnohý o život přišel, ale tím útočníci zastaveni nebyli. Když příkop stekli a ke zdem přilnuli, vrhali na ně oblázky, kamení, hořící smůlu a jiné věci, jimiž přední řady za své vzaly. Ale mnozí útočníci byli mnozí čeští páni, kteří byli zvyklí bojovati na život a na smrt a kteří přísahali panu Zdeňkovi, že neustanou, dokud Břekovec za bídný skutek svůj odplácet nevezme. Bylit' Čechové hrdí na svou čest a čest rodin svých a proto ztrestati chybou nečestný čin Břekovců co nejprísněji.

Proto s úsilím největším vrhali se na zástupové na hradby. Přistavovány řeby a po nich šplhali se ozbrojenci na hrad. Mnohý sice z nich kácel se mrtev k zemi, ale místo něho jiní opakovali pokus.

Konečně objevilo se několik statečných mužů na hradbách a za nimi již hrnuli jiní. Nastal krvavý zápas na nádvoří hradním, jenž však již vítězství Břekovci přinesl.

nésti nemohl. Stále ztenčována čeleď jeho, ačkoliv on sám bil se se statečností obdivuhodnou.

Pojednou se před ním objevil nejstarší syn páně Zdeňkův, Jan ze Šternberka.

"Braň se, podlý zrádce," zvolal a rozehnal se mečem na Břekovce. Tento umdlen jsa, chtěl istí ho probodnouti a proto ucouvl, aby pak s tím větší silou proti němu vyraziti mohl. Klopýtl však přes mrtvolu oděnce svého, jenž právě za ním mrtev se k zemi skácel, a upadl. A již vyrazil mu mladý Šternberk meč z ruky a chopiv ho za ruku mezi své táhl.

"Držte ho pevně," volal na vítězné ozbrojence své. "Meč rytířův jest příliš čestný, aby učinil konec jeho životu."

Břekovec, marně sebou zmitaje, byl svázán a stranou odvelečen. Zbytek posádky, spatřiv pána svého přemoženého, odhazoval zbraně a vzdal se vítězům na milost a nemilost. Otevřena tudíž brána hradní a ostatní vojsko vtáhlo do hradu.

I pan Zdeněk ze Šternberka objevil se na nádvoří. Když mu ukázali Břekovce, poručil, aby pátrali ještě po paní Anežce. Vnikli tedy do paláce hradního a odtud po chvíli přiváděli paní Anežku, jež vrávoravým krokem blížila se k choti svému. Pan Zdeněk zrakem lítostí i hněvem se blýskajícím patřil na ženu, kterou druhdy tolik miloval.

"Zab mne, pane Zdeňku," ozvala se paní Anežka dříve, než mohl pán ze Šternberka promluvit. "Vím, že jsem vinna. Dala jsem se svěsti mužem bez srdce a zapomněla jsem na svou i tvou čest. O tolik tě však žádám úpěnlivě, abys mne trýzniti nedal a počestně tělo mé pohřbiti kázal."

Pan Zdeněk a ostatní páni kolem ní shromáždění byli překvapeni slovy paní Anežky, na jejíž tváři bylo viděti, že to, co mluví, opravdově míní. Chvíli panovalo hluboké ticho.

"Odstupte," pravil konečně pan Zdeněk temným hlasem ke shluklému mužstvu. "Ať pokojně odjde žena tato. Na ženách bezbranných se mstíti, nehodno mužů. Vina její, jejíž cten ve svědomí jejím se nalézá, bude jí trestem největším. Jdi, paní, jsi svobodná."

S tváří zsinalou potácela se paní Anežka mezi zástupy ke bráně. Jako oheň páčila ji na duši slova páně Zdeňkova a ty pohledy ozbrojenců řezaly ji studem největším. Na nádvoří bylo ticho, až zašla za bránu. Pak obrátil se pan Zdeněk v onu stranu, kde stál spoutaný Břekovec.

"Petře Břekovče," zavolal hlasem chvějícím se spravedlivým hněvem, "přišli jsme tě soudit. Necht' veškeren lid ví provinění tvé, aby viděl, jaký bídík souzen býti má. Tys vloudil se do přátelství mého, zachránil mi život, nuže za to ti odpouštím to, že jsi ty mne chtěl otrávit. Jak však zodpovíš se z toho, že jsi k nevěrnosti svedl chot' mou, zapomenuv, že má rytíř cti ochráncem býti? Pohled' kolem sebe. Na sto mrtvých leží tu a ti všichni padli tvou vinou. Vyzval jsem tě, abys neproléval marně nevinnou krev, ty jsi však nechtěl. Hle, jak hluboko jsi klesl. Miloval jsem tě jak bratra svého, a ty jsi se za to stal zrádným hadem na prsou mých. O ženu jsi mne připravil, otrávití jsi mne chtěl a způsobil jsi, že tolik krve teklo. Tážu se vás všech přítomných, co zaslouží muž takový?"

"Smrt," zahučelo to jak bouře.

"Ano smrt," volal pan Zdeněk rozničen dále. "Ale smrt obyčejná jest málo pro něho. Vyved'te ze stáje koně jeho."

V okamžiku přivedli koně.

"Ovažte mu slaměný věnec kolem hlavy," poručel dále pan Zdeněk.

I to se stalo.

"A teď přivažte k nohám jeho nohy zrádcovy. Pak věnec zapalte a koně pust'te. Ať na svých kopytech roznese skvrnu českých rytířů."

S hrůzou pozorovalo shromáždění přípravy k děsné pomstě. Viděli všichni hrůzou vytřeštěnou tvář Břekovcovu, jekající zuby, ale slova cđ něho neslyšeli. Když bylo vše dokonáno, zapálena sláma na hlavě bujného koně. Vzepnul se bolestí a pak divoce zařičev, jak střela uháněl po kamenité cestě, vleka za sebou břímě své. V okamžiku zmizel v nedalekém lese, jenž ještě chvíli zněl řčením zdívočilého koně.

Na nádvoří hradním panovalo dusné ticho. Všem zdálo se tu býti úzko a proto s radostí uvítali rozkaz páně Šternberkův,

aby lid válečný pohřbil padlé a pak chystal se k dalšímu pochodu.

"Ted' vzhůru na Konopišť," velel, když si mužstvo pooddechlo. "Zítřka již musí posádka hradní od nás zásoby obdržeti. Dříve však at' padne toto místo, jež první vzdorovalo zbraním našim. Zapalte je se všech stran, aby jen trosky označovaly sídlo muže, který z rytíře na bídného zrádce se zvrhl."

Vojsko odtáhlo od hradu a již vyšlehlý ze střech hradních budov plameny. Záhy zachvátil požár celý hrad a vítězové za hukotu mocné planoucího ohně táhli dále.

Když se přiblížila noc, stál již hrad Kozi Hřbet opuštěn a spustošen sám uprostřed krásného svého okolí. Mrtvé ticho panovalo kolem něho a jen jasné vlny bystrého Mastníka, omývající úpatí skály, na níž hrad čněl, povídaly si šumotem o děsném konci slavného hradu.

* * *

Lid v okolí Koziho Hřbetu dověděl se ještě téhož dne o osudu hradu toho, neodvážil se však nikdo k němu se přiblížiti. Teprve druhého dne, když známo bylo, že pán ze Šternberka již odtáhl, hrnuli se lidé ke spáleništi.

A tu někteří, jdouce lesem, našli uprostřed kamení ležeti koně zdechlého a u jeho nohou mrtvou postavu lidskou. S hrůzou přiblížili se k této a viděli, že přivázaná byla k nohám koně, jenž bez pochyby v šíleném běhu svém mezi balvany vrazil a tu se zabil. Kdo by byl ten, jenž hroznou smrtí na nohou koňských sešel, nikdo nevěděl, bylat' postava strašně zohavena a hlava k nepoznání rozbíta. Smílovali se však přece a přeřezavše provazy, zahrabali mrtvolu nedaleko odtud.

Teprve po čase doletěla do krajiny této zpráva, že muž onen byl sám majitel hradu, pan Petr Břekovec, a zároveň také dověděli se, proč se tak jemu stalo. Po dlouhá léta vypravovali otcové svým dětem, jak hrozným způsobem ztrestal pan Zdeněk Konopišťský svůdce ženy své a úkladníka o život jeho.

Ale ani pan Zdeněk nedosáhl toho, po čem toužil. Nedovedl překonat mocného krále. Marně snažil se zachrániti aspoň

hrad svůj Konopišť'. Po dvakrát učinil útok na vojsko královské, aby mohl zásobiti hladovíci posádku konopišť'skou, vždy však odražen krvavě, ano po druhé téměř všecko mužstvo své ztratil. Konopišť' musila se konečně vzdáti a pan Zdeněk za trest za vzpouru zbaven všech statků svých. Aby života svého uchránil, utekl se do Uher ke králi Matyášovi, jehož na trůn český dosaditi usiloval. Nedočkal se však vyplnění záměrů svých, neboť na trůn český dosedl král Vladislav a Zdeněk opuštěn od přátel svých zemřel v cizině, odkudž do Budějovic přenesen a tu ve chrámě v kryptě pochován.

V té době, kdy Zdeněk snažil se hradu svého Konopiště zachrániti, zabušil kdosi u večer na bránu ženského kláštera Uršulinek v Praze. Když vrátná okénkem ve bráně ven vyhlédla, spatřila venku státi postavu ženy dle oděvu z rodu vznešeného pocházející, dle tváře však zbědované a nešťastné.

Otevřela a tázala se příchozí, čeho si žádá.

"Ráda bych s velebnou matkou mluvila," zněla odpověď.

"Pojď tedy se mnou," vybídla ji vrátná a vidouc, jak se potácí, vzala ji pod paži a pomáhala v chůzi.

"Zdaleka asi jdeš a mnoho jsi zkusila," pravila k příchozí soustrastně.

"Ba mnoho, více než možno věřiti," truchlivě pravila neznámá, "jsem velká hříšnice. Manžel mne zapudil, otec vyhnal a jdu sem, abych tu našla přístřeší a klidu duše. Kéž by prosba má byla vyplněna a já nemusila hledati marně jinde útulku."

"Jen nezoufej," těšila ji vrátná. "Pověš vše velebné matce a ta tě neoslyší."

Když ji k představené kláštera dovedla, vzdálila se přemýšlejíc, kdo asi jest ta mladá žena tak nešťastná. Nedověděla se však ani ona, ani nikdo v klášteře ničeho. Dlouho setrvala neznámá u velebné matky a když konečně otevřely se dveře, uváděla představená neznámou mezi druhé sestry.

"Vedu vám sestru novicku. Jmenuje se Anežka. Buďte k ní dobří, potřebuje lásky, neboť byla velmi nešťastna."

A sestry klášterní patřice na její tvář utrpením rozrytou věřily, že jest skutečně velmi nešťastnou. Pátraly sice později, odkud přišla, kým jest, nedověděly se však ničeho. Sestra Anežka vedla život přísný, přísnější než řád klášterní prikazoval. Byla samotářkou, trávíc stále na modlitbách ve chrámu. — "Činí pokání za nějaká provi-

nění svá," soudily sestry mezi sebou a soudily dobře.

Bylat' to paní Anežka ze Šternberka, která hledala v klášteře klid duše a odpuštění hříchů svých. Snad lítostí svou smazala poklesky své a umírala pokojněji než umíral ten, jenž jejího neštěstí byl původcem.

METHODĚJ 20. STOLETÍ

M. Sadovská

Jak Methoděj kdys — svatý věrozvěst, jenž celý Východ v jeden celek spjal a také Západu dal poznat krásu cest, na nichž by Bohu svornou poctu vzdal, společnou vírou lidstvo přetvořil, tak vzácný Stojan světu zazářil.

Stojan je Methodějem naší doby, touž viru hlásá, jako Soluňan, jenž zbavil pohanský svět poroby, a uvedl jej ve svobody stan. Stojan je geniální sjednotitel, pravdy a lásky svaté obnovitel.

K Stojanu vzhlíží s obdivem a láskou národy Západu i Východu. Idea jeho stmeluje je páskou Kristovy víry, jež dá obrodu. Ve jménu Stojanově lid se spojí, a rány kleté nesvorností zhojí.

Stojanem vzplane Velehradu záře a do všech konců světa zasvítí. Sezve lid rozvaděný před oltáře a tam jej k lásce čisté roznítí, tam vystrojí mu božskou Hostinu a v jedinou jej sloučí rodinu. Pak vyplní se, co si Kristus přál, svět celý prohlásí, že On je Král.

Benátský chrám v Dubí

V krušnohorských lázních Dubí překvapí návštěvníky chrámová stavba, která jako by patřila do italské krajiny. Je to kostel ve slohu starých benátských románsko-gotických chrámů s kampanilou, který byl vystavěn v letech 1898 až 1906, teplickým stavitelem Jindřichem Siegmundem podle plánu italského architekta Pietra Bigaglia. Postavit tam tento kostel napadlo knížete Karla Claryho při nákupu portálního oblouku z bílého

mramoru oď benátského kameníka. Tento cenný oblouk pocházel ze zbořeného kostele na ostrově Giorgio, kde s jiným vzácným materiálem ležel ladem 20 let, až se naskytla příležitost toto vše použít při stavbě nádherného benátského kostela v lázních Dubí. Čelní stěna kostela je zhotovena z bílého a červeného mramoru, a kostelní věž s otevřenou zvonici se podobá věži chrámu Madona dell Orto v Benátkách.

Alois Kaderka:

Vzpomínky na Arcibiskupa-světce

Úvodem.

YNIKAJÍCÍ syn českého národa ThDr. Antonín Cyril Stojan, posléze arcibiskup olomoucký, narodil se dne 22. května 1851 v Beňově u Přerova na Moravě jako syn malozemědělce. Po středoškolských studiích věnoval se bohosloví, působil po vysvěcení na kněze na různých místech jako kaplan, jako farář, potom byl jmenován probštem v Kroměříži a stal se posléze arcibiskupem v Olomouci. Byl činný také ve veřejném životě, neboť byl přesvědčen, že i na tomto poli je možno vykonat mnoho dobrého. Této zásadě zůstal věrným jako poslanec na říšské radě v býv. Rakousko-Uhersku a později jako senátor za lidovou stranu v obnoveném státě československém.

Byl znám svým bezúhonným životem, svou dobrotou a bezmeznou štedrostí. Zemřel dne 29. září 1923 v pověsti světce.

* * *

Poprvé setkal jsem se s dr. Stojnem r. 1913 při slavnostech velehradských. Byl duší všech slavností na Velehradě a na památném Hostýně. On založil Akademii velehradskou a byl po celý svůj život neúnavným propagátorem snah o sjednocení katolické církve s církví pravoslavnou.

Pamatuji se dobře, že tehdy (r. 1913) byla na Velehradě sloužena mše svatá podle obřadu staroslovanského a že ji sloužil sofijsko-plovdivský arcibiskup Menini. A dr. Stojan stál na okraji podla a vysvětloval účastníkům bohoslužeb význam jednotlivých částí bohoslužeb...

Osobně jsem se s ním seznámil až po státním převratu v roce 1918, kdy byl u sídelním kanovníkem olomouckým, a to revolučním Národním shromážděním, jeho jsme byli oba členy. Dr. Stojan byl také ve zvoleném Národním shromážděním p roce 1920 neúnavně činným. Nebyli-li přvé v některém pracovním výboru nebo klubovní schůzi lidové strany, nebo za intervencemi na různých úřadech a ministerstvech (a on měl těch intervencí ze všech poslanců a senátorů nejvíce) používal každé chvíli k vyřizování korespondence, které měl spoustu. Vyhledal si za tím účelem nějakou volnou místnost, kde by nebyl rušen. Ve hledání takové místnosti pomohali mu zpravidla sněmovní zřízenci, nichž byli někteří dříve zaměstnanci vídeňského parlamentu a už odtud Stojana dobře znali. Pro Stojana se vždy našlo něco volného. A Stojan neponechal žádnou úsluh bez odměny.

Jsa sám malozemědělec a vida, že lidová strana neprovádí důsledně svůj program, pokud šlo o zájmy drobných zemědělců, založil jsem hnutí domkařsko-malozemědělské. Vedení lidové strany to nevidělo rádo. A tu se stalo, že přišel za mnou vícekrát dr. Stojan a zeptal se: "Jak pak si stojí v té vaší organizaci finančně?" A bez dalších dotazů sáhne do kapsy, vytáhne hrst bankovek, nepočítá je, nýbrž strčí mi je do kapsy: "Abyste měli na nutné výdaje!" a odchází. — Ani jsem je před ním nepře počítal, počítaly se teprve tehdy, když jsem odevzdával v sekretariátě naší organizace. Ve zvoleném Národním shromážděním

stupoval jsem s dr. Hrubanem a rolníkem Navrátilem župu olomouckou. Proto jsem musil občas zajet do Olomouce v různých záležitostech organizačních a intervenčních. Obyčejně to bylo nakvap. Přijel jsem, vyřídil jsem svou záležitost a zase odjížděl. Stávalo se tak pravidelně koncem týdne, po zasedání sněmovny. Tyto mé zájezdy do Olomouce byly tak trochu na zapřenou. Zbytečně jsem se tam nezdržel a také známým se neukázal.

Jednou, když jsem se po takovém zájezdu do Olomouce setkal se Stojanem v klubu lidové strany, přistoupil ke mně — a jak bylo jeho zvykem — dá mi přátelský štulec do boku a povídá: "Vy jste byl v Olomouci minulý týden?" "Ano, pane kanovníku —" odpovídám. "A to vy nevíte, kde zůstávají u Stojanů? Čekali jsme vás, pokoj pro vás vytopili — a to všechno nadarmo!" — Tehdy jsem pocítil opravdovou lítost nad tím, že jsem — nechtě — připravil dobráckému dru Stojanovi takové nepřijemnosti. Olomou mi bylo, že jsa původem z chudé venkovské rodiny, nikdy jsem se netlačil do tak zvané "vyšší společnosti" a spíše pocítoval jakousi tíseň v tom prostředí...

Hostem p. arcibiskupa dra. Stojana byl jsem dvakrát: v Olomouci a jednou na Velehradě.

Poprvé se tak stalo při jeho nastolení na arcibiskupský stolec dne 3. dubna 1921. Tehdy jsme my, lidoví poslanci i poslanci jiných stran, byli Stojanovými hosty v arcibiskupské residenci. Nescházela při tom ani pravá slovácká slivovice.

Při tom si vzpomínám, co té slivovice a hanáckých koláčů navozival se dr. Stojan do Prahy ve velikém kufru! — To byla jeho odměna pro ty, kdož mu pomáhali při jeho intervencích a orodování za jeho klienty. A těch měl stále na stovky. Nezapomínal také na své sněmovní kolegy.

Nemohu zapomenout na Stojanovo jednání v době, kdy odhlasovalo Národní shromáždění jeho návrh na úpravu kněžské kongruy. Přivezl za týden po tomto schválení návrhu do Prahy veliké množství hanáckých koláčů a lahvi slivovice, a to vše roznášel osobně po poslaneckých klubech jiných politických stran. Koláče měl slo-

žené ve velké bílé loktuši, t.j. ve velkém uzlu.

Pokud jde o úpravu kongruy, byl jsem aktivním účastníkem této události ve sněmovně. Víím, že dr. Stojan byl zpravodajem o lepším hmotném zabezpečení nižšího duchovenstva na dvou sněmovních schůzích. Zvláště mi utkvělo v paměti Stojanovo poděkování celé sněmovně na závěr sněmovního jednání. — Když totiž tehdejší předseda poslanecké sněmovny Frant. Tomášek konstatoval po odhlasování "To je většina a návrh zákona je přijat —" stalo se něco nečekaného. V lavicích lidového klubu vstal dr. Stojan a zdvihl ruku. Předseda sněmovny nato oznámil: "O slovo se hlásí kolega dr. Stojan. Uděluji mu je." My, jeho klubovní kolegové byli jsme opravdu zvědaví, co ještě chce říci Stojan, když přece svůj návrh prosadil...

Dr. Stojan došel svým obvyklým vážným krokem ke tribuně a když na ni vystoupil, řekl rozechvělým hlasem: "Slavná sněmovno! Vděčnost mizí vůbec, ale hlavně v politickém životě. I my jsme toho svědky. Ale já hodlám učiniti výjimku a jménem duchovenstva, jménem těch chudých kapláneků a farářů z chudých far, kterým jste ovšem skrovnou almužnu poskytli, vám děkuji. Zajisté duchovenstvo bude vděčné a pamatovati bude ve svých modlitbách na časně i věčně blaho národa. Zajisté vzrůst republiky československé je odkázán na milost Boží. Opětuji díky — z té duše, z celého srdce vroucí díky a vyslovuji za to veliké "Pán Bůh zaplat!"

* * *

Po druhé jsem byl hostem p. arcibiskupa dra. Stojana, když se konal první popřevratový sjezd lidové strany v Olomouci dne 8. prosince 1921 v městské radě. Byl jsem vedle jiných oficielním řečníkem na tomto sjezdu. Mluvil jsem tehdy o otázce domkařské a o pozemkové reformě. Uplatnil jsem zde svůj program a nové sociální myšlenky. Zdůraznil jsem zásadu, že má podléhat pozemkové reformě veškerá půda, vyjma půdu, která tvoří existenční minimum zemědělské rodiny. Do pozemkové reformy má být pojata také půda spekulanti nezemědělců. Můj projev vzbudil

značnou pozornost. P. Zamykal, redaktor deníku "Našinec" mě požádal, abych mu dal svůj referát pro "Našince."

Když ještě se mnou mluvil, přišel za mnou neznámý kněz a vyřizoval mi pozvání p. arcibiskupa na oběd. Původně jsem zamýšlel odjetí hned po skončení sjezdu domů. Také jsem neměl "gala-oblek", přijel jsem na sjezd v šedém cestovním obleku. Ale toto pozvání jsem nemohl a nesměl odmítnout.

Necítil jsem se v oné společnosti dobře. Ale pan arcibiskup, jako by vycítil mé nesnáze, posadil vedle mne p. preláta dra. Geislera, který mne opravdu z mé stísněnosti vyvedl. Vzpomínám na něj s úctou. Byl to vzorný kněz a upřímný vlastenec. Přitom si vzpomínám na malou, ale příznačnou epizodu: Dr. Stojan zahájil oběd modlitbou. Po ní snědl nakvap pouze polévku a už se s námi loučil... Musil odjet z Olomouce k nějaké církevní funkci. Se všemi se srdečně rozloučil, horlivě nás vybízej, abychom nedbali na jeho odchod a cítili se tu jako doma. To byl celý dr. Stojan! Funkci hostitele převzal potom dr. Hruban.

* * *

A moje nejkrásnější vzpomínka na dra. Stojana má vztah úzký ke kostelíčku v Roubaníně, kam je má rodná obec Chlum přifařena. Náš kostelík je velmi starého původu. Měl šindelovou střechu, kterou již zatékalo, strop dřevěný, krátce: zub času na něm důkladně hlodal. Také nestačil. Aby se lidé v něm jakž takž stlačili, stáli až u oltáře a děti za oltářem. Zbytek se tísnil venku při otevřených dveřích.

Za p. faráře Kolínka byla v naší farnosti založena "Jednota sv. Ondřeje" (kostel je totiž zasvěcen sv. Ondřeji), jejímž úkolem bylo sebrat potřebný obnos na restauraci kostela. To bylo ještě za starého Rakouska. Sbírkami se získalo tenkrát několik tisíc korun, ale za války jejich hodnota poklesla tak, že se nedalo s tímto znehodnoceným obnosem nic podnikat. A tak celá akce několik let spala. Na konci první světové války ustanoven byl u nás za faráře P. Frant. Kozumplik. Ten uvedl myšlenku na přestavbu kostelíka znovu v život. Obnovil činnost "Jednoty sv. Ondřeje" a jed-

nou přišel za mnou a ohlásil mi, že jsem byl zvolen za jejího pokladníka. Byla to ovšem pouhá formalita. Věděl jsem, že nejde o to pokladnictví, ale o mé podpis jako poslance na různé ty prosebné listy a podání úřadům. Tato podání psala zpravidla úřednice v mé kanceláři, někdy jsem je psal já sám. Nechci se zde šířit o tom jakého vděku se mi potom dostalo za mou práci, za mé finanční oběti. To všechno mi přebolo.

Chci jen vzpomenout zásluh arcibiskupa dra. Stojana o náš kostel... Začátkem července r. 1922 navštívil mě p. farář a požádal mne, abych zjistil, kdy bude p. arcibiskup na Velehradě a abych se účastní deputace, která by ho požádala o podporu na přestavbu našeho kostela. Památkový úřad totiž nepovolil zboření starého kostelíku, nýbrž pouze povolil jeho prodloužení přístavbou, se zachováním původního slohu.

Vyhověl jsem přání p. faráře, a pal jsme se vydali na cestu. Jeli jsme v noci. Na Velehrad dojeli jsme časně ráno. Na Velehradě jsme byli účastní na mši svaté, kterou sloužil p. arcibiskup.

Počkali jsme na něj v kostele. A tu u přichází lodí chrámovou proti nám v doprovodu dvou kněží. Jeden z nich byl velehradský superior, druhý byl český katolický kněz z Ameriky. Jméno jsem zapamatoval.

Když nás dr. Stojan uviděl, zamířil k mně jako ke starému známému. Představil jsem mu ostatní členy deputace a p. arcibiskup nás pozval velmi srdečně na snídani. Když jsme vycházeli z chrámu, všiml jsem si jedné zvláštnosti. U dveří chrámové venku klečely dvě řady žebráků, jako špalírem. To byl asi pravidelný zjev, když se prodléval arcibiskup dr. Stojan na Velehradě.

Pan arcibiskup, jsa zabrán do hovoru s námi, žebráků si hned nepovšiml. Ti však patrně aby jim pan arcibiskup neunikl, počali se najednou zdvihát a posunovat, tak že nás nakonec uzavřeli v jakémsi klíru. Tu se teprve dr. Stojan zarazil ve své rozhovoru, sáhne do kapsy a povídá žebrákům dobrácky: "Vidíte, málem bych byl u vás zapomněl." Nedával jim almužnu je-

notlivě — bylo jich hodně — jednoduše sáhl do kapsy jednou, podruhé, potřetí. Vytáhne vždy hrst peněz, podá je na jednu stranu, potom zase na druhou stranu a tak to šlo dále. Přitom říká: "To je pro všechny! At' se mezi sebou řádně podělíte! Jak to neuděláte, vícekrát ode mne nic nedostanete!" — Myslím, že bylo té pohrůžky potřeba, že pomohla. Jistě připadl na každého žebráka slušný podíl z té velké almužny... "A teď už nás zase pusťte!" uzavřel dr. Stojan svůj rozhovor se žabráky. Na ta slova se rozevřel rázem klín, kterým jsme byli sevřeni, a my jsme mohli volně přejít přes velehradské nádvoří do místnosti pro hosty. Tam nás p. arcibiskup všechny pohostil kávou a rohlíky. Sám snídal s námi. To jsem byl potřetí hostem p. arcibiskupa.

Po snídani jsme přednesli dru. Stojanovi své bolesti a přání ohledně roubaninského kostelíka. Pamatuji se dobře, jakou znalost našeho kostelíka a naší farnosti p. arcibiskup projevil. Povídá: "Vím, vím, že roubaninský kostel je jeden z nejobožejších v naší arcidiecési. Velice mi to leží na srdci!"

A obrátiv se k nám řekl otevřeně: "Povězte mi, kolik vám mám dát, kolik potřebujete?" My členové deputace, podívali jsme se překvapeně jeden na druhého s něhou výzvou, aby někdo vyslovil nějakou sumu... Do toho ticha, které nastalo po výzvě p. arcibiskupa, vpadne onen americký kněz: "Žádejte hodně! Musíte to dělat, jako my v Americe. Nestydět se za hubu!" Na to jsem se obrátil na našeho p. faráře a vyzvu ho: "Tak řekněte, kolik potřebujeme!" A ten v překvapení vyhrkl: "Vaše Milosti, tak asi padesát tisíc!" Všichni jsme byli překvapeni tak vysokým číslem.

A v tom slyším, jak p. arcibiskup říká: "Není to málo a není to moc. Nevím, jak seženu tolik peněz. Nejste potřební jenom vy sami. Stavíme a opravujeme ještě v arcidiecezi tolik kostelů (vyjmenoval jich hezkou řádku), a já bych rád každému pomohl. Ale vy to zvláště potřebujete, dobře to vím. Víte co? Já vám těch 50,000 korun dám, ale nemohu vám je dát najednou. Uděláme to tak: Pošlu vám každý měsíc

pět tisíc, a tak vám v deseti měsících splatím celý obnos."

My jsme byli překvapeni a dojati jeho rozhodnutím. Náš p. farář se zmohl v hlubokém pohnutí jen na slova: "Pán Bůh zaplat'!"

Potom jsme ještě chvíli besedovali a vyslechli pokyny a zkušenosti onoho amerického kněze, pokud se týkalo stavby chrámů v Americe.

Odjížděli jsme z Velehradu radostně a naplněni láskou ke svému arcipastýři, který s námi jednal tak upřímně a demokraticky, jako by ani nestál na tak vysokém společenském i církevním žebříku.

Slíbené splátky po 5,000 Kč došly po dva měsíce pravidelně. V třetím měsíci došel od p. arcibiskupa dopis, jehož obsah cituji jen po paměti: "Onemocněl jsem. A protože nevím, jak v úradcích božích o mně rozhodnuto, a protože, kdyby mne Pán odvolal z tohoto světa, vy byste už nedostali to, co jsem vám slíbil, posílám zbytek slíbeného najednou." A také těch 40,000 Kč dostali jsme najednou...

Lituji upřímně, že nemohu doslovně citovati tento dopis, který charakterisuje tak výstižně dobré, zlaté srdce Stojanova. Pátral jsem po něm na naší faře, ale marně. Po organizačních s farními matrikami a archivy není možno prozatím zjistit, kam se poděl. Je to velká škoda...

* * *

Uvádím ještě jinou vzpomínku, která má vztah ke dru. Stojanovi blahé paměti. Za nacistické okupace setkal jsem se za zvláštních okolností v židovském ghetu v Boskovicích na Moravě s drem Zikmundem Wittem. Witt byl řadu let poslancem jednak vídeňského parlamentu, jednak parlamentu naší republiky. Zastupoval stranu sociálně demokratickou. Poznal jsem jej v Praze. Byl israelita, později zůstal bez vyznání. Jeho žena byla však katolička, děti pokřtěny v katolickém kostele, kmotrem jeho dětí byl dr. Engliš (jeho spolurodák z Hrabyně ve Slezsku), pozdější ministr financí v I. Československé republice.

Jdu tedy s bratrem v Boskovicích t. zv. "židovskou bránou," která tvořila jakousi

hranici mezi židovskou a křesťanskou částí města. Proti nám jde starší pán, který mi připadal nějak známý. Vzpomínám si, odkud ho znám. Sotva jsme přešli vedle sebe, vzpomenu si a říkám bratrovi: "To je senátor dr. Witt!" a ohlédnou se. Vidím, že totéž udělal dr. Witt. Tedy jsem se přece jen nemýlil. Jakmile jsme přišli do našeho domu, požádal jsem jednu paní ze smíšeného manželství, aby vyřídila dru. Wittovi, že ho prosím, aby mne navštívil. Učinil jsem tak přes zákaz o styku se židy.

Dr. Witt brzo přišel. Byl mou pozorností opravdu dojat. Připravil jsem mu malé občerstvení. Vyprávěl mi za hovoru celou svou životní historii. Když nacisti obsadili Ostravu, kde měl svou kancelář, odstěhoval se do rodiště své ženy u Blanska, ale i tam ho Němci našli. Aby manželce a dětem ulehčil jejich svízelnou situaci, zažádal o rozluku svého manželství, jak mu kdosi z jeho přátel poradil. Tím ovšem zpečetil svůj osud...

Za hovoru vzpomněl také na dra. Stojana. Mluvil o něm s upřímnou láskou a obdivem. Zнали se již z vídeňského parlamentu. Mezi jiným vyprávěl: "Když jsem byl v senátě, vážně jsem onemocněl. Musil jsem do nemocnice, kde mne ošetřovaly rákové sestry. Bděly u mne ve dne i v noci. I květiny mi dávaly k posteli. Odmítly jakoukoli odměnu při mém odchodu z nemocnice. Přijaly jen peněžitý příspěvek na ozdobu kaple. A když jsem v té nemocnici ležel, najednou dostanu návštěvu, vskutku nečekanou. Až do Ostravy přijel za mnou arcibiskup dr. Stojan! Jeho návštěvu mi radostně ohlásily sestřičky. Byl jsem tím nesmírně překvapen a radostně jsem ho uvítal. Znal jsem se s ním už z vídeňského parlamentu a věděl jsem o něm, že navštěvoval nemocné poslance a zpravidla také zemřelé poslance pochovával. Ale u mne — jinověrce — byla návštěva vysokého katolického hodnostáře jistě něco mimořádného. Dojímal mne jeho pozornost a vřelost. Inu — byl to člověk zlatého srdce a kněz, kterého musil každý mít rád."

Neubránil jsem se pohnutí, když mi toto dr. Witt vyprávěl, a myslím, že i tento případ zaslouží si záznamu ve vzpomínkách na dra. Stojana.

Vzpomínám na dra. Stojana v souvislosti se snahami českého katolického duchovenstva o provedení některých reforem v době po převratě r. 1918. Utkvělo mi v paměti počínání Stojanova, když se jednalo v klubu poslanců lidové strany o valné hromadě "Jednoty katol. duchovenstva," která se velkou většinou rozhodla neuposlechnouti příkazu biskupů, aby likvidovala. Dr. Stojan stál stranou od předsednického stolu, ani se neposadil. Bylo na něm vidět veliké rozrušení a smutek. Když předseda klubu doktor Šrámek skončil svůj referát, ozval se za nastalého ticha dr. Stojan jen krátce: "Ó kéž by Řím našim kněžím vyhověl!" A více nepromluvil.

* * *

Naposledy jsem se setkal s drem. Stojanem v Praze, v senátní budově. Měl jsem v senátě co si na práci a dohonil jsem jej na schodech. Tehdy byl už vážně nemocen a bylo to také na něm vidět. Na nohou měl veliké bačkory, protože měl nohy značně oteklé a nemohl tudíž nosit koženou obuv. Šel do schodů pomaloučku a těžce dýchal. Když jsem ho na schodech dohonil a uctivě pozdravil, povídá mi: "Už mně to nejde..." "Věru nepřeháním — srdce se mi při pohledu na něj sevřelo. A zároveň jsem musil v duchu obdivovat úžasnou jeho životní energii. Tak vážně nemocen je a přece jede z Olomouce do Prahy, aby se zúčastnil zasedání senátu, jak to považoval za svou povinnost. Sotva by byl někdo druhý přinesl takovou obětí! Ale v tom byl celý Stojan! Není nadsázkou říci, že se na něm liše práce a plnění povinností vskutku upracoval..."

Nemohu zapomenout na svou spolupráci s drem. Stojanem v parlamentě. Kolik mých dotazů, interpelací a návrhů musil spolupodepsat! Např. podepsal jako první můj dotaz, adresovaný příslušným ministřům, co hodlají podniknout v otázce předkupního práva u pronajatých velkostatků a na ochranu chudých vrstev venkovských vydaných libovůli velkostatkářů a útisků velkokapitálu. Dr. Stojan stál vždycky na straně chudých a utiskovaných.

* * *

Připojuji zde zmínku o velkolepém dra. Frant. Cinka, který vydal krásné stě

dectví o životě a zásluhách nezapomenutelného dra. Stojana. Tuto knihu by měl číst každý poctivý Čech. Bylo by rovněž škoda podle mého názoru, kdyby zapadly v zapomnutí drobné vzpomínky na Stojana, které byly vydány mimo shora citovaný obsáhlý spis dra. Cinka.

Populární spisovatel Čeněk Kramoliš napsal ve svých "Vzpomínkách", vydaných r. 1948 v Olomouci: "Když jsem byl ve 4. ročníku učitelského ústavu v Příboře, nastal mi příjemnější život. Kaplan příborský, známý lidumilný P. Antonín Stojan, jenž později dosáhl hodnosti knížete-arcibiskupa, a při tom zůstal vždy pro sebe skromným a laskavým k chudým, jal se sbírat peněžité dary na opravu a přístavbu kostela na Hostýně, a rozesílal prosebné listy po celé Moravě i dále. Že jsem bydlil nedaleko fary a on asi věděl, že jsem chudobný, požádal mne při setkání, abych k němu přišel. To mne zarazilo, ale nepoděsilo. — "Vy jste u mne ještě nebyl, ač mnozí studenti ke mně chodívají s prosbou o podporu. Chtěl byste si vydělati pět zlatých měsíčně?" tázal se mne a zahleděl se na mne laskavým pohledem, který rozechřival a budil důvěru.

"Důstojný pane, velice rád bych ulehčil milované matce, která mi posílá pět zlatých na živobytí —" odpověděl jsem mu s tváří rozradostněnou, a horko se mi rozlévalo nadálým štěstím po lících i šíji.

"Budete psát adresy na obálky dopisů, které rozesílám dobrodincům."

"Budu a jak rád budu!" zvolal jsem nadšen a cítil jsem, jak se mi hluboko v nitru a v celém těle chvějí nervy radostí. — Od té doby jsem psával adresy, vkládal do obálek prosebné listy a později jsem pomáhal v najaté místnosti při litografování sestavených prosebných dopisů. Sdílel jsem to s radostí matce a žádal ji, aby mně více peníze neposílala, že si pět zlatých vydělám sám". . .

* * *

Pro úplnost připojuji ještě dvě krásná svědectví o zlatém srdci dra. Stojana od lidí, kteří stáli mimo katolickou církev.

Básník J. M. Machar otiskl ve své knize "Pět roků v kasárnách" (1927) článek dra. Jana Herbena, kde též vylíčuje svou účast v tak zvané "revisní komisi vojenské," která ve 2. instanci přijímala nebo zamítala důstojníky, hlásící se do českoslov. armády. Za žadatele se často přimlouvaly politické strany. A dr. Herben říká: "Nebot' už tehdy uplatňovaly se vlivy politických stran. Nejvíce bylo zneužíváno k přimlouvám toho dobrotiska-arcibiskupa Stojana."

* * *

Dostalo se mi do rukou ještě jedno svědectví o apoštolské činnosti dra. Stojana. Matka známého českého básníka Jiřího Wolkra vydala vzpomínky na svého předčasně zesnulého syna a tam se zmiňuje pochvalně o obětavém knězi, kterým nebyl nikdo jiný než právě dr. Stojan. Píše tam o tom, že občas zastavil se u nich venkovský kněz v mírně ošumělých šatech a vždy poprosil o dárek na nějaký dobročinný účel. Vystupoval takovým způsobem, že nebylo možno pustit ho s prázdnem. Teprve se mnohem později dověděla, že to byl populární dr. Stojan.

* * *

Dr. Stojan, všeobecně známý svým bezúhonným životem, bezmezoú štědrostí a láskou ke všem lidem, zemřel dne 29. září 1923 v pověsti svěťce. . . Nezapírám: O to, že jsem zůstal věřícím katolíkem přes všechna protivenství, které mi v životě připravili lidé, vydávající se někdy až nápadně za dobré katolíky — o to má nepřímou zásluhu tatíček Stojan.

V Brně je v býv. jezuitském klášteře umístěna po řadu let v pobočném traktu vedle jiných světců pod sklem podobizna dra. Stojana s příslušnou modlitbou. Kdykoli zavítám do Brna, neopomenu se zastavit u jeho podobizny. A nedělám to jen já sám. . .

Hned po Stojanově smrti jsem věřil, že v něm odešel od nás světec, aby u Boha za svůj národ orodoval. . . Z toho důvodu považuji za správné a spravedlivé, že se v poslední době podnikají vážné kroky k jeho svatořečení.

Kde je štěstí?

ROVĚST vypráví, že perský učenec Sadi hledal padesát let štěstí. Hledal je na východě i na západě, vypravil se za ním na sever i na jih, ale nemohl ho najít. Hledal je mezi boháči i mezi chudáky, v palácích i v nuzných chatrčích se po něm sháněl, ale najít ho nemohl. To omrzelo již ubohého učenice, a jako ondy král Šalamoun i on řekl, že je všechno marnost. Rozmrzen jsa dosavadním nezdarem přišel do tmavého lesa, a tam spatřil chrám. Šel po mramorových schodech a stanul u brány, nad níž četl tento nápis:

Zde bydlí štěstí, zde sladce spočine,
tu všechna bolest a všechen nářek pomine.

Tedy zde bydlí štěstí! Konečně našel to, po čem padesát let se byl pachtil? Rychle otevřel bránu, aby spatřil tak dlouho hledané štěstí. Jakmile však otevřel bránu, uskočil uleknut zpět. A co spatřil? Spatřil černou, jednoduchou rakev, která výmluvně hlásala, že v hrobě spočívá právě štěstí.

Ne, to není pravda, tomu nechce Sadi věřit. Vždyť ve hrobě jest tma a zoufalost, v hrobě jest zpuchřelost a věčné mlčení. Hrob nemůže být přibýtkem pravého štěstí.

Jako Sadi neviděl ve hrobě žádného štěstí, tak činíme do dnes všichni my. Každý hledá štěstí, doufá v ně a pachtí se po něm. Tisíce lidí ubírá se do světa hledati štěstí.

Ale kde ve světě jest to pravé štěstí? Vždyť musí někde být.

Povím ti, milý čtenáři, kde je to pravé štěstí, kde snadno naléztí je můžeš, udám ti ono místo, kde ho jistě najdeš. Jest to božské srdce Pána Ježíše. Svatý Petr pra-

vil: "Není jiného jména pod nebem nám dáno, které by nás šťastnými činilo, jako jméno Ježíš." A dosud nikdo nedokázal, že by byl svatý Petr hlásal nepravdu. Jest pravdou, že mnohý zbohatl bez Boha; ale co platno všechno bohatství, co platno stříbro a zlato, když neukojí naši žízně ani hladu po spokojenosti? Stalo se již často, že vyhýbali jsme se dříve někomu, protože byl darebákem, a on pojednou zbohatl, vyšinul se nad jiné, byl velkým pánem, před nímž každý smekal, jeho se bál. Ale podívejme se na takového člověka a spatříme, že na tváři jeho nespočívá klid a štěstí, ba spíše opak toho.

A hled'me, jaké jest to štěstí a blaženost takových přešťastných lidí. Nepožívá takového štěstí také červ, který pohodlně zavrtal se do mouky, jí se živí bez starosti, nebo housenka hedvábníková, která zavivčivši se do hedvábí žije bezstarostný život a nestará se pranic o to, jak dlouho potrvá její bezstarostný život. Červ tento nemyslí na to, že po bezstarostném dosavadním jeho žití nastati mohou časy strádání a nouze.

Pohled'me kol sebe, a uvidíme, že proběhlo štěstím lidem jsou mnozí jiní, kteří jako starozákonní Job živi jsou v bídě, jimž schází přístřeší a vše nejnnutnější k živobytí. A opět jiné vidíme, jež své jako smeti na hnojiště vyvrhl, kteří jsou podnoží všem lidem, kteří nezažili v životě svém nic jiného než strádání, soužení a trápení. A přece nezoufají tito nešťastníci nezávidí jiným šťastným jich život a při své bídě necítí se nešťastnými.

Nejsou ovšem všichni lidé takovými jako svatý Pavel, který pravil: "Oplývám radostí ve všech svých souženích", nebo jako sv. Terezie, která řekla: "Bože můj

chei trpěti nebo umříti." Ale při bídě a souzení můžeme se těšiti jako kdysi Tobáš: "Ubohý, tvrdý a nepatrný život vedeme, ale dočkáme se mnohého dobrého, jestliže se Boha bojíme, hříchů se vystříháme a dobroli činíme." S Jobem můžeme se utěšovati: "Vím, že můj Vykupitel žije, a v den soudný vstanu z hrobu, a oděn budu tělem, které dnes mám, a spatřím Jej a svýma očima budu na něho hleděti."

Což tedy chceš více, ubohé srdce? Cím jest těch několik málo let utrpení a souzení na světě? Snášej trpělivě, co Bůh ve své nevyzpytatelné moudrosti na tebe seslal, a považ, že tam na věčnosti budeš se na věky radovati ve společnosti svatých. Nestojí těch několik let souzení za tu věčnou rozkoš, kterou připravil Bůh těm, kdož ho milují? Takové-li nás provázejí myšlenky, pak není náš život bídným, nýbrž jest jen přípravou na stálou blaženou věčnost.

A proto nebudou sklamáni na věky ti, kteří se svatým Pavlem volají: "Můj život jest Kristus." A pravdou jest, co řekl svatý Petr: "Není jiného jména pod nebem nám

dáno, které by nás št'astnými činilo, jako jméno Ježíš."

Kdo tedy štěstí hledá, musí hledati a najíti Krista, a toho nejlépe najdeme v nejsvětější svátosti oltářní, kdež se On tak podivuhodně všem lidem podává. K nebi vzhůru, tak tomu chce Bůh, tam nás k sobě zve, k tomu nás stvořil, ale jen trpělivost, milý čtenáři, trpělivost musíš míti. Tam na věčnosti shledáme se se svým Spasitelem, tam na vlastní oči jej spatříme, na něho hleděti budeme tváří v tvář, a té radosti nikdo neodejme od nás — tam dožijeme se pravého štěstí, pravé blaženosti, již konce nebude.

Kdo chce pravého štěstí zde na světě dojíti, ten musí hledati Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní, ten ukrýti se musí v jeho nejsvětější srdce. Ku štěstí patří láska, láska čistá a neporušená jako křišťál, která bydlí v srdci Ježíšově, v nejsvětější svátosti oltářní, láska nekonečná ve směru, ve výšce a hloubce, nekonečná v šířce i v délce. Kdož hledáš štěstí, hledej božské srdce Kristovo ve svatostánku na oltáři, ponoř se v onu nekonečnou Jeho lásku.

Země všechna i nebesa,
nechat' radostí jen plesá
patříc na Boha tu svého
mocného a velebného,
jak On v lásce a pokoře,
by umírnil naše hoře,
sebe podává nám cele.
Chvalme jméno Jeho vřele!
Hle, tu oltář Boha hostí
v nejsvětější ve svátosti.
Požehnáno, pochváleno,
vřele povždy budiž ctěno
božské srdce Pána Krista.
Srdce Tvoje, Jezu Kriste,
vyslyší zajisté
prosby naše žhavé, vroucí.
Srdce Tvoje pomoc jistá,
když se k Tobě ve trápeních
mnohých bolech a v souzeních,
Kriste Pane, utíkáme.
Dej, at' povždy v Tě doufáme.

Český král Přemysl II. před bitvou na Moravském poli

EDNÍM z nejznamenitějších a nejzajímavějších zjevů v našich dějinách jest bez odporu král Přemysl II., neb jak Němci mu říkali Přemysl Otakar II., panovník povahy bohatyrské, jenž s dobrotivostí srdce a s pobožností spojoval v sobě všechny ctnosti panovnické a přivedl zemi Českou na vysoký stupeň slávy, blahobytu a rozkvětu.

Když r. 1253 nastoupil po svém otci, Václavovi I., na trůn český, shledal, že poměry v zemi nejsou utěšeny; statky zemské a královské byly rozchváčeny a odcizeny, lid poddaný byl od vrchnosti utiskován, loupežnictví ohrožovalo veřejnou bezpečnost, stav rolnický byl zanedbáván a řemesla i obchod byly v úpadku. I umínil si Přemysl, že zjedná v zemi pořádek a zřídí pevnou vládu, která by byla oporou utiskovaným a přinesla zemi požehnání. Pilnému a šetrnému jeho hospodářství podařilo se za krátko, že získal ztracené statky zemské a královské a usazováním obyvatelstva národnosti německé na statech královských nabyl nových a hojných důchodů a příjmů, kterých užíval jednak k upevnění moci své tím, že zřizoval sobě dobře ozbrojené a vyvíčené vojsko, jednak ku potřebám zemským a chudého lidu. Byl Přemysl II. velmi dobročinný, nejen že zakládal kostely a kláštery, ale podporoval chudinu velmi účinně a v čase postním dával denně 500 chudých živiti. Soucit s chudinou pohnul ho, jak stará kronika vypravuje, že přikázal po celých Čechách obnoviti váhy a míry

a opatřiti je znakem královským, aby chudí mírou a vahou nebyli klamáni, "proč páni zemští a měšťáci, kteří svých měr a vah užívali, reptali, sedláci pak a chudina se tím honosili."

Ne menší péli a péči věnoval polnímu hospodářství. Tak dal na svůj náklad převézt z Rakous révu a posázeti jí stráně kolem Zbraslavi, aby důležité vinařství bylo v Čechách zavedeno.

Za krátko byl pořádek v zemi upraven, loupežnictví bylo vyhubeno a vrchnosti neodvažovaly se více utiskovati své poddané, neb spravedlivý a mocný král bděl nad nimi bystrým okem svým. Ale nejen uvnitř země České moc Přemyslova se rozmáhala, ona šířila se i za hranice, po celé Evropě. Žádný panovník z rodu Přemyslova nepanoval tak rozsáhlé říši jako Přemysl, neb pod jeho žezlem spojeny byly Čechy, Morava, Lužice, Horní a Dolní Rakousy, Štýrsko, Korutany a část nynějšího Přímoří tak že říše jeho sahala až k Jaderskému moři. Přemysl, jenž pro bohatství své byl nazýván králem zlatým, pro vojenskou moc králem železným, byl v těch dobách nej-mocnějším panovníkem v Evropě, tak že knížata německá dvakráte ho žádala, aby přijal korunu císařskou.

A tento veliký, slavný a dobrý král nedožil se vděku, zvláště v zemích alpských čili německých, pro které tolik dobrého vykonal. Neb když r. 1273 v Němcích zvolen byl Rudolf Habsburský za císaře, poddal se mu hned země alpské a odpadly od Pře-

mysla. Trpčí pak sklamání stihlo Přemysla ve vlastní zemi České. Pánové čeští, nespokojeni jeho spravedlivou, ale velice přísnou vládou, dorozuměli s s Rudolfem a za zády Přemyslovými připravili v Čechách zrádné povstání, kterým r. 1276 byl Přemysl donucen vydati Rudolfovi všechny země alpské a přijmouti na Čechy a na Moravu léno. Přemysl II. snesl tuto ránu, když však Rudolf chtěl snížit ho na rovný stupeň s nepatrnými knížaty německými a zakazoval mu trestati zrádné pány české, tu odhodlal se r. 1278 k nové válce.

S malou mocí vytrhl t. r. z Moravy do Rakous až k místu Marcheku, doufaje, že spravedlivá věc jeho musí zvítěziti. Když však daleko silnější vojsko německé a uherské počalo přecházeti přes Dunaj, ustupoval Přemysl na sever, drže se stále řeky Moravy, aby byl s této strany kryt, až dne 25. srpna rozložil se u místa Suchých Krut, od Němců Dürrenkrut zvaného, a počal konati přípravy k rozhodné bitvě. Jindy jasně jeho čelo bylo zachmuřeno; chmury ty nevyvolali jeho nepřátelé němečtí a uherští, ti od něho častokráte byli zahánáni na útěk, ale byly to zprávy, že v jeho českém vojsku jsou zrádci, kteří Němcům o každém jeho pohybu podávají zprávy. Poznání to znepokojilo mysl hrdinného krále velice; aby ujistil se svými vůdci, v noci před bitvou povolal je všechny i přední pány české do svého stanu a postaviv se beze vší zbraně s rozhalenými prsy mezi ně, oslovil je touto řečí: "Obdržel jsem výstrahu, že i mezi vámi nacházejí se zrádci. Nemohu tomu věřit; ale je-li tu kdo, jenž neupřímně o mně smýšlí, předstup a pomsti se na mně hned na tomto místě. Lépe bude, umru-li já dnes sám, nežli aby zítra tisícové se mnou stali se obětí zrady."

Slova hrdinného krále vyvolala hluboký dojem a rozechvění mezi přítomnými; všickni jako kouzelnou mocí puzení zdvihli své pravice ku přísaze, že věrni jsou a zůstanou, i moravský pán Milota z Dědic věrnost přísahal, by, dle slov básníka J. E.

Vocela, nejen vlast a krále — i nebe oklamal.

Nazejtří v den sv. Rufa (26. srpna) Přemysl oděn ve zlatém svém brnění svěřil Milotovi z Dědic velení nad zadním vojem jako zálohou a vyjel do řad svého vojska, povzbuzuje je výtečnou řečí ke statečnosti a slibuje bohaté odměny těm, kteří se v bitvě vyznamenají. Za hesla: "Budějovice-Praha" na straně české a "Řím-Kristus" na straně německé počala bitva. Čechové, ač počtem daleko slabší, bojovali statečně a prorazili střed nepřátel. Přemysl sám, na koni jakoby lítaje, byl všude přítomen, kde nebezpečí bylo největší. Již vítězství kloní se na stranu českou, jen sesíleného útoku jest třeba, aby Němci obráceni byli na divoký útěk. Proto nařizuje Přemysl, aby Milota z Dědic se zálohou svou v před postoupil a vítězství dokonat. Však černá zrada jest mu odpovědí; Milota místo aby vpustil se v boj, dal se se zálohou na hanebný útěk a strhl s sebou i zástupy vojenské, které v době bitvy z Moravy přicházely ku pomoci.

Přemysl vida, co se stalo a že nezdolá přesily nepřátelské, nechtěl přežítí svého pokoření i vrhl se do nejhustšího davu nepřátel, vše napořád porážíje. Tu zabit byl pod ním kůň a Přemysl padnuv na zemi, dostal se do rukou žoldnéřů německých, kteří hodili mu provaz na krk a počali ho drancovati, při čemž rozbili mu přílbu na hlavě a sedrali s jeho těla drahocenné brnění. V tom okamžení přihnal se Berthold Schenk z Emerberka, jehož bratra dal Přemysl II. pro lupičství popraviti, i poznav Přemysla, povalil ho za pomoci některých druhů k zemi a probodl oštěpem, ostatní pak 17 ranami krále dobili a tropili si posměch z nahého těla hrdiny, před kterým ještě nedávno strachy se trásali.

Tak zhynul mocný a slavný král český, který nebyl přemožen nepřítelem, ale černou zradou člověka, kterému bylo zlato dražší nežli vlast, kterou připravil o otce a živitele.

Děd a vnučka

Pražská povídka od Sofie Podlipské.

ŘECHÁZÍM-LI za našich dnů po Příkopech v Praze a vidím-li báječnou nádheru ve výkladních skříních zboží přepychu věnovaného, výrobků umělecko-průmyslových vkusných a důmyslných, vzpomínám na malý úzký krámek se zbožím podobným před dávnými lety.

Jest tomu již více než šedesáte rokův, co do toho krámku se přistěhoval starý muž se svou vnučkou. Jmenoval se Jan Napravil a vnučce říkalo se Lidunka. Krámek byl v starém domě Dominikánské, nyní Husovy třídy.

Lidunka byla osiřelá. Její otec měl truhlářskou dílnu. Děd, otec jeho, žil u něho a jelikož byl vyučeným soustružníkem, vyráběl u syna ozdobné části na nábytku. Krom toho, zbýval-li mu čas, robil tak ledačos, na př. skřínky, kufříčky, cukrány, stojánky a měl na to odbyt takový, třeba to bylo na venkově, že po smrti Liduščiných rodičů se odhodlal k radě svých příznivců a odběratelů odstěhovat se do Prahy s tímto svým průmyslem.

Najal tedy krámek se zadní velkou světnicí, která byla jeho dílnou, ložnicí, i kuchyní; a s malou studenou komůrkou vedle, kde byla Lidunka ubytována s veškerými almarami, truhlami a jinými věcmi z pozůstalosti rodičů.

Vyhlídku byla do vlhkého dvorku na dřevníky. Ze dveří krámku bylo viděti ctihodné staré zdivo kostela dominikánského sv. Jiljí. Nikde nepostřehlo oko děvčátka stébla trávy neb zeleného proutku a zdálo

se jí s počátku, že se musí v těch zdech udusiti. Bylo jí teprv dvanácte roků a již měla veškerou domácnost na starosti. Dědeček byl přísný a pracovitý. Do školy ji více neposílal, ani do nějakého šití. Čeho jí bylo třeba, všemu sám ji učil, neb všemu rozuměl v domácnosti. Byl-li přísný, totiž žádal-li vše na puntík, co děvčeti uložil, byl při tom trpělivý a neúnavný, vždy znova dítěti vše ukázal a pověděl, nač zapomnělo co úplně nepochopilo.

Ale Lidunka měla dobrou vůli a paměť a protože dědečka nade všecko zbožňovala vše se jí dobře dařilo.

Bylo jí ovšem do pláce první čas v novém obydlí, ale nedala toho na sobě znáti. Řekla jen, že je jí velmi smutno v té Praze. Dědeček odpověděl: "Tak buď' hodně pilná a smutek ti přejde. Nelíbí-li se ti ty dřevníky před oknem, neďivej se na ně, hleď aby bylo vše čisto kolem tebe. To tě roveselí."

Ona mu věřila, neboť když to dědeček tvrdil, musilo býti tomu tak.

Otvíral-li ráno Napravil krám, zavola Lidunku a vyšel s ní na ulici řekl: "Podívej se nad věži kostelní a nad kostelem vidíš kus nebe." Ona usmála se a těšila se tomu. Večer než vrata uzamknul, opět ji zavola a řekl: "Hleď, co je tam hvězd."

Stáli spolu dlouho, dívajíce se na hvězdy. A brambory na loupáčku k večeri chutnaly jim pak velmi dobře. Byly přivezeny ještě z domova. Tam vedly se brambory dobře, což není právě znakem úrodného kraje. Lidunka toužila však po onom kraji jako

ztraceném ráji a oplakávala rodiče. Avšak k dědečkovi tulila se víc a více.

On dal se do práce a vystavil ty své hezké výrobky do úzké skříňe před krámem. Lidé se tam nastavěli a divili se. Můj Bože! Zpomínám-li tak na to jdu-li po Příkopech při elektrickém osvětlení! Jak bylo to tehdáž chudé. A přece byla v tom píle, vkus, důmysl. Posud chovají v rodinách některé pěkné kousky Napravilovy práce a ty slouží za vzor novým výrobkům.

Ale tehdáž jeho sousedé říkali: "Nu, chudák, ten ostrouhá se svými krabičkami a pikslami. Co pak si to vzpomněl? Kdo pak to koupí?" Přece se to kupovalo. Napravil měl příznivce, jak praveno, mezi honorací svého domova, ano i v panstvu, jež tam sídlilo. Ti příznivci jej doporučili jinde a věru, jeho krabice a piksly, ač někdy čekaly rok a déle na své určení, za pilného oprašování Lidunky, přece bývaly udány a dědeček s vnučkou žili slušně z jeho průmyslu a obchodu. Ba nejen to, děd střídal Lidušece dokonce na věno.

Vždyt' jednou za několik měsíců objevil se kupec v kočáře a to již vydalo. Z výtěžku takové koupě mohli ti dva dosti dlouho žiti a ještě spořiti.

Těžko říci, kdo více hospodařil, zda děd či vnučka. Někdy dávali se do hlasitého smíchu, jestliže mivali poradu o tom, co si uvaří k obědu. Vše zdálo se jim drahé a zbytečné, až si určili brambory a zase brambory.

"Tak, k čemu jsme se radili?" děd se smál a Lidunka směříc se jako zvonek odpovídala: "To abychom se přesvědčili, že nic lepšího není."

Později shledali, že je škoda zahazovat slupky bramborové a jen proto zakoupili si malého vepřika, na nějž měli v dřevníku chlívěk. Tehdáž byl takový obyvatel ještě trpěn v obvodu hlavního města. Za vepřikem sledovali pestrý kohout a několik slepiček jako obyvatelé dvorku a ti stali se přáteli osamělé Lidunky spolu s trojbarevnou kočkou, která zaháněla dotíravé krysy.

Dvorek musil býti čistě umetený. Jestliže někdy nebyl urovnán, podívaly se skvělé modré oči dědečkovy na Lidunku takovým ostrým, modrým bleskem, že jen jen letěla,

neb toho modrého blesku modrých očí bála se více, než blesku s nebes hůry.

Dědeček sám dával návod, jak vepřika krmit a držet, jak drůbež chovat. Věděl všecko. Ale Lidunce jednalo se o to, aby uměla ruční práce a nevěděla, jak se tomu přiučit. Však děd byl jí učitelem i v tom. "Jdi, obhlédni si to," říkal. "Já jsem vše obkukoval. Mne nikdo ničemu neučil." Dal ji peníze, dovolil, aby si vzory koupila, dopřál jí času a ona něco obkukovala, něco sama smyslnila, vynalezla, a šila, stříhala, vyšívala dle své hlavy, dle svého způsobu a konečně to tak pěkně uměla, že dávala svoje výrobky také za skříň na prodej.

V neděli bylo zavřeno u nich. Chodili do kostela, odpoledne na procházku, večer čítali. Dni a roky jim plynuly v práci, která je tak zajímala, že měli o tom pořád co povídat.

Děd cítil se št'astným. Tak spokojen nebýval dosud nikdy. Měltě těžké zkušenosti za sebou, o kterých Lidunce vypravoval. Ona také něco z toho pamatovala, neb zkusila nezdar otcův v řemesle jeho povahou zaviněný a matčino neštěstí nad tím, jež nedovedla přemoci. Bylat' slabá, nevěděla si rady a tak to chodilo, až chudáci jeden za druhým zemřeli. A více, více toho bylo.

"Nediv se mi, Lidko," říkal stařec, "že jsem tak rád zde v tom koutečku. Klid a práce činí mne spokojeným." Lidka se nedivila, vždyt' i jí tak bylo.

* * *

Netknuta světem a jeho marnostmi Lidunka vyrůstala, vykvétala. Byl to vzácný květ, úzkostlivě střežený zkušeným starcem, který co den stával se veselejším a hovornějším. Nikdy ho Lidunka takového neznala, jak se jí teď jevíval, jak žertoval a vypravoval, jak spokojeně se usmíval. Lidunka divila se, co vše znal a věděl, jakkoli nebyl studovaný. Ale on přicházel druhdy mezi vzdělané lidi a uměl něco pochytit.

Každým dnem, co spolu žili, přibývalo jejich spokojenosti. Lidunce přestalo se stýskati po bývalém domově.

"Dědečku," pravila k němu jednou, šíjíc vedle něho, když vyřezával. "Něčemu se dívím a to jest, že jsem nevěděla, která je

ještě zcela jiné živobyčí, než jaké až posud jsem poznala."

Dědeček střílel po ní svým bystrým okem a odpověděl: "Vidíš ani já jsem toho nikdy nepoznal, až nyní ve stáří svém. Věděl jsem, že by to mohlo být, toužil jsem po tom, ale nezakusil jsem toho až teď. — Vidíš." —

Pracoval dále, sklonil hlavu nad prací a utřel si za chvíli rychle vlhké oči obrácenou rukou, když Lidunka se odvrátila.

Ale ona odvrátila se za tou příčinou, aby zakryla své pohnutí, neb oba byli zdrželivi jak v žalu tak v radosti. V té umírněnosti jejich záleželo velké blaho.

Do krámku, kamž trochu ranního slunce přicházelo, koupil ke vchodu resedy a fialy, které po celé léto kvetly. Okna na zad opatřil brečtanem a koupil kanára, který jásal v kleci vysoko nad kočičí nástrahou. Lidunce do komůrky koupil k okénku záclony a postel si sama ozdobila vyšivanou pokrývkou vlastní práce. Její oblek byl sice jednoduchý ale vždy vkusný. Lidunka byla hezké děvče; k tomu byla milá a vnitřní mír obrazil se na jejím obličejí. Proto byla také v sousedstvu oblíbena, i říkali jí hezká Lidunka.

Častěji docházel k Napravilovům krajan jejich, který v Praze studoval již tehdy, když se z venkova přistěhovali. Byl chudý a protloukal se vyučováním menších žáků. Při tom však byl vesel a nesmírně pilný, tak že odbyval zkoušky s vyznamenáním. Celá ves byla na něj hrda a Navrátil obdivoval se mu, Lidunka neméně. Jelikož byl mladý ten muž odkázán stravovati se u dobrodinců, měl Navrátil za svou povinnost nabídnouti mu také téhodně aspoň jeden oběd. Ale Budínský poděkoval se řka, že je zapotřebí v tom ohledu. Zatím obával se býti obtíží starému poutivci, který byl ve stáří svém teprv začátečníkem a nikterak nevěděl, jak mu to půjde a nepříjde-li o poslední groš, ježž do začátku strčil.

Ale jednoho dobrodiní Budínský přece jen rád přijal a to bylo, aby se mohl ohřátí v Napravilově dílně, neměl-li kde býti a bývalo-li mu doma příliš zima.

Přicházel tedy a učil se tam. Někdy ho nevidali mnoho neděl, jindy přicházel častěji, nenadělal mnoho řečí a s Lidunkou ani nepromluvil. Dlouho chodil kolem ní, po-

važuje ji pořád za malé děvčátko. Až jednoho dne jeho oči přece jen byly přitaženy jejím dívčím půvabem. Byl překvapen. měl pocit, jakoby byl opářen a rychle sklopil oči. Nadarmo však. Co spatřil, bylo do duše vtištěno a ta ten obraz více nevydala. Kde stál a chodil, viděl jej vnitřním zrakem. Obraz pronásledoval ho ve snu, mísil se mu do studií. Byly to pravé útrapy. Chtěl jim ujíti a dlouho nešel k Napravilovům.

Ti nesháněli se po něm, ačkoli Lidunce přece jen něco scházelo, nevidala-li ho dlouho v jeho koutečku s knihou u kamen. Budínský připravoval se ke zkouškám, tenkrát však to šlo hůře. Co mu jindy bývalo lehké tak, že to hravě přemohl, nechtělo mu do hlavy.

Tu jednou, v noci, když mu zase učení nešlo, praštil knihou o zem a zasténav pravil k sobě: "Můj Bože, tohle to je asi láska. Ale proč dávám se tak trápit? Vždyť není nemožno, abych doufal. Proč nemohl bych býti milován navzájem? Tot' bylo by štěstí, neskonale štěstí!" Tu spadla mu se srdce tíž, v hlavě se mu uvolnilo, i zdálo se mu, jakoby kolem něho proudil volný vzduch a on zhluboka sobě oddychl. Sebral knihy a sešity a již se mu snadněji studovalo a udělal i tenkrát zkoušky s vyznamenáním.

Letěl k Napravilovům s vysvědčením nejdříve domů na venek se odebral, aby s ním sdílel radost jeho. Jakmile se v krámku objevil rozjařen a vesel, uvítala jej Lidunka se slabým výkřikem. Pustila šití z ruky a řekla: "Co že jste u nás tak dlouho nebyl?" Ach krásněji nemohla jej přivítati. Podíval se na ni vděčně, vroucně a teď ona sklopila oči a také je sklopila nadarmo, neb uvnitř v duši byl obraz mladého muže uhoštěn tím pohledem z duše.

Děd přišel z dílny, prohlédl vysvědčení, přál studentovi štěstí, ptal se, jak dlouho bude ještě studovat a čím přece chce být.

Musil studovati ještě několik roků, pak zkouškám se podrobit. Chtěl státi se profesorem.

Byly při tom vyhlídky? Nebyly na počátku. Ale přece s vytrvalostí... Budínský zarděl se a podíval se na Lidunku. Dědeček ten pohled zachytil.

"Oho," pomyslel si. "Tohle se děje?"

Jeho to překvapilo právě jako Budinského a Lidunku. Měl z počátku v úmyslu pozvat i hochy na lžici polévky, teď toho neučil a propustil ho.

Budinský byl jako omráčen, tak stoupala mu krev do tváří, do očí. Měl jako mlhu kolem sebe. Zdálot' se mu, že byl až příliš odvážným. Zajíkal se, když se ptal, co má doma příbuzným a známým vyřídit a neslyšel, co dědeček mu odpověděl.

Konečně se rozloučil a odvážil se na jeden ještě pohled na Lidunku. Ach, ta blaženost! Též ona byla zardělá a nemohla promluvit.

Tak odešel a putoval pak pěšky domů do starých brdských lesů.

Dědeček vyprovodiv jej až na ulici, díval se chvíli za ním, pak vracel se pomalu k práci. Podíval se na vnučku, zakašlal a neřikal nic.

Ona skládala šití, neb byl čas strojiti oběd. Cítila pohled dědečkův, ale nepozdvihla k němu oči a šla ke kamnům.

Při obědě nemluvili. Přece nehněvali se nikdy, ani teď. Ale něco přišlo mezi ně a to jim mluvit nedalo a žádný z nich nedovedl to přeskočit.

Po obědě Lidunka šla šít ke svým fialám a resedám. V duchu sledovala poutníka na cestě k domovu a bylo jí teskno po těch starých lesích, tak že několikrát vzdychla a šití jí nic netěšilo.

Dědeček vrtal, ořezával a lepil s hlavou hluboce sklopenou a myslil takto:

"Což, poctivý člověk to je. A čekat může na něj moje Lídka, má na vdávání času dost. Kdyby dostal sebe menší službičku, nějak by to přece šlo, kdyby se i vzali. Je tu ten privat a ještě nějaké hodiny mohou se dávat a paní professorka může mít v domácnosti nějaké studentíky. Co mohou proti tomu míti? Nevěděl bych. Že není Liduška slečinkou? Inu, však jeho příbuzní také nejsou žádné panstvo. A ona dostane ode mne slušnou výbavu."

V tomto rozjímání jeho nepokoj se rozptyloval a vrtal do dřeva mladistvou silou.

Lidunce bylo třeba posílnění a že ho slyšela tak rachotit, bylo jí volněji. Však ta ulice před krámem zdála se jí tak smutná, její květiny tak ubohé a odbíjení zvučných

hodin svatojiřských působilo na ni, jakoby jí to zatloukalo cestu v budoucnost.

"Dědečku, vždyť se všecek upachtíte," volala naň a on odpověděl: "Ba ne. Chci tu s tím býti jenom hotov, abych mohl trochu dříve zavřít krám. Půjdem spolu dnes večer ven, za bránu městskou. Ty bys mi v tom krámku uvadla a dnes již nikdo nepřijde něčeho koupit."

Jeho veselý přízvuk ji uvolnil srdce. Šli tedy spolu. O Budinském neřekli si ani muk, ale on také již mezi nimi nestál. Ale-špoň byl dědeček sám s sebou hotov a teď se to musilo nechat, "až bude-li to dítěti souzeno". Mluvíti se o tom nemohlo. Vždyť nic nebylo vysloveno, nic nebylo jisto.

Byl večer čarokrásný. Byla sobota. Za slavného vyzvánění svatvečera vraceli se pomalu ku Praze stopené v červáncích západu.

Ted' zajásalo srdéčko Lidunčino. "Můj Bože! On mne má rád," zpívalo to v něm a ona modlila se, aby byla té lásky hodna. Jen kdyby byl psal ten Budinský, aspoň jednou a to jen dědovi třeba. Ale nevěděti o něm tolik neděl. Tu brzo plesala a zase trápila se a pochybovala, zdali ji má rád. Myslela, že co procítila v jediné chvíli, pouhým bylo zdáním. V jiném okamžiku zas tomu věřila a tak to šlo v radosti a strasti, jak již bývá na této zemi.

* * *

Budinský nepsal ani Lidunce, ani dědečkovi. Toužil po tom jako květina po slunci, ale netroufal si. Vždyť jim nepsával nikdy. Jakým právem mohl psát teď. Byl by to musil odůvodnit a vysloviti, že si vzal Lidunku do srdce. Ale co by byl by tomu řekl dědeček? Snad byl by mu zapověděl, aby k nim více chodil. Neb posud Budinský nemohl praničeho nabídnouti jeho vnučce než dálnou vyhlídku v nejistou budoucnost.

Stálo ho to bolestné přemáhání, ale on si ho uložil a snášel zmužile. Byl to charakter. Jen že člověk, jedná-li šlechtěně a nezištně, někdy chybuje tím, že svou obět' nevědomky ukládá také osobě, pro kterou se obětuje. To dělo se s Lidunkou. On ve své skromnosti ani netušil, jakou radost by jí

byl způsobil jediným rádkem, jaký stesk jí působil, že mlčel.

Jindy Lidunka ani nevěděla, že byl její život jednotvárný, teď pocítila to trapné. Dni zdály se jí prázdné, noci byly jí nevitáné, protože jí neposkytovaly odpočinku. Ale to vše skrývala dědečkovi, neb jeho spokojenost byla jí nade všecko.

Dědeček hleděl ostatně vyrazeti ji procházkami a hezkými dary více než jindy. Vždyť sobě mohl pomysliť, jak jí bylo. Koupil jí také novou knihu s českými básněmi, ve které spolu čítali. Na procházkách povídal jí o různých příbězích ze své zkušenosti, ve kterých o lásce se jednalo a hleděl jí připraviti na to, že snad se klamala v Budínském. Dědeček líčil jí všelijaké mužské povahy a společenské poměry, vše setrně, aby jí nepolekal a přece pravdu pověděl. Víc a více mohla Lidunka poznávat, co v dědečkovi měla. Byltě jako kniha poučný a zábavný a nevyčerpatelný jako život sám. Krom toho měla Lidunka a s ní celé sousedstvo vyrazení, když slavila svatbu její domácí paní, ovdovělá Okurková, se švarným mladým ženichem, svým dílovedoucím Bertramem. Mělat' dobře zavedený závod barvířský. To lákalo asi jejího ženicha, který se stal tím sňatkem samostatným, neb nevěsta nemohla ho lákati ani krásou ani roztomilostí, nejméně pak mládím. Mělat' několik vlastních dětí a jednoho syna nevlastního po nebožtíku manželovi. Toho poslala do Vídně k mužovým a svoje děti ke svým příbuzným na venek. Chtělat', jak pravila, nyní teprv něčeho užít, neb až posud neměla leda lo-pocení a mrzutosti s nebožtíkem mužem.

Svatba byla náherná. Celá ulice, ba celý okrslek byl vzhůru, každý šel se podívat na strojenou nevěstu, na krásného ženicha a řadu hostů.

Lidunka viděla všecko a snila o jiné prostinké svatbě za ticha ranního ve prázdném kostele, jestliže by jí "to bylo souzeno." To byl smělý a skoro bolný sen, když měla naději tak malou.

Dala se pak přece trochu rozptýlit a pobavit vším, co se vypravovalo o novomanželích a jejich nové domácnosti. Zařídili se "po knížecku", tak aspoň tvrdilo sousedstvo.

Byť v prvním poschodí byl znovuzřízen, nábytkem opatřen, jakého ve skrovných měst'anských kruzích nikdy nebývalo, leda v pivovarech, ve mlýnech a při jiných velkých závodech a tam nikomu nenapadlo tehdy na př. pokojů leštit. Drhnuté podlahy jako sníh bílé platily za nejlepší, nejčistotnější věc. Ani koberců na zem se nedávalo. Vždyť tu byly ruce, aby se drhlo a mylo bez únavy. Ale u Bertramů měli leštěno, měli koberce na zemi, čalouny, pozlacené lišty.

Před svatbou odkoupila št'astná nevěsta veškerou zásobu ozdobného zboží Navrátilovi a ještě objednala si nové skřínky na své šperky.

To bylo také velmi potěšitelné a malé úspory Navrátilovy zvětšily se značně. On mnul si radostí ruce a Lidunka musila mu pomáhat při práci, aby jí v čas odvedli.

Jakživ také nikdo neslyšel, aby mladí manželé se dali po svatbě na cesty. Bertramovic to učinili, ačkoli to ani modou nebylo. Lidé říkali, že pojedou do lázni proto, aby tam stará barvířka omládlá. Učinili to tedy a do závodu vzali jiného vedoucího.

Za jejich nepřítomnosti chodili se sousedé dívat na jejich zařízení za jakési zpro-pitné poskytnuté staré služce, jež příbytek opatrovala. Též Lidunka jej viděla a tehdy nezdálo se jí ani ve snu, že by tam měla býti někdy sama paní. Nezdálo se jí o tom, ani si toho nepřála. Ach čeho si přála, to bylo jediné podívatí se hodně, hodně dlouho Budínskému do očí, vidět ho s jeho knihami u jejich krbu. Ale prázdniny minuly, a on nepřicházel. Přece těšila se Lidunka co den, že se u nich objeví a srdce jí při tom bušovalo, že se tomu až divila. Co jen dělal, co myslil Budínský? Jindy přicházel se ukázati zde hned, jak přijížděl. Snad nestonal? To bylo hrozné pomyšlení. Jak to jí přišlo na mysl, nemohla toho vydržeti a musila o něm promluvit a sdělit se s dědem s tou obavou.

On obával se toho také. Ale co dělat? Psát jeho rodičům přece nemohl. Což, byli hoch přece v Praze a nebylo-li jeho přáním, přijíti k starým přátelům.

Oba dívali se bolestně do ulice na studenty, přecházející tudy do staroměstské koleje. Budínského nebylo mezi nimi.

Jednoho dne přišel posel z bývalého domova Napravilovic a přivezl brambory z kouska pole, jež si tam byli ponechali a které jim strýc spravoval. Ach, konečně, konečně přicházely zprávy. Bohužel, byly to však zprávy smutné. Otec Budínský zemřel, zanechal majetek zadlužený, a synovi nezbývalo, nežli studií zanechat, aby mladším dětem zachoval tu jejich chaloupku a co tu bylo k ní. Matka sama na to nestačila, byla by musila najati čeledína. Toho nebyla by mohla platit. Tak musil jím být Jiřík, nejstarší syn.

Matka sháněla se prý nyní po nevěstě s penězi, aby si trochu pomohli.

Když Navrátil viděl, jak Lidunka při těch zprávách bledla a skoro se potácela, ptal se na oko maně toho posla, mnoho-li peněz by musila ta nevěsta přinést.

Že tolik a tolik, posel mínil, ale soudil, že by toho bylo ještě málo k uhrazení dluhů a k vybytí dcer.

Navrátil zavrtěl hlavou. Tolik úspor neměl a byl vlastně tomu rád, neb nerozumem bylo by hývalo, Lidunku vydati do takových poměrů. A co by sám počal? Měl by zůstat v Praze sám, bez ní? U ní přece by nemohl žít v chalupě, plné dětí a při tchýni.

Podobně promyslíla věc také Lidunka a věděla, že musí pochovati na vždy tu malou a sladkou naději ve štěstí lásky.

Vše bylo jako jindy a mohlo-li býti jindy dobře, tak musilo a mohlo býti tedy zas jako jindy. Avšak, kdo mohl poručiti mlhám listopadovým, aby nebyly tak velmi smutné letos, kdo mohl za to, že bylo v krámku tak temno pořád a v dílně plno černých stínů, v komůrce cihlami dlážděné tak děsně zima a kanárek ani kohout že nedovedli jako jindy srdéčko Lidunčino rozesmát. A čím jen to bylo, že čas byl tak dlouhý a vánoce že nechtěly letos přijíti. Ostatně netěšila se Lidunka tenkrát ani trochu na svíčky štědrovečerní, které jí děd vždy rozsvěcoval jednu bílou, druhou zelenou, a červenou i žlutou s pozlaceným srdcem v prostředku. Jenom na půlnoční těšila i chystala se. Jen pro tu velebnou chvíli půlnoční o vánocích přála si, aby již tu byly.

Ubohé, milé to stvoření nevědělo teď dobře, proč žije. Ovšem, pro dědečka Lidunka žila, avšak v srdci bylo ještě tolik místa pro někoho jiného. Ah, co dělat, co dělat?

Zatím došla nová zpráva, že Jiří Budínský je zasnouben s bohatou dívkou a v masopustě že bude mít svatbu.

Ah, pusto bylo v úzké ulici Dominikánské. Vítr točil se kolem kostela, proháněl sněhové vločky a věž kostelní podobala se obru, pohlcujícímu lidské štěstí.

* * *

Pořád bylo temno tam v onom koutku, kde se odprádalo mladé žití Lidčino.

Za takového tmavého dne vešel do krámku Bertram, domácí pán. Dávno navrátil se již z lázní se svou paní a nyní chodili spolu po zábavách a dávali hostiny. Závod řídil se sám v zadním dvoře. Bertram byl velký, silný člověk, na němžto v šeru toho dne se svítily jeho skvostné prsteny, řetěz a pečetko u hodinek, náprsní jehly, vyšívaná vesta a mosazné knoflíky u kabátu.

Lidunka lekla se ho, když vešel a na Napravila činil dojem, jakoby to byl "Ancikrist". Tak pravil ještě téhož dne. Ale pan Bertram byl příjemný muž beze vši pýchy a přicházel prohlédnout sobě, co by měl Napravil hotového na skladě. Potřeboval k vánocům mnoho dárků. Vybral sobě několik kousků a něco ještě si objednal. Pak posadil se v krámě a pohovořil si hodně dlouho. Celý večer s tím ušel a po jeho odchodu Napravil hned zavřel krám. Lidunka nemísila se do hovoru obou mužů, ale naslouchala jejich rozpravě a ta ji pobavila.

Hned příštího dne domácí pán přišel zas pod nějakou záminkou a pak opakoval častěji svoje návštěvy. Říkal Napravilovi, že s ním se hovoří jako s málo kým. Také s Lidunkou promluvil, zažertoval a pozoroval ji, co činí, jak si počíná.

Neměl pranic na práci. O závod se nestaral, ponechávaje celé řízení své ženě jako jindy a co bývalo druhdy jeho oborem, zastával nový dílovedoucí. Žena byla mu zcela oddána a netroufala si namítati ničeho proti jeho počínání. Ostatně byla

jako opojena svým novým štěstím a rozvažovala po jeho příkladu. Někdy přicházelo jí sice do hlavy, že to takhle nevydrží, že přijde v nic i s dětmi. Tu bývaly s mužem mrzutosti. Žádala, aby se uskrovnil, závodu se ujal. Ale tehdy bývalo zle. On odpovídal, když se jí obětoval, že to učinil, aby něčeho užil a hrál si nadále na pána.

Vánoce přišly, svíčky byly rozsvíceny, Lidunka byla na půlnoční a dále žila se svým hořem.

Návštěvy domácího pána přiváděly trochu změny ve smutnou jednotvárnost jejího živobytí a při jeho povídání o všem možném aspoň stále nepohřešovala toho pilného studenta s jeho knihou v koutku u kamen.

Domácí pán býval někdy zamyšlen, smuten a jednou ulevil a postěžoval si na svou ženu, která čím dál více jej trápila. Žili spolu časem ve zjevném nesváru. Ona měla zábav a vycházek a hostin najednou dost. Rozum její probudil se z opojení a žádala si poráde určitěji, aby Bertram pracoval, jako ona se opět práce uchočila. Toho Bertram dokonce nechtěl činit a toulal se jí mimo dům. Vyhledával společnost jinde, nechtěla-li nikoho více k sobě zvát a bylo to zlé hospodářství.

Rok uplynul. Lidunka pustila konečně Budinského z mysli. Nic o něm neslyšela a celkem byl její sen o lásce přece jen krátký, byl to pouhý dech, nic více než jediný pohled.

Již těšilo tedy zas její nevinné srdce, co dříve je těšovalo a opravdu bylo vše zas jako před tím. V temném krámě bylo jí zcela dobře, v dílně útulno, v komůrce volno. Šperkovalat' si jí víc a více. Nosila si z procházek pravé snopy lučního kvítí v létě a v zimě čítala večer.

Dědeček nic nestárnul, byl pořád vlídnější a ona krásnější.

Ještě minul rok a sama se divila, že si kdysi tak tuze zasteskla po Budinském.

Tu stalo se, že paní Bertramová zemřela náhlou smrtí. To bylo v létě. U Napravilů zalekli se toho případu, jak každý se lekává takovou zprávou u blízkých známých.

Divno však bylo lidem najednou, že Bertram si počínal při tomto úmrtí jako šílenec a smutkem o ženu se roznemohl

tak, že ani na pohřeb jí nemohl jít. A nebylo to strojené. Jeho smutek byl zcela upřímný, jak všickni domácí dosvědčiti mohli.

Když se uzdravil, byl všecek změněn až k nepoznání. Oblékal se, jak sluší do práce, propustil dílovedoucího a vedl závod docela sám, neukazuje se nikde, krom v dílně. Skvostný nábytek odprodal a ponechal si v bytu, jen co bylo slušno na jeho poměry. Tak žil jako vzorný člověk.

Za několik měsíců po smrti své ženy přišel zas poprvé k Napravilovým a plakal jako malé dítě nad tím, co zakusil. Pravil, že jej nic více netěší, že Bůh ví, zdali se někdy ještě vzpamatuje. Pak sdělil s Napravilem, že pozůstalost již jest urovnána, že jemu bylo od poručenstva svěřeno vedení závodu do plnoletosti dědiců, načež jim jej odevzdá neb odkoupí.

On měl však úmysl, pít a spořivostí toho docílit, aby jej mohl dědicům odkoupiti, to jest vyplatiti jim jejich podíly, z nichžto odváděl nyní úroky na jejich vychování. K tomu bylo mu třeba hodně, rozšafné, hlavně milované a milující ženy. To pravil také a opakoval to ve všeobecném hovoru tak dlouho, až si jednou dodal zmužilosti a přímo Napravilovi řekl o ruku Lidunčinu. Ji netroufal si říci ničeho, neb ona byla tak skromna, tak nepřístupna nějakému zamilovanému slůvku, že byly všechny pokusy toho druhu marné. Nebylat' při tom, když Bertram o ni říkal a dědeček sám přednesl jí později jeho žádost.

Nechtěla s počátku o tom vdovci ani slyšet a děd ji k němu ani dost málo nedomlouval. Ale když Bertram sám si přišel pro odpověď a tak smuten a sklíčen byl, bylo jim ho oběma líto a nebyli s to určitě ho odbýti. Lidunka jen hrozně plakala a on skončil rozmluvu o té věci slovem: "Tak já počkám, až moje Lidunka se rozmyslí."

Jakmile odešel, Lidunka tvrdila sice, že není třeba si to rozmyšlet, že jest rozhodnuta nepřijmouti jeho návrhu, ale to bylo marné vůči němu, neb on stál na svém a uměl tak prosit a doléhat, že po odpornosti dlouhém z Lidčiny strany přece jednou sobě dala vylákati svolení. Byla by nejraději zas odvolala, avšak ani ona, ani dědeček neměli dosti odvahy a síly k dalším

mu odporu, jakkoli neměli plnou důvěru v povahu tohoto muže a Lidunka k němu lásky necítila.

Že v sousedstvu byla již věc rozhlášena dříve nežli rozhodnuta, bylo přirozeno, když domácí pán několikrát za den k Napravilovům docházel. Všem zdálo se, že prostínké to děvče z toho chudého krámečku velkého štěstí dojde a přáli neb záviděli jí to každý dle své povahy.

* * *

“Tak musí to tedy být?” Lidunka ptala se o samotě ve své komůrce. “Ano, musí,” odpověděla sama sobě, “když nedovedu říci rozhodně ne, když dědeček se nemůže odhodlat mně to zapovědět. Ano, musí to být. Nuže, není-li jinak, tož prosím tebe, ó Bože můj, abys mi dal do srdce tu lásku, kterou jsem cítila pro toho milého Budinského, neb jinak nemohla bych býti spokojena a zdálo by se mi, že nevcházím s čistým srdcem do toho manželství. Dej mi, ó Bože, také to, abych na Budinského více nemyslíla. Neb to nesmí býti. Ani myšlenkou nechci, nesmím o jiného muže zavadit, až budu manželkou.”

Modlíla se takto dlouho a plakala. Věděla, že se jí bude stýskati zde po té komůrce i kdyby jí bylo od nynějška souzeno bydleti v paláci. Ach, jak zdála se jí hezounká, jak milé bylo jí vše, co chystala se opustit. Ale musilo to býti. Bylo to tak souzeno.

Bertram byl ještě mnohem nepokojnější než jeho nevěsta. Byl to vášnivý dobrodružný člověk, u něhož bylo svědomí málo vyvinuto.

Když se oženil s vdovou Okurkovou, chtěl užiti světa za obět své svobody a počínal si, jakoby mohl tisíce rozhazovati, zatím co vešel do poměrů, které musila velká píle a spořivost udržovati, aby vydávaly ten slušný blahobyť, do něhož on, nemajetný člověk, se oženil. Když pak následkem jeho a ženiny lehovážnosti peníze scházely, vloupal se v pokladnu své ženy a vyňal uložené tam jmění, jež náleželo jejím dětem. To přísazoval chlanokrevně, klamaje ji, že vyzvihl sobě nějaké dědictví. Poručník dětí důvěroval jejích matce, jež bývala jindy velmi svědomitá a spokojil se, zasílala-li dětem

správně, co z úroků jejich jmění na vychování jim věnovala, aniž se staral, aby úspory jejich otce jim odkázané sám uložil. Ona měla v ruce tolik, že těmto svým povinnostem po dva roky dostála, aniž jí bylo třeba vyzdvihnouti úroky z uloženého kapitálu dětí.

Avšak to vše ztenčovalo se pořád a jednoho dne musila tedy vybrati něco z oněch úroků. Ten den byl posledním jejího života, neb našla pokladnu prázdnou a Bertram nemohl zapříti co učinil. Jméni bylo to tam. Měl v rukou pouze nějaký zbytek. Tím zapravila nešťastná paní, co bylo právě nutno a pak sáhla sobě na život. V barvinně měla k tomu dost příležitosti. Požila arsenu a v noci skonala, nedovolujíc, aby lékař k ní byl přivolán.

Pozůstalost zemřelé paní byla vzata do protokolu a shledáno, že jmění dětí tu není. Poručník cítil vinu své nedbalosti a netroufal si pozdvihnouti hlasu. Bertram jevil se k němu tak úslušným a ochotným, že jeho jako každého svým úlisným způsobem překonal. Nechával ovšem veškerou vinu na své nebožce, sám pak stavěl se obětivým a vydal dědicům ženiným všecko, prodal i nábytek v jejich prospěch a nabídl se za dílovedoucího závodu, který jim byl připsán. Sliboval, že jim vše nahradí svou pílí, co jim matka promrhala. Tak urovnalo se to vše a on tu stál na oko čistý.

Do těchto poměrů chtěl strhnouti Lidunku a jejího dědečka. Toužil míti to hodné děvče kolem sebe. Bylo mu o samotě úzko. Svědomí probouzelo se v něm přece, co viděl ubohé, oloupené sirotky na pohřbu jejich nešťastné matky. Zdálo se mu o nich každé noci a když pak z těžkého sna se vytrhl, nemohl usnouti.

Těchto nocí měla Lidunka státi se společnicí, těšitelkou.

Konečně zaslíbila se mu tedy. Dala mu tu svou pilnou ruku. Jenom políbení nedala mu přece. Slibila mu ho na zejtrí. Chtěla mu prý dříve ještě něco říci.

Co asi to bylo? Někaké dětinství, což jiného? Ta neměla na svědomí ani co by ptáčku bylo ublížilo. Ta štěstná! A hle, tu najednou přepadal jej pocit nový. On jí záviděl to čisté svědomí, tu nevinnost. Nejen že jí záviděl, začal se jí báti. Viděl v duchu

ty její krásné nevinné oči, jak na něj hleděly tázavě, dětinně tak, že byl láskou přemožen. Avšak teď' najednou necítil lásku, ale úzkostlivou úctu a strach. Což, kdyby ona někdy uhoďla, čeho se dopustil? Jak by! by pak její pohled vydržel?

"Bláznovství," káral sebe. "Za jedno toho neuhoďne, za druhé kdyby i uhoďla, jako žena musí mi vše odpustit."

Přec nemohl usnouti a nemohl ze své lásky a na sňatek těšiti se. Najednou zmocnilo se ho jakési šílené přání, aby Lidunka nebyla tak nevinná, jak se zdála, aby mu měla co svěřit, aby jí měl co odpustit. Pak bylo by mu bývalo opravdu ulehčeno. Začal doufat, že bude tomu tak a dočkal příštího dne.

Jakmile se rozednilo v té zimní době spěchal k Napravitelům pln naděje v tu svoji "spásu," jak nazýval spojení s Lidunkou.

Byl neobyčejně napjat a vešel zdánlivě ve skvělé náladě. Díval se zkoumavě na děvče, pátraje po tom, co asi na srdci má a byl by radostně vítal třeba rozhodný poklesek její.

Ona byla vážná, bledá, její oči byly zamířeny a jemu zdálo se to nasvědčovati tomu, veš tak nekale doufal.

"Mám slíbenou hubičku," Bertram laškoval. "Dnes jdu si hlavně pro tu a přiznávám se, že k vůli ní jsem spáti nemohl."

Dědeček podíval se na Lidunku a usmál se. Vždyť svolil v její zasnoubení a nemohl míti ničeho proti hubičce.

Ale Lidunka neusmívala se ani trochu a prosila dědoucha, aby odešel na chvilku jen do krámků, že musí panu Bertramovi něco říci, než mu své první políbení dá.

Dědeček učinil jí po vůli, neb myslil, že jen před ním se ostýchá. Totéž myslil Bertram a chtěl ji uchvátiti kolem pasu. Ale ona vymkla se mu a pravila vážně: "Dříve musím se vám ze všeho vyznat."

Vyznati, vskutku? Pablesk demonické radosti vyšlehl Bertramovi z očí.

"Ó, mluv mé dítě," zvolal, "a neboj se, řekni mi všechno, mne nebudeš musit nikdy se bát. Mám tě tak rád, že nejen odpustím, ale ani nebudu viděti sebe těžší provinění, neb jsem přesvědčen, že zajisté jsi za nic nemohla. Mluv ke mně jako ve zpovědnici a beze strachu."

"Nevím," Lidunka odpověděla, "je-li to nějaké provinění, z čehož se chci vyznat, ale za to mám, že proviněním bylo by, kdybych se nevyznala. Neb manžel můj musí všechno vědět co ve mně se dělo, musí znát celé srdce moje. Milovala jsem z celé duše mladého, hodného člověka a mám jen strach abych na dále naň nevzpomínala. Myslím, že jsem ho milovala ještě včera, ale doufám dnes v noci že jsem tu marnou lásku již skorem ze srdce vyrvala."

Bertram díval se na ni zárlivě a vášnivě když tak mluvila a přece tomu chtěl, aby měl co odpouštět. Dech se mu tajil, když se tázal: "Byli jste zaslíbeni?"

"Ne," Lidunka zavrtěla hlavou.

Nastala pomlčka, seděli vedle sebe kamen na lavičce. Kánárek křičel, seč mlat zlaté hrdélko stačilo. Lidunka měla Bertramovo mlčení za zlé znamení. Bylať se zpovědi hotova. Ale on očekával více. Když nečně tázal se: "Byli jste spolu velmi dlouho?"

"Jako bratr se sestrou, až náhle jsem poznala lásku."

"A on?"

"Ah! Bůh to ví."

"Ty pochybuješ, že tě upřímně miloval?"

"Pochybuji, zdali cítil to, co já a tak dlouho!"

"Přece líbali jste se a —"

"Ne, nelíbali. Ani pomýšlení."

"Ne? Jak jste se tedy milovali?"

"Jen jednou jsme se podívali na sebe tak divně, tak, že se z toho vyznat musím."

"A potom?"

"Odejel. Neviděla jsem ho víc, nepoznala jsem ho. To hrozně bolelo a myslila jsem na to pořád, po dva roky, ještě do věčerejška. Ne, to není maličkost. To si rozmyslete, toho musila jsem se vyznat. Ted' to víte. Jak pravím, rozmyslete si to. Vidím, že vy vážně běřete. Nechme to s tím políbením ještě."

"Ale, vždyť jste se ničím neprovinila. Tohle to není přece nic."

"Já myslím, že je to mnoho."

Vstala a nechtěla mu více ruky dáti. Byla chladná a vážná a on nebyl s to políbiti ji přes její vůli. Jakási úzkost zmocnila se ho a usmívá se násilně řekla: "Vždyť musím se naučit poslouchat, když"

budu mít ženušku tak dokonalou a svědomitou. Odcházím tedy, ale rozmýšletí nebudu si nic. Až pak opět přijdu, vymohu si hubinku s lichvářskými úroky."

Spěchal odtamtud pozdraviv děda se strojeným smíchem. Mezi dveřmi pravil pořád se smíchem: "Mám si to prý rozmyslit."

Lidunka zůstala zamyšlena a děd byl také zamyšlen.

Byl by dal své malé úspory, své zásoby, ba zbývající čas života za to, kdyby byl mohl vše zrušit. Ten poslední smích vdovcův zněl mu tak podivně. Pamatoval se na mnohý pohled jeho bojácný a nejistý prozrazující zlé svědomí. Nevěděl na něj nic zlého, ale že byl marnotratníkem před smrti ženinou, bylo jisto. Ovšem obrátil se a bylo možno, že zůstane spořádaným s hodnou ženou. Ale Lidunky bylo pro něj škoda. Ó, že nedovedl býti přísnějším. Byl nyní přece jen již slab stářím a také tím pokojným živobytím. V té spokojenosti jaksi zapomínal na zkázu a zlo, které je ve světě. Byl příliš důvěřivým. A potom věřil, tomu, co je souzeno, že nelze ujíti.

Celý den oba chudáčkové zas spolu nemluví; ani práce jim nešla od ruky. Oba měli jedno přání, aby z toho sňatku raději nic nebylo, a jednu obavu, že co nevidět Bertram k nim zas přijde. Ale on toho dne nepřišel.

Šel domů a chytil se za hlavu o samotě ve svém pokoji.

Svědomí probudilo se v něm a bouřilo. Zdálo se mu, že přijde o rozum. Nemiloval více Lidunku, nechtěl jí. Vzal si do hlavy, že jej prohlédne, uhodne, anebo že již tušila jeho špatnost. Představoval si, že by mohl někdy ze spaní mluvit a prozradit se. Dostal vůbec nehorázný strach, že bude někdy prozrazen. Nemohl ani pochopit, jak si mohl vůbec navléknouti poměr s tím děvčetem, jak mohl vůbec o lásce blouznit a laškovat?

Ted' nebyl s to se usmát a byl přesvědčen, že vypadal v obličejí jako zlosyn. Báł se všech zrcadel.

Tato nálada myslí mu nepřešla. Byl nemluvný a zachmuřen a osopoval se na každého, kdo z domácích k němu promluvil

musil. Jak byl by mohl takovým ukázati se své nevěstě?

Nevěstě? Hlouposti. To tak by se mu chtělo, se ženit. To bylo by mu ještě scházelo.

Hůř a hůř mu bylo. Nebyl s to jíti ke svým dělníkům. Měl za to, že mu stojí na čele napsáno, co spáchal a dále začal se báti, že se uvalí časem podezření na něj, že on sám svou ženu otrávil. Že byla otrávena, lékaři ztvrdili a soudně bylo dokázáno výpověďmi svědků, že sama to učinila, neb toliko ona měla klíč ke skříni, kde arsen byl uschován. Také byla ten den čeledí viděna, kterak tu skříň otevřela a něco z ní brala.

Bertram bál se však přece a to čím dále tím více.

Najednou bylo mu vše tak nesnesitelné, že si přál, aby tomu mohl utéci. Zatoužil po tuhé práci někde daleko, aby mohl v ní zapomenouti na vše. Toužil žiti v chudobě a nouzi, jen aby svědomí se mu utišilo. Ten úmysl v něm uzrál rychle. Zařídil sobě všecko, dal si tajně od cizího nosiče odnésti na poštu kufřík s nejpotřebnějšími věcmi, vzal si tolik peněz s sebou, co měl, než se oženil, napsal poručíkovi ženinyh dětí list a jednoho dne zmizel.

V listu psal, že se mu znechutilo namáhati se a vésti obchod pro jiné, že dědicům své ženy tedy také ještě daruje, co jemu samému náleželo a že se vydá do světa.

Měl čas, že uprchl. Zlé tuchy jej neklamaly. Poručník zemřel totiž náhle, dva dni po jeho úprku a jiný byl jmenován, který vzal věci přísněji do ruky. K jeho dotazům bylo nařizováno soudní vyšetřování proti Bertramovi. Zatím byl v dílně i v domácnosti jeho zmatek a po vši Praze bylo řeči mnoho. Útěk jeho zostřil podezření, které na něm lpělo tak, že veřejné mínění opravdu za to mělo, jakoby byl vrahem své ženy a lupičem sirotčích peněz k tomu. Zatýkače byly za ním vysílány, ale nikdy nepřišlo se mu na stopu.

* * *

Když se to Napravil a Lidunka dověděli, podívali se na sebe. Nevěděli, co sobě pomyslit. Děd ujal se slova první a řekl: "Je ti to líto, Liduško?"

"To musila bych lhát," odpověděla. "Ovšem, milejší bylo by mi bývalo, kdybych s ním nebyla měla nikdy žádného spojení. Ale zdálo se to jako souzeno."

"Také jsem to říkal a přece nebylo tomu tak, bohudíky. Naopak, nemělo to být."

"Bohudíky. Ted' mne zas najednou všechno těší. Pozorujete-li dědečku, že jsou již delší dny?"

"Delší a jasnější jsou a ty jsi také jasnější. Jsi věru rozumné děvče."

"Ted' jsem rozumná, ale když sem ten Bertram chodil, myslívala jsem, že o ten rozum přijdu."

Co den přicházely nové zprávy, až konečně o všem se dověděli u Napravilů, co Bertramovi za vinu se kladlo. Lidunka uslyševši to, vykřikla. Div neomdlela. Dědeček chránil a křísil ji.

"Bože, Bože!" zvolal, "jaký mrak stahoval se nad námi! Do čeho jsme to mohli přijít. Nevím, mám-li se více hrozit, anebo chvalořečit, že jsme tomu osudu ušli."

"Však nevím ani, jak mám býti dosti vděčna za to, že jsem se nedala tomu nevtoru políbit," pravila Lidunka.

Napravilovic ovšem netušili, že nevinost Lidčina byla pro ně spásou, neboť ona byla příčinou toho, že se v Bertramovi probudilo svědomí, které ho k tomu pohnulo, aby před svými hříchy aspoň z místa činu uprchl.

Byla tedy právě neděle i šli spolu na procházku až na Hradčany a Lidunka, aby starouška potěšila vzala na sebe své nejlepší šaty.

Již vyzuli se oba z trapné tísně, kterou jim působila minulá událost' a vážili si toho, že byli sami v malém krámečku se svou prací, která šla pořád hezky na odbyt.

Dům, ve kterém bydlili, byl prodán, a tu zmizela již dokonce každá stopa bouřlivých příběhův minulých.

Ovšem, věčně nemohl Napravil žít a ty hezké skřínky lepit a vrtat. Zrak ochaboval mu trochu a někdy také síly ubývalo.

Avšak rozum a srdce byly pořád na stráž a tak hleděl k tomu, aby obchod se sesílil bílým a nit'ařským zbožím. Tím byla jeho vnučka též pro budoucnost a všechny případy chráněna. Krom toho měl ještě jednu starost a také ji děvčátku vyslovil: "Jen

aby si byla vždy spokojena, moje Liduško, i když svobodna zůstaneš."

Ona smála se: "Což jsem nedostala za vyučenou? Nebojte se, nejsem tak nechápava, však já se do vdávání nepoženu."

"Až jestli ti to bude souzeno, vid'?"

"Souzeno," vzdychala. "To je to. Kdož ví, co je mi souzeno. Jen kdybych mohla žít a umřít zde v tom krámečku."

A bylo jí to souzeno. Ale nezůstala tam sama s dědečkem.

Rok po útěku Bertramovu slyšeli Napravilovic, že Budínských nemohli udržeti chalupu, že ji tedy prodali po smrti matčiny, Jiří že sestrám vyplatil z toho podíly, načež se provdaly, a on že ted' hledá zaměstnání. Dověděli se také, že se posud neoženil. Bylo mu prý zle o dobrou radu.

Navrátil vzkázal mu, aby se přece přišel poradit s ním a milý Budínský přišel ihned, jak mu to bylo vyřizeno.

Vešel a padl s pláčem starému na prsa řka: "Tak vidíte, vidíte, strýče, jak je můj život zmařen a že všemi oběťmi nezachránil jsem náš domov."

"Se ženěním to nešlo?" Napravil tázal se.

"Nebylo to souzeno ani mně, ani tomu děvčeti," Budínský odpověděl.

Ted' vešla Lidunka a on nevěděl, kam se ohlédnout. Ona byla zaslechla, co mluvil a usmála se vlídně. "Co dělat?" pravila "Člověk musí se do všeho vpravit."

"To musí, jen když tu něco je. Ale čeho mám chytit se já? Studovat již dále nemohu. Přijmout nějaké místo jako opisovač mohl bych na to, co umím, ale jaká byla by to budoucnost?"

"Tak začni nějaký obchod," děd mu radil. "Máš těch pár zlatých."

"Nerozumím ničemu a těch pár zlatých může být snadno pochováno."

"Tak přistoupni za společníka do jiného obchodu."

"Kde takový najít? Nikoho neznám. Mohl bych být ošizen."

"To přijde na to. Myslíš na příklad, já bych tě ošidil?"

"Což pak vy, což vy!" Chudák zaplakal.

"Kdybys chtěl, já bych tě vyučil v tom svém vrtání. Bez toho je mi líto, že by ti mělo přijíti vše, co jsem zavedl, v nic mé smrti. Ty však bys to mohl vésti dá

Mohl bys z ciziny něco podobného zboží objednat. Mohli bychom ten obchod zvětšit, rozumíš?"

Ubohý hoch bál se rozumět a prosil jen, aby se ho strýček ujal, že ho poslechne ve všem.

"Tak pojď, najmu ti nějaký kumbálek na přespaní, odjed' si domů, vyříd' si tam všecko a přestěhuj se do Prahy se všim. O to ostatní postarám se ti."

S tím rozešli se a Lidunka zůstala jako omráčena nad tím, do čeho dědeček tak nadále se pouštěl. On usmíval se a když mu Lidunka dávala toho večera dobrou noc, chytil ji za ruku a řekl: "Člověk musí sobě vážit lidí, o kterých ví, že jsou poctiví. Pro ty musí pak všecko učinit."

Jak bylo tehdy Lidunce! Dlouho dalo by se o tom povídat, ale já vyžradím jen jednu ze všech jejích myšlenek: "Bohudíky, že jsem tam tomu přece jen hubičku nedala. To byla by horší zpověď, než ona, že jsem se jedinkrát s láskou podívala na Budinského."

Budinský navrátil se brzy a jeho truhly přištrachaly se teprv za ním. Měl najatou komůrku pod střechou v téměř domě, co byl krám Napravilův a učení jeho nastalo.

U Napravilů měl i stravu, byl tu hned jako doma. Umístil se tedy, umlouval se s Napravilem; ale pořád si netroufal podívat se na Lidunku jako před lety.

Když odešla ráno do trhu nakupovat toho dne, kdy Budinský právě poprvé přisedl ku práci jako učeň Napravilův, vyskočil, popadl dědečka za ruce a řekl: "Než začnu pracovat, musím s pravdou ven, neb upřímnost je nade všecko. Mám vaši vnučku rád již dlouho a jste-li proti tomu, raději mne hned zas propust'te."

Napravil díval se na něj tak upřímně, jak jen otec diví se může a řekl: "Kdybych proti tomu něco měl, byl bych tě sem povolal? Kdybych ti to nebyl viděl na očích před třemi roky a kdybych nebyl uhořel podle všeho, že jsi se nezviklal, byl bych ti nabídl, abys byl jako náš? Ale proč pak u všech všudy nepsal jsi nám po svém odjezdu z Prahy, anebo po otcově smrti? Ledacos nebylo by musilo býti."

"Tenkrát nemělo to snad ještě býti," Budinský vymlouval se, hledaje nadarmo ve vzpomínkách pravou toho příčinu. Ale co bylo platno již o tom rozumovat. Budinský děkoval dědečkovi na stokrát za takové přijetí a nemusil ani slibovat, že mu bude dobrým synem. Liduška vrátila se z trhu a poznala, že dědeček i Budinský něco důležitého v její nepřítomnosti si řekli. Obcházela v domácnosti a pomyslela si: "Můj Bože! Jaké pak to bude teď, když tu Jiří pořád bude? Jak jen to budeme žítí takhle ve třech? Co to jen dědečka napadlo?"

Šukala kolem obou mužů a zas vešla do své komůrky. Tam vrhla se obličejem na postel a zaštkal: "Vždyť já ho mám pořád tak ráda. Jak budeme jen takhle žítí?"

Dědeček mezi tím mrknul na Budinského, aby se přece osmělil a k ní vešel. Ten poslechl a klekl vedle ní na zemi, objal a líbal ji bez konce.

Vypravoval jí mezi líbáním vše, jak to bylo od toho jediného pohledu lásky, který spolu vyměnili a ona jemu na vzájem a tu chlubila se mu, že svému vnucenému ženichu ani hubičky nedala, že sotva ji směl vzítí za ruku.

Sedli si spolu na malovanou truhlu a povídali zas a zas a divili se osudu.

Nechali toho dne starouška samotného vrtat a dlabat a Lidunka zapoměla i na strojení oběda. Ale dědeček obstaral i ten a byl to pak veselý oběd, pravá hostina.

Co byli by otáleli se svatbou? Darmo bylo by přišlo děvče do řečí. Slavili ji tedy brzy, a nebyla-li jsem sama při tom, mohu stvrditi aspoň, že jsem z toho krámku dostala pěkné dárky od milého otce, že z nich posud chovám některé a ty že se vyrovnávají co do vkusu modernímu zboží nynějšímu.

O dalších osudech krámku již není právě co povídat leda to, že přišly jiné doby, jiné módy, že povstaly jiné sklady, že se vyrábějí skvělejší a přímo zázračné předměty přepychu.

A já vzpomínám, jak jsem na začátku již pravila, na onu dávnější dobu, na její

mnohdy stísněné poměry, na spořivost malého měšťanstva, na skromnost rodinného žití. Vzpomínám jaké vzácné povahy se tvořily v úkrytu, jaké zásady bývaly vypestovány od lidí mnohdy prostinkých.

Jet' nyní doba velkých pochybností a nedůvěry v upřímné povahy. V této naší době, kdy se tak krásně padělávají

diamanty, nevěří se, že by ještě byly diamanty pravé.

A tu jsem v krátkosti odhalila, jak se diamanty někdy tvoří v tichu nějakého zákoutí, jak málokdo jejich cenu chápe, jakou však mají čaromoc zušlechtiti spustlou mysl lidí jiných a jak jsou sami blaženi ve vlastní své záři.

SOUBOR ČESKÉHO SOCHAŘSTVÍ NA ZBRASLAVI

V blízkosti Prahy je umístěna v zámku na Zbraslavi jedna z největších sbírek Národní galerie, totiž Sběrka českého sochařství. Podává návštěvníku přehledný obraz o tom, jak se vyvíjelo české sochařství od díla zakladatele novodobé české plastiky Jos. Václava Myslbeka až po dobu současnou . . .

Zbraslavský zámek byl původně klášter řádu cisterciátského, vystavěný ve slohu gotickém a založený na konci 11. století králem Václavem II. na soutoku řek Vltavy a Berounky. Měl se stát pohřebním místem pro královskou rodinu. A opravdu jsou zde pochováni král Václav II., Václav III. a Eliška Přemyslovna. Klášter zničily války, zejména válka 30 letá . . .

V dnešní barokní podobě byl znovu vybudován v 18. století za opata Lochmanna podle plánů slavného stavitele Santiniho. Jeho dílo dokončil český architekt Frant. Kaňka.

Hlavní sál v I. poschodí vyzdobil štukami mistr Soldati a pak freskami slavný malíř V. V. Reiner. Vymaloval na stěnách výjevy ze života Václava II. a ze založení chrámu. Refektář v přízemí vyzdobil Fr. X. Palko. Čtvrté křídlo budovy nebylo vystavěno. Za klášterní svatyni sloužila býva-

lá kaple, dnešní farní kostel sv. Jakuba, kde je umístěna vzácná památka českého deskového malířství, tak zvaná "madona zbraslavská" z poloviny 14. století.

Klášter byl zrušen r. 1785 za Josefa II. a později zřízena v něm rafinerie třtinového cukru a chemická továrna. Stavbu obnovil teprve nový majitel — továrník Cyril Bartoň. Od roku 1954 je tu umístěna bohatá sbírka českého sochařství.

Sochařská díla jsou nejen v prostorách bývalého zámku, nýbrž jsou rozsazeny také přímo do zeleně parku, do sally tereny a do vstupního nádvoří.

Vidíme tu díla Jana Štursy, dílo J. V. Myslbeka v celé jeho monumentalitě — celkem na 200 děl mluví tu o jeho genialitě.

Setkáváme se zde i s díly jeho současníků, jako byl Bohuslav Schnirch, Jos. Mauder a jiní.

V I. poschodí nalézáme díla Myslbekových žáků. První poschodí zdobí také 14 velkých kartin slavné Alšovy "Vlasti".

Krátce řečeno: Na Zbraslavi je soustředěno velké bohatství českého umění sochařského, které stojí za prohlédnutí, neboť poskytuje každému návštěvníku opravdové duchovní hody — J. Š.

NEDOSTATEK ČASU

"Řekni mi, proč jsi dvě hodiny stála dole před vraty a mluvila s paní Petrželkovou?"
"Poněvadž ona neměla čas přijít nahoru."

TĚŽKÁ VÁHA

Jarda: "Znáte toho vážného z cukrováru?" — "Znám." — "Víte, co váží?" — "To nevím" — Řípu váží — co by vážil? Řípu."

NEBE NA ZEMI

Marie Sadovská

BOHATĚ italské rodině Sor-dini, konají se přípravy k zá-snubní hostině. Půvabná dívka, devatenáctiletá Kateřina, měla se zasnoubiti s věhlasným, zámožným ad-vokátem, který ji obdivoval pro její neoby-čejnou krásu a též pro bystrost ducha. Kateřina chtěla se co nejlépe vystrojiti k významné slavnosti; velikou péči věnovala svému účesu a při tom jí pomáhala věrná služebná Marie, která se vyznala v kadeř-nictví.

"Co myslíš, Marie, budu v tomto účesu půvabná?" ptala se rozmarně.

"Slečno, velice vám to tak sluší! A v těch nových růžových šatech budete nes-mírně rozkošná! Váš pan snoubenec bude uchvácen, až vás uvidí!"

"Jen aby to bylo pravda, jak to říkáš, Marie! Chtěla bych se líbit, chtěla bych býti št'astná!"

"Však jste št'astná, slečno Kateřino! Od dětství jste hýčkána, máte všeho hojnost. Můžete se skvěle oblékat, cestovat a pěstovat sport, můžete se zúčastňovat hostin, koncertů a plesů. Nevíte, co to je bolest a trápení, žijete jen v samé radosti. Řekněte, co vám chybí? Všecko dostanete od rodičů, nač si vzpomenete. Ach, vy máte nebe na zemi!"

"Nebe na zemi? To přehnááš, milá Ma-rie! Vůbec, mluvíš nesprávně. Nebe přece nemůže býti zde na zemi! Nebe je mimo tento svět, tam naše smysly neproniknou!"

"Nu — vy se ale máte tak dobře, jako byste byla v nebi," vysvětluje služebná. "V

nebi je veliká blaženost a vy tu blaženost máte již zde na světě."

"O té blaženosti by se dalo mnoho a mnoho uvažovat! Já se necítím tak zcela a úplně blažená, jak ty se domníváš. Chtěla bych ještě něco víc, než nyní mám! Chtěla bych něco, co nedovedu vyjádřit! Toužím po jakýchsi nových slastech, jakých jsem dosud nepoznala!"

"Takové slasti vás čekají v manželství. Až se provdáte, pak vaše blaženost bude úplná. A k tomu provdání nemáte daleko! Dnes slavíte zasnuby, za krátko bude svatba!"

"Ano, brzy, velmi brzy bude svatba! Jak se na to těším, až půjdu k oltáři jako nevě-sta! Chci, aby mě můj ženich co nejvíce zbožňoval a miloval! Proto ho dnes musím okouzlit!"

"Určitě ho okouzлите! Jste velmi milá a líbezná, celý váš zjev podmaňuje každého, kdo se na vás zadívá!"

"Nech té chvály, Marie a pomáhej mi při oblékání, at' je na mně vše bezvadně upra-veno! Zítřka se ti odměním za tvou péči. Ach, zítřka již bude se trpytiti na mé ruce nádherný zasnubní prsten!"

"A ten prsten bude předzvěstí št'astného a krásného manželství! Nastane vám man-želský ráj — to bude potom skutečně nebe na zemi."

"Umlkni již, Marie, o tom nebi na zemi mi nemluv! Bud' potichu — za chvílku beztak maminka pro mě přijde, aby mě uvedla do vyzdobeného salónu k hostině."

Marie již nic neříkala a věnovala se sleč-nině "garderobě." Netrvalo dlouho a Ka-

teřina od ní s úsměvem odcházela za svým snoubencem.

Zásnubní hostina se protáhla do pozdních hodin. Krátce před půlnocí se vrátila Kateřina do svého pokoje, celá zářící radostí. Služebná na ní čekala, že jí pomůže při svlékání.

"Tys měla pravdu, Marie, můj Petr byl velice mnou okouzlen! Moc jsem se mu líbila," hovořila vítězoslávně slečna. "Počkej, ještě dříve, než se odstrojím, podívám se na sebe před zrcadlem!"

"Jen se podívejte, jak jste hezká!"

"Opravdu hezká! Mohu být sama se sebou spokojena? Kéž bych jen byla hezká stále! Můj Bože, dej mi krásu, která nepomine!"

Kateřina vášnivě pronesla poslední slova a opět se podívala do zrcadla. Ale v tom — odskočila od zrcadla a s výkřikem: "Sli-tování, Bože, sli-tování," padla k zemi.

"Co se vám stalo, slečno?" ptá se úzkostně Marie a sklání se k milované krásce. Pozvedá ji ze země a Kateřina trhaně hovoří, v neobyčejném vzrušení:

"Mně se ukázal v zrcadle Kristus Pán, náš zmučený Spasitel. Hlava Jeho byla trním ovinutá, tvář bledá a vpadlá, celá zkrvavělá, krev tekla po spáncích i lících, na ramenou měl potupný plášť. Ale ty oči, ty Jeho překrásné oči podívaly se na mne s přenesmírnou láskou! A ty oči jako by mě zvaly: 'Pojd' a následuj mne — na Kalvarii!' Mé srdce se rozhořelo podivným ohněm, jako by mi puknout chtělo. Bylo mi líto, že jsem tak nevděčná a netečná vůči tomu Ukřižovanému Bohu, že se starám jen o parádu a světské radovánky. Ach, teď začnu nový život! Půjdu za Ježíšem a odřeknu se světa! Pryč se vši nádherou, všechno, Marie, odnes!" Kateřina chvatně se sebe strhávala šperky i skvostné šaty a vše odhazovala na zem.

"Vy jste se snad pominula rozumem," pravila Marie.

"Podejte mi župan a to vše, co mě krás-lilo, at' je pryč!" Kateřina oblékla župan, vrhla se na kolena a sepjala ruce.

Marie zavolala rodiče Kateřiny a ti přiběhli celí vyděšení, aby zvěděli, co se stalo.

"Snad onemocněla ta naše dcera? Nervy jí vypověděly — to je asi následek těch

vzrušujících dojmů při zásnubní hostině," dohadoval otec.

"Nikoli, tatínku. Nervy mám zdravé, jsem úplně zdravá! Všechno tobě i mamince vysvětlím, co se stalo. Kateřina nyní dopodrobna vyprávěla o svém vidění.

"Ale to je chorobná halucinace, tím se neobírej," namítala matka. "Pojd' spát a zapomeň na to. Zítra budeš zase taková, jako jsi bývala."

"Ne, zítra budu jinačí. V mé duši se odehrává podivuhodný převrat. Prosím vás, nechte mne o samotě." Kateřina pronesla tuto prosbu tak vroucně, že rodiče neodporovali.

"Necháme ji — a ona se uklidní," rozhodl otec. Potom i s matkou odešli do své ložnice — a Kateřina osaměla.

"Ó, sladká samoto s Ježíšem! Ó překrásná, svatá samoto, kolik je v tobě kouzla, kolik slasti, o jaké jsem neměla dříve ani potuchy," šeptala Kateřina. Poklekla před křížem, visícím nade dveřmi a zabrala se do zbožného rozjímání. Nezamhouřila ani oka, vůbec na spánek zapomněla. Před jejími zraky stále zářil zjev trpícího Spasitele. "Můj Ježíši, půjdu za tebou. Ty jsi nyní mým Snoubencem, ale snoubence pozemského se odřeknu! Jedině Tobě chci náležet! Jen mi oznam co mám učinit, jak si mám zařídit další život!"

Kateřina se obírala představami o své budoucnosti. Ani se nenadála a na blízském chrámě se rozezvučel zvon. Bylo před pátou hodinou. Hlas zvonu vyvolal v duši divčiny touhu — po účasti na bohoslužbách. Vyhledala památnou modlitební knížku a rychle se oblékla a nepozorovaně zmizela z domu.

Když se ocitla v blízkosti svatostánku, ovanul ji zvláštní nadzemský mír. Poklekla v jedné z předních lavic a zírala na oltář, na němž svíce byly již rozžaty. Za chvíli přišel kněz s ministranty a začal konat nej-světější obět'. Kateřina si vynašla v modlitební knížce mešní texty, s nimiž se dobře seznámila v klášterní škole, kde před dvěma roky skončila svoje studia. Ach, jak ráda chodívala na mši svatou v klášterním prostředí! Tam pod vlivem řeholnic žila zbožně, ale doma upadla do náboženské

lhostejnosti a oddala se světským radovánkám. Nyní však zase v ní ožil zájem o Eucharistickou oběť. Sledovala ji velmi pozorně, spojila se duchovně s celebrantem a obětovale se Pánu Bohu. Když zazvonilo k "Sanctus," uvažovala o tom, že se blíží veliký okamžik, kdy božský Spasitel sestoupí na oltář. Ale nepříjde Sám, leč bude doprovázen legiemi nebešťanů. Jakmile si to Kateřina pomyslila, tu náhle jako by se otevřela chrámová klenba nad oltářem a z rajských výšin spěchaly dolů zástupy andělů i svatých, v jejichž čele zářily oslňující zjevy Panny Marie a sv. Josefa. Věřící poklekali ku pozdvihování a Kateřina viděla, jak nebešťané obklopují oltář, který se stává trůnem všemohoucího Krále vesmíru.

"Zde je božský Spasitel a s Ním celé nebe," prolétlo hlavou adorující dívky. "To je nebe na zemi," šeptá v údivu a vzdává poutu svátostnému Ježíši — spolu se všemi nebešťany. Potom sleduje dále mešní úkony až ke svatému přijímání. Zírá, jak věřící přistupují ke Stolu Páně a v té chvíli pocítuje velikou bolest nad tím, že se k nim nemůže připojit. Dávno, ach dávno tomu co v blízkosti řeholnic byla účastna Hostiny Boží. Po odchodu z kláštera si ani nevzpomněla na svaté přijímání. Ale teď po Ježíši horoucně touží! Ano, musí se s Ním spojit co nejdříve! Kateřina vzbuzovala lítost nad hříchy a za krátko poklekla u zpovědnice. Po důkladné, upřímné svaté zpovědi připadala si jako znovuzrozena. S jakou láskou spěchala potom ke Stolu Páně! Když k ní přišel božský Spasitel ve svaté HOSTII, byla nesmírně šťastná, tak šťastná, jak ještě nikdy před tím nebyla! Vroucně děkoval za to štěstí a slibovala Kristu Pánu, že Mu zůstane věrná do posledního dechu, že se od Něho již nikdy neodloučí!

Domů přišla celá proměněna, celá prozářena nadpřirozeným jasem. Všichni ji už očekávali, plni obav, co s ní je a ona jim radostně oznamovala, jaké blaženství poznala v chrámě.

"Říkali jste mi, když jsem se oddávala světským radovánkám, že mám nebe na zemi," vykládala všem domácím. "Ale ve skutečnosti jste se mýlili. Ve světských věcech není pravé štěstí. Jedině v Ježíši je to tr-

valé a vrcholné štěstí. Jenom v Něm a s Ním, jenom u Jeho svatostánku je nebe na zemi."

"Ty blouzníš, máš zase jakési halucinace," odporovala Kateřině matka. "Že by bylo nebe u svatostánku, to jsem ještě nikdy neslyšela."

"Nám ale o tom vykládal duchovní otec v klášteře, kam jste mne dali na vzdělání. Počkejte, mám zde modlitební knihu, řeholnicemi mně darovanou, v níž jsou i texty mešní a něco vám všem přečtu." Kateřina rozevřela tu svou knížku a pak vysvětlovala:

"Ve středu mše svaté, tak zvaném kánonu, krátce před pozdvihováním je prosba "Communicantes," v níž jakoby svolával celebrant nejsvětější Bohorodičku a nebešťany k oltáři, aby sestoupili mezi nás a utvořili božskému Spasiteli důstojnou družinu. Ta prosba "Communicantes" má text: "Spojujice se a památku uctívající nejprve přeslavné vždy Panny Marie, Rodičky Boha a Pána našeho Ježíše Krista, jakož i svatých apoštolů a mučedníků tvých (jichž je jmenována čtyřiaadvacet) a všech svatých tvých, prosíme..."

Panna Maria, svatí apoštolové a mučedníci, vůbec všichni svatí tvoří doprovod všemohoucímu Králi, sestupujícímu na oltář a spolu s anděly Ho oslavují, Jemu se klanějí. Já jsem při mši svaté měla dojem, jako bych ty nebeské duchy viděla, v nesmírném zástupu oltář obklopující. Snad řeknete, že to je výplod mé fantasie, ale souhlasí to s onou skutečností, jaká je vyjádřená v prosbě "Communicantes." U oltáře jsou skutečně andělé a svatí, u oltáře je "nebe na zemi." A já chci prožívat život v blízkosti svatostánku, abych měla stále to "nebe na zemi," proto se stanu nevěstou svátostného Ježíše."

"Ale co tvůj Petr, s kterým jsi zasnoubena?" namítala matka.

"Zruším to zasnoubení. Jenom zavolejte Petra a já mu sama vše vysvětlím! Jsem jista, že uzná mé důvody a ochotně ustoupí on, snoubenec pozemský, Snoubenci nebeskému Ježíši Kristu."

Rodiče odporovali názorům dceřiným, snažili se Kateřinu přemluvit, aby zanecha-

la svých "náboženských vrtochů" a prodala se za Petra, jak to bylo původně ujednáno. Kateřina však byla neoblomná a trvala na svém rozhodnutí, zasvětit se Ženichu božskému.

Také připomněla, že slíbila věrné služebné Marii, jak se jí odmění, za její píli a prohlásila, že jí odkazuje své šatstvo i šperky, sama že toho nebude potřebovat, neb se stane řeholnicí. S Petrem se přátelsky rozloučila a odešla do kláštera, kde studovala, aby si vykonala duchovní cvičení. Po nějakém čase odebrala se — na zvláštní pokyn Boží, do Říma. Tam založila v roce 1807 se schválením sv. Otce kongregaci "ustavičných klanitelek Svátosti oltářní" a jako řeholnice přijala jméno "Maria Magdalena od Vtělení."

Její přání bylo: Aby se zbožné služebnice Boží dnem i nocí klaněly svátostnému Spasiteli, aby u svatostánku, kde je "nebe na zemi," ve spojení s Pannou Marií, sv. Josefem a všemi svatými, též ve spojení se všemi duchy nebeskými, vzdávaly poctu Králi všehomíra a děkovaly Mu za dárky Jeho nekonečné lásky, s jakou se za nás obětuje při mši svaté a s jakou se s námi spojuje ve svatém přijímání!" Heslem spolusester

Marie Magdaleny bylo: "Ježíš dlí ve svatostánku, pojd' me a klanějme se Jemu!"

Kéž i my pochopíme význam tohoto hesla, kéž rádi a často přicházíme ke svatostánku, kde je "nebe na zemi!"

Ríkejme si s básníkem:

K svatostánku toužím jít,
zde je pro mne pravé nebe!
Ježíše chci velebit,
Jenž mi dává Sama Sebe
při oběti nejsvětější,
pln jsa lásky nejněžnější.

U oltáře adoruji,
s Marií i Josefem,
s nebešťany obdivuji
Boha, Který naši zem
posvětil Svým Vtělením,
spasným Kříže znamením.

Se zástupy andělskými
vzdávám poctu Kristu Králi,
s vyvolenci nebeskými
duch můj nadšeně Ho chválí:
"Zdráv bud", božský Messiáši,
přijmi v obět' duši naši!"

MISTR UMĚLECKÉHO REMESLA. — Středem pozornosti turistů je českobudějovická Černá věž, která je na dveřích vyšparkována prací 80tiletého mistra zámečnického Ludvíka Marka. Je to ručně tepaný, v ohni svařovaný a ohýbaný kovový ornament se lví hlavou a klepadlem, zhotoveným ve slohu baroku. Ludvík Marek se věnuje uměleckému řemeslu přes 60 let a všechna jeho díla, která lze najít v Jihočeském kraji, jsou poznamenána tvůrčím spojetím, láskou, trpělivostí a velkou pílí.

Bohatá Amerika i se svými miliony dolarů, jež dává na výzkum, nikdy nebude mít kovo tepecké mistry-umělce bez diplomu honosných universit, proto že takové umění je "zbytečné", neužitečné a, i kdyby zde byla žízeň po zisku je zaduše.

KVETOUČÍ AGAVE.

Letos na náměstí v Hranicích na Moravě kvetla agave. Měla na stonu květu 12 metrů vysokého 21 květenců. Mohl by některého města v Americe? takový květ vyrůst na náměstí. Asi sotva, protože dětem nedovedeme dát pořádnou výchovu. A proto kde co je, to se rozbije a zničí, i když by se jednalo o mladá ptáčata v hnízdech.

Chudý sekerník

Obrázek ze Žďárských hor

od Vlasty Pittnerové.

I.

O JE pravda, Lucie noci upije, ale dne nepřidá," pravila sama k sobě panímáma Sehnalová, ubírajíc se za tmavého rána na "rorát" do Kláštera. Šlo více lidí z dědiny, ale panímáma nedružila se s nikým, šla sama zasněženou silnicí. Nebylit' Sehnalovi nikdy příliš "k lidem" a tahle panímáma se hodila do toho gruntu tak, jakoby tam byla vyrostla. Nikam na besedu nechodila, k sobě také besedníky nezvala: jen tak že tu křesťanskou a sousedskou povinnost kmotrovství a někdy za "starou svatbí" neodřekla. Ale to šla vždy nerada a odevšad domů pospíchala. Říkala, že je zvyklá tomu hospodářství tak, že by neobstála ani v zámku bez něj.

Lidé říkali, že panímáma, zvláště co je vdovou, a byla vdovou už dvacet let, má to srdce jen k pytlíku přiloženo a syna, jedináčka, že také k tomu vede. Přičiňovalat' se panímáma a Václav s ní, jakoby hospodařili na familiji a měli deset krků k živění a ne na gruntě, a sami dva pro sebe.

Ač byl Václav hezký chasník a už osmdvacet roků stár, neslyšelo se posud, že by chodil kam za holkou. Jen okolo těch polí po mezích pocházel a v zimě spíše v noci chlěvy ohlížel, než aby k muzice došel.

Starší lidé z dědiny — a v žďárských horách máme tak zdrávo, že devadesátníci nejsou u nás právě vzácností — říkali, že je v Sehnalově rodě jakási kletba a že každého, kdo ten grunt podědí, stihne nějaké neštěstí.

Panímámě Sehnalové bylo tohle dobře známo a proto před třiceti pěti lety zdráhala se, za nebožtíka pantátu se provdat. Otec její ale nenechal jí tu výmluvu platit, pomysliv se, že vězel hezké Voršilce v srdci jiný chasník a tak se musila vdát do statku, kde prý bylo vždy hojně Božího požehnání, ale žádného štěstí.

Přemýšlela o tom dnes panímáma jdouc na ten rorát a smutně choulila hlavu v šedou vlněnou plachytku. Tenhle advent nevynechala ani jeden rorát. Pořád jí napadalo, že letos to neštěstí už přijde na jediného jejího syna, k vůli kterému stříдалa a pracovala a k vůli kterému mezi lidmi nešla, aby se příliš záhy o té kletbě nedověděl a "na mysl" si ji nebral.

Ale marně obětovala tu letošní adventní pobožnost. Právě včera večer rozhovořil se s ní syn o tom, že čeká něco neblahého, že myslí, že i na něj padne ta rodinná kletba — — —

Vzdychla bolestně panímáma a obrátila se k dědině, kde viděla v pořadí statků u silnice proti řece postavených vysoký, zděný štít svého gruntu, na němž vyznačena byla slova, kteráž vždy při bílení domu barvou nějakou natírali:

Pán Bůh žehnej tomu domu,
vystavjel jsem, nevím komu,
kdo zde budeš přebývat
Pán Bůh ti rač požehnati.

Leta Páně 1802. Jozef Sehnal a manželka Marie.—

Říkali lidé, že ten kdo dal ten dům stavět, měl nechat do štítu vyzdít "Pán Bůh ti rač štěstí dáti" a ne dvakrát Božího po-

žehnání se dovolávat, tak že požehnání na tom gruntě zůstalo, ale štěstí se mu vyhýbá — — —

A to prý proto, že když tehdejší pantáta koupil ten grunt od schudlých jeho majitelů a přestavoval pekárnu, našel prý baňku peněz. On však je nevrátil původním majitelům, než vystavěl z těch peněz nynější stavení a namluvil si bohatou nevěstu nedbaje, že když zedníci na štítu jméno nevěsty už jako manželky vyzdívali, do hluboké ve dvoře studně vrhlo se děvče pěkné jako jabloňový květ, kterému pantátovou vinou uvadl rozmarin. . . .

Studnu tenkrát zasypali, děvče za hřbitovní zídkou pohřbili a na gruntě veselou svatbu slavili; novomanželům Božího požehnání nescházelo, ale štěstí s ním se nedostavilo — — —

Skoro každého držitele gruntu potkalo nějaké neštěstí buď úrazem na těle, buď nevlí v domácnosti, aneb utrpením a smrtí dětí dorostlých: žádný neužil velkého statku v míru a pokoji.

Muž panímámin zemřel v mladém ještě věku jsa uhozen koněm, kterého si byl sám vychoval a s kterým za panímámou jezdíval. Bylo mu dost líto, že pěkná Voršílka jej nechťela a vyčítal jí to po svatbě kolik let a k tomu i to, že na Sehnalově gruntě odvykla smáti se, ač při těch "vejčtech," očekávání neštěstí a vzpomínání na milého hochu, který do světa zašel a o němž více neslyšeno, divu nebylo, že panímáma ten úsměv v buclatém líci jen pro ty své drobné děti měla. A když jí v jednom roce tři robátka na Zelenou horu odvezli, taková hezounká robátka, a ona ani zlíbatí je nesměla, protože záškrtem jí zemřela, tu odvykla panímáma úsměvu zcela.

Až po dvou asi letech, když čáp Václava donesl, se zase trochu rozveselila. Ale za nedlouho stalo se pantátovi to neštěstí; vyležel kolik měsíců a naříkal jen stále, že je ten Sehnalův grunt prokletý a panímámě na duši vázal, at' synovi jedináčku vše po vůli udělá, aby on aspoň snad štěstí došel.

To panímáma pantátovi na smrtelné posteli slíbila a pak mu ještě slíbit musila, že ten grunt neprodá a synovi udrží — — — a o tohle se panímáma nejvíce naplakala,

neb si myslila, že kde neštěstí vždy si svého člověka vyhlídlo, že ani miláčka jejího nevymine. A v ten smysl zahovořil včera večer Václav k matce. Řekl jí, že nehodlá se ani ženit a že by statek hned prodal, kdyby se matka nebyla otci umírajícímu slovem zavázala; že však by ten "prokletý" statek beztoho nikdo nekoupil.

Proplakala panímáma s růžencem v ruce celou noc a když v kostele do "dědičné" stolice usedla, kapaly jí slzy jako hrachy do "velkého nebesklíče," lesknouce se při světle sloupku, na Vranově posvěceného, kterýž byl Václav matce "pouti" odtamtud donesl, jako perly.

Nevymodlila si panímáma klidu a spěchala přede všemi lidmi z kostela; přeběhla Klášter a po umrzlé silnici, spěchala domů.

Napadalo jí, zda nevtáhlo zatím už to neštěstí pod šedý krov statku, zda nestihne jedináčka svého mrtvého, — zmrzačeného aneb ztrápeného. — — — Statku samého neštěstí se nedotýkalo. Nikdy nevyhořel, stěny se nepobortily a že na všem bylo Boží požehnání, jsme již pověděli.

Napadalo panímámě, že právě letos o těch Vánocích musí přijít to neštěstí, že marně modlila se po ty roráty tak pobožně a dnes, kdy každý říká, že "Lucija už Vánocům dvěře otvírá," padlo panímámě na duši celou tíhou teskné tušení.

Došla domů a zastala Václava ustrojeného. Na otázku, kam se chystá, odpověděl, že došel vzkaz od strýce ze mlýna, bratra jejího, by někdo tam došel, že strýc stůně. Bylo tam, do panímámina rodiště, as hodinu cesty.

"Na vás je maminko zima, půjdu já; strýcovi pozdavení vyřídím a do večera se vrátím," řekl Václav.

Panímáma jen přikývla, nedrželat' mnoho na toho bratra, který před lety otci na ni naváděl, že hochu svého opustit a do "prokletého" gruntu vdát se musila.

Václav odešel a vrátil se ještě před večerem mrzut; bylť strýc stížen pouze rýmou a pro příbuzného proto si vzkázal, že mu chtěl namluvit bohatou nevěstu. Václav odmítl a strýce si pohněval.

"To nepřijedou asi o Vánocích na saně," mínila panímáma, zprávu Václavovu vyslechnouc.

"Však jsem jich ani nezval, protože vídím, že nejsou k nám upřímní. Strýcovi asi slíbili příbuzní té holky hodnou výslužku, že mne tak do toho nutil, ač sám řekl, že není prý z nejmladších, ale za to prý tak pobožná, že by jistě k nám to štěstí přimodlila," řekl Václav.

"To tě mrzelo, vid'?" panímáma vzdychla. "Pozval jsem jiné hosty maminko a myslím, že je přijmete. Natrefil jsem je u strýce, a ten jich vyháněl. Je to nějaký sekerník, přišel k úrazu a má obě nohy chromé; jeho dcera, pěkné děvče, vozí ho na vozejkou a teď v zimě na sánkách světem za tou boží almužnou. Pobudou pár dní tu, pár dní tam. Ten starý co může dělá, lavice, lenůšky (židle), truhly popravuje i šindel strouhá a děvče po domě pomáhá, oba za kousek toho živobytí. A tak se tlučou už kolik let, děvče do služby nechce jít, že by otca na kvartýru žáden tak prý neobstaral a je to holčica hodná. Do těch Vánoc se nějak přetlučou a na Vánoce jsem je pozval sem. Přijedou dřív, bude ta zabijačka a Voršilka, — volá se mamí jako vy, vám může vypomoct a pak se na pár dní pro oba ňáká práce najde. Však jsou mamí toho mínění, že kdyby se z našeho gruntu bylo pro chudé více dělalo, třeba by jednou už toho štěstí byli vyprosili pro ten náš dům." A Václav se zamlčel.

"Dělali jsme dost, ale opravdu vždyť k nám co jsou zde pamětnicou, ani nikdá na nocleh nikdo se nezaprošoval, bojíjou se lidé té kletby a žebráci přejou všade Božího požehnání, ale o štěstí se snad nemodlíjou," vzdychla panímáma.

"Dá Pán Bůh, že nám tihle lidé přinesou ne-li štěstí, tedy aspoň pokoj o Vánocích do stavení, však jste se, mamí, těch Vánoc bály," řekl Václav, jsa rád, že matka ničeho nenamítá.

Byla by se snad matka před hosty nenadálými přece ohrazovala, kdyby byla tušila, že syn proto ubohého sekerníka pozval, že se mu Voršilka modrýma očkama do srdce zamluvila a že Václav by ani chvíli byl neváhal, děvče do statku ne na Vánoce pouze, ale na vždy uvést.

A přece byl matce včera řekl, že se nebude ženit, že neuvede ženy pod kletou střechu, kde štěstí usídlit se nechce; dnes

pak zdálo se mu, že modrá očka Voršilky by dovedla to štěstí aspoň do jeho srdce přinést a milé děvče do domu...

II.

Sypal se to se "zaoblačeného" nebe sníh takovou mocí, jakoby chtěl na Vánoce ty malé naše dědinky od sebe naprosto oddělit, aby nemohli děti a žebráci přes pole ani na koledu si zajít. Jen se to po silnici chuchvalilo a semo tamo chodec neb forman klel na tu nepohodu, že nerozezná ani cesty před sebou, ani silnice pod nohama.

Povzdychlo také časem slícné, modrooké děvče táhnouc za sebou sánky, pod jichž plachtou se tulil chromý její tatíček, zimou zkrehlý a vzdechy děvčete svými provázel; lítoval to dobré svoje děcko, co že s ním zkusí.

"Posilňuj tě Pán Bůh, Voršilko," řekli dnes už asi po dvacáté.

"On mne tatí slíí, jen aby vám ta zima neškodila," řeklo děvče a zarazíc sánky setřepávalo sníh, kterýž se mu byl na plachytce do čela stažen, jako bílý věnec uložil.

"Mě je dobře, ale ty chuděro máš zle dnes se mnou, taková špatná cesta," vzdychl chromý sekerník.

"No, už není daleko do dědiny a Sehnalův grunt je asi třetí od konce kudy přijedeme," otce i sebe těšila Voršila. — "A jak pak, tatí, až tam dorazíme, abysme zrovna zazpívali na záprsní (zápraží) nějakou koledu, když nás mladý pantáta na ty Vánoce pozval?"

"Ty máš hlavu děvče, to ti dobře napadlo, uděláme to," chválil mrzák dceru.

V Sehalově statku panímáma procházela sem a tam a rozmlouvala se synem, kterýž z okna vyhlížel, očekávaje hosty — nuzáky, jež si byl pozval. Nezmínil se matce, že tak netrpělivě vyhlíží chudičké děvče a jí to ovšem nepřipadlo.

Vyhlížel již po celý den, až tu samým večerem zavzněl na záprsní svěží dívčí hlas, provázený hlubokým mlasem otcovým a rozlehla se koleda:

"Dej Bůh štěstí tomu domu,
my zpíváme Pánu Bohu,
malýmu dítěátku, Kristu Jezulátku.
On nám dává chléb, žemličky,
hrušky, jabka — přepěkníčky,
málo na to dbáme
štěstí vám žádáme. . . ."

Panímáma i Václav vyběhli na záprseň a Václav pravil k matce: "Slyšíte mamí, Voršilka nám přeje štěstí."

Panímáma setřela slzy a když zpěváci dozpívali, pravila vlídně: "Dej to Pán Bůh, vítám vás k nám."

"Voršilko!" zvolal chromý sekerník.

"Hned vám pomůžu se saněk tati, jen sem dejte berly, já vám je podržím," přimlouvala dívka otcí; ale jak se ulekla, vidouc, že tento, na smrt zbledlý, v sánkách postavit se namáhá.

"Voršilko!" opakoval ještě jednou.

"Ted' ale odstrčila panímáma dívku a do sáněk pod hrubou plachtu se nahýbajíc pravila s pláčem: "Jakube, chudáku, to jsi ty — a tys mne poznal?"

"Taková léta jsem na tě mysli, věděl jsem, žeš musila se vdát, ale nevěděl jsem kam; však když mne tvůj otec ze mlýna zaháněl, abych prý ti štěstí nekazil, tu jsem si umínil, že po tobě pátrati nebudu," pravil sekerník.

"Štěstí, Bože na nebi, štěstí, proto jsem já toho štěstí tolik měla," zabědovala panímáma. "A o tobě jsem vícekrát neslyšela." —

"Vy se znáte!" tázali se Václav i Voršilka najednou.

"Vždyť to slyšíš," řekla panímáma. "Ted' ale holka pomoz otcí dolů, tot' budeš letos přece jen radostné vánoce; o tvého tatíka jsem si mohla oči vyplakat, a ted' se k stáru shledáváme."

"Jen že já co žebrák k tobě Voršilko či — panímámo, přicházím," řekl Jakub.

"To ne Jakube, můj syn tě pozval a jsi naším hostem, pojďte dále," — a panímáma sama chromci pomáhala přes práh a uvedouc jej do světnice, hned lenůšek ke kamnům mu stavěla a kde co k občerstvení sháněla.

To bylo hovoru, to bylo povídání — to jakoby panímámě i Jakubovi mládí se vra-

celo. S žalem jeden druhého poslouchal a přece slzy radosti v oči jim stoupaly, když si povídali, jak dlouho a dlouho na sebe vzpomínali. Panímáma štkala hlasitě, když ubohý sekerník vyprávěl, jak po dlouhých až letech hodné děvče za ženu pojal, dcerušku jedinačku po milence svého mládí Voršilkou nazval a když ovdověl, více se neženil, znovu na slícnou mlynářovu dcerku vzpomínaje.

"A když se mi stalo to neštěstí, že jsem při své práci k úrazu přišel a tohle dítě se pro mne tak obětovalo, tu jsem si jen na mysli bral, abych se ještě sem do žďárských hor podíval a o tobě Voršilko něco uslyšel. Taky bych si přál ležet na Zelené hoře, kam jsme tak rádi k slovu božimu a na poutě chodívali. A když jsem okolo svatě panny Barbory od té mé košatinky kola sdělával a na sanice ju přidělával, tu jsem svou Voršilku vybízel, že ve vaši stranu pojedeme a tak jsme jeli a tlučili jsme se po horách, až jsme se ve mlýně kdes ty se panímámo zlatá narodila a kd' mne tvůj bratr nepoznal a mrzáka vyháněl s tvým synem sešli."

"A ted' už u nás zůstanete," řekl Václav.

"Tak ano, milý synáčku," panímáma vstavši, Václava kol krku objala; "Jakub nám při domě na škodu nebude a Voršilka mi bude k ruce, vid', holka?"

Voršilka panímámě obě ruce políbila Václav starému Jakubovi ruce tisknul.

Bylo už hodné pozdě, když panímáma děvčeka a pacholky z čeledníku do světnice volala, aby se dle zvyku společně pomodlili. K uctění času adventního modlili se též "radostný" růženec. Starý Jakub se nabídl, že bude předfíkávat a hlas se mu chvíl radostí opravdovou, když po ukončení modlitbě společně adventní "Z nebe se vychází" zanotili. —

Voršilka byla panímámě tak k ruce, že než přišly Vánoce za dvěře, už panímáma co dítě z přízně milá byla a když o štědrý dnu s ní žemle (vánočky) splítala a pekla při tom pěkné vánoční koledy prozpěvujíc tu panímáma už si mysli, že to děvče távče hned z domu nepustí. Když rybu trhla svůj panímámě vypravovala, jak také v létě kotn ubohým tatíčkem ryby chytává a při tom na řece prádlo pere, tu už panímáma si p

mýšlela, jak bude Voršilce pomalu chystat peřiny i ostatní vybavu. Pomýšlela, že ji vybaví jako dceru z gruntu, když své vlastní dvě divčinky Pánu Bohu za anděličky dát musila a jen tou nějakou svičkou v kostele na památku časem je jako obdaruje.

O štědrém pak dnu u večer, když po vyjítí první hvězdy u Sehnalů ku stolu sedali a Voršilka s panimámou večeri na stůl nosily, přemýšlel zase Václav, že, dá-li Pán Bůh za rok, nebude už matka na tu svou dnešní pomocnici, na niž děvečky tak trochu úkosem hleděly, volat: Voršilko — ale "panimámo" a že když ne ta, jiná u nich panimámou nebude.

A když po večeri Voršilka k vybidnutí panimámy do prostřed světnice provaz do kola natháhla, do něho všeho zrní, co Pán Bůh úrodou naštedřil: žita ozimního i jare, ječmene i ovsu, hráchu i viky nasypala, s děvečkami pak drůbež do světnice vpuživši, tuto do toho kola vehnala, by klípky se nazobaly a hodně na vejce tím tím od "štědrého stolu" nabraly, pilně pozor dávajíc, aby kolo nepřeskočily, dokud zrní, neseberou, neb to by se pak pohromadě nedržely a na vejcích dobře neseseděly: tu i panimámě napadlo, že děvče vlastně přitom ji; jako hospodyně, zastává a že mu to věru slušelo. Ohlédla se na syna a viděla, že tento pohlíží na Voršilku jako na hezký nějaký obrázek — i sklonila panimáma hlavu a v duši vynořila se jí blahá vzpomínka.

Viděla mladé děvče, které o štědrém večeru vyběhlo na zamrzlou u mlýna řeku a hledělo do prohlubně vysekané v ledu, čekajíc, že dle povídání tam uvidí toho, kdo mu souzen. Vidělo v temné hladině v odlesku měsíčním jen vlastní tvář a teprve po chvíli objevila se tam tvář jiná, dobře známá, úsměvná, tvář milého chasníka, kterýž na ni se příkradl a ve vodě se milence objeviv, od prohlubně pak ji odtahoval, aby prý mu do vody nespadla.

Byla to krásná chvíle tehdy o štědrém večeru. Ale o koledě už vázal chasník svůj raneček. Vykázalť jej ze mlýna laťnatý mlynář, aby prý dceři, již bohatý se ženich naskytnul, ten nuzák sekerník "štěstí nekazil". Zkazil jí je otec raději sám,

přinutiv ji ku provdání do statku, kde štěstí nikdy nesidlilo. — —

Každý štědrý večer panimáma na tohle vzpomínala a dnes po třiceti a pěti letech seděl s ní u stolu ten, jenž ji byl tenkrát pod klenbou nebeskou v jasné, posvátné té noci zlíbal stokrátě mladá, svěží lička, modrá očka i plné rty, které ve zdejším statku odvykly si úsměvu.

"Jakube, vzpomínáš?" tázala se panimáma.

"Jak ne," odušil mrzák a otřel slzy s očí.

Voršilka uložila otce a odešla s ostatní chasou i Václavem do Žd'áru na půlnoční.

A hvězdy svítily tak jasné, jakoby se radovaly z toho, že v mladých dvou srdcích pučí květ lásky, květ blaha, týž jako před lety v srdci jich rodičů, jimž zbyla ze všeho, co srdce jich kdy těšovalo, jenom — modlitba a tu oba vysílali k trůnu Všemohíra ve svaté noci dnešní.

III.

Když k ránu vraceli se lidé z půlnoční ze Žd'ára, zrovna se někteří na jitřní v Klášteře stavující, tu šel Václav s Voršilkou a měli si toho tolik co povídat, že je nejen Sehnalova čeládka, ale i ostatní lidé předešli.

Šlo se jim to tak pěkně po umrzlé silnici, kterou ranní červánky zlatily jako kouzlem pohádky. A tím kouzlem pohádkovým, kouzlem Vánec, kouzlem blaha radovala se ta mladá dvě srdce, jež k sobě přilnula od prvního spatření.

Když došli mladí lidé domů, tu zastavil se Václav a ukazuje Voršilce na štít statku, pravil: "Hled', požehnání zůstává tu s námi v našem gruntu a dá-li Pán Bůh, bude i štěstí zde přebývat. Prachděda náš nevážil si lásky upřímného srdce a peníze nad ňu kladl. Po něm vrhli se ostatní i otec můj, Pán Bůh mu odpust', vzal si maminku, dobře věda, že má v srdci jiného a ještě jí to vyčítal a trápíval ju za to. Nedbalo se u nás na lásku a proto nepoměli štěstí nikdo v rodě našem. Ale já chcu hledat štěstí v lásce, v upřímné lásce a s tou se k nám to štěstí přistěhuje."

A Václav tiskl ruku Voršilčinu, která zardívajíc se k zemi klopila modrá očka.

V tom vyšla panímáma na záprseň a přivítala je od slova Božího.

Voršilka políbila jí ruku a panímáma pohladila ji laskavě po líci.

Voršilka vběhla do světnice, kde otec u kamen seděl, přivítal ji též od slova Božího a řekl dále: "Tak, mé upřímné děvče, už se nepostěhujeme, zůstaneme tady, já už tak trochu tím pořizem a sekyrou co v sed'a můžu vypomůžu a obilí přebírat, péří odrhovat, povřísla vázat, jablka škrábat taky ještě dokážu. Tak si ten kus žvanca zasloužím a co nezasloužím, přidá mi panímáma a mladý hospodář pro "Zaplat' Pán Bůh". A ty zde za děvčetu zůstaneš."

"To je pro nás štěstí, vid'te, tati?" řekla Voršilka. —

O Božím hodě usmyslily si děvččky, že prý včera málo čarovaly, že zapoměly trást bezem, s které strany má přijít ženich, že teda budou trást dnes i pobízely Voršilku, at' jde trást taky.

Měli u Sehnalů na dvoře veliký, košatý, starý bez. Vyrůstal na místě, kde stávala druhdy studna. Kdo ho zasadil, nikdo nepamatoval, snad vyrostl tu sám od sebe. Ale jisto bylo, že lidé se mu podvečer vyhýbali říkajíce, že tam samovražednice straší; ač se moudřejší smávali, že straší tam leda slepice a kuřata, na noc si tam usednuvší.

Děvččky nechtěly jít také k tomu bezu a běžely k sousednímu statku ku plotu a brzy prozradil smích a výkřiky, že zpytují osud.

Voršilka ale zůstala na dvoře, nezdálo se jí pranic smutno u bezu, kterým jaksi okrášleno bylo místo neštěstí i přistoupila ku keři a zatřesla jím, odřikávala obvyklé říkadlo:

"Třesu, třesu, třesu bez,
kde můj milej večerí dnes
tam at' zaštěká třikrát pes" — —

Suché větve zaharašily a sníh na nich ulehly padal děvčeti na hlavu a šat, tak že jej rychle zástěrkou s obličejem stíralo.

V tom zaštěkal pes, ale ne v dáli, než na samém dvoře, žena se od síně k děvčeti. Byl to domácí hlídač, černý Bosák; poznal dobře Voršilku, která mu od té doby, co v domě byla, leccos dobrého k oblíznutí přidala i skákal radostně na děvče.

A za ním vyšel Václav a po chvíli si děče do stavení odváděl, jako před lety je otec jeho matku. A líbal Václav Voršilku modrá očka, v nichž zasvitlo mu štěstí hezounká líčka a úsměvná ústka.

Děvče chtělo mu brániti a šeptalo slova odporu, prosby, námitek, ale Václav odpovídal: "Neboj se, Voršilko, maminka mi nebude nám bránit, ony vijou dobře, co to lítost pro lásku a tys si mne vyčarovala tak mne dostat musíš."

"Naši rodiče taky čarovali a přece se nedostali," řekla Voršilka, znaláť dobře vzpomínku otcovu na noc štědrovečerní.

"Nu oni čarovali na ledě a led s jarem se rozplynul, čarovali nad vodou a ta to falešná. To my jsme čarovali líp pod zem, který se z jara rozzelená, čarovali jsme se psem a to je věrnost sama a patu ten bez je zde na památku toho děvče, co svou smrtí od zdejšího statku štěstí vrátilo a my je svou věrnou láskou a přivoláme. Chudé děvče na náš grunt k tomu bu uvalilo, chudé děvče ju zase zvedne."

Na ta slova nebránila se Voršilka Václavovým polibkům. —

Ráno o koledě ptala se panímáma Václava, zda nebude posílat, jak ve žďárských horách zvykem, nějaké holce koledy. Ta koledu: ořechy a jablka, do kterých nejdříve ka peníze zapichují, vážou do pěkného šátku a hoch se děvčeti ohlašuje tímto domlouvá, kem co milenec. Ona odplácí mu pomínkou, též v šátku svázanou, za niž on se opět během roku "poutí" odsluhuje. Rozhánění se vrací se tyto šátky.

Václav se usmál a řekl: "Chtěl by maminko, dát opravdu jedné holce koledy bylo-li by vám to vhod, ale daleko bych posílat nemusil."

"No tak pojď," řekla panímáma a vedla ho do komory, kde na truhle v hedbávovém novém šátku byly svázané ořechy a jablka a v nejpěknějším jablku zapíchnut klíčovýkolar. Ten uzlík panímáma vzala a Václavovi podávajíc, řekla s úsměvem, ač v očích jí slzy stály: "Tu máš a dej to té, která po mně volá a které snad Pán Bůh na tenhle gruntě lepší štěstí dá, než já já měla."

"Maminko zlatá, upřímná, Pán Bůh ti to odplatí vším dobrým," zvolal Václav.

líbal matku a s uzlíčkem ven vyběhl. Voršilku zastal u otce v komoře, která tomuto a byt uprázdněna byla, ač se přes den ve velké světnici zdržoval, buď u kamen sedět neb na berlách sem tam pocházejce.

Objal Voršilku a líbal ji, nedbaje, že Jakub udiveně hledí na jeho počínání.

"Mé zlaté děvče, Voršilko má milá, hled', tu mi dala maminka pro tebe koledy, ty budeš má, budeš brzy," s těmi slovy odezdával Václav své holce vánoční dárek.

Starý Jakub sepnul ruce a pravil ku vcházející panímámě: "Je to pravda panímámo! ty bys přijala mé dítě za nevěstu?"

"Ano Jakube, tím nám Pán Bůh nahradí to, co jsme musili my ožet. Ze štěstí našich dětí budem mít radost do smrti," řekla panímáma a objala Voršilku. —

To bylo po dědině řeči, když vynesla čeládka, že bude u Sehnalů svatba. Nikdo tomu věřit nechtěl, že by bohatá panímáma děvče žebrákovo přijala do statku.

Navymýšleli si lidé různých povídaček,

jako že to děvče je z nějaké přízně od té holky, co tu kletbu na ten grunt uvalila; ba že Václav se dávno s ní znal a proto se ženit nechtěl, že mu Voršilka učarovala a jiných. Pravdu ale žádný nezvěděl neb domáci to nepovídali a čeládka nemohla vy-
nést, než co slyšela.

Ale ve statku bylo nyní veselo a když zavzněla na záprsní píseň tři králů:

"My tři krále, my jdeme k vám,
štěstí, zdraví vinšujem vám" —

tu poslala panímáma Voršilku, aby šla chalpce za tři krále oblečené sama podělit, protože prý ona vcházejíc do statku také písni štěstí mu žádala a jistě je přinesla. —

Když pak o příštích Vánocích mladá panímáma Sehnalová koledníky podělovala, tu už to štěstí nadobro v tom gruntě sídlo. Se svatbou vtáhlo tam veselí a nedlouho před Vánoci donesl tam čáp takového buclatého klučíka, že všichni ho mohli láskou sníst a říkali, ten že tam donesl to štěstí už nadobro a na vždy.

KDO JE SKUTEČNĚ A TRVALE ŠTASTNÝM

Alfons V., král neapolský a Arragonský (1458), byl knížetem nadobýčejné moudrosti. Jednou seděl s některými svými rady u vážném rozhovoru, když jeden z nich se jej otázel: "Královská Milost, kdo pokládáte za št'astného v tomto slza-

vém údolí?" — Král odvětil: "V pravdě št'astným pokládám toho, kdo se povždy a bez výhrady odevzdává do vůle Boží a vše z rukou Jeho přijímá s pokorou, chválou a díky."

Keř podetní — růže zvadne
srdce zbav naděje—schřadne.
Život se dalece táhne,
cestou vede i trnovou;
tomu blaze, kdo k naději
sáhne.

Fr. L. Čelakovský

"Naděje sílí spravedlivého v boji, neboť jej ujist'uje božské pomoci proti všem nepřítelům spasení." (Sv. Ludvík)

Jakou naději naplněno bylo srdce sv. Pavla, na mnohých místech dokazuje: Bůh, který z tak velkých nebezpečností nás vytrhl a vytrhuje, v něhož doufáme, že i ještě vytrhne. (Kor. 1, 10.) "Vím, komu jsem uvěřil, a jist jsem tím, že mocen jest sklad můj zachovati do onoho dne. (Tim. 1, 12.) "Jestli Bůh s námi, kdo proti nám?" Římanům, 8, 31.

Římanům, 8, 31.

Poslední hodý

Marie Sadovská

SÁSNĚ zrána r. 929 vydal se vévoda Václav se svou družinou na cestu do Staré Boleslavi. Všichni vyjeli, co nejskvěleji vystrojeni, na krásných koních a když ranní červánky pozlacovaly obzor, byli již za Prahou. Václav jel vpředu, máje po boku svého věrného služebníka Podivena. Zprvu se oba modlili, neboť ujednali, že uctí Pannu Marii padesáti Zdrávasy a také že oslaví trojjediného Boha žalmy i hymnami, jakým se naučili již dříve nazpaměť.

Když skončili obvyklé ty pobožnosti, rozprávěli mezi sebou o tom, co jim právě Duch svatý vnukal. "Kéž by dnešní hodý u sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi sloužily nám všem ke spáse," pravil vroucně Václav. "Hlavně na bratra Boleslava myslím. Ty nejlépe víš, můj drahý Podivene, jaké starosti mi působí svým hříšným životem, jak mne zkormucuje hlavně tím, že se obklopuje špatnými rádci a spolu s nimi maří moje úsilí o pokřesťanění drahé vlasti!" "Je to bolestné, drahý králi můj, že tvůj bratr je v čele velmožů, nespokojených s tvou křesťanskou vládou" mluvil Podiven. "Těm pyšným a rozmařilým mužům se nelíbí, že vedeš, jak říkají, život mnišský, že s velikou péčí zakládáš kostely a rozmnožuješ počet kněží, že jsi příliš štědrý k chudým lidem, které povýšuješ a jako své děti miluješ, zatímco bohaté marnotratníky pokořuješ a káráš pro jejich špatnosti." "Ach, co všechno mi vytýkají! Právě to, co je milé Pánu Bohu, jim je od-

porné," hovoří Václav. "Zlobí se na mě, zakazují vydat rozsudek smrti, že osvobozuji vězně a otroky, že příliš pečuji o vdovy a sirotky, že se ujímám všech ubožáků trpících a utiskovaných a místo hrubého násilí, jaké chtějí uplatňovat hradní páni, žádám důrazně uplatňování zásad svatého evangelia."

"Áno, králi můj, ty vládneš podle evangelia," dí nadšeně Podiven. "Ale ti, kteří jsou jen dle jména křesťany, při tom uctívají pohanským zlořádům, jednají s nepřáteli evangelia Kristova!" "Žel, mezi těmi nepřáteli zákona Božího je i můj bratr," praví smutně Václav. "Tolik žálím po jeho obrácení a polepšení! I matka, která jak víš, po smrti svatého Václava Ludmily dala se na pokání, velice se modlí za Boleslava, prosí ho, aby přestal toval na spásu své duše a přemáhá svou vášně! Boleslav však nic nedbá — ani slova moje, ani na slova matčina!"

"Drahý můj pane, nezkormucuji se nad tím hříšným bratrem, ale měj pevnou důvěru, že jednou poslechne hlasu milého Božího a stane se pravým následovníkem Kristovým, jako ty!," těšil Václava Podiven. "Áno, musíme doufat, milý Podivene, jen a jen doufat!" hovořil Václav. "Můj bratře, modlitby a oběti, které přinášíme za duše, za něž prosíme, budou jistě zachránit duše, za něž prosíme, budou jistě zachránit duše!" Boleslava přivede Spasitel k sobě!

"Drahý můj králi, budeme dnes za tebe obětovat mši svatou a svaté přijímání," navrhol Podiven. "Za něho, ale tak že"

celý rod, za celý český národ", mluví Václav rozechvěle. "Jak se na to těším, až pokleknu u oltáře, až budu knězi přísluhovat při nejsvětější oběti a pak z jeho rukou přijmu Ježíše ve svatě Hostii!" "K tomu svátostnému Ježíši tihne celé naše srdce," vece Podiven. "S tím svým sladkým Spasitelem budeme slavít Hody — u Stolu Páně! Asi nás bude málo při této Hostině Kristově! Většina hostů, které Boleslav sezval, myslí pouze na hodování u plných stolů. Hodně jíst a hodně pít, hodně užívat rozkoší tohoto světa, to se jim zdá nejdůležitější, ale na Pána Ježíše si sotva vzpomenou!" "Tím více my dva spolu musíme Pánu Ježíši prokazovat lásku — spolu s matkou Drahomírou a s těmi věrnými, kdo plní zákon Páně," dí vroucně Václav.

"Nyní již se připravujeme na ty své duchovní HODY! Začneme zpívat naši oblíbenou píseň, pocházející od svatého Metoděje! Ti, co jedou za námi, přidají se k našim hlasům." Václav zanotil "Gospodi, pomiluj ny" a zvučný jeho hlas strhl všechny z jeho družiny. Velebně hlaholilo krajem "Jezu Kriste, pomiluj ny, Ty Spase všeho míra, spasiž ny i uslyšiž, Gospodi, blasy naše, daj nám všem, Gospodi, žizň a mír v zemi."

Když píseň dozněla, přiblížili se jezdci již ke hradu a vjeli branou do nádvoří, kde bylo velice rušno. Hemžilo se tam mnoho panstva i služebnictva. Václav spatřil Boleslava s jeho družinou. A hle, Boleslav přistoupil k němu, jakmile seskočil s koně a srdečně ho vítal. "Jakou radost mám, že jsi tady," mluvil velmi laskavě a objímal Václava. "Vše jsem slavnostně připravil, pojď se občerstvit do hodovní síně." "Až po mši svaté, milý Boleslave. Teď se chystám k hodování se Spasitelem," odvětil Václav a převleknuv jiný kabátec, spěchal do chrámu.

Blízko svatyně přiskočil k němu jeden muž z hradní posádky a šeptal mu: "Králi náš, Boleslav ti strojí úklady. Je tu na hradě velická síla skrytě ozbrojených nepřátel a proto hned po bohoslužbách odjed' pryč!" "Já se nikoho nebojím. Vždyť jsem pod ochranou Boží" dí Václav. "Ostatně, kdyby Pán Bůh určil, že mám zemřít, tak zemru rád — z lásky k Němu."

Muž s údivem zírá na toho svého statečného panovníka a mlčky se vzdáčil.

Václav se brzy octl u svatostánku, kde padl na kolena a připravoval se k účasti na přesvaté oběti. V sakristii s knězem vše uchytral a pak šel s ním k oltáři, s jinými ještě ministranty. Zrak jeho dále utkvěl na červeném ornátě sluhy Božího. "Barva mučednické krve, kterou prolili svatí bratři Kosmas s Damiánem," prolétlo mu hlavou. "Jak rádi trpěli z lásky k Pánu Ježíši! Obětovali se pro Něho, majíce na paměti, že On se obětoval za nás na Kalvarii a obětuje se stále rukama kněžskými na oltářích křesťanských. Ach, kéž i já bych byl ochoten obětovat se! Můj Spasiteli, dávám se Ti zcela, bez výhrady! Kladu na oltář sama sebe. Přijmi mne, můj Ježíši a čín se mnou, co chceš! Jsem hotov i život dát za Tebe a za spásu svých bližních! Kdyby sis přál, aby se stal mučedníkem, jako Kosmas a Damián, zde mě máš! Jen o to prosím: Nedopust', abych ochabl v lásce k Tobě, ale dej, abych Tě nade všechno miloval až do posledního dechu!"

Takto uvažoval zbožný ministrant, vladář země české. Rty jeho pronášely přesně latinské odpovědi knězi, celebrujícímu mši svatou dle obřadu západního a celá bytost nořila se do lásky všemohoucího Boha, Který byl knězem svolán na oltář. Václav se pokorně klaněl Nejsvětějšímu Tělu, které za nás na kříži bylo obětováno, klaněl se přesvaté Krvi, která za nás na kříži byla vylita a otvíral srdce své dokořan — nebeskému Hosti. Jaký čistý přibytěk připravil v tom svém srdci milovanému Ježíši, jak ten přibytěk vyzdobil vzácnými ctnostmi! A když v tom přibytku se usídlil svátostný Ježíš a dlel tam, jakoby na trůně, Václav Mu přednášel své prosby: Za obrácení a spásu bratra Boleslava, za spásu drahého svého rodu a za záchranu celé otčiny. "Ježíši, zůstaň s námi, Ježíši neopouštěj nás! Ježíši, zachraň moje drahé, zachraň všechen český lid, dej mu žít v křesťanském pokoji a přived' jej do vlasti věčné!"

Takovéto povzdechy tryskaly z duše Václavovy a prorážely nebesa! Po skončení mešní oběti modlil se Václav ještě u svatostánku. Děkoval za to štěstí, že mohl s

Kristem Pánem slaviti Hody u Jeho Stolu. "A což, kdyby to byly Hody poslední na této zemi?", namanula se mu v mysli otázka. "Hody poslední? Jak chceš, Pane Ježíši! Děj se tvá vůle svatá! Jen mě posiluj, abych ti zůstal věrný a slavil s tebou věčné Hody v nebi!"

Boleslav již čekal netrpělivě na Václava. "Pojez hned a popij zdravého nápoje, který jsem ti uchystal abys s námi závodil v rytířské hře," pobízel ho kvapně. Václav vlídně odpověděl, že tak učiní. Občerstvil se kratičce u stolu a pak vsedl na koně, aby se zúčastnil slavnostního turnaje. Po skončené hře vesele vkročil do hodovní síně, kde vše bylo připraveno k hostině. Věrný služebník Podiven všude byl s ním, ani na chvíli ho nespustil s očí a nyní jej také doprovodil k hodovní síni. Sám měl stolovati se služebnictvem v místnosti protější; ale nemyslel na jídlo, leč na svého pána, o něhož se strchoval.

Čekal na příhodnou chvíli, aby mohl odejít od svých druhů a číhat na chodbě, neobjeví-li se jeho král. A dočkal toho setkání, po němž tolik toužil! Spatřiv svého pána pravil mu: "Mám hrozné tušení! Milovaný můj králi, přichystám potaji koně, vsedneme na ně a zmizíme z těchto míst, kde ti hrozí smrt!" "Ne, Podivene, nebudeme prchat — jako zbabělci! Musíme osvědčit statečnou mysl." "Ale, pane, je nutno chránit život!" "Podivene, náš život je v rukou Božích! Bez vůle Boží ani vlas s hlavy nesejde! Považ, velmoži v hodovní síni, majíce dýky pod šatem a za zády je skrývající, třikrát povstali s vražedným úmyslem a třikrát opět usedli, neboť všemohoucí Bůh, všeho Ředitel, nedal jim vykonati ohavný zločin. Já jsem viděl vztek v jejich tvářích, ale zůstal jsem klidný. Věz, budu i nadále klidný a zůstanu zde! Nebál jsem se žádných nepřátel, v tolika bojích jsem byl vítězem a nyní bych se měl bát!" "Bůh buď s tebou, milý králi," řekl Podiven Václavu, jenž mu kynul rukou na rozloučenou a vrátil se do hodovní síně.

Tam uchopil číši s vínem, požehnal ji, pozdvihl a připomenuv, že se blíží svátek svatého Michaela archanděla, povýšeným hlasem pronesl ke všem hodovníkům takov-

ýto pozdrav: "Svrchovaná Spása všech tvorů, Kristus vás spasíž na věky. Předraží bratři, nyní pijme všichni na počest lásky svatého Michaela archanděla, jehož Bůh sám ustanovil věrným strážcem a zástupcem duší našich. Pijme, pravím, lásky svatého Michaela, prosme ho, aby nám byl proti odvěkému nepříteli obráncem a vojévůdcem, aby se duší našich v poslední den milostivě ujal, bychom si zasloužili tím skvělým vůdcem uvedení býti před Králem nebes, jenž jest živ a kraluje na věky věků." Mnozí na to odpověděli "amen" a vévoda Václav sám se první napil, načež dával všem stolovníkům políbení a poručil přinést každému po číši. Když ty číše s vínem vypili, odebrali se do svých komnat k nočnímu odpočinku.

Vévoda též bez pohromy se vrátil do své světnice, aby se posílil spánkem. Podiven ujistil, že již veliké nebezpečí minulo, i svým zbožným přípitkem a políbením pokojně vypudil hříšné úmysly ze srdcí všech spolustolovníků, takže mu již nikdo neblíží. Vybídl svého služebníka, ať se oddá bezstarostně spánku a ráno nevstává dříve než jiní služebníci. Podiven uposlechl. Vévoda Václav, když osaměl, oddal se modlitbám. Dlouho rozmlouval se svým Spasitelem i s Jeho Matičkou a vzpomínal na blažené chvíle, prožité při svatém Hodování u Stolu Páně. Jen na krátko uleh k odpočinku a časně zrána, kdy ještě celý palác byl ponořen ve spánek, spěchal sám — bez průvodce Podivena, do chrámu. Těšil se na to, že bude u svatostánku první ze všech a že tam bude vzdávati hold oddanosti Králi všech králů!

V blízkosti chrámu našli si úkryt všichni žední zlosynové, kteří té noci bděli a radili se ve dvoře Hněvsové i s Boleslavem, jak by Václava přepadli a usmrtili. Tušili, že vévoda půjde do kostela první a proto na něho číhali. Nejdříve vyšel z úkrytu Boleslav, opásán mečem. Václav, jakmile je shlédl, objal jej kolem krku a vřele mu děkoval za včerejší pohostění řka: "Otec nebeský tě zachovej, milý bratře a hojně odplat' statky života tohoto i budoucího života za to, že jsi byl velmi dobrým hostem a titulem při včerejším kvasu." Boleslav odpověděl zlostně: "Dnes ti však lepší kvas př-

pravím," a hned vytasil meč, aby jim t'al Václava do hlavy.

Síla Páně chránila však vévodu a nic se mu nestalo, sotva krev vytryskla. Václav pravil: "To ti Bůh odpust', bratře!" Boleslav se rozmáchl mečem po druhé avšak Václav zachytil ten meč a Boleslava srazil k zemi se slovy: "Vidíš, jak jsi neobratný a slabý! Já tě překonám svou silou a jako nejmenší zvířátko mohl bych tě svou rukou potříti. Než daleko budiž, aby se kdy pravice má poskvnila krví bratrovou!" I navrátil Boleslavovi meč a chtěl vkročit do kostela. Chytl za kruh u dveří chrámových, dveře však byly zavřeny. Boleslav totiž poručil kněžím, zavřítí kostel, aby se tam vévoda nemohl dostat. V okamžiku, kdy Václav uschopil kruh u vchodu, Boleslav svým pokřikem přivolal ozbrojené spiklence, kteří ze zadu se vrhli na muže Božího. Česta a Tyra ubili ho meči a oštěpy, Hněvsa mu probodl mečem žebro. Václav umíraje modlil se za své vrahy a vypustil ducha se slovy: "V ruce tvé ó Pane, odevzdávám duši svou."

Tak zabít byl přede dveřmi chrámu vynikající a statečný vladař země české, veliký ctitel Eucharistie, jehož bytost tíhla dnem i nocí k Spasiteli svátostnému. Jeho duše, mučednictvím ověněná, vítězně se odebrala k Hospodinu 28. září r. 929. Nebe se radovalo a země kvílela. Kvíleli, hořce plakali jeho věrní přátelé a ctitelé, když našli mrtvé jeho tělo v záplavě krve, zejména plakala jeho matka Drahomíra a sluha Podiven. Ale vznešený vévoda již se těšil

z účasti na Hodech nebeských, kde se stal spolustolovníkem Kristovým.

Krásně o něm píše jeho životopisec Křišť'an v knize "Život a umučení svatého Václava a báby jeho svatě Ludmily": "Onen blažený bojovník z trýzně a potupy povstal k hojnější slávě. Stává se soudruhům andělů, společníkem apoštolů, spoludědicem mučedníků, účasten je pokoje vyznavačů a neporušenosti paniců a dostává se mu věnce věčně se zelenajícího a půvahu krásy nehynoucí. A tak pohrdnuv vévodstvím vznešenosti pozemské, v němž byl před tím statečně vládl, v království nebeské vévoda a mučedník pravý vešel."

Svatého Václava ctí a vyzývá náš národ přes tisíc let jako svého ochránce. Volá k němu v starobylé hymně "Nedej zahynouti nám ni budoucím." Věru, nezahyne ten, kdo je následovníkem svatého Václava, kdo jako on miluje svátostného Spasitele a spěchá s láskou ke mši svaté i ke svatému přijímání!

Volejme ke svatému Václavu:

Svatý vládce země české,
jdeme za tvým příkladem.
Požíváme Dary rajské,
Ježíš je nám Pokladem!
Jak Ty se s Ním spojujeme
v zbožném svatém přijímání,
nade vše Ho milujeme,
chceme stále, do skonání
pokorně Mu sloužit, vděčně
a pak kralovat s Ním věčně!

HAVÍŘSKÝ KOSTELÍK.

Starou slávu havířského řemesla na Horácku v povodí Svatky připomíná jen starobylá architektura havířského kostelíka ve Švarci u Štěpánova. Kostelík je vzácná gotická stavba s barokními okny a věžičkou,

uvnitř je umělecky vyřezaný oltář. Kostelíček je v tom našem Horácku vyhledáván turisty, kteří si to šlapou z Víru do Nedvědic, tedy v kraji, o kterém náš básník František Halas napsal: "Já se tam vrátím, já se tam i po slepu vrátím..."

Hřích otcův

Obrázek ze Slovenska.

Napsal Jan Janča.

I.

HAJDUKŮ měli pěkný stateček. Nová jednopatrová, křídlicí krytá chalupa byla vystavěna na místě té staré, úctyhodné doškové chaloupky, která už i na slovenském venkově pomaloučku mizí a rozhlížela se vesele do dědiny; k ní tulila se ostatní hospodářská stavení, vystavěná rovněž něco z tvrdého staviva, z kamene a pálených cihel a něco z vepřovic. Ku statku patřilo na čtyřicet měric pole, dobře obdělávaného a úrodného, kousek lesíku a čtyry vinohrady. Hajdukovi patřili mezi zámožnější občany a také, kamkoli oko pohlédlo, všude bylo viděti, že zde nedostatek nevládne. Všecko všude bylo čisté jako ze skla, sýpky po žních plné a přede žněmi ještě tak zaopatřené, že Hajdučka mohla dáti nebo půjčiti chudším, aniž pak sama byla nucena v něčem se uskrovniti. Ve chlévích stály čtyři kravky, dobré dojnice, dva koníci a hříbě, v krmeníku pak chovali u Hajduků vždycky ne-li více, tedy dojistá aspoň jedno ušipané. Hajdučka byla dobrá hospodyně, hleděla si statku a kam sama nemohla, tam dohlédla již dcera Marina, jediné dítě, čiperné a čilé jako živé stříbro. Když pak odnesli dobrého hospodáře po krátké nemoci na hřbitov, zůstala Hajdučce také starost o hospodářství. Naléhali na ni, aby se vdala — byla ještě statná vdova, ani ne zcela čtyřicetiletá a stále jako nějaká dívčina; ale Hajdučka neposlouchala takových rad. Zůstala vdovou. Myslíla si,

že hospodářství již nějaký čas zastane. Vždyť to beztoho nemůže tak dlouho trvati. Marině jde na šestnáctý, ženichů všady plno, jak dlouho to potrvá, než se vdá a než na statku bude hospodařiti její muž? Dělal jí sice někdy starosti, když se zamyslíla, že Marina nadřžuje Janovi Doležalkovému, který má jíti teprv ponejprv k odvodu, ale hned si to zase vymouvala: "Chodili spolu do školy, znají se od mala, sú susedé a tož, proč by nebyli za dobře?" Že by to mohla býti láska, která sváděla tak často Marinu a Jana k večerním schůzkám a dlouhým rozhovorům u Hajduků v žudru, na to Hajdučka s počátku ani nemyslíla. Teprv později vážněji o tom uvažovala, až ji na to upozornily sousedy, že to s těma dvěma nebude přece jen tak a že bez příčiny nedává Maruša Janovi každou chvíli nějakou pěknou voničku za klobouk — tu z rozmarýnu, tu z hřebíčků a karafiátů, tu zase z růží a jiného kvítí. A pak prý kdyby to s Janem nemyslíla do opravdy, nač by odháněla jiné nápadníky, chlapce také šikovné a bohatší a ze sporádanější rodiny než jest Jan.

Hajdučku zarážely takové řeči, umínila si však, že ještě vyčká, až jak bude dál. Měla svou dceru ráda a nechtěla proto svého jedináčka dlouhými vypytkami uváděti v rozpaky.

Byla lednová neděle, jasná jako to Boží slunéčko, které se smálo tak upřímně se své výše na zkřehlou zemi. Sníh a ledy ztrácely se před očima; roztálo, a za den byla bláta plná dědina. Když po velkých služ-

bách Božích přišli lidé z kostela domů, měli co dělati, aby trochu své šaty očistili. Mnozí však nedbali na bláto a vybrali se, sotva v poledne odložili lížici od úst, buď na besedu, buď do hospody a ti, kteří měli něco vínečka z lonského málo úrodného roku, zašli si naň do "búdy" u svých vinohradů.

U Hajdučky bylo brzo po poledni plno ruchu. Již po mnoho let scházejí se sem na besedu starší i mladší a mívají zde velice příjemné posezeníčko. Hajdučka jest pilná čtenářka a umí zpívatí tolik pěkných písniček, starosvětských i nových, že se až každý diví, kde se v té její hlavě berou. A Marina jest zcela po matce. A tak zde čítávají, zpívávají, vykládají nejružnější příběhy a v krásné zábavě, jež bývá sem tam přerušena neviným škádlením se děvčat s chalpci, ubíhá jim hodina za hodinou tak rychle, že se nikdy ani nenadají a již soumrak snáší se nad dědinou. Jest v dědině málo domů, kde se tak ušlechtilé lidé mezi sebou pobaví, bez hádek, bez pití, bez nadávek, bez karbanu. Jindy bývalo jinak; takové besedy pořádaly se střídavě ve všech skoro domech anebo v létě i před domy, kde se shromažďovala obec, malí i velcí, mladí i starí a kde v pohádkové náladě prožili nejrozkosnější zábavy, třeba i při tanci. Ted' však již i zde hyne rychleji a rychleji pěkný ten zvyk a udržuje se pouze na několika málo místech a v několika málo rodinách.

U Hajdučky bylo tedy již brzo po poledni živo. Dnes předčítala Marina. Dostaly nový kalendář, měly tedy nového a pěkného čtení do vůle. Usadil se, kam kdo mohl: na lavy, na "žiglu", na malovanou truhlu u kamen a naslouchali pozorně povídkám veselým, že všechny rozesmály i vážným, jež vyluzovaly z mnohého soucitného oka slzu. Dlouho už četla Marina a ani si neoddechla. Za čtení přicházeli na besedu jiní besedníci; ani jim neměl kdo podati na uvítanou chleba. Sedli, jak přišli, potichu naslouchali a kteří přišli uprostřed povídky, zlobili se, že neslyšeli od začátku; ti pak, kteří sem odskočili jen tak že na chvílku, ani se nehnuli. Nemohli se toho pěkného říkání nasýtit. Chasa, která přece jindy chvilkami si začtveračila a poškádlila se, ani nedutala a poslouchala lepší než v kostele na kázání.

Nejpozorněji však naslouchal snad Jan Doležálkův, který seděl právě naproti Marině a slova, jež pronášela, ssál celým srdcem a celou duší svou. A když dokončila, byl by ji objal a dal jí tolik hubiček!

Schylovalo se k večeru. Mnozí počali vzpomínati, že na ně čeká práce a chasa se pomalu vytratila k poklidu. I Marina odešla a Jan hned odskočil za ní, že prý si jde zaopatřit koně. Zůstalo pohromadě jen několik sousedů, které k poklidu nespěchaly, protože jim vše dobře zaopatří dospělí synové a dcery anebo hodní služební.

"A víš-i, Hajdučko —" začala Kovářka — "že k vám dnes večer chce přijít na námluvy Joška Spurný?"

"Nebud' nemúdra" — odbývala ji Hajdučka — "leďa by si z nás chtěl dělat blázy. Dyt Marina je ešče děcko."

"Co by děcko? Vdávajú sa aj v patnácti a Marině hned bude šestnáct. Enom už pěkně všecko schystávej, co nevidět bude svadba."

"No, mně by Joška nebyl proti mysli. Ale nač bychme Marinu hnali do vdavek? A také nevím, lesli sa bude líbit Marině?"

"Proč by sa nelúbil? Tady chlapec, že pohlednějšího není, je sporádaný a majetek dostane slušný. A nač by Marina čekala? Hrabě pán si pro ňu neprijede na zlatém kočáře" — smála se Křapka — "a Jan Doležálkův? Než ten sa bude moct ženit, vyrostú jiné a Marinu može pěkně nechat."

"No a chlapec z pořádanéj rodiny je také lepší než z takovéj, jak je Jan" — připojovala se k řeči Novačka. "Prosím t'a, dyby aj krásně sj Jan vzal Marinu, jakého ščestí by sa s ním dočkala? Nepravím, že Jan nic nedostane. Co na tom? Iní nedostali třeba také a dyž dělali, jak sa patří a snášali sa, dobře sa měli; no a Marina má ešče za tolék, že by si mohla vzít muže bez věna. Ale, nepomlúvajíc, víš, jak sa říká: Jaké dřevo, taký klín, jaký otec, taký syn. Starý Doležálek zdál se za mlada také dobrý aj hospodárný. A věl? Jak to dlúho bude ešče trvat, co mu dá žid majetek na buben? Víš sama, jak to u nich chodí — šak ste súsedé."

"Vím a dyby ne Jana, měli sa strást už všeckého. Ale on dělá do potrhání a na-

hradí uje, co starý promární. Že by nebyl dobrým gazdú, nemám strachu."

"Snadno sa ti řekne: nemám strachu," pravila Kovářka. "Ale pomysli, že doma dobrého příkladu nemá a dyby ho odvédlí, na vojně ho teprú nenajde."

"Ale nač o tom tolik řečnujeme?" — mnila Hajdučka. "Šak si Jana ešče nebere."

"Enom si nemysli" — na to Kovářka "Máš ich vidět, jak sa k sobě dycky mají. U muziky ide pro Marinu Jan dycky napřed a při volence tancuje Marina dycky první s Janem. A kolikrát sa už aj stalo, že iné nechala stát a s Janem šla tancovat. A ty voničky, co mu dáva a ten pěkný tybéték — to není nic? Takové věci nedávají děvčice chlapcom enom tak. A mělas dávat dnes pozor na Jana, jak ani oči s Mariny nespustil, dyž říkala; a Marina také po očku pořád na něho od knihy pokukovala. Dyž doříkala a šla ven, byl hned za nů — že prý si půjde koně zaopatřit! Možná — ale hlavu bych vsadila, že je věil někde s Marínú."

"Víte, milé susedy, ono je to vsecko velice zlá věc. Lesli sa mají rádi, jak im překážat? V těchto věcích nebudu nutit Marinu k ničemu. Pravda, poradím jí, promluvim jí do duše, ale nechám jí volbu slobodnú. Má svůj rozum, nech so řídí jím a srdcem. Vedla sem ju od malučka k Pánu Bohu a ke všeckém dobrém, bude vědět, jak sa zachovat."

V tom zazvonilo klekání. Kovářka pomodlivši se "Anděl Páně," spěchala domů, aby prý se muž nezlobil, že nebyla doma od božího poledne. Hajdučka vyprovázela Novačku. Sotva ušly několik kroků, šla kolem Hanuška, vdova po bohatém sedláku, která se netěšila v dědině dobré pověsti. Přišla, ani nepozdravila. "Vykračuje si, jak pávica" — pravila Novačka. "Viš-li, sestro, že Jana Doležálkového div by očima nespálila? Tak pronikavě se na něho dycky dívá. Starý Doležálek to ví a tu nedávno jí co pod světem vynadal."

"Všeho do času — aj těch její nepravostí," odvětila Hajdučka a rozešla se také s Novačkou.

* * *

Když přišla Hajdučka na dvůr, naskytla se jejímu zraku zvláštní podivná. Pod

kolnou stál Jan Doležálkův s Marinou ruku v ruce. Hajdučka zůstala státi, zatajila dech a naslouchala, nejsouc pozorována. Slyšela, jak mluvil Jan k Marině a jak se jeho hlas chvěl. "Maruško, mám t'a rád od malučka, ešče sme spolu do školy chodívali, pravda, že iného nebudeš chtět? Počkáš na mňa, Maruško?" Slova ta mluvil v rozechvění, s tajným jakýmsi strachem, jakoby ji měl již ztratiti; z oka div se mu nevydrala slza. Hlas ten nemohl lháti. Marina mu odpovíděla. Hajduška neporozuměla, co to bylo, ale viděla, jak v tom okamžiku ji Jan radostně políbil.

Ted' viděla na vlastní oči, že jest to něco více než pouhé přátelství, pouhá sousedská náklonnost, která oba mladé lidi spolu sváděla; viděla, že jest to láska duší, vespolek se milujících, láska, jež si nedá brániti a nedá si rozkazovati. Stála chvíli zamyšlena, nevědouc, má-li je vytrhnouti ze sladkého snu, či nechati je v něm. . . Rozhodla se. Pohlédnuvši ještě jednou starostlivým okem na svoji dceru, která, ničeho netušíc, stála zde spokojeně s milým hochem, odcházela do jizby, zabrána v myšlenky, zda přinese chvíle ta štěstí jejímu dítěti. V tu chvíli ani neslyšela, jak vlhkým vzduchem zanášel k ní večerní větřík od panského dvora melodii její zamilované písně:

"U studenky stála,
napájala páva,
pověz mně, má milá,
holubičko sívá,
lesli mňa máš ráda?"

Zašla do jizby. V přítmí sedla si ku stolu, hlavu složila do rukou, a ústa jakoby sama od sebe šeptala modlitbu za štěstí jediného dítěte.

Nevěděla ani sama, jak dlouho tak seděla. Vyrušena byla teprv silným zatlučením na domovní dvěře. Rychle vstala a šla otevřít. Tloukl to Joška Spurný ještě s jedním kamarádem a ujcem Kovářem.

"Kde ste kdo?" volal Kovář po obvyklém pozdravu. "Člověk aby sa tu na vás dobýval jak do zámku."

"Seděla sem v jizbě a nic sem nečula, že byste tlúkli."

"A kde máš Marinu? Vedu vám tady

ženicha a už sem myslel, že nás ani nepustíte," mluvil Kovář v nejlepším rozmaru.

"Zdrávi ste přišli. Ale abychme tu nestáli ve dveřích, pod'te, sedněte si u nás. Hned v jizbě rozsvítím."

Hosté vešli do jizby a usadili se zatím, jak co kdo nahmatal. Hajdučka šla shánět Marinu, ale o té nebylo nikde ani památky. Ztratila se jako duch, matka se jí nemohla rychle dovolati. Přestala tedy hledati a volati a šla do jizby, aby nenechala hostí tak dlouho ve tmě a o samotě.

Sotva vešla a rozsvítila a sotva uctila hosti dobrým snědým št'avnatým chlebem, začal Kovář:

"Tož co, Hajdučko, abychme nedělali darebných řečí: dáš tady Jozefovi Marinu?"

"Dyby šlo enom po mém, nic bych proti tomu neměla. Ale myslím, že Maruša..."

Nedořekla. V tom zaslechli všichni zpěv, jenž přicházel sem ze dvora. Byl to zpěv srdce št'astného, překypujícího blahem a tak bezstarostného, jako zpěv ptáčete, když si na noc zpívá písničku.

"Abys nezapomněla své řeči," přerušil Hajdučku Kovář, když uslyšel zpěv. "Zavolaj Marušu, šak zpívá tam na dvoře. Uvidíme, co řekne. Dyž ty proti Jozefovi nic nemáš, proč by sa ona zdráhala?"

Hajdučka odešla a vrátila se v okamžiku s Marinou.

"Maruško," pravil Kovář, "tady Jozef přišel, že lesli bys ha nechtěla. Maměnka nic proti tom nemáju."

"A nedělajte si ze mňa blázna. Šak Jozef dobře ví, že ho nechcu; neřekla sem mu to jednú. Ale to přijde ešče zlobit a přivede si hned kamaráda a námluvčího."

"Myslíme to doopravdy, Maruško!"

"Doopravdy? No vidíte, to je škoda. Já sa vdávat ešče nebudu. Na to trápení mám ešče dycky času dost'. A mně je včil s maměnkú dobře. Pravda, maměnko!" Chytla maměнку okolo krku a začala s ní tančiti po jizbě, až všecky rozesmála. "No tož vidíte," pravila na jejich smích, "jaká su ešče hlupá."

Byla veselá, až rozpustilá, nepřipustila málem ani nikoho ke slovu. Poseděli tedy ještě chvilku a když viděli, že s Marinou nic nesvedou, odcházeli s nepořízenou.

Po jejich odchodu vrhla se Marina ma-

měnce kolem krku a celou ji zlíbala a celou ji smáčela slzami.

"Mamínečko zlatá, enom vám povím..."

Nemohla domluviti. Matka však věděla, co jí chce říci srdce dceřino.

II.

"A říkajte si, co chcete, židé sú všady stejní. Všady nás obírají a my k nim za to chodíme."

Tak mluvil starý Doležálek v hospodě u Arona. Před ním stála již desátá prázdná, z níž polovici vypil a polovici vylil. A řeči své dodával důrazu tlučením do stolu, až pokaždé sklenice na něm poskočily. Sousedé jeho slovům přikyvovali a Aron, žid, který byl již na takové řeči uvykl, se před spité občany postavil a s úsměvem poslouchal.

"Súsede... Doležálku, ty mluvíš jak písmo" — vykoktal ze sebe Martin Matějčiek, takto svého řemesla hrobař a ponocný, jenž se rád při sousedech obživil.

"Víte, súsede, co sem tu nedávno říkal ve "Svornosti"? Dyž nás křest'any židé šidíja, dělajú prej enom to, co im prikazuje jejich písmo."

Tak láteřili sousedé na židy a žid Aron stále nalíval a sousedé stále popijeli. Když toho již bylo mnoho a když měli všichni jazyky těžké jako klády, přisedl Aron k Doležálkovi a po kamarádsku položiv ruku na jeho rameno lichotil: "Nu tak vidíte, susede Doležálku. Na židy nadáváte a řekněte, kdo by vás tak obsloužil jak třeba Aron a kdo vám může dáti pivečko tak dobré jako malvaz? Hm, a ještě vám počkám..."

Doležálek sebou trhl: "Doležálkovi počká každý... rozumíš, Arone, každý."

"Inu, pro pána, každý! To já vím, že každý! Doležálek jest pořádný občan, hodný člověk, dobrý člověk a zámožný člověk. Tak tedy — kdo by mu nepočkal? Každý ví, že Doležálek zaplatí a zaplatí řádně... No tak susede, ještě jednu?"

A aniž by čekal na odpověď, vzal prázdnou sklenici Doležálkovu, odešel do nálevny a zde nalil do ní takové míchaniny, že kdyby to byl Doležálek viděl, byl by Aronovi jistě vyrazil sklenici z ruky — neudělal-li by mu něco horšího. Aron vrátil se se šibalským

úsměvem na rtech, postavil se před sousedy, podržel sklenici proti světlu, otřel ji a zahleděv se chvílku na ni, chvílku pak na sousedy, chválil: "Zrovna od čepu. Načal jsem novou čtvrtku — však bych to každému k vůli neudělal, ale s vámi bych, sousedé, srdce rozdělil. Tak, pane Doležálek, necht' slouží ku zdraví."

Aron pokračoval. Nejdříve říkal "sou-sede", pak "občane" a pak "pane". A když se již jednou do toho dostal, nač by ustával? Usedl nyní Doležálkovi naproti a pozoroval ho. Doležálek se na něho obořil. "Co tak na mňa hledíš, jak...?" Tuto otázku patrně Aron očekával. Usmál se tím zvláštním úsměvem, který pozorujícímu dává tušiti největší šibalství, pohladil si řídký vlas a odkašlav pravil s předstíraným tajemníkářstvím: "Ani bych to vlastně neměl říkati... ale tento... sousedé si tady vykládali, že by z pana Doležálka byl dobrý starosta. Co tomu, pánové, říkáte?"

"Inu" — pravil Matějček — "myslím, že by to obci sloužilo enom ke cti, dyby si zvolila Doležálka." — A na potvrzení svých slov chopil se Doležálkovy sklenice — jen jako mýlkou — a udělal z ní několik pořádných hltů. Doležálek, jenž sotva již na své opuchlé a zarudlé oči viděl, usmál se, nadzvedl těžkou ruku a učinil jí nemotorný pokyn, jako že o ničem neví, co jeho chvalořečník dělá.

"Nu tak, sousedé a pánové" — pokračoval Aron — "myslím, že by ta myšlenka nebyla až tak zlá."

"My máme tady Doležálka rádi jak krevního bratra" — pravil soused Vančura. "Istě by mu to svěčalo lepší než tom starém. Ten neumí ani s lud'ma počítovat."

"To by byl Doležálek ináčí chlapík" — pozvedl se třetí soused, který za dřívějšího hovoru již pomaloučkou usínal. "Sakryš, Doležálku, řekni enom slovo a si pudmistrem."

"Já ti dám pudmistra!" — ozval se v tom ve dveřích hlas a než se kdo mohl vzpamatovati, byla již pokryta záda hovořícího občana ranami rázné ženy, která sem přišla v úplných nedbalkách, zamotaná jen ve vlňák. Ten se jí však svezl s ramene a ruka svalnatá pohybovala se nyní volně, k většímu neštěstí napadeného manžela.

"Ale susedo, mírněte sa" — pravil Doležálek, jakoby byl rázem vystřízlivěl ranou, která také jeho mimoděk zasáhla, když chtěl brániti kamaráda.

"Co, mírnit? Vy ste také takový, ba ešte horší. Ale sa dočkáte konca, ba že, dočkát' pěkného. Tu visíte u Arona až po uši a doma takovú rodinu! Haňba... haňba! A ešte svád'áte aj iné... Ty půjdeš hned dom" — obrátila se na svého muže, jenž stál, sotva se na nohou drže, podepřen o stůl, tak klidně, jako nejnevinnejší beránek. A když se nehýbal s místa, trhla jím, že se svalil na zemi jak byl široký a dlouhý.

"Tetičko, prosím vás, jen pomalu, jen pomalu" — krotil Aron rozezlenou ženu, dozlobenou proto, že muž zde u Arona vyzuje celé dny, mrhá jmění a ona, aby se dřela na pět drobných dětí.

"Necht' zhyne!" — zvolala prudce a slzy jí vyhrkly z očí. "Budem mět aspoň peklo z domu."

Soused počal se pomaloučkou se země sbíratí a žena uchopivši ho za rameno, táhla ho za sebou domů, k rodině, kde klidně leželo ve spánku pohroužených pět nevinných dětí, nasycených suchým snědým chlebem a ukolébávaných slzami nešťastné matky.

"Hodný člověk, ale slaboch" — prohodil Aron jen jakoby mimochodem, když ukončen byl výjev, jaký v jeho hospodě nebyl řídkým.

"Mordie, dyby mně toto udělala má žena, hlavu bych jí utrl!" — uhodil pěstí o stůl Doležálek.

"Vaše žena jest rozumná žena. Ona ví, co se patří," konejšil na oko Aron.

"Tak dones ešte jednu — a tady Matějčkovi také a Vančurovi také, aby tu neseděli — ani neřeknu jak. Já to zaplatím. Doležálek to může... A kamarádi, vy sedíte potichu, jak by vás tu ani nebylo."

A než se kdo nadál, počal Doležálek svým chraptivým, pivovým basem křičeti: "My chcem' slobodu slovanskému národu" a ku svému křiku dával si takt, až by byl Aronovi vyrazil sklenice z ruky... .

Bylo to na začátku dubna, co takto řádl Doležálek v hospodě. Nebylo to ovšem po-nejprv — ale poslední dny oddal se takovému životu s celou náruživostí. Říkával, že pije na zlost, že mu vzali v březnu při od-

vodu páni na vojnu syna. On si ho chtěl vyplatiti, ale oni prý ani slyšet. A to mu jistě vyvedl starosta, který měl na Doležálka zlost, protože nedržel při jeho straně ani při volbách minulých a protože řekl, že při příštích volbách by ho nešel volit ani za celý svět.

Bylo již k půlnoci, když vypravil Aron z krčmy své hosty. Zavřel a odebral se do ložnice, jež ozařována byla pouze mdlým svitem měsíce. V dědině rozprostíralo se hluboké ticho, jež přerýváno bylo pouze sem tam štěkotem psa, který snad právě dorážel na Aronovy pozdní hosty. . .

Aron zavadil v přítomí o věšák, s něhož počaly padati šaty. Šramotem tím probudila se jeho manželka Rebeka a protírajíc si oči nemohla se rychle vzpamatovati, kde jest. Vzpamatovala se však brzy: "Jsi ty to, Arone?" tázala se německy.

"Jsem. Což nespíš, Rebeko?" — odpovídal otázaný rovněž německy.

"Spala jsem, ale probudil jsi mě. Kolik jest již hodin?"

"Bude hned dvanáct."

"Koho jsi tam tak dlouho měl?"

"Doležálka. Vančura a Matějíček pili dnes na jeho účet."

"Že se ti chtělo, tak dlouho s nimi vyse-
dávati. Doležálek nadával zas?"

"Nadával. Ale at' si nadává, Rebeko, — at' nadává. Aron ví, co má dělat — však Doležálkův půllán za to stojí. Nám pro jeho nadávky nespadne ani vlas s halvy. A naše děti, Rebeko, naše děti budou pány a pomstí se za všechny urážky, jež se staly jejich rodičům. Naše děti budou bohaty a děti jejich žebráky. Rebeko, pomodleme se, aby se našim dětem vedlo na zemi dobře."

* * *

"Dyby enom ten tvůj tatíček nebyl takový," pravila Hajdučka k Janovi Doležálkovému dosti dlouho po té, když se jí svěřil, jak má rád Marušu a že by byl nešťasten, kdyby na něho zapomněla, až bude na vojné. "Vysezuje u Arona celé dny a noci, až sa to pořádným ludom už hňusí. A spustil sa s takovýma, jak je Vančura. Nešťasný, kdo s tým sa dá do spolku."

"Ej, šak nás to také netěší, co nám tatíček vyvád'ajú. Kolikrát bych až zaplakal, co sa já nadřu a všechno ide u nás enom tak

do větru. A maměnka chuděra div sa někdy neutrápíja lútosťú aj zlosťú. A ešte včil jak včil. Ale co bude, až já nebudu doma? To teprú půjde všechno s kopca a snád než sa vrátim, budeme mět už po statku. A komu to nejvíc škodí? Mně a sestram. Každý vystrkuje, jakého máme tatíčka a každý říká: Takový půllán! Děti mohly být všechny dobře vyděděné a tak ide všechno na zmar."

Oba se na chvílku odmlčeli a zamyslili se. Šli z města. Byli na jarmarku nakoupit šatstva pro dům a vraceli se teď k večeru. Šli lesem. Na tváři obou vyvstávaly známky opravdové starosti, jež se tak divně odrážela se zachmuřeného čela o bezstarostný, jásavý život květnový. Bylo po dešti. Na cestách utvořily se menší a větší kalužiny, na trávě a listech stromů třpytily se krůpěje dešťové v záři slabě se dovnitř prodlírajících paprsků slunečních, jakoby byly ze stříbra. Z husté trávy vyskakovaly květy, někde tmavě červené, jinde modré a opět jinde žluté a bílé. A v korunách stromů prohánělo se dovádivé ptactvo a zpívalo a jásalo, až se háj ozýval. Vesmír naplněn byl vůní, již vydechoval i mech i travina a pestré květy, i peň i osvěžený list stromu. A na pokraji lesa bylo plno sedmikrás, jež hleděly do světa tak zvědavě, tak živě a bezstarostně, jako by je ani nemohla z nenadání zadupati do země noha člověka.

Rozkošný květnový poledne!

"Vím, tetičko," začal opět Jan s povzdechem, "že vám to není zrovna milé, dyž sme sa sobě s Marušú tak zalúbili."

Hajdučka mlčela. Přemýšlela — sám Bůh ví, o čem. Snad ani neslyšela, co Jan k ní mluvil. Šli zase mlčky a tak se již zdálo, že je nevyruší z mlčení nic, ani ten krásný život, který se jim objevil při východu z lesa doleji na pasinku. Tam, majíce dobytek roztroušený po celém pasinku, prováděli pasáci i pasačky, menší i větší, všichni pěkně pospolu jako jedna rodina různé hry za veselých popěvek. Pojednou všichni ustali, seskupili se a rozkládali rukama, jakoby se o něčem radili. Brzy však opět učinili kolo a počali skákat do kola kolem jednoho, jenž ležel se zavázanýma očima. Při tom si zpívali:

"Umrél nám žid,
neporučil nám nic,
Nebudem mu zvónit,
až nás bude hñnit.
Staň, žide, z mrtvých
a pohoň nás všeckých."

Dozpívali a rozprchli se na vše strany.
"Žid" se zavázanýma očima za nimi a koho
prvního uhodil rukou, zas ten dělal "žida".

Veselé, bezstarostné mládí!

Přicházeli již k pasákům, když Jan opět
začal: "Dybych aspoň něco dostal! Ale co
já dostanu? Snád enom to špatné méno,
keré nám zanechajú tatíček. Majatek?
Ten beztak vezmú židé."

"Nic si z toho už nedělej," vybrala se
ted' také Hajdučka z těžkých myšlenek. "I
dyž to už tak pámbu usúdil — šak Maruša
má pěkný statek a budete-i dobře hospoda-
řit, nic vám nebude scházet."

"Vy ste přeca, tetičko, hodná."

"Nechval, až jak zkusíš pozděj, dočká-
me-i sa. Enom si daj na vojně pozor. Víš,
tam nenapravíja nikoho. Dyž budeš dycky
tak, jak včil, ráda t'a uvidím a ráda t'a na-
zvu synem — už k vůli Maruši."

"Ale budú mně dlúhé ty tři roky," po-
vzdychl si Jan.

"Což tobě? Jsi mladý, zkusíš něco, zku-
síš světa; na škodu ti to nebude. A do
těch třech rokú nesestaráte ani jeden ani
druhý. Horší nám doma, dyž sa mosíme
starat my dvě s Marušú o celé hospodářství
samy. Já sem myslela dycky, až do téj
doby, co přišel Joška Spurný s Kovářem, že
Marušu co nevidět vdám a přenechám sta-
rost' o hospodářství mladým, a tu máš, tak
ste mně počet pěkně zmňátlí," pravila Haj-
dučka v žertu, z něhož vyzírala celá její
dobrosrdečnost. Byla opravdu hodná žena
a dceru svou milovala tak, že by se s ní o
srdce dělila...

Přešli pasáky, kteří si nedali překážeti
nikým ve svém dovádění a z jejichž středu
nanejvýš se ozvalo přichozím vstříc: "Naši
maměnka ešče nejdu?" Ale ten, kdo tak
se ptal, nečekal ani na odpověď a skotačil
s ostatními dále.

Shunko zašlo již za hory, když přišli do
dědiny. Maruša čekala je již, vybíhající
každou chvíli z domu od práce, skoro-li již

přijdou. Byly zde i děti Doležálkovy. Ty,
když spatřily Jana, běžely hned naproti a
mladší, sedmiletá Anička začala vyzvídati:
"Co nám neseš?" a skákala kolem Jana jak
ovečka. Starší, devítiletá Františka, vyčka-
la chvíli, až se na ni nebude dívatí tetička
Hajdučka a pak potaji šeptala: "Tatiček sú
zas opilý a bili dnes nás aj maměnku."

Trpký to pozdrav pro Jana. Duše jeho
naplnila se hořkostí, po tváři rozlila se ble-
dost... Hajdučka nezpозorovala ničeho.

III.

Čas kvapil, jakhoby ho unášely bouřné
vichřice na rozlícených křídlech a jakoby s
mračny divoce plul do neznámé dálky. Pří-
blížila se doba žní. Bylo všude pilno a do
toho času připadly v obci volby.

Doležálek ovšem zvolen nebyl. Dostal v
třetím sboru dva hlasy, jako na posměch,
od těch, za něž se mnoho naplatil. Zapijel
volby u Arona s kamarády. Pili na zlost a
nadávali na celý svět. Aron snesl jmen, že
si jich ani nepamatoval. A nač také? Do-
ležálek nadával a pil, Aron naléval a psal
dvojitou křídou dále.

Než se kdo nadál, počalo žloutnouti listí
na stromech a opadávati. Přiblížil se konec
září, doba, kdy Jan Doležálkův šel s ostat-
ními rekruty na vojnu. Šel do Kroměříže,
ne daleko sice, ale přece dále, než jak vzdá-
lena jsou od sebe dvě sousední stavení.
Těžko se loučil. Jaké to bude, až se vrátí?
Bál se návratu a přece se naň těšil. Bál se,
že zastihne doma vše spustlé a těšil se, že
se zase shledá se svou Maruškou a když se
vrátí po třech letech, že bude jeho — na
vždy...

První dvě léta plynula pravidelně, jakoby
měla vyměřený svůj chod roky minulými.
U Hajduků hospodařily s najatým čeledí-
nem a s dělníky matka s dcerou a šlo jim
vše pěkně od ruky. Hůře bylo u Doležálků.
Doležálek vypustil nadobro všecku starost
ze srdce a oddal se zcela do moci Aronovy.
U něho seděl takřka ve dne v noci, u něho
marnil svůj statek, zatím co žena doma se
lopotila do úmoru, majíc na starosti vše.
Vypomáhaly jí sice již i dcery, z nichž nej-
starší měla při odchodu Janovu na vojnu

čtrnácti let, ale jak by mohly nahraditi ony, co hospodář denně promarnil? Statek byl, v domě nastával nedostatek. Nic nepomohly prosby ani slzy hospodyně; Do- ležálek byl ztracen. Ne nadarmo se o něm říkalo, že propil u Arona svědomí a teď že mu zbývá již jen život, s kterým také dlou- ho nevydrží. Chodil stále jak opuchlý.

Za ty dva roky přišel Jan třikrát na do- volenou — ne k vůli domovu, kde ho nic netěšilo, ale k vůli Maruši, již nepřestal mítí rád. Když přišel, podíval se domů, vyslechl s bolestí nárek matčin i sester, po-ohlédl se, jak vše pustne a přichází v nic a tak s hořkostí v srdci přicházel potom k Hajdukům, kde měla Maruša co dělati, aby ho rozveselila.

Přikvapil rok třetí. Odpoledne před štědrým dnem přišel Jan opět na dovo- lenou. Mařenka stála právě venku, zastavil se tedy nejdřív u Hajduků. Seděl chvíli, když v tom přišla Hajdučka a uvítavši ho vyprávěla, že jest u nich zas jakýsi veliký křik. Jan odkvapil rychle domů. Křiku nebylo zde již. Ale když vkročil do jizby, spatřil, co naplnilo jeho srdce hořkostí a zlostí. Po jizbě rozházeny byly šaty, nové mezi starými a jedny více roztrhané než druhé. A u stolu stála uvázaná nejmladší Janova sestřička, Anička. Stálá, plakala, belá se na těle trásla. Když vkročil do jizby Jan, lekla se, div neupadla na zem a uho- dila se do hlavy o roh stolu. Jan rychle k ní přiskočil. Přefízl provaz, jímž byla při- vázána a pojav ji do náruče, vášnivě ji zli- bal. Slzy mu vytryskly z očí — byly to slzy hněvu a bolesti. Teprv po chvíli si všiml, že jest Anička pokryta krvavými boulemi a krvavými pruhy a že má na noze veliký, krví podlitý pruh od provazu. Div nezaplakal opět nad ubohým děvčátkem a div potlačil v hrdle slova kletby.

"To tatíček?"

"Tatíček" — vzlykalo děvče. "Přišli dom... Byli opilý. Maměnka jim domlú- valy... ale nevdaly sa. Tatíček začali kři- čet... Vyhazovali šaty z truhly a nožem párali. Maměnka a já sme bránily... Vy- běhli ven, přinesli provaz. Začali se mňú smýkat... a bili mňa. A potom mňa uvá- zali... Aj maměnku bili, dyž mňa maměn-

ka bránily. Potom sa pustili za maměnkú ... Nevím, kde sú."

"Neplač, Aničko... Přivezl sem ti pomo- ranč, vezmi si."

"Dyž mňa, Jane, tak všecko bolí" — na- říkalo děvče.

"Lehni si, Aničko. Trochu ti to přeca odtrne... A počkaj, dám ti na hlavěnkú studený obkladek, aby t'a nepálila."

Ošetřil vzlykající sestřičku, jak uměl nej- něžněji a uložil ji. Děvče po chvíli usnu- lo. Ale spalo nepokojně.

Posud se v domě nikdo ani neukázal. Kde jsou všichni? Janovi bylo to divné, že ani druhých sester nikde neviděl, ani ma- měnky okem nespatrił. Šel na dvůr, volal, ale nikdo se neozýval. Šel do humna — začalo se již silně stmívat. Zde teprv potkal maměnkú, jak utíkala ze záhumení, jako bez dechu, nepozorujíc nic kolem sebe. Dív do něho nevrazila.

"Maměnko...!" vydralo se Janovi ze stísněného hrdla. Zastavila se, pohlédla na něho a s pláčem vrhla se mu na prsa.

"To's ty?... Můj Bože, co's to na nás seslal!" — volala zoufale. Janovi div srdce nepuklo při pohledu na vyděšenou tvář matčinu. A měl jí dělati těšitele, on, který bojoval sám ve své duši nejkřutší boj mezi povinností dítěte k otci a mezi hněvem, kte- rý by byl nejraději okamžitě skolil člověka netvora. V prsou burácela mu lítost a hněvivá vášně, bolest a zuřivost, která ne- chce šetřiti, nechce odpouštět, která dove- de páliť a vražditi, zavražditi třeba vlast- ního otce. Ponejprv v životě cítil v prsou svých burácti nezdolnou vášně, která chce býti za každou cenu, i za cenu života ukojena.

"Kde sú tatíček?"

Matka se až zarazila toho hlasu. Tak neslyšela ještě syna mluvití nikdy. To ne- mohl býti ani jeho hlas, ten hlas hrozný. Jan sám se ho snad zalekl a jak mohl, ovládl se a začal na pohled mírně: "Pod'te, maměnko. Je zima a vy ste enom tak po lehku oblečená. A neplačte... Ale kde sú děvčice? Anička už spí."

"Ach, milý Jane, ani se neptaj, co my vy- trpíme. Napracujeme se, nepřírovnávajíc, jak koni a za všecko...? Šak vidíš, jak sa máme, jakého vděku sa dočekávame..."

Děvčice tlučú u Kmocháčkú krúpy... A tebe nemám ani čím uhostit. Přijdeš jednu za čas sa podívat a zrovna do takového hříchu."

Doležálčena nemohla ani pro pláč mluvit.

"Bude zas všecko lepší, maměnko, až enom přijdu z vojny. Šak už tam dlúho nebudu... A nedělajte si těžkú hlavu, že mňa nemáte čím uhostit. Co mně dáte, to rád přijmu. Šak ani nemám hlad."

"Měls aspoň psát, že přijedeš."

"Nevěděl sem až do poslední chvíle..."

Přišli do jizby, rozžžali, uspořádali trochu a večeřeli. Zatím přišla děvčata od Kmocháčkú... Večeře nechutnala nikomu, každé sousto rostlo jim v ústech. Doležálek nepřišel. "Bude zas u Arona" — povzdechla matka a zdržovala Jana, který tam chtěl jíti. Srdce jí svírala jakási neznámá úzkost.

Jan se nedal zdržeti. "Zamkněte a nepůsčajte ich dom, dyby nešli se mňú."

S tím odešel...

Na cestě ještě jednou se zastavil. Uvažoval, nemá-li jíti raději k Hajdukúm. Ale ta vášeň, která vznikla v jeho prsou při prvním pohledu na matku, vybuchla znova a poháněla ho jako dravce ku předu, k Aronovi. Utíkal tam, jakoby se bál, že ho může ještě někdo zastavit, překaziti mu účel...

"Tak, tatíčku, věil sa budeme pořádat' my" — zvolal hněvivě, nedbaje na vítání sousedů a chtěje se již již na otce vrhnouti. Zakoulel divoce očima a pěstě se mu sevřely, až se mu nehty zaryly do dlaně. Souosedé ho zadrželi a mírnili.

"Nechte mňa, musím zabít toho..."

Konečné slovo uvázlo v hluku, který nastal. Nikdo nemohl pochopiti Jana, jenž byl jindy tak mírný a jenž si teď tak z nenadání počínal přímo zuřivě. Obstoupili ho a jak mohli, domlouvali mu. Přišel i Aron.

"Co ty chceš?" — obořil se na něho Jan. "Ty's všeckým vinem. Ztrat' sa, lebo..." Zaskřípěl zuby a chtěl sáhnouti po bodáku. Ale sousedé drželi ho jako v kleštích.

Starý Doležálek trnul s počátku strachem. Když však viděl, že se Jana zmocnili sousedé, nabyl odvahy, uhodil pěstí do stolu a rozkřikl se svým chraplavým, odporným hlasem: "To ty? A na mňa?"

Bylo snad štěstí, že slova ta zanikla v hluku a že jich Jan neslyšel.

"Nezlob sa už, Jane. Tu máš, zavdaj sa — a pod', půjdem do druhéj světnice..."

"Nechcu. Od Arona nechcu nic. Toho darebáka..."

"Tož pod' do obecního. Tam t'a zas všecko přejde."

Dalo mnoho práce, než ho odvrátili od zlého úmyslu a než ho poněkud uspokojili zmírnili. Šel se sousedy a s kamarády, s nimiž chořoval do školy — vlastně ani nešel, ale byl tažen... Starý Doležálek se oddechl. V noci spal u Arona — po stolem.

Toho večera Jana nikdo nepoznával. Vášeň a hněv vypukl u něho každou chvíli a hněv ten byl tak divoký, že podařilo se jen velikému úsilí kamarádů opět ho zkrotiti. Dělal Janovi po vůli, co jen mohli, mluvili do něho a hleděli ho rozveseliti slovy i dobrým vínem. Konečně se rozehrál: "A tak co, kamarádi, budem pít na zlost!" — Při-

Bylo již po jedenanácté a všichni byli již v vínem rozjařeni, když pravil jeden z kamarádů: "Víš co, Jane, abychme ten večer tak nějak zakončili, poďme k Hanušce."

Někteří ihned souhlasili a chápali se klobouků. Ale soused Zman pravil: "Nechod Jane, nespůsčaj sa s nů."

"A co bych nešel, strýče? Půjdu — zlost' půjdu. Tatíček na ňu dycky nadával a tak at' sa mají aspoň proč zlobit."

"Neradím ti... Chlapci, nezahazujte se s takovou..."

"Ale co, strýče — jaké zahazování! Půjdeme enom tak, pro žert."

Hanuška u nikoho netěšila se dobré pověsti. Již za života jejího manžela pronášely se o ní různé řeči, jako že se za manžela lovými zády s jinými miliskuje a když ovdo věla, nebraly ty řeči konce. Hanuška měla něco přes třicet. Jestli vůbec pravdou, o se praví, že ta pravá krása objeví se u žen teprv v třicátém roce, pak se to u Hanušky nezvratně dokázalo. Měla jmění, práci a nikdy nestrhala a byla čím dále krásnější. Čím dále byla však také nebezpečnější. Pravá venkovská koketa. Její oči byly plny zvláštního ohně, plny záru smyslnosti.

Když přišli pozdní hosté, pustila je. Pohovořili chvilku a jeden po druhém odešli. Jenom Jan cítil se jako přikován... Víno účinkovalo. Zůstal zde přes noc... Došťavilo se dědictví po otci.

Maruška marně čekala na jeho příchod...

IV.

Ani se s nikým nerozloučil a odejel. Proč? Lidé, když se to dověděli, hádali: "Pro nepořádek v domě. Už přej sa ani nevrátí — dá se k četníkom." — "A co Maruša?" tážali se jiní. "Nechá ju, dobře sa jí stane. Vybírala si, včil oстане starú pannú." — "Co, starú pannú?" pravili jiní. "Ešče sa na své jmění a na svú krásu vdá stokrát, než sa Jan vrátí."

Maruša si nemohla nijak vysvětliti náhlého odjezdu Janova. Večer přišel a dopoledne na druhý den viděli ho již lidé, jak spěchal na dráhu. Ani se nedal nikým zastaviti. Věděla: Tatičkovi by neuhnul; neměl příčiny a neměl to ve zvyku. A neudělal by tak již k vůli maměnce. Má rád maměnku a také se s ní nerozloučil. Sama mu také ničeho neudělala; když k nim přišel, ničeho na něm nepozorovala zvláštního. Byl veselý, rád, že Marušu zas vidí, že si s ní může promluvit, potěšiti se s ní. Večer však již se k ní nevrátil, když domů odešel. Proč?

Nevěděla ještě, co věděli jen dva lidé na světě a ta tma, která je zahalovala, když byli v noci spolu sami, beze svědků: zavilá, nebezpečná žena a muž, u něhož víno rozpoutalo vášeň...

Trápila se, že jí nedal ani "s Bohem". Oč více by se byla trápila, kdyby věděla, co se stalo!

Asi za týden dostala od něho psaní. Psal: "Maruško! Odpust' mně a zapomeň na mňa. My sa už za sebe nedostaneme. Nejsu Tebe hodný — provinil sem sa těžce na sobě aj na Tobě. Dobře ľudé říkávali, že sa hřích tatičkůj kdysi vymstí na mně. Vymstil sa, nechťej vědět jak. Snad sa to dovíš pozděj. A tak Ťa prosím ešče jednu: Zapomeň, žes mňa měla kdysi ráda a buď šťastná s iným. Za mňa sa modli. Toto je mé poslední psaní, keré Ti píšu. Píšu ho se slzama v očách; hlava mně jde kolem; su

celý zmámený. Pozdravuj maměnku moju aj svoju a pros za mňa, aby mně odpustily. Aj Tebe pozdravuje nastotísíckrát nešťasný Jan."

Maruška nemohla pochopiti, co ta slova znamenají. Odepsala mu, že ho má stále ráda, že nechce věděti, co se mu přihodilo a že by mu odpustila ze srdce ráda vše, jen kdyby věděla, co mu má odpustiti. Čekala na odpověď týden, druhý — ale odpověď nedocházela. Jan neodpověděl.

Řeči o něm kolovaly dále, lidé si vyprávěli to i ono, konečně vzpomněli také na Hanušku a na to, že naposled byl Jan u ní. Mařenka počala tušiti — ale nevěřila.

Byl trhový den. Hajdučka byla v městě a Mařenka byla doma sama. Vyšívala. Chvilku dodělávala náramek, vyšíváný pěkně na dubový list, a zamyslíla se. Myslíla opět na Jana. Vzpomínala: Jak to bylo vše krásné ještě před měsícem, co se natěšila, že již ani rok nebude Jan na vojně a jak byla při pomyšlení na to blažená, jak šťastná. A tak se změnilo to štěstí ve chvíli, v několika hodinách. Vráti se kdy ještě?... Oči se jí zalily slzami.

Venku ozval se nářek a blížil se rychle. Než se Mařenka vzchopila, veběhla do jizby nejmladší Doležálková, vrhla se Mařence kolem krku a naříkala: "Tatiček nám umřeli." Dojala ji ta zpráva, rozrušila ji ještě více, než byla, ale zároveň vnikl do jejího srdce jakýsi teplý paprsek naděje, že teď Jan přijede a že zas bude dobře. Zabrala se tak do té myšlenky, že málem neslyšela, jak Anička hořekovala: "A umřeli tak náhlo... v hospodě... u Arona... A ešče ráno im nic nebylo. Bože, Bože... co budem dělat?"

Ubohé děvče! Naříkalo, jaké to s nimi teď bude, když jim zemřel otec, ten otec, který se jich tolik natrápil a který se o ně tolik staral, že z pololánků udělal chudáky...

Doležálek vyšel časně ráno z domu a zamířil rovnou k Aronovi. Oddal se svému životu tak, že již skoro ani nejidal — jen pil. U Arona nebylo ještě ani poklizeno. Doležálkovi to však nevadilo. Sedl a pil. Do desíti hodin seděli již kolem něho přátelé a všelijak si ho dobírali. Začali těž s Janem a Hanuškou. Doležálek chtěl něco

odpověděti, otevřel ústa — ale vyrazil ze sebe již jen jakýsi bolestný skřek. Byl mrtev. Chtěli ho vzkřísiti a když se jim nepodařilo vdechnouti do těla tuhnoucího nový život, dopravili ho domů. Šli hned telegrafovat pro Jana — ale Jan na pohřeb nepřišel. Ani neodpověděl.

Byl to smutný pohřeb a mnohé oko zarsilo se slzou při pohledu na ten smuteční průvod a při pohledu na Doležálčenu, jež vyhlížela utrápená, jako živá mrtvola. Již ani neplakala — slzy jí došly. A to bývá prý nejhůře. V očích pálí, jsou zarudlé, až krvavé, rády by plakaly a nemohou. A na prsou spočívá děsná tíha, jakoby skálu na ně přivalil. . . Doležálčena se za rakví skoro potácela. . . Těšili ji, ale jak potěšiti, jak vyrvati ze srdce opravdový bol a vytrhnouti zlou předtuchu. . . ?

Předtucha Doležálčina se splnila. Brzy po pohřbu přihlásil se Aron, přihlásili se jiní a z Doležálkova půllánu nezůstalo rodině nic více, než na několik měr skalnaté půdy a vinohrad s "boudou", kde se lisovalo a uschovávalo víno a kde si zřídila Doležálčena své bydliště. Odstěhovala se tam v květnu, kdy okolí vonělo vůní, jež vydychovala věčně se omlazující příroda. Tam, uprostřed květů, v malé chaloupce, odloučena od přátel, počala žít s dětmi svými nešťastná žena. . .

* * *

Truchlivá zima uběhla a přišlo jaro mladé, radostné, jásavé. Svět znovu se oděl šatem slavnostním a zaplesal, jakoby v něm nebylo bídy a nebylo žalu, nebylo bolesti, ani nářku a slz. V omládlé přírodě rozveselil se kde jaký kout. Hora i dolina, stráň i niva zazářila leskem a nádherou, smála se blahem a své štěstí vypovídala v šumotu lesa, ve zpěvu slavíka, v dovádění cvrčka, v bublání horského potůčku, ve vůni květů. . . A když opojena byla příroda blahem, zabouřila si v rachotu hromu, šlehání bleskem, bouřlivé vichřici, hvízdání meluzíny. Ukázala se opět veliká, nezkrocená, velebná a celá št'astná.

A v příbytcích lidských vedle štěstí tekly slzy. . .

Po celý masopust a když skončila smutná doba postní a nastala ta doba radosti a ve-

selí, nebylo opět konců vzkazování, že by přišel ten neb onen bohatý a hezký chasník rád k Hajdukům na námluvy. Všichni vzkazovali nadarmo. Maruša toužila jen po jednom, trápila se jen pro jednoho a ten nedával o sobě ani zmínky. Vše, co o něm zaslechla, bylo od jiných: Jan se změnil k nepoznání. Oddává se životu, jaký vedl jeho otec, jest stále v trestu a po třech letech bude nucen dosluhovati. Říká, že mu nezáleží již na ničem. Když mu vypravují kamarádi, kteří jsou s ním z dědiny na vojně, o Maruši, vždy rychle odejde a vrátí se až po chvíli se zarudlýma očima. Vzal si něco do hlavy, trápí se nad tím a nechce se svěriti, aby mu to mohli vymluviti. Raději všechnen zármutek zapije.

Neveselé zprávy, ale přišly ještě smutnější. Hanuška se déle netajila. "Su s ním, s Janem," svěřila se sousedě. "Víš, tehdy, dyž tu byl před ščedrym dněm. Jak by mně byl učaroval, sama nevím, jak sa to stalo. Zapomněli sme sa obá."

"A co myslíš," tázala se souseda, "vezme si t'a vůl, či si necháš dít'a sama na krku?"

"Nevím — budu mu psát."

Psala. Odpověděl brzy: "Dyž to ostalo na mně, podvoluju sa všeckém. Svěho dítěte, ostane-li na živu, nedám do cizích ruk. Čul sem o tom a připravil sem sa už na všecko."

Hanušce zazářila škodolibá radost ze zavilých očí. Měla vždy na něho namířeno, ale on se jí vyhýbal a držel se jen té Hajdučiny. A najednou přišel a ona zamotala ho úplně do navnaděné sítě. Uvázl a bude jejím manželem — ten hezký, švižný hoch.

Rozhlásila hned: "Mám jeho slub. Až přijde z vojny, bude svadba."

Maruša dověděla se tu zprávu z matčinych úst. Pohlédla nejdřív na matku jako divá, chvíli byla jak u vyjevení, pak klesla matce na prsa a hlasitě zaštkala.

Matka ji těšila, jak jen mohlo její starostlivé srdce, a vymlouvala dceři: "Neber si to, dušivčko, tak k srdci. Nebyl t'a hoden, dyž sa mohl toho dopustit. Ožel a zapomeň. Lépsi ožlet, než abys byla pozděj pro celý život nešťastná. Upokoj sa — za Doležálka najdeš náhradu dycky. . ."

"Mamínečko moja, nechcu náhardy. Tak nebudu mět ráda už nikoho. . ."

Prchlo léto. Listí na stromech měnilo se do žluta a červená, schlo a spádávalo. Po zbrázděných polích proháněl se volně podzimní vítr. Vrány v houfech poletovaly vzduchem nad zemí zmírající...

Jan Doležálek přišel z vojny domů. Nebyl to již ten švihlý hoch s růžovými líčemi, který z domu odcházel. Sestarl za ty tři roky, ba za rok poslední o mnoho let. Když přicházel, potkávali ho známí, pozdravovali ho, chtěli mu na přivítanou stisknouti pravici, ale on jakoby nikoho neviděl. Nevšímal si pozdravu, šel dále, docela nespůj. Spěchal. Poháněl ho ku předu od lidí stud, stud před sebou samým, že se tak zachoval k té, jež by za něho život obětovala, stud před lidmi, že se zapletl do osidel ženy nectěné. Ted', když byl v rodné dědině, vystoupilo mu ze všeho nejživěji před oči, čeho se dopustil a hlodalo na svědomí jako červ. Spěchal. Neohlédl se na pravo ni na levo, boje se pohledu těch, kteří v lásce a míru šli a jeho potkávali. Vyhýbal se, ale nemohl se vyhnouti všem. Když přicházel k Hajdukovému, vyhnul se na druhou stranu, pod vrby, a ani letmo nezabloudil zrakem v tu stranu, kde prožil své dětství a kde v lásce prožil nejkrásnější časy. Báł se, že by ho mohla spatřiti ona. Vyhnul se a zašed sotva kousek, zaslechl nářev písně tklivé, vzrušující. Poznal ji... ozvala se pojednou v dálce jako zlé svědomí a vítr zanášel ji k němu:

Ej lásko, lásko, ty nejsi stálá,
jako voděnka mezi břehama.
Voda uplyne, láska pomine
jako lísteček na rozmarýně.

Ta píseň! Raději by jí neslyšel. A zpívala ji snad ona — aspoň se mu zdálo, že jest to hlas její — ten milý hlas, kterým mu slíbila věrnost... Věrnost! Zůstala mu věrna a on!... S Kainovým znamením na čele ted' prchá před ní, před jejím zpěvem, tak bolestným, tak žalným...

K Hanušce přímo vrazil. Seděla a kojila dítě — jeho dítě. Vstala spěšně a šla mu naproti. Přijal chladně podávanou ruku, bez úsměvu, beze slova. Jen na dítě hleděl, na blondovlasého synáčka, jemněž se s hla-

věňky smekla čepička a spadla na zemi. Modrá očka bystře hleděla do světa — zdálo se mu, že pohlédla na něho, zasmála se a hnad zase obrátila se k prsu matky.

"Podívej se na něho, jak je pěkný a zdravý jak buček," pravila Hanuška k Janovi, jenž nezačínal žádné řeči a tiskla malého synáčka něžně k srdci.

Jan se pousmál — zas po dlouhém čase. Při pohledu na to milé, rozkošné děčko vkradl se mu do srdce opět paprsek radosti. V duši rozhořtoval se klid a líčemi prokmitávala červeň. Počal líbatí vášnivě čilko i tvářičky svého dítěte, které jediné mělo mu nahraditi lásku.

Hanuška dívala se na vše se zalíbením. Radostný úsměv pohrával jí na rtech. Změnila se, co byla matkou. Teprv ted' si jí Jan blíže všiml. Divoký žár vášně, který sálal druhdy z jejího oka, vyhasl a na jeho místě usídlila se mdloba a oddanost. Pouze chvilkami zašlehl o tom velikém oku něco jako slabý zážeh onoho žáru — ale zážeh ihned uhasl. Bylo na ní velmi znatelně pozorovati známky po přestálé těžké nemoci. A ta nemoc zanechala po sobě zlou památku. Hanuška povážlivě pokašlávala a vždy jí vyvstala na tváři rudá, horečná červeň, která prý bývá zlým znamením.

"Od nemoci není mně nějak volno," stěžovala si.

Jan jakoby neslyšel. Pozoroval ji. Nebyla to již ta krásná, svůdná žena, která ho připoutala v onu nešťastnou noc na vždy k sobě. Věděl, že s ní štěstí nebude.

"Pravda, si celý utrmácený. Sedni si, hned ti něco připravím," pravila, namlouvajíc si v duchu, že pro únavu po cestě jest tak zamlklý. Položila dítě a odešla. Jan přistoupil k dítěti a opět je líbal, dlouho vře. A malý František přijímal polibky s úsměvem a třepetal ručkama, jakoby chtěl obejmouti tatíčka...

* * *

Za měsíc byla svatba. Odbyli ji klidně, v kruhu nejbližších přátel. Co se lidé natěšili, že Hanuška se bude chtít ukázati, hádali, že svatba bude hlučná. Zmýlili se. Byla to svatba smutná, jako ty zasmušilé dny, které prochvívá mráz a studený víchř. Nebylo při ní štěstí člověka. Hanuška očividně chřadla. Lékař zakázal jí již i dítě

kojiti a přikázal jí největší opatrnost. Cítila, že ji svěžesti ubývá a přibývá mdloby, slabosti. A Jan? Byl si vědom, že koná krutou povinnost, když si bere ženu churavou, nemilovanou, jen proto, že jest matkou jeho dítěte. A tam sužuje se děvče, jež miluje a jehož lásky není hoden.

Nad celou svatbou visela tíseň a sklíčenost, jako ta těžká mračna pod oblohou nad tuhnoucí zemí. Měli se veseliti a mohli čekati každou chvíli neúprosného a nelítostného posla, jenž olupuje dítě od srdce matky, manžela o věrnou družku a milenkou zbavuje štěstěnější sokyně...

VI.

Na oknech vykouzlila zimní noc plno květů divných jako v pohádce. Okna byla jimi poseta z rána celá, celičká, od vrchu do spodu, od stěny ku stěně a všecy ty květy a listy byly jako ze stříbra. Ale sotva vyskočilo slunko z hor a první paprsek políbil okno, počaly květy slzeti, prchaly, opadávaly, padaly pod okna do sněhu, který szel s nimi. Slunko nedbalo na slzy a plálo vesele dále. Ledy tály, země se uvolňovala od jejich pout. V otepleném vzduchu poletoval živěji vyhladovělý vrabčík, rozcuchaný a ušpiněný tak, jak vyletě ráno odkudsi ze zčernalého dochu. Čímčaral sobě v radosti, že již se přiblíží doba třešní, na nichž si jeho mlsný jazýček pochutná zas po dlouhém postě.

Bylo ku konci února. U Hajduků byla děvčata, a vdané vyšívaly. Při tom vyprávěly, co které přišlo na mysl a zpívaly. Kterási z nich zanotovala a ostatní hned se daly do zpěvu:

Hlboký jářečku,
nemožu t'a objet,
na tebe, šohajku,
nemožu zapomět.

Už sem zapoměla
na růžu, ružičku,
na tebe nemožu,
švarný šohajčku.

Už sem zapoměla,
na koho sem chtěla,
na tebe, šohajku,
leda bych mosela.

Maruša se za zpěvu vytratila. Neřekla slova a odešla. Horlivé zpěvačky zpívaly dále. Když Maruša dlouho nepřicházela, vzpomněly si na ni, kam že se poděla a nevrací se. Hajdučka se šla podívat, kde jest.

"Jistě zas někde pláče," mínila Kovářka. "Všecko si včil bere k srdci."

"Bože ta je nemůdrá, že sa až tak trápí," pravila Novačka. "Ját být na jejím místě, schválně bych šla za iného. Ukázala bych, že o něho nestojím — o takového..."

"Neřikala sem dycky, že jabko nepadne od stromu daleko?" pravila Kovářka. "Vydařil sa, načisto po tatovi. Otec byl aspoň za slobodna hodný, zachovalý — daj mu Pán Bůh nebe — ale Jan začal už jako chasník. Víte, tehdy před štědrým dnem? A včil vysezuje tak u Arona jak prvěj jeho otec."

"A žena mu leží na smrtelněj posteli. Pán Bůh ju potrestal. Nepřeju jí zlého, ale Jana si zaslúžila," přitakovala Novačka.

"Maruša nechce o iném ani čut. Že dyš Jana nedostala, nebude sa vdávat," na to zas Kovářka obrácena k ostatním, jež přestaly šiti a vyšívati a mlčky účastňovaly se hovoru.

"Ešče sa z ní stane taková Buryánka," zasmála se kterási z děvčat, ale ostatní hned se na ni obrátily a vytkly jí její prostořekost. S tou at' Maruše neporovnávají.

Buryánka byla totiž stará panna. Zůstala jí svou vinou. Byla kdysi krásná, popletla hlavu mnoha šohajům a byla i dosti zámožná. Ale s nápadníky si zahrávala, jednou šla pro ohlášky s tím, podruhé s jiným a když se konečně navyváděla a nadělala zlosti, zůstala sedět. Teď má kolem čtyřiceti. Žije sama pro sebe, bez lásky, bez přátelského úsměvu, často lidem na smích. Seschla se, líce jí povadla, sežloutla a zapadla, oko vyhaslo. Jest roztrpčena na sebe, na celý život, na vše, co kolem krásného, co žije a raduje se v lásce. V kostele svatých Petra a Pavla klečívá o službách Božích den co den před oltářem Matky Boží Pomocné. Její šat, ba celý její zjev liší se divně od mladých, vystrojených, slovenských děvčat, mezi nimiž stále zůstává. Ona v prostých nevyšívaných šatech, na nichž převládá temně modrá barva a barva černá.

a děvčata vyšňořená v šatech rozmanitě vyšívaných, řasnatých, a pestrých.

Mezitím co vyšivačky vedly v jizbě svůj tvor, chodila Maruša po dvoře, tak jak vyšla, jen lehce oblečená. Necítila ani zimy, tak se zase zabrala do přemýšlení o svém osudu. Když zanotily v jizbě píseň, bodlo ji u srdce. Vyšla, aby na ni nezapomínala, jak byla dojata. Zlobila se již sama na sebe, že vždy jen na něho myslí. Ale jak nemyslet? Kdo vyrve ze srdce lásku, lásku třeba k nejbídnějšímu tvorů?

Chtěla jít již do jizby, když vyšla ven matka. Potkaly se v síni. Matce řekla, že šla k večeru zaopatřit něco pro dobytek. A když prý jest již venku, zaopatří si všecko. Porozprávěly a matka se vrátila do jizby.

Maruša zůstala opět sama. Odešla pod hlínu pro seno a ještě ho nenabrala, otevřela se vrata a v nich objevil se Doležálek. Řekla se ho. Vyhlížel tak staře! Byl sešlý, tváře měl sežloutlé. Přikročil rychle k ní a chtěl ji objati. Zabránila mu.

"Co tu chceš?"

"Nevyháněj mňa."

"Řekni, co chceš?"

"Jdu k tobě."

"Máš ženu?"

"Maruško, máš mňa ešče ráda?"

"Nemám — nesmím — di ke své ženě a dítěti."

"Leží nemocná."

"Utrápiš ju svým životem."

"Su nešťasný."

"Si sám vinen. . . Odejdi — di dom, dyby nás někdo uviděl, řekl by ešče, že sa scháľujeme."

"Co na tom?"

"Tak málo ti záleží na mém dobrém jménu?"

"Mám t'a rád."

"Nesmiš. Přisahals u oltára věrnost. . . Nebud' špatným. Di k rodině a — bud' lepší. . ."

Slzy ji vytryskly z očí. Chtěla odejít. Mlčel ji.

"Nedocházej. Řekni mně, že mňa máš ešče ráda."

"Pravila sem — nesmím. Hřešila bych na tvůj ženě a tvém dítěti. Di, opatruj svůj dom, je to tvá povinnost."

"Odpustíš mně?"

"Odpustila sem ti, čehos sa na mně dopustil. Ale nemožu ti odpustit, že vedeš takový život. Pamatuješ sa jaks sa mrzel na svého tatíčka?"

"Nemožu za nic."

"Možeš. Přemáhaj sa, snášaj cos si pripravil."

"Toho člověk nesnese."

"Slabý člověk. Nebud' slabochem. . . A pust' mňa už."

Vytrhla se mu a odkvapila do síně. Spěchal za ní. Ale Maruša uzamkla dvéře dříve, než k nim došel. Zůstal zde chvíli státi. Čekal, že přece ještě otevře a přijde. Strojil se k dnešnímu kroku již dávno. Chtěl ji požádati, aby ho měla ráda i teď, když jest ženat, aby mu to řekla a dokázala. Věděl, že na něho nezapomněla, ale chtěl si ji zavázati navždy. Žena, dítě, poctnost dívky — na to vše zapomněl tam, kde propil cit a rozputal vášně. I teď se na svůj krok připravil u Arona. Šel, že se mu Maruša poddá. . . Utekla mu a jeho nechala zde státi.

Neotevřela již a nepřišla.

Odcházel. V duši mu burácel hněv. Vyčítala mu: "Nemožu ti odpustit, že vedeš takový život." A on za to nemůže. Jest mu již tak souzeno — zahyne jak otec.

Nepolepšil se.

VII.

Janova žena nedočkala se jara. Než první květy vypučely na lukách, nasypali na její tělo rov z černé hlíny.

Ze hřbitova zaměřil Jan přímo k Aronovi. Šel — smáli se — že jde zapíjet žalost. Setkal se se starými kamarády. Pili, každý měl již několikátou.

"Zavdaj si, bratříčku" — volal mu jeden naproti a nabízel mu vína. "Zavdaj si, a utop zármutek."

Napil se.

"Nech slúží ke zdraví. . . Arone, vyval tam čtvrtku. Přijdu co nevidět iní — budeme dnes pit na žolts'."

Zasmál se odporným smíchem. Klesl již hluboko ten mladý muž a št'astna ta, která odpočívala dnes první den pod zemí. Zavínila mnoho, ale odtrpěla si to. Št'astna s

ním nebyla a to štěstí bylo by prchalo od ní dále a dále jako pták před výpary mrtvého jezera...

Ve smíchu Janovu odrážela se kleslá duše. Nejen zbloudilá — kleslá, taková, jakou se jen může na scestí stát duše v roce. Před rokem ještě čistá a po roce černá, u níž nápravu těžko čekati.

"Tak, Jane, včil sa možeš znova bohatě oženit" — pravil jeden.

"Nevím, kerá by ho chtěla" — smál se druhý.

"Kerá?" — skočil mu popuzeně do řeči Jan. "Ta, kerá mňa má ráda od mala a kerá na mňa čeká. Čekali sme enom na smrť nebožky."

Rozvážnější styděl se za tato Janova slova. Myslíli v duchu: "Ubohá Maruša, dyby za něho šla." Aron však, který právě dal vyvaliti ze sklepu čtvrtně a zaslechl slova Janova, pravil se šklebivým úsměvem lotra: "A dočkali jste se. Budeme mít za chvíli svatbu — ale veselejší, pane Doležálku, než byla ta první. Ted' si to vynahradíme. Objednám pívko, že jste ho, sousedé, ještě nepili."

"Maruša Hajduččina ho už nechce," — popuzovali ho opět.

"Nechce? Ešče dnes přinesu si od ní slub."

"Sad'me sa, že ne."

"Sad'me. Stovku proti rýnském. Platí?" — volal podrážděně.

"Platí. Tu je ruka. Všeci ste svědky. Kdo prohraje, do týdňa sa vyrovná."

"Tak. Včil pijme a k večeru k ní půjdu. Večer vám všecko povím."

Byl si jist. Myslíl, že když ho má tak ráda, svolí hned ku svatbě. Nevzpoměl si již ani, že dnes pochoval ženu. Nevzpomínal na ni a nestaral se o ni, když byla nemocna, nač by si připouštěl myšlenky o ní ted', kdy již odpočívá? Zaplatil pohřeb, vyprovodil ji na hřbitov — přestala pro něho žiti, ona i upomínka na ni.

K večeru šel, jak slíbil. Šel odhodlaně — a přece se jaksi zarazil, když vkročil tam, kde dlela láska, mír dobrých duší. Maruša byla sama doma. Jemu to bylo vhod. Chtěl ji pojeti za ruce, vymkla se mu a odstoupila stranou.

"Su slobodný" — pravil namáhaje se aby co nejvíce zpříjemnil svůj hlas.

"Není pěkné, žeš už dnes přišel."

"Proč? Tehdy jsi přede mnů zamkla čekal sem na dnešní deň."

"Čekals na smrť svéj ženy!" — s úžasem vykřikla Maruša.

"Byli sme si na obtíž."

"Vím. Ale byla přeca tvú ženou dyby byla jaká, mels k ní přeca své povinnosti. Nezachovals ich a včil ich nezachovávaš! její památce."

"Nevyčítaj..."

"Nevyčítám. Nezapomínaj enom, hĺina na jejím hrobě je ešče čerstvá. A ty už přišel..."

"Protože bez tebe nechcu delěj žit" — pravil vášnivě a chtěl ji obejmouti. Zabránila mu. Přemáhala své rozčilení mluvila, pokud možno, klidně.

"Žils dlúho — mohls ešče počkat." Ustala a přemýšlela. Na očích bylo jí močůvka čistí ten boj, který bojovala v duši. Rozhodla se brzy. Přistoupila k Janovi blíž vzala ho za ruku.

"Vím, pročs přišel — ale nemels chodit. Nevezmu si t'a do roka a do dňa... Buď klidný, povím ti, proč sem sa tak rozhodl. Hřešils mnoho, mnoho sa provinil na božce aj na sobě. Dávám ti rok. Opust' cestu a já budu tvoje. Nezanecháš-li své života, nebyli bychme spolu šťastní."

"Ty mňa už nemáš ráda...!"

"Mám..."

"Slub mně tedy, že si mňa do roka nevezmeš."

"Ne, neslúbím. Napřed sa naprav. Buď to tobě na prospěch."

"Nechceš mňa tedy?" — vykřikl hrozně. Nezalekla se a nedala se odvrátiti od své předsevzeti.

"To neříkám — ale neslúbím ti nic, jaký budeš. Máš doma dítě. Staraj sa a zanech vysezování u Arona. Zabil tvůj tatíčka, zabil by aj tebe."

"Nepřišel sem na kázání" — zvolal hrozně a zkoulel divoce očima. "Slub mně lebo..." Napřáhl ruku, chtěje ji uhořet. Uskočila. Nemohla již déle opanovati své rozčilení.

"Ty mňa chceš bit! Mňa, za to, že sem ti bola verná až do tejto chvíle?... Di pryč. Co sem řekla, to dodrží. A ty do roka nepřekročíš náš práh."

Klesla na lavu a zaplaka'a. Byl by se na ni nejraději vrhl a zardousil ji, protože mu zabortila jeho plány. Nebyla to již čistá láska, která v duši jeho burácela; byla to vášně, pustá, surová, zvířecí. Hnal se k ní, ale zarazil se, couvl. Z hrdla vydralo se mu zaklení, s nímž opouštěl jizbu. Pohlížela za ním uszlzenými zraky, s bolem v srdci, které jí div nepuklo. Zmocnila se jí nevy-slovitelná žalost nad tím, jehož miluje. Tak ráda by ho zachránila svou krví, svým životem, ale jeho již nelze zachrániti, není možno, vytrhnouti ho z propasti, do níž padl.

Rozvášněn běžel Jan k Aronovi. Čekali ho již a volali mu naproti: "Tak co -- kdo prohrál?"

Jakoby neslyšel, zavolal na Arona: "Vína, žide!"

Obklopili ho.

"Tak kdo prohrál? Máš slub?"

"Dajte mně pokoj, lebo..." máví zat'a-tou pěstí ve vzduchu.

"Nezlob sa a pověz! Prohrá's ty?"

Vlil do sebe podané víno a ušodil sklenicí, až se rozbila na kouštinky.

"Dočkáme sa? Tož vykládej —" dolé-hali na něho.

"Propijme to hned. Prohrál sem."

Smáli se mu, dobírali si ho a popudili ještě více. Zuřil zlostí, popadl jednoho za krk a mrštil jím o zemi. Ten zlostně vy-skočil, vytáhl z holenky nůž a vrazil ho Janovi do prsou. Jan omdlel. Nastal po-plach. Položili ho na dlouhý stůl, strhli mu s těla šaty a zastvovali krev. Jiní jeli rychle pro lékaře. Ten, když přijel, našel již ztuhlé tělo.

Tam, kde otec, vypustil i syn svou duši.

Z raportu strážníka: "Jsem s hostinským Sukem v B. znepřátelen. Dne 12. t. m. šel jsem hlavní ulicí v B. Dvě stě metrů od Sukovy hospody přešel jsem na druhou stranu ulice. Když jsem byl asi třicet metrů od hospody vzdálen, zvolal Suk, stoje před vraty, na mne: "voľe!" — to by'o znamení, že mne již z dálky poznal."

Upřímně. Starý vojín (k soudruhu): "Jak se ti vedlo, co jsi odešel z vojny?" — Kamarád: "Nevalně; oženil jsem se a teď mám zase vojnu doma."

Ze školy. "Jaké účinky mají teplo a zima?" tázal se ve škole učitel žáků. "Zimou se tělesa stahují a teplem roztahují," zněla odpověď. — "Dobře. Může mi však někdo z vás uvést příklad toho z vlastní zkušenosti?" — Školáci dlouho mlčeli, posléze přihlásil se jeden k odpovědi: "Když je teplo, jsou dny delší a jestli zima, zkracují se."

Na letním bytě. Žena třese ráno mužem: "Vstávej, starý, vstávej — slepice už dávno kóákají!" — Muž mrzutě: "Tak se jim do toho neplet'!"

Přílišná ochota. Paní: "Marjanko, vy jste slyšela, že soused mi řekl, že jsem hlou-pá husa?" — Marjanka: "Ano, milostpaní. a já to tak u soudu s největší radostí do-svědčím."

Židovské vyznání lásky. "Věř mně, Re-beko, že tě miluji víc, nežli všechny své "Wechsle" dohromady, a že bude vždy ale-spoň 50 procent mých myšlenek náležet jen tobě!"

Lakonická odpověď. Muž, který měl ne-pěkný zvyk, že každému, s kým mluvil, kladl ruku na rameno, dostal se na dráze do rozmluvy s pánem, jenž dlouho jeho ne-způsob tiše snášel, ale pak jej ostře napo-menul. — "Odpusťte," omlouval se zahan-bený, "nedivte se, v tak malé místnosti ne-mohu ani ruku někam položit." — "Položte si ji na hubu," zněla odpověď.

Laciný pohřeb. Lakomci, který měl ve zvyku zařikati se připovědi: "At' mne čert vezme!" vskočil kdosi jednou do řeči, řka: "To byste se ani nezlobil, měl byste pohřb-zdarma!"

Josef Šach:

JOSEF MÁNES A ČEŠTÍ NÁRODNÍ SVĚTCI

MALÍŘSKÉM geniovi, jakým Jos. Mánes vskutku byl, bylo již mnoho napsáno. Ale málo bylo zdůrazněno, že jeho velké umění uplatnilo se i po stránce náboženské. Máme tu především na mysli obrazy českých světců. V těch je spojeno náboženské zanícení se snahou vyjádřit u každého českého světce jeho charakteristické rysy. A to je jistě velkou jeho předností, protože u mnohých malířů převažuje zbožnost více méně předstíraná. Zcela jinak je tomu u Mánesa.

Od Mánesa máme známý obraz sv. Václava na praporu pro národní gardu v Hradci Králové. Autor uplatnil na svém obraze souzvuk vlasteneckého i křesťanského ideálu tohoto světce. Mánes přistupoval k tomuto dílu i k jiným po náležitě přípravě. Zjistil si, že sv. Václav zemřel poměrně velmi mlád, přihlížel ke středověkým světcovým obrazům a řešil pak světcovu postavu monumentálně.

Na praporu pro pěvecký spolek v Roudnici zobrazil velmi dramaticky boj sv. Jiří s drakem.

Nemůže být sporu o tom, že je pro české malířské umění velkou škodou, že nedošlo k uskutečnění Mánesova plánu při stavbě kostela sv. Cyrila a Methoděje v Karlíně. Zamýšlel totiž zobraziti tam výjevy ze života českých světců. Chtěl jimi vyzdobit hlavní loď tohoto chrámu. . . Malým odškodněním za to bylo rozhodnutí Mánesova příznivce, karlínského starosty Götzla, že věnuje kostelu kovová vrata u hlavního vchodu a že Mánes pořídí jejich výzdobu. Podle Mánesových kartonů modeloval potom sochař Šimek reliéfy pro litce. Učinil tak citlivě. Byla při provedení zachována

soustava kruhových medailonů. Vedle českých patronů jsou tu zachycena také profílová poprsí apoštolů.

Na svých kartonech, určených pro malířskou výzdobu karlínského chrámu, zachytil Mánes scénu, jak vyučuje sv. Ludmila svého vnuka v jeho dětských letech. Zmínky zasluhuje si také obraz zavraždění sv. Ludmily.

Svou pozornost věnoval Mánes i sv. Vojtěchovi, jak je patrné z fragmentů jeho návrhů pro shora zmíněný karlínský chrám. První obraz líčí scénu, kdy se světec ujímá cizoložné ženy. Druhý zachycuje scénu, kdy světec modlí se s prosebným gestem o seslání deště.

Třetí obraz předvádí vítání sv. Vojtěcha knížetem Boleslavem.

Do let 1850-1853 spadají studie Mánesovy ke členskému diplomu pro jednotu moravských vlasteneckých kněží pod názvem "Dědictví sv. Cyrila a Methoděje." A konečně se ještě zachovala kresba sv. Prokopa s obvyklým průvodcem — podmaněným d'áblem.

Mánes dokonce, pokud je známo, dvakrát sáhl po zobrazení nejmladšího českého světce — sv. Jana Nepomuckého. Jeden obraz, malovaný pro Jednotu výtvarných umělců, se nezachoval. Je to škoda!

Druhý obraz sv. Jana byla kresba, která sloužila sochaři Ant. Wildtovi jako model k jeho soše tohoto světce, postavené na mostě v městě Sobotce. . .

Josef Mánes stal se tvůrcem naší představy o sv. Václavu a sv. Ludmile. Také jeho pojetí sv. Cyrila a Methoděje nezůstalo bez vlivu na ostatní české malíře, pokud zobrazovali tyto světce.

Z ORIENTÁLNÍ MOUDROSTI

O ženách.

Jeden moudrý muž si vzal drobnou ženu, a když se ho tázali na důvod, řekl: "Vybral jsem si mezi mnoha zly to nejmenší."

Když Sokrates spatřil jakousi ženu oběšenou na stromě, řekl: "Kéž by všechny stromy nesly takové ovoce jako tento."

Lépe je mít příbytek na střeše v koutku, nežli mít se ženou svárlivou dům celý.

Kroužek zlatý va chrípích svině je žena slíčná, ale nemravná.

Radil se kdosi z přátel se Sokratem o sňatku, a ten mu řekl: "Dej pozor, aby se ti nestalo, co se stává rybám: Ty, které jsou uvnitř v síti, chtějí ven, a ty, které jsou venku, chtějí dovnitř."

Řekla jedna žena Sokratovi: "Jak ošklivě vypadáš, Sokrate! A on jí odpověděl: "Bylo by mi tvých slov líto, kdybys byla pro mne jasným zrcadlem. Ale ty jsi špinavé zrcadlo, a tak v tobě má krása se nedá vidět. Proto ti to ani nevyčítám."

Kdo je velice snědý nebo velice bílý, je bázlivý jako Indové a jako celé ženské pokolení.

O lenosti.

Čím je ocet zubům a dým očím, tím je lenivý těm, kteří ho poslali k plnění.

Lenoch říká: "Lev je na cestě a lvice na ulicích, byl bych zabit."

Maličko podřímneš, maličko pospíš, maličko složíš ještě ruce v lůžku, i přijde na tebe jako kurýr bída, a nouze jako muž ozbrojený.

Kdo má zvednutou špičku nosu, ten se nerad c něco stará.

Lidská řeč.

Zeptali se jednoho filosofa: Co mají za úkol řečníci? A on odpověděl: Dělat z malých mužů velké a z velkých malé.

Platon řekl: "Hlupek se pozná dvojím způsobem: jednak tím, že stále mluví o něčem, co se ho netýká, jednak tím, že vykládá o věcech, na které se ho nikdo neptá."

Jeden mudrc chtěl spíše poslouchat než mluvit. Když se ho ptali, proč tak činí, řekl: Protože Bůh stvořil jeden jazyk a dvě uši.

Osídlem bývají člověku zbrklé sliby, ze kterých se chce později vyprostit.

Zítřejškem se nechlub, nevěda, co ti ten den přinese.

Zlý posměvač pase po cizích hříších, před ctností bližních jeho oko se zavírá, je jako mouchy, hledá vřed.

Filosof praví: Často jsem litoval toho, co jsem řekl, ale ne tak často toho, že jsem mlčel.

Jizva po ostří se hojí rychle, ale rána po slovu se nezahojí.

Různé.

Filosof praví: Když si nejsi jist, která věc ze dvou je pro tebe lepší, porad' se se svou ženou, pak udělej opak toho, co ona říká, neboť neporadí ti nic, než to, co ti škodí.

Touha po tomto světě je jako mořská voda: čím více ji někdo pije, tím větší má žízeň.

Utrhač obchází a tajnosti vyzrazuje, poctivý člověk však tají to, co mu přítel svěřil.

Jako město otevřené, bez hradeb zděných, je muž, který nedovede ovládnout své vášně.

Našel jsi med? Jez jen tolik, co sneseš, alys jej jsa přesyacen nezvrátil.

Jako mol rouchu a červ dřevu, tak škodí smutek lidskému srdci.

Psa, který jde svou cestou, lapá za uši ten, kdo se stará o cizí spor a do něho se plete.

J. Š.

Odkaz svaté babičky

Marie Sadovská

YLO to v září r. 921, kdy mladistvý 14letý kníže Václav, dojel na koni z Prahy na Tetín — za svou babičkou Ludmilou.

“Babičko, konečně jsem u tebe — po delší době,” mluvil rozechvěle, když líbal ruce Ludmiliny. “Ty víš, jak těžko je za tebou se dostat.” “Dobře vím, můj drahý Václave. Matka tě nechce pustit.” “Ach, ta má nešťastná matka! Kolik strastí mi působí svými hříchy! Brání mi ve všech těch dobrých skutcích, jaké jsme spolu konávali, babičko má dobrá! Musím je konati tajně.” “A možná, že přijdou na tebe ještě těžší zkoušky...” “Přijdou, to vím! Pán Bůh mi to zjevil zvláštním způsobem. O tom ti chci vypravovat.”

Václav se přežehnal křížem a pomodlil spolu s Ludmilou, načež zasedli k důvěrnému rozhovoru. “Tedy slyš, babičko má, jakým viděním mne Všemohoucí Pán navštívil. Když jsem pozdě ulehl ke spánku, tu v tichu nočním objevil se náhle před mými zraky dům našeho duchovního otce Pavla, všech vysokých zdi zbavený a od lidí nadobro opuštěný. Duše má byla jata velikým zármutkem a sevřela mne vnitřní tíseň z péče o věrné Boží. Ve své úzkosti jsem prosil Krista Pána o vysvětlení, co to znamená. A tu se mi dostalo od Ducha svatého nás'edujícího poučení: Spatření zboření domu Pavlova znamená tvou št'astnou smrt, drahá babičko, a to smrt mučednickou. Ty totiž budeš zanedlouho sprovozena ze světa ozbrojenými násilníky, kteří, ach, běda, jsou ve spojení s mou nebla-

hou matkou a těší se její přízni! Oni na tebe tajně přikvačí a ty, za vyznávání křesťanského jména, podleheš tělesnému umučení.”

“Ráda podstoupím smrt z lásky k Pánu Ježíši,” pronesla klidně Ludmila. “Vždyť je to veliké štěstí, veliké vyznamenání, obětovat život, jako jej obětovali svatí mučedníci.” “Já vím, má drahá babičko, že budeš umírat tak, jako prvomučedník svatý Štěpán: Budeš se modlit za své vrahy.

A nyní slyš další výklad mého vidění: Liduprázdné prostranství před domem našeho duchovního otce Pavla naznačuje, žalostné vypuzení všeho nám drahého kněžstva a nespravedlivé pobrání všeho jeho majetku. Nešťastná moje rodička dá se totiž zlými rádci svými svést k tomu, že zbaví kněžstvo všech jejich rozličných úřadů, též statků pozemských a nemilosrdně je vyžene z tohoto království.” Václav se odmlčel a smutně svěsil hlavu.

“Můj Václave, těžké časy přijdou po mé smrti. Velké utrpení tě očekává, ale s pomocí Nejvyššího všechno překonáš. Utrpením tě Bůh očistí a zkrášlí jako zlato v ohni. Až potom se ujmeš sám vlády, jako dědic svého otce Vratislava, zase kněze zpět povoláš, jejich péči svěříš všechen lid a pokřesťaníš celou milovanou vlast.” “To je má touha, milovaná babičko: Starat se o záchranu duší, jak ty ses starala, konat dobro, naplnit celou zem křesťanským učním a křesťanskými ctnostmi! Hořím láskou k božskému Spasiteli. Tou láskou bych chtěl zapálit všechny! Ale zda se mi to po-

daří?" "Václave, doufej, vždycky jen doufej, at' se děje cokoli! Spolehej na Ježíše. Ježíš je všechna naděje, Ježíš je naše Láska, naše Utěcha, naše Všecko!"

Ludmilin hlas zvroucněl při těch slovech a její tvář zazářila podivuhodným kouzlem. Václav se zadíval s úctou a obdivem na tu dobrotivou tvář. "Babičko, půjdeme spolu za Ježíšem! Tolik se na to těším, že spolu strávíme blažené hodiny před svatostánkem. Mohu se zdržet zde na Tetíně ještě do zítřka odpoledne. Zde budou pro mne právě duchovní hody! Co nejdříve poprosím našeho duchovního otce Pavla, aby mne vyzpovídal." "I já chci vykonati svatou zpověď". Nyní se občerstvíme pokrmem i nápojem a pak se ohlásíme u důstojného otce," řekla Ludmila. Václav pln radosti souhlasil. Duše jeho brzy zajásala, když byla zalita proudem mnohých milostí v hradní kapli. Otec Pavel vyzpovídal oba své duchovní svěřence, povzbudil je slovy Písme svatého a rozohnil novým nadšením pro Krista; potom s nimi klečel v blízkosti svátostného Spasitele a modlil se na jejich úmysly.

Ach, jak blaze bylo Václavovi v přítomnosti všemohoucího Pána, Jehož nade vše miloval! Od útlého věku k Němu lnul celým srdcem a projevoval Mu upřímnou svou oddanost všemožným způsobem: Chlapec kýma rukama připravoval hostie i víno k mešní oběti; shromažďoval totiž pilně pšeničné klasy, je drtil a zrna rozemílal na mouku, aby pak byl nápomocen při pečení hostií. Při vinobraní trhával hrozny a lisoval z nich víno, jež přinášel do chrámů a rozdával též klerikům, aby je dávali kněžím ke mši svaté. Jak rád chodíval tajně v noci ke svatostánku a tam rozmlouval s Miláčkem své duše i s Jeho Matičkou! Jim oběma svěřoval svá přání, Jim zasvěcoval sebe i své drahé a Jim dával do ochrany svůj rod i rodnou zem! Za velikou čest považoval, mohl-li přisluhovati knězi při oltáři Páně — jako ministrant. Vyznal se dobře jak v obřadě staroslověnském, tak i v obřadě latinském a uměl nazpaměť všechny texty, jakými ministranti spolu s knězem chválí Boha. Největším štěstím bylo, mohl-li přijmouti božského Spasitele ve svatém přijímání.

A nyní, když klečel vedle své babičky a svého duchovního otce, uvažoval o tom, jak ráno uvítá nejsladšího Ježíše ve svém srdci. Jak horoucí touhou byl roznícen po spojení s Ním, jak se těšil na tu chvíli, až spočine zcela a úplně v Ježíši a Ježíš spočine v něm! "Ježíši ve svaté Hostii, klaním se tobě a odevzdávám se ti se vším co jsem a co mám," hovořila duše Václavova. "Ježíši ve svaté Hostii, buď chválen a veleben za svou nekonečnou lásku k nám ubohým lidem! My nedovedeme pochopiti té tvé lásky! Co vše jsi učinil pro nás! Nestačilo, žes opustil krásné nebe a přišel na tento svět, ó věčné Slovo vtělené, nestačilo, žes přijal chudobu, ponížení a bolest, nestačilo, žes snášel za naši spásu nejstrašnější muka a nechal ses přibít na kříž, abys svou krev prolil za nás, nestačilo, žes nechal kopím otevřít Svě Srdce, ne, to vše nestačilo Tvému nevystihlému milosrdenství, ale Tys chtěl dáti nám hříšníkům ještě víc! Chtěls nám dát Sebe úplně, chtěl ses stát smírnou Obětí za naše hříchy a to Obětí ustavičnou, tak aby ses obětoval za nás, až do konce světa, chtěl ses stát naším Pokrmem a stálým Hostem naší duše, proto jsi ustanovil Nejsvětější Svátost oltářní. Jaké zázraky konáš, abys nás učinil blaženými! Ty, všemohoucí Bože, který jsi vlastní mocí čtyřicátého dne po svém Zmrtvýchvstání vstoupil na nebesa, z těch nebes sestupuješ dolů k nám na zem — na každé zavolání kněze, sloužícího mši svatou! Poslechněš kněze a sestoupíš na oltář, sestoupíš do každé posvěcené Hostie a v té svaté Hostii jsi přítomen skutečně, pravdivě a podstatně, abys dlel mezi námi a s námi, abys každého z nás učinil svým chrámem, když tě přijmeme ve svatém přijímání! Ach, jaký nepochopitelný div Lásky Boží je svatá Hostie! Ježíš ve svaté Hostii — Bůh mezi námi, Bůh s námi, Bůh v nás! Dává nám účast ve Svém božství, aby nás učinil účastnými Svého věčného kralování! Ó Ježíši ve svaté Hostii, jak jsem uchvácen a dojat tvojí láskou! Ježíši ve svaté Hostii, jsem bez výhrady tvůj! Já jsem tvůj a ty jsi můj, ó dej, abychom na věky byli spolu spojeni! Na přimluvu tvé přecisté, povždy panenské a neposkvrněné Matičky, která tebe panensky zrodila a jediná jakékoli skvrny hříchu

uchráněna byla, která je jedinou neklamnou Nadějí a Přímůvkyní za moji spásu, dej, abych z celé duše nenáviděl hřích, jsa odhodlán raději zemřít, než hřešiti a dej, abych se zbožně připravil ke svatému přijímání! Necht' požívání Tvého přesvatého Těla a Tvé předústojné Krve ve svaté Hostii stane se mi zárukou života věčného!"

Takto hovořil Václav k svátostnému Spasiteli. Pak mlčky zíral ke svatostánku a naslouchal, co nejdražší Ježíš mluví k němu. Nořil se všecek do žáru božského Srdce a cítil, že Ježíš je s ním a že také Panna Maria dlí u něho, že jsou s ním andělé a svatí, že je tu kolem svatostánku odlesk nebe. Ani nevnímal, jak čas plyne. Byla již půlnoc, když duchovní otec Pavel pokynul, aby se všichni odebrali ke krátkému odpočinku a zemdlené tělo posílili spánkem. Ten spánek byl pokračováním něžných rozhovorů se Spasitelem.

Ráno pak vyvrcholilo slastné opojení čistých duší, při mši svaté a při svatém přijímání. "Již nežiji já, ale Ježíš žije ve mně," opakoval Václav s apoštolem národů sv. Pavlem. "Když Ježíš je ve mně, nemusím se ničeho bát! S Ježíšem žít, s Ježíšem umřít, s Ježíšem na věky kralovat!" To byly hlavní myšlenky Václavovy po požití svaté Hostie. "Ježíši, nedopust', abych se kdy odloučil od Tebe hříchem. Vládni celou mou bytostí a zůstaň se mnou na věky..."

Volné dopolední hodiny prožili Václav i Ludmila s knězem Pavlem, který jim četl výroky evangelií se slovy božského Spasitele z Jeho horského kázání a nabádal je ke křesťanské statečnosti. "Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost," znělo jako andělská hudba v duši Ludmilině i Václavově. "Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití všecko zlé proti vám lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích." Otec Pavel připojil k evangeliu zajímavé výklady a potom dal Václavovi předčítati staroslověnské modlitby křesťanského východu, jaké se modlívali velcí apoštolové Slovanstva Cyril s Methodějem, jejichžto žákem kněz Pavel byl. Václav předčítal velmi krásně všechny ty texty a kněz Pavel ho za to pochválil. Měl

radost ze svého odchovance, kterému byl od jeho pátého roku učitelem ve škole pražské, odkud Václav byl později poslán na Budeč, aby se tam vzdělával v knihách latinských. Václav, kněz Pavel a babička Ludmila byli jedno srdce, jedna duše. Dokonale si rozuměli a čas, který společně trávili, přinesl jim mnoho duchovního užitku.

Odpoledne nastalo loučení, neboť Václav se musil vydati na zpáteční cestu. Ludmila se nezdržela slz, když hovořila ke svému vnuku: "Můj drahý Václave, vím dobře, že se dnes vidíme naposled, že se více nesejdeme na tomto světě, leč až v nebesích." "Ano, dnes naposled," šeptal Václav. "Ale jak útěšné je, můžeme-li říci: V nebi na shledanou." "Můj Václave, tebe ještě čeká velký úkol! Abys jej dobře splnil, chci ti světit svůj odkaz. Hle, dám ti nejvzácnější památky, dary to svatého arcibiskupa Methoděje: Byzantský kříž bronzový se svatými ostatky a obraz Panny Marie s božským Dítěm v náručí, který jsme spolu tak často uctívali." "Babičko má, jak rád budu líbatí tyto vzácné památky a při tom vzpomínati na tebe!"

"Drahý Václave, často se zadívej na svatý kříž a uvažuj při tom o lásce božského Spasitele, který s toho kříže se modlil za své nepřátele, když volal: Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí. Moje nejvroucnější přání je, aby ses co nejvíce modlil za své nepřátele! Podávej božské Spravedlnosti smír za jejich hříchy a pros za jejich obrácení! Především se obětuj — za spásu své pobloudilé matky Drahomíry!"

"Ach, co jsem se už nad ní naplakal," mluvil Václav. "Jakou starost mám o ni, aby nebyla zavržena do pekla! Pánu Ježíši nabízím i svůj život na smír — ochoten jsa zemřít za spásu její i spásu jiných drahých duší." "Také já jsem nabídla Pánu Bohu svůj život jako oběť za obrácení hříšníků," hovořila pohnutě Ludmila. "Musíme se tak státi podobnými svému božskému Spasiteli. A kdo nám vyprosí sílu k takové statečnosti? Ty víš dobře, že tou naší nejmocnější Přímůvkyní je Panna Maria! Uctívej Její obraz, vryj si ten obraz Matičky Boží do srdce a stále myslí na to, jak bys Ji způsobil radost! Svatý apoštol Methoděj dpo-

ručoval křest'anům, aby co nejčastěji pozdravovali nejsvětější Bohorodičku s archandělem Gabrielem, aby se modlivali Zdrávas Maria co nejvíce. Přál si, aby ustavičné Zdrávasy splyvaly se rtů slovanských, aby v našich vlastech zazníval nepřetržitý Zdrávas. Milý Václave, at' jsi kdekoli, at' na cestě, at' při práci, at' na hradě či venku. vůbec všude oslavuj nebeskou Matičku a opakuj pozdravení andělské "Zdrávas Maria!"

"Milá babičko, slibuji ti, že budu celým srdcem velebit Pannu Marii — dle tvého příkladu! Ve dne i v noci budu šeptat Zdrávasy! Budu stále myslet na Pána Ježíše i Jeho Matičku. Ta dvě jména — Ježíš, Maria, ta budou pro mě vším! Pro Ježíše a Marii chci žít, s Ježíšem i Marii chci trpět, pro Ježíše a Marii chci zemřít, abych pak s nimi věčně byl blažen v nebi!" "A tam v nebi budeme společně oslavovat Ježíše i Marii," pronesla Ludmila, objímajíc

milovaného vnuka. Dala mu ještě na čelo křížek a pak ho vyprovodila na nádvoří, kde vsedl na koně. Ještě jeden láskyplný pohled, ještě jedno pokynutí pravice — a Václav opouštěl Tetín, tiskna na své hrudi vzácné památky: Kříž a obraz Panny Marie. Uvažoval o odkazu své babičky, která za krátko měla se státi mučednicí a umiňoval si, že tomu odkazu zůstane věren až do posledního dechu.

Opakujme tyto verše:

Pozdraven bud' svatý kříž
na němž umřel Pán Ježíš!
Pozdravena budiž vše
Matka mého Spasitele!

Pro Ježíše, pro Marii
nechat' každý dechem žiji!
Pro Ně nechat' umírám
a pak věčný život mám!

BASNIK A MALÍŘ

Zajímavé je, jaký úzký vztah měl k Zeyerově literární tvorbě jeden z českých nejlepších malířů — Antonín Slavíček. Píše o tom svému důvěrnému příteli dru Lad. Janíkov: "Co říkal jste úmrtí Zeyerově? — Tak náhle to přišlo, až k očekávání (bylo) každý den. Byl to št'astný člověk — letěl, kam chtěl — jak napsal "Čas" — a v tom je to správné, ač jinak jen jednostranně byl posuzován. — Často se mi zdálo, že Zeyer žil zde mezi námi jako exotický pták — plný jiných barev a zpěvů — v kleci a vězení. Tiše a samotářsky, jako by se mu

zdávalo o tom jiném slunci než to naše, a o jiných světech než našich studených. — Neznal lidi — nekreslil povahy našich lidí, protože ti jiní mu byli milí — a měl je rád v kvetoucích zahradách — kde byly květy zcela jiné vůně. — Proto snad nevěděl, kam letí — ale letěl snad vysoko, že už reální pro něho neexistovalo. Uprímně nemohu se přiznat, že bych všechny věci mohl dvakrát číst — ale zapomenout nemohu na jednu — ba dvě legendy o krucifixu a na "Blaho v zahradě kvetoucích broskví" — ano i na jiné ještě — Kunálovy oči — Gompači a Komurasaki atd. —" J. Š.

SYN ŽELEZNICÁŘE

Otec: "Tak, jak se ti líbilo první den ve škole?" — Syn: "Ale, tatí, je to divné. Naše dveřmi je napsáno I. třída a ve třídě máme jenom dřevěné lavice."

MEZI MANŽELI

On: "Kdybych tak věděl o nějakém zakopaném pokladu!" — Ona: "Ale, drahoušku, vždyť já jsem tvůj poklad." — On: "Ano, ale ne zakopaný."

Václav Michálek:

Poštovní holubi

TI, KDOŽ se plahočí po této planetě delší řadu let, rád zalétají ve svých myšlénkách do uplynulých let mladosti, kdy se obírali různými zálibami a vším, co jim život zpestřovalo.

Rád vzpomínám ze svého dlouholetého vojenského života na cvičení s poštovními holuby. Zajímal jsem se u chovatelů holubů o různé rasy holubů. Hlášení a zprávy, poslané po holubech, došly spolehlivě. Byli to angličtí voláci vysokonoží, dále světoznámí staváči, černí, červení, tygrovití, kteří při letu křídly hlučně tleskají, pak ostře kreslení moravští pštrosi, modří, červení, potom nakadeření parukáři a další druhy. Nakonec opanovali holubník inteligentní poštovní holubi. Pro jejich jedinečné vlastnosti pěstuje dnes tuto ušlechtilou rasu holubů asi 10,000 organisovaných chovatelů a 3,000 těchto pošťáků chrání zákon.

O nich dovolím si vám něco povědět. V jednom čísle časopisu "Poštovní holubářství" jsou velmi zdařilé snímky poštovních holubů. Povšimneme si především, čím se tato ušlechtilá zvířata vyznačují v tělesné struktuře... Na první pohled zaujme nás hrdě vzpřímená postava s elegantním držením krátkého těla ve vodorovné poloze. Měkké a bohaté peří s kovovým leskem na hrdle přiléhá těsně k tělu. Krk je nesen pyšně vzhůru a široká prsa jsou vysunuta dopředu. Hlava je tvaru vejčitého a zúžuje se v klínovitý zobák. Od hrotu zobáku přes hlavu táhne se krásná linie oblouková. Klínovitý zobák je u kořene silný, jeho konec

je tupý. Nánosek — jinak nozdry či ozobí — je masitý, má podobu hluboce rozeklaného srdce a je jako by napudrovaný. Veliké oko má smělý a sebevědomý pohled, je lemováno úzkým okružím barvy šedobílé. Neobyčejně silná a svalnatá křídla, lehce odstávající od těla, kryjí úplně záda. Špičky letek se lehce dotýkají. Ocas je úzký, krátký a uzavřený. Silné, neopeřené nohy jsou opatřeny tupými drápkami na prstech.

Moderní poštovní holub je produktem dlouholetého pečlivého křížení různých ras. Jeho domovinou je Belgie. Prarodiči poštovního holuba byly následující druhy holubů:

a) Carrier, který je živé letory a nejrychlejším letounem z celé holubí říše. Vyniká silou, energií, láskou k domovu a velkou schopností k letu.

b) Holub polní — obratný letoun, který se umí jako polář vyhýbat všem nástrahám dravců.

c) Racek — po něm zdědil poštovní holub ušlechtilost rasy, postavy, chytrost a rychlé létání.

d) Rejdič — vynikající letoun, obratný, vytrvalý, vyniká láskou k domovině.

e) Dragon velice plodný, výborný polář.

Původní barva peří je tmavě a světle pruhovaná. Jsou však poštovní holubi barvy světle modré, se světlými nebo tmavými pruhy na křídlech, celobarevní — černí, červení, bílí, žlutí, popelaví. Poštovní holub je monogamista. Na svém rodinném životě lpí, a oba rodiče se poctivě starají a

dělí o všechny radosti i bolesti, jež jim společný život přináší.

Je to pták velice inteligentní. Mnozí chovatelé dovedou se sprátnout se svými "poštáky" tak, že tito reagují na každý jejich pokyn, na každé jejich slovo. Na vyzvání vletí do svého holubníku, kde se dají docela lehce chytit. Poštovní holubne s obdivuhodnou láskou ke svému původnímu domovu, který nikdy dobrovolně neopouští a k němuž je po celý život připoután. Touha po původním holubníku se probouzí znovu i po letech věznění v jiném holubníku. Tak např. chytili Prusáci unaveného poštovního holuba, který se vracel do obležené Paříže. Princ Bedřich Karel poslal jej své ženě do Berlína. Čtyři roky byl tam vězněn. Když se mu podařilo uniknout z vězení, vrátil se do svého mateřského holubníku v Paříži, kde ovšem z jeho návratu měli velkou radost.

Poštovní holub překoná za letu v dešti i při slunečném žáru stakilometrové vzdálenosti. Létá ve výši 200-300 m rychlostí 1.000 m za minutu. Při příznivém počasí, hlavně, letí-li po větru, dosahuje za minutu rychlosti 1.333 m., t.j. 80 km za hodinu. Poštovní holub může bez odpočinku přeletět až 280 km. Typickou, neobyčejně vyvinutou a bohužel nejzáhadnější vlastností poštovních holubů jest jejich orientační schopnost v každém prostředí a spolehlivost v hledání cesty k domovu. Těmito vlastnostmi vynikají nad ostatní své druhy velké říše holubi, kterých se čítá na 500 druhů.

Největší učenci světa se pokoušeli vysvětlit tuto záhadnou vlastnost poštovních holubů, ale tento problém není dodnes vyřešen. Existuje několik teorií, které se snaží záhadu tuto objasnit. Zdá se však, že nejpravděpodobnější je tvrzení, že při orientaci holuba hraje vůdčí roli jeho mimořádně bystrý zrak a zraková paměť. Tvrdí se také, že orientační schopnost poštovního holuba je v určité závislosti na zemském magnetismu. Tomu by nasvědčovala ta skutečnost, že při vypouštění poštovních holubů z některých míst dochází k velkým ztrátám — jsou to např. Česká Třebová, Kolín, na Moravě Vyškov.

Další typickou a zároveň užitečnou vlastností pošt. holubů je "polaření!" Od časného jara až do pozdního podzimu zalétají "poštáci" do polí, aby tam sbírali obilná zrna, která zůstala po zasetí roztroušena po poli, později pak velké množství koukolů, plody svlačce, kokotice a jiného plevy, poškozující hospodářské plodiny. Někdy zalétají hodně daleko, čímž se polaření stává vydatným trainingem pro let. Po celou dobu polaření má pěstitel poštovních holubů uštěřeno jejich krmení.

Chov poštovních holubů neměl by nikdy tolik půvabu, kdyby nebyl spojen s jeho sportovní stránkou — se závody. Závodní let je vlastním posláním poštovních holubů. Pro závody musí chovatel holuby náležitě připravit. Musí se snažit, aby byli holubi krotcí. Nejlepšími prostředky k docílení tohoto úkolu jsou: pravidelné krmení, pořádek, čistota a rozmělcování s holuby. Vlastní cvičení se dělí na cvičení přípravné a training podle předem stanoveného programu. Ke cvičením průpravným náleží létání do polí, nucené lety kolem holubníku a cvičení v poslušnosti. Při nucených letech opouštějí někteří holubi neochotně holubník, jiní zase nemohou se dočkat, až se holubník otevře. Těchto posledních si chovatel nejvíce cení. Budou z nich velmi dobří závodníci. Po této přípravě začne se se cvičením programovým. Za tím účelem vypracuje holubářský spolek cvičební a závodní program na celý rok. Než se vypraví holubi v cestovním koši na cestu, uzavrou se několikrát na několik hodin do košů, aby si zvykli na toto prostředí. Potom se zanesou na vzdálenost asi 5 km od holubníku, odkud se jeden po druhém vypouští. Po 8 dnech se vypustí na 10 km, potom na 20 km, a tak se stále přidává na vzdálenosti, až se dosáhne vzdálenosti, spolkem předepsané (t.j. 400-1.000 km vzdušné čáry).

Po absolvování tohoto trainingu mohou se holubi přihlásit k závodnímu letu. Každý závodní holub dostane zvláštní gumový kroužek, který se při návratu ze závodu holubovi odebere a vloží se do kontrolních hodin, kterými se zjišťuje holubův přilet. Přihlášení holubi se shromáždí v určeném středisku, odkud se odešlou v proutěných koších na místo určení a vypouštění. Zasi-

lají-li se na větší vzdálenosti, doprovázejí transport průvodci, kteří se starají, aby holubi měli stále čerstvou vodu.

V červenci r. 1957 se konaly závody poštovních holubů na vzdálenost 950 km a zúčastnilo se jich 13,000 holubů. Na místo startu byli dovezeni drahou v 5 vagonech, v 1,482 koších ve tři hodiny ráno v sobotu. Když bylo za několik minut pět hodin, bylo vše ke startu připraveno. Po rychlém povelu "start" se zdálo, že znovu nastala noc: 13,000 holubů zakrylo na okamžik slunce. Byl to jedinečný start, nádherná, ale krátká podívaná. Po vypuštění odletěl celý houf na severozápad a na obloze zůstali pouze jednotlivci. První holub doletěl druhého dne ráno v neděli v 8 hodin. Za půl hodiny po něm doletěl větší počet holubů a do večera celkem 2,090. Do týdne se vrátilo 80% všech holubů. Příčinou špatného doletu bylo špatné počasí, deštivé. Západoněmecký časopis napsal o našich holubech: "Českoslovenští holubi nás překvapili na olympiádě, kde získali ve sportovní třídě první cenu. Stáli jsme před klecemi plni údivu, když jsme prohlíželi záznamy o jejich výkonech. Byli mezi nimi jedinci, kteří absolvovali s úspěchem až sedmkrát neděli co neděli závody na 600 km. Francouzský časopis uveřejnil obsáhlý článek o vysoké úrovni českoslov. chovatelů poštovních holubů. Píše se v něm: "Čechoslováci překvapili na poslední olympiádě v obou třídách. Vysoký stupeň českoslov. chovu jsme si uvědomili zvláště při vypuštění 5,000 čl. holubů na světové výstavě v Bruselu r. 1958. Vypuštění se uskutečnilo v 11 hodin dopoledne. Nejkratší vzdálenost byla 600 km, nejdelší 1.400 km. Mnoho holubů doletělo do svých domovů ještě v den vypuštění. Holubi musili při letu překonat horstva a četné jiné překážky. Veškeré písemné podklady Čechoslováků jsme prohlédli velmi důkladně a byli jsme udiveni, co se tam od poštovních holubů vyžaduje."

Největší závod sezony 1960 se uskutečnil 30. července z rumunského přístavního města Konstance, vzdáleného od Prahy 1.200 km, od západních měst až 1.400 km. Další závod byl v Bukurešti na vzdálenost přes 1.000 km s velkou překážkou Karpat. Bylo vezeno 300 košů ve 4 vagonech. Start

se uskutečnil ve 4 hod a 30 minut. V tom okamžiku se zdvihl do výše mrak 10,000 holubů. Přítomní diváci tleskali úchvatnému startu, který viděli poprvé.

Při různých závodech poštovních holubů, které byly postiženy v posledních letech značnými ztrátami, zjistily se zajímavé poznatky. — Holubáři ze Sydney pořádají každoročně tradiční lety podél východ. pobřeží australského kontinentu na vzdálenost 850 km. Dřívější výsledky těchto závodů byly vesměs velmi příznivé. V r. 1957 byly však v Gympie katastrofální. Z několika tisíc vypuštěných holubů vrátilo se pouhých dvacet... Je odůvodněná domněnka, že příčinou tohoto nezdaru je radioaktivita vzduchu. Krátce před vypuštěním holubů z Gympie provedli totiž Angličané v pustinách výbuch atomové bomby. Usuzuje se, že holubi při zpátečním letu se dostali do vzduchové oblasti, nabité radioaktivními paprsky, které pak způsobily jejich zkázu. Orientační smysl pošt. holubů ohrožuje radar. Tvrdí se, že je to zemský magnetismus, resp. vyzařování země, které ukazuje poštovním holubům cestu k domovu. Dostane-li se však holub do vzdušné oblasti, prosycené radarovými paprsky, přeruší se příjem paprsků, které vyzařuje země, čímž nastane desorientace holuba. V tom případě se holub buď ztratí nebo se vrátí až za několik dní, když se dostal ze vlivu radarových paprsků.

Velkým nebezpečím pro poštovní holuby jsou dravci, z nichž zvláště hodně škodí na tropě sokol stěhovavý. Jeho útoku unikne holub jen málokdy. Sokol loví jen v letu ve vzduchu, takže napadený holub mu nemůže uniknout hledáním záchrany na zemi. Nad jiné krutým dravcem jest jestřáb obecný. Při závodech mu padají za obět' právě ti letouni, kteří jsou v letu rychlejší, oddělují se od skupiny, na kterou jestřáb neútočí. Mnoho škody na přenocujících holubech při dalekých letech způsobují sovy, zvláště pak výr.

Mnohé vlastnosti poštovních holubů byly člověkem už v dávných dobách využívány. Známa holubice z Noemovy biblické archy je toho klasickým příkladem. Již staří Egyptané, Arabové, Řekové, Římané dovedli plně využít tohoto inteligentního zví-

řete nejen k rychlému spojení se vzdálenými provinciemi, ale i při bitevních operacích.

V 16. století se vyznamenali poštovní holubi při obležení Paříže Jindřichem IV. Bylo jich používáno v 19. století lodníky, aby předem oznamovali, že se loď vrací. V 19. století používaly poštovních holubů obchodní a tiskové kanceláře. Tak např. se vypravuje, že londýnský bankéř Rothschild dověděl se pomocí pošt. holubů o porážce Napoleonově u Waterloo o 3 dny dříve, než ostatní anglická veřejnost. Ihned skupil za babku státní cenné papíry, které byly v důsledku nejisté situace prodávány hluboko pod cenou. Po Napoleonově porážce dosáhly normálního kursu a Rothschild se stal rázem milionářem. Podobným způsobem vděčí známá tisková kancelář Reuterova za svůj rozmach poštovním holubům, kterých dovedla v té době plně pro své účely využít. Největší popularitu získala poštovním holubům válka francouzsko-pruská v roce 1870-1871. Holubi byli tehdy vypuštěni z Paříže se zřetelem na úplné obležení pomocí balonů. První balon se třemi holuby opustil Paříž dne 25. září v 11 hodin. Nepopsatelné nadšení zmocnilo se pařížského obyvatelstva, když téhož dne večer vrátili se holubi se zprávou. Za obléhání Paříže bylo vyvezeno pomocí balonů sta holubů, kteří dovezli tisíce depeší. Zprávy byly mikroskopicko fotografickou cestou zmenšovány a potom zvětšovány, čímž bylo docíleno že jediný holub unesl 70,000 slov. Celkem bylo vypuštěno 212 holubů, nesoucích na 115,000 úředních depeší, určených pro Paříž.

Ve válkách světových měly armády všech válčících států své vojenské holubářství. U francouzské armády bylo používáno 15,800 holubů. Němci získali v zabrané Belgii velmi cenný a spolehlivý materiál. Během hrdinné obrany Verdunu a pevnůstky Vaux odeslal plukovník Roynal depeši, která zněla: "Stále se ještě držíme, trpíme plynovými útoky a vrhači plamenů. Je nutné nás vyprostit. Toto je můj poslední holub." Odfíznutí od ostatního světa, bez jakýchkoli jiných dorozumívacích prostředků, vysílají obránci posledního holuba. Návštěvníkům Verdunu se ukazuje pamětní

deska, zasazená na jedné pevnostní stěně, která mluví o oné významné pomoci, přinesené obleženým poštovním holubem. Poštovní holub dovedl nejednou včasným doručením zprávy přivolat pomoc, posilu, dovedl zachránit lidské životy a přispět ke šťastnému výsledku boje. Řada armádních rozkazů cituje tyto významné činy. Holub, který přinesl z jednoho boje důležitou zprávu, ač se vrátil s uštělenou nožičkou, byl chován v New Yorku ve voliéře a zahrnován velkou pozorností Američanů. O jeho uhynutí přinesly zprávu všechny velké americké žurnály. Belgičtí chovatelé dokázali svou vděčnost poštovním holubům tím, že postavili na význačném místě v Bruselu nádherný pomník padlým vojinům-holubářům a na paměť těch skvělých výkonů poštovních holubů, kteří pomáhali bránit těžce zkoušenou vlast — Belgii. — Podobný pomník postavili také Francouzové ve středisku francouzského holubářství v Lille na počest poštovních holubů, kteří se účastnili bojů francouzské armády. Socha představuje zidealizovanou postavu ženy s nataženou pravicí, na jejíž dlani sedí poštovní holub. V r. 1897 upozornil na sebe poštovní holub tím, že přinesl jedinou zprávu od nešťastného polárního badatele Andréa ze Špicberků, který vykonal cestu k severnímu pólu. Tento holub byl po svém uhynutí vycpán a je chován jako cenná relikvie ve stockholmských sbírkách akademie věd.

Poštovních holubů se používá též k fotografování. Holubu je připevněn na prsa zvláštní typ fotografického aparátu, se kterým vyletí nad nepřátelské posice, aby tam zhotovil snímky důležitých míst. Z fotografování pomocí poštovních holubů vytvořili Němci celý sport. Podle zákona o chovu, cvičení a ochraně poštovních holubů, schváleného Národ. shromážděním čsl. republiky, je dovoleno chovat poštovní holuby jen těm příslušníkům republiky československé, kteří jsou členy některého spolku chovatelů pošt. holubů. Cvičení pošt. holubů je dovoleno pouze těm osobám, které dostaly od ministerstva národ. obrany písemné osvědčení, opravňující je k vypou-

štění poštov. holubů. Každá osoba, oprávněná k chovu poštov. holubů, je povinna:

- a) vésti přesné záznamy o početním stavu, chovu a cvičení poštov. holubů,
- b) podávat spolku, jehož je členem, pravidelné zprávy o početním stavu, chovu i cvičení v letu,
- c) podávat orgánům politické a vojenské správy na požádání potřebné zprávy o počtu, chovu a cvičení v letu.
- d) cvičit nejméně 50% počt. holubů z celkového stavu.

Za mobilisace a ve válce je každý držitel pošt. holubů povinen odevzdat je na vyzvání vojenské správě za náhradu, kterou určí vojenská správa. Vojen. správa je oprávněna kdykoli se přesvědčiti, řídí-li se chovatelé přesně předpisy zákona. Každý pošt. holub musí být opatřen kroužkem na noze. Kdo chytí holuba s kroužkem, unaveného nebo poraněného, a třeba i mrtvého, je povinen ohlásiti to na nejbližší stanici veřejné bezpečnosti nebo u nejbližšího MNV. Kdo cvičí bez povolení nebo chová pošt. holuby, trestá se pokutou až do 3.000 Kčs.

Rekordní let pošt. holuba: Dvouletý holub chovatele z obce u Marburgu absolvoval cestu dlouhou 4.000 km. Při cvičném letu ztratil orientaci a přistál po delší době až u jednoho holubníku v Sebastopolu na Krymu. Po několika dnech odpočinku upevnil mu sovětský chovatel do kroužku lístek a vypustil ho na zpáteční cestu. Po 5 dnech doletěl holub domů v naprostém pořádku.

Slavní vysloužilci: Americká armáda rozpustila r. 1957 poslední holubník v Port Monmouth v New Jersey, čímž bylo postíženo asi 1.000 poštov. holubů, včetně 18 vysloužilců ze II. světové války. Mezi nimi byli nejlepší a nejslavnější holubi: Joe, Jank, Caesar, kteří byli nositeli vysokých vojenských řádů. Holub Joe proslul tím, že dosahoval rychlosti 1.600 m za minutu a zachránil život stovkám lidí. Vyznamenání získal v Itálii. Britové obsadili na svém postupu město Colvi Vecchia dříve, než se předpokládalo. V posledním okamžiku však přiletěl Joe a přinesl zprávu o situaci. Díky jeho rychlosti bylo město uchráněno před zničením následkem bombardování. Za svůj čin byl Joe dekorován

Dickensovou medailí. Rovněž Jank a Caesar, kteří sloužili u americké armády v severní Africe, získali vysoká vyznamenání.

Holub a duševní rovnováha člověka.

Výstavy poštovních holubů v Dortmundu zúčastnil se také ministr dr. Effertz, který se pozastavil ve svém projevu nad otázkou, proč je právě v hornických revírech tolik milovníků poštovních holubů. Podle jeho mínění spočívá příčina toho v tom, že pracující člověk po své namáhavé, těžké práci v dolech nebo v průmyslových závodech snaží se naléztí spojení s přírodou, zvláště pak se živými tvory, kteří mu pomáhají odpoutat se od denních starostí a přispívají tak k jeho nervovému uklidnění. Jeden novinář odpověděl na otázku, co se mu na výstavě nejvíce líbilo: "Chovatelé poštovních holubů — to jsou neobvykle dobří lidé a v jejich společnosti mám zvláštní hřejivý pocit. Oni pomáhají vytvářet lepší svět přátelstvím, solidaritou a bratrstvím, neboť je spojuje láska k přírodě bez ohledu na politické, národnostní a jiné překážky."

Poštovní holub ve službách pašeráka.

Jeden jihoafrický časopis uveřejnil zprávu z USA, podle níž byl zatčen jakýsi Tomy Santana a jeho 30 holubů poštovních zabaveno. Zjistilo se totiž, že zmíněný občan jich používal pro pašování narkotik. Pro tento zločin byl již dříve odsouzen do vězení a teprve nedávno propuštěn. Byla u něho nalezena zásoba narkotik v hodnotě 10.000 liber.

Poštovní holub pro horolezce.

V řídce obydlených krajinách jižní Afriky byla zavedena pro horolezce záchranná služba poštovními holuby. Každý horolezec nesá při zdolávání velehor. úseků jednoho holuba na zádech. Dostanou-li se při svých výstupech do tísně, vypustí holuba do výchozí základny. Postačí, když se holub vrátí do svého holubníku, aby byla vyslána záchranná četa.

Náhoda či přichylnost?

Věrnost přisuzujeme obvykle psům. Jsou známy případy, kdy pes nad smrtí svého pána teskní, odmítal potravu a posléze steskem nad smrtí pánovou na jeho

hrobě uhynul. Časopis "Die Reisetube" uveřejnil zajímavý případ o holubovi. V Nordlunern v NSR zemřel 75 letý chovatel pošt. holubů. Věnoval se po 50 let chovu pošt. holubů. Když vezli jeho pozůstatky na hřbitov, přiletěl holub, usedl na rakev zemřelého, na které setrval kus cesty, jako by s ním loučil, načež odletěl.

Poštovní holub ve službách vyděrače.

Dr. Schmidt vypráví v časopise "Die Brieftaube" o kriminálním případě, ve kterém hrál důležitou úlohu poštovní holub. Dr. Schmidt vlastnil velikou sbírku mincí. Jednoho dne sbírka zmizela. Pachatel nezanachal žádné stopy. Bezpečnostní orgány byly bezmocné. Tu se dostavil jednoho dne k dr. Schmidtovi veřejný posluha a přinesl mu klec s holubem, na jehož nožce byla připevněna výzva, aby původní majitel poslal neznámému po poštovním holubovi 200 marek a že dostane za ně čtvrtinu sbírky zpět. Sběratel poslal žádaných 200 marek a čekal, co se bude dít. Druhého dne zastavilo před jeho domem nájemní auto. Jeho řidič odevzdal mu kufr, ve kterém byla skutečně čtvrtina sbírky. Příštího dne přišel jiný veřejný posluha opět s klecí, v níž byl holub. Na noze měl potvrzenku na 200 marek a zároveň žádost o zaslání dalších 200 marek. Tak se historie opakovala, až dostal sběratel zpět celou svou původní sbírku. Když odeslal posledních 200 marek, obdržel rádnou potvrzenku, ke které neznámý pachatel připsal: "Celou žádanou částku 800 marek jsem správně obdržel a co nejvřeleji děkuji. Učinil jste dobrý skutek. Pro Vás neznamena tato částka nic, pro mne však vše. Vysvobodil jste mne z nesmírně obtížné situace. Díky vám

povede se mi nyní na tomto špatném světě snad již lépe. Zasluku o to máte Vy." Po obdržení této zprávy odvolal sběratel trestní oznámení na neznámého pachatele.

Zvláštní cestující.

Jeden holandský časopis líčí zajímavou příhodu, která se stala na italské zaoceánské lodi Cristoforo Colombo. Když loď plula již na širém oceánu a byla vzdálena od pevniny hodně daleko, snesl se náhle na parník poštovní holub a choval se vůči cestujícím velmi přátelsky. Získal si brzy sympatie celého lodního kolektivu a kapitán jej prohlásil za svého nejzajímavějšího cestujícího. Podle kroužku se zjistilo, že jde o majetek chovatele Lindena z New Jersey, který bydlí na východním pobřeží Spojených států.

Poštovní holub a mezinárodní přátelství.

Když vypouštěli němečtí chovatelé poštovních holubů holuby z Francie, odletěla s nimi také tříměsíční holubice jednoho francouzského chovatele ze St. Chamond a usadila se v holubníku chovatele Kiederera v Lörrachu; ten ji pečlivě ošetřoval, a když se zotavila, připevnil jí na nožku lísteček se zprávou a vypustil ji. Přes její mládí vrátila se do svého mateřského holubníku, vzdáleného 500 km. Zdolání této vzdálenosti je u této holubice výkon obdivuhodný. Stejně krásně se ukázalo i mezinárodní přátelství chovatelů, neboť německý chovatel umožnil holubovi vhodnou péči návrat domů. — Tak přispívá poštovní holubářství vzájemnou spoluprací chovatelů různých národů k prohloubení mezinárodní solidarity.

DOBRY PROSTREDEK

"Hrála jste skvěle úlohu trpící matky, milostivá paní," zvolal nadšeně divadelní ředitel. "Ve tváři jste měla výraz nevýslovného bolu a . . .

"Není divu," odvětila herečka podrážděně, "měla jsem v střevíci hřebík a ten mi způsobil ohromné utrpení."

"Výborně, počítám tedy s tím, že si obujete pro příště zase tytéž střevíce."

VÝMĚNA LÁTEK

Manželka: "Mužičku, kup mi nové šaty. Vzpomeň si, jak dlouho tomu je, co jsem měla naposledy nové. Sám lékař už mi říkal, že potřebuji rychlejší výměnu látek."

Ctnosti rodinného života

Marie Sadovská

NEJDOKONALEJŠÍMI ctnostmi, ba plností svatosti, se skvěla Svatá Rodina Nazaretská.

Je užitečné, zamyslet se nad krásou rodinného života v chudém domku Nazaretském. Tu nadpřirozenou krásu vystihují texty mešní liturgie ze svátku Svaté Rodiny.

Připomeňme si slova mešního vstupu: "Plesej radostí otec Spravedlivého, raduj se Otec tvůj i Matka tvá a plesej ta, jež tě porodila." Význam toho pozdravu vzatého z knihy Přísloví 23, je:

Plesej svatý Josefe, který jsi zastupoval Otce nebeského a opatroval Jeho božského Syna, toho Spravedlivého (Jenž byl Sluncem božské Spravedlnosti) raduj se Otec nebeský, i Matka Slova věčného, Panna Maria, Jež porodila zaslíbeného Vykupitele.

1.) Také my všichni se máme radovat při pohledu na Svatou Rodinu, máme být vděční božské Moudrosti, že skrze Svatou Rodinu "posvětila rodinný život nevystižnými ctnostmi" a že nás volá k následování těch ctností. A jaké to jsou ctnosti, kterými bychom měli ozdobit svá srdce — k oslavě Boží a ke štěstí rodinného života? Svatý Pavel je vypočítává ve své epistoletě: Jsou to srdečná milosrdnost, dobrota, pokora, mírnost, shovívavost, jaká se jeví tím, že snášejí jeden druhého a navzájem si odpouštějí. Hlavně pak je to láska, která je svazkem dokonalosti.

2.) Láska, pravá Kristova láska musí vládnout v rodinách, láska je pevným tmelem rodiny. Rodinu založili manželé při přijetí sedmé svátosti. U oltáře si slibovali

věrnou lásku, slibovali, že budou brát účast na tvůrčím díle Božím, jak to již v ráji ustanovil Všemohoucí, když řekl k prvním manželům "Rost'te a množte se." Láska manželská je láska tvůrčí — spolutvůrčí spolu se všemohoucím Tvůrcem, je to láska, která dává život dětem — po stránce tělesné, Bůh pak dává každému dítěti nesmrtelnou duši. Láska manželská dle vůle Boží má dávat život, má rozmnožovat lidské pokolení, má dávat nové syny a dcery Církvi Kristově, nové šířitele království Božího na zemi a nebi má dát nové světce. Láska manželská má zalidnit zemi dětmi Božími a nebe má zalidnit svatými a světicemi. Láska takováto je pilířem rodinného blaha, a ní se rozlévá pravý pokoj, o jakém mluví sv. Pavel ve své epistoletě. Naši předkové mívají nade dveřmi svých příbytků obrazy s velikými nápisy: "Kde láska, tam pokoj, kde pokoj, tam Bůh a kde Bůh hospodaří tam se dobře daří."

a.) U našich předků projevovala se v rodinách pravá, obětavá láska. Ovocem té lásky byly řady dětí. Známe staré pořekadlo: "Je nás dětí jako smetí, je nás pěkná hromádka, matičky své posloucháme, jak slepice — kuřátka."

Mnozí z nás se pamatují, jak bývaly ve školních čítankách básně Svatopluka Čecha, který vyrostl v rodině s dvanácti dětmi a rád líčil krásu rodinného života v rodinách chudých, bohabojných, kde nebylo pohodlí, kde nebylo statků pozemských, ale kde vládla ctnost. Pamatujeme se snad na verše z "Lešetínského kováře," ve kte-

řých vzpomíná básník na rodnou vesničku slovy:

"Chaloupka tam sívá,
shrbená a křivá,
hejno dětí kryla
chudým krovem svým,
kuřátka jak čilá
ukrývá si kvočna
křídlem pečlivým."

b.) Dojímavé obrazy ušlechtilého rodinného života nastiňují nám mnozí spisovatelé z řad kněží, jako na příklad Václav Kosmák ve své knížce "Vzpomínky na mou matku."

Tak prostičká, skromná, nenáročná byla matička kněze Kosmáka, obklopená řadou dětí. Od ráno do noci pilně pracovala, ráno byla první na nohou, večer poslední šla spát — a toho odpočinku mnohy bylo málo. Zábav žádných neznala, nikam nešla se "povyrazit," ani do divadla, ani do veselé společnosti, ani do hospody k tanci, nikam její kroky nesměřovaly, leč jen do kostela. Mše svatá a svaté přijímání byly jí vším, po ničem jiném netoužila. Doma jen a jen práce, jen a jen starosti. — Voiné chvíle nedělní a sváteční, přišlo-li se z kostela, věnovala svým dětem a modlila se růženec. Na knížce Kosmákově je zobrazena ta mamička — s růžencem kolem sepjatých dlaní. Syn kněz o jejím životě praví: "Tolik práce a tak málo odpočinku, tolik obětí a žádné zábavy, tolik starostí — a při tom spokojenu být, to se podaří jen srdci pokornému a čistému."

c.) Mít srdce pokorné a čisté, tot' největší krása katolické matky. Takové srdce měly všechny matky našich horlivých kněží. Byly to na příklad matka tatička Stojana, jež v malém a chudém domku Beňovském, zrodila osm dětí (náš světec byl pátý), dále matka šesti bratří — kněží Kolísků, jež ze svých dvanácti dětí polovici jich přivedla ke službě oltáře, matka tří zasloužilých kněží Jemelků, která měla kolem sebe rovněž dvanáct dítek jak dvanáct apoštolů. Mohly bychom jmenovat mnoho a mnoho takových obětavých maminek, které v chudobě, v četných svízlech a bolestech, daly Církvi svaté tolik oddaných služebníků. Naši kněží většinou pocházejí z chudých, početných rodin a mohli by nám vyprávět o svých mamin-

kách, co vše zakusily ve svém životě, kolik vytrpěly pro své děti, jak rády ty děti přijímaly od Pána Boha jako vzácný dar a nikdy nereptaly, nikdy si nestěžovaly na nic a statečně šly cestou kříže — za božským Spasitelem, za Matičkou Sedmibolestnou.

d.) Naše zbožné matičky dovedly trpět a proto se nebály častého mateřství, nevyhýbaly se mateřským obětím. Po boku těchto vzorných matek žili hodní otcové, pilní a pracovití, kteří se snažili být podobnými svatému Josefu. Matičky naše podobaly se Matce Boží, Panně Marii — a takoví rodiče přáli si vychovat ve svých dětech následovníky Ježíše — božského Dítěte. A tak naše zbožné katolické rodiny žily dle vzoru Svaté Rodiny Nazaretské. Takové rodiny staly se požehnáním pro náš národ, daly mu kněze, apoštoly a apoštolky pravdy, šířitele dobra, zachránce mravnosti.

3.) V katolických rodinách, kde se věrně plnila vůle Boží, rodiče věnovali vzornou péči svým dětem. Řídili se dle svatého Josefa a Panny Marie, kteří jsou nám představitelny v evangeliu svátku Svaté Rodiny za té okolnosti, kdy se jim ztratil dvanáctiletý Ježíš a oni ho hledali a nepopřáli si klidu, dokud ho nenašli. Posléze ho našli ve chrámě. Vzorní rodiče vychovávají své děti tak, aby je mohli, nejsou-li doma, či ve škole, nalézt ve chrámě.

(Smutný úkaz naší doby — té doby, kdy upadá mravnost v rodinách — právě je, že se najdou děti na ulicích a kdekoli jinde (i na místech zkázy, hříchu) ve chrámě však se jich najde málo. A je-li málo dětí ve chrámě, je málo dětí hodných, poslušných a ctnostných. Vždyť chrám se svatostánkem, chrám s oltářem, na němž se koná obět' Nejsvětější a kde se nabízí nadpřirozená Posila pro duši ve svatém přijímání — jen chrám Boží může vychovat mládež ke ctnostem. Z dětí, které se vyhýbají chrámu, které o svatostánek, o svátostného Spasitele nestojí, vyrůstají zpustlíci, všelijací "chuligáni," lidé hrubí, sobečtí, nemravní a zločinní, kteří jsou pro národ neštěstím.)

4.) Jak nutná je mravní obroda rodiny dvacátého století — obroda dle vzoru Svaté Rodiny Nazaretské. Starejme se o takovou obrodu.

Nemůžeme-li jinak působit, přispívejme k

záchraně rodin svými modlitbami a příkladem ctnostného, křesťanského života.

Modleme se za duchovní prospěch a spásu našich rodin, doporučujeme denně rodiny do ochrany Panny Marie a sv. Josefa, jak nás k tomu vybízí Církev svatá, která v liturgii svátku Svaté Rodiny před pozdvihováním prosí Hospodina, aby "na přímělu Panny Marie Bohorodičky a svatého Josefa rodiny naše v míru a milosti své upevnil."

Vyprošujeme svým rodinám u oltáře Páně nadpřirozenou pomoc, aby ty rodiny došly věčné spásy, aby se splnilo to, oč žádáme s naší Církví svatou. Modleme se vroucně:

"Abychom, následující příkladu Svaté Rodiny, v hodině smrti své za pomoci slavné Panny Marie a sv. Josefa skrze Tebe, Pane Ježíši, do věčných stánků zasloužili si být přijati."

PRAŽSKÉ PAMÁTKY Z DOBY ROMÁNSKÉ

První pražskou kamennou stavbou byl kostel sv. Víta na hradě pražském, postavený knížetem Václavem mezi lety 926-930. Za knížete Spytihněva ustupuje tato rotunda trojlodní basilice. Spytihněvův nástupce Vratislav postavil z prestižních důvodů na Vyšehradě kamenný palác a dva kostely: jeden, zasvěcený sv. Petru a Pavlovi, druhý byl zasvěcen sv. Vavřinci. Tato stavba byla vykopána po mnoha staletích a přikryta betonovou deskou; patří k nejstarším a nejvýznamnějším památkám románského stavitelství.

Nejstarší viditelná vyšehradská památka z doby románské je rotunda sv. Martina z 11. století. Tvarem je jí blízká rotunda sv. Kříže na Starém Městě Pražském a rotunda sv. Štěpána na Rybníčku, poblíž chrámu sv. Štěpána na Novém Městě Pražském.

Z jiných románských staveb, jako byl kostel sv. Filipa a Jakuba, sv. Václava na Zderaze a sv. Martina ve zdi, se nezachovalo naprosto nic.

Největší rozvoj stavební činnosti románského slohu vyskytuje se za krále Vladislava II. On dokončil přestavbu praž. hradu.

Zmínky zasluhuje také chrám sv. Jiří, nejlépe zachovaná 3. lodní basilika se 2 štíhlými věžemi, jak ji známe podnes. Při

tomto chrámu byl založen I. klášter benediktinek, a jeho abatýši se stala Mlada sestra Boleslava II.

Kolem r. 1170 zbudoval král Vladislav III. nový kamenný most, pojmenovaný na počest jeho manželky Judity. Byl postaven poněkud severněji od pozdějšího Karlova mostu. Bylo to velkolepé technické dílo, jediné toho druhu ve střední Evropě vedle kamenného mostu v Řezně.

Společným dílem krále Vladislava a biskupa Zdíka je klášter premonstrátů na Strahově, vzniklý r. 1140. Výzkumy posledních let ukazují, že pod barokní přestavbou je uchován komplex románského kláštera o velkém rozsahu.

Také řád Johanitů založil v Praze kolem r. 1170 na levém břehu Vltavy poblíž Juditina mostu svůj klášter. Zbytky jejich basiliky se zachovaly v dnešním nádvoří a chóru kostela P. Marie pod Řetězem.

Jinou památkou doby románské je kostel sv. Petra na Poříčí, pozměněný pozdějšími přestavbami... Z doby Vladislavovy se ještě zachovaly kamenné obytné domy nebo jejich zbytky kolem Staroměstského náměstí, a čítá se jich přes třicet. To vše je důkazem kulturní vyspělosti českého národa již v dávných dobách. J. Š.

KRONIKA

JUBILEA KNĚŽÍ

MSGR. FRANTIŠEK KOPECKÝ 60 LET KNĚZEM

Dne 31. října 1969 ač v nemocnici v Lincoln, Nebraska, tu si připomínal své 60ti leté vysvěcení na kněze biskupem J. Doubravou v Hradci Králové r. 1909 a na to druhý den na svátek Všech Svatých sloužil svou primicí v rodném Jičíně.

Msgr. František Kopecký

Po pětiletém působení v Čechách přijel v lednu 1914 do Sp. Států, nejdříve do diecese Superior ve Wisconsinu a později do Nebraska,

kde bylo více Čechů roztroušených v diecesi Lincoln. První kaplanství zastupoval u důstp. Moslera a dojížděl do Milligan, kde byli Češi. Stal se duchovním správcem v Deweese a později v Abie, Touhy, Crete, Milligan, Lawrence, Dwight a Bruno; v Lawrence opravil kostel a školu a v Bruno za jeho působení byla postavena síň.

Byl členem poradního biskupského sboru a zastával úřad děkanství v Lawrence a Bruno. Za jeho nezištnou činnost byl povýšen na papežského preláta Piem XII r. 1945. Své zlaté jubileum slavil r. 1959 a na to r. 1960 odebral se na odpočinek do městečka Dwight, kde i připomáhal.

DŮSTP. VÁCLAV MICHALIČKA, O.S.B., ŘEDITEL TISKÁRNY, OSLAVIL ZLATÉ JUBILEUM

Ačkoliv chrám sv. Prokopa v Chicagu byl svědkem mnoha slavností na 17. května 1970 v neděli byla koncelebrovaná jubilejní mše sv. šesti kněžími, hlavním celebrantem byl důstp. Václav Michalička, O.S.B., se spolubratry a spoluvysvěcenými dpp. Petrem Mizerou, O.S.B. a Benediktem Baurem, O.S.B., a s důstp. Jindřichem Stránským, vincenciánem, důstp. Janem Michaličkou, synovcem, farářem v Coalgate, Okla., a důstp. Vojtěchem Vitem, O.S.B., z redakce, který přednesl slavnostní kázání, v kněžišti byli opat Daniel Kučera, msgr. Martin Křížka, důstp. František Příbyl, farář bl. Anežky a důstp. Dominik Kotek, O.S.B., ceremoniář.

Oltář tonul ve svatodušní červení květin od známého květinářského závodu Soukalova a všichni přítomní modlili se mohutným zpěvem českým, který skutečně zase jednou hřmál klenbou svatoprokopského kostela. Otec Vít v

kázání vzpomenul kněží-pionýrů, jejich práci a dobrého českého lidu, těch rodin z nichž vyšli zde v Americe v druhé a třetí generaci naši další kněží, ti působí mezi naším lidem, děkoval jim za jejich průkopnickou práci a prosil přítomné, aby i dnes nezapomínali na trpící starou vlast našich předků odkud přišli. V tom smyslu vyzněla prosba písně Otčenáš a Svato-václavského chorálu, při němž průvod vycházel z chrámu.

Dp. Václav Michalička, O.S.B.

Po mši sv. byl banket v osadní síni organizován dámami klubu Národ. Předsedkyně klubu Národ pí. Sylvia Kučerová představila pí. Miladu Jandovou místopředs. spořitelny Columbia Savings co ceremoniářku. Tato představila nejdp. Daniela Kučera, opata, který poděkoval všem třem jubilantům za jejich cílevědomou práci a celoživotní příklad obětavosti a dobrého duchovního života. Msgr. Martin Křížka, čestný předseda Nár. svazu, jako dlouholetý přítel pozdravil jubilanta za Svaz v němž P. Václav celá léta je činným. Za rodinu Michaličkovu, bratr, Josef Michalička z Union City, Okla., promluvil za přítomné z rodiny sestru Marii, sestřenicí Annu, synovce, neteře a svou rodinu. Za klub "Domov" před. Ferda Küssel a za "Orly" náčelník Ing. Vladimír Richter pronesli blahopřání s darem a br. Cyril Příkazský odevzdal Orelskou jubilejní medaili. Za klub Národ a tiskárnu promluvil pí. Sylvia Kučerová, předsedkyně a řídící kancelář v tiskárně.

Mezi tím pí. Milada Jandová přečetla telegramy: z Vatikánu od státního sekretáře s papežským požehnáním, od presidenta Sp. Států Richarda Nixona, místopředsedu Spiro Agnewa, arcibiskupa kardinála Jana Codyho a starosty Richarda Daleyho obou z Chicaga,

biskupa Jana L. Mořkovského z Houstonu, msgra. Václava Hradeckého z Garner, Iowa a msgr. Pavla VanDorpa z Okeene, Okla., pozdravoval P. Václava co prvního kněze z Oklahomy. Další telegramy od Distr. Svazů z Clevelandu, dp. Jan Anděl, pp. V. Hyvnár, Jos. Kocáb, pí. Marie Smitko, z Toleda p. Jan Kučera, New Yorku dp. Jos. Větrovec, C.Ss.R., pí. Františka Hejlová, z Dubuque, Ia. p. Karel Brejcha. Dále za jednoty: Česko Katolickou dāmy: Anna Veverka, Elsie Filous a Milada Janda. Za Katol. Dělníka dp. F. Oborný, pp. A. G. Sirek a S. Wagner. Za Slovinskou ženskou pí. K. Leskovárová. Celá řada blahopřání přišla i z Čech, kde jsou rodni přátelé i bratranec je knězem.

Ku konci důstp. Václav jubilant, všem přítomným děkoval, že se podíleli na jeho slavnosti. Jako šéf tiskárny vzdal veřejnou pochvalu a uznání všem zaměstnancům a spolubratrům za jejich oddanost a spolupráci, tím je, že naše noviny vycházejí. Jsou to: Ctih. bratři Petr Pavliňák, Valerian Horký, Rafael Kozel a pp. Louis Muželák, Pavel Kořík, Frank Řišánek, Louis Řeřucha, Frank Glaváč a Jan Novogrodski. V kanceláři pí. Sylvia Kučera a Ruby Senyl.

Důstp. Václav Michalička narodil se dne 26. dubna 1894 na farmě u Union City, Oklahoma z rodičů Cyrilla a Marie (Lot) Michaličkových, kteří přijeli již r. 1890 do Ameriky do Portsmouth, Iowa z Kunvaldu v Čechách z Orlických hor. Chodil do venkovské školy a dva roky do osadní když byla zřízená, pak studoval v koleji sv. Prokopa i v semináři a byl vysvěcen 29. května 1920 arcibiskupem Jirí Mundeleinem v Chicagu. Prímici měl v Union City 8. června. Na to byl poslán na Katolickou universitu do Washingtonu, kde dosáhl doktorátu v cír. právu, pak vyučoval 20 let v semináři sv. Prokopa a časem byl i prefektem a později prokurátorem 9 let. Během jeho vyučování v Lisle v letech '25-40tých podílel se na českých rozhlasových hodinách ze stanic WEDC a WHFC pod záštitou Distr. Svazu čes. katolíků i byl kaplanem Nár. Svazu. Byl ustanoven farářem osady Nanebevstoupení ve Dwight, Nebr., v červnu 1942. Zde byl zrovna tři roky, za jeho času se doplatil dluh \$38,500. na oadě zbyvajících na škole, v čemž obětaví osadníci příkladně spolupracovali.

Když r. 1946 na žádost břevnovského převora Anastáze Opaska s úchvalou z Říma, opat Prokop Neužil od sv. Prokopa v Lisle, Illinois vyslal čtyry kněze do Broumova by tam působili po druhé svět. válce, následkem odsunutí německých členů benediktinů, P. Václav byl mezi nimi, i aby tito měli postaráno o domácnost byla s nimi poslána jeho sestra Marie, která mu řídila domácnost ve Dwight, Nebr. Zde působil dva roky, po puči únoru 1948 v lete na to se vrátil a na podzim byl ustanoven ředitelem tiskárny, kde zůstal 4 roky. Pak byl

farářem v Chetek, Wisconsin s mší Cameron, zde působil 10 let a r. 1962 ku konci července byl ustanoven opět ředitelem tiskárny.

DŮSTP. BENEDIKT BAUER, O.S.B., OSLAVIL ZLATÉ JUBILEUM

V nejstarším českém kostele sv. Jana Nep. v St. Louis, Missouri, v neděli 7. června 1970, důstp. Benedikt Bauer, O.S.B., obětoval děkovnou slavnou mši sv., jemuž přisluhovali důstpp. Vojtěch Prokeš, farář a Václav Pavlík, kaplan. Oltář byl vyzdoben s krásnými žlutými chrysantémy s 50kou v čele. Obětní hostie a víno přinesly družičky z r. 1920 při zpěvu "Krásna jsi, O Maria." Slavnostní kázání přednesl sám jubilant český pro osadníky i české přátele z předměstí. Vzpomenul jak v tomto kostele byl křtěn a přijal Tělo Páně z rukou "Tatička" Hessouna, faráře dlouholetého u sv. Jana, ministroval i byl biřmován i měl zde svou přímici 6. června 1920. Vzpomenul následujících farářů u sv. Jana důstpp. Karla Blehy, Václava Linka a nynějšího Vojtěcha Prokeše. Večer sloužil mši sv. v domě manželů Anton Kašparových u své nětěře, kde bydlí jeho 90 letá starší sestra p. Anna Ottová, která po dlouhá leta mu sloužila za hospodyně ve Dwight, Nebr. a Haugen, Wis., odkud ji oltářní spolek poslal péknou kyticí. Biskup Jiří Hammes ze Superior, Wis., mu zaslal blahopřání.

Důstp. Bauer vychodil osadní školu, pokračoval klasická studie na universitě St. Louis a koleji sv. Prokopa, kde i prodělal seminář, byl vysvěcen 29. května 1920 arcibiskupem Jiřím Mundeleinem v Chicagu.

Jelikož byl benediktínem záhy vyučoval od r. 1914 v koleji sv. Prokopa i po jeho vysvěcení a řídil atletiku, ale pro jeho fečnické schopnosti připravoval se v oboru misionářském při katol. univ. ve Washingtonu. Pak řadu let konal mše na českých osadách.

Bylo to r. 1930, kdy biskup Ludvík Kučera byl ustanoven pro diecesi Lincoln, Nebr., on záhy obrátil se na opata Valentina Kohlbecka u sv. Prokopa v Lisle, aby mu poslal 4 kněze, (dp. Alfons Biskup, O.S.B., již tam byl za biskupa Frant. Beckmana), jemuž vyhověl a mezi nimi byl i dp. Bauer ustanoven do Dwight, Nebr.

Tato osada Nanebevstoupení ve Dwight byla zatížena velkým dluhem tím, že byla postavená velká škola a na to následovala v 30tých letech národní tíseň i velké neúrody, dluh vzrostl na \$95,000. Jaké starosti a obětí museli přinést osadníci se ukazuje, že vše učinili, aby zachránili svou školu, osadní výbor: pp. Josef Kobza, Josef Šonka, Karel Jelínek a Cyril Hotový se usnesli s farářem Bauerem, že se dá zaplatit dluh, když všechny rodiny darují jeden akr kukurice na to, jako jejich desátek. Vyvolalo

to velké nadšení, když se to uskutečňovalo i omažské noviny Omaha World Herald vyslal svého zástupce a sfilmoval to do nedělního čísla 17. list. 1940. I v jiných novinách ve Sp. Státech si propůjčovali tento referát. Tímto způsobem se tento dluh r. 1946 splatil. Škola těšila se právem veřejností od státu Nebraska po celá léta.

Dp. Benedikt Bauer, O.S.B.

Důstp. Bauer zvelebil osadní majetek parkem mezi kostelem a školou s několika kapličkami ku cti sv. Cecilie, sv. Judovi a Getsemani, při čemž mu ochotní osadníci Josef Vogeltanz, Jim Kabourek a Frank Coufal pomáhali. Uprostřed parku je na podstavci krásná socha Panny Marie. I velkou osadní síň vypravili s prostorou jídelnou v přízemí na 220 hostů s moderní kuchyní.

Po 11 letech byl dp. Bauer ustanoven farářem Nejsv. Trojice v Haugen, Wisconsin, kde setrval až do jara 1967 vyčerpán a k vůli nemoci se vzdal. Zde 24 let neúnavně pracoval, měl i vedlejší misii v Saronna na starost. Nový kostel se postavil r. 1951, v němž je velké sanktuarium a uprostřed velký kříž s osobní velikostí podobou Krista, vyřezanou v Německu nedaleko Oberamergau, darovanou dp. Rudolfem Hodíkem z Casco, Wis. Oltář byl vyroben z místního dřeva v Haugen. Na věži jsou tři harmonické zvony z Holandska, jejich melodie krásně se rozléhá po okolí. U kostela před školou je menší park se sousoším Panny Marie Fatimské s dítkami Jacintou, Franciskem a Lucii. Na pravé straně před kostelem je socha sv. Isidora, patrona farmářů jak drží pluh. I zde postavil novou faru a zmodernisoval dům sester.

Jeho stříbrné jubileum oslavil r. 1945 v Haugen i Saroně, kde upravil sanktuarium s novým oltářem a rozšířil sakristii. Zanechal všude milé vzpomínky a památky.

DŮSTP. PETR MIZERA, O.S.B., OSLAVIL 50 LET KNĚŽSTVÍ

Dne 17. června 1970 za blaholů klášterních zvonů a zpěvu řeholní družiny svatopropokské průvodem odebral se dp. Petr Mizera, O.S.B., doprovázen spolujubilanty dpp. Benediktem Bauerem, Václavem Michaličkou, ndp. opatem Danielem Kučerou a 30 řeholními a diecesálními kněžími k oltáři v novém klášterním chrámu Páně, kde koncelebroval děkovnou mši sv.

Dp. Petr Mizera, O.S.B.

Byl tu velký počet kněží jak latinských tak byzantských se svým biskupem Michaellem Dudikem z Passaic, N.J., tito aby jej poctili jako svého bývalého ředitele semináře sv. Prokopa.

Po Evangelii ndp. opat Kučera pronesl přilehavý proslov o významu kněžství a potřebě jeho v této rozžarané době. Poukázal na službu prokázanou těmito třemi jubilanty během půlstoletí v semináři, koleji, na osadách i tisku, poděkoval a blahopřál jim. Obětiny při mši sv. přinesli p. Josef Suk, dlouholetý důvěrník osady sv. Prokopa, kde jubilant byl farářem 15 let a ovdovělá rodná sestra p. Marie Gessnerová. Ku konci mše sv. byzantský klérus čtverhlasně zapěl: "Mnogaja ljita" jež se krásně rozlehalo chrámem.

Po mši sv. byl podáván oběd po němž byly přiležitostně proslovy, které vyvolával dp. Stanislav Veselý, O.S.B., co obřadník. Jménem bývalých seminaristů, nyní kněží, dp. Vojtěch Krejčí, farář u sv. Vojtěcha v Omaze promluvil, oceniv výchovu Otců Benediktinů a ujistil, že všichni jsou věrní svému povolání. Vzpomenul několik anekdot a zkušeností v semináři svatopropokském jak v prázdném čase

na svém revíru vystavěli a upravili chatu v lesíku. V krátkém proslovu ndp. opat Kučera jménem klášterního sboru poděkoval přítomným za tak velkou účast, vzpomenu v Pánu zesnulých průkopníků, kteří založili tento klášter a ocenil práci třech jubilantů. Mezi tím byzantský sbor kněží zapěl několik písní.

Byli tu představení ndp. Ondřej Grutka, biskup z Gary, Indiany a ndp. Michaelle Dudika z Passaic, N.J. Na to promluvil p. Jan Koteš, důvěrník osady sv. Prokopa za tuto osadu, vzpomenu mnohonásobné činnosti jubilanta jak duchovní tak i budovací, neb za jeho působení celá velká školní budova byla zmodernizovaná i s výtopem což vše stálo na \$260.000., což v 50tých letech, známý stavitel Frank Sedlák vykonal tuto nesnadnou práci, pak byl postaven klášter pro sestry za \$160.000.

Poslední byl sám dp. Mizera jubilant, předně děkoval Pánu Bohu za četná dobrodíní ve svém životě. Vzpomenul jak se ho ujali Benediktini, když osířel, se svou sestrou trávili dětská léta v právě založeném sirotčinci sv. Josefa v Lisle, pak jak zesnulý opat Nepomuk Jaeger jej nechal vystudovat v koleji. Vzpomenul opata Prokopa Neužila a dpp. profesori Ildefonse Wittmanna, Valeriana Havlovce, Leonarda Gerla, Cyrilla Ženíška, Metoděje Voneše a Kosmy Veselého v koleji a semináři i sester Benediktinek v sirotčinci i osadníků a sester svatopropokských i rodné sestry jemuž darovala kalich, všem vše poděkoval.

Dp. jubilant po svém vysvěcení 29. května 1920 byl poslán do Říma na benediktinskou kolej Anselmiano, kde dosáhl doktorát bohovědy, navrátil se a v tomto oboru vyučoval v semináři 26 let, byl ředitelem semináře 15 let a převorem kláštera 6 let a farářem 15 let.

DŮSTP. EDUARD JÁNSKÝ 40 LET KNĚZEM

V neděli 5. dubna 1970 důstp. Eduard Jánský, farář osady sv. Josefa v Inez, Texas oslavil své rubínové jubileum kněžství se slavnou mši sv., kterou sloužil odpoledne o 3. hodině. Celá osada se zúčastnila s kněží ze sousedních farnostech.

Potom byla hostina v osadní síni s příslušnými přáními od osadníků a krajanských spolků.

Důstp. Jánský narodil se 22. ledna 1904 ne daleko Yoakum, rodičové přesídlili se r. 1913 do Shiner, kde navštěvoval školu sv. Ludmily. R. 1919 vstoupil do přípravného semináře sv. Jana v San Antonio, později vykonal bohoslovecká studie v semináři sv. Meinrada v Indianě. Vysvěcen byl dne 25. března 1930 v San Ferdinando katedrále v San Antonio, Texas. Svou primici slavil v kostele sv. Josefa v Yoakumu 31. března. Zajímavé je, že při této primici byli přítomni arcibiskup A. J. Drossaerts, důstpp. C. J. Beneš, Alois Mořkovský, Josef

Dp. Eduard Jánský

Pustka, děkan L. P. Netardus, Josef Klobouk, Boh. Kuřátko, děkan J. Szymanski a Ludvík Blínka z našineckých a více jiných.

SPOLEČNÉ JUBILEUM DP. ŠTĚPÁNA KRIEGERA, S.J.

Chvalně známí krajané, manželé Jan Krieger s chotí oslavili svoje zlaté jubileum manželství u sv. Jana Nepomuckého v St. Louis dne 30. června 1970, děkovnou mši sv. sloužil důstp. Štěpán Krieger, S.J., bratr, který před 40 lety byl vysvěcen právě 25. června 1930 v kostele sv. Františka Xaverského v St. Louis. K dovršení této společné slavnosti ještě syn Dr. Jan Krieger s manželkou slavili 20 leté trvání manželství. Byla to trojí oslava, jedinečná mezi našimi krajany v Americe.

Pan Jan Krieger st. s manželkou je znám svou činností v bývalé První Ústřední Jednotě, založené v 70tých letech a patřili do osady ještě za života msgra. Josefa Hessouna, Tatička St. Louiského.

Tato slavnosti byly přítomni, mezi četnými příbuznými a známými, dvě dcery manželů jubilarů, sice ctih. sestra Rose Andre ze San Diego, Chile, Již. Ameriky a ctih. sestra Marie Grace z Bostonu, bývalou misionářkou na Filipínách. Obě patří do kongregace Maryknollských sester.

Důstp. Štěpán Krieger, S.J., narodil se 21. prosince 1897, navštěvoval školu sv. Jana Nep. a pak vyšší školu. Na to r. 1916 začal studie na St. Louis universitě, později vstoupil do jezuitského řádu, po složení slibů pokračoval ve studiích a vyučoval v jezuitské vyšší škole v Clevelandu. Svou primici měl u sv. Jana Nep. v St. Louis, tehdy mu přísluhovali důstpp. Václav Línka, Václav Hamtíl a Vojtěch Prokeš, kázání měl P. Benedikt Bauer, O.S.B. Po vysvěcení se oddal vyučování v jezuitských kolejích zvláště v Regis College v Denver, Coloradu.

DŮSTP. MAURUS DLOUHÝ, O.S.B. 25 LET KNĚZEM

Svých dvaceti pět let vysvěcení, které bylo 17. pros. 1944 tehdy v kolejní kapli sv. Prokopa v Lisle, Illinois, si připomenul důstp. Maurus Dlouhý v den toho výročí.

Důstp. Dlouhý narodil se 21. března 1919 v Chicagu v tehdejší české Plzni a pokřtěn byl v kostele sv. Prokopa. Záhy se rodina odstěhovala do Cicera v sousedství kostela Panny Marie Svatohorské, zde navštěvoval školu a později kolej sv. Prokopa. Po noviciátě pokračoval v semináři sv. Prokopa až do vysvěcení. Na to potom studoval církevní právo na katol. universitě ve Washingtonu, kde získal doktorát.

V semináři sv. Prokopa vyučoval církevnímu právu a mravovědě a v 50tých letech byl ředitelem semináře až r. 1962, kdy byl ustanoven prokurátorem kláštera. Arcidiecese chicagská si vyžádala, aby byl výpomocným v kanceláři v manželském oddělení taktéž i při diecesi Joliet a při tom vyučuje v koleji sv. Prokopa v Lisle.

DŮSTP. JERONÝM DOBRÝ, O.S.B., OSLAVIL STŘÍBRNÉ JUBILEUM

V neděli 12. října 1969 v kostele Nejsv. Jména v Chickasha, Oklahoma o polednách důstp. Jeroným Dobrý, O.S.B., obětoval děkovnou mši sv. ku výročí svého vysvěcení na kněze v témže kostele, kde před 25 lety měl svou primici. Jak tehdy tak nyní jeho rodiče zesnulí neměli tu radost sdílet s ním a příbuzenstvem tuto slavnost. Kázání měl nejdř. opat Daniel Kučera z kláštera sv. Prokopa v Lisle, Illinois, jehož členem je oslavenec.

Osm žijících sourozenců a jejich rodiny se sjeli z dalekých domovů, dva bratři již zemřeli, přátelstvo Dobrých a matčino Novotných z Atwood, Kansas, Illinoisu a Texasu a krajan z Union City, Yukon a Bison, Oklahoma přijeli. Po mši sv. byla recepce v síni rytířů Kolumbových, ale o 5. hod. byla buffetová večeře v hotelu kam se hosté dostavili vzdor tomu, že v ten čas byly velké deště a zaplavily cesty. Zde v

přátelském rozhovoru přítomni, jako jedna rodina, se pobavili, kdo ví někteří již naposled.

Důstp. Jeroným Dobrý narodil se 15. února 1917 z Jana a Marie (Novotná) Dobrý v Minco, Oklahoma, navštěvoval venkovskou a pak osadní školu v Chickasha, Okla., na to vstoupil do koleje sv. Prokopa, stal se benediktínem r.

1939 a po skončení studií v semináři sv. Prokopa byl vysvěcen 17. pros. 1944 v kolejni kapli sv. Prokopa v Lisle, Illinois. Od svého vysvěcení vyučuje v koleji a zastává úřad účetního v klášteře, a nedělích a o svátcích vypomáhá na osadách. Matka četné rodiny zemřela v únoru r. 1924 a otec náhle r. 1934.

PRIMICE

NOVOSVĚCENEC V TEXASU

Památná slavnost se konala na národní svátek Zdobení hrobů, byl vysvěcen na kněze důstp. Walter Matuš v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Temple, Texas. Svěcení vykonal nejdůstp. Ludvík Reicher, biskup z Austin.

V neděli na to 31. května novokněz obětoval svou primici při níž mu přisluhovali místní farář dp. Doskočil, i dp. V. Svrček a sousední kněží. Přítomni byli jeho matka a bratr Marvin Matuš z Dallasu a nevlastní bratři Vilém Svrček z Waco, Eduard, Jan a Herman Svrčkovi z Dallasu i nevlastní sestra, paní Jos. Machová z Bellmead, Texas.

Novosvěcenec vychodil osadní školu ve West, později studoval v St. Mary's v Houstonu a na universitě sv. Tomáše. Matka je členkyní KJŽT.

DVA NAŠINCI OBLÁTI BYLI VYSVĚCENÍ

V Houstonu, Texas důstp. Donald L. Stavinocha, O.M.I., a důstp. Vilém E. Zapalač, O.M.I., byli vysvěceni na kněze dne 5. září 1970 nejdp. Antonínem Nepomuceno, O.M.I. (správně) světícím biskupem z Cotabo, již. Filipín v kostele Neposkvrněného Početí Panny Marie. Důstp. Stavinocha měl svou primici v kostele sv. Anny a důstp. Zapalač v kostele sv. Augustina, oba v Houstonu.

Důstp. Donald L. Stavinocha je ze čtvrtého pokolení po zesnulých Petru a Rosině Stavinochových, kteří přistěhovali se z Moravy r. 1874 na texaský lhostýn při LaGrange. Petr Stavinocha v 57 roce svého věku začal psát "Večerní promluvy dítkám při katechismu" po 7 let do své smrti 1893, napsal 800 stránek švábachem a použil místních příhod za příklady. V tehdejší době náboženské cvičení záleželo na rodičích.

Otec novokněze dr. C. L. Stavinocha je synem zesnulého C. L. Stavinochy, bývalým učitelem.

právníkem, zástupcem v texaské zákonodárné, okr. nadvládním a soudcem v Lavaca okr. v Hallettsville a práv. rádcem K.J.Ž.T., zemřel r. 1944. Dp. Donald Stavinocha narodil se 1. října 1943 v Houstonu, vychodil školu sv. Anny, zde v 13 roce vyhrál soutěž a tím získal cestu a pobyt u Salesianů v Kalifornii, rok na to vstoupil do přípravního semináře sv. Antonína v San Antonio, zde složil sliby a pokračoval ve studiích do vysvěcení.

Dp. Donald Stavinocha, O.M.I.

Taktéž důstp. Vilém E. Zapalač z osady Neposkvrněného Početí Panny Marie, kde je prvním z osady vysvěceným na kněze, vykonal stejná studie. Oba novosvěcenci budou studovat další rok v San Antoniu v oblátském semináři nežli je ustanoví na kněžská působistě.

POSVÁTNÉ POLE

DŮSTP. ADOLF PELIKÁN, S.J.,
ZESNUL V PÁNU

V úterý dne 18. list. 1969 volal redakci p. Bohumil Smutník, čilý dopisovatel a pomocník P. Adolfa Pelikána, že tento zemřel v noci v jezuitském domě přípravního semináře ve Fresno, Calif., kde trval na duchovním cvičení.

Pozůstatky zemřelého byly převezeny do kostela Nejsv. Svátosti v Hollywoodu, kde bylo slouženo koncelebrované requiem v sobotu 22. list. při němž předsedal J.E. James kardinál McIntyre, arcibiskup v Los Angeles u přítomnosti velkého počtu lidu, málo kdy se tolik zúčastnilo, jelikož byl znám co zpovědník v 6 jazycích. V pondělí po převezení pozůstatků do Santa Clara, Californie, kde v universitním kostele jezuitském bylo slavné requiem s asistencí slouženo dp. F. Surem a dp. J. Roche pronesl dojemné kázání vykresliv životní pout dp. Pelikána. K věčnému odpočinku byl zde uložen. Na rozloučenou československé delegace jak z Los Angeles tak z San Francisca zazpívali při skončení obřadů vynikajícímu synu své vlasti krásně české tklivé hymny s oblíbenou písní: "Odpočiňte v pokoji, po boji" a po modlitbách tajemník B. Smutník vhodil tři brsti hlíny na rakev jménem rodiny Pelikánovy.

Zemřelý misionář dp. Adolf Pelikán byl známý doma na Moravě z "Rozsévače", byl jeden z prvních vysvěcen dne 5. července 1919 na Petrově v Brně v nové republice. Narozen v Mysbořicích na západní Moravě, odtud přes Čechy do Říma, Londýna, Montrealu a Chatham v Kanadě až do San Francisca a konečně do Los Angeles ho vedla jeho životní dráha. Měl tu radost oslavit své zlaté jubileum kněžství, jemuž nejen sám kardinál McIntyre, ale nesčetná řada přátel blahopřála. Byli mu vděční jeho farníci za založení exulantské misijní osady v Los Angeles a za otcovskou péči o našince po celé Californii. R.I.P.

DŮSTP. FRANTIŠEK VACALA ZEMŘEL

Krajanské Chicago bylo nemile překvapeno náhlým skolem důstp. Františka Vacaly, který podlehl zákeřnému záchvatu srdeční vady dne 19. list. 1969 ve věku 48 let.

Narodil se 21. list. 1921 v Ciceru, Ill., z rodičů Vincence a Růženy (Šnokhaus) Vacalových, vychodil osadní školu Panny Marie Svatohorské, na to studoval v Quigley přípravním semináři a boboslovecká studie vykonal v semináři Panny Marie Jezerní v Mundelein, Ill. Na kněze byl vysvěcen 3. května 1947 a svou primici měl u P. Marie Svatohorské.

Po vysvěcení kaplanoval u Bl. Anežky čes., Bl. Sacrament, sv. Ludmily a posléze u sv. Odilona v Berwyn, Ill.

Dp. František Vacala

Zádušní koncelebrovaná mše sv. byla obětovaná v pondělí 24. list. u sv. Odilona a uložen byl na hřbitově sv. Vojtěcha v Niles, Ill. Byl jeden z 9 dětí, který se věnoval duchovnímu životu. Byl z té pozdější generace, která ještě rozuměla a dohovořila se český, když bylo zapotřeby, to slouží ke cti americké české rodině.

ZEMŘEL DP. HILÁR JURICA, O.S.B.

Dlouholetý profesor přírodních věd v koleji sv. Prokopa důstp. Hilár Jurica, O.S.B., zemřel na zápal plic v neděli dne 8. února 1970 v nemocnici Edwards v Naperville, Ill. Sem byl po druhé převezen od lednového nešťastného uklouznutí v chodbě u sv. Víta v Chicagu, kam dojížděl po 48 let na výpomoc v sobotu a neděli.

Zádušní koncelebrovanou mši sv. s pozůstatky obětoval jeho bratr důstp. Edmund Jurica v úterý v kostele sv. Víta pro osadníky. Ve čtvrtek byla další koncelebrovaná mši sv. v kapli koleje sv. Prokopa v Lisle, Ill., sloužena nejdp. opatem Danielem Kučerou u přítomnosti klášterního sboru a studentstva a pak byl uložen na klášterním hřbitově.

Důstp. Hilár Jurica se narodil ve Dvoře sv. Juraja na Slovensku 19. června 1892. Po příjezdu rodina Juricova se usadila v Cloverdale, Ill., ale otec záhy zemřel a matka se čtyřmi dětmi se přestěhovala do Chicaga, do osady sv. Prokopa. Zde navštěvovali osadní školu a malý Jan pracoval v expedici tiskárny Katolika a Národa. Ve studiích pokračoval v koleji sv. Prokopa a vstoupil do benediktinského řádu, složil sliby 12. července 1915, po skončení semináře byl vysvěcen 21. května 1921.

Jeho zájem v přírodních vědách, zvláště o botaniku, vedl ho k dalšímu studiu na Chicagské universitě, kde r. 1922 dosáhl doktorátu v tomto oboru. Žil pro svou vědu, vida v ní zrcadlit se Boží přírodu. Svou důmyslností vynalezl několik vyučovacích pomůcek, které jsou dnes ve školách používány. Průsvitné stolní desky na pozorování botanických přípravků i diapositivy jsou jeho vynálezem. Se svým bratrem dp. Edmundem vykreslil a sestavil celou řadu přehledných nákrešů rostlinných a biologických, které se užívají v amerických kolejích.

Dp. Hilár Jurica, O.S.B.

Jeho vědecké přínosy došly uznání v mnoha přírodovědeckých institucích, jichž byl členem. V botanické knihovně Carnegieho Institutu Technologie v Pittsburghu, Pa., je jeho podoba vyvěšená mezi čestnými členy, a v knize vědátorů "Kdo je kdo" společností Marquis a American Catholics se jeho jméno nachází.

Universitě DePaul v Chicagu sloužil jako předseda departmentu biologie a zde po 19 let přednášel. Alumnové koleje sv. Prokopa mu udělili záslušnou medaili významného profesora r. 1959.

Dnes přírodovědecký odbor v koleji sv. Prokopa má rozsáhlou sbírku upravených herbářů, nejružnějších plazů, ptáků a zvířat a za to musí děkovat zesnulému dp. Hiláru Juricovi. Žil v Boží přírodě od mikrobů až po předhistorické brotosaury. Žil tak trochu jako náš starobrněnský opat Řehoř Mendel, objevitel zákona dědičnosti.

DŮSTP. LADISLAV J. KLIMÍČEK ZEMŘEL

Po delší nemoci zemřel důstp. Ladislav J. Klimíček, farář osady Panny Marie ve Frýdku, Texas dne 13. února 1970. Pohřeb se konal v

pondělí 16. února, pontifikální requiem sloužil nejdp. L. J. Reichler, biskup z Austinu, Texas, české kázání pronesl msgr. A. W. Nesvadba a anglické dp. J. Quilter. Přítomni byli nejdp. Jan L. Mořkovský, biskup z Houstonu, monsignor, Jeroným Tydláčka, Eduard Matocha, kancléř a Arnošt Michálka a důstpp. Jan Kukrál, Jiří Bonhard a jiných na 100. Pohřben byl na hřbitově ve Weimar, kde odpočívají jeho rodiče.

Důstp. Ladislav Klimíček narodil se 4. dubna 1906 z rodičů Josefa a Johany (Naizerové) Klimíčekových ve Weimaru, Texas. Otec povoláním byl učitelem, ale později věnoval se obchodu se sniženým zbožím a farmářským nařadím, avšak záhy zemřel 15. února 1910.

Ovdovělá matka Klimíčková odstěhovala se s 6 dětmi do Granger, k rodičům, zakladatelé tamnější osady sv. Cyrila a Metoděje. Zde Ladislav vychodil školu a pak navštěvoval kolej sv. Prokopa 6 let a vstoupil do semináře Panny Marie v LaPorte, Texas.

Vysvěcen byl biskupem Křištofem E. Byrnem 18. května 1940, svou primici měl v Granger 20. května na níž kázal dp. Pavel Němec. Pak kaplanoval ve West, byl administrátorem osady sv. Josefa v Cyclone. Farářem byl ustanoven ve Frýdku r. 1944 až do smrti. Zde s osadníky zbudoval krásnou Lurďskou jeskyni na památku vojákům z II. svět. války a zde se dvakrát do roka konala velká slavnost na kterou se zdáli zúčastnilo mnoho lidí. Sám udržoval osadní majetek v pořádku. Těžce nesl uzavření osadní školy r. 1964 po 56 letech, kde msgr. W. A. Nesvadba byl mezi prvními žáky. Jeho starší matka zemřela u věku 93 let 9. července 1969. Jeho sestry Hata a Marta vedly mu domácnost. Pro svou povahu byl velice oblíben. R.I.P.

DŮSTP. PAVEL KONÍČEK ZEMŘEL

Poslední farář kostela sv. Václava v Detroit, Michigan, zemřel dne 2. srpna 1970 v Carmel Hall útulně pro kněze penzisty, tak telefonovala pí. Alžběta Gazárková, dlouholetá hospodyně zesnulého.

Pohřeb se konal z kostela sv. Stanislava, koncebrovanou mši sv. sloužil kardinál Jan Deardon, arcibiskup se světicími biskupy Waltrem Schoenherr a Tomášem Gubelton a sedmi polskými faráři msgr. V. Borkowicz, msgr. A. Gendrowski, důstpp. Josefem Malenka, Boguslavem Poznanski, Františkem Dolot, Jiřím Kajewski a Kazimírem Wsientlinski.

Msgr. Borkowski, děkan, měl promluvu, řekl, že znal zesnulého co nejlaskavějšího kněze, nikdo neodešel prázdný. Jeho farnost byla mezi chudinou. Měl tři menší nemocnice dosti vzdálené na starost, kam spěchal ve dne v noci zaopatřovat. Jednou lotři jej po půl noci přepadli a zbili, ráno jej našli osadníci, když šli na

6. hod. mši sv., byl pak delší dobu v nemocnici. Byl zpovědníkem mnoha kněží. Když osada sv. Václava, založená r. 1870, byla zrušena 1962, důstp. Koniček byl tím hluboce dotčen z čehož se neprobral i tak to působilo na osadníky. Kazatel jakoby chtěl usmířit, ujišťoval přítomné, že jsou vítáni u sv. Stanislava i v druhých osadách. Po mši sv. kardinál Deardon promluvil a úplně souhlasil s kazatelem a dodal, že to bylo nešťastné, když kostel sv. Václava byl zrušen. Tehdy byl nejstarší dřevěnou kostelní budovou v Detroit.

Dp. Pavel Koniček

Pohřeb byl na hřbitově Mt. Olivet, zde msgr. Borkowicz vykonal obřady. Při závěru důstp. Josef Hlaváček od sv. Jana oznámil, že zde je přítomen dp. Benedikt Bauer, O.S.B., z Lisle za klášter, by spolu pomodlili se česky Otčenáš a Zdravas a osadníci svatováclavští pěkně hlasitě odpověděli. To bylo rozloučení se svým farářem.

Důstp. Pavel Koniček narodil se v Chicagu dne 12. srpna 1891 v osadě sv. Víta, kde navštěvoval školu a později kolej sv. Prokopa, zde studoval v semináři a byl vysvěcen na kněze v Chicagu a svou primici měl u sv. Víta na svátek Božího Těla 25. června 1916. Po vysvěcení vyučoval co člen řádu v koleji sv. Prokopa, na to byl v Holy Cross, Wis., a dosluhoval u Panny Marie ve Phillips, Wisconsin. Když byla žádost o kněze v Detroit odebral se tam a převzal farářství u sv. Václava po dp. Františku Hajkovi r. 1929 starší to osadě v Detroit a působil až byla zrušena r. 1962. Již ku konci 30tých let přistěhovaním černochů a odstěhovaním našich lidí, postupně osada změnila svou původní formu. Avšak dalších 24 let, vzdor všem nepříznivým poměrům, dp. Koniček udržoval vše v duchu zakladajících českých prvních uselíků až do její zrušení r. 1962.

JUBILÁR—CTIH. BRATR BENEDIKT KOHOUT, O.S.B., ZEMŘEL

Ve sv. Týdnu, v pondělí dne 23. března 1970, ctih. bratr Benedikt Kohout, O.S.B., zemřel v nemocnici Mercy v Chicagu po delší nemoci u přítomnosti dvou spolubratrů důstpp. Demitria a Judy z kláštera sv. Prokopa. Zádusné obřady s koncebrovanou mši sv. sloužil nejdp. opat Daniel Kučera, O.S.B., v kolejni kapli sv. Prokopa v Lisle, Ill., ve středu 25. března a byl uložen na klášterním hřbitově.

Ct. br. Benedikt Kohout, O.S.B.

Br. Benedikt narodil se v Manovicích, neda-leko Nepomuku v Čechách dne 23. června 1892, nejmladší ze 7 dětí. Po smrti otcově r. 1912 odebrala se matka s ostatními dětmi do Ameriky, kde již odrostlejší byli. Usadili se v osadě sv. Prokopa v Chicagu. Záhy se stal sodálem Mariánské družiny Jan (pozdější Br. Benedikt) a po nějakém čase byl zaměstnán při klášteře sv. Prokopa v Lisle, Ill. Tu přicházejí do styku s bratry laiky, rozhodl se vstoupiti do kláštera. Po zkušebnímu roce složil sv. sliby 12. července 1915.

Za rok byl poslán na misie do Wisconsinu, kde benediktini z Lisle obstarávali menší kostely v diecési Superior. Zastával místa kostelníka, a kuchaře i průvodčího v Chetek, Cameron a Barron i Haugen u P. Damiana Kvítka, faráře. Později jeho byla potřeba na misi v Holy Cross severně od Phillips, ale od-tud dovážel důstp. Bartoloměje Kvítka do no-vézrozené osady St. Mary's ve Phillips pro české a slovenské farmáře, roztroušené v okolí, kteří tam probíjeli se v začátcích ve vylesně-ných plochách. Byly to krušné začátky v sibiř-ské zímě a z jara v bahnitých cestách se velmi těžko jezdilo. Plných 10 let tu pracoval až r.

1926 byl povolán zpět do Lisle, Ill., kde na klášterní farmě měl na starost stádo dojníc, které dodávaly mléka i másla klášteru a koleji. Počtem i kvalitou uvedl na vysokou úroveň toto stádo, že vždy bylo všeho hojnost, to konal 21 let.

Jelikož pětičlenná výprava r. 1946 z kláštera sv. Prokopa do Broumova by pomohla v klášteře sv. Václava, po odsunutí německých členů, měla potřebu o další pomoc, tu byli poslání v listopadu 1947 tři bratři, mezi nimi Br. Benedikt. Zde setrval až do února 1950, kdy komunistická vláda je vypověděla. Po návratu Br. Benedikt byl ustanoven, aby řídil expedici v tiskárně Čes. benediktinů, což konal velmi svědomitě až do jeho onemocnění v listopadu r. 1969, kdy se odebral do nemocnice by podstoupil operaci. Mnoho našich čtenářů a čtenářek si jej pamatují z jeho korespondence za Katolík a Národ. Nic jej tak netěšilo jako když obdržel nové odběratelé. Odešel na věčnost vzorný, pracovitý a pokorný řeholník ctih. br. Benedikt Kohout. Necht' Stvořitel mu hojně odplatí na věčnosti.

SESTRA M. RŮŽENA VAVRŮNĚK, O.S.B., ZEMŘELA

Z prvních novicek, v nově založeném klášteře Božského Srdce Páně (1895) v Chicagu u kostela sv. Víta, byla Sestra Růžena Vavrůnek z farmy u Luxemburgu, u Green Bay, Wis. Jelikož žádost o sestry do českých osadních škol byla značná a tehdy se také zřizoval český sirotčinec v arcidiecesi chicagské r. 1898-99 na pozemku kláštera sv. Prokopa v Lisle, Illinois, tu jakožto novicka byla přidělena Sr. Růžena by se starala o malé sirotky sem dopravené, kde byla tehdy představenou Sestra Ludmila Neužilová. Byly to těžké začátky, ale tyto průkopnické sestry zdolaly všechny těžkosti a nepříjemnosti s tím spojené, tak že ten ústav již v prvním čtvrtstoletí pojímal na 300 dětí a to zásluhou jejich práce.

Sestra Růžena celý svůj život strávila prací spojenou v kuchyni, neb pekárně i v prádelně, ale svou umělostí a obětavostí a nevyčerpatelnou energií se vyznamenala v kuchyni, nejen v klášteřích kde sestry vyučovaly, ale i po 30 let řídila kuchyň v klášteře a koleji sv. Prokopa v Lisle, Illinois, jakožto tamní představená. Vzpomíná se tam do dnes na ten čas. Později byla na osadách a konečně v Domově sv. Benedikta v Niles, Ill., kde jen do nedávna před

smrti pomáhala v kuchyni. Byla to skutečně pečlivá Marta a byla celému svému klášteru neocenitelným příkladem, v ní se osvědčilo doslovně benediktinské heslo "Modli se a pracuj!"

Jejími úmrtím odchází záslužná řeholnice, pionýrka kláštera Božského Srdce v Lisle, Ill., pro svou věcnou odplatu. Dnes církev postrádá takové obětavé řeholnice ku kterým lid ve světě má úctu a obdivuje jejich nezištnou obětavost. Zemřela 27. list. 1969 v 86 roce svého života a 69 roce co benediktinka.

Zádušné obřady se měl sv. byly obětovány v klášterní kapli v pondělí dne 1. pros. důstp. Stanislavem Veselým, kaplanem, a uložena byla na klášterní hřbitov. Bůh buď ji hojnou odplatou na věčnosti!

STAŘENKA MARIE PASTŮŠKOVÁ ZEMŘELA V TEXASU

V pátek ráno 5. června 1970 zemřela Marie Pastůšková ve Wichita Falls, Texas u věku 96 let. Pohřbena byla z kostela Panny Marie v Megargel, Texas na osadní hřbitov. Narodila se 22. list. 1871 ve Frenštátě na Moravě. Do Texasu přijela s rodiči Antonem a Annou Černoškovými r. 1880 a rolničili u Hostýna, Fayette okresu a pak u Ammansville. Zesnulá Marie se provdala za Aloise Pastůšku r. 1894, za ně kolik let se odstěhovali od Hostýna k Megargel, severozápadního Texasu, známé co "mečíkovitá pláň" od tamnější rostliny. Byli spoluzakladatelé osady Panny Marie a prodělali krušné časy v tomto suchém pásmu, vzdor tomu zachovala si duševní i tělesnou svěžost. Manžel Alois zemřel r. 1941. Zanechává 4 syny a 4 dcery, 2 bratry Vilema ve Smithville a Franka v Oklahoma City, 20 vnoučat, 54 pravnoučat a jedno pra-pravnouče. (Našinec 19. června 1970)

NEJSTARŠÍ NAŠINEC ZEMŘEL V TEXASU

Ve Fayetteville, Texasu zemřel Josef Sýkora u věku 105 let. Byl pochován z kostela sv. Jana na osadní hřbitov 3. června 1970 důstp. B. Mazurkiewiczem. Narodil se r. 1865 a z Moravy přijel do Texasu r. 1883. Oženil se s Kateřinou Bělotovou, která zemřela 9. března 1936. Zanechává dcery p. Ludmilu Keith a slečny Annu a Marii ve Fayette a sestru sl. Annu Sýkorovou v ElCampo, 4 vnoučata, 5 pravnoučat a 1 pra-pravnouče.

(Nový Domov 11. června '70)

SLAVNOSTNÍ POSVĚCENÍ KLÁŠTERA A CHRÁMU SV. PROKOPA V LISLE, ILL.

Na svátek sv. Markety, královny dne 10. června 1970, o 3:30 hod. odp., nový klášter s kostelem byly posvěceny nejdp. primasem arcipatem Rembertem Weaklandem od sv. Anselma na Monte Aventinu v Římě — (kde již v X. stol. byl mnichem náš pražský biskup a zakladatel Břevnova, Slavníkovec sv. Vojtěch) v doprovodu jiných benediktinských opatů a klášterního sboru, za zvuku varhan řízených P. Albánem Hřebičem.

Mezi hosty byli biskupové: nejdp. Jan L. Mořkovský z Houstonu, Texas, rusínský biskup Emil Mihaľik z Parma, Ohio a ukrajinský biskup Jaroslav Gabro z Chicaga. Naše krajaňské organisace: Národní svaz i Distriktní svazy z Chicaga, Clevelandu i New Yorku, Česká katol. jednota, Lesnici i Lesnice, Rieger, Národ i Domov kluby a spolky Matek a přátel koleje sv. Prokopa a lidé z Chicaga i předměstí byli přítomni.

Samostatná budova kláštera sv. Prokopa v Lisle, Illinois, kterou posvětil nejdp. opat Primas Rembert G. Weakland, O.S.B., od sv. Anselma v Římě dne 10. června 1970, a při tom místní biskup diecese Joliet, Illinois, nejdp. Romeo Blanchette, obětoval koncelebrovanou mši sv. Toto je již třetí klášterní budova, první v Chicagu 1887 byla společná s farou a druhá r. 1916 byla spojená v budově se seminářem a koleji sv. Prokopa v Lisle, Illinois.

Sídelní biskup Romeo Blanchette z Joliet pak koncelebroval mši sv. s 15 opaty a 28 kněžimi z kláštera. Svatoprokopský opat Daniel Kučera pronesl slavnostní kázání na starozákonní text o významu chrámu v Jerusalemě. Vděčně vzpomenu všech zakladatelů a pionýrů kláštera, kteří se zasloužili o udržení víry mezi našim lidem před 85 lety. Jejich přání, postavit klášter i kostel, je nyní s Boží pomocí splněno, tudíž je povinnosti, vzdát za to Pánu Bohu díky.

Slavnostním zapněním "Tebe Bože chválíme" byla církevní slavnost ukončena. Na to byli všichni pohostěni v nové budově.

Trochu dějin

Svatoprokopský klášter Českých benediktinů vznikl původně při osadě sv. Prokopa v bývalé České Plzni v Chicagu na 18 a Allport ul., kde stojí do dnes kostel sv. Prokopa, fara, škola a tiskárna novin Katolika a Národa. Osada byla

založena r. 1875 důst. Vilémem Čokou. Pro nával českých přistěhovalců, jeden kněz nestačil, proto byli povoláni čeští benediktini z kláštera sv. Vincence v Latrobe, Pennsylvanii. Již r. 1877 benediktin důst. Václav Kočárník se vydal do Omahy, Nebr., kde byli čeští přistěhovalci roztroušeni i na širokém venkově. Tu se zrodila myšlenka založit český klášter, avšak to se uskutečnilo později v Chicagu. R. 1885 důst. Václav Kočárník s důst. Vilémem Čokou si zaměnili místa, tento převzal Nebrasku, i stal se zde gen. vikářem až do své smrti 16. července 1902.

Na svátek bl. Anežky Čes. 2. března důst. Nepomuk Jaeger a Sigismund Singer převzali z rukou důst. Viléma Čoky řízení osady sv. Prokopa v Chicagu. To se stalo se schválením arcibiskupa Patrika Feehana v Chicagu a arcipata Boniface Wimmer v klášteře sv. Vincence. K ním se záhy přidružili důst. Václav Kočárník z Nebrasky a Ildefons Wittman z sv. Vincence.

Za dva roky do dne 2. března 1887 Čeští benediktini otevřeli první třídu koleje sv. Prokopa v budově za kostelem na podnět Fratera Prokopa Neužila.

Samostatné převorství

Tento stejný rok výnosem sv. Stolice ze dne 22. srpna sbor benediktinů u sv. Prokopa byl ustaven samostatným převorstvím s převorem Nepomukem Jaegrem za představeného, pozůstává z 6 kněží, dvou kleriků a dvou bratrů.

K vánocům r. 1889 vyšlo první číslo Přítele Dítěte, tím byl založen tiskový apoštolát tak, že ke svátku sv. Prokopa 4. července 1893 vyšlo

první číslo Katolika a za půl roku na to 8. února 1894 první číslo denníka Národ. Potom ještě vyšly Hospodářské Listy r. 1898, "Apoštolát modlitby" 1900, čtvrtletník "Vezmi a čti" 1914 a Vůdce 1921. Mezi tím se vytisklo mnoho knih, katechismy, čítanky i modlitební knížky od '90tých a pokračovalo se až do přítomné doby.

Pro nedostatek místa, se koupil pozemek v Lisle a zde se postavila první část nynější hlavní budovy koleje r. 1900 a započalo se zde vyučovat v září 1901. Přistavovalo se r. 1907 a 1912.

Klášter se přistěhoval 12. července 1914 z Chicaga do Lisle s povolením z Říma. K hlavní budově koleje r. 1915 se přistavila část kláštera i semináře, toto bylo posvěceno 18. června 1916 arcibiskupem Jiřím Mundeleinem z Chicaga. Při této slavnosti české kázání měl biskup Josef M. Koudelka ze Superior, Wisconsin a benediktinský biskup Leo Haid z sev. Karolíny měl anglické.

Další budovy byly postaveny následovně: tělocvična a kotlárna r. 1925-26, budova pro fyziku a chemii r. 1939-40, první obytná budova pro studenty Jaeger Hall 1952, Kohlbeck Hall 1960, knihovna 1962-63, budova pro vědy 1967-68, Neužil Hall 1968, a Ondrák Hall 1970. Poslední budovy kláštera s kostelem se započalo na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie dne 8. pros. 1967, kdy opat Daniel Kučera učinil první výkop, ale s práci se začalo 29. ledna 1968 a tyto byly posvěceny jak z hora udáno dne 10. června 1970.

Na to vpolo června klášterní sbor se přestěhoval z hlavní budovy koleje, v níž byl klášter od r. 1916 do nového kláštera.

OSADY

STO LET OSADY SV. JOSEFA V KELLNERSVILLE, WIS.

Tato osada sv. Josefa je jedna ze nejstarších ve Wisconsinu, před ní byly sv. Václava v Cooperstown (1858) a sv. Václava v Greenstreet (1859) obě již zaniklé vlastně splynulé se jinonárodními, tak, že již dnes nenesou svá jména. Jejich zakládající rodiny tehdy prodělali nesčetné těžkosti a přinesli velké oběti, to jsou dějiny našich prvních krajanů.

Dle kalendáře Katolika z r. 1947, kde je zaznamenáno diamantové jubileum této osady, připomíná, že oslava byla na den 75ého výročí totiž 29. list. 1945, posvěcení tehdy biskupem Josefem Melchrem z Green Bay, Wisconsin.

Jak tu také čteme, že v dějinách osady se píše o jejím založení toto: "bylo jednáno již v roce 1868, když skupina rodin v místě usazených požádala biskupa Melchra, aby jí dovořil založit novou osadu, protože tehdejší kostel sv. Václava v Greenstreet nepostačoval pro velký počet osadníků."

Celé velké okolí bylo známo co "česká osada" dovídáme se dále, že "osadníci se ihned již pracovat na založení a stavbě kostela." Nový kostel byl posvěcen. R. 1872 byl zde ustanoven důst. Josef Malý, první český misionář ve státu Wisconsin, ale za nedlouho obsluhoval jiné osady roztroušené v tomto velkém okolí Reedsville, Stangelville, Carltown, Tisch Mills

a Slovana. Za jeho působení byla zde zřízena první katolická škola r. 1884, která sloužila až do r. 1910, kdy byla nová postavená. Když tato druhá škola byla ohněm poškozena 16. list. 1934, třetí se postavila za skoro \$30,000. Tuto budovu posvětil biskup Pavel P. Rhode 20. ledna 1935.

Nový kostel se postavil r. 1914-15 přičiněním důstpp. Vojtěcha Cipína a Viléma Brauna s osadníky, byl posvěcen 28. pros. 1916 biskupem Pavlem Rhodem. Rozlohou je velký měří 46 při 124 stopách s věží 140 stop vysokou, je sta- věn ze žuly a cihel a je okrasou celého okolí. Je vybaven moderním ústředním vytápěním i větráním a osvětlením.

Oslava 75 let se konala neobyčejně okázale jak v účastenství duchovních tak věřících ne- jen z osady této, ale daleko široko přišli se podílet. Slavnou mši sv. sloužil důstp. Emil Šimek, odchovanec v osadě, ale farář ze Stan- gelville, jemu přísluhovali důstpp. Josef Kalí- šek z Kewaunee a Cyril Kabát z Antigo a Edu- ard Raděj z Manitowoc. Slavnostní české ká- zání pronesl důstp. Jan G. Rous z Tisch Mills. Slavnosti byl přítomen biskup Stanislav Bona

z Green Bay jenž pronesl krásné uznání Čechů v jeho diecesi.

Pro zajímavost uvádíme duchovní správce osady:

Jiří Brunner 1870-1871
Gideon Mazánek 1871-1872
Josef Malý 1872-1880
W. J. Reviš 1880-1881
Josef Malý 1882-1885
Ignác Langer 1885-1888
František Přivozník 1888-1889
Václav Koerner 1889-1893
Vojtěch Cipín 1894-1896
Rudolf Lakomý 1896-1897
František Just 1898-1902
Vojtěch Cipín 1902-1903
František Kolář 1903-1905
Vojtěch Cipín 1905-1914
Vojtěch Braun 1914-1918
B. Bendelevski 1918-1919
R. J. Reindl 1919-1920
Jan G. Rous 1920-1938
Josef Kalíšek 1938-1943
František Svatek 1943-1958
Msgr. Jos. Kalíšek 1958-1969 srpen
František Kerscher 1969

OSADA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V OMAZE SLAVILA DIAMANTOVÉ JUBILEUM

Příliv českého přistěhovalectva v té bráně Západu se rozlil až na pokraj její jižní části tak zvané South Omaha, kde byly velké jatky. Z prvu naši lidé navštěvovali nejbližší kostel sv. Anežky, ale, že to bylo cizí tak se usnesli, že si založí svou osadu. V lednu r. 1893 důstp. Jan Vránek, mladý kněz, který přijel do Ame- riky r. 1890 a misionář v severní Nebrasce, kde měl na starosti 12 roztroušených osadek našeho lidu, nejdříve se sídlem v Norfolk a pak v Creighton, byl povolán k sv. Václavu do Oma- hy po vldp. Vilému Čokovi. Odtud se horlivě staral o náš český lid po tomto městě, byl to on, který dal podnět a založil osadu Nanebe- vzetí, zakoupil pozemek na 22 a U ulici za \$1,100 na krásném návrší se schválením bisku- pa Richarda Scannella. Při vykopávce se zjis- tilo, že místo sloužilo za indianské pohřebiště.

Na čas byl ustanoven kaplanem důstp. Karel Žák u sv. Anežky a odtud dosluhoval Čechům u nově zorganizované osadě Nanebevzetí, ale v červenci r. 1894 důstp. Jan Hodyc byl usta- noven prvním farářem, za jeho působení se po- stavil první dřevěný kostel za \$2,999. Začalo se v září a dostavěl se brzy, že již 6. ledna 1895 byl posvěcen.

V několika letech se tu vystřídali 4 faráři a to vldp. Vilem Čoka v dubnu 1895 dočasně až se přestěhoval důstp. Karel Žák od sv. Anežky, kde kaplanoval, potom r. 1897 důstp. Jan Vlček až do r. 1900, kdy důstp. Antonín Bednář pře- vzal řízení a konečně r. 1902 důstp. Josef Chundelák trvale se stal farářem až do své předčasné smrti 9. září 1918. Za něho osada

rozkvetla, postavila se škola o pěti učebnách r. 1906 a získal sestry benediktinky jako uči- telky, školu rozšířil o tři další r. 1914, tak že na 325 dítek ji navštěvovalo. Společenský a jednotářský život za důstp. Chundeláka prospí- val, Katolický sokol měl svůj sbor. Důstp. Chundelák byl kaplanem Katolické Jednoty Sokol. Nejen, že horlivě působil ve své osadě, ale k povznesení našeho českokatolického lidu psával výtečné články, které byly uveřejňovány ve všech katolických časopisech.

Po něm nastoupil důstp. Jan Štěpán Brož ze Schuyler, učenec a proslulý řečník, avšak ne- úprosná smrt do krátkého roku totiž 2. září 1919 vyrvala mu péro z ruky. Dva z nejušlech- tilejších synů, kněží českého národa ztratila česká katolická i krajanská Amerika.

Důstp. Jan Krajčíšek byl ustanoven po smrti důstp. Brože farářem a řídil osadu do r. 1943, kdy k vůli zdraví se vzdal. Za jeho času pře- vzaly vyučování ve škole sestry Notre Dame. Přidělení byli kaplani mezi nimi potsupně zde sloužili důstpp. Klement Kubeš, Antonín Tůma a Vojtěch Krejčí. První kněz z této osady byl msgr. František Bárta, pozdější farář, vysvěcen 22. května 1932 a za čtyry roky na to již zesnu- lý důstp. Václav Kočárník r. 1936, pozdější fa- rář u sv. Vojtěcha v Omaze, a důstp. Leonard Ficenec r. 1957.

Prvním řeholním povoláním z osady Nane- bevzetí byla ctih. sestra Alfonsa Kučírková r. 1914 vstoupila k benediktinkám v Lisle, a zemřela r. 1968, další byly ctih. sestry Štěpána Matčha a Marie Hruška.

Za druhé světové války se neslavilo zlaté jubileum osady a také se nestavělo, muselo to počkati až po válce, nový prostorný kostel byl postaven a posvěcen nejdp. Geraldem T. Bergenem, arcibiskupem, 2. pros. 1951. Rok na to byl postaven konvent pro sestry učitelky a r. 1960 nová škola pro dívky.

V uznání záslužné práce na osadě důstp. František Bárta byl jmenován papežským prelátem r. 1952. V orgánu Katol. Dělníka na leden 1970 je uvedeno, že šel na odpočinek.

DIAMANTOVÉ JUBILEUM KLÁŠTERA ČESKÝCH BENEDIKTINĚK

Slavnost se konala v neděli 1. února 1970 v kapli kláštera Nejsv. Srdce Páně v Lisle, Illinois, kde obětoval nejdp. Daniel Kučera, opat koncelebrovanou mši sv. na poděkování. Sjely se Sestry na tento den ze svých misiích i z Texasu a pak odletem zpět na svá stanoviště.

ji přiděleny dvě české sestry a postulanka z kláštera sv. Školastiky odvětví to z Pittsburghu.

Nežli se zprostředkovala koupí bývalé školy sv. Pia na 18 Pl. a Paulina ul., sestry přebývaly v domě jim propůjčeném slečen Jedličkových na Taylor ul. nedaleko kostela sv. Václava v Chicagu. Na sv. Josefa 1895 se zastěhovaly na 18. Place u kostela sv. Vít a zde mateřinec setrval až do r. 1912, kdy na podzim přestěhoval se do nově postaveného kláštera na pozemku v Lisle, Illinois. Byl posvěcen 5. srpna 1912 arcibiskupem Eduardem Quigleyem, biskup Jos. M. Koudelka ze Superior, Wis., kázal.

Na oslavu stříbrného jubilea dne 18. srpna 1920 pontifikální mši sv. měl nejdp. Josef M. Koudelka ze Superior s kázáním, druhý den nejdp. Valentin Kohlbeck, opat-koadjutor při němž kázal vldp. Valerian Hevlovic, O.S.B.

V prvním čtvrtstoletí čítaly 111 členek a vyučovaly v 6 školách v Chicagu a předměstí, staraly se o sirotčinec sv. Josefa od založení r.

Kláster Božského Srdce Páně.

Podnět k založení kláštera byl nedostatek učitelů v osadních českých školách nejen v Chicagu, ale po celé Americe. Proto nejdp. Jan Nepomuk Jaeger, O.S.B., požádal nejdp. arcibiskupa Patrika Feehana v Chicagu r. 1894 o dovolení založit českého odvětví řádu sv. Benedikta pro ženský klášter. Naráželo se na více neshody a to předně, aby pohnul představenou německého kláštera představenou Adalgundu, O.S.B., kláštera Panny Marie v Pittsburghu, Pa., by přijela se Sestrou Nepomucenou, vlastní sestrou opata Jaegera, do Chicaga. Přípravy se konaly z kláštera při osadě sv. Josefa na Orleans ul. v Chicagu, Sestra Nepomucena byla ustanovena představenou a byly

1899 a vyučovaly v osadní škole Nanebevzetí v jižní Omaze za faráře důstp. Josefa Chundeláka.

Roku 1926 na podzim otevřely akademii pro dívky, jelikož počet vstoupal, bylo rozhodnuto k stavbě. Přistavilo se k východní straně s velkou kaplí k severu. Základní kámen posvětil nejdp. opat Valentin Kohlbeck, O.S.B., dne 9. června 1929. Tímto přibýlo místa na 250 studentek. Později se přistavěla i tělocvična. Na 40 let se vyučovalo odděleně až r. 1967 na podzim se sloučily obě akademie v jednu, totiž s akademií koleje sv. Prokopa, která již r. 1956 na podzim se přestěhovala do budovy bývalého sirotčince sv. Josefa, neb nebylo třeba dvou sirotčinců v diecesi Joliet, nedávno oddělené z

chicagské. Dnes navštěvuje na 900 studentů a studentek akademii Benet, nyní tak nazvanou.

Se schválením Samuela kardinála Stritcha, arcibiskupa chicagského, byl založen slovenský klášter sester benediktinek Panny Marie Bojestné 1. července 1951 z Lisle. Dočasně přebývaly při osadě sv. Michaela Archanděla v Chicagu nežli se upravilo místo v Tinley Park, Illinois, jihozápadní předměstí Chicaga.

Další odvětví se uskutečnilo pro členky východního obřadu rusínské národnosti r. 1966, když se schválením eparcha (biskupa) nejdp. Štěpána J. Kočisko v Pittsburghu se založil samostatný klášter Královny Nebes ve Warren, Ohio. Zde již po několik let vyučovaly v osadní škole ssv. Petra a Pavla.

Již na jaře r. 1919 se konal soupis českého lidu, který byl měl zájem o založení kostela v okolí 61 ave., přihlásilo se 70 rodin a v létě téhož roku se koupil pozemek na 61 ave. a 24. ul. za \$8,122. Hned na to se zbudoval dřevěný kostelík, který s zařízením nestál celých \$6,000. a v prosinci se koupil domek na 61 ave. za \$7,000. V únoru osada vyměnila 6 svých lotů ze 14 za 8 lotů na 61. ct., tím získala pozemkový čtverec na němž dnes stojí všechny budovy.

První bohoslužby byly v neděli 4. ledna 1920 za účasti 100 osob. Pomýšlelo se na školu tak, že již v září 1922 osada měla \$20,000. na ruce, což dalo podnět, aby se začalo s vykopávkou a za rok dne 9. září 1923 světil biskup Eduard Hoban posvětil školu o 4 třídách s obydlím pro

Kostel Panny Marie Svatohorské.

V roce tohoto diamantového jubilea členky vyučují v osadních školách arcidiecese chicagské, diecesích Joliet (kam nyní klášter přináleží), Superior ve Wisconsinu a Dallas v Texasu a spolu vyučují v akademii Benet i v koleji sv. Prokopa. Po první představené Matky Nepomuceny Jaeger byla r. 1919 Sestra Genoveva Biskup do r. 1949, pak Sestra Emilie Shonka a od r. 1961 Sestra Louise Hartwig. Poslední z prvních čekatelek dosud žijící je Sestra Frances Cisler z Manitowoc okresu ve Wisconsinu, je jí 90 let.

OSADA PANNY MARIE SVATOHORSKÉ SLAVILA ZLATÉ JUBILEUM

Osada Panny Marie Svatohorské jest v řadě katolických osad českého původu v Chicagu a předchází dvanáctá a poslední 'národní' založená. Mimo Chicago je to třetí a v Ciceru druhá po osadě P. Marie Královny Nebes r. 1911 založená.

sestry učitelky v ní. Již následující rok se musel koupit domek přes ulici pro učitelky protože počet dětí vzrostl, domek s předělávkou stál \$14,000.

Překotným vzrůstem osady, neb lid sem přicházel z Chicaga, tu bylo 600 rodin při osadě, muselo se počítat s novým kostelem. Na podzim r. 1925 při osadním banketu se toto předneslo a zahájila se sbírka, tehdy farář důstp. Vojtěch Dederá dal \$500. a za necelou hodinu se sebralo \$10,000. Hned jak se začala stavět škola tu již bylo v plánu, aby ve velkém čtverci uprostřed byl kostel a z obou stran byly učebny, tak, že když se škola postavila dvě ze zdí byly poboční zdi kostela a jen se postavila střecha a podlaha. R. 1926 se tato stavba provedla i vedle s novou farou o dvou poschodí. Ačkoli stavební náklad byl něco přes \$120,000. polovic bylo zapláceno, když se dostavělo. Za tři roky totiž 1929 osada čítala 900 rodin vesměs českých.

Byla to doba velké prosperity, nyní se počí-

talo se stavbou nového konventu a společenské síně, náklad na nové stavby odhadnut na \$100,000. Osada byla ještě dlužna \$40,000. Dle diecesálního pravidla než se začne stavět měla být čtvrtina pobotovu, že se měl starý konvent prodat, tak se dalo dovolení. Ten se ale neprodal až nový byl postaven a tu již ubodila depresse, nebylo kupce. Osadě hrozila zkáza, na to se rodiny zavázaly darovati po jednom dolaru týdně na dluh, proto stavební podnikatele shověli, ale trvalo to celých 10 let až do r. 1940, kdy vše se splatilo. Celý komplex kostel, škola, fara, konvent, síň a pozemek stál \$250,000.

První farář byl důstp. Vojtěch Dederá od založení až do smrti, zemřel 14. října 1949, po něm nastoupil msgr. František Tony, který řídil osadu do r. 1963, kdy na své přání šel na odpočinek, a po něm je farářem důstp. František Pokorný, který rozšířil školní třídy a představil faru.

Tito se vystřídali jako kaplaní při osadě: msgr. Martin Křížka, msgr. Václav Staněk, důstpp. Vilém Plachetka, Jiří Krippner, Jiří Kučera, Karel Zábílka, Richard Tlapa, Karel Kouba, Josef Poseděl, Richard Grimmel a Jiří Černý.

OSLAVY

XXIII SJEZD K.J.Ž.T. V AUSTIN, TEXAS

Katolická Jednota Žen Texaských konala svůj XXIII sjezd ve dnech 14.17. června 1970 v hotelu Commodore Perry v Austin, Texasu. Sjelo se na 250 delegátek zastupující 128 místních organizací vesměs ze státu Texas. Tato našinecká ženská Jednota má 22,000 členkyň, jak žen tak děvčat.

Jako úvodem, v neděli odpoledne dne 14. června se sjelo přes 500 děvčat na prostoru cvičiště university St. Edward v Austinu, aby tu předvedli "Dívčí podívanou" — "Youth Spectacular." Byly uvítány dr. Edgar L. Leroyem, předsedou tohoto ústavu, který se zmínil, že v předešlém roce se seznámil s K.J.Ž.T. skrze její uplatňující program. Na to předsedkyně pí. Benita Pavlů poděkovala a ujala se slova, řkouc, že o Dívčí oddělení mají zvláštní zásluhu již zesnulá sl. Marie Parmová z Wallis, která Dívčí oddělení založila a sl. Antonie Pustková z Wied a pí. Estella Smith z Dallas, která připravila první "podívanou" na XXII sjezdu v Granger. Potom oznámila pí. Pavlů, že Jednota udělila čtyři studentská stipendia letos následujícím dívkám: sl. Evelyn Fajkus z ElCampo sp. č. 72, sl. Linda Matuš z Seymour sp. č. 84, sl. Janet Pavelka ze Sinton sp. č. 89 a sl. Marie Bell z McCook sp. č. 129 budou studovat na kolejích v Houstonu, Dallas a San Antonio.

"Dívčí podívaná" pozůstávala ze dvou částí, první zábavnou a druhou náboženskou. V první, celé skupiny vystoupily v krojích, zazpívaly, zatančily více kol Besedu, Šotyš a Čtverylku. Zpěvy byly české i anglické. Následovaly různé cviky (drills) za doprovodu hudby, vše vyvolalo dlouhotrvající potlesk od obecního stva.

Druhá část byla, že shromáždění se podílelo na "žívem Řízení", který předfíkávaly dívky a přítomní odpovídali, to bylo u Lurdské jeskyň. Na to následovala polní mše sv., kterou obětoval msgr. Alois J. Mořkovský s assistencí. Msgr. Molloy před kázáním blahopřál manželům Josefovi a Benitě Pavlů k jejich 33. výročí

sňatku v ten den. Mnoho přistoupilo ku stolu Páně. Po mši sv. zapěl přítomní "Bože cos ráčil před tisíci lety."

V pondělí dne 15. června zahájil se sjezd s pontifikální mší sv., kterou obětoval nejdp. Jan L. Mořkovský, biskup z Houstonu, ve úterý nejdp. Ludvík J. Reichler, biskup austinský a ve středu byla zádušní, msgr. Alois Mořkovský.

Zasedání sjezdové trvalo od pondělí do středy odpoledne, kdy bylo zakončeno slavným požehnáním. Jednání pokračovalo bezvadně tak, že vše se skončilo dle programu. Byli pozváni hosté z Říma msgr. Josef Medová a důstp. dr. Jaroslav Polc z Nepomucena, kteří podali zprávu za tento ústav, kde v minulém roce se konali velké opravy, jež byly nevyhnutelně potřebné, neb ústav od zbudování r. 1929 byl zanechán sobě následkem poměrů válečných a napotomních. Dle usnesení tohoto sjezdu bylo odhlasováno Nepomucenu \$20,000, na opravy. Jest to největší dar, kdy povolen Jednotou K.J.Ž.T., a za uznání zasluhuje čest jí vzdáti od všech českých katolíků v Americe.

Další dary sjezd povolil a to ročně splatné následovně až do příštího sjezdu: \$500. dp. Jiřímu A. Rozumu, C.S.C. na potřeby náboženské pro hluché v státním ústavu v Austin; \$500. na posvátná místa ve sv. Zemi; \$500. sv. Otcí; na \$3,000. na šíření víry radiem a televizí (Catholic Communications Foundation); \$250. na kard. Berana poutní dům v Římě; \$1,000. na seminaristy v Nepomucenu; \$250. klášteru Vtělení Slova ve Victorii, Tex.; \$500. na českou Křesťanskou akademii v Římě; \$200. na Radio Free Europe; \$100. na Klub Newman při univ. Texas; \$100. na Klub Newman při koleji A & M v Bryan, Tex.; \$500. na texaské katolické archivy v Austin. Dáno též každému biskupu nejdp. J. L. Mořkovskému a nejdp. L. J. Reicher po \$500. za účast a Apoštol. delegatu \$100. Úřednicím poctěným od sv. Otce na výlohy spojené \$500. pí. Benitě Pavlová; sto každé pí. Řítě Kalus, Andělině Kopecký a Magdaleně Muškové.

Již od r. 1939 Jednota byla přístupnou všem katolickým ženám i dívkám bez rozdílu národnosti, jsou-li ochotny podřídit se stanovám této organizace. České jméno zůstává této Jednotě, ale v angličtině se jmenuje Catholic Women's Fraternal of Texas.

K.J.Ž.T. byla založena 21. list. 1894 v Yoakum zástupkyněmi ze spolku č. 1. Marie Yurková, Anastazie Petrová, Magdalena Prayerová a Marie Jarešová, spolek č. 2 z Hallettsville: Anna Jakubíková, Terezie Sitková, Marie Smýkalová a Anna Pivodová. Kaplanem zvolen dp. Metoděj Vaculík. (Naše dějiny 576 str.)

XXX. SJEZD K.J.T. V SAN ANTONIO, TEXAS

Katolická Jednota Texaská konala svůj XXX. všeobecný sjezd v San Antoniu v hotelu Gunter ve dnech 20.-22. července 1970.

Sjezd se zahájil s koncelebrovanou mší sv., kterou obětoval nejdp. Jan L. Mořkovský, biskup z Galveston-Houstonu s kněžími v kostele Panny Marie v pondělí 20. července. Po mši sv. delegati odebrali se do hotelu Gunter, kde předseda Jednoty ctp. I. C. Parma zahájil jednání.

Tato našinecká jednota byla založená na podnět důstp. Josefa Chromčíka, texaského misionáře, když v říjnu r. 1888 při svěcení druhého kostela na Bluffu, nynějším Hostýně, to doporučil shromážděným. Za půl roku ve dnech 24. a 25. března 1889 byla první schůze o založení této jednoty. Osm spolků z I. Ú. J. a II. Ú. J. se přidalo a založily Katolickou Texaskou Jednotu. Zvolení byli: Josef Pšenčík předsedou, Vincenc Dařílek místopředsedou a F. C. Janda tajemníkem. (Naše Dějiny str. 523).

Jednání šlo rychle ku předu. Byly učiněny různé změny v pojistkách, KJT nyní bude pojišťovat členy na \$10,000. Příští sjezd bude v Houstonu r. 1974. Sbor ředitelů byl zvýšen na 7 k vůli lepšímu zastoupení oblastí. Hlavní úředníci jsou: msgr. A. W. Nesvadba kaplan, I. C. Parma předseda, Cyril Svrček místopředseda, Amos Pavlík tajemník, a ředitelé: Karel F. Adamčík, Felix Hybner, Jerry Sliva, Jan Polanský, Ernest Spaček, Jakub Walla a Ferd. Němec. Vrchní lékař je dr. Robert Wagner.

KATOL. JEDNOTA ŽEN TEXASKÝCH 75 LET

Vzpomínkou na založení K.J.Ž.T. obchodní komora v Yoakum oslavila to banketem dne 9. dubna 1970. Zde byla založená. Místopředsdkyně pí. Rita Kallusová promluvila za Jednotu. Přítomní byli ctih. I. C. Parma s manželkou, předseda K.J.T. Pi. C. J. Kahánková č. 1 KJŽT nejstarší členkyně byla uctěná. Dnes tato jednota čítá na 22,000 členkyň.

(N.D. Apr. 16 '70)

XXXI GEN. SJEZD ČESKÉ KATOLICKÉ JEDNOTY

Spolky České Katolické Jednoty konaly svůj XXXI sjezd ve dnech 1. až 6. srpna 1970 v hotelu Drake-Oakbrook v Oakbrook, Ill., západní předměstí Chicaga. Slavnostní uvítání bylo v sobotu večer v sále "Terrace Room" — Presidential Reception, kde byla recepce všech delegátek předsdkyní Mildred R. Jandovou se sjezdovým výborem a velkopředsdkyní pí. Anny Veverkové při čemž hudba p. Antona Vaňka účinkovala.

V neděli na to všechny delegátky se dostavily na busech do nového klášterního kostela sv. Prokopa v Lisle, Ill., kde o 4. hodině mši sv. obětoval nejdp. opat Daniel Kučera, a též měl slavnostní kázání. Po mši sv. bylo pohoštění všech v novém klášterním sále.

Z clevelandské oblasti přijelo nejvíce delegátů, jelikož tam je 12 místních spolků s ústřednou v 5349 Dolloff Rd., nejpočetnější je spol. sv. Josefa č. 156. Nejstarší spolek jednoty je sv. Ludmily, založen před 104 lety v New Yorku.

Pracovní schůze.

V pondělí ráno byla sloužena koncelebrovaná mše sv. v hotelu nejdp. opatem Danielem Kučerou s důstpp. Václavem Uhlířem a Janem Andělem obou z Clevelandu. Na to bylo zasedání, které zahájila pí. Anna Veverková, velkopředsdkyně jednoty. Byly podány zprávy ředitelstva p. Josefa Kocába, sl. Elsie Filousové, pí. Mildred Jandové, pak ředitelů jednotlivých okrsků od dám Marie Průšové, Marie Koníčkové, Františky Hejlové, Marie Hucksteinové a Louise Sedlákové. V odpoledním zasedání bylo podáno nahlédnutí do celkové bilance a hospodaření s kapitálem. Celkové vkladní jmění ČKJ je \$4,066,000. Za minulý rok bylo rozdáno v dividendách členkyním \$910,000.00 a tento rok budou další rozdány v říjnu. Toto vše bylo k velkému uspokojení, ale bylo usneseno pro nábor nových členů z řad mladých lidí. Proto každý kdo získá nového člena na pojistku \$500. obdrží osmidolarovou premii, a kdo \$1,000., dostane \$12. premii. K tomu ještě přistupuje navíc odměna \$2.50 za každého získaného člena. Každému mladému členu je dán \$1. na první splátku pojistného.

Tyto naše podpůrné spolky zakládali naši předkové v Americe, aby společnou prací pokračovali ve vybudování svých kostelů, škol, síní jako nábožensko kulturních podniků. Takto bratrská a sesterská solidarita jim umožnila vydávat své noviny, zakládat knihovny, pořádat divadla a udržet svůj jazyk a svez. Organizace i finančně jim to dalo "váhu" při pronikání do amerického veřejného života.

Během sjezdového jednání posílány byly telegramy sv. Otci Pavlu VI. a rodinám zesnulých

úředníků a delegátů jež zemřeli od posledního sjezdu XXX., totiž p. Karla Hronka, pí. Marie Tringlové, Polické, Postelkové a Vaňousové. Zároveň byly čteny došlé telegramy od p. presidenta Richarda Nixon, mistopresidenta Spiro Agnewa a chicagského mayoru Richarda Daleyho.

Po skončení všech jednání byly provedeny volby úředníků. Ty potvrdily všechny dosavadní ředitelé i výkonné úřednice. Na místo zesnulé Marie Tringl byla zvolena oblastní ředitelkou pro okresek Cedar Rapids, Iowa pí. Anna Oujfíř z téhož města.

Slavnostní banket.

Předsedkyně sjezdového výboru pí. Mildred Jandová vynaložila všechen svůj organizační um, aby vše dobře "klapalo". Garden Terrace Room v hotelu Drake Oakbrook byl zaplněn do posledního místa. Národní hymny, americkou a československou zazpívali společně s klavírním doprovodem pí. Viktorie Vollerové, předsedkyně Nár. Svazu Českých Katolíků. Na to p. Josef Kocáb z Clevelandu představil "velitelku" celého večera pí. Mildred Jandovou a sklídl velký potlesk. Tato se ujala vedení večerního programu. Představila přítomným delegáty, ředitelé a hosty. Uvedla oba hlavní řečníky p. Ralpha Perka z Clevelandu a nejdp. opata Daniela Kučera. Pak přečetla došlé telegramy.

Velkopředsedkyně pí. Anna Veverková poděkovala všem za projevenou důvěru jejímu vedení Jednoty a rozdala tři odhlasované šeky: opatství sv. Prokopa v Lisle na \$5,000., tiskárně benediktinské \$500. a clevelandskému denníku "Nový svět" \$100.

Na to bylo udělování vyznamenání za 50-leté členství v ČKJ spolku č. 143 z osady Panny Marie Svatoborské v Cicero, Ill., úřednice tohoto spolku obdrželi zlatý ozdobný špendlík: pí. Mildred Janda, pí. Milli Taraba, sl. Alžběta Troddena a pokladní Mae Benson. Stejným darem byly vyznamenány členkyně, které náležejí Jednotě přes 50 let.

Největším překvapením bylo, když velkopředsedkyně Anna Veverková oznámila obsah telegramu z newyorského arcibiskupství v němž světitel biskup Eduard Swannstrom vyznačoval, že pí. Františka Hejlové sv. Otec Pavel VI. udělil záslužnou medaili "Pro Ecclesia et Pontifice" za dlouholetou obětavou službu v charitativní činnosti zvl. za první vlny přílivu uprchlíků z Československa r. 1948 ve spojení s Nár. Blahobytnou Radou ve Washingtonu. Tato radostná zpráva byla přijatá s neutuchajícím potleskem.

Na konec přišlo ještě nemalé překvapení, když pí. Mildred Jandová darovala dvěma zasloužilým pracovním Jednoty, velkopředsedkyní Anně Veverkové diamantový prstýnek a

sl. Elsie Filousové náhrdelníkový přívěšek na důkaz vděčnosti členkyň Jednoty za vykonanou práci.

Důstp. Václav Uhlíř, farář u sv. Prokopa v Clevelandu zakončil zdařilý večer modlitbou. Příští gen. 32. sjezd Jednoty bude v St. Louis, Mo. Do té doby žehnejž jim Bůh — nezapomenouli co jim doporučovali ve svých proslovích opat Daniel Kučera a p. Ralph Perk: "Pomáhejme účinně, každý ve svém okolí, ssv. Cyrila a Metoději, zachovat i v Americe naše drahocenné národní a kulturní dědictví."

SLOVENSKÁ JEDNOTA JE 80 LET

Bylo to 4. září 1890, kdy důstp. Štěpán Furdek dal myšlenku v čin a založil bratrský spolek Slovenskou Katolickou Jednotu s 23 zakládajícími členy. Tato vzrostla již r. 1930 na 70,000 a r. 1950 na 85,000 a v roce jejího 80ti letí na 105,000 členů. Při tom též se založily Noviny Jednota v stejném roce 1890, jeden rok po "Slováku v Americe", založeném 1889.

Dnes slovenská Jednota má \$33 milionů jmění. Za těch 80 let vyplatila v pojistném a dividendech \$60 milionů, podpořila na 400 farností, škol, řeholních ústavů a stipendií za \$10 milionů, na přípravní semináři ssv. Cyrila a Metoděje v Římě dala \$100,000., na kapli Sedmibolestné Panny Marie v národní svatyni ve Washingtoně \$125,000.

Při 37 konvenci ve dnech 16-18 srpna 1970 ve Washingtoně byl tento dalekosáhlý program do budoucna uveřejněn totiž: je zakoupen majetek spojen s dosavadním v rozloze 256 akrů nad řekou Susquehanna v Middletownu, Pa., zde se postaví moderní tiskárna do r. 1972 pro noviny Jednotu; dále postavit celou vesnici pro výměnkáře a staré slovenské lidi — komplex jednotek i společenských bytch pro 1500 lidí, a Slovenskou kolej pro 650 studujících se všemi potřebnými budovami. Toto všechno bude vyžadovat několikrát násobné miliony dolarů, což se uskutečňuje hromadným počtem členů v Jednotě. Jejich heslem je "Za Boha a Národ!"

Zde příležitostně připomenout, že důstp. Štěpán Furdek nejen založil první slovenskou osadu sv. Ladislava v Clevelandu, ale též Panny Marie Lurdské a to českou a že msgr. Oldřich Zlámal byl farářem na slovenské osadě ssv. Cyrila a Metoděje v Youngstownu nežli následoval dp. Furdeka po jeho smrti v Clevelandu u P. Marie Lurdské. To bylo období společně vzájemné spolupráci na českých a slovenských osadách. Společnou práci msgr. Oldřich Zlámal a dp. Jan Martvoň přeložili český díj Faerberova katechismu na slovensky spojenou s anglickou částí, vydáno r. 1910 Tiskárnou Čes. Benediktinů. Užívaly se pak na půl století na slovenských farnostech v Sp. státech.

RŮZNÉ

CTP. AMOS B. PAVLÍK PASOVÁN NA RYTÍŘE SV. ŘEHOŘE

Při odpolední slavnosti v neděli 1. března 1970 v kostele Nejsv. Srdce Páně v La Grange, Texas, náš krajan a dlouholetý velkotajemník KJT byl pasován na Rytíře sv. Řehoře nejdp. Ludvíkem J. Reicherem, biskupem v Austin.

V průvodě šli vrchní úředníci a členové KJT, Rytíři Kolumbovi, Rytíři Božího Hrobu komander ctp. I. C. Parma, ctp. Ludvík Marek, monsignori Alois J. Mořkovský, Alois W. Nesvadba, Jeroným Tydlíčka; důstpp. H. Maurkiewicz, a duchovní, Jan Hanáček, Eduard Bílý, a Eduard Jánský, a Rudolf Hoffman a pan biskup Relcher.

Slavnostní kázání pronesl Msgr. Alois Nesvadba, pak byl přips přičten z Říma a na to se přistoupilo k obřadu pasování, při němž meč, který nesl syn oslavence G. Pavlík, byl jím dotknuto rámež a odevzdáno novému Rytíři Amosu Pavlíkovi.

Medalie udělené

Pak dvěma obětavým našíneckým ženám byly uděleny medalie "pro Ecclesie et Pontifice" (za Církev a Papeže) paní Emilii Šulákové a paní Albině Bambuchové. S požehnáním byla slavnost zakončena.

Po obřadech byla hostina v osadní síni. Mimo osadníků a přátel byli přítomni otec nového Rytíře, pan Jan Pavlík a bratří oslavence.

ČTYŘEM VELKOÚŘEDNÍCÍM KJŽT SE DOSTALO VYSOKÉHO PAPEŽSKÉHO VYZNAMENÁNÍ

Doba 100 let, plná záslužné práce a snahy o rozkvět Církve a národa v nové vlasti, i když je rozdělena mezi čtyry osoby, zajisté si zaslouží pochvaly a odměny a té se těmto našíneckým velkouřednicím dostalo z místa nejvyššího — od samého sv. Otce.

Zpráva o vyznamenání byla datovaná v Římě dne 20. října 1969. Vyznamenané velkouřednice jsou: pí. Benita Povlí, předsedkyně, Austin, Tex., jmenovaná Dámou řádu Božího hrobu, a dalším třem udělené medalie — "Pro Ecclesia et Pontifice" — za Církev a sv. Otce, totiž: pí. Rita Kallus, místopředsedkyně, LaGrange, Tex.; pí. Magdalena Muška, West, Tex., první ředitelka a pí. Angela Kopecká, Galveston, Tex., druhá ředitelka.

Vyznamenání byla odevzdána v katedrále Panny Marie v Austin, Tex., nejdp. biskupem Ludvíkem J. Reicherem dne 11. ledna 1970.

Monsgr. Alois J. Mořkovský, kaplan K.J.Ž.T., u této příležitosti měl vhodné a povzbuzující

kázání a pan biskup Reicher udělil požehnání s Nejsv. Svátostí s assistencí. Přítomní byli nejdp. Jan L. Mořkovský, biskup z Houstonu; msgr. Antonín F. Drozd, bratranec pí. Kallusové; msgr. Eduard C. Matocha, kanclér diecese Austin; důstp. H. Mazurkiewicz, farář z La Grange, důstp. Eduard Jordán z Austin a důstp. Vilém Botík z Dallas, Tex., parlamentář K.J.Ž.T. a všechny velkouřednice a mnoho přátel.

Po církevních obřadech následovala recepce v dvoraně Panny Marie.

EXULANTKA, CTH. SESTRA PAVLA KAFKOVÁ SE STALA KARMEITÁNKOU

V ročníku kalendáře Národ 1969 byla zpráva, že český klášter Těšitelek byl zrušen arcibiskupem Robertem Luceyím, nedovolil jim přibírat členkyně. Byly tři z Rajhardského kláštera na Moravě, které po r. 1950 se odebraly za hranice, nejdříve působily v již. Americe a odtud přijely do Texasu. Zde svou záslužnou prací, ošetřováním nemocných v domech si brzy získali přátele a i mecenášku v Dr. Kathryně Ryanové, která jim vystavěla klášter za \$80,000. Ten byl posvěcen 21. června 1959, světicím biskupem Štěpánem Levenem v San Antonio, Texas.

Těžká rána na malou družinu dopadla, když Sr. M. Fabiana zemřela 7. dubna 1967. Zbývajících dvě sestry měly na vybranou, vstoupit do jiného kláštera; Sestra Pelagia odjela do Londýna, kde pracovala v domově "Velehrad" mezi českými exulanty a Sestra Pavla vstoupila ke Karmelitkám v San Antonio, zde po zkušebním roce složila sliby na svátek sv. Josefa 19. března 1969.

Arcibiskup Lucey se vzdal svého úřadu v květnu 1969.

Sestra Pelagia odjela z Anglie do Argentiny. (Zpráva v N. Domov, Hallettsville, Tex., 15. května 1969 od Louise Vajdoš ze San Antonio, Texas).

PÍ. NORMA FOLTOVÁ PŘEDSEDKYNĚ NCCW

V říjnu 1968 na konvenci Národní rady katolických žen (National Council of Catholic Women) v Denver v Coloradu byla krajanka pí. Norma Folta zvolena za předsedkyni tohoto tělesa celoamerického, které čítá na 11 milionů členkyň. Je krajankou z Howells, Nebraska, kde její matka pí. V. Drahotová dosud žije. Její syn byl obětí Korejské války.

Byla vyznamenána medailí "Pro Ecclesia Et Pontifice." (Suppl. Nov. 2, 1968)

RYTÍŘ ŘÁDU BOŽÍHO HROBU

Při slavném uvádění nových členů tohoto řádu v neděli 19. října 1969 v kostele sv. Michaela v Houstonu, našinecký krajan ctp. Ludvík J. Marek z Temple, Texas byl povýšen na hodnost velitele (komandér) řádu Božího hrobu. Rytířem již je pět let. Jeho manželka ctpí. Marková je již Dámou řádu Božího hrobu r. 1966. Pochází z Granger, svého času vlastnili lékárnu v Temple, nyní jsou na odpočinku, on jest členem KJT a ona členkyní KJŽT.

Dále ctp. Roman J. Bartoš, právník v Taylor, Texas a právní rádce KJT, je rytířem Božího hrobu (1966) a ctp. I. C. Parma, předseda KJT jest velitelem (komandérem) řádu Rytířů sv. Řehoře a ctp. Jan Bača, čestný místopředseda KJT je rytířem řádu sv. Řehoře. (Našinec 7. list. 1969).

PRVNÍ ČEŠTÍ UČITELÉ V STÁTU TEXAS

Prvním učitelem v státu Texas byl Josef Holec. Přistěhoval se r. 1855 do Cat Springs. Zde v okolí 5 čtverečních mil se usadilo 10 českých, 3 moravské a 10 německých rodin. Byl tu Bratrský kostel a Pastor Bergman učil český i německý. Učitel Holec působil v okresu Fayette a je pochován v Ellinger, Texas. Narodil se 15. dubna 1822 ve Vsetíně na Moravě a zemřel 3. července 1892, stár 70 let.

Josef Mašík začal učit r. 1859 na Wesley. Do školy jezdili až 20 mil vzdálí. Vyčerpán přestal r. 1872. Je pochován v Caldwell. V Dubině začala učit sl. Anna Holub r. 1864 u Valentina Haiduškových až přišel učitel František J. Pešek z Čech r. 1868, který studoval na univerzitě. Učil na Mulberry u Ign. Šrámka. Když r. 1872 se potsavila škola na Praze za \$500. později r. 1883 za \$1.000. tu vyučoval. Jezdil na koni 2 mile ze své farmy. V posledních letech dostal \$400. ročně. R. 1894 byl zvolen okresním výběřím daní v Lavaca okrese, sloužil tak 10 let. Brzy na to zemřel a je pohřben na hřbitově Pražském.

(N. Domov 16. dubna 1970)

DOYEN ČESKÝCH BISKUPŮ

Dne 30. prosince 1969 oslavil doyen (nejstarší v úřadě) českých biskupů, brněnský biskup dr. Th. Karel Skoupý, v dobrém zdraví své 83. narozeniny.

(Čes. Listy, Mnichov, leden 1970)

U příležitosti oslav 1100 výročí založení panonské arcidiecese se konal v červenci v Sonohradě, Rakouských mezinárodní sjezd o slovanských dějinách a filologii.

(Čes. Listy, Mnichov, leden 1970)

"NOVÝ DOMOV" UZAVŘEL VYDÁNÍ

S 30. červencem 1970 končil Nový Domov v 76 roce své putování z Hallettsville, Texas, tak napsal p. Vladimír Malec: "Proto tím smutnějším, když vám musím oznámit, že toto jest poslední číslo Nového Domova. Ne aby snad zanikl úplně. Tak za Nový Domov budete mít náhradu v 'Katoliku.' Ale bolně doznává: "Dožil jsem se za těch víc jak 40 let v novinářství ledačeho, dobrého i jiného. Ale ještě jsem nezažil nic takového, jako mí připadá dnes."

Tomu se nebudeme, jistě tak oddaný vlastenec jako p. Vladimír Malec i s jeho bratrem Josefem, když koupili Nový Domov r. 1931 od Josefa Kopeckého, a udržel ho po 40 let, bylo obřím výkonem zde v Americe. Kdo zná co znamená vydávat český list zde, jistě ví, že v tom nejsou peníze, je to láska k tomu národu a lidu, je to vlastenecká obět' a takovému muži všechna šest!

Krátce k dějinám tohoto listu: "Obzor" orgán Slovanské Podpůrné Jednoty Státu Texas byl založen 16. července 1891 v Hallettsville, Texas, vydával a redigoval ho F. Fabian. Tento list koupil Frant. Jakubík 14. února 1895 a pojmenoval na "Nový Domov" (Padesát Let Českého Tisku v Americe, Tomáš Čapek). Po smrti 25. pros. 1904 Frant. Jakubíka vydávala jeho vdova pí. Anna Jakubíková, což bylo velmi těžké, list prodala p. Josefu Kopeckému 30. srpna 1906, který vydával N.D. skorem 25 let. V r. 1909 zaměstnával p. V. Malce z Omahy jako redaktora, který se vrátil do Omahy r. 1913. Nastoupil redaktor Václav Tesař až do r. 1924, kdy Stanislav Novotný od Katolika přišel a r. 1929 Alois Mořkovský, učitel, otec nynějšího biskupa Jana L. Mořkovského v Houstonu a msgra. Aloise Mořkovského na Hostýně. V únoru 1931 Nový Domov vykoupili Josef a Vladimír Malcoví z Omahy, Nebraska (Naše Dějiny str. 218) a tento našinecký list setrval až do 30. července 1970 v rukou Mohykána p. Vladimíra Malce, který "zanechává po sobě čestnou památku" (Frant. Ladislav Rieger).

BL. JAN SARKANDR

Loní 1970 na 17. března připadlo výročí mučednické smrti Bl. Jana Sarkandra — zvaného "Rubín Moravy". Byly přípravy na opravení Olomoucké kaple "Sarkandrovky" a místa jeho umučení. Měla být vydána památková medaile a životopis z pera dp. dr. Medka.

(Čes. Listy, Mnichov, únor 1970)

CTIHODNÝ SOUDCE FRANK H. BICEK,
soudce obvodního soudu (Circuit Court)
okresu Cook, státu Illinois.

Adresář českých katolických kněží v Americe

- Most Rev. George J. Biskup, D.D., koadjutor-arcibiskup arcidiecése Indianapolis, 128 W. W. Georgla St., Indianapolis, Ind. 46225.
- Most Rev. John L. Mořkovský, S.T.D., biskup administrátor diecése Galveston-Houston, 1324 North Boulevard, Houston, Texas 77006.
- Most Rev. Raymond J. Vonesh, D.D., 430 N. Center St., Joliet, Illinois 60435.
- Rt. Rev. Daniel Kučera, O.S.B., Ph.D., opat kláštera sv. Prokopa, Lisle, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. Josef A. Valenta, apoštolský protonotář, East Bernard, Texas
- Rt. Rev. Msgr. Fr. Bárta, papežský prelát, 5434 S. 22 St., Omaha 7, Neb.
- Rt. Rev. Msgr. James F. Čečka, 507 Hall Ave., St. Paul, Minnesota.
- Rt. Rev. Msgr. Alois B. Clupny, papež. prelát, Timken, Kansas.
- Rt. Rev. Msgr. Antonín F. Drozd, papež. prelát, New Braunfels, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Frant. Dvorník, S.T., Ph., Lit.D., 1703 - 32nd St., N.W., Washington, D.C.
- Rt. Rev. Msgr. Josef Gregor, papežský prelát, 103 Maple Pl., Anamosa, Iowa.
- Rt. Rev. Msgr. W. C. Hradecký, papežský prelát, Garner, Iowa 50438.
- Rt. Rev. Msgr. Eliáš A. Holub, V.F., papežský prelát, Calder Rd., Beaumont, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Josef C. Kalíšek, papežský prelát, St. Nazianz, Wis. 54232.
- Rt. Rev. Msgr. F. J. Kasper, 3210 Lexington Blvd., Corpus Christi, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Fr. Kopecký, papežský prelát, Dwight, Neb.
- Rt. Rev. Msgr. Oldřich Koráb, papežský prelát, Parma, Ohio 44134.
- Rt. Rev. Msgr. Martin Křížka, papežský prelát, 2651 S. Central Park Ave., Chicago 23, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. Petr Lekavý, papež. prelát, Warsaw (P.O. Minto), No. Dak.
- Rt. Rev. Msgr. Albert Maneth, papež. prelát, 210 St. Ann St., San Antonio, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Oldřich A. Mazanec, papežský prelát, 32815 Linden Dr., Cleveland, Ohio.
- Rt. Rev. Msgr. Ernest Michálka, 5950 Kelly Dr., Beaumont, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Vincenc Mičola, papežský prelát, 1809 W. Davis, Dallas, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Alois Mořkovský, papežský prelát, R. 3, Box 105, LaGrange, Texas 78945.
- Rt. Rev. Msgr. A. W. Nesvadba, papež. prelát, Wallis, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Julius A. Petrá, V.F., papežský prelát, El Campo, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. V. J. Plecity, papež. prelát, 1333 S. 13 St., LaCrosse, Wis.
- Rt. Rev. Msgr. Cyril Popelka, papež. prelát, New Prague, Minnesota.
- Rt. Rev. Msgr. Vilém Řežábek, papežský prelát, Hebron, Nebr. 68370.
- Rt. Rev. Msgr. Stanislav Srnec, papež. prelát, St. Paul Seminary, St. Paul, Minn. 55101.
- Rt. Rev. Václav Staněk, papež. prelát, 2953 S. Lowe Ave., Chicago, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. František Tony, papežský prelát, 2414 S. 61st Ave., Cicero, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. Václav I. Tuček, papež. prelát, Ennis, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Jeroným Tydláčka, papežský prelát, Rosenberg, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. František Urbanovský, papežský prelát, Baytown, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Josef Vacek, papežský prelát, 1310 Excelsior Ave., Hopkins, Minn. 55343.
- Rt. Rev. Msgr. T. J. Valenta, papež. prelát, Bryan, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Jiří Žižkovský, S.T.D., L.S.S., papež. prelát, 51 W. 9th St., St. Paul, Minn.
- Very Rev. Msgr. Engelbert Bartoš, 3210 S. Padre Isl. Dr., Corpus Christi, Tex.
- Very Rev. Msgr. Hubert Janák, Schulenburg, Texas.
- Very Rev. Msgr. Edmer J. Kolka, papež. komoří, Denver, Colorado.
- Very Rev. Msgr. Josef C. Kunc, papežský komoří, East Bernard, Texas.
- Very Rev. Msgr. Eduard Matocha, papežský komoří, Austin, Texas.
- Very Rev. Msgr. Richard P. Moudrý, 3003 N. Snelling Ave., St. Paul 2, Minn.
- Very Rev. Msgr. Gilbert Pekař, P.O. Box 19261, Houston, Tex.
- Very Rev. Msgr. Balt. Janaček, 238 E. Petulana, San Antonio, Tex.

Adamec, Josef, C.S.S.R., 258 Pine St., Buffalo, N.Y.
 Adamský, Raymond, South Milwaukee, Wis.
 Anděl Jan J., 3395 E. 53 St., Cleveland, O.
 Anders, Arnold, (Hillje) El Campo, Tex.
 Anton Alex., Ladysmith, Wis.
 Ardolf Eduard, Winsted, Minn.
 Badura Joseph, D. D., 5 Tyler St., Buffalo, N. Y.
 Báňa Václav, Loras College, Dubuque, Ia.
 Barta, A., 1225 Alta Vista, Dubuque, Ia.
 Bartek Donald J., Bancroft, Nebr.
 Bartek, Václav, Osmond, Nebr.
 Bartek, Vilém, Norfolk, Nebr.
 Bartoš, Josef, Georgetown, Colo.
 Bauer, Benedikt, O.S.B., Lisle, Illinois.
 Bečka Fred, M.M., Hong Kong, China.
 Beller, Bedřich, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois.
 Benda, František, New Vienna, Iowa.
 Benda John J., U.S. Air Force.
 Beneš Fr., Petit Seminaire, Nicolet, Que., Canada.
 Beneš Antonín, 3647 W. North Ave., Chicago, Ill.
 Beníšek, William J., na obočinku, Cleveland, O.
 Beno, Josef, 1062 Charnelton St., Eugene, Ore.
 Beránek Václav, Wilber, Nebr.
 Bezdiček, Valerian, Billings, Mont.
 Bílý, Edmund J., Flatonia, Texas.
 Bílý, Edward F., San Antonio, Texas.
 Bílý, Jan, 350 Sutton Dr., San Antonio, Tex.
 Bílý Lambert, 223 E. Summit, San Antonio 12, Tex.
 Bílý Václav, Sweet Home, Texas.
 Blaško Ondřej, 321 N. Wheeling St., Toledo, O.
 Blacha Karel A., 918 Wilson Ave., Menomonie, Wis.
 Botik, Wm., 8017 Preston, Dallas, Texas.
 Brakora Antonín G., 2254 Nedra Ave., Flint, Mich.
 Březík Leon A., C.S.B., 4500 Memorial Drive, Houston, Texas.
 Březík, Victor, C.S.B., 4500 Memorial dr, Houston, Texas.
 Březovský Eusebius, O.F.M., R. 1, Bayfield, Wis.
 Brydl Ladislav, New Hradec, N. D.
 Bureš Vít, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Čádek Fr. W., 8521 So. Marshfield, Chicago, Ill.
 Čálek, Richard, 645 S. Central Ave., Chicago, Ill.
 Čelúška J., C.S.S.R., P.O. Box 3524 Sta. B., Winnipeg 4, Man., Canada.
 Cenefeldt, Vác., O. Praem. Paoli, Pa.
 Čepelcha, Christian, O.S.B., Lisle, Ill.
 Čermák Václav, 5009 S. Hermitage Ave., Chicago, Ill.
 Černák Ludvík, O.S.B., Phillips, Wis.
 Černík Beda, O.S.B., Lisle, Ill.
 Černoch, Gerard, San Antonio, Texas.
 Černý Jiří, 2414 S. 61st Ave., Chicago, Ill.
 Cherf, Jan, O.S.B., Ph.D., Lisle, Ill.
 Chládek Melchior, S.S.Cist., 3689 W. Pine Blvd., St. Louis, Mo.
 Chochula Josef, C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.
 Chleborad Gerald, 2105 Capitol Ave., Cheyenne, Wyo.
 Čihák Jan Petr, Duncan, P.O. Britt, Ia.
 Cipra Alan, 3395 E. 53rd St., Cleveland, O.
 Církev Odilo, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Daněš John S., 916 E. Oliver St., Owosso, Mich.
 Dlouhý Maurus, O.S.B., J.C.D., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Dobihal, Robert, Montgomery, Minn.
 Dobrý Jeroným, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Dokučil Eduard, 2109 E. 2nd St., Austin, Texas.
 Doleš, Raj, O.F.M., Para, Brazil, S.A.
 Doležal Adolf, Reedsville, Wis. 54230.
 Doskočil Jiří, West, Texas.
 Dostál F.A., S.J., 4605 W. Broadway, Montreal 28, Que., Canada.
 Drozd Henry, S.T.D., 3508 Maurice St., Ft. Worth, Texas.
 Duchek Josef, C.S.S.R., kaplan, U.S. Army.
 Duda Norbert, Professor and College Ave., Cleveland, Ohio.
 Dudek Antonín, vojenský kaplan (Chicago).
 Dudek Ladislav, Miller, S. Dak.
 Dvořák, Stan., O.P., St. Mary's Center, Houston, Texas.
 Ekhaml O., Weston, Nebr.
 Esterka, Peter, St. Catherine Coll., St. Paul, Minn.
 Fencí Leonard, S.J., Porcupine, S. Dak.
 Fiala, Jan, 3395 E. 53rd St., Cleveland, O.
 Ficenec Leonard, Tarnov, Nebraska.
 Filas Fr. L., S.J., 6525 Sheridan Rd., Chicago, Ill.
 First F., Freeport, Minn.
 Flíček Frant. R., Auburn, Nebr.
 Foltyn, Emilian, Cameron, Texas.
 Frana, Clarence, 510 — 16th Ave., Cedar Rapids, Ia.
 Gaborik, P. L., S.C., St. Anthony Church, Chatham, Ont., Canada.
 Gajda Antonín, P.O. Box 18, Valley View, Texas.
 Gaydos, R., C.S.S.R., 515 S. Morton, Okmulgee, Okla.
 Grimmel, Richard, 5009 S. Hermitage Ave., Chicago.
 Hain Raymond, S.T.D., Lincoln, Nebr.
 Hájek, Stanislav, Loras College, Dubuque, Ia.
 Haltr Vilém, Canada, Texas.
 Haluška, Karel, Mt. Vernon, Ohio.
 Hamala, Josef, R. 3, El Campo, Tex.
 Hanáček Jan, Box 66, Shiner, Tex.
 Hanuš Jeroným, O.S.B., Conception, Mo.
 Hanuš, Tomáš, Wallis, Texas.
 Harvanek R. F., S.J., 509 N. Oak, Oak Park, Ill.
 Haškovec, Karel, 1215 N. Elm, Denton, Texas.
 Havlík, Tomáš, O.S.B., St. John of Arc, Lisle, Ill.
 Havlík Bernard, Tonkawa, Okla.
 Hayek, S., Dubuque, Ia.
 Herbek Adrian F., David City, Nebr.
 Herda Matouš, O.S.B., 1641 S. Allport St., Chicago, Illinois.
 Heretik, David, St. Ann, Lynchburg, Va.
 Herides, Florian, O.S.B., Phillips, Wis.
 Herman, Victor, Schuyler, Nebr.
 Hertvik Gilbert, O.M.C., 4234 N. 50th, Milwaukee, Wis.
 Hlaváč, Václav, C.S.S.R., 5310 Harford Rd., Baltimore, Md.
 Hlaváček Josef, 3327 Lawton, Detroit, 8, Mich.
 Hodík Rudolf J., Casco, Wisconsin.
 Hodouš, Edward, S.J., Clarkston, Mich.
 Hoffman, Rudolf, Plum, Texas.
 Horák, Martin, O.S.B., Taiwan, Formosa.
 Horn Augustin, O.S.B., St. Gregory Abbey, Shawnee, Oklahoma.
 Hotový, Dennis M., 1306 23rd St., Auburn, Neb. 68305.
 Hrdlička Adolf, O. S. B., St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois.
 Hrdlička Jos., C.S.S.R., 173 E. 3rd St., New York.
 Hrdlička Edward, Fenton, Missouri.
 Hrdlička Lambert, 5076 Durant Ave., St. Louis, Mo.
 Hrubý Bohumil, Box 98, Penelope, Texas.
 Hruska, Eugen, 521 Custer Ave., Forsyth, Mont.
 Hubert Henry, Neva (Deerbrook), Wis.
 Huřík Josef, 2651 S. Central Pk. Ave., Chicago, Ill.
 Hybner, Josef, Kerrville, Texas.
 Hynouš, Mat., O.P., Rome, Italy.
 Jakubek Eugene, S.J., Milwaukee, Wis.
 Janda, Adolf, nemocen.
 Janda Jaroslav, St. Wenceslaus, 406 Gladstone, Toronto 4, Ont.
 Janíček Bohuslav, S.J., 4605 W. Broadway, Montreal 28, Que., Canada.
 Janin Karel, O.P., 6375 Av. N. D., De Grace, Montreal P.O., Canada.
 Jánáský, Eduard, Inez, Texas.
 Janský Fr., S.J., 3700 W. Pine Blvd., St. Louis, Mo.
 Janysek Theodor T., Box 158, Falls City, Texas.
 Jaroš Josef, 5153 Summit St., Toledo, Ohio.
 Jelinek, Jan P., S.J., Box 1142, Seoul, Korea.
 Jendrušák W., O.S.B., Pineville, La.

- Jiřík, Karel, New Prague, Minn.
 Jóháněk Jan, St. Joseph Church, Montpelier, Luxemburg R. 3 P. O., Wis.
 Jurica Edmund, O.S.B., Ph. D., St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois.
- Kabát, Cyril, Wrightstown, Wis.
 Kalčíč, Dismas, O.S.B., Lisle, Ill.
 Kalina, František, Comfort, Texas.
 Kallus, Alfred, Georgetown, Tex.
 Kapaun Neal, Westhope, N. Dak.
 Kapoun, Robert, 5844 - 28th Ave., Minneapolis, Minn.
 Karal, J., Little Turkey, Ia.
 Kárník, Jiří, Ryan, Ia.
 Kašný Alkvin, O.S.B., Lisle, Ill.
 Kerch Rudolph, Stangelville, Denmark, Wis.
 Kiarich Jiří, kaplan, U.S. Army.
 Kiarich, Václav, Riverview Gardens, Mo.
 Klas, Alois, Racine, Wis.
 Klepáč, Adrian, O.S.B., Dante, S. Dak.
 Klimek Eduard, Independence, Wis.
 Klinskáček Fr., D.D., New Waverly, Tex.
 Knotek Jan T., Woodhull, R. 1, Eldorado, Wis.
 Knotek, Václav, M.M., Taichung, Formosa.
 Kocour, Robert, Augusta, Kans.
 Kolanda Jiří A., 4944 So. Swift, Cudahy, Wis.
 Kolář Fr., Hostýn Hill, Fayetteville, Texas.
 Kolář Basil, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Kolář Václav, C. SS R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.
 Kolář Tomáš, St. Thos. Acad., St. Paul, Minn.
 Kolek Karel, O.S.B., 1637 S. Allport St., Chicago, Ill.
 Konopasek, Fred., 1634 W. Gregory St., Chicago, Ill., 60640.
 Kopecký Josef, 873 Progress St., Pittsburgh, Pa.
 Korn Method, O.S.B., Mount Angel Abbey, Mount Angel, Oregon.
 Kotek Dominik, O.S.B., 1641 Allport St., Chicago 8, Ill.
 Kouba, Karel, 1515 Chicago Rd., Chicago Hgts, Ill.
 Kouba Hilár, S.D.S., Waukesha, Wis.
 Kovalik, Jiří, 6730 Nicollet, Minneapolis, Minn.
 Kovanda František, S.J., 4605 W. Broadway, Montreal 28, Que., Canada.
 Kovář Václav, Howells, Nebraska.
 Kozák Václav P., 1410 W. Scott St., Milwaukee 4, Wisconsin.
 Krejčí, Albert, 2617 S. 31 St., Omaha, Nebr.
 Krejčí, Jan, Winnelago, Nebr.
 Krmela, Victor, Greensburg, Kans.
 Krieger Štěpán, S. J., Regis College, Denver, Colo.
 Krile George, Wales, N. Dak.
 Krippner, Jiří, 1200 Linden Ave., Romeoville, Ill.
 Krivánek Alois, Vanguard, Sask., Canada.
 Kroupa Jiří, O.S.F.S., Lewiston, N. Y.
 Krupa Štěpán, C.S.S.R., 3111 Ashland ave., Baltimore, Md.
 Kubeš Klement, Clarkson, Nebr.
 Kučera, Edward, O.S.B., A.P.O. San Francisco.
 Kučera Jindřich, Sepulveda, Calif.
 Kučera, Karel, St. Joseph Hospital, Omaha, Nebr.
 Kučera Mat., O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Kučera Pavel, O.S.B., Tacoma, Washington.
 Kučera Štěpán, Fort Atkinson, Iowa.
 Kukrál, Jan Ev., East Bernard, Texas.
 Kuncí Jos. M., 1870 Randolph, St. Paul, Minn.
 Kufátko, Godfrey, Victoria, Texas.
 Kuryvial Jiří, O.M.I., Lincoln, Ill.
 Kuška Jiří, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Laketek, Gilbert, O.S.B., Lisle, Ill.
 Laketek Viktor, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Lana František, Protlvin, Iowa.
 Lang Jan Nep., S.J., 4605 W. Broadway, Montreal 28, Que. Canada.
 Lažek, Eliáš K., Bryan, Tex.
- Leiblinger Frant., Deweese, Nebraska.
 Lenc, Leonard, Steger, Ill.
 Lench, Fr. J., Muscatine, Ia.
 LesCanec, Jan, 3121 - 13 St., Lincoln, Nebr.
 Leštinský, František, Lyndon Station, Wis.
 Lieberbach Clarence, Rittman, Ohio.
 Lhotá Brian, O.F.M., Very Rev., Alleghany, N. Y.
 Lorenz, Mathias, 1634 W. Gregory St., Chicago, Ill.
 Ludwig, R., Waterloo, Ia.
 Lukáš Jos., Fairview, Alberta, Canada.
 Lužnický Jiří, O.S.M., Hillside, Ill.
- Maček Jos. J., 1911 Green St., Racine Wis.
 Mach, Gerard, O.S.B., Lisle, Ill.
 Macháček, Aleš, O.S.B., S.T.D., Lisle, Ill.
 Machovec, Frant., Red Cloud, Nebr.
 Malik Jan E., Holy Cross Sem., La Crosse, Wis.
 Maník, Josef, North Plains, Oregon.
 Mašin, František, Sacred Heart Res., Phoenix, Ariz.
 Mastny Robert, O.S.B., 1428 S. Wesley Avenue, Berwyn, Illinois.
 Matocha, John L., Yorktown, Texas.
 Mattas Ludvik, Concordia, Kansas.
 Matula, L. J., 2514 W. Commerce, San Antonio, Tex.
 Matula, Antonín, Flatonia, Texas.
 Maxa, Edward J., 2153 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
 Micek Jos., 4320 Fort St., Omaha, Nebr.
 Míček, Adam, S.T.D., Harrison, Ark.
 Micnancka Václav, O.S.B., J.C.O., 1641 S. Allport St., Chicago, Ill. 60608.
 Michaelica, Jan, Cougate, Okla.
 Michaela, Artur, Temple, Texas.
 Michaela, Karel, Elgin, Texas.
 Mikulík, Kenneth, Needville, Texas.
 Miller, Frank, Tours, Texas.
 Milota, James, Walford, Ia.
 Mízer Petr, O.S.B., S.T.D., Lisle, Ill.
 Minarik Alois H., Mater Christi Church, Noru Riverside, Illinois.
 Minařík, Fr., 634 Hirsch, Calumet City, Ill.
 Mosovský, Václav, 31750 Krebs-Nagle Rd., Avon, O.
 Moravčík, C., Brights Grove, Ont., Can.
- Němec Ludvik, Ph.D., 3813 Spring Garden St., Philadelphia, Pa.
 Němeček, Cyril, 5300 W. 24th St., Cicero, Ill.
 Nesvadba, Reginald, 3111 Hollister Rd., Houston, Texas.
 Neuzil Eduard, 618 E. Davenport St., Iowa City, Iowa.
 Nouza František, O.P., Vallejo, Calif.
 Novák, Alfred, C.S.S.R., Brazil.
 Novák, Frant., C.S.S.R., Grand Rapids, Mich.
 Novák, Henry, 1429 W. Wellington, Chicago.
 Novák Koamas, Rockford, Ill.
 Novák James, Maple Park, Ill.
 Novák Norbert, O.S.B., St. Benedict, Oregon.
 Novotný, Vincent, O.S.B., Lisle, Ill.
 Novotný, Leonard, Caledonia, Wis.
- Oborný Fr. J., Dodge, Nebraska.
 Oborný Karel J., Verdigre, Nebraska.
 Oborný Pavel, St. Ann, Wichita, Kans.
 Okruhlik, Theofil, O.M.I., Laredo, Texas.
 Olšovský, Geo. J., 8215 Reservoir Ave., Houston, Tex.
 Oufada, Eduard, 4102 S. 13th, Omaha, Nebr.
 Ouška Lukáš, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
- Pachta, Raymond, Clyde, Kans.
 Pakosta, Fabian, O.S.B., Tabor, S. Dak.
 Parkoš Jan, 1735 Kennard St., St. Paul, Minn.
 Pastorak Jan B., Pias, R. D. 2, Prague, Nebr.
 Paukert Fr., Good Counsel Academy, Mankato, Minnesota.
 Pavelka, Alois, Hempstead, Tex.
 Pavlík, Václav, 1625 S. 11th, St. Louis, Mo.

- David M., Rockglen, Sask. Canada.
Pechal Václav, P.O. Box 79, Abbott, Tex.
Petrík, Pavel, O.S.B., 1428 S. Wesley, Berwyn, Ill.
Petrů, Aug., O.M.I., Brownsville, Texas.
Petrů, Stan., Hallettsville, Texas.
Petrů, Fr., S.J., 221 N. Grand, St. Louis, Mo.
Petrus Rehor, Seward, Nebr.
Pfab, M., Prairieburg, Ia.
Pleskač, Myron J., Hastings, Nebr. 68901.
Pluháček Antonín, Heun, P.O. Clarkson, Nebraska.
Pohl, Daniel, 6000 — A St., Lincoln, Nebr.
Pokorney František, 2414 S. 61st Ave., Cicero, Ill. 60650
Pokorný, Jeroným, Dwight, Nebr. 68635.
Polc Jaroslav V., Nepomucenum, Rome, Italy.
Polyak, Ondřej, C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.
Popelka, J., S.J., 6406 Parmelee Ave., Los Angeles, Cal. 90001.
Potkovský, Benno, O.S.B., Lisle, Ill.
Pouček, Maurus, O.S.B., 1641 Allport, Chicago.
Prachar, John, Lawrence, Nebr. 68557.
Příbyl Adolf, Dickinson, N. Dak.
Příbyl Klement, Stillwater, Okla.
Příbyl, František, 2651 S. Central Pk., Chicago, Ill.
Prokeš, F., S.J., Univ. Detroit, Detroit, Mich.
Prokeš Vojtěch, 1625 — 11th St., St. Louis, Mo.
Pšenčík Jindřich, Hallettsville, Texas.
Ptáček, Jan, Worthington, Ia.
Ptáček Benedikt F., Le Roy, N. Y.
Ptáček, Maurice, Beloit, Kans.
Raček Josef, Barrachois, P. Q., Canada.
Rachunek, Hy., Rosenberg, Tex.
Rada, Karel, Campbell, Nebr.
Radej, Ed., Whitelaw, Wis.
Remeš Václav A., 1728 Conway St., St. Paul, Minn.
Rezek David, M.M., Mindanao, P. I.
Rezníček Alois, R. 1, Box 23, Rayne, Louisiana.
Rezníček, Emil, O.S.B., Pevely, Mo.
Roif, Henry O., Nada, Tex.
Roh Rajmund V., RD 3, David City, Nebr.
Roh, Robert A., 735 S. 36th St., Lincoln, Nebr. 68510.
Roth Jan, Pisek, N. Dak.
Rus Svatopluk, C.S.B., 95 S. Joseph St., Toronto, Ontario.
Růžicka František, Clutier, Iowa.
Rynes, Theo., S.J., 6401 San Pablo Ave., Oakland, Calif.
Saha, Vavřinec, Canberra, Australia.
Saul Jakub, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
Scheibal, Jos. T., 815 Dunn Rd., St. Louis, Mo.
Schwertner, Timothy, Plainview, Texas.
Šebesta Eugen, Jessenland, Minn.
Šimon, Alvin, Veseli, Minn.
Šimon, R., C.S.S.R., Great Falls, Mont.
Šimlík František, O.P., River Forest, Ill.
Skluzáček, Alfred, 398 Superior, St. Paul, Minn.
Skluzáček Jaroslav, Chelsea, Iowa.
Skluzáček Jiří, Our Lady of Providence Convent, St. Paul, Minn.
Skluzáček, Richard F., Montgomery, Minn.
Skluzáček, Valentin, Benet Academy, Lisle, Ill.
Skoblik, Michael, Silver Lake, Minn.
Skok Charles D., 317 Howard St., Spokane, Wash.
Sladký, Václav, Wahoo, Nebr.
Šlepička Josef, Waukon, Ia.
Sloup, Ernest, Roseland, Nebr. 68973.
Slováček, Emil, Pilot Point, Tex.
Smutný Jan, Pleasanton, Nebraska.
Smutný Václav, C.S.S.R., Miranda, Mato Grosso, Brazil.
Šobr Klement, O.S.B., Phillips, Wis.
Šochárek Raymond, Adell, Wis.
Soukup, C., O.S.B., Collierville, Minn.
Soukup, A., O.S.B., Richardson, N.D.
Spaček Anselm, O.F.M.Cap., Blenheim, Ontario.
Spinler, Wendelin, Lanesboro, Minn.
Spruchavský John, 700 McIntosh St., Fort William, Ont., Canada.
Staricek Andrew, S.V.D., P.O. Box 676, Taos, New Mexico.
Starostka Jan, 4513 S. 32nd, Omaha, Nebr.
Stavinoha, Donald, O.M.I., 285 Oblate Dr., San Antonio, Tex.
Stasek, Jiri, Vesper, Wis.
Stasek, Leonard, Eau Claire, Wis.
Stehno, Eugen, Concordia, Kans.
Straka, Jan, 1431 S. Austin, Cicero, Ill.
Stránský, Jindřich, 1010 W. Webster, Chicago, Ill.
Stryk, Jeronym J., Blessing, Tex.
Studený, Very Rev. Robert, S.V.D., Rome, Italy.
Suess M., Oneida, Wis.
Sukovatý, Jiří, Bahawalpur, W. Pakistan.
Světinský Ludvík, Lankin, N. Dak.
Svoboda Jiří, Elma, Man., Can.
Svobodný Jos., O.M.I., Belleville, Ill.
Svobodný Alois, O.M.I., Belleville, Ill.
Svrček, Václav, Caldwell, Texas.
Swade, Robert, 3237 Avalon, Chicago.
Swade, Tomáš, 607 E. Oakwood, Chicago.
Syrovy, Josef, Vining, Iowa.
Šach, Josef, 204 Park St. N., Hamilton, Ont.
Šimon Alvin, Hopkins, Minn.
Šindelář Fidelis, O.S.B., Lisle, Ill.
Šipek Jos. A., 1445 N. 24th St., Milwaukee, Wis.
Šimon Rob., C.S.S.R., 8555 Golf Links Rd., Oakland, Calif.
Shedivy, Leo, O.S.C., Box 744, Hastings, Nebr.
Shimanek Jos., 337 Ottawa St., Joliet, Ill.
Škach, Karel, 5531 S. Karlov, Chicago, Ill.
Šmíd, František, 1634 W. Gregory, Chicago.
Štefl, Ant., Black Creek, Wis.
Štěp. Jos., 3501 Oberlin, Lorain, O.
Šonka, Richard, O.S.B., Lisle, Ill.
Špánel, Hubert, Burwell, Nebr.
Steinmaschuk Edw., C.S.S.R., 323 E. 61 St., New York.
Stehno, Eugene, Concordia, Kans.
Tališ, Ant. R. 7, Perryville, Mo.
Talský, Chas., S.C.J., Hales Corners, Wis.
Teplý, Jos., S.J., Bellarmine Col., Aurora, Ill.
Till Jos. R., 318 John Adams Dr., San Antonio 2, Texas.
Tlapa, Richard, 916 N. Western Ave., Chicago, Ill.
Tománek Jar., R. 4, Grafton, N. Dak. 58237.
Tomek Fr., Montgomery, Minn.
Tresnak, Antonín, Crofton, Nebr.
Troch Ludvík, Benedict, Md.
Tržil, Ludvík, Little Turkey, Lawler, Ia.
Tuchek Ed. C., 4001 S. 27th St., Lincoln, Nebr.
Tuma Antonín F., 1420 S. 14th St., Omaha, Nebr.
Tydlačka, Jiří, Granger, Texas.
Tyl, Albert, 700 Weiler Blvd., Ft. Worth, Tex.
Uhler Carl, 3476 E. 152, Cleveland, Ohio.
Uhlíř Vác., 3181 W. 41 St., Cleveland, O.
Vagner, František, 4130 S. Alameda, Corpus Christi.
Valášek Edw., Trenton, Nebr.
Valenta Marcus, (Praha) Rt. 2, Flatonia, Texas.
Váňa, S., S.J., 1911 W. 30th, Cleveland, Ohio.
Vančura Leo, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois.
Váp Ivan, Pius X H.S., Lincoln, Nebr.
Váp Gerald F., Cathedral of Risen Christ, Lincoln.
Vašek Fr., Petit Seminaire, Nicolet, Que., Canada.
Vavřina Kenneth, Winnebago, Nebr.
Vesecký, Jan, Olmitz, Kans.
Veselý, James, 7107 Wilber Ave., Parma, Ohio.
Veselý Stanislav, O.S.B., Sacred Heart Convent, Lisle, Ill.
Větrovec Jos. C., C.S.S.R., 323 E. 61st St., New York, N. Y.
Veverka Florian, O.F.M., Jordan, Minn.
Viktora, Claude, O.S.B., Haugen, Wis.
Vinklárek, Emil, Hobson, Texas.
Vit Vojtěch, O.S.B., 1641 S. Allport St., Chicago, Ill.

Vítek Jerome P., Box 599, Lamesa, Texas.

Texas.

Vituj, Jiří, 13205 Chapelside Ave., Cleveland, O.

Vlažný, Jan, 642 W. Deming Pl., Chicago.

Vochoc, Jaromír, Hospital, Trois-Rivières, Que.

Vonasek, Fr., C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.

Votruba, Jiří, Rhinelander, Wis.

Vrablic Cyril, O.S.B., St. Meinrad, Ind.

Vrana Fr., 380 E. Roselawn, St. Paul, Minn.

Vrána, Josef, Bav City, Texas.

Vrana, Jan G., 3785 Independence S.E., Cleveland.

Wagner, Jan, Nixon, Texas.

Yanish Felix, C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.

Zabelka Jiří, 719 E. Moore St., Flint, Mich.

Zachar, Albert, 209 21st Ave., S.W., Cedar Rapids, Iowa.

Zapalač, Vilém, O.M.I., 285 Oblate Dr., San Antonio, Tex.

Zavadowsky, Petr, 518 W. 28th Pl., Chicago.

Zelly, V., 3123 W. Grange, Milwaukee, Wis.

Zeman Fr., Petit Seminaire, Nicolet, Que., Canada.

Zeman Josef, S.T.D., 520 Kingston Ave., Brooklyn, N.Y.

ČESKÉ KATOLICKÉ ÚSTAVY V AMERICE

OPATSTVÍ SV. PROKOPIA, řádu sv. Benedikta. Opat: Rt. Rev. Daniel Kučera, O.S.B. Kněží 83, kleriků 2, bratří jaků 21, noviců 1. Kněží působí v diecích: Chicago, Joliet, Ill., Sioux Falls, South Dakota, Superior, Wis., a na Formose. Adresa: St. Procopius Abbey, Lisle, Ill. 60532.

KLÁŠTER BLAH. PANNY MARIE USTAVIČNĚ POMOCI, řádu Nejsv. Vykupitelé. Představený: Rev. Joseph Austin, C.S.S.R., Rev. Josef Větrovec, C.S.S.R., více kněží ve správě osady a na misích sílích, 2 ctih. bratří. (Viz: New York, N.Y.) Adresa: Redemptorist Fathers, 323 E. 61st St., New York, N.Y.

KLÁŠTER SV. VÁCLAVA, řádu Nejsv. Vykupitelé. Rev. Vincent Crotty, C.S.S.R., Rev. Václav Kolář, C.S.S.R., Rev. Felix Yanish, C.S.S.R., Rev. Josef Chochula, C.S.S.R., Rev. František Vonásek, a ctih. bratr. Adresa: Redemptorist Fathers, 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.

CZECH JESUIT FATHERS, Czech Mission House, 4605 W. Broadway Ave., Montreal 28, Quebec, Canada. Rev. Frant. Kovanda, superior; 6 kněží působí na misích a osadách.

PANENSKÝ KLÁŠTER NEJSV. SRDCE PÁNĚ.

Vyučují v blízké společné vyšší škole. Představená: Velebná Matka M. Louise Hartwig, O.S.B. Sster 150, 1 novicka, 3 čekatelky. — Adresa: Benedictine Sisters of the Sacred Heart, Lisle, Du Page Co., Ill. 60532.

KONGREGACE ŠKOLSKÝCH SESTER de NOTRE DAME, Hlavní mateřinec v Čechách byl od r. 1854 v Horažďovicích, nyní je prozatímne v Javorníku ve Slezsku. Provinciální mateřinec jest v Omaze na předměstí Florence, Nebraska. Zde je též provinciální noviciát. Provinciální představenou jest ctihodná Matka M. Loyola Samek. Sester profesek 149, noviců 8 a čekatelek 4. Adresa: Convent de N. D., 35th and State Sts., Omaha 12, Nebraska.

MARIAN SISTERS, Marian Center, R. 1, Box 108, Waverly, Neb. Sr. Martha Sina, sup. Sester 5, post. 2.

VYŠŠÍ UČILIŠTĚ

ST. PROCOPIUS COLLEGE, LISLE, ILLINOIS. Chancellor: The Rt. Rev. Daniel Kučera, O.S.B. President: The Rev. Roman Galiardi, O.S.B. Dean of Students: Mr. Walter Block. Director of Admissions: Mr. Thomas Dyba. Address: The Registrar, St. Procopius College, Lisle, Ill. 60532.

AKADEMIE "NAŠÍ MILÉ PANÍ" — NOTRE DAME ACADEMY — Je státem uznaná přípravná na vstupení do kolleje. Jest při ní též dvouletý kurs obchodní. Vyučuje se všem pro vyšší školy předepsaným předmětům v řeči anglické, jakož i nábožensví, češtině, latině, francouzštině, španělštině, vaření, hudbě a zpěvu, šití a hotovení různých ženských ručních prací. Adresa: Notre Dame Academy, 3501 State St., Omaha 12, Nebraska.

BENET ACADEMY, LISLE, ILL. — Chancellor: The Rt. Rev. Daniel Kučera, O.S.B. Principal: The Rev. Ronald Rigovsky, O.S.B. Address: The Principal, Benet Academy, Lisle, Ill. 60532.

BENET ACADEMY, LISLE, ILL., Je společná škola i pro dívky v obecných předmětech, ale oddělená pro dívky v předmětech ženského povolání. Vyučuje se všem, ve vyšších školách, obvyklým předmětům, a řečí moderním; dle přání též hudbě, zpěvu, malbě a domácímu umění. Adresa: Benet Academy, Lisle, Illinois 60532.

ČESKÉ DOBROČINNÉ ÚSTAVY

DOMOV SV. BENEDIKTA PRO STARCE A STÁŘENY. Pod vedením ctih. sester benediktinek z kláštera Božského Srdce Páně v Lisle, Illinois. Přijímání jsou za chovance muži od šedesáti pěti

let, ženy od šedesátého roku. Adresa: Domov sv. Benedikta, 6930 W. Touhy Ave., Niles, Ill. Veškeré příspěvky buďtež zasílány na: St. Benedict's Home, 6930 W. Touhy Ave., Niles, Illinois.

ČESKÉ KATOLICKÉ ČASOPISY V AMERICE.

NÁROD — týdeník. Vychází v sobotu. Vydavatelé: Řád českých benediktinů. Ředitel tiskárny: Rev. Václav Michalička, O.S.B. Šéfredaktor: Very Rev. Aleš Macháček, O.S.B. Redaktoři: Dr. František Schwarzenberg a Bohumil Laštůvka. Předplatné: \$3.00 na rok. Do Evropy \$9.00 ročně. Adresa: "Národ", 1637 Allport St., Chicago, Illinois 60603.

KATOLÍK — týdeník. Vychází každý pátek. Závodu: Rev. Václav Michalička, O.S.B. Šéfredaktor: Very Rev. Aleš Macháček, O.S.B. Redaktoři: Dr. František Schwarzenberg a Bohumil Laštůvka. Předplatné \$7.00 ročně. Do Kanady \$7.00, do Evropy \$8.00.

Celoroční předplatitelé obdrží jako přímou zdarma krásný kalendář "Národ". — Adresa: "Katolík", 1637 Allport St., Chicago, Illinois 60603.

NAŠINEC — týdeník. Vychází každý pátek. Majitel: Našinec Publishing Co. Redaktor: Jos. Maresh st. Předplatné na rok \$4.00. Adresa "Našinec", Granger, Texas 76530.

KATOLICKÝ DÉLNÍK — Vychází jednou měsíčně. Úřední časopis Jednoty "Katolický Dělník". Řídící redaktor: Rev. Fr. J. Oborný, Dodge, Nebr.

POSEL — Čtvrtletní orgán České Katolické Jednoty.

SEZNAM ČESKO-KATOL. JEDNOT VE SPOJ. STÁTECH A ADRESÁŘ JEJICH ÚŘEDNÍKŮ.

NÁRODNÍ SVAZ ČESKÝCH KATOLÍKŮ

Hlavní úřadovna: 2636 So. Central Park Ave., Chicago 23, Illinois.

Čestní předsedové: Jeho Excellence John P. Cody, arcibiskup chicagský; Jeho Exc. Jan L. Mořkovský, biskup, Houston, Texas; Jeho Exc. Jifi Biskup, arcibiskup, Indianapolis, Ind.; nejd. Daniel Kučera, O.S.B., opatství sv. Prokopa, Lisle, Ill.; nejd. Msgr. Martin Křížka, Chicago, Ill., a Dr. Josef Čada, K.S.G., Cicero, Ill.

Čestní místopředsedové: Msgr. Václav C. Hradecký, Duncan, Iowa, P.O. Britt; vldp. Josef Vávrovec, C.S.S.R., 323 E. 61 St., New York, N. Y.; Václav Kefka, Cleveland, Ohio.

Kaplan: Dústp. František Příbyl, 2651 S. Central Park Ave., Chicago, Ill. 60623.

Předseda: Pl. Viktorie Voller, 650 Courtland Cir., Western Springs, Ill.

Místopředseda: Dr. František Schwarzenberg, Chicago, Ill.

Tajemnice: Sl. Jeannette Krippner.

Pokladník: Pl. Elsie Nevšimal, 2224 S. Kedvale Ave., Chicago, Ill.

Ředitelé: Msgr. Alois J. Mořkovský, LaGrange, Texas; dústp. Jan J. Anděl, Cleveland, O.; W. C. Drahozal, Cedar Rapids, Iowa; Václav Hessoun, Cleveland, O.; Františka Hejl, Yonkers, N.Y.; Václav Hyvnar, Cleveland, O.; Mildred R. Janda, No. Riverside, Ill.; Josef C. Kolář, Berwyn, Ill.; Vincent Koníček, Racine, Wis.; Jan J. Kučera, Oregon, O.; dústp. Václav Michalička, O.S.B., Chicago; Benita Pavlová, Austin, Texas; Josef K. Proskočil, Omaha, Nebr.; Andrew G. Sirek, New Prague, Minn.; Anna Veverka, Cleveland, O.

Členové poradního výboru: Soudce Frank H. Bicek, Berwyn, Ill.; Josef Hucek, Berwyn, Ill.

KATOLICKÝ DÉLNÍK

Ústřední úředníci:

Duchovní ředitel: Rev. Frank Oborný, Dodge, Nebr.

Předseda: Andrew G. Sirek, New Prague, Minn.

První místopředseda: Frank Drahozal, 834 — 16 St. S.E., Cedar Rapids, Ia.

Druhý místopředseda: Jos. Rezníček, Dodge, Neb.

Třetí místopředseda: Rudolf Faimon, Atwood, Kans.

Tajemník: Stanley F. Wagner, New Prague, Minn.

Pokladník: Jos. W. Ficenec, 2220 L St., Omaha 7, Neb.

Lékař: Dr. Stanley Kučera, 819 W. 2nd St., Northfield, Minn.

Právní rádcé: Jos. Pánek, 4841 S. 24th St., Omaha.

První důvěrník: Jos. K. Proskočil, 2757 S. 13th St., Omaha 6.

Druhý důvěrník: Frank Staněk, Omaha, Neb.

Třetí důvěrník: Jerry Silva, Wallis, Texas.

KATOLICKÁ JEDNOTA TEXASSKÁ

Kaplan: Msgr. A. W. Nesvadba, P.O. Box 266, Wallis, Texas.

Předseda: I. C. Parma, Granger, Texas.

Místopředseda: Cyril Svrček, Rt. 2, West, Texas.

Čestný místopředseda: Jos. A. Válek, Rt. 3, Ennis, Texas.

Tajemník: Amos Pavlík, LaGrange, Tex.

I. ředitel: Karel F. Adamčík, Dallas, Texas.

II. ředitel: Felix Hybner, Shiner, Texas.

III. ředitel: Jerry Silva, Wallis, Texas.

IV. ředitel: Jan Polanský, Caldwell, Texas.

V. ředitel: Ernest W. Spaček, Jourdantown, Tex.

VI. Jakub Walla, Houston, Texas.

VII. Ferd. Němec, Corpus Christi, Texas.

Vrchní lékař: Dr. Robert J. Wagner, Shiner, Tex.

ČESKÁ KATOLICKÁ JEDNOTA

Hlavní úřadovna: 5349 Dolloff Rd., Cleveland, Ohio 44127.

Čestný kaplan: Rt. Rev. Daniel Kučera, O.S.B., Lisle, Ill.

Kaplan: Rt. Rev. Magr. Oldřich Koráb, 26855 Lorain Rd., North Olmsted, O.

Předsedkyně: Anna M. Veverka, 5349 Dolloff Rd., Cleveland, O. 44127.

Mistopředseda: Josef Kocáb, 4501 Cullen Dr., Cleveland, Ohio 44105.

Tajemnice: Miss Elsie M. Filous, 5349 Dolloff Rd., Cleveland, O. 44127.

Pokladník: Mildred R. Janda, 9101 W. Cermak Rd., North Riverside, Ill.

Ředitelstvo: Marie Průša, 2652 S. Central Park Ave., Chicago, Ill. 60623; Marie Koníček, 3367 Tillman Ave., Detroit, Mich. 48208; Frances Hejl, 270 Kneeland Ave., Yonkers, N.Y. 10005; Marie Huckenstein, 855 Visa St., Pittsburgh, Pa. 15212; Anna Oujiff, Cedar Rapids, Ia.

ČS. OREL V EXILU, ŽUPA SVATOVÁCLAVSKÁ

Hlavní úřadovna: 2431 S. Central Park Ave. Chicago 23, Ill.

Duchovní rádce: Rev. Jiří Maria Svoboda, Elma, Man., Can.

Starosta:

KATOLICKÁ JEDNOTA SOKOL

Starosta:

Místostarosta: J. K. Proskočil, 2757 So. 13th St., Omaha, Nebraska.

Tajemník: Jan E. Beneš, 1305 So. 8th Street, La Crosse, Wisconsin.

Pokladník: Joa. Hodouš, 3925 W. 26th Street, Chicago 23, Illinois.

Náčelník: Frank Nevšmál, 2224 So. Kedvale Ave., Chicago 23, Illinois.

Náčelní: Mrs. Marie Průša, 2652 So. Central Park Ave., Chicago 23, Illinois.

CYRILOMETODĚJSKÁ LIGA

Hlavní úřadovny: 39 Fitzjohn Ave., London N.W. 3, Great Britain; Via Concillazione 1, Rome.

Zemský duchovní rádce pro Ameriku: Rev. Max Plkard, St. Joseph's Church, Lankin, N. D.

ČESKÁ KATOLICKÁ JEDNOTA ŽEN TEXAS K.J.Ž.T.

Domov hlavní úřadovny v Granger, Tex. 76530
Výkonná úřadovna, P.O. Box 1884,
Austin, Texas 78767

Kaplan: Rt. Rev. Msgr. A. J. Mofkovský, Rt. 2, Box 105, La Grange, Texas 78945

Předsedkyně: Mrs. Benita Pavlů, P.O. Box 1884, Austin, Texas 78767

I. Mistopředs.: Mrs. Adela Drozd, P.O. Box 1884, Austin, Texas, 78767

II. Mistopředs.: Mrs. Rita Kallus, Box 248, La Grange, Texas 78945

Tajemnice: Mrs. Evelyn Kaňák, P.O. Box 1884, Austin, Texas 78767

Pokladník: Mrs. Alice Polášek, P.O. Box 1884, Austin, Texas 78767

Parlamentář: Rev. William Botfk, 610 N.E. 17th St., Grand Prairie, Texas 75051

Právní rádce: Leon E. Pešek, P.O. Box 18, Texarkana, Texas 75501

Vrchní lékař: Dr. David H. Watson, Box 488, Yoakum, Texas 77995

Ředitelky: I.: Mrs. Angela Kopecký, 4928 Avenue R., Galveston, Texas 77552. II.: Mrs. Maglena Muška, 210 S. Harrison, West, Texas 76691. III.: Mrs. Anne Toman, Box 151, Ganado, Texas 77962.

IV.: Mrs. Christine Knappek, 3545 Pecan St. Corpus Christi, Texas 78411. V.: Mrs. Mary Jauer, Rt. 1, Box 84, Hobson, Texas 78117. VI.: Mrs. Bettie Quitta, 2710 Tabor Road, Bryan, Texas 77801.

VII.: Mrs. Marie Klekar, Rt. 4, Box 328A, Hallettsville, Texas 77964. VIII.: Mrs. Betty Petrů, Rt. 2, Box 151, Raymondville, Texas 78580

Ředitelský divěho oddělení: Obvodu I.: Mrs. Lucille Klekar, Rt. 4, Hallettsville, Texas 77964. II.: Mrs. Angeline Sođolák, 322 Tatum, Bryan, Texas 77801. III.: Mrs. Milada Mazanec, 805 S. Harrison, West, Texas 76691. IV.: Mrs. Effie Piwetz, 1306 Centennial Drive, Houston, Texas 77013. V.: Mrs. Jov Lee Netek, 5022 Kosarek Drive, Corpus Christi, Texas 78415

ROLNICKÁ PODPORUJÍCÍ JEDNOTA SV. ISIDORA V TEXASU

Kaplan: Rev. Henry F. Pšenčák, Rt. 4, Hallettsville, Texas.

Předseda: Henry F. Sablatura, Ganado, Texas.

Mistopředseda: Frnk Juřena, Hallettsville, Tex.

Tajemník: Raymond Toman, Ganado, Tex.

Pokladník: John Urbish, Hallettsville, Tex., R. 4.

Ředitelé: Bohumil Brosch, Rt. 4, Hallettsville, Tex.; Bohumil Hožek, Moulton, Rt. 1, Texas, a Ben. Hellinger, P. O. Flatonia, Rt. 2, Texas.

Od roku 1887 tisíce užívalo tento ZNÁMÝ ŽALUDEČNÍ TONIC lék k boji proti zácpě a jejím následkům!

Dostaňte si láhev Trinerova vína dnes a nechte jeho příjemně chutnající, zácpu odstraňující účinky pracovat za vás. (Upozornění: Pakli nemůžete dostat Trinerovo víno ve vašem obchodě, zašlete \$1.50 se jménem vašeho obchodníka na: Jos. Triner Corp., 4053 Fillmore, Chicago 24, a velká láhev Trinerova hořkého vína bude vám zaslána ihned poštou vyplaceně.)

Trinerovo Hořké Víno

PRVNÍ ČESKÁ KATOLICKÁ ŠKOLA VE SP. STÁTECH ZAVŘENA

Česká katolická škola při osadě sv. Jana Nep. hned se založila r. 1855 v nově postaveném kostelíčku, kde byl prvním učitelem Frant. Pešek a také varhaníkem.

Teprve r. 1869 tato osada postavila školu a v ní započaly vyučovat sestry de Notre Dame celé století. Zrovna 25. května 1969 oslavila osada sv. Jana s nimi jejich 100 leté jubileum vyučování. Na podzim r. 1969 se již více nevyučovalo u sv. Jana. Tuto školu ku konci 19. a začátkem 20. století navštěvovalo přes 800 českých dětí, v posledním roce jen 63 — a to většinou nečeských.

Příčinou toho je hromadné stěhování českých lidí z města do předměstí a nedostatek sester učitelek, neb poklesla povolání v posledních 8-10 letech. Proto ve větších městech sloučují několik katolických škol dohromady. Zrovna v okolí sv. Jana v St. Louis se 6 škol sloučilo v jednu.

V Chicagu 4

V Chicagu od r. 1955 čtyři české osadní školy, sv. Václava, P. Marie Dobré Rady, sv. Jana Nep. a sv. Víta se zavřely.

DROBNOSTI

Biskup Štěpán Trochta v Budějovicích v Čechách dožil se 65 let dne 26. března 1970 a českobudějovický biskup Josef Hlouch 68 let. Biskup dr. Karel Otčenášek, administrátor fary v Plotišti na předměstí Hradce Králové, slavil 17. března 25 let kněžství, 13. dubna 50. narozeniny a 30. dubna 20. posvěcení na biskupa. (N.Ž. V, 1970)

V Křelově u Olomouce zemřel Josef Papica 26. února, novinář a spisovatel, byl i redaktorem Neděle. (ibid)

P. Stanislav Míka, C.Ss.R., který neúspěšně působil mezi exulanty v Sidney, Australii po 20 let, přišel o život v autové nehodě 3. února 1970. V Sidney je na 7,000 čs. exulantů. Byl jediným českým knězem tu. (Vinculum XIV, 4)

STO LET oslavila sestra Jana Salesie Barryová (rodem Irka), ¾ svého života prožila v Čechách, členka sester Navštívení Panny Marie, založené sv. Františkem Salským. Biskup Štěpán Trochta měl mši sv. v Domě důchodců (staroblnici) v Chlumci u Chabařovic. (Vincul. XIV, 4).

Dne 17. května 1970 bylo první výročí smrti kardinála Josefa Berana. Římská, česká kolonie se sešla u jeho hrobu v předvečer (16. května), zde koncelebrovali msgr. Frant. Planer, rektor Nepomucena s msgr. J. Škarva-

dou a dr. Karem Skalickým bývalými sekretaři. Též mše sv. byla v býv. titul. kostele p. kardinála u sv. Kříže u Milviova mostu. (N.Ž. 6 a 7, 1970)

Prof. dr. Adolf Procházka zemřel 8. květ. 1970 v New Yorku skorem 70 let, bývalý ministr čs. vlády před únorem 1948, v exilu předseda křesťansko-dem. unie střední Evropy. Pocházel z již. Moravy. (N.Ž. 7, 1970)

PŘINESL CUKROVI

"Ale, chlapečku můj drahý, copak to je? To přece nejsou koláče, pro které jsem tě poslala!?" — "Víte, maminko, ona se mne ta slečna v krámě neptala, pro co jste mne poslala. Ona se mne ptala: Co byste si přál? A já jsem řekl: Cukroví!"

JOHN T. CHRÁSTKA

Pohřební ústavy:

3440 záp. 26. ulice

Tel.: 762-1211

BI 2-2990

OL 2-1023

6301-5 záp. Cermak Road

Tel.: STanley 8-8240

Po více jak 60 roků slouží naši české veřejnosti a největší počet pohřbů s největší svědomitostí vypravených mluví sám za sebe.

PILSEN RECREATION

12 LANES

AIR CONDITIONED

Phone 733-9720

1509 W. 18th St.

Chicago, Ill.

KATOLICKÝ DĚLNÍK

**má životní pojištění
pro každého člena katolické rodiny.**

RŮZNÉ DRUHY A VÝHODY

**Hlaste se u místního spolku aneb pište na
KATOLICKÝ DĚLNÍK, New Prague, Minn.**

Úřednictvo:

Čestný předseda

Duchovní ředitel

Předseda

První místopředseda

Druhý místopředseda

Třetí místopředseda

Tajemník

Pokladník

Lékař

Právní rádce

Ředitelé

Most Rev. John L. Mořkovský, S.T.D., Houston, Tex.

Rev. Francis J. Oborný, Dodge, Nebr.

A. G. Sirek, New Prague, Minn.

Fr. G. Drahozal, Cedar Rapids, Ia.

Jos. J. Reznicek, Clarkson, Nebr.

Rudy Faimon, Stratton, Nebr.

S. F. Wagner, New Prague, Minn.

Jos. W. Ficenec, Omaha, Nebr.

Dr. S. T. Kučera, Northfield, Minn.

Joseph C. Panek, Omaha, Nebr.

Jos. K. Proskočil, Omaha, Nebr.

Fr. J. Staněk, Elmhurst, Illinois

Jerry Sliva, Wallis, Texas

Zákonité povolení obchodu v 15 státech.

Česká Katolická Jednota

Poskytuje celorodinné pojištění od
útlého mládí do 65 let

ZÍSKÁTE VSECHNY VÝHODY MODERNÍHO ŽIVOTNÍHO
POJIŠTĚNÍ S KTERÝMKOLIV CERTIFIKÁTEM

Půjčky v hotovosti

Vyrovnání v hotovosti

Zaplacené certifikáty

Certifikáty s prodlouženým pojištěním

Půjčky na zaplacení poplatků

POJIŠTĚNÍ OD \$500 DO \$5,000

Nevyžaduje lékařskou prohlídku

1. Celoživotní—platí se celý život
2. Dvacet let platu—platí se 20 let
3. Dvacetileté nadační—splatné za živa po 20 letech
4. Zaplacené v 60 letech—platí se do 60 let stáří
5. Nadační v 60 letech—splatné za živa v 60 letech

ODBOR MLÁDEŽE

1. Do věku 16 roků—25c měsíčně (Pojištění do \$500.00)
2. Celoživotní
3. Dvacet let platu
4. Dvacet let nadační
5. Nadační (Educational) splacené v 18 letech

Dividendy vypláceny nepřetržitě po 32 roků

Vyplacen obnos \$2,375,226.00

Děláme půjčky na majetky

**O podrobnosti týkající se členství, tažte se úřednic místních spolků
neb dopište na hlavní úřadovnu**

ČESKÁ KATOLICKÁ JEDNOTA

5349 DOLLOFF ROAD

CLEVELAND, OHIO 44127

NÁRODNÍ SVAZ ČESKÝCH KATOLÍKŮ

Začátkem druhého polostoletí záslužné práce pro Boha, Církev, Národ a Vlast, *Národní Svaz Českých Katolíků v Americe*, v němž jsou zastoupeni česko-katolické bratrské i sesterské jednoty, pokračuje programově a organizačně jednotící silou našich krajanů v době mnohých otázek; zásadně pokračuje ve směrnicích vykázaných, jak sv. Otec Pavel VI. prohlásil dne 30. června 1968, ukončuje Rok Víry, ve svém proslovu "Kredo Božího lidu," tak i Ústavy Spojených států.

Výkonný výbor:

Čestní předsedové: Rt. Rev. Msgr. Martin A. Křížka, Chicago, Ill.
Dr. Josef Čada, K.S.G., Cicero, Ill.

Rev. Francis J. Příbyl, kaplan
W. C. Drahožal, Cedar Rapids, Iowa
Václav Hesoun, Cleveland, Ohio

Mrs. Victoria Voller, předsedkyně Dr. František Schwarzenberg, místopředseda
Jeannette F. Krippner, tajemnice Eliška Nevšimal, pokladní

Rt. Rev. Msgr. Alois Mořkovský, LaGrange, Texas
Benita Pavlů, Austin, Texas
Joseph C. Kolář, Berwyn, Ill.
Václav Hyvnar, Cleveland, Ohio
Vincent Koniček, Racine, Wis.
John J. Kučera, Oregon, Ohio

Rev. Wenceslaus Michalička, O.S.B., Chicago, Ill.
Andrew Sirek, New Prague, Minn. Rev. John J. Anděl, Cleveland, Ohio
Joseph K. Proskočil, Omaha, Nebr. Mrs. Anna Veverka, Cleveland, Ohio
Mildred R. Janda, No. Riverside, Ill.

BANKING SINCE 1897

NATIONAL REPUBLIC BANK OF CHICAGO

1817 SO. LOOMIS STREET

Chicago, Illinois 60608

Telefon: 829-6766

KLUB "DOMOV"

z Národního Svazu Českých Katolíků v U.S.A.

Byl založen L.P. 1963, v roce XI. stého výročí příchodu našich sv. věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Moravu.

- Vznikl z *hluboké vděčnosti* k vykonané práci našich zdejších předchůdců; k jejich zásluhám na osvobození naší první československé republiky r. 1918; k jejich trpělivě přinášeným obětím v době druhé světové války k společnému dílu druhého zahraničního odboje; k jejich dalšímu vytrvalému pomáhání jak uprchlíkům před komunismem, tak k finančnímu udržení našeho jediného kněžského semináře ve svobodném světě, — římského Nepomucena.
- z *touhy* včlenit se účinnou spoluprací do zasloužilého tradičního organizačního pojítka našich věřících krajanů zde v Americe, N.S.Č.K.
- z *povinnosti* navázat a pokračovat v díle Svazu na zachování a prohloubení naší křesťanské víry, v ožívování lásky k našim národním kulturním hodnotám jak mezi našim zdejším lidem, tak i v nových generacích naší mládeže;
- z *nutnosti* hledat účinné cesty k burcování živého zájmu Ameriky o naši duchovně a politicko-hospodářsky ujařmenou vlast, jejíž komunistický uchvatitel zůstává nebezpečně hrozivým hrobačem i zdejší americké svobodě.

N.S.Č.K. je celé katolické Americe známou organizací:

- Reprezentuje naše zájmy před americkou katol. hierarchií;
- je uznávanou institucí v amer. veřejném životě.
- Znaří jej i všechny krajanské spolky, s nimiž v minulosti vždy spolupracoval, kdykoliv bylo třeba společně usilovat o svobodu a blaho staré vlasti.

Tutéž vůli a snahu má i dnes, po 50. výročí Čs. samostatnosti, kterou pomáhal odhodlaně a obětavě budovat spolu s ostatními krajanskými organizacemi v U.S.A.

Tradiční heslo našich cyrilometodějských křesťanských národních generací pod ochranným štítem svatého knížete Václava

"BOHU — CÍRKVI — NÁRODU"

bylo před půlstoletím nejen v srdcích a na rtech našich prvních legionářů v Rusku, ale bylo i samozřejmým programem zakladatelů Svazu roku 1917. (Viz knihu: "Z boje za svobodu otčiny" od F. Šindeláře.)

Totéž heslo je i našim programem, našeho dnešního věřícího exilu. Proto jsme se v klubu "Domov" semkli, s prosbou o Boží pomoc, ve svorné vůli a v pevném odhodlání pokračovat ve Svazové práci, abychom se tak zachránili sami před neplodným rozptýlením a zároveň oživil i prodloužili dílo našich předchůdců v Americe.

J.Em. zesnulý Josef kardinál Beran, náš pražský arcibiskup, schválil a potvrdil toto úsilí: za své návštěvy v U.S.A., dne 25. dubna 1966 se stal našim čestným předsedou. Po invasi Československa sovětskými okupanty v srpnu 1968 nám musí být toto úsilí spolupráce exilu posvátným příkazem, nechceme-li být hluší k Božím znamením našich dob.

Světil-li Vám Bůh nějaký talent, jste-li trpěliví a vytrvalí, snažte-li se mít Boha u přímě radí ve svých domovech a bližních se stále živou myšlenkou na ujařmenou vlast, přiblaste se za členy klubu "Domov" na faře sv. Prokopa v Chicagu, v redakci NÁRODA, 1637 So. Allport, Chicago, Ill. 60608, anebo přijďte každé třetí úterý v měsíci do 1. poschodí budovy "Lincoln Federal", 6655 na Čermákově tř. v Berwynu, Ill.

Vírou v Boha, svornou prací a bratrskou láskou

- k zachování a k rozkvětu naší národní větve v USA — k rozmachu Národního svazu českých katolíků — k svobodě naší drabé otčiny.

1883

ŘÁD

1971

KATOLICKÝCH LESNÍKŮ

Bratrská a sesterská pojišťující jednotka
(A Legal Reserve Fraternal Society)

Poskytuje duchovní, společenskou a tělocvičnou činnost a nabízí 17 druhů pojištění katolickým mužům a ženám ve stáří od 16. do 65. let.

Certifikáty jsou vystaveny mužům a ženám bez omezování výše pojištění s výhodou dvojnásobného pojištění v pádu nahodilé smrti.

Pro hochy a dívky do 16. let stáří nabízí 13 druhů moderních certifikátů.

POPLATKY A VÝHODY ZALOŽENY NA
C.S.O. TABULCE S 2½% SÚROČENÍM

Všechny životní a nadační certifikáty poskytují následující nazadatelné výhody:

PŮJČKY V HOTOVOSTI

VYROVNÁNÍ V HOTOVOSTI

ZAPLACENÉ CERTIFIKÁTY

CERTIFIKÁTY S PRODLOUŽENÝM POJIŠTĚNÍM

PŮJČKY NA ZAPLACENÍ POPLATKŮ

DIVIDENDY — Členské certifikáty, na něž požadované poplatky placeny jsou po dva anebo více roků, podílí se na přebytkovém zisku jednoty v podobně ročních dividendů.

Richard T. Tobin

Chairman of the Board

Louis E. Caron

High Chief Ranger

Paul H. LaMontagne

High Secretary

Robert A. Horstman

Vice High Chief Ranger

Joseph Hucek

High Treasurer

O podrobnosti týkající se členství, poplatků a výhod tažte se našeho místního zástupce aneb dopište na hlavní úřad

Catholic Order of Foresters

HIGH COURT OFFICE

305 W. Madison St.

Chicago, Illinois 60606

THE NAROD CLUB

Organized November 10, 1941

Meetings held every second Wednesday of the month
at the

ST. LUDMILLA SOCIAL HALL

24th and Albany Ave., Chicago, Ill.

PRESENT OFFICERS

Rev. W. Michalicka, O.S.B., Moderator

Sylvia Kucera, President

Beatrice Malecha, Vice-President

Mildred R. Janda, Rec. Secretary

Blanche Kubes, Fin. Secretary

Mae Struhart, Treasurer

Loretta Moravecek, Auditor

Sylvia Kucera, Publicity Chairman

Helen Hosek and Emily Zdarsky, Social Chairmen

Mary Vizza, Refreshment Committee Chairman

SOLO

Cake and Pastry FILLINGS

...the instant filling

The #1 Cake and Pastry
Filling in the Industry

Available in

Poppy Apricot Almond Prune Date Pecan
Pineapple Peach Cherry Nut Banana Blueberry

ALSO AT YOUR LOCAL MARKET:

SOLO Dried Mushrooms
SOLO Whole Poppy Seed

SOLO Saffron
SOLO Anchovy Paste
SOLO Raisin Sauce

SOLO FOOD PRODUCTS

SOKOL and COMPANY

LA GRANGE, ILLINOIS 60525

Send for New Recipe Booklet of European Recipes
Made quick and easy — include 50¢ to cover postage and handling.
SOKOL & COMPANY — 5315 DANSHER RD., LA GRANGE, ILLINOIS 60525

SECOND FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSN.

26. ul. a Pulaski Road

Chicago, Illinois 60623

Telefon: CRAWford 7-8500

VAŠE VKLADY JSOU POJIŠTĚNY DO \$20,000.

NEMECEK TAILORS

Men's Custom Made Clothing

2700 So. Drake Ave. 6908 W. Cermak Rd. 7534 W. North Ave.

Chicago, Illinois 60623

Berwyn, Illinois 60402

Chicago, Illinois

Tel. 522-0220

Tel. STanley 8-2085

Tel. 456-3985

Open Mondays and Thursdays to 9 P.M.

Soukal Floral Co.

6118 ARCHER AVENUE • CHICAGO 38, ILLINOIS
TELEPHONES • RELiance 5-1000 • PORTsmouth 7-7055

1st SAVINGS of LA GRANGE PARK

CORNER: 31st and BLANCHAN • LA GRANGE PARK, ILL. 60525

FLEetwood 4-6000

RICHEY V. GRAHAM, JR., President EDWARD J. KLECKA, Secretary

Úsporové vklady pojištěny do \$20,000.00 vládni agenturou
Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

ÚSPOROVÉ ÚČTY VÍTÁNY

KUPPENHEIMER — PETROCELLI — CLOTHES

EST. 1902

J. V. CIZEK & SONS

Store for Men

3259 W. 26th St.

Chicago, Illinois 60623

EARN CHICAGOLAND'S HIGHEST DIVIDENDS ON SAVINGS

FRANK T. SEDLACEK, president

"at the sign of the weather torch"

DIVIDENDS PAID QUARTERLY

OLYMPIC SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION

6201 W. Cermak Rd., Berwyn • Ph.: BI 2-2424-ST 8-6201

Úplná

Cestovní

Služba

HEGER TRAVEL BUREAU

6118 West Cermak Road

Telefon: TOWNHALL 3-4774 -- 3-4775

CICERO 50, ILL.

RIDGELAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6650 W. CERMAK ROAD, BERWYN, ILLINOIS

Tel.: GUnderson 4-7600

ZALOŽEN ROKU 1921

Otevřte si u nás výnosný spořitelní účet.

VŠECHNY VKLADY POJIŠTĚNY DO \$20,000.00.

5 3/4 % A 6% CERTIFIKÁTY NA POŽÁDÁNÍ.

WILLIAM J. RAYSPIS, president.

PSACÍ a POČÍTACÍ STROJE

MÁM PSACÍ STROJE VE VŠECH REČÍCH.

Všech značek prodá, půjčí, opraví neb vymění se zárukou

RUDY DVOŘÁK

ODBORNÝ ČESKÝ ZÁVOD

3506 W. 26th St.

Chicago 23, Ill.

522-2231

NOWORUL MEMORIAL CHAPELS

2658 S. CENTRAL PARK AVE.

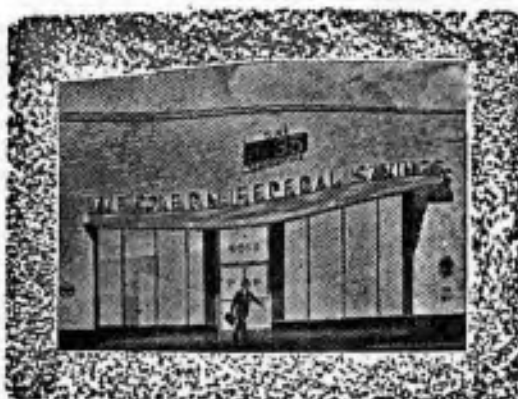
CHICAGO, ILLINOIS 60623

Phone 762-2233

Joseph Noworul, st.

Joseph Noworul, ml.

ZALOŽEN R. 1904.

4010 W. 26th Street

Chicago 23, Ill.

Všechny vklady federálně pojištěny až do \$20,000.00

LAwndale 1-7755

Přátelé:

Reservujte nám vždy Váš poukaz nebo balík TUZEX. Reservujte nám Vaše cestování. Vozíme sem příbuzné na návštěvu i na trvalo.

Vždy s důvěrou se obraťte na:

FRANTIŠEK B. ALEŠ

Alesh Travel Agency

Aleš Exchange Company

pouze na této adrese:

1371 First Ave., New York 21, N.Y.

Aleš je jméno, které nikdy nezklame. Spolehněte se na mne, starou poctivou krajanskou firmu. Člen SVAZU.

General Banking

THE BERWYN NATIONAL BANK

Oak Park Ave. and Cermak Rd.

Berwyn, Illinois

STanley 8-4700

Spořitelna "Atlas" v Chicagu

Krajanským spolkům, organisacím,
obchodníkům a jednotlivcům
v Chicagu a po celých Spoj. Státech
nabízíme své služby
při ukládání úspor a
dělání půjček na majetky.

VŠECHNY VKLADY POJIŠTĚNY
DO \$20,000 AGENTUROU
VLÁDY SPOJ. STÁTŮ.

PLATÍME 5³/₄% A 6%
NA CERTIFIKÁTY.
Dividendy se platí
dvakrát do roka

— 1. LEDNA a 1. ČERVENCE —

ATLAS
Federal
SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

JOHN J. KUČERA, Předseda
JOSEPH G. HODOUŠ, Tajemník

3901 West 26th Street

Telefon: 521-1300

Chicago, Illinois 60623

Nemohl spát bolestmi

Byl jsem zmrzačen arthritidem v celém těle, zánět kloubů a svalů. Trpěl jsem tak velkými bolestmi, že jsem nemohl sedět ani ležet, spát jsem mohl jen dvě hodiny a to skoro celý rok. Lékař se obával, že spáchám sebevraždu pro ty velké bolesti. — Potom mi krajan z Wisconsinu doporučil Bolven a Zdravi-tamin. Poctivě je každý den užívám a mám už lepší oběh krve v prstech rukou a nohou, mohu se sám obléci, spím celou noc a i autem mohu opět jezdit jako dříve. Proto teď i já známým doporučuji oba tyto zázračné léky.

Frank Kohout, Petersburg, N.Y.

Ani vy neodkládejte na zítra, když si můžete objednat ještě dnes:

Bolven tablety na 5 týdnů\$2.90

Zdravi-tamin na 5 týdnů\$3.98

Zdravi-tamin na 10 týdnů jen\$6.98

Danube herb laxative tablety\$2.98

Moravské Mazání na 1 pint\$3.50

Také: LAGUNA - 5ti vitaminový krém
krášlící i hojivý na den \$3.50.

LAGUNA - regenerační jemně mostný na
noc výživný, omlazující na vrásky \$3.50.

LAGUNA - tekutý krém z olejů čtyř
léčivých bylin s A-vitaminem a pach těla
zahánějícím Chlorofylem na ruce i tělo po
koupeli a po práci, 8 oz. \$3.00.

Všechny 3 za \$9.00.

EUROPEAN DRUGS

P.O. Box 927

Laguna Beach, Calif. 92652

COLUMBIA SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

BÝVALÁ LAWDALE SAVINGS

9101-09 West Cermak Rd.

North Riverside, Ill.

Phone Riverside: 447-7500

Phone Chicago: 242-4656

Joseph J. Houda, předseda Mildred R. Janda, místo-předs. - taj.

VŠECHNY VKLADY POJIŠTĚNY DO \$15,000 AGENTUROU VLÁDY SPOJ. STÁTŮ.
OTEVŘTE SI U NÁS NOVÝ VKLADNÍ ÚČET.

Platíme dividendy z úspor dvakrát do roka — 4 3/4 % —
na certifikáty 5 %, 5 1/4 % a 6 %.

Home Loans — ohnivzdorné skřínky — pojištění.

Lawndale National Bank of Chicago

3333 WEST 26TH STREET, CHICAGO 60623

PHONE 521-4400

Over 65 years of continuous banking service!

FOR YOUR FURNITURE NEEDS

Come to the Oldest and Largest
Czech Establishment

TABOR SUPPLY CO.

3514-20 West 26th Street

CHICAGO, ILL. 60623

During our more than 65 years
to the satisfaction of all,
in business we have served
Phone 522-8343

Est. 1905

BRVENIK PHARMACY

— Emil Brvenik —

Prescription Specialists

Prompt Delivery

1918 S. Blue Island Ave.

CAnal 6-0727

"We Appreciate Your Patronage"

WHOLESALE

RETAIL

Phone 522-0151

LAWNDALE MEAT PRODUCTS CO.

PRAŽSKÝ — HOT PÁRKY — HOT LOAVES

CHOICE FRESH MEATS

3617 WEST 27th STREET

CHICAGO, ILLINOIS 60623

**Osobně provázené výpravy
do Československa letadlem neb lodí**
Jednotlivé odlety a odjezdy sdělíme na požádání.
Zastupujeme všechny lodní a letecké společnosti.
Pamatujte na vaše milé ve staré vlasti vhodným
dárkem. Na požádání pošleme vám

TUZEX ilustrovaný ceník.

HLASTE SE NEB PIŠTE — RÁDI VÁM POSLOUŽÍME.

WEBER TRAVEL AGENCY

Tel. Bishop 2-1512 7034 Cermak Road, Berwyn, Illinois 60402 Pioneer 9-1333

Přes 70 let spolehlivé a poctivé služby v Chicagu a okolí.

GUARANTY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

**3854-56 West 26th Street (roh Springfield)
Chicago 23, Illinois CRawford 7-5300**

**Veškeré vklady pojištěny do \$20,000,00
vládní agenturou**

**FEDERAL SAVINGS & LOAN
INSURANCE CORPORATION**

DOMOV SLUŽBY, NA NÍŽ JE SPOLEHNUTÍ

Mixan-Kučera Funeral Homes, Inc.

**23-86 31st Street (blíže Českého domova) — ASTORIA, L. I.
NEW YORK 11105**

OTTO F. KUČERA, ŘEDITEL A BALZAMOVAČ SPECIALISTA
*Více a více rodin, které použily dokonale služby pohřebního ústavu
MIXAN-KUČERA, doporučují tuto službu svým přátelům a příbuz-
ným. Tato doporučení jsou upřímná a zcela dobrovolná na základě
jejich naprosté spokojenosti. Kaple k dostání kdekoliv v New Yorku.*

Tel.: 212 — RA 8-0278

SUSINA'S CHILDREN'S WEAR

3624 WEST 26TH STREET, CHICAGO, ILL. 60623

ALL SIZES FOR BOYS AND GIRLS UP TO 14 YEARS
ALSO SUB-TEEN AND CHUBBY SIZES FOR GIRLS
AND HUSKY SIZES FOR BOYS

— GIFTS FOR THE NEW-BORN BABY —

Quality — Style — Wide Selection

REXALL LÉKARNA BI 7-7550

Riedl's Prescription PHARMACY

J. E. Riedl, B.S., R.Ph.

E. J. Riedl, B.S., R.Ph.

ČESKÁ LÉKARNA

● Břišní opěrné obvazy.

● Elastické punčochy

KABÁTOVA ČERNÁ MAST

3156 ZÁP. 26. ULICE

CHICAGO, ILL. 60623

(Východně od Kedzie Ave.)

SAFETY

• — •
SINCE 1910

• — •
Attractive
Dividends

Morton Park Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

5221-25 W. 25th Street

Cicero, Illinois 60650

PARKING ANNEX NOW OPEN

656-0100

J. LINHART & SONS

MORTICIANS

6820 West Cermak Road.

Phone: Pioneer 9-2255

Berwyn, Illinois

1345 West 19th Street

Phone: Canal 6-0915

Chicago, Illinois 60608

Established 1885

NOVÝ NEBEKLÍČ

**Knížka je v krásné úpravě, v černých deskách
a v plátěné vazbě. Velikosti 4x5 $\frac{3}{4}$ x3 $\frac{3}{4}$ coulech.**

**Se zlatou ořízkou ve ceně \$3.00;
s červenou ořízkou \$2.50**

Tato knížka, s čistým, jasným tiskem, s velkými písmeny, obsahuje vedle dvojí pobožnosti ku mši svaté, mnohé jiné veřejné i soukromé pobožnosti; dále Církví schválené litanie, pobožnosti Křížové cesty, známé kostelní písně; jakož i základní pravdy našeho náboženství, přípravu k svaté zpovědi, zrcadlo zpovědní, modlitby k svatému přijímání a po něm, a mnohé další jiné.

Svatý Benedikt

je zakladatelem řádu benediktinského, jenž žil v 6. století. Pocházel ze vznešeného rodu, ale ještě vznešenější byla jeho duše. Bůh si ho vyvolil za nástroj k šíření křesťanské víry, mravouky a obdařil ho konáním divů a zázraků, počítaje v tom vzkříšení mrtvých a předpovídání budoucích věcí, atd., které se vyplnili. — V brož. vazbě, cena 75¢.

MĚSTO BOŽÍ

čili životopis Pána Ježíše a Panny Marie

podle vidění blahoslavené Marie Agredy, řeholnice řádu sv. Františka v 17. století. Toto úředně církevně schválené dílo bylo poprvé přeloženo do češtiny v r. 1954 J. C. Řeřuchou a vydáno ve čtyřech svazcích (knihách). Cena je \$20.00. Jelikož není možno každému zaplatit najednou \$20.00, proto je nabízíme k prodeji jednotlivě vyjma knihy II.

Knihy I. pojednává o stvoření světa, andělů, lidí a Oné od věčnosti určené předpověděné Ženě, Matky Spasitele světa. Cena, i s poštovným \$4.50

Knihy III. pojednává o svaté Rodině po návratu z Egypta, a prvním veřejném vystoupení 12letého Pána Ježíše mezi učiteli v chrámě, Jeho veřejné učení, vyvolení apoštolů, Jeho zázraky, Jeho smrt, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Cena \$5.50

Knihy IV. pojednává o životě Panny Marie Matky Boží po nanebevstoupení Páně, její život a působení v Efesu a mezi apoštoly až do jejího nanebevzetí. Cena \$5.50

ZIVOTY SVATÝCH,

v pořadí dějin církevních, v pěti svazcích. V prvním svazku jest abecední pořad na každý den v roce a rozdělen na 12 měsíců, takže je možno ihned vyhledat jméno svěťce, nebo svěťce, protože uvedeno v kterém svazku je a též která stránka.

Cena \$10.00

Czech Benedictines in America

1877—1961

od důstp. dr. Petra Mizery, O.S.B.

vylišuje v dějinném pořadí založení českého kláštera sv. Prokopa v Chicagu, později přeloženém do Lisle, Illinois, o založení koleje sv. Prokopa, tiskárny, ústavů, misí slovanských i klášterů. Anglicky, stojí \$3.00.

CZECH-AMERICAN CATHOLICS

1850—1920

od prof. dr. Josefa Čady

Nedávno vyšly "Štručné dějiny českých katolíků" do Spojených států, přistěhovalých po roce 1848 a jejich rozmach v této nové vlasti, které by si měl každý rodověrný Čech, zvláště katolík zakoupit. Anglicky stojí \$2.00.

CZECH CONTRIBUTIONS TO THE GROWTH OF THE UNITED STATES

by

Rev. Francis Dvorník, Ph. D.

of Harvard University

Tato anglicky psaná knížka o zásluhách našeho lidu na budování Ameriky, bude povzbuzením pro naši mladší generaci a americkou veřejnost. Kniha čítá 110 stránek. Cena s poštou \$1.00

STARÉ KALENDÁŘE

Dosud máme na skladě úplně zachovalé kalendáře těchto ročníků: 1942, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69. Každý kalendář Národ je bohatý obsahem. Obsahuje hojnost pestré četby zábavné humorné, naučné, i básně. Mimo toho je v každém obsáhlá kronika o význačných událostech kulturně-náboženských, adresář českých kněží, stoletá pranostika a mnoho jiného. Cena . . \$1.00 s poštovným 20¢ Při objednávce aspoň tři kalendářů, neb více, platíme poštovné sami.

Obsah

U Salvatora — <i>Vlasta Pittnerová</i>	20
Pro čest a prapor — <i>Frant. Valoušek</i>	35
Dětský úsměv — <i>Josef Šach</i>	44
Moc peněz — <i>J. Ježek</i>	47
Matka — <i>G. Preisová</i>	49
Kam jdeš? — <i>anonym</i>	63
Toužebné očekávání — <i>Marie Sadovská</i>	65
Když vycházelo slunce — <i>Vlasta Pittnerová</i>	70
Petr Bezruč z Kozího Hříbku — <i>Boh. Brodský</i>	77
Vzpomínky na Arcibiskupa světce — <i>Alois Kaderka</i>	90
Kde je štěstí? — <i>anonym</i>	96
Český král Přemysl II. před bitvou na Moravském poli	98
Děd a vnučka — <i>Sofie Podlipská</i>	100
Nebe na zemi — <i>Marie Sadovská</i>	113
Chudý sekerník — <i>Vlasta Pittnerová</i>	117
Poslední hody — <i>Marie Sadovská</i>	124
Hřích otcův — <i>Jan Janča</i>	128
Josef Mánes a čeští národní světci — <i>Josef Šach</i>	144
Poštovní holubi — <i>Václav Michálek</i>	150
Ctnosti rodinného života — <i>Marie Sadovská</i>	156
Kronika	150
Adresář	180
Oznámky	186

NOVINKA:

Umělecky zhotovená československá vlajka k zavěšení do káry neb na stěnu, velikosti $7\frac{1}{2}$ palce v trojúhelníku $3\frac{1}{2}$ x 7, tisknutá na satinu na obou stranách a okraje bohatě zdobené vzorem lipového listu. \$1.00, poštou \$1.15.

Chicago Pennants (praporečky) do káry, 4 x $8\frac{1}{2}$, umělecky provedené, mrakodrapy na jedné straně, druhá strana americká vlajka se slovy Chicago, U.S.A., \$1.00, pošt. \$1.15.

Jiný druh stejné velikosti s nápisem "Po-zdrav od krajanů z USA" a americkou a čsl. vlajkou na obou stranách. \$1.00, pošt. \$1.15.

Americká vlajka na šňůrce k zavěšení, $5\frac{1}{2}$ x 4 palce, \$1.00, pošt. \$1.15.

KRASLICE, imp. z Československa, umělecky v olejových barvách provedené, s roztomilými vesnickými výjevy, na stužce k zavěšení. Každý kus je originálem od českého akademického malíře. Kus \$1.75, poštou nejméně 3 kusy za \$6.25. Od téhož malíře stejným způsobem malované dřevěné kalíšky na vejce s figurálními výjevy vesnického prostředí. Kus \$1.75, poštou nejméně 3 kusy za \$6.25.

KRAJEČE KNEDLÍKŮ, imp. z Československa, nerezavící, lehké a velmi praktické. Jedním pohybem hravě rozkrojíte knedlík na 15 stejnoměrných kousků. \$4.75, pošt. \$5.75.

KUCHYŇSKÉ POTŘEBY, jako mlýnky na mák, maso, housku; kuchyňské váhy, kuchařky v české i anglické řeči; mák, kmín, šafrán, vanilka, kuchyňské koření — seznam zdarma na požádání.

BYLINY A ČAJE ve velkém výběru — pište si o seznam.

ČESKÉ KŘÍŠTALOVÉ SKLO a z jiných zemí v největším výběru, též

KERAMIKA z Československa.

Blahopřejné karty, české a slovenské, k Vánocům, Velikonocům, k narozeninám, k jmeninám a jiné. 15, 25 a 35 kus. Poštovné 10¢ na každých 5 kusů.

NOVÉ STEREO REKORDY:

APON-2496 PEARLS OF PRAGUE: 12 písní jako — Karlíčku můj, Starý pytlák, Jde potok lučinou, Ta třeboňská luka atd. \$4.79.

APON-2497 MUSIC OF CZECHOSLOVAKIA: 13 písní jako: Škoda lásky, Baruška, Koňne Kolíne, Podkovička atd. \$4.79.

APON-2500 HIT PARADE OF CZECHOSLOVAKIA: 12 moderních písní jako — Krásné je žít, Přejdi Jordán, Sekáči jdou, Píseň o mé zemi, Namaluj déšť atd. \$4.79.

APON-2503 FAMOUS SLOVAK ENSEMBLE SLUK: 16 písní jako: Boli by ma zabili, Tichý vetrik, Čo to za veselie, Majerky, Fújaročka moja atd. \$4.79. Poštovné 50¢ na jednu zásilku rekordů. České a slovenské rekordy v bohatém výběru, seznam zdarma na požádání.

Velký sklad českých knih. Nová vydání i antikvární. Píšte si o seznam.

Modlitební knihy:

Útěcha pro stáří a duše v očištění, (modlitby, pobožnosti, písně), velký tisk. \$2.75, pošt. \$3.10.

Tuzex

Potravinové balíčky beze cla nebo dárkové poukazy do Československa vyřizujeme nejrychlejší cestou — spo-
lehlivě a zaručeně. Seznam zdarma.

Stále oznamované směsi ČAJŮ TATRA, Jelínkovy výrobky BOL-VEN, ZDRAVITAMIN, DANUBE a MORAVSKÉ MAZÁNÍ, dále LAGUNA kráslicí a léčivé krémy z Laguna Cosmetic Co.

Též HOBOKO a rovněž KAUCKÉHO produkty máme stále na skladě, prodáváme za stejné ceny.

(Zákazníky ve státu Illinois upozorňujeme, aby na každý \$1.00 zasílali o 5¢ více na státní daň.)

F. PANCNER

6514 WEST CERMAK ROAD, BERWYN, ILLINOIS 60402

FRANK KOŘÍNEK & CO.

(TŘETÍ GENERACE)

Krajanský velkoobchod s pekařskými potřebami

založený před 50 lety p. Frank Kořínkem starším.

4828 W. 25th STREET CIGERO, ILL. 60650

Phone Olympic 2-2870 — Bishop 2-1917

VÝROBCI RŮZNÝCH ZAVAŘENIN

Zvláštní pozornost věnujeme "MÁKU", který jest naší specialitou!

NAŠE POVIDLA jsou pravou pochoutkou; jak Švestková (Prune), Meruňková (Apricot), Ananasová (Pineapple), Jahodová (Strawberry), Malinová (Raspberry), Datlová (Date), Pekanová (Pecan) a Mandlová (Almond), které dodáváme a zasláme po celých Spojených státech pekařům — velkoobchodníkům a restaurantům — v 8 lb. — 50 lb. — 300 lb. a 600 lb. kbelících. Pro naše hospodyňky dodáváme do grocerních obchodů výše uvedená povidla ve 12ti uncových plechovkách. Nemá-li je váš obchodník, necht' se on obrátí přímo na výše uvedenou firmu, která jej mile ráda obslouží.

Zasíláme naše výrobky těchto zavařenin po celých Spojených Státech.

Pište si o ceník

Tato firma jest řízena poctivými a spolehlivými odborníky

**pp. Frank J. Kořínek, George E. Kořínek,
Frank J. Kořínek, ml. a George F. Kořínek, ml.**